Ediţie de TRAIAN RADU

Coperta de *Nicola Adrian*

I

j

TUDOR MUŞATESCU

SCRIERI

***

VITRINELE TOAMNEI (Versuri)
PAGINI DE JURNAL (I)

EDITURA MINERVA
Bucureşti — 1984

NOTA ASUPRA EDIŢIEI

Volumul al VH-lea din seria de *Scrieri* cuprinde :

1. *Vitrinele toamnei,* versuri publicate în anul 1926 şi care, de atunci, nu au mai văzut lumina tiparului.

Ulterior, autorul însuşi a revăzut textul, operînd unele modificări;, cu intenţia de a include aceste poezii în seria de *Scrieri.*

Subliniem lirismul lor discret, reţinut, melancolic uneori, spiritual, cu o tenta autoironică şi de îndulcit umor. Aceste versuri completează delicat şi surprinzător panopticul creaţiei literare a lui Tudor Muşatescu.

„Nu ştiu de unde, pe unul din rafturile din imediata mea apropiere — şi nu ştiu cum — a apărut un volum din *Vitrinele toamnei.* Primul şi ultimul meu volum de versuri apărut pîna azi. M-am adîncit într~un fotoliu şi l-am citit, după atîria ani, aproape tot. (...) M-am citit ca pe un străin, fără evocări şi «suveniruri» personale, deşi fiecare poezie îmi amintea exact locul şi condiţiile în care am scris-o. (...) Poetul, mai mult decît orice scriitor de literatură, circulă permanent în propria operă, deşi — de cele mai multe ori — este, direct, în afară de ea." (Pagini de *Jurnal,* miercuri, 9 iunie 1948.)

2. Pagini de *Jurnal.*

Concepute iniţial ca un *Jurnal* în sensul strict al genului (anii 1945—1948), notaţiile cvasizilnice ale scriitorului îşi schimbă treptat „redactarea".

începînd din anul 1950, vor fi intitulate *Un fel de JURNAL,* cu subtitlurile : *Replici, Fleacuri serioase, Chibrituri care se aprind numai pe cutia lor, Artificii pentru pomul meu de Crăciun,* fiind organizate, de data aceasta, pe rubrici *(Fapte diverse, însemnări, Pro domo).*

Deşi autorul respectă o ordine cronologică, totuşi vom întîlni mari hiatusuri în intervalul de timp acoperit de aceste însemnări (1945—1951) : „(...) îmi rejiau colaborarea la aceste «notiţe». («Notiţe» e un termen impropriu, pentru ceea ce scriu eu aici.) Mai repede, toate acestea — triste, grave, banale, frivole şi fără o legătură de fabricaţie sau de «material» (măcar) între ele — s-ar putea numi *echantillioane.* Din toate textilele vieţii, ca şi din propriile-mi clanţele sau pînzeturi. (...) M-am amuzat (nu totdeauna) sa culeg, să smulg şi sa presez tot ce mi-a căzut sub toc, sub gînduri şi sub nopţi, din «flora» gîndurilor mele, aproape zilnice. N-am ales. Bălării şi flori. Flori tari, diverse, banale, din imensele «muscele» ale vieţii, alături de flori firave, subţiri, din sera intimă a sufletului, cu soarele de-afară dogorît în geamuri, sau cu ploile tot de-acolo, burniţînd peste ele." *(Pagini de jurnal,* 4 noiembrie 1950.)

Astfel concepute, însemnările se constituie într-un *Jurnal* de o factura deosebită, Tudor Muşatescu dovedindu-se şi aici acelaşi scriitor plin de har, care surprinde esenţe şi care, atunci cînd i se pare că a fost prea liric, face textului o injecţie cu umor, întorcînd datele problemei, derutînd şi punînd pe gînduri cititorul.

întîlnim foarte multe notaţii, crochiuri redate în cuvinte cu scăpărări de amnar, care stau la baza acelor atît de originale şi atît de spirituale creaţii, „brevetate" de scriitor şi care nu au putut fi numite altfel decît „muşatisme". Dealtfel, multe din „muşatismele" publicate în *Contemporanul* au fost selectate din paginile acestui *Jurnal,*

La transcrierea textului au fost respectate normele ortografice în vigoare.

Adresăm mulţumiri doamnei Kitty Muşatescu precum şi lui Bogdan Muşatescu, pentru solicitudinea cu care ne-a pus la dispoziţie paginile inedite ale *Jurnalului.*

T.R.

VITRINELE TOAMNEI

TOAMNA DIN CĂSUȚA DE LA VIE

TOAMNA A POPOSIT AZI-NOAPTE *3N* VII

Toamna a poposit azi-noapte in vii...
S-a auzit de cu vreme o tăcere jilavă
Venind întortocheată pe poteci înguste şi pustii.
Paşii ei au lăsat urme de rugină în otavă...
S-au culcat, mai cuminţi, lingă vetre, zgomotoşii copii,
Şi, Măria cu pieptul bolnav, a fost azi mai bolnavă...

Aseară, focurile au licărit, mai mici şi mai vii, la crame...
Au scîrţîit, mai prelung — pe şosea — carele cu coceni,
Şi-o barză întîrziată a fluturat peste sat, înaripate năframe.
Greierii ,au cîntat, mai tîrziu şi mai clar, în iarbă
Şi, dis-de-dimineaţă, pîndarul nostru cu ochii calzi şi vicleni
Avea pulbere rece de ploaie în barbă...

Prietenă, plouă. Pomii, rcazimă de cer braţe umede, de cărbune.
Potecile noastre cu amintiri sub frunze veştede se-ngroapă
Ca nişte trupuri peste care s-a încleiat liniştea celor patru
S'cînduri.
Iar norii, coborîţi de vînt, par mişcătoare dune
Din care se cern sticloase nisipuri de apă,
Funigei de tristeţe, ploaie pentru suflet şi gînduri...'

Priveşte afară... Uliţa satului şi-a strîns lacrimile în bălţi de noroi,
Ciorile s-au lipit de firele de telegraf ca nişte zdrenţe ude.
Vîntul, neguţător de iarnă, a strîns uscăturile din pomii goi
Şi, în fiecare lătrat de cîine, plînsul ploilor se-aude...

Priveşte, într-o singură noapte, cît au căzut frunzele de putrede şi dese...
•— Răni ce sîngeră deschise pe piepturi de ponoare —
Şi spune-mi, nu-ţi par, aracii uzi, din viile culese,
Ca mii de braţe întinse zadarnic către soare ?

ÎNSERARE ÎN ODAIA ALBA

Ce bine e în odaie, cînd afară e amurg şi toamnă şi ploua mărunt...
Divanurile cu covoare vechi, par mai moi şi mai prietenoase.
Din rame de umbră, portretele zîmbesc cu ochi mai nostalgici, sub părul cărunt
Şi genele tale par mai lungi şi mai mătăsoase...

La picioarele tale — ca un cîine de casă, leneş — amurgul se lungeşte pe covor
Şi mîinile tale îl mîngîie cu degete subţiri de lumină.
Ploaia s-a urcat ca o fetiţă cu picioarele goale şi ude în pridvor
Şi lipăie cu paşi mărunţi şi deşi, sub ferestrele dinspre grădină.

Pe divan, între perne, ca o pisică răsfăţată, toamna toarce lenevos...
în haina veche a vremii gîndurile noastre rod ca nişte molii.
E atîta tăcere că vorbele noastre sînt de prisos
Şi ascultăm ploaia de afară, cufundaţi în tăcere, în toamnă şi în fotolii...

DIMINEAŢĂ

Astăzi, toamna s-a spălat cu apă de soare pe faţă
Şi ne-a aruncat-o apoi în ferstre, dis-de-dimineaţă.
Te~ai deşteptat cu cicorile ochilor grele de lumină,
Cu mîinile somnoroase şi albe de somn şi de odihnă.
Şi, ca o primăvară mică, ai venit în cerdacul dinspre grădină
Şi ne-am sorbit laptele, bun şi cald, în soare şi în "tihnă...

Apoi am suit pe poteca încă umedă de rouă, clin vie,
Degetele tale, ca nişte porumbei, au ciugulit grăunţe moi de razachie
Şi ochii tăi au băut însetaţi aerul'tînăr de soare şi de dimineaţă.
Ne-am oprit puţin, să ne odihnim liniştea pe banca din mijlocui viei
Şi-am privit valea care răsufla nori de aburi şi de ceaţă
Şi trenurile care tăiau brazde negre, ca nişte pluguri arind rugina cîmpiei.

De-a lungul şoselii, satul, ca o gospodină curată şi muncitoare,
îşi zvînta casele întinse ca nişte rufe albe la soare,
în curtea noastră, vierul spăla noaptea din butoaiele desfundate,
Alături, nepoţelul lui desculţ se zbenguia cu un dulău
Şi-n lacul lucitor, ca un ciob de oglindă cu apele reci şi neturburate,
Soarele se scălda, gol şi tînăr, ca un simplu flăcău...

FLORILE

Vierul a pus pe masa aşternută curat, flori de toamnă, culese pentru tine.

(Vierul nostru te iubeşte mult, fiindcă îi dai tutun „furat"
de la mine.)
Spre mîinile tale, se pleacă să bea lumină şi însufleţire,
Clopoţeii stîngaci ca nişte ţărăncuţe îmbrăcate orăşeneşte în
rochi,
Ghicitorile, jupîniţe anemice cu suflet prea mult, pentru
trupul subţire
Şi macii nedormiţi, cu cearcăne vinete sub ochi.

Cicorile, pe care cerul şi-a-ntins, lunguieţ, pensulele muiate în
azur,
Crăiţele triste, ca nişte castelane cu rochii galbene de velur,
Garoafele, ţigăncuţe oacheşe cu ochii ascunşi sub roşu tulpan,
Tufănelele veştede, ca nişte fete bătrîne şi nemăritate,
Găibeoare-ofticoase, cu trupul prea alb şi obrajii de şofran
Şi tămîiţele cucernice, ca nişte maici vinovate.

Te-am privit cum le-ai luat în braţe ji-ai mîngîiat pe fiecare,
între atîtea flori, mi s-a părut o clipă, că eşti o soră a lor
mai mare ;
Şi pe cînd mîinile tale aşezau florile în vasul de lut smălţuit,
Gîndul meu ţi-a desprins dintre ele lujerul trupului pal,
Ţi-a băut parfumul sufletului curat şi neprihănit
Şi te-a închis cu clipa aceea în amintire, ca într-un vas
luminos de cristal.

FRUCTELE

Toamna darnică, ţi a trimis un coş cu fructe din roadele ei.

Azi-noapte, piticii cheflii din vie, au ţinut sfat între ei
Fiindcă le spusese toamna să culeagă, tot ce e mai bun,
pentru tine.
Unul mai tînăr ar fi vrut să-ţi aducă smochine,
Şi ceilalţi au rîs de el, tăvălindu-se în iarbă,
Şi i-au aruncat în barbă licurici (fiindcă şi piticii cei tineri
au barbă).

Altul s-a urcat apoi, ca o veveriţă cu pantaloni, pe uluci
Şi de-acolo, în nucul cel mare ca să culeagă nuci ;
Alţii şi-au agăţat hainele în ghimpii de pe ruguri
Şi şi-au zgîriat mîinile, ca să culeagă mure coapte, şi alţi
doi, coarde cu struguri ;
Iar piticul cel tînăr fugea prin iarbă, cît putea de iute,
Abia ducînd în braţe două pere pergamute.

Piersicii au întins ramurile grele de roade rumene şi catife-
late,
Şi-un pitic, surd şi şchiop, le-a cules, întins, la tulpină, pe
spate.
Un altul a adus scufa roşie plină cu prune brumării
Şi le-a răsturnat, ca un pumn de mărgele, in coşul împletit
din răchite vii,
Şi tocmai la urmă, ostenit, de-abia mai putea poteca să suie,
Bunicul piticilor, cu luleaua în gură, a adus în circă o gutuie.

în mijlocul nopţii, coşul era plin în lumină de lună, ca
într-o maramă...
Piticii, de bucurie, se-mbătaseră cu must nou furat de la
cramă,
Şi ascultau pe unul povestind cum într-o noapte a văzut
în mijlocul viei
Pe băiatul vierului nostru vrînd să fure un fir de busuioc
din sînul Măriei ;
Şi tocmai cînd ascultau — rîzînd cu poftă — pe cel
îndrăzneţ în poveşti,
Au tăcut... fiindcă însăşi toamna... venea, ducînd o creangă
încărcata cu mere domneşti.

Acum, coşul cu fructele culese de pitici azi-noapte
Odihneşte înaintea ta şi te îmbie cu aromă de struguri şi
parfum de piersici coapte ;
Ai vrea dintr-o dată să guşti toate fructele cu trupeşe
făpturi,

Şi ochii tai privesc lacomi şi voluptuoşi, ca două guri,
Spre coşul în care fructele s-au îmbrăţişat acum,
într-o orgie vegetală, de carne, sevă şi parfum.

Soarele, fată bătrînă cu degete îndemînatice, brodează
minuni pe masa din cerdac,
în mîinile tale, ca-n nişte căngi fragede, boabele de struguri
se desfac
Şi lunecă pe masă, durdulii şi grele,
împrăştiate ca un pumn lucitor de mărgele,
Pe care buzele tale le prind şi copilăreşte le crapă
Ca pe nişte baloane mici, din care musteşte miere, lumină şi
apă...
Apoi — ca o daltă de fildeş — ţi-ai înfipt dinţii într-o pară
aurie.
Sînge alb de must a ţîşnit în broboane mici din rana vie
Şi degetele tale i-au strivit carnea şi-au lăsat urme pe pieliţa
lucitoare,
Ca o mîngîiere de flăcău chefuit pe-un sîn invoit de fată
mare.

După aceea ţi-ai mînjit buzele cu cerneala dintr-o mură ;
Şi păreai o şcolăriţă care îşi moaie tocul în gură,
(Cînd rămîne gînditoare în faţa caietului cumpărat de
curînd)
Fiindcă nu ştie să sublinieze, cu-o linie ori două, feluritele
părţi de cuvînt.

Ca un copil care nu mănîncă nimic, fiindcă vrea dintr-o
dată tot,
Ai schingiuit fructele toate cu muşcături capricioase de
despot ;
Şi-n cele din urmă, necăjită că nu ştiai cu care să începi,
Ai rămas pe gînduri şi, poate, ai început să pricepi
De ce îmi place să savurez bob cu bob, un strugure cu
roduri moi
Şi de ce, cîteodată, eu tot mai spun că e o mare deosebire
între noi...

SEARA, DIN CERDAC

O trăsură a trecut repede cu zgomot de roţi şi fierărie grea,
Şi-a stîrnit în urma ei — ca o dîră de fum — seara aţipită
în praful de pe şosea.
Spre cerdacul nostru, unde încă e soare, seara începe să suie :
în văile satului, ca o ceaţă turbure se strînge,
Apoi se încîlceşte prin vii, şi aracii se-nfig în trupul ei ca
nişte cuie ;
Şi din fiecare rană picură o stea luminoasă de sînge...

Priveşte-o cum a intrat în sat şi-au ieşit moşnegii s-o
întîmpine în porţi...
— Moşnegii satului blajini care se gîndesc în fiecare zi la
cei morţi —
Şi seara, ca o ţigăncuşă alintată, stă puţin pe genunchi la
fiecare,
Suflă, ca să se joace, în pale subţiri, fumul din lulele lor
înnegrite ;
Apoi intră-ntr-o curte şi răstoarnă pe-un ştergar o mămăligă
cît luna de mare
Şi-n urmă, pleacă înainte pe uliţa satului, scuturînd clopotele
de la vite.

Uite... Acum, seara a ieşit în fuga mare afară din sat,
Petrecută cu alai de copii desculţi şi dini răguşiţi de lătrat,
Şi s-a oprit puţin să se odihnească lîngă troiţa îngenuncheată
cucernic în drum.
Prin vii, în urma ei, focurile pîndarilor sfielnice şi mici
Se-aprind să pîlpîie pentru o noapte întreagă de-acum,
Scuturate, clin poala ei, peste sat, ca un roi luminos de
licurici...

Peste puţin, seara va ajunge pînă sus la noi
Vestită de greierii anonimi şi de foşnetul foilor de păpuşoi.
Zorelele din cerdac îşi vor închide pîlniile — spre soarele
apus — ca o timidă dojana,

Mîinile mele îţi vor mîngîia mîinile mai lung şi mai apăsat,
Iar sufletele noastre îngenuncheate alături, vor asculta în
seară, ca într-o strană,
Amurgul, ca un clopotar bătrîn, tocind de vecernie în turla
bisericii din sat.

.PRIETENII

Duminică seara, prietenii noştrii de aci, au venit pentru cea
din urmă oară la masă :
Preotul surd şi bătrîn căruia îi place vinul vechi şi pastrama
grasă
Şi învăţătorul din sat care citeşte pe Musset şi te iubeşte în
taină
Şi care, de cîte ori îl întrebi ceva, răspunde frumos şi se pică
pe haină.

După masă — ca de obicei — ne-a adus cafelele în salonaş,
fata din casă.
Părintele, care mîncase mult, şi-a mărturisit din nou că e
destul de frumoasă.
Iar învăţătorul, după ce a numărat cu atenţie florile zugrăvite
pe tavan,
Te-a rugat timid să cînţi, „pentru ultima oară", ceva la pian.

Ai deschis pianul şi noi am tăcut cîteşitrei.
Degetele tale au ciugulit întîi clapele, ca nişte porumbei
Şi braţele-ţi goale s-au mişcat apoi alb şi graţios pe clape,
Cu lunecări de lebede pe drumuri moi de ape.

Ai cîntat în seara aceea, melodios şi trist, o romanţă
demodată ;
Părintele, cu emoţie, ţi-a sărutat laic fruntea catifelată
Iar învăţătorul şi-a şters pe ascuns o lacrimă tremurătoare
Cu batista de borangic pe care o poartă numai în zi de
sărbătoare.

Apoi — am jucat cîteşipatru, la gura sobei, tabinet.
Părintele îşi potrivea mereu ochelarii pe nas, fiindcă nu
deosebea Riga, de Valet
Iar învăţătorul te lăsa să cîştigi, crezînd că nu vedem
Şi repeta în gînd privindu-te... *Si je vom le disais pourtant
que je vous aime...*

Tîrziu, prietenii noştrii s-au ridicat să plece...
I-am petrecut pînă la poartă şi i-am văzut plecînd tăcuţi prin
ploaia rece,
Cîinii clin curte asmuţiţi, ne-au cunoscut şi s-au gudurat pe
lîngă noi,
Mîrîind încă spre şoseaua de unde se auzeau ritmic cizmele
părintelui lipăind prin noroi.

TRENURILE

Trenurile se tîrăsc ca nişte larve negre pe şes...
Din cerdacul nostru, unul lîngă altul, le privim ades
Şi-n urma lor, gîndurile noastre spre departe curg,
Trenuri cu lanternele stinse, lunecînd pe şine de amurg.

La noi, au venit vînturile toamnei şi ploile dese...
Focurile pîndarilor au lăsat urme negre prin viile culese
Şi în căruţe grele au plecat butoaiele, cu vinul volburat de
spume,
Spre oraşul cu cîrciumi multe, pline de fum şi cîntece de lume.

Zdrenţe din porumburile culese au putrezit pe ponoare.
Veselia cramelor rodnice s-a închis sub uşi de stejar cu grele
zăvoare

Şi calul poştaşului care ne-aduce jurnale, abia mai răzbate,
Cu cărucioara în spate, pe drumurile pustii şi desfundate.

în curînd, vom pleca şi noi din casa albă de la vie...
Fără lumina făpturii tale, casa va rămîne oarbă şi lîncezie
Fără ropotul paşilor tăi mici, va amuţi prietenosul pridvor,
Şi, lipsite de căldura mîinilor tale, zorelele plăpînde s-or fana
de tristeţe şi de dor;

în curînd, vom pleca şi noi spre oraş într-unui din trenurile
pe care le priveam în asfinţit,
Scurmînd ca nişte rîme uriaşe pămîntul jilav al cîmpiei
Şi vom simţi în sufletele noastre un plîns amar şi potolit
Privind din tren, căsuţa noastră, ca o batistă alba fluturînd
din mijlocul viei.

Căsuţa noastră va strînge la ferestre privirea lucrurilor toate
din odaie...
Şi ferestrele, ca nişte ochi trişti, vor plînge lacrimi de ploaie
Şi va privi spre noi din mijlocul toamnei şi al tăcerii
Coliba pîndarului cu acoperişul pe ochi, ca o mînă pusă
streaşină vederii.

Gîndeşte-te puţin, ce va rămîne după plecare în odăiţa
noastră.
Petale — din crizantemele tale albe — vor cădea ca o zăpadă
veştedă lîngă fiecare glastră,
Cărţile de pe etajeră vor medita, aşteptînd să le deschidă
mina dragă
Şi portretele îşi vor şterge de pe buze zîmbetul cu care ne-au
privit o toamnă întreagă.

Vor dormi, somn de mătasă, aşteptînd să te îmbrăţişeze,
pernele de pe divan ;
Chinezii de pe ceştile de ceai vor plînge oblic lacrimi
minuscule de porţelan,
Ursul de lîngă patul tău îşi va suge unghiile, plictisit că nu
vii să-1 mîngîi pe blană

Şi, va îngenunchea în nisip să-ntrebe constelaţiile de tine,
arabul de pe scoarţa persană.

Prietenă, va trece vreme multă şi nebăgată în seamă, pînă
cînd
Va veni iarăşi timpul să ne întoarcem în odăiţa^ pe care o vom
părăsi în curînd,
Şi unde amintirea ceasurilor petrecute în înţelegere şi prietenie
Se va irosi de aşteptare şi se va destrăma, ca un puf suav de
păpădie

în curînd, vom pleca. Ca într-o raclă vor rămîne aici, ale
amintirilor moaşte ;
Şi dacă vreodată sufletele noastre se vor înstrăina şi *nu* se
vor mai cunoaşte,
Şi dacă din „tine" şi din „mine" vom crede ca-m luat tot
înapoi,
Va rămîne, comoară îngropată în toamnă, căsuţa de aci oi tot
ce-a fost mai bun din *noi.*

TOAMNA ÎN PROVINCIE

SCRISOARE

Lui Camil Petrescu

Am regăsit oraşul meu de provincie, tot aşa cum îl ştiam,
Cu aceleaşi străzi înguste şi case vechi cu ghivece de flori la
fiecare geam,
Cu aceeaşi grădină publică, cu bănci vechi, sub castani,
Pe care îşi odihneşte reumatismele paznicul, pe care îl ştiu de
cînd eram de patru ani.

Am regăsit aceiaşi funcţionari, cu feţe şi cu haine cunoscute,
Trecînd, în dimineţile ploioase, cu umerii încovoiaţi sub
umbrele,
Am revăzut aceeaşi toamnă, trup vînăt pe braţe de pomi
desfăcute,
Şi-am recunoscut, sub şepcile liceenilor, chipurile copiilor care
se jucau pe stradele.

Am regăsit pensionari, mai bătrîni şi mai puţini, la cafenea...
în parc, am regăsit aleile pe care alerga, cu picioruşe crude,
copilăria mea,
Şi lîngă o bancă mucedă, am revăzut parcă,
Pe guvernanta mea, cu ghete fără tocuri şi chip lungăreţ de
ogarcă.

La cimitir, am citit numele unui prieten, pe o cruce proaspăt
înfiptă pe o groapă ;
Mi-am amintit chipul lui alb şi tuşea strînsă mereu într-o
batistă...
Acelaşi vînt, de ploaie şi de toamnă, a clătinat printre
morminte clopoţei de apă,
Şi din turla paraclisului a coborît amurgul, pe trepte putrede^
de toacă tristă.

în oraşul meu de provincie toate sînt la fel, aşa cum ţi le
povesteam
în serile noastre cu linişte şi cu ploaie burniţînd la geam,
în serile noastre cu fotolii largi şi cu foc fluturînd în cămin
incerte panglici,
în serile cu pace multă şi zbor de porumbei de casă albi, în
mîngîierile mîinilor mici.

în oraşul meu de provincie, zilele trec încet, asemeni carelor
cu poveri de pe drum,
Şi, oamenii toţi, au chipuri de rude defuncte din file de
album.
Totuşi, femeile măritate, au început să iasă — Ia baluri — cu
braţele goale
Şi, în vitrina unui magazin din centru, am văzut —
închipuieşte-ţi — pijamale î

Cînd trec automobile, copiii tot mai ies să le vadă, din porţi,
Şi, ferestrele, tot se mai deschid curioase, cînd trec cortegiile
de morţi,
Tot mai pleacă, burzuluite, bunicile din salon, cînd nepoatele
pun *fox-trott-uvi* la patefon
Şi s-au înmulţit casele în care am început să văd că se
citeşte *Vllustration*

în oraşul meu de provincie, fetele nu mai iubesc ofiţerii din garnizoană ;
Citesc romanele lui Ardei (deşi tot Bordeaux a rămas autorul lor favorit)
Şi, după ce vizitează muzeele de la Roma şi Paris, în goană,
Se mărită şi rămîn însărcinate, cu promtitudinea eroinelor din „volumul oprit".

în oraşul meu de provincie, e viaţă simplă şi pace multă...
Trenuri sosesc puţine şi călătorii străini sînt priviţi cu neîncredere şi cu teamă ;
Tot ceea ce spun ei, nimeni nu înţelege şi nu ascultă,
Şi, lumea din care vin ei, nimeni n-o regretă şi n-o cheamă.

Pe mine, oamenii m-aa recunoscut cu greu şi mi-au privit cu compătimire
îmbrăcămintea şi faţa cu obrazul stors
Nu ştiu cine le-a spus că eu port cu mine o poveste laică de iubire,
Şi-am înţeles, din tăcerea lor, că se întreabă pentru ce m-am întors ?

Bunica, m-a întrebat de tine, iubito, şi mi-a dat (ca să mă apere de rele), un crucifix ;
Rudele celelalte au făcut în cinstea mea interminabile sindrofii,
O nepoată de şaisprezece ani mi-a trimis o scrisoare de iubire iscălită *X,*
I-am trimis o cutie cu bomboane şi m-am gîndit la tine în fiecare zi.

ÎNTÎIA ZI DE TOAMNA

O ploaie măruntă a ţăcănit pe toate streşinile, azi-noapte...
Toamna a intrat în oraş pe străduţe lăturalnice.
La vecina mea, au vegheat toată noaptea rude localnice,
Şi, gutuii din grădină, şi-au scuturat — spre zori — fructele prea coapte.

De dimineaţă, florile de pe straturi au făcut mătănii spre pămînt.
Funcţionarii au trecut spre birouri, cu umbrele la sîrme legate cu sfoară,
Pe maidan, copiii n-au mai înălţat zmeie turcaleţe în vînt,
Şi cineva mi-a spus că vecina mea trage să moară.

în odaia mea, portretul unei fete de astă-vară, s-a posomorit.
De la fereastră, picăturile de ploaie mi s-au părut fluturi de apă ce zburdă ;
Pisica, lîngă sobă, a moţăit toată ziua ca o bunică surdă,
Şi factorul poştal avea azi un şal de lînă verde la gît.

în amurg, la vecina mea, s-a aprins de cu vreme lumina la geam.
Peste zi, s-a auzit zgomot de topoare care sfarmă
Lemne de foc, în curţi. Şi, fără să vreau, m-am trezit că ascultam
Toamna, suflînd în goarne triste, stingerea la cazarmă.

Spre seară, m-am uitat în oglindă şi, repede, m-am dat în lături ;
Intîiul fir de păr alb l-am găsit încărunţit pe tîmple.
O flaşnetă s-a oprit şi-a cîntat o romanţă de iubire la cîrciuma de alături...

La vecina mea s-a întîmplat ceea ce trebuia să se întîmple...

PENSIONARII

în oraşul meu, pensionarii vin, în fiecare zi, la cafenea,
Măsurînd trotuarele cu pas oriental şi grav ;
Se aşază, de obicei, spre stradă şi sorb, multă vreme, dintr-o cafea,
Iar dacă unul nu vine într-o zi, ceilalţi ştiu că trebuie să fie bolnav.

Cînd ploile toamnei şiruie cenuşiu pe burlane
Şi frunzele se strîng putrede pe marginea străzilor vechi,
îi vezi venind, sub umbrele, înfăşuraţi în tarltane,
Cu şoşoni demodaţi şi cu vată în urechi.

în fiecare toamnă, pensionarii mor încet,
Cum se sting, în trenuri, lămpile care nu mai au ulei ;
Cei rămaşi ştiu că — pînă în ajun — cel mort jucase tabinet
Şi stătuse, la fereastră, de vorbă cu ei.

Şi cînd trece, prin faţa cafenelii, convoiul celui dus,
Prietenii ies binişor în uşă cu feţe de pergament, gînditoare
Şi, fiecare din ei, priveşte la ceilalţi şi se întreabă cu fiori reci pe spatele adus :
— Care din noi va trece cu dricul, pe aici, data viitoare ?

ULICIOARELE

Amurgul, ca un lampagiu cu haine cenuşii şi murdare,
Aprinde lumini mici şi roşcate la ferestre şi în felinare.
Cele din urmă frunze se desprind şi cad din pomii aproape goi
Şi ulicioarele se strîmbă, păzindu-se să nu calce în bălţile de noroi.

Ulicioarele de provincie, cu case mici şi colţuri multe de stradă,
Mucezesc în ploaie cu tot adăpostul de streşini plecate.
Toamna, a urcat o cucuvea pe un gard, în dreptul unei ferestre, să vadă
Dacă mai trăieşte, de acum un an, o fată bolnavă, întinsă pe spate.

Casele friguroase şi-au răzimat capetele, ca nişte călători în tren ;
Caterincile amurgului cerşesc pe la porţi învîrtind acelaşi refren
Şi, în deschizătura porţilor, fete palide ies cîteodată
Şi cer, cu ochii nesărutaţi şi plînşi, o „planetă de fată".

Fără lume, trece — cu dricul primăriei — o înmormîntare de om sărac.
Cîteva rude, stropite de noroi, merg vorbind liniştit despre cel care murise
Şi numai aşa, ulicioarele de provincie — cu teamă şi curiozitate — ferestrele îşi desfac,
Şi numai pentru că trece un mort, vezi — oameni vii — la ferestrele totdeauna închise.

GOSPODINELE

în curţi, butoaiele mucede au desfundat guri lacome spre soare.
Dovlecii şi-au grămădit arama veche, în maldăre, pe lîngă uluci,
Lemnele de foc se despică, plesnind sub topoare
Şi pisicile, prin poduri, se rostogolesc alergînd după nuci.

Gospodina a ieşit în curte, cu pieptul gol şi mînecile
suflecate ;
Uşuie, de lîngă strugurii întinşi la soare, găinile şi cocoşii ;
Cazanele cu bulion forfăie ca nişte iaduri înfocate,
Şi, în fiecare curte, se văd orgii de pătlăgele roşii.

Seara, în camerele curate, cu gutui strînse între ferestre,
în sobele cu coşuri curăţite de curînd, focurile se aprind şi
rămîn ;
Dulceaţa de piersici tomnatice aromeşte în borcanele date la
zestre,
Şi nu se poate ca vreun greiere rătăcit să nu-şi încerce vocea
de sopran bătrîn.

Afară, seara aduce ploaie şi agaţă ciori pe vîrfuri de cruci.
Pentru că a isprăvit treburile din vreme, gospodina e
frumoasă de mulţumire,
Şi, ostenită de trudă, se aşază la gura sobei — cu picioarele
în papuci
Şi cu mîinile parfumate cu *Eau de Cologne,* deschide un
roman tradus, de iubire.

CERŞETORII

în oraşele nuci de provincie, sînt cerşetori mulţi şi bătrîni
Cu picioarele bolnave şi cu răni, vii şi murdare, pe mîini
Şi toamna, ca pe nişte zdrenţe, îi mătură de pe drumuri,
şi-i trimite
Pe lîngă uşile bisericilor, ca pe nişte zdrenţe mototolite.

De ce nu vor să moară cerşetorii cu trupuri bolnave ?
Mîinile lor cerşesc viaţa, întinse şi schilave ;
Şi pe buzele lor vorbele se-ncîicesc fără înţeles,
Ca nişte viermi dintr-un cadavru, care se tîrăsc şi ies.

De ce nu mor cerşetorii, cînd ploile toamnei cad peste > ei,
Şi frigul îi muşcă şi noroaiele se lipesc de ei, ca un clei ?
De ce nu mor cerşetorii bătrîni, bolnavi şi sărmani...
Şi azi a trecut, în dric alb, o fată de douăzeci de ani ?

GRĂDINILE

Toamna, grădinile mor teatral, ca nişte curtezane care au
iubit prea mult
Şi şi-au jertfit iubirii, pînă în ultimul ceas, fiinţa bolnavă.
Au fugit apoi, departe de oraşul cu oameni cunoscuţi,
cu amintiri şi cu tumult,
Şi-au venit, într-un colţ de provincie, să soarba — în
linişte — demult pregătita otravă.

Toamna, grădinile se usucă şi se subţiază, ca nişte domnişoare
bătrîne
In sufletul cărora, nădejdea din urmă, se-ntunecă şi moare
Cu ultima şuviţă de păr nevopsit, care va încărunţi pînă
mîine
Cu cel din urmă amurg, în care zarea a topit ultimul şir
de cocoare.

Toamna, grădinile îngălbenesc şi se sting ca nişte fete cu
obraji de ceară,
Care abia se mai pot tîrî, pînă la fereastra pe sub care o
flaşnetă trecuse,
O flaşnetă cu aceeaşi romanţă învîrtită în fiecare seară,
Şi pe care n-o mai pot fredona buzele arse de sînge cald şi
tuse.

Toamna, grădinile mor, graţios şi inutil, ca nişte fete de
pension amorezate în vacanţa mare
Şi care nu vor să se mai întoarcă la şcoală cu sufletul greu
de 6 dragoste «neînţeleasă".

Fete anemice, ce presară maldăre de flori pe patul din odaia de culcare
Şi se culcă apoi între ele, îmbrăcate în rochia (cusută pe ascuns) de mireasă.

Toamna, grădinile mor în plîns de burlane cobitoare,
(înmormîntate în vreme sub giulgiuri uscate de foi)
Toamna, grădinile mor în fîlfîitul fiecărei pasări călătoare,
Toamna, toate grădinile mor în noi.

REÎNTOARCERI

Te-am revăzut, ca-n versurile poeţilor sentimentali,
într-un amurg de toamnă provincială.
Am privit drept în ochii tăi nostalgici şi „medievali"
Şi ţi-am sărutat **mina,** fără vechea timiditate sentimentală.

Poteca spre vila aibă, cu terasa leşinată liric în braţele turnului conic,
Am urcat-o, fără gînduri şi fără să-mi încetinesc pasul.
N-am mai simţit, ca să mă pot apropia, nevoia unui tonic
Şi nu mi-am mai privit, la fiecare pas, ceasul.

Nu mi s-a mai părut, ca altădată, că viu la tine prea devreme
Şi n-am mai repetat, în gînd, cuvinte ştiute pe de-a gata ;
N-am mai aruncat, băltoacelor care îmi stropeau hainele, blesteme,
Şi nu mi-am mai potrivit de douăzeci de ori cravata.

Am venit, simplu, cum aş fi venit să-mi văd un prieten sau o rudă.
Am privit cît au crescut, în patru ani, creştetele brazilor uzi.
Am văzut cît de frumoasă e toamna în grădina ta desfrunzită şi udă,
Şi am surîs, trecînd pe lîngă banca mucegăită sub aguzi.

Am intrat familiar în salonaşul din turnul în care a trăit, sub zăbrele, iubirea noastră
Şi te-am regăsit, aceeaşi, între lucrurile neschimbate an de an ;
Am observat singura noutate : un patefon, cu pîlnia albastră
întinsă, ca o tiflă umflată şi obraznică, spre pian.

Bibelouriie cu care privirea mea a fost prietenă, cînd mă dureau tăcerile tale,
M-au recunoscut şi, în numele lor (fiindcă emoţia le-a sugrumat graiul)
Gheişa de porţelan mi-a urat „bun venit", clatinîndu-şi capul pieptănat cu părul peste urechile goale,
Şi mişcîndu-şi, cu graţie de menuet, spre dreapta şi spre stînga, evantaiul.

Noi nu ne-am spus nimic şi, totuşi, ne-am gîndit, complici, spre altădată.
Spre dragostea noastră (deşi fiecare sîntem convinşi c-a fost numai a lui),
Spre dragostea noastră, naivă, curată şi îndepărtată,
Pe care sufletele noastre n-o vor mai putea da, nici cere, nimănui.

Spre dragostea primului sărut, pe care îl înţelege gura
(Deşi sufletul îl înflorise demult — nufăr pe apele sale),
Spre dragostea primei îmbrăţişări, pe care n-a premeditat-o făptura
Şi pe care a dorit-o, totuşi, înăbuşit, ca o inimă bătînd sub pieptar de zale ;

Spre dragostea plimbărilor pe poteci aşternute cu lună ;
Spre dragostea lacrimilor simţite pînă sub gene şi totuşi neplînse ;
Spre dragostea primei nopţi, trecută împreună
în fotolii alături, cu iubire legănată în leagănul mîinilor strinse ;

Spre dragostea la care ne-am gîndit amîndoi, fără să ne mărturisim,
Spre dragostea îngropată, aci, în salonaşul verde ca un crîng,
Unde, după atîţia ani, ne-am întîlnit — lîngă acelaşi mormînt — ca într-un ţintirim,
în care lacrimile celor ce vin cîteodată, nu se văd şi nu se plîng...

MÎINILE

RÎNDUNICA

Spre cuibul părăsit în mine, ca sub o streaşină-n ruină
Sufletul meu a pornit să se întoarcă dornic de linişte şi de lumină,
Ca o rîndunică cernită, nestatornică şi drumară,
Cu aripi deschise, vîsle mici lopătînd în primăvară.

Rîndunică şi-a grăbit mersul şi-a zburat aproape de pămîntul viu,
Simţind că se pregăteşte furtună în amurgul greu de nouri şi de zăduf
Şi-a plutit mai repede spre cuibul ştiut, la capătul drumului pustiu,
Spre cuibul cu somn pentru ochii sîngeraţi de vînt, pentru trupul trudit, cu linişte şi puf.

A văzut cum ramurile pomilor, cu roiuri de flori, se clatină şi se îndoaie ;
A auzit tunetul, bolovan rostogolit în văzduh ca-ntr-un adînc de ape,
A simţit iovindu-i aripile, pietricele rare şi grele de ploaie
Şi inima şi-a simţit-o bătînd mai repede, spre cuibul mereu mai aproape.

Cînd a ajuns sub streaşină ştiută, a piutit lin, cu aripi de uşurare...
Dar aripile s-au îngreunat dintr-o dată, ca braţele unui piept în care a pătruns o suliţă ;
Din cuibul de altădată, vîntul prăvălea ruină, moloz şi beţişoare,
Şi cu ochii închişi, rîndunică a căzut ca o piatră vie, din văzduh pe uliţă.

Şi-a rămas aşa în gîndurile ei şi în furtună...
Sînge cald i-a podidit ciocul, izvorît din inima strivită,
Şi-a încrucişat braţele cerînd iertare cuibului, mormînt închis peste vremea bună,

Şi-a aşteptat moartea, sfîşiată şi pocăită.

Se scuturau florile din grădini, fluturi morţi în poala vîntului...
Din aerul cald, ameţiţi şi orbi, cădeau pe spate cărăbuşi,
Fulgerele încolăceau şerpi de fosfor la sfîrşitul pămîntului
Şi tunetele, ca nişte nebuni scăpaţi, zgîlţîiau ţîţînii la ferestre ^ şi la uşi.
Rîndunică murea în înnoptare, copleşită de tristeţe şi de amintiri.
Suflet căzut, cum numai sufletele pot să cadă, din lumină în noroi ;
Iar peste ochii împăienjeniţi de lacrimi topite în firişoare de sînge subţiri
Moartea îi strîngea, ca o mîngîiere, aripile ude şi moi.

Atunci a zărit o lumină, cremene ce-a scăpărat
La o fereastră mică, în noapte, undeva...
Şi-a strîns ultimile puteri într-un zbor orb şi clătinat,
Şi-a zburat, izbindu-se ca o frunză adusă de furtună, de fereastra ta.

ţ

Ai deschis, şi-ai întins în noapte, spre rîndunică în agonie,
Braţele tale albe ca două lujere de lumină.
Din palmele-ţi mici şi moi i-ai făcut cuib de puf şi de mătase vie,
Şi rîndunică a primit peste sufletul ei ud, răsuflarea ta caldă şi blajină.

Şi-aşa, rîndunică şi-a recăpătat viaţa, din căldura mîinilor tale ;
Cu mîngîierea lor ai ştiut s-o însufleţeşti şi s-o îndrumi,
Şi numai tu de acum, cu mîinile-ţi mici şi pale,
Poţi s-o mîngîi, s-o laşi să zboare, s-o sugrumi.

PIANUL

Lui Theodor Solacolo

Seara se prinde ca o plasă de păianjen în colţurile salonului prietenos
Cu lucruri ştiute, familiare şi sumbre ;
Aşezată la pian, sub abajurul de pergament luminos
Pari o prinţesă albă, peste tăcere şi peste umbre.

Mîinile tale, pelerini albi veniţi cu amurgul şi cu liniştea,
îngenunche şi-şi lipesc fruntea de clape.
Pianul e un templu în care îşi vor spovedi neliniştea
Cu freamăt de frunze lovite, cu murmur molatec de ape.

Mîinile^ tale, cuib de lumină în care sufletul tău a descins,
Pasăre ostenită de primăvară şi de înălţimi de hău —
Cuib în care sufletul ţi s-a odihnit şi s-a destins,
Mîinile tale au îngemănat aripi albe sufletului tău.

De aceea sufletul tău cîntă cu mîinile tale...
Şi notele atinse se luptă şi scapă,
în plîns potolit şi alb de vestale,
în ţipăt noptatic de pasări de apă.

Mîinile tale, sufletul tău, simfonie pagină...
Imn îngeresc, tămîie-n spirale spre bolţile-albastre,
Furtună de valuri şi pace de stînă,
Romanţă banală din vremile noastre,..

Sufletul tău, mîinile tale, mîngîiere bună şi caldă,
Gheare încleştate în care te zbaţi şi sîngeri,^
Flori de ceară în care roua ochilor se scaldă,
Aripi de buhnă, aripi de înger...

CRINII

I

Cine n-are o grădină în care şi-a sădit florile sufletului numai pentru el,
Ca un grădinar bătrîn care vrea să-şi aibă florile cele mai dragi lîngă casă şi lîngă viaţă,
Să-şi plimbe seara, paşii şi gîndurile printre ele, încetinel
Să le soarbă parfumul, pe ferestrele deschise, în fiecare dimineaţă ?

Florile sufletului, flori de ceară, flori de nelinişte şi trudă...
Grădină moarta, grădină de basm, paradis umil al celor ce n-au murit,
Flori de umbră, flori de sînge, flori de pace şi de lumină crudă,
Ca fiecare, v-am strîns şi eu în grădina mea şi v-am sădit.

Grădină moartă, cu morminte mici, cu morminte vechi, cu morminte multe...
Paradis umil şi luminos, ca păienjenişul lacrimilor topite pe gene.
Grădină de basm, florile tale toate sînt visuri smulte
Si fiecare vis e un Făt-Frumos, ucis pe urma unei Cosînzene.

Florile sufletului, florile mele, grădină de reculegere şi pace...
în mijlocul vostru, cu voi, printre voi, m-am ascuns, ca omida în pom,
Ca o broască urîtă, visînd frumos sub carapace
în mijlocul drumurilor pe care viaţa striveşte, cu care, cu vite, cu paşii fiecărui om.

II

în grădina mea sînt flori multe pe straturi de umbră şi pe poteci de soare.
Amintirea şi-a topit parfumul, ca o sevă, în fiecare floare...

Mărgăritare, lacrimi mici împietrite pe fire moi de gene plecate,
Liliac, cupe deschise din care a picurat nelinişte primăvara,
Crizanteme ostenite de nopţi albe, ca sînii pe care au murit fanate,
Garoafe de sînge, ca sărutările pe care le culege sara.

Roze albe, sînii cei dintîi întrezăriţi în vise...
Lalele fără de parfum, femei pe care nu le-am putut iubi,
Dalfi, braţe voluptoase, otravă prelinsă pe buze chemătoare şi întredeschise,
Maci grei de opiu, nopţi de aşteptare şi de insomnii...

Ai jntrat în grădina mea şi-ai vrut să-mi smulgi toate florile,
Grădină nouă să sădeşti cu mîinile tale ;

Dar mîinile s-au oprit şi nu şi-au smuls surorile,
Ci le-au privit şi le-au mîngîiat cu degete subţiri şi moi ca
niște petale.

De atunci, mîinile tale au rămas între flori în mijlocul grădinii
Şi-n noaptea cea dintîi au înflorit crinii.

III

Mîinile tale, crinii mei din grădina de basme...
Altar peste care genunchii mei s-au plecat cu credinţă nouă,
Flori de iubire pe care mi-am lăsat fruntea să se razme
Potire în care ochii mei au plîns, din noaptea lor luminoasă
rouă.

Crini albi, ca trupurile fără sînge din nopţile de groază şi
vedenii,
Flori de lumină în care sufletul, fluture mort, şi-a scuturat de
pe aripi polenul de aur,
Grădina mea v-a aprins candele albe, în care sufletul pune
mirodenii
Şi arde cu parfum de moarte, cu parfum amar ca sucul de
laur.

ROMANŢĂ

în casa mea cu lucruri vechi şi cu ferestre închise
Anticărie de amintiri, bazar cu vechituri de vise,
Soarele n-a pătruns niciodată.

Tu ştii c-am mai iubit o dată...

Nu m-am gîndit vreme multă, nici la oameni, nici la pămînt
şi nici la cer.
um aurul vechi al trecutului am şlefuit cu migală de bijutier
O raclă în care să-mi îngroape sufletul cei ce-1 vor găsi.

Tu ai deschis uşa într-o zi.

în casa mea, mîinile tale au adus în ele lumină, ca în potire
~ , albe de crini.
um ele am baut soarele şi primăvara risipită prin grădini,
Pentru rănile sufletului au fost feşi albe de pînză curată...

Acum, tu singură îţi mai aminteşti că eu am mai iubit o dată.

STROFE PENTRU O DRAGOSTE LAICĂ

IMAGINI ÎN OGLINDA TA

MATINALA

Şi-n dimineaţa asta, în odăiţa albă
Decorul e acelaşi. Lascive pe divan
Dorm perne de mătasă. Alături, pe pian,
Flirtează într-o ramă, un crin imberb şi-o nalbă.

Pe jos, demult deschisă la cea de-a doua filă,
O carte meditează eternele nimicuri...
Pe scoarţa din perete, spre Mecca, prin nisipuri,
Călătoreşte arabul călare pe cămilă...

Pe-aceeaşi etajeră, depozitaţi umil
în rame ajustate după fotografie,
Privesc banal spre tine, amanţii de hîrtie
Cu capete întoarse *trois-quarts,* sau de profil,

Dresat, *Cheri,* căţelul, aşteaptă lîngă uşă...
E zece dimineaţa şi nu-i deschizi să iasă,
Căci dormi încolăcită în patul de mătasă
Cu ochi plumboşi de trudă şi trupul de păpuşă.

Iar mai tîrziu, pendula c-un tremurat subţire,
Anunţă miezul zilei, metalic şi cuminte...

Şi te deştepţi... Tiranic *un* gînd îţi vine-n minte :
Aseară... bal... minciuna... şampanie... iubire...

Te uiţi silit alături... Culcuşu-i gol în pat...
A disparat strategic, amantul pătimaş,
Şi căşti *cu* braţe-ntmse gîndind : a fost slujbaş..*
Şi-n aer simţi parfumul specific de păcat.

Cheri a prins să latre în stilul lui păgîn...
— Mămica-a fost bolnavă, ei haide-acuma, taci !
Şi soarele prin geamuri se uită cum te-rnbraci
Ca un monocîu-n ochiul unui satir bătrîn.

TERŢINE PENTRU ALBUMUL CU SCOARŢELE MARON

Am răsfoit albumul cu scoarţele maron,
în care doarme, asemeni unui defunct în raclă,
Uitat pe etajeră, trecutu-ţi de carton,

Şi-am revăzut femeia pictată pe copertă,
Ţinînd în mîna nudă, cu muşchi întinşi, o faclă
Cu flacăra verzuie şi oarecum incertă.

în colţul primei pagini, ai însemnat o „dată".
Aveai pe-atuncea, Riri, nici cincisprezece ani
Am cunoscut din scrisul înalt şi fad, de fată.

Purtai, desigur, bucle şi ghete fără tocuri
Citeai la geografie, de oaze şi banani
Şi-n recreaţii, roşă, jucai naive jocuri.

M-a-nduioşat portretul lipit pe prima filă ;
în haine de paradă, un blond locotenent,
întîia tresărire, întîia ta idilă...

„Je faime", pe colţul pozei, era-nsemnat cu grijă,
Şi-adăugat alături (cu scrisu-ţi eminent)
„Căzut pe Valea Putnii la 15 mai, de-o schijă".

Apoi, din filă în filă, documentat şi logic
Se înşirau portrete, scrisori şi amintiri
Lipite şi datate în ordin cronologic...

...Un tînăr în jachetă, rezemat rigid de-un soclu...
Un magistrat, cu buze şi degete subţiri,
Un diplomat (cu *guetres,* jachetă şi monoclu).

In colţul fiecărui, scriseseşi adnotaţii...
Urmau apoi colege, în rochii lungi de şcoală
Scriind pe franţuzeşte banale dedicaţii,

O copie sau două după-un faimos tablou,
O mare, pe furtună, cu valuri mari de smoală,
Felicitări primite festiv de Anul nou,

Diverse ilustraţii, cu mori în stil flamand,
Compozitori celebri, pescari surprinşi de ploaie...
Şi-ntr-un halat de pînză, un tînăr doctorand

înoculînd o fată cu serul antirabic ;
Iar la sfîrşit, o ! Riri, pe cea din urmă foaie,
Noi amîndoi, alături, lipiţi cu gumarabic.

Cu gîndul dus departe, am încuiat albumul...
Alăturea de mine, pe scrumiera plină
Ţigara mea uitată îşi scuturase scrumul.

Te-ai apropiat calină, cu zîmbetul pe buze
Şi-ai întrebat de oră cu vocea-ţi cristalină.
Nu ţi-am răspuns nimica... şi-ţi cer acuma scuze,

Căci mă gîndeam atuncea, în clipa ceea, Riri,
Că nu mai eşti fetiţa, cu şorţ de pension
Care iubea artiştii, apusul, trandafirii.

Şi dacă-acum, eternă, crezi dragostea din noi,
E simplă amăgire... mai sînt atîtea foi
Nescrise, în albumul cu scoarţele maron.

LIDO

Trîntită în fotoliu, aştepţi să vie vara,
Să-ţi strîngi într-o valiză bagajul tău mignon
Apoi... un^taximetru... jurnale... fructe... gara
Şi să plecăm spre Lido cu cel dintîi Simplon.

Simplonul, ca o larvă felină, uriaşe
De-alungul ţării noastre ne va purta năuc
Şi ne-or privi cosaşii din lanuri băştinaşe,
Cu flori la pălărie, ca-n versul lui Coşbuc.

în poala ta, îndată ce trenu-şi va lua zborul,
O carte franţuzească — fatal — va moţăi
Şi gînduri inedite ţi-or năpădi căpşorul
Cînd seara va pătrunde, discret în *vagon-lit.*

Fireşte, casa noastră va fi pe malul mării...
De pe terasa albă (de vînt, la adăpost)
Vom asculta orchestra cu ochii-n vastul zării
Şi ne va da cafeaua, un negru mic şi prost.

în dimineţe clare cu soare cald, senil
Vor recunoaşte, Riri, subit atraşi în mreajă
Englezii cu umbrele şi haine largi de dril,
Că eşti cea mai frumoasă femeie de pe plajă.

Şi-n serile cu lună, scînteietoare faruri
Ne-or lumina romantic potecile marine,
Galanţi, italienii îţi vor trimite daruri
Cutii cu macaroane şi lăzi cu mandarine.

Dar pînă-atuncea, Riri, ia uite-te afară...
S-a-ntins pe strada noastră amurgul preistoric
Şi fulgii de zăpadă au prins să cadă iară
Suavi şi mici ca nişte cristali de acid boric.

COLIND

Cînd, după perdele albe,
Stai tiptil şi-asculţi colindul,
...Florile sînt dalbe...
Nu simţi gînduri dragi şi moarte
— Ca un fir de lăcrămioare
Irosite într-o carte —
Plînsu-n suflet răscolindu-1 ?

Doamnă mică, nu te doare ?...

Uite-i... Cîntă sub ferestre
Copilaşi drăguţi şi mici
Cît piticii din poveste...
Te gîndeşti cu ani în urmă,
Ţi-aminteşti şi te cutremuri...

... Ani frumoşi... Crăciun... pe urmă...
Pleoapele nu-ţi mai ridici ?

Doamnă mică, de ce tremuri ?

îmi spuneai acum o clipă
Că în gîndurile tele,
Toate-s moarte şi-s risipă,
îmi spuneai că amintirea
Timpului trecut, o-nfrîngi,
Că în clipă-i fericirea...
Iar acum, după perdele...

Doamnă mică, de ce plîngi ?...

Cum de s-a topit tăria
Sufletului împietrit ?
... E povestea cu Măria
Care-o spun colindătorii...
Magii... steaua... şi păstorii...
Caldul vitelor răsuflet
încălzind pe cel venit,

Doamnă mică fără suflet...

Ştiu. în viaţa ta, demult,
Pînă-acum a fost Crăciunul
O petrecere mai mult.
Un restaurant... lumine...
Flori... şampanii... o violă
Domni în negru... mandarine...
Tu ca toţi, şi toţi ca unul...

Doamnă mică şi frivolă...

Dar acum, aici, la ţară
în salonul ăsta vechi,
Retrăind întîia oară
Mica ta copilărie,
Ai simţit în suflet, multă
Ne-nţeleasă duioşie,
Glasuri sfinte în urechi...

Doamnă mică, mai ascultă...

Rezemată de fereastră
Ai cules mărgăritare
în privirea ta albastră,
Şi-ai găsit comori nespuse
Strînse-n sufletul tău bun...
— Cine oare îmi aduse
Darul ăsta drag şi mare ?...

. . . . . .

Doamnă mică, Moş Crăciun.

BARBĂ-ALBASTRĂ

Da. Ai dreptate, Riri. Am să te uit odată.
Am mai uitat atîtea, şi-am să mai uit întruna...
Iubirea... e o carte-poştală ilustrată
Pe care scrii un nume... o dată... anul... luna..

„Iubirile celebre" ?... Un schimb de cărţi-poştale
Indiferent de epoci, de oameni, de alcovuri...
Le scriu acum modernii drapaţi în pijamale
Şi le-au „dictat" strămoşii cu fes şi malacovuri.

Eu, uite... Port în suflet (nu rîde) un castel
Cu camere multiple în care se perindă
Iubiri deosebite, în mobila la fel :
Un pat... o uşă mică., o soba... o oglindă.

în orice odăiţă, a stat cîndva o fată...
în clipa despărţirii rămîne-nchisă-n ramă
C-o dată şi c-o poză... o carte ilustrată...
Şi uşa se închide c-un lacăt de aramă.

Şi-aşa, treptat, cu toate se închid, ca un tezaur,
între pereţii fragezi întemniţînd iubirea.
Şi cheile se-nşiră, la rînd, pe-un lanţ de aur
Pe care îl păzeşte şi-1 poarta amintirea.

Dar tu ?... Tu stai acuma, la rînd, într-o odaie
Şi nu ştii că în juru-ţi, sub uşile-ncuiate,
Pe cînd tu rîzi, cuminte, frumoasă şi bălaie,
Se descompun alături iubiri decapitate.

Şi mîine, ori altă dată... un paloş orb de gîde
(Da, Timpul) va ucide brutal „iubirea noastră"
Şi dacă tu vei plînge, în hohote va rîde
La uşa încuiată, eternul Barbă-Albastră..

DUPA-AMIAZA

Lui S car Ut broda

Lungită între perne, citeşti cu gene grele
O carte de iubire de-un psiholog savant
Şi nici nu bagi de seamă cum, brun, insinuant,
Amurgul se strecoară calin prin jaluzele.

Din sobă luminează melodramatic jaruî...
Fireşte !... cartea pică, inertă, pe covor
Şi-asculţi, preocupată de-un gînd îmbietor,
Ca un motan de nichel, cum toarce samovarul...

E ceasul cald şi tainic cînd ne aşteaptă ceaiul,
Cînd străzile repetă nocturna cantilenă,
Cînd becurile respiră vapori de-acetilenă
Şi vremea, sufocată, îşi mişcă evantaiul.

Cînd ploaia de lumine, c-un orbitor deluviu
Inundă bezna deasă ce-ntruna vrea să crească,
Cînd străzile se-neacă sub lava omenească
Pe care-o varsă-oraşul, erupt, ca un Vezuviu.

E ceasul bun în care, îţi savurez prezenţa
în salonaşul verde la adăpost de becuri,
Cînd vorbele banale se-astupă cu fursecuri
Şi ceaiul îşi exaltă turburător esenţa !...

CEAŢĂ

Pe stradă, astă-seară e vreme englezească...
Prin ceaţa ce perfidă şi densă se îmbină,
Vitrinele marchează semnale de lumină,
Şi caii au, în hamuri, prudenţă omenească.

în vreme, plictiseala se mişcă ca o vîslă.
Trec oameni fără feţe în pas ritmat de ploaie,
Şi-n hîrîit de clopot, cu opintiri greoaie,
Tramvaiele se mişcă pe şine moi de pîslă.

Oraşul îşi sugrumă vibrările profane...
Ca~ntr-un covor de gumă bat paşii în asfalt,
Din felinare curge lumină de cobalt,
Şi ceaţa-ţi pune vată pe ambele timpane.

Ţi-e frică şi în ceaţă ţi-e gîndul cenuşiu...
îţi pare că începe o noapte nesfîrşită,
Şi teama ta onestă, o ! Riri, e-o ispită,
Căci simt rezemat de mine un braţ rotund şi viu.

Te-nlănţui cald cu gîndul, grăbind spre casa ta
Cu lampa indulgentă sub abatjurul frez,
Lăsînd oraşu-n ceaţă, tăcut, ca un englez
Cu ochelari în ramă rotundă de bagâ.

FINAL

Iubirea noastră, Riri, se va sfîrşi. Ce vrei,
Iubirea... e o vorbă, un mic pseudonim
Ce ne-amuzam să-1 punem acelui obicei
De-a ne culca-mpreună convinşi că ne iubim.

O, nu... Nu fac o glumă sau scenă de prost gust
Nu sînt bolnav (cu toate că sufăr de migrenă)
Nici n-am băut nimica... lichior, malaga, must,
Ori altă băutură de marcă indigenă.

Atunci ?,.. O întîmplare, un lucru de nimic.
Am întîlnit pe stradă trecînd o-nmormîntare ;
Idei asociate... amurg... anticipare...
Şi am venit la tine cu şovăiri de dric.

Nu mă-nţeiegi... Acuma, mi-eşti încă dragă, Riri,
Căci îmi iubesc în tine amorul meu limfatic.
Dar va veni şi ziua firească-a despărţirii.
Cînd ?... O necunoscută-ntr-un calcul matematic.

O ! va veni şi ziua cînd în rochiţa roz
îţi vei cînta atentă „bucata" la pian,
Cînd, pentru prima oară, defunctul Beriîoz
Mă va surprinde, Riri, cu ochii în tavan.

Şi va veni şi noaptea cînd, goală, încolăcită
Te vei lungi-ntre perne cu capul blond pe mină,
Şi-mi voi fuma ţigara privind către ispită
Cu ochiu blazat de sculptor, conturu-ţi de cadînă

Şi va veni şi-amurgul (şi poate nu de toamnă)
Cînd paşii tăi, mecanic, te-or duce către uşă
în clipa cînd urechea-ţi fragilă de păpuşă
Va auzi în fine din nou, banalul „Doamnă"

Şi vei pricepe atuncea, în clipa despărţirii,
Lugubra amăgire a vorbei „împreună"
Şi-om îngropa în vreme, amorul nostru, Riri,
Banal, ca într-o raclă, un mort de moarte bună.

ACUARELE PENTRU SALONUL TAU SENTIMENTAL

AMURG

Albastră, neagră, verde, gălbuie, violetă,
Elipsă strînsă-n golful cu mal pietros şi frînt,
în seara asta, marea, îmi pare o paletă
Pe care-o ţine cerul pe-un deget de pămînt.

Pe luciul ei se-mbină culori esenţiale
Cu cari pictează-amurguri demente pe decor
în dungi incoerente de pictor amator,
Grăbit, senilul soare din înălţimi astrale,

E un capriciu zilnic (manie) al acestui
Original Mecena venit la băi de mare
Ce-şi pune şevaletul pe-o creastă oarecare
Şi mişcă oblic, pensuli de raze lungi, cu gestu-i

Tremurător, specific la guta-naintată.
Ştim toţi, că domnul ăsta (etern celibatar
Cu viaţă nebuloasă de straniu solitar)
Prin nu ştim ce minune celestă, are-o fată.

O fată curioasă.., (O ştiu şi incredulii
Ce-o pot vedea, lividă, în faptul dimineţii

Flirtează toată noaptea pe plajă cu poeţii,
Şi practică hipnoza — sadism — cu somnambulii.)

O fată curioasă, e cert !... îmbracă pomii
în umbre lungi, tăiate corect ca nişte fracuri,
Se uită pe ferestre... se scaldă goala-n lacuri,
Şi fără de pudoare, excită astronomii.

Se caţără în turnuri lugubre de biserici,
Şi ca o vrăjitoare cu magică pjitere,
Leşină liliecii, şi-orbeşte de plăcere
Pe buhnele diforme cu ochi holbaţi şi sferici.

Pe plajă face seara deliciile mulţimii...
Din *peignoir* de nouri, şi-arată trupul tandru
Apoi se-aruncă-n mare, precis, ca un scafandru
Scoţînd la suprafaţă, cu ochi lascivi, delfinii.

De toate aceste fapte, bătrînul ei părinte,
Se face că nu ştie nimic (pe cît se pare).
Ea doarme toată ziua, el iese la plimbare,
Şi-artist incorigibil, pictează înainte...

Culorile păstrează mereu aceeaşi gamă
Şi totuşi, zilnic iese un peisagiu nou,
Şi cînd e gata totul, o ! zarea-i un panou
Bătut în ţintişoare de stele de alamă.

Atunci, apare fata zîmbind silit şi dulce.
Bătrînul nu acceptă prezenţa filială,
în grabă-n apa mării penelurile-şi spală,
îşi strînge şevaletul şi pleacă să se culce.

IDILĂ

în noaptea asta, cerul, îmi pare o grădină
Pe care şerpuieşte pierdută, o alee
Ce-albeşte-n întuneric nisip de căi lactee.
Cu ochii mei, acuma văd plăsmuiri bizare.
De-exemplu : norul cela de colo, mi se pare
Un trubadur romantic, drapat în pelerină.

Ascult cum vîntul trece şi susură-n surdină,
Ca un pîrîu de munte fugînd prin pietricele.
(Acuma fuge însă prin pietre mici de stele.)
In mijlocul aleii, privesc cum trubadurul
Se-opreşte. (Vrea să-ntreacă cu arta lui susurul)
Şi trage de la spate, ştrengar, o mandolină.

Şi cîntă, o romanţă de viaţă vagabondă,
Un cîntec de iubire, apoi balade-ncepe.
(O muzică uşoară de-abia s-o poţi percepe.)
Şi cîntă trist, cu vîntul păstrînd acelaşi ton...
Dar iată că în zare, pe-un deal, ca-ntr-un balcoi
Apare-o castelană eminamente blondă.

E luna, luna, luna !... (Simţea că se sufocă
Dormind în noaptea asta călduţă şi senină)
Şi a ieşit o clipă la aer, în grădină...
E luna !... Fiica nopţii şi-a soarelui... (Răzleţe
Şi-n viaţă, inerente greşeli de tinereţe.)
E luna, dezolanta fecioară echivocă.

în umbra ei, alături, a-ngenuncheat un paj.
Luceafărul... (un tînăr, profund sentimental,
Recunoscut obşteşte ca flirtul ei astral)
Iar luna, cu instinctu-i specific de femeie
Aude melodia şi vrea să vadă, ce e ?
Şi roşă de plăcere se face în obraji.

Fireşte, trubadurul o vede şi tresare,
îi năvălesc în suflet fiori barbari, în hoarde
Şi mîiniie-i de umbră încremenesc pe coarde.
— Mai cîntă (zice luna) şi vino mai aproape.
Luceafărul clipeşte (vădit gelos) din pleoape
Apoi se face vînăt de-atîta resemnare.

S-a apropiat nostalgic de dînsa trubadurul...
în mersu-i, pelerina pe umeri se resfiră.
Iar mandolina pare (lăţită-acum) o liră.
Şi luna se coboară în calea lui amabil
Tîrîndu-şi trena scumpă de aur veritabil
Ce-i desemnează-n noapte îmbietor, conturul...

Privesc cum merg alături. Ea, caldă, emotivă,
El, plin de-atenţiune, timid şi fără glas.
Ea, mîndră înainte... el, înapoi, un pas.
Un vîrf de deal, în cale le iese (ca în basme)
Şi luna ostenită, purcede să se rasme
De-această bancă, dură şi foarte primitivă.

Idila se-nfiripă premeditat şi logic. ^
Ea, s-a lungit pe bancă şi-ascultă visătoare,
Iar el, şi-a luat ghitara şi-i cîntă la picioare^
(Din mandolină, liră. Din liră-acum, ghitară,
S-a înţeles. Schimbarea cam bruscă şi sumară
Se datoreşte vreunui fapt meteorologic.)

Ghitara zace acuma zvîrlită într-o parte.
Şi luna-mbujorată în ambele obraze,
Aplaudă artistul, cu palme mici de raze,
Şi îi surîde tainic, corect, imperceptibil.
Avansului acesta, el nu e insensibil
Căci uite... nici o palmă de loc nu-i mai desparte.

Decis, apucă-n braţe făptura-ei divină...
(Luceafăru-1, de silă, nu vrea s-o mai cunoască
Şi-ntoarce către lume un ochi holbat de broască,
Surprinsă de-ndrăzneala acestui... oarecare
Ea nu îşi mai ascunde legitima paloare
Iar el, cu mîini avide, constată că e plină.

(în fond, ea agrează elanu-acestei lipse
De bune maniere.) îl ia de gît calină,
Tremurătoare... ca un produs de gelatină
Şi-1 roagă s-o ascundă în mantia-i transparentă,
(în yiaţa ei intimă a fost etern decentă,
Deşi-are, ca oricine, din cînd în cînd... eclipse.)

Văzîndu-i, crezi că-i leagă o simpatie veche,
Ascunşi sub pelerina enormă, desfăcută,
E cert, că-n clipa asta, terestru se sărută.
Atît a fost. O clipă, trecută agreabil,
Căci luna fuge roşă şi pudică. (Probabil,
Că i-a şoptit truverul vreo poznă la ureche.)

NOAPTE

Eu mă gîndesc la tine. Pe fondul mat al mării,
Vaporul care trece placid şi grav spre Bosfor
îmi pare o reptilă cu mii de solzi de fosfor
Fluidă şi prelinsă, pe sub cupola zării.

Orchestra cîntă dansuri moderne pe faleză.
Eu mă gîndesc la tine. Pe bolta violetă.
Perfect lipită, luna îmi pare o confetă
Enormă, dintr-o seară nebună de chermeză.

Departe, geamandura rostogolește-un vaer.
O ! Plînsul geamandurii mecanic și nocturn...
Un ceas afon tușește de zece ori din turn,
Și-n port, clipiri de faruri, par licurici în aer.

Din valuri înspumate se frîng perpetuu salbe,
Iar vîntu-aduce liric, parfumuri moi, marine
De plante lungi de apă. Eu mă gîndesc la tine...
Un pescăruș planează năuc, în spasme albe.

PRIMĂVARĂ NOUĂ

Lui Kapralik

în lumea asta fadă, sînt stranii exhibiții.,.
O primăvară nouă, e-un vechi volum al firii
Pe care, periodic, ni-1 dă în noi ediții.
Aceleași pagini pline, știute, răsștiute
De cînd sîntem pe lume ; și totuși, uite, Riri,
în anul ăsta, parcă, cu grijă revăzute.

O primăvară nouă, e-o carte cu imagini... ^
Cu soare, pomi în floare (de preferat cireși)
Și cu chenar de iarbă pictat frumos pe^pagini...
Cu pluguri, boi de fontă, ce rumegă pămînt
Sub cerul fără cută și moale ca un preș.
(L-a netezit, desigur, o mătură de vînt.)

Cu rîndunici străine și vrăbii indigene,
Cu primul stîrv de omidă decapitată-n pom,
Cu primele albine în chetă de polene,
Și prima barză-nfiptă pe coșul unei case
Cu ciocu-ntins geometric spre stele dubioase
Ca o lunetă veche de proaspăt astronom.

Cu miei de vatelină incompetenți și șchiopi,
Cu ciori anemiate și cărăbuși miopi
Ce cad de pretutindeni rostogoliți pe spate,
Cu fluturi mulți, cromatici, în talie cochetă,
De parcă~ar fi desprinse, la rînd, de pe-o paiet
Culorile, ca niște făpturi înaripate.

Curci ce confundă iarba cu stratul de zambile
Și vaci, cu diademe de coarne inutile,
Ce-și cheamă vițelușii cu mugete minore,
Cu cloști, călăi statornici ai rimelor jilave
Cu cîini întinși la soare, suspect, în patru labe
Printre boboci de rață cu măcăeli sonore.

Cu scroafe care-și plimbă, diforme și corecte,
Purceii unși cu lapte prin șanțuri și paragini,
Cu muște, și cu alte familii de insecte
Care dispar metodic în nopțile cu lună...
O primăvară nouă, e-o carte cu imagini
Și anul ăsta, Riri, o vom privi-mpreună...

Vei răsfoi-o toată, cu mîini subțiri și roze
Și ochii noștrii-alături o vor privi avid
Cum au privit odată, întîiu-album cu poze...
Iar cînd o vară nouă își va croi potecă,
Nici n-am băga de seamă că filele se-nchid,
Și cartea intră-n suflet, ca-ntr-o bibliotecă.

CVARTET PENTRU TRUP ŞI SUFLET

SPASM

Cum stai acum, lîngă oglinda mare
Cu trupul gol şi tînăr mulat în forme calde,
îmi pari, micuţă Riri, o nimfă oarecare
Venită lîngă-o apă, prea rece, să se scalde.

Privirea mea, ajunsă în ultimă instanţă,
Imaginează mitul turburător şi logic ;
Şi din fotoliu-mi moale — satir de circumstanţă —
Simt, clocot în artere, elanul mitologic.

Văd sînge, colorîndu-mi pupilele crescute ;
Mîngîi, abstract şi cinic, piciorul tău minuscul,
Muşc sînii, siluete de pere bergamute
Şi coapsele-mbinate în ceaţă de crepuscul.

Apuc în întuneric, un braţ rotund şi moale
— Şopîrlă fără oase cu piele de sidef —
Frîng nuferii de spumă crescuţi pe şolduri goale,
Flori tinere de apă cu nervii-n relief.

Sparg boabe verzi de strugur, sub genele plecate,
Sorb vişina strivită pe gura-ţi sîngerie,
Şi-n gînd, — ca într-o mînă cu degete crispate,
Frămînt făptura-ţi albă de plastilină vie.

TRAVIATA

Lni Radu Romanescu

Din loja noastră mică, a dispărut lumina,
Iar ochiul scenii cască, ciclopic, către ea,
O pleoapă uriaşă de catifea :
Cortina.

Salonul Violettei. Decorul. Eticheta.
Alfredo care intră cu pas de semizeu,
Şi mîna ta micuţă rigidă-n pumnul meu.
(Un porumbel domestic ce şi-a crispat egreta.)

în sufletele noastre bolnave de „firescuri",
în sufletele noastre, ca pe o etamină,
Iubirea lor punctează timide arabescuri,
Nostalgice preludii de tuse şi lumină.

Andante. Spasm de flaut. Tăcerea, pînză ruptă.
O pulbere de sunet, se cerne ca o vrajă-n
Pustiul sălii pline, şi notele se luptă, —
Făpturi de praf, incerte, ca firul de păianjen.

Şi Violetta moare cu fiecare act...
(Petală scuturată din rozele iubirii)
Iar lacrimile-ţi albe rămîn neplînse, Riri.
Aplauze burgheze, anunţă un antract.

îţi reazemi fruntea-n palme şi cazi pe gînduri sumbre...
Lecturi anterioare în gînd îţi repercuta
Livide sanatorii, bolnavi, convoi de umbre,
Iubiri bemolizate de sînge cald şi spută.

Zîmbesc şi-mi pare bine că am venit la teatru.
Tu urmăreşti pe scenă, fanatic, drama albă
în timp ce Violetta, fragilă ca o nalbă
Păşeşte muribundă, cîntînd, în actul patru.

Oglinda (adevărul sticlos şi rece) iat-o !
Şi patul, inerentă şi obsedantă glumă,
Iubire-ndoliată şi catafalc de spumă.
Plămîni bolnavi îngînă, *Adio del passato!*

Din sală, nici un zgomot profan nu se aude.
Se-apropie finalul cu scena bunei doici,
Iar ochii tăi, în umbră, bolnavi ca două scoici
Secretă în întuneric mărgăritare ude.

Şi plîngi cu Violetta, iubeşti iubirea ei,
Iubirea ce se stinge pe braţe de refrenuri
Cu siguranţa lentă a lămpilor din trenuri
în care arde stropul penultim de ulei.

Percep murind în lojă, suav, onestu-ţi „oh",
Simţi moartea pe orchestră surdină-nţepenită
Şi-ţi pare că în pieptul viorilor palpită
în dans grotesc de sînge, culturile lui Koch.

Un ţipăt. Tuse strînsă duios într-o batistă,
Şi două mîini întinse spre funerarul mire
Alfredo, ce primeşte, postum, ofranda tristă,
Făptura ei, topită de boală şi iubire.

Cadavrul proaspăt cade pe patul desfăcut
Cu braţele inerte, cu ochii seci de vise,
Cu buze sîngerate, răcite şi închise,
învineţită raclă-a supremului sărut.

Aplauzele sălii restabilesc pe scenă
Realitatea goală (pseudonim la proză).
Se-nclină Violetta cu graţie de roză
Şi-acum, cămaşa albă, e cel puţin obscenă.

S-a isprăvit, fireşte, spectacolul de gală.
Tăcînd ieşim în stradă. Ţi-e frig în haina groasă,
Şi-nfige ţepi de gheaţă pe pielea ta frumoasă,
Zăpada care cade amorfă şi banală...

La teatru, totdeauna tu eşti sentimentală...

BAL MASCAT

Cînd am plecat de-acasă, te-am însoţit posac
Privind, cum travestită pentru un bal de gală,
îţi etalai conturul fluid de-Orientală
Cu graţii de-acuarelă semnată de Dulac.

Cînd am intrat în lojă, o clipă-ai contemplat
Cu ochiu atent şi rece de mitică Minervă,
Imensa revărsare de oameni şi de vervă
Delirul hiperbolic al balului mascat.

Treceau înspre bufetul cu vinun indigeste
Cortegii de paiaţe şi Pierrots livizi,
Truveri şi ciobănite, pirande şi marchizi
Şi domni, cu piepturi albe sub smochinguri funeste.

Lîngă o nimfă roză, o Moarte de carton
îşi traducea amorul subit, pe franţuzeşte

Şi urlete de negrii, rostite englezeşte
Se-amestecau cu glasul brutal de saxofon .

Te-ai contopit în lume, fardată şi fluidă
Şi te-am văzut alături de-un palid Pierrot
In ritmul plat al unui şovăitor tango
Insinuîndu-ţi trupul elastic, de omidă.

Apoi învăluită în voaluri vaporoase
Mimai policromatic costumu-ţi de bazar,
Asemeni unui flutur satanic şi bizar
Cu-aripile de piele şi trupul de mătase.

Te-au urmărit tot timpul, cu pas libidinos,
Alaiuri masculine de vîrstnici şi imberbi,
Şi printre toţi, calină, pe paşii tei superbi,
îţi profilai prestanţa de animal frumos.

Şi-n dansul furtunatic al balului mascat
Treceai din braţe-n braţe, săreai din gînd în gînd,
în mîna ancestrală a viciului crescînd,
Capricioasă minge cu suflet comprimat.

Te-am blestemat... şi-atunci, gingii de catifea
Mi s-a părut că loja din fălci de umbră cască,
Şi m-a-nghiţit, pe mine, cea mai hidoasă mască
Cu suflet de hîrtie şi nervi de mucava.

SLAVĂ TRUPULUI TĂU

Lui Mihai Muşatescu

Trupul tău, statuie modernă de Baccantă
Cu rotunjimi de sunet şi mlădieri de plantă
Argilă modelată artistic ca o rimă
închide-n el, fărîma desprinsă de „femeie"
Tot astfel cum din focul demonic, o scînteie
în orice colţ de piatră, trăieşte anonimă.

în trupul tău, de aceea, eu comentez femeia...
(Nu voi cita, în speţă, banal, pe Salomeea
Şi-am să evit strategic pe ruda ta Dalîila,
Nu voi vorbi de Sapho, căci nu ştiu cine este
Nici chiar de Cosînzeana, naiva din poveste
Care-a iubit toţi zmeii, se zice, cu de-a sila.)

Cînt trupul tău, o ! Riri, nepoata lor cuminte...
Enigmă care tace, iubeşte, rîde, minte,^
Cu importanţă fermă în ioc, în timp şi spaţiu,
O cupă inerentă pe care-o-ntinde viaţa ;
Iar eu îi sorb parfumul şi-i savurez dulceaţa
Cu-aceleaşi procedee ca moşul meu Horaţiu.

îl comentez, căci trupul e tronul de pe care
Femeia guvernează bipedele popoare
(O ! sufletul, mă iartă, e-o mantie de gală)
Pînă la trup trăieşte ideea şi cuvînftJ
Şi pentru el, tendinţă supremă, tot pămîntul
Şi-a îndoit, prin secoli, coloana vertebrală.

Religie c-un idol ce-n veci nu se dărîmă,
Instinct atotputernic la vultur şHa rîmă,
în trup tu porţi femeia definitivă, Riri ;^
Deci tu eşti adevărul intact de mii de ani,
Ierusalim perpetuu al nervilor umani,
Premisă inerentă a logicii iubirii.

De-a pururi omenirea în goana ei absurdă
Se va-ndrepta spre tine, statuie oarbă, surdă
Cu mlădieri de plantă şi rotunjimi de strung.
Aşadar, sfinx de carne, tu, Riri actuală
în sînge porţi topită femeia-universală
Iar tu nu eşti nimica...
Aici voiam s-ajung.

///

BAZARUL CU ROMANȚE

ROMANŢELE AMURGULUI

INTERIOR

Lui Adrian Mărim

Nedesluşit, amurgul jilav şi stins, de toamnă
Pătrunde în odaie greoi şi obosit
Asemeni unui schimnic cu rasă mucezită
Intrînd, adus de spete, în golul unui schit.

Pe mobile, în umbră, se-anină grav, tăcerea...
în falduri de-ntuneric tot sufletu-mi se-ngroapă
Şi-ascult cum trece udă, de-a lungul străzii, vremea
Bătîndu-mi în ferestre cu clipe moi de apă.

Să biruie amurgul, cu braţele livide
Lumina, spre ferestre, se strînge ca un val
Şi-nvinsă, istovită, se clatină şi cade
Ca o tragediană în strigătul final.

S-au tapetat pereţii cu pînze lungi de doliu ;
Ca un gropar, amurgul mormîntu-a prins să-i sape
Şi-n colţul lui de cinic, pianul îşi arată
Gingii de palisandru şi-un rînjet alb de clape.

în fund, oglinda albă sub draperii, se-mbracă
Cu aripi mari, căzute şi grele de-ntuneric
Şi-aşa cum mă priveşte, opac şi fix, îmi pare
O pasăre de noapte c-un ochiu holbat şi sferic.

Ca o fantomă — alături — deschiolate braţe
Fotoliul, înspre mine, întinde să mă cheme.
Şi pare, în tăcere, ceasornicul pe masă
Un şoarece domestic ce ronţăie în vreme.

Portretele pudrate din ramele ovale
Zîmbesc postum prin bezna ce vine să le-ngroape
Şi-n ultima lumina, bunica mă priveşte
Cu nostalgii albastre de sub amurg de pleoape.

APUS BANAL

Azi, cerul e o frunte imensă de ciclop
Pe care soarele — ochi enorm de sînge — sub pleoapa unui nor
Se trudeşte, dilatat şi miop,
Să privească cum moare ziua, răstignită pe crucile bisericilor.

Sufletul, templu păgîn, şi-a deschis porţile...
Amurgul, cu ceremonial de mare preot, săvîrşeşte jertfa zilnică
La picioarele timpului — idol cu faţă imobilă şi silnică.

în templu, tăcerea şi-a aprins fumegînd, torţele.

MOARTEA TOAMNEI, ÎN AMURG

De-aseară, toamna trage să moară...

Din patul ei cu linţoliu de rugină înveşmîntat,
Pluteşte răsuflarea-i, ca o ceaţă
Umedă, pîcloasă şi apăsătoare ;

Sufletul, o apăsare ca o greaţă,
Iar frunzele lipite pe trupul ei bolnav şi gangrenai
Par plăgi deschise şi murdare.

Spre casa în care zace toamna bolnavă,
Cu fîlfîiri îndoliate, procesiuni de corbi, în stol,
Cu privirea ochilor sîngerie şi buhava,
Se apropie în tot mai negru şi mai strîns ocol...

Toamna le-aude bătaia aripelor şi puterile îi descresc...

Pe casa toamnei, corbii şi-au răsucit ghearele
Ca nişte cuie rîncede în şiţa cenuşie.
Ţipetele lor, prohodesc, prohodesc...
Şi flămînzi ca fiarele

Aşteaptă moartea toamnei, ca hoitul să-i sfîşie.

Toamna a murit...

Zarea s-a sleit ca ochiul mort de ciută ;
Iar pe buzele zilei amurgul s-a zbătut şi a încremenit
Ca un ultima spasm de ftizie,
învineţit de sînge cald
Şi spută.

SEARA

Nebănuită, ca iubirea ce-n suflet nesimţit pătrunde
Se furişează seara sură în prizărita mea odaie.
Cu degete de mort, uscate, singurătatea-mi bate-n suflet
Cum bat necontenind de-afară, în geamuri, picurii de ploaie.

Murdară, palidă, bolnavă, lumina intră-n agonie
Şi ca un ftizie ce-şi respiră, avid, suprema clipă, moare,
Şi pe cadavrul ei, un giulgiu învineţit aşterne seara,
Tîrîndu-şi trena de-ntuneric cu gesturi largi de-nvingătoare,

în bezna care mă-mpresoară, un gînd înrourat de soare
în suflet tainic se strecoară trezindu-mi visurile mele,
Şi-n întuneric, pare gîndul, un petec sfîşiat din boltă,
Ce la fereastra unei temniţi, abia se-anină de zăbrele.

AMURG LIRIC

Ce trist mă simt acuma, pe seară. Firea tace
Şi soarele coboară pe trepte aurii.
Amurgul îşi întinde neturburata pace...
Ce gol adînc e-n suflet, cînd toată firea tace
Doar greierii de toamnă borborosesc prin vii.

Ce pace e, cînd singur, cutreier pe poteci...
încet, suav, tristeţea m-ajunge, mă-mpresoară
Şi simt cum mă mîngîie cu degetele-i reci.
Ce pace e, cînd singur, cutreier pe poteci
Şi cînd, tăcut, amurgul în urma mea coboară.

Mă duc pe drum, cu drumul. Las gîndul să mă poarte
Pe-un năzdrăvan în spume cu aripi mari şi line.
în cale, toamna-mi zvîrle noian de frunze moarte
Şi peste dealuri sure, las gîndul să mă poarte
Şi să mă ducă iară, iubito, pîn-la tine.

Şi te zăresc... ca-n basme în păr c-o floare-albastră
Cum îmi întinzi mînuţa şi buzele-mi întinzi
Cînd rătăcindu-ţi ochii, mă vezi de la fereastră.
O ! cît eşti de frumoasă, în păr c-o floare-albastră
Cînd toată jalea toamnei, în ochi ştii s-o cuprinzi.

Dar năzdrăvanu-n spume din drum se-ntoarce iară...
Te-a căutat şi nu eşti... şi plec din loc în loc
Drumeag ca vîntul toamnei. în sufletu-mi coboară
Melancolia dulce a basmelor de sară
Şi lacrima iubirii lipsite de noroc.

AMURG, ÎN PRIMĂVARA SATULUI

Florile Primăverii se clatină spre soare
Ca nişte candele albe în care ard parfumuri.
Pîrîiaşele satului clipocesc pe albii de răcoare
Şi cărăbuşii orbi, cad pe spate, din văzduh, pe drumuri.

Soarele s-a ghemuit pe deal ca un arici cu aurite suliţe.
Şoselele albesc în seară ca nişte urme băloase de melci,
Copiii îşi toarnă în cap, chiuind, praful călduţ de pe uliţe,
Şi fetele se-ntorc de la lucru, mlădiind trupuri tinere sub pestelci.

De la cîrciumă se urcă în brişcă, întîrziat, un tîrgoveţ.
O rîndunică, cu aripi moi, se răstoarnă leneş în aer,
în faţa unei porţi a adormit într-o copaie un copil cu părui bălai şi creţ
Şi o bătrînă, îl leagănă cu piciorul, torcînd borangic luminos de pe caier.

învăţătoarea sosită de curînd în sat, a ieşit în capot, în pridvor ;
Cu mîini albe aşază zambile într-un pahar, pe policioară
Şi, fără să-şi întoarcă privirea spre colegul învăţător,
li şopteşte că-i dă voie să nu-i mai zică „domnişoară"...

SFÎRŞIT DE IARNA IN PROVINCIE

Streşinile plîng lacrimi mari de soare
Şi peste tot copiii au ieşit în poartă
Privind, cu ochi înmuguriţi, cum trece
Pe strada noroioasă, iarna moartă.

Convoiul merge încet şi singur,
în jurul lui ciori gureşe şi triste
Stropesc cu pete de cerneală zarea
Şi flutură, croncănind, îndoliate batiste.

Casele îşi deschid ferestrele cu frică şi îndoială
Ca nişte ochi care au visat urît sub pîeoape-apăsătoare.
în uşa cafenelei au ieşit, cu paltoane vechi, pensionarii,
Cum ies după-amiaza cîinii bătrîni şi se lungesc la soare.

în clopotniţa unui cuib, berzele bat toaca.
Copiii de la şcoală se opresc pe maidane
Şi-n rîsete aurii pornesc îmbujoraţi, joaca.
Primăvara le-ascunde, cu degete calde, lene în ghiozdane.

Femeile trec pe stradă mai grăbite ;
Lumina trupurilor albe răzbate prin rochii
— Muguri cu florile abia neplesnite —
Şi toate fetele tinere au par-că ghiocei în ochi.

într-un loc, a murit o femeie săracă ;
Vecinele miloase intră tăcînd pe poartă,
Pe fereastra deschisă pătrunde primăvara
Şi-ntinde un giulgiu de soare peste moartă.

AMURG, PE O STRADA CU IARNA

Ninge amurg, zăpadă şi urît...
în dosul ferestrelor, toate frunţile s-au posomorit
Şi în văzduh, ca dintr-un coteţ domestic de porumbi
Toate ciorile s-au pogorît
Cu aripi grele ca nişte plumbi
Şi ochi rotunzi, încheiaţi în orbite ca nişte bumbi.

Ninge... Toţi trecătorii au paltoane vechi
Şi blană călduroasă are fiecare jivină ;
De-aceea, iarna cerne fulgi uşori de naftalină.
(Iarna e păstrătoare şi pentru oameni şi pentru jivine)
Amurgul se înfundă ca o vată, în urechi
Şi nimeni nu mai aude bine.

La toate cercevelele zăpada a lipit cîte o pernă
Ca să nu pătrundă gerul în case, pînă mîine.
Un vardist s-a plictisit şi a legat o tinichea de coada unui dine
Şi cîinele de disperare a început să urle.
E ceasul vecerniei... O cioară bătrînă şi evlavioasă se prosternă
Pentru tot neamul ciorilor, pe crucea unei turle.

ROMANŢE PENTRU LUNA MAI

PROPRIETARUL

Spre floarea perilor din curte, priveşte soarele cruciş.
Cu brazde răsturnate proaspăt, se-ntinde via peste coastă
Pridvorul casei încuiate a mucezit păienjeniş,
Şi trăsurica-n poarta curţii, cu caii înhămaţi, adastă.

în vie,, oamenii la lucru, izbesc adînc cu sapa-n glie.
Un uliu cu aripe de piatră, din poala zării-albastre, scapă
Şi-n soare, braţele vînjoase smucite ritmic peste vie,
Prin fulgere dogoritoare în fierul văcuit de sapă.

O fată-a^coborît poteca, cu şolduri pline, spre fîntînă...
Caişii grămădesc pe prispă omăt de floare scuturată,
Vieru-aduce „socoteala" şi, cu registrul verde-n mînă,
Aşteaptă să-şi întoarcă „domnul" privirea dusă după fată..

FURTUNA

Auzi ? Furtuna creşte şi spumegă afară...
îţi place-aici la mine ? Intrînd întîia oară
în casa mea, ştiu bine... te simţi puţin străină,
Şi totuşi, casa asta, de-atîta timp te cheamă
Cum chemi în întuneric o rază de lumină,
îţi înţeleg tăcerea... Ţi-e ciudă... şi ţi-e teamă.

Tî-e ciudă pe furtună, că te-a găsit aproape
De casa mea. Ţi-e ciudă... Şi tremurul de pleoape,

E teamă... neprecisă. De mine, ori de ploaie,
De fiecare clipă ce-ncerci s-o bănuieşti,
De tot ce te-nconjoara aicea in odaie,
De tot ce-n clipa asta ai vrea să nu gîndeştL

Cum vîjîie furtuna şi cum izbeşte-n geamuri...
Ia uite-te afară... Strivite de pe ramuri
Cad florile de zarzăr... Ce moarte timpurie...
Ca şi în viaţa noastră... Cînd sufletu-i deschis,
Şi vin furtuni, ia spune-mi ?... Nu mor sub vijelie
Atîtea flori de suflet, şi-atîtea flori de vis ?

Âşază-te o clipă... E-atît de cald divanul...
Acolo, pata-aceea de umbră, e pianul...
Un sarcofag în care zac melodii sihastre
închise ca-n cosciuguri în coardele subţiri,
Aşa cum zac închise în sufletele noastre
în coarde lungi de gînduri, sihastre amintiri.

Ce-ntunecată vreme... Priveşte cum se-adună
în părul tău acuma culoarea de furtună
Şi cum se-ncenuşează pupileie-ţi senine,
în casa asta tristă nu eşti deloc stingheră...
în vasul cela, uite, e floare de la tine
Şi uite-ţi şi portretul în colţ, pe etajeră.

Pe masa mea de lucru, hîrtiî şi scrum de gînduri,
Iar în fotoliu-acela, am stat de-atîtea rînduri
Să mă gîndesc la tine. Auzi ce tare plouă ?
Tu te-nchinai, micuţa, cînd auzeai cum tună ?
Ţi-au îngheţat de spaimă mînuţele-amîndouă,
Ca două rîndunele udate de furtună,

Şi tremuri, tremuri toată... Şi-mi spui că-n orice clipă
Ceva din noi se duce, din sufletu-n risipă.
E-adevărat. Dar clipa nu trebuie să spună,
Cum vine, nici cum trece... S-o fi trăit cînd moare
Atît e-nţelepciunea... Şi-atunci cînd e furtună,
Să simţi trăind în tine un strop de soare...

GREIERUL

Greieraş pocit şi negru, pripăşit la mine~n casă...
Ploaia bate în ferestre ropot lucitor de picuri
Tu o simţi şi cînţi zburdalnic din culcuşul de sub masă,
Eu gîndesc nimic de gînduri din eternele nimicuri.

Cine-ar crede că în cîntu-ţi limpede şi clar, se zbate
Suferinţa ta umilă, mic şi tainic prizonier ?
Cine-aude şi-nţelege cîntecul ce nu răzbate
Dincolo de patru ziduri din tăcutul tău ungher ?

Ai tăcut acum şi poate aţipeşti, visînd alene
— Căci e bună pentru visuri vremea asta rea şi udă —
Gîze mici şi ostenite adormite prin poiene,
Cînd e soarele-n amiază, sub umbrar de iarbă crudă.

Flori ce risipesc în aer nestatornice parfumuri,
Vînt pornit să le înşele, vînt pornit să le dezmierde,
Şi te vezi pe tine ţanţoş trilurînd zglobiu pe drumuri
Lîngă-o greieriţă mică c-un ochi brun şi cu-altul verde.

Tot aşa şi eu ca tine, aş cînta stingher un cîntec
Să-mi topesc în el aleanul ce mă scurma şi mă doare,
M-a vrăjit o fată mică cu ochi negri, de descîntec
Şi-a pierit, cum piere roua dimineaţa de pe-o floare.

Aş cînta şi eu ca tine, dar în cîntecu-mi, mi-e frică
C-o să şiruie tot plînsul ce îmi zguduie simţirea
Şi m-aş ruşina de tine... O gînganie pitică
Să-mi asculte mie plînsul, om întreg, în toată firea.

ROMANŢĂ PENTRU MUZICĂ BANALĂ

înflorise liliacul
Peste noapte, în grădină.
Sub castani, feeric, lacul
Scînteia în lună plină

înflorise liliacul...

în apa lacului cu stele
Luna le privea zîmbindă
Ca o fată — pui de lele —
Pe furiş într-o oglindă

în apa lacului cu stele...

Ai cules un braţ de floare
Şi cu degetele-ţi pale
Căutai surîzătoare
Un boboc cu cinci petale

Căutai surîzătoare...

Să mi-1 prinzi în haină mie
Cu mînuţa tremurată
Să-mi aducă bucurie
Şi noroc în viaţa toată

Să mi-1 prinzi, îmbujorată...

N-ai găsit nicicum bobocul...
Şi de ciudă, răzvrătită,
Ai zgîriat adînc cu tocul
Pe aleea pietruită

N-ai găsit nici cum, bobocul

„N-o să ai noroc pe lume"
Mi-ai şoptit, ştiind secretul.
Şi de dragul unei glume
Âi zvîrlit în lac buchetul

Doar de dragul unei glume...

Şi-au trecut de-atuncea anii...
înfloreşte liliacul
Şi-au crescut mai mari castanii
Ascunzînd sub umbră, lacul...

înfloreşte liliacul...

înfloresc în suflet gînduri
—• Flori deschise-n primăvară —
Troienind cu albe rînduri
Lunga vieţilor povară.

Fiori deschise-n primăvară...

Şi te-aştept zădar, pe locul
Unde mi-ai ieşit în cale,
Unde n-am găsit norocul
Liliac cu cinci petale...

SCRISORILE

De ce, cînd plouă trist afară şi-n suflet simţi banalul
Al serilor în care totul îţi pare sarbăd şi zadar,
Voieşti să îţi auzi trecutul şoptind cu glasul lui domol
Şi scoţi scrisorile închse în paza unui vechiu sertar ?

De ce le iei pe rînd în mînă şi slovele înşiruite
Pe filele decolorate de anii care nu mai sînt
Reînviază-atîtea doruri, atîtea visuri risipite
Ca fulgii moi de păpădie ce pier călătorind pe vînt ?

Şi cînd ajungi la cea din urmă, de ce tresari, c-atît de iute
Prezentul te cuprinde iarăşi ca mîine şi el să te mintă,
Şi vechile scrisori, în juru-ţi, de ce-ţi par triste şi căzute
Ca nişte frunze veştejite pe-un drum pustiu şi fără ţintă ?

SERENADĂ

Lui Marius Teodorii

N-am venit să-ţi cînt, frumoaso, cu ghitara înstrunată
Cu panglici împodobită, fîifîind în vîntul serii,
N-am venit să-ţi cînt, pe lună, în vreo noapte înstelată,
Nici să-ţi spun cum bietu-mi suflet, moare-n ghearele durerii,,

N-am nici plete aurite, nici pe umeri, aruncată
Pelerina de mătase ca oricare trubadur,
N-am nici glas sonor, să-ţi spună vreo baladă minunată
Sau să-ţi cînte ochii candizi cu pupile de azur.

Şi-am venit în seara asta de sfîrşit de toamnă rece
Cu paltonul meu arhaic ros în guler şi în coate
Am venit s-ascult cum plînge vîntul toamnei, care trece
Şuierînd, pe sub fereastra-ţi cu perdelele lăsate.

Cu ţigara pe sfîrşite, şi cu-aceleaşi gînduri rele
M-am oprit tăcut, aicea, sub umbritele-ţi fereşti,
Fără să te chem, frumoaso, să te-arăţi după perdele
Şi din mîna graţioasă, dîndu-mi floarea, să-mi zîmbeştL

Poate dormi, căci obosită te-ai întors abia-acasă
De la balul plin de farmec şi de zîmbete cochete,
Unde tu, dansînd uşoară ca un flutur de mătasă,
Lunecai ca o nălucă pe lucioasele parchete

Şi săreai din braţe-n braţe, şi treceai din gînd în gînd
Tuturor acelor care te-admirau cu ochi tăcut
Şi-ţi spuneau minciuni, de care, mîini, şi-or aminti rîzînd,
Ca să-ţi fure de pe buze uşuratecul sărut...

Şi deşi îţi ştiu păcatul ~~şi—l~~ cunosc, de-un dor împins
La fereastra ta, în noapte, ca o pasăre pribeagă
Am venit să-ţi spun, cu jalea omului, banal învins,
Te urăsc că eşti femeie, şi-am venit, fiindcă mi-eşti dragă.

FLUTURI...

Trec cu pîlpîiri uşoare prin poiene şi pe drum
Ca o spuză de petale-naripate ce le scuturi,
îndrăgiţi de orice floare, beţi de aer şi parfum
Şi pudraţi cu praf de soare, fluturi... fluturi...

Nasc în sufletele noastre, peste care zac grămadă
Amintiri, ca frunze moarte toamna troienite-n rînduri,
Nasc sfios ca-n primăvară ghioceii sub zăpadă,
Iarăşi noi şi iarăşi multe, gînduri... gînduri...

Orice fluture iubeşte cîte-o floare, şi în şoapte
Parfumate de minciună doar o clipă o-nfioară,
Şi lăsînd-o apoi s-adune lacrimi plînse peste noapte,
Fără să privească-n urmă, zboară... zboară...

Toate gînduriie colindă ameţite-n primăvară,
Şi cînd dorului din ele nu găsesc blajin tovarăş,
Gînduriie mor învinse ca lumina către seară,
Şi le îngropăm în suflet, iarăşi... iarăşi...

Şi cînd frunze colinda-vor peste dealuri ruginite,
Fremătînd ca o uşoară fluturare de batiste,
Lacrimi vor simţi în suflet, şi cu pleoape veştejite
Florile-or închide ochii, triste... triste...

GERMINARE

E-atîta primăvară, că pomii din grădină
Abia mai pot să ţină povara lor de floare
Şi scutură pe-alee o spumă de dantelă
Ţesută din lumină şi funigei de soare.

E-atîta primăvară, că-ncet, la orice casă,
S-au cuibărit în taină sub streaşinile grele
In cuiburi tapetate cu puf şi clar de lună,
Cu aripi ostenite, drumare rîndunele.

E-atîta primăvară, că mi-a pătruns şi-n suflet
Şi am simţit cum creşte tinzînd către lumină
O floare nesădită, asemeni celor care
Răsar nebănuite dintr-un morman de tină.

Şi floarea mea din suflet se-naiţă-n primăvară,
Purtînd în ea parfumul celui din urmă cînt,
Nădejdea încleştată în cea din urmă rugă
Si dorul furtunatic din ultimul avînt.

Eu ştiu că port în suflet un cimitir de visuri
Ce-au înflorit odată pe-a primăverii cale
Şi fulgerate parcă sub strălucirea vieţii
Şi-au scuturat, orbite, comoara de petale.

Şi-acum, cînd pretutindeni e-atîta primăvară
Şi floarea mea din suflet firavă s-a deschis,
Mă înfioară gîndul duios, că îngropa-voi
Cu cea din urmă floare şi cel din urmă vis.

ROMANŢELE NOPŢII

NOAPTE POETICA

Ohe, poete ! Nu mai poţi merge prin toamnă şi prin clisă.
Ceasul din turnul unei catedrale a tuşit de trei ori, răguşit şi greoi,
Odaia ta cu chirie e departe, iar lumina de colo e la o cîrciumă deschisă
Şi peste mahala, întunericul a căzut umed şi gros ca un noroi.

Şi eu în locul tău aş fi intrat, poete, să-mi încălzesc trupul firav,
Să-mi aburesc plămînii în fumul cîrciumii, răsuflat de ţigări proletare,
Ca şi tine m-aş fi cuibărit într-un colţ, zgribulit ca un cîine bolnav,
Şi-aş fi cerut să beau vin proaspăt din căni de lut murdare.

Ce bine e cînd stai în cîrciumile de mahala, tîrziu,
Cînd pe străzi nu e decît toamnă şi ploaie lîncezie,
Cînd lăutarii cîntă cu ochii închişi cîntece de lume şi de beţie
Şi buzele îţi ard, sorbind vinul acru şi sălciu.

Ohe ! Te-ai îmbătat, poete, şi-ai ridicat cu înţeles dintr-o sprinceană
Prefăcîndu-te că te uiţi la paharul din care în neştire sorbi,

Şi te-a înţeles femeia desculţă care serveşte în dugheană
Şi te-a privit cald, cu ochii ei atîta de albaştrii de pare c-ar fi orbi.

Femeia cu ochi albaştrii ţi-a dat dragostea ei simplă şi nătîngă ;
Ai sorbi-o conştient şi lacom, de ce să mai minţim, poete ?
Ai rîs de ea satisfăcut, cînd a început să plîngă
De sfială că a îndrăznit să mîngîie, cu degete de rîndaşe^ fastuoasele tale plete.

Ai plecat apoi, învineţit de scîrbă, de frig şi de dimineaţă...
Mergînd, ai găsit o imagine : Pomii îngenuncheaţi în toamnă, ca într-un schit, sihastrii
Ai închipuit, în gînd, o poezie în care să fie ploaie, rugină şi ceaţă
Şi, într-un salonaş cald, o femeie care te iubeşte şi care are ochii albaştrii.

Ai scris înfrigurat şi sincer şi poezia va apare într-o carte.
Cititoarele sentimentale se vor regăsi în femeia care ţi-a inspirat acele rînduri,
Tu însuţi va trebui să-i dai un nume şi să te bucuri că nu ştie carte
Femeia cu ochii albaştrii şi mîini roşii de frecat scînduri.

IDOLUL

Vinde-mi dragoste. Ce-ţi pasă cine sînt şi cum mă cheamă ?
Nu l-am cunoscut pe tata ; am avat, fireşte, mamă,
Dar cînd m-a născut pe mine a murit şi am uitat-o.
Vinde-mi dragoste. N-am nume... dă-mi un nume care crezi.
Sînt o insulă pe care-n marea nopţii ai aflat-o
Tu ai fost exploratorul, eşti stăpînă s-o botezi.

Dar mai bine taci, ca moartea ; taci ca golul unei peşteri.
Pentru vorbe şlefuite sîntem toţi, în viaţă, meşteri.
Nu ştim să tăcem ; de aceea sîntem singuri totdeauna.
Taci. Te vreau acum cu graba-nfometatului de pîine.
Taci şi vinde-te. Ce-ţi pasă ce gîndesc, cînd pînă mîine,
Dacă ştii sau dacă nu ştii, ţie îţi va fi totuna.

Ştiu atît : eşti frumoasă şi că eşti a mea o noapte..,
Sînii tăi sînt tari ca două pere bergamute coapte,
Gura-ţi sîngeră carminul rozelor decapitate,
Trupul, amforă sculptată, mă îmbie cu otravă
Şi în ochii mici ca două boabe de cafea arabă
Trec, cu linişte de moarte, caravane de păcate.

Vinde-mi dragostea ta toată. Nu sînt nimeni. Sînt un trup
Cu coloana vertebrală strînsă-n el ca un şurub.
Sufletul ? E o poveste ca şi Statu-Palmă-Cot.
Minte-mă şi taci. în ochi-ţi vreau minciuna s-o contemplu,,.
Noaptea asta se dărîmă idoli sacrii într-un templu.
Nici o vorbă, nici o vorbă, fiindcă strici c-o'vorbă tot,

CINTEC DE CHEF

Mai adu-mi vin. Singurătatea-mi îneacă gîtul ca un praf.
Şi să-mi aduci pe cel mai oacheş ţigan, de colo, din taraf,
Să beau cu el şi-apoi să-mi cînte.
Să-mi cînte mult, cu ochii-nchişi
Rornante de pe vremea-n care fecioare anemice şi blînde,
Plîngeau iubiri aeriene sub floarea albilor caişi.

Ce negru eşti, ţigane, şi ce vioară veche...
Să nu-mi cînţi după note, să-mi cînţi după ureche
Şi să te-nalţi pe vîrfuri cu fiecare notă
Şi ochii-nchişi, tot timpul. Am bani străvechi, de aur...
Şi-s vesel, măi ţigane, căci semeni a balaur
Cu labele în ghete şi coada-n redingotă.

Tu ai iubit vreodată ? De ce-ai iubit ţigane ?
Avea ochi albi şi umezi ca miezul de castane
Şi buze ca măceaşa şi sînii tari ca piatra ?
Şofran avea pe pielea întinsă pe obraji
Şi bani de fier cu toartă, în salbe, pe grumajl
Şi-n sînge focul aprig cu care creşte şatra ?

Te-ai îmbătat, ţigane, dacă începi să plîngi,
îţi tremură vioara căci simte cum o siringi
Şi-arcuşul ţi se-ndoaie în mînă, că-1 frămînţi.
De ce-ai iubit, ţigane ? De ce nu vrei să mor! ?
Eu nu plîng. Bea ca mine şi spînzură-te-n zorL»
Dar nu. Tu ai vioara şi tot mai poţi să cînţi.

PASTEL

Craiul Nopţii vine-acasă, cu ochi mari de întuneric,
Cu priviri de cucuvae sub stufoase gene sumbre
Luna-i licăre pe deget, un inel de aur, sferic.
Poartă plete lungi de umbră ca un şarpe de inele
Şi pe-obrajii fără cută, discuri moi cu puf de umbre,
S-au aprins, de oboseală, luminoşi pistrui de stele.

Craiul Nopţii vine-acasă. Aurora se deşteaptă
în castelul ei de fildeş cu portaluri de cleştar
Iar în pat, cu flori pe perne, trup de spumă îl aşteaptă.
Vine Craiul, vine Craiul... Repede şi zîmbitoare
Aurora se găteşte, şi la urmă, ca o floare,
Soarele şi-1 prinde-n plete, piepten de mărgăritar,..

Şi de-atîta grabă, candid, cheltuită în zadar,
jos îi cad din mîini cerceii, două stele căzătoare.

ROMANŢE PENTRU POMUL DE CRĂCIUN

POVESTE

Mamez

în sînul pădurii se-ascunde un lac
Cu apele negre ca nori de furtună
Şi-n mijloc de noapte, cînd zgomote tac,
Cu rîsete stranii strigoii se-adună
Şi joacă pe margini sub clarul de lună.

Pe mal e-o colibă, de vreme surpată
Şi vîntul se vaită prin uşile-i sparte
Şi streaşină cade de ploaie scurmată,
Iar muşchiul se-ntinde în cameri deşarte
Şi scîrţiie grinda plecată-ntr-o parte.

Ne spune povestea, c-a fost într-o vreme
Aici, în colibă, un cuib de tîlhari ;
De nimenea hoţii n-aveau a se teme,
Prădau prin pădure pe bieţii drumari
Şi-apoi spre colibă, pe iuţi armăsari

Luau trupul acelor ucişi fără vină
Şi-n lacul cel negru îl dau într-afund

Şi apele negre de-atuncea suspină
Şi gemete surde în noapte pătrund
C-o sută de trupuri în ape se-ascund.

Era într-o noapte... La masă stau hoţii,
Paharele pline ciocnesc împreună,
Pe-o fată răpită se ceartă cu toţii.
Afară un fulger străluce... şi tună
Şi geme pădurea foşnind a furtună

Bătaia se-ncinge şi pumnii cad droaie
Se luptă tîlharii orbiţi de beţie
Copila, afară fugită, în ploaie
Se roagă-n genunche-n pădurea pustie.,
Şi-aşteaptă-ngrozită, ce fi-va să fie...

în uşa colibei un hoţ se arată
Spre ea se repede răcnind ca o fiară
Şi apa se zbate în lac turburată...
Copila se-aruncă în valuri, să piară
Şi apa o-nghite... şi murmură iară.

Pădurea se vaită, copacii se-ndoaie
Şi şuieră vîntul în noaptea deplină,
Potop cade apa în valuri de ploaie
Şi fulgere repezi pe boltă se-mbină
Şi arde tot cerul brăzdat de lumină.

O limbă de flăcări... şi trăsnetul vine,
Pădurea de zgomot a prins să răsune.
Se vaită departe speriate jivine...
Coliba-i atinsă — cerească minune —
Şi hoţii-s mormane de negru tăciune.

De-atuncea, coliba — un cuib de păcate
Se surpă şi geme cu lacu-mpreună
Şi muşchiul se-ntinde în cameri uitate
Şi-n mijloc de noapte, strigoii se-adună
Şi joacă sinistru sub palida lună.

FOTOLIUL

în casa veche de la ţară, în camerele mari şi sumbre
Prin care, singurătăţi sculptate şi-au prins neturburate doliul,,,
Trecutul a păstrat, icoana cu sfinţi decoloraţi de umbre
Şi printre lucruri prăfuite, în colţul sobei, un fotoliu.

în casa veche de-altădată, dormea copilăria mea
— Prinţesă mică, înţepată de fusul rău în palma vie,
Prinţesă moartă într-o seară, cînd cerul a mai plîns o stea,.
Prinţesă îngropată-n vreme ca într-o raclă străvezie.

Venisem să găsesc aicea, în casa plină de blestemuri,
Unde din colţurile toate mă-ntîmpina blajin trecutul,
Venisem să găsesc lumina şi liniştea din alte vremuri,
învins, ca toţi învinşii lumii ce-şi frîng, în lupta vieţii, scutuL

Era o seară mohorîtă de toamnă veştedă şi grea.
în sobă, jarul stins aproape, îşi subţia mocnind văpaia,
Fotoliul mă ţinea în braţe de putrezită catifea
Şi ţiuiau, murind, tăciunii şi prohodea la geamuri ploaia.

Priveam salonul plin de duhuri de părăsire şi gîngănii :
Tapetele mucegăite strînsese colbul rînduri-rînduri,^
Prin colţuri, pelerini ai serii, păianjenii făceau mătănii ;
Se auzea plutind tăcerea şi şoarecii rozînd sub scînduri.

Tăcea odaia şi cu mine ca-n vremea serilor cu basme
Cu zmei urîţi, ucişi de-a pururi de Feţi-Frumoşi cu mîndre
steme
Şi cum tăcerea-şi întinsese fragila-i lume de fantasme,
Cu vorbe lungi şi măsurate vorbi fotoliul ros de vreme :

„Nu te speria", îmi zise glasul. în seara asta rea şi udă,
Cînd stai stingher la gura sobei cu sufletul posomorit,
Ca unul ce te ştiu din faşe, ca un prieten, ca o rudă,
Am îndrăznit să-ţi turbur pacea, să-ţi ţiu alături de urît.

Eu sînt de-un veac în casa asta, şi-n braţele-mi s-au odihnit
Bunicii tăi, copii ca tine... Sosisem proaspăt musafir,
Eram drapat în stofe scumpe şi-n lemnul nou şi lustruit
Aveam parfum de levănţică, de chiparos şi trandafir.

Bunicii tăi !... Cu trena lungă foşnind pe tunsele covoare,
Bunica ta venea spre mine cu mersul ei înmlădiat
Şi pe-nserat, cînta întruna, lucrînd cu degete uşoare
Ştergarul ei cu fir de aur pentru biserica din sat.

Şi cînd, frumos ca un arhanghel, bunicul se ivea în uşă,
Se luminau sub gene negre privirile-i adînci şi crunte
Şi-ngenunchea, supus, alături de malacovul de păpuşă,
Să poată săruta un deget sau o şuviţă de pe frunte.

Dar anii-s păsări călătoare... şi în pridvorul cu glicine,
Cu lucrul ghemuit în poală, bunica-şi lua frumos belteaua
Aromitoare de gutuie, şi lîngă ea, albit de-a bine,
Bunicu-şi scutura ciubucul şi îşi sorbea tihnit cafeaua.

întruna se gîndeau acolo, la ea, la ziua despărţirii...
N-au plîns o lacrimă „văzută" în după ziua cununiii,
Dar au rămas pietriţi în poartă cu mina streaşină vederii,
Privind trăsura cum se pierde în nori de praf ducînd „copiii"

Şi tu cînd ai venit pe lume, în casa asta poposit-ai...
Creşteai tăcut şi fără zîmbet pe buzele subţiri şi roze
Şi tot în braţele-mi slăbite te-ai ghemuit cînd răsfoit-ai
Cu ochii mari de bucurie întîiu-abecedar cu poze.

Dar anii-s păsări călătoare... S-au dus bătrînii şi copiii...
La noi aici s-a-ntins ruina, singurătatea şi uitarea,
Căci tu, copilul nostru fraged, un strop în valul vijelii
Spre alte ţari, spre altă lume, înfrigurat ţi-ai luat cărarea.

Acum te întorci bolnav şi singur, spre liniştea de altădată,
Spre casa unde părăsirea şi moartea şi-a durat cuprins.
Eu te primesc cu-aceleaşi braţe *şi* dragoste îndepărtată,
Copil ce-ai vrut să birui viaţa şi biruinţa te-a învins.

AMINTIRI

Pe uliţi a intrat Crăciunul cu coruri limpezi de copii...
în odăiţa mea tăcută ca o capelă mortuară
în care morţii stau de veghe în racle de fotografii^
Păşesc încet, purtînd în suflet a amintirilor povară.

E tot aşa cum a lăsat-o... Aceeaşi sobă văruită
în care jaru-ademeneşte cu şerpi de foc o buturugă ;
Aceleaşi scoarţe pe divane şi-aceeaşi Maică Prea-Slăvită
Din rama ei îşi pleacă ochii ca eu să mi-i ridic spre rugă.

Privesc cu ochii-nchişi, în vreme, vacanţele de altădată...
La gară, uite pe bunicul. îl văd din tren, după lulea...
Mă-mbrăţişează... parcă plînge... şi mîna mea înmănuşată
Mi-o ia, şi cum mi-o strînge, Doamne !... Mă^doare şi
mă-ntreb : ce vrea ?

A, ştiu. Mă ţine să n-alunec... toţi oamenii se dau în lături,
în dosul gării e-ntuneric. Un om îl bîjbîie şi-1 ceartă,^
Un om care-a ieşit în fugă pe uşa cîrciumii de-alături.
O ! E Costache Surugiul... şi cum duhneşte-a ţuică fiartă.

Pagini de JURNAL

Cum zboară sania. Zăpada străluce-n razele de lună
Şi duduie întreg pămîntui sub trapul eailor voinici
Costache îşi îndeasă cuşma... (urechea cerului adună
Sudalme împletite ritmic cu trăsnete prelungi de bici.)

Ce cald e-acasă şi obrajii îmi ard ca focul, de săruturi,
Mă uit pe geam şi bat din palme ; cad fulgi uşori ca nişte
fluturi
Si mîine ştiu că în salonul închis cu grijă de bunica
Va fi un brad cu-atîtea daruri, cu-atîtea lucruri de nimica.

A nins de-o palmă toată noaptea şi ninsă toată de făină
Anica — baba vrăjitoare — roteşte bombănind, colacii
Şi ţipă ascuţit la mine, îşi scuipă-n sîn şi se închină,
Că am lăsat deschisă uşa şi-au să răcească cozonacii.

Ce moale-i patul... Nu e nimeni de pază, în odaia mea
Mă cred dormind,.. Ascult alături, cum cîntă mama la clavir
Şi-aud tuşind pe tata mare.,. Văd bradul îmbrăcat în fir
Şi strîng în braţe somnoroase un ursuleţ de catifea.

în curte se aude larmă şi paşi şi bîte de flăcăi,
Colindătorii-ncep să cînte şi cum pătrunde melodia
De glasuri blînde şi curate ca un concert de zurgălăi,
îmi pare că afar-la geamuri îmi pîînge-ncet copilăria.

1945

Luni, 1 ianuarie
Anul nou

Revelionul, acasă cu ai mei. Plus Timus. Bobiţă s-a deşteptat din somn, la timp, ca să bea un păhărel (de lichior) cu şampanie. N-am vrut să primesc nici o invitaţie în oraş. Totuşi, am „arborat" fracul şi Kitty o majestuoasă rochie de seară „Jade". Telefoane multe, tot timpul. Au trecut să prezinte felicitări, personal, Elly Roman (cu soţia) şi tînărul Fellea. Am „compus" răvaşele de plăcintă (ca scriitor ce mă aflu), opt ; toate pentru invitaţi.

Dimineaţa m-a sorcovit Bobiţă. Mi se părea că într-adevăr mă ning flori pe umăr. Ziua, banală.

Marţi, 2 ianuarie

Timus s-a mutat la el. (S-a făcut foc în bloc.) Mi-a dispărut partenerul de *batle sheap*. Toată ziua, propuneri „profesionale". Seara a dormit Fanache la mine. Am căzut de acord să „scrim" două piese. *Al optulea păcat* o modific cu două acte (aveam intenţia mai de mult). Cea nouă, o să-i caut zilele astea un subiect. Va fi, în orice caz, o piesă „doctrinară", destinată, cu seriozitate şi fără oportunism, momentului social în care ne aflăm şi la sublinierea căruia mă simt dator să particip şi să iau atitudine. E o nouă „Facere a lumii" (poate că aşa o să pun şi titlul piesei).

Miercuri, 3 ianuarie

Discuţiuni în vederea viitorului spectacol la „Alhambra". Emisar : Marcel Anghelescu. Ca de obicei, n-am ieşit din casă. Kitty e din ce în ce mai slabă. îi „vine bine". Aş prefera, totuşi,^ să se îngraşe. Aleargă, se agită şi munceşte prea mult. Bobită, aceeaşi lumină a fiecărei clipe. Seara, telefoanele obişnuite, păhărelul de vin şi articolele de rigoare. La zece, un telefon de „lovitură". Mîine avem un vagon de lemne „la domiciliu", de la un admirator pe care nu-1 cunosc decît de la telefon. Am avut emoţii, cînd mi-am făcut „cassa". Oamenii „înzestraţi" ca mine nu ţin o sută cincizeci de mii în casetă.

Joi, 4 ianuarie

Dacian a fost de dimineaţă şi mi-a făcut propuneri concrete pentru viitoarele spectacole. Acceptat numai în concordanţă cu Timus, la care am dejunat. S-au pus, cu mine în combinaţie, bazele unui nou teatru în Piaţa Senatului (Ziua Cărţii), unde am vrut să-1 fac eu şi mi 1-a furat Bereşteanu cu Marcovici.

Am văzut o parte din spectacolul *Bal la Gioconda.* S-a tranşat colaborarea (cu Timus) pentru viitorul spectacol de la „Gioconda".

Au sosit lemnele ! Mă ia cu frig, cînd mă gîndesc că le am. Combinaţia pentru noul teatru ; Bereşteanu-Marcovici-Timuş. Arhitect-finanţator : Ciulei Liviu (pe care l-am revăzut cu plăcere după cîţiva ani).

Vineri, 5 ianuarie

Nimic deosebit. A intrat în repetiţie *Madona,* la Naţional. După-masă reuniune la Eug. Mirea (Nicuşor Constantinescu-Timuş-Ion Vasilescu-Mălineanu) pentru viitorul spectacol „Gioconda". Nu mă interesează. Voi colabora totuşi, pentru că ce mă interesează nu produce şi, deocamdată, asta mă^ interesează înainte de toate. De dimineaţă, vizita colectivă a „Artiştilor asociaţi". I-am ajutat, deşi sînt şi ei nişte măgari.

A mai fost Ionescu-Sin. Pictor şi prieten vechi. L-am servit într-o chestie personală.

Azi-noapte Bobită mi-a dat iarăşi emoţii. S-a deşteptat din nou din somn, înecîndu-se. Va trebui, totuşi, să-i scot repede amigdalele. Mai bine mi-aş scoate inima. Dar, poate că-i mai serveşte şi asta.

Sîmbătâ, 6 ianuarie

Combinaţia „Ziua Cărţii" s-a făcut. Va fi — aşa decis — un teatru mare, gen „Chateiet". îl conduc eu şi cu Timus. Mîine încep lucrul pentru „Alhambra" şi „Gioconda", Cu alte cuvinte, încep să" fac trotuarul în meserie. Numai să fie cu folos. Sper să pot, în scurt timp, să „înnobilez"* genul ăsta, atît dezagreabil şi cerut, al spectacolelor^ muzicale. Sînt convins că nu e publicul de vină. Numai autorii mîrlani, agramaţi şi directorii imbecili sau „duşi cu preşul" de... specialişti. Nu spectatorii strică teatrul, ci invers...

De dimineaţă m-a vizitat Stenbach. Acelaşi om subţire şl lipsit de noroc. Am impresia că stă prost cu finanţele. îmi pare rău. Dacă voi putea cîndva, o să-1 ajut.

-'Daminică,- *7* ianuarie

Am dejunat la Timus. După dejun, am început lucrul pentru ambele teatre. Mă aşteaptă un efort „uriaş", fiindcă ambele spectacole trebuie să înceapă în cursul săptămînii repetiţiile. Toată ziua (o zi ternă, umedă, de iarnă fără personalitate şi pitoresc) am avut — şi pînă noaptea tîrziu — acea „angoisse" pe care o încerc atît de des, pe care nu mă ostenesc s-o definesc şi de care mă tem totdeauna. M-am întors spre casă pe cheiul Dîmboviţei. Nu mă mai simt bine decît la masa mea de lucru şi în odaia băiatului meu.

Luni, 8 ianuarie

Dejun la Timus. Lucrăm. De pe fereastra sufrageriei (care este la etajul IV) am observat că din toate hornurile caselor se ridicau fumuri, învinse de ceaţă. Dar absolut din toate, pînă departe, unde peisajul se confunda cu zarea. Să

fie o dezminţire a crizei de lemne ? Ale mele sînt în pivniţă. Tronez deasupra lor. (Biroul meu este deasupra pivniţei.) Starea de „angoisse" persistă mai atenuată. Sper că lucrînd toată noaptea o voi învinge. E demoralizantă. Sînt fericit că piesa^ scrisă pentru Kitty îi va da ocazia să se afirme. Merită, într-adevăr. Are mari calităţi, pe care nu i le cunoşteam.

Marţi, 9 ianuarie

Am lucrat pînă la şase dimineaţa, ca să reiau lucrul, din nou, la zece. Nu mă amuză ce scriu *(Floarea din Şiraz*, după o netrebnicie de libret — muzica de Fall, delicioasă, la „greutatea ei"). Sper să amuze pe alţii.

Toată ziua, vizite şi telefoane banale, printre picături. (Mai ales în jurul direcţiei de scenă pentru piesa mea de la Naţional.) AI. Kiriţescu (s-ar putea să-i dau lui direcţia de scenă) s-a purtat cel mai „măgar" cu mine. Aşa plătesc eu poliţele. Girînd altele. Kirilov (care s-a obrăznicit din senin, cu alţii) rîvneşte aripile lui Apis. Şi Bumbeşti. E tot ce poate să ofere, ca direcţie de scenă, bietul, sinistratul şi bătrînul nostru Naţional. Sucursala mea, cum îi ziceam cînd aveam teatru.

Recitesc ***Ma** vie dans l'Art* a lui Stanislavski, cu acelaşi interes ca şi prima dată.

Miercuri, 10 ianuarie

Iarăşi lucru pînă^ dimineaţa la şapte. Am încercat să dorm un ceas-două^ Tot timpul mă gîndeam la băiat, care trebuie să fie „neapărat" operat de amigdale, săptămîna asta. Am renunţat la somn şi am trecut la masa de lucru, din nou.

După-masa, împrăştiată între telefoane, vizite (domnişoara doctor Neaţă de la Cîmpulung e la noi, pentru o zi) şi aşteptare. Bobiţă a fost, la trei şi jumătate, la doctorul Costiniu. Operaţia s-a decis pentru vineri. Puiul meu crede că a fost la fotograf şi nu ştie că aparatele care l-au amuzat azi o să-1 supere vineri. Va să zică, „angoissa" mea se verifică încă o dată. Şi persistă. Seara, patru tîlhari au prădat un om, în ruinele de lîngă mine. Apoi i-au spart capul cu pistoalele. Un incident „banal" pentru vremurile de azi, cînd

la fiecare colţ de stradă, odată cu noaptea, te pîndeşte moartea şi jaful.

Cruntul materialism al vieţii şi dispreţul vieţii — aceasta unică şi generoasă lumină a creaţiei — au ajuns la proporţii demoralizante. Murim şi nu ştim de ce, trăim şi iarăşi nu ştim de ce. Ne luptăm pentru o pîine care, în orice clipă, poate fi ultima. Mă întreb — în aceste condiţiuni — mai poate visa sau gîndi cineva ?

Incertitudinea ucide în primul rîndi visul. Şi, fără vis, nu există creaţie. Şi fără creaţie nu există yiaţă. Sau, dacă există, e ca un vultur transformat în găină. Cerul pute a benzină, aerul a sînge, oamenii a jivine, inimile a^ hoituri! Se gîndeşte cineva că în lupta asta uriaşă pentru o viaţă dreaptă a lumii moare însăşi raţiunea de a o trăi? Moartea trebuie să fie o consecinţă a vieţii, nu o determinantă a ei.

Am să citesc, dacă nu mă culc în noaptea asta, *Basmele* lui Ispirescu.

Joi, 11 ianuarie

Bobiţă a fost operat azi la patru. Am fost păcălit. Iarăşi m-am purtat ca o „floarţă". Seara am vrut să stau lîngă el. A adormit puţin cu mînuţa într-a mea. II aud, acuma, plîngînd. Nu ştiu ce n-aş face să nu-1 doară. Am să lucrez şi noaptea asta — ca şi azi-noapte — fără somn. Cred că mă simt puţin obosit. Şi mai ales aş vrea să mă văd odată, mai repede, cu băiatul şi cu Kitty la plajă. Să-1 dogoare soarele şi să-1 mîngîie marea. Şi să culegem scoici calde. Şi să-i fac un zmeu mare, să-1 înalţe peste rănile pămîntului. Şi să privesc minunea asta mică.

Adineauri s-au auzit iarăşi împuşcături şi ţipete în Cişmigiu. Cine o mai fi scăpat ?

A venit Pella din turneu (cu rezultate foarte bune) şi doctorul Petrică Georgescu, de la Cîmpulung.

Vineri, 12 ianuarie

Bobiţă a petrecut noaptea liniştit. Pînă seara şi-a revenit complet. A fost vioi, s-a jucat cu „căruciorul de tablă roşie" (pe care i 1-a adus tăticul, de dimineaţă). Azi, în sfîrşit, mă

simt şi eu bine, deşi sînt răcit cobză. Lucrul continuă pe brînci. Mă plictiseşte grozav. Aş vrea să pot scrie la cele cinci romane de „amintiri" din care am scris prea puţin. Trebuie însă, în primul rînd, să fac milionul, care — la preţurile „dezgheţate" de azi — este strict necesar într-o lună, vieţii noastre, mărginită (în afară de băiat) la minimum de pretenţie. Scumpetea a ajuns aproape comică. Nu mai sperie. Amuză. Un exemplu : am luat douăzeci de sticle de vin, înainte de Crăciun, de la Săraru. Are prăvălie la două sute de metri de mine. Am plătit două sute optzeci de lei litrul. (Cu o săptămînă în urmă fusese două sute patruzeci,^ cu alta, o sută^ şaizeci.) După ce mi-au sosit sticlele acasă, m-am gîndit să mai iau douăzeci. Am trimis imediat, în cele zece minute cît a durat primul transport, vinul se scumpise la patru sute şaizeci de lei.

în oraş, autorităţile ridică pe toţi supuşii germani, conform convenţiei de armistiţiu. Cred însă că „autorităţile" noastre s-au trezit tîrziu. După cinci luni, în care timp a evadat cine a vrut, s-au făcut arestări neimportante (Maican), faţă de tîlharii adevăraţi şi briganzii rămaşi liberi şi obraznici^ după ce o sută şapte arestaţi au benchetuit de Crăciun în localuri publice, puşi în libertate de dobitoacele şi sperţarii care nu înţeleg importanţa momentului pe care îl trăim — măsura este luată, se pare, cu toată drasticitatea. A fost arestat şi Groner. Nu ştiam că e supus german. Ştiam numai că n-are talent. Sau are, un fel de aşa ceva, care nu mă interesează. *în* orice caz, îmi amintesc că, pe timpul „bestiilor verzi", făcea pe neamţul, ca să scape de „acuzaţia" că e evreu. Culmea ar fi, să fie.

Sîmbătă, 13 ianuarie

Lucru pînă la opt dimineaţa. Nu m-am mai culcat. La dejun am avut invitaţi pe „americani" (Sorin, Nelu şi Titi Mihălţeanu). Copiii aceştia, pe care pot să spun că i-am crescut (unul din ei, Titi, şi celui care s-a întors din America, Tiberiu, -le-am fost şi tutore) sînt azi oameni în toată firea. Căpitani „bătrîni", cum spun ei ! A mai fost şi colonelul Beşteley Bebe. Un dejun agreabil şi destul de animat.

Evenimentele politice sînt, în momentul de faţă, sub semnul unei nervozităţi care va aduce, desigur, o schimbare

în actuala stare de lucruri, deşi guvernul are toate aparenţele că îşi păstrează fermitatea iniţială. # ^ ^

Armatele sovietice au început o mare ofensivă către Silezia. Primele ciocniri au fost şi primele succese_ Această ofensivă este capitală, cred, pentru soarta^ Germaniei hitleriste şi cu cît lovitura va fi mai puternic izbită, cu atît sfîrşitul războiului şi al hitlerismului nefast va fi mai apropiat.

Nora Piacentini a încercat să se sinucidă. Nu ştiu de *ce,* dar bănuiesc. Starea ei e gravă. A mai încercat să se sinucidă încă de două ori, precum îmi aduc aminte^ mai de mult. Această a treia încercare ml-e teamă să nu-i fie fatală, ca minciuna ciobănaşului din povestea cu lupul, din cărţile de franceză de pe „vremea mea".

Arestările supuşilor germani continuă, cu stricteţe şi repeziciune, în conformitate cu prevederile armistiţiului. Sa nu fie prea tîrziu. Lucrul acesta putea fi făcut mult mai din vreme. Nu mai este timpul ezitărilor, al „abilităţilor" şi al şmecheriilor politice. Timpul e brutal. Poartă pecetea contemporaneităţii. în viaţa unei naţiuni, fiecare clipă pierdută e o bătaie de inimă mai puţin.

Duminică, 14 ianuarie

Nimic deosebit. Viscolul a poetizat Cişmigiul. Stau ia fereastră cu Bobită în braţe, ne uităm şi ne gmdîm. Fiecare la ale lui. Ei la săniuţa care îl aşteaptă în vestibul, iar eu la săniuţele mele de altădată. Am să scriu despre ele cîndva. Am lucrat toată noaptea. Fără spor special.

A murit Nora Piacentini, care a-ncercat ieri să se sinucidă. Motivul se pare că este o poveste banală şi absurdă, de dragoste tîrzie. O criză de gelozie, prelungită în moarte. Deşi am un proces în curs împotriva ei (pe chestiunea *Profesorului de franceză),* nu ne-am întrerupt relaţiile niciodată. Mi-a fost totdeauna simpatică, şi într-o vilegiatură la Mangalia am fost foarte prieteni. Atunci era măritată cu

Stroe şi în „suita" mea era şi bietul Vasilache, partenerul ei de haz şi de succese. Regret mult dispariţia ei prematură. Era o actriţă cu multe resurse scenice, cu mare priză la public. O femeie agreabilă şi inteligentă. A jucat şi în multe dm „succesele" mele : *lonescu G. Măria, Absenţe nemotivate> Valsul dimineţii* etc.

Am avut-o angajată în primul meu turneu (1932) în *Sosesc diseară.* Eram tovarăş cu interpreţii principali ai piesei mele : Maximilian şi Iancovescu.

Timus a făcut o remarcă tragi-comică. A constatat că din cei cinci adversari ale cunoscutelor mele procese, au murit pînă acuma doi : Soare Z. Soare şi Nora. Desigur, zice Timus, ceilalţi rămaşi în viaţă (N. Vlădoianu, Marcel Anghelescu şi Radu Beligan) trebuie să-ţi ceară (mie, adică) imediat iertare şi să cadă la o tranzacţie.

Am auzit, noaptea, la telefon, că s-a împuşcat şi Şeptilici, soţul Norei. Nu cred ca drama să iasă atît de complet. Tipul e foarte puţin „foileton".

Luni, 15 ianuarie

Totdeauna însemn aci — fără premeditare şi logică — cele care se văd, după ora douăsprezece noaptea, cînd mă apuc de lucru, liniştit, în biroul meu. Am petrecut noaptea laJTimuş. Am lucrat (vorba vine, căci mai mult am pălăvrăgit) pînă la opt şi treizeci dimineaţa. In drum spre casă, am intrat în prăvălii să caut un pui pentru Bobită. Deşi m-am întors în Bucureşti de trei luni, din „dispersare" am ieşit foarte puţin. Pot să zic, aproape deloc. Ţintuit la masa de lucru de materialismul feroce al vieţii (numai aşa pot privi în ochii lui Bobită, lumina brună şi calmă cu care adoarme seara şi zîmbetul cu care dimineaţa se deşteaptă pe buze), m-am însingurat. N-am ieşit nicăieri. N-am văzut pe nimeni. Am renunţat să mai fiu „monden". Am trăit numai pentru Kitty, pentru casa şi puiul meu. Ei bine, nu credeam că Bucureştiul s-a schimbat atît. Prăvăliile goale. Parcă totdeauna se mută. Parcă toată lumea pleacă. Oameni grăbiţi, alţii preocupaţi. Peste tot o panică suspectă în paşi, în priviri. Lumea nu mai priveşte decît pieziş. Toţi aleargă cu putere după necesităţile elementare ale unei existenţe de fiară. Bunăvoinţă şi bună-creştere nu mai există/Jivine peste tot, ieşite la prada vieţii zilnice. Oameni terni. Răi.

Trecea o cucoană cu „alimente" într-o piasă-coşniţă franţuzească. Deasupra rumenea o pîine albă, dublă. Cred că fiecare privire a „celorlalţi" a fost un pumnal, un blestem sau un scuipat înfipt în miezul ei. Oare viaţa să nu fie decît burtă ? Maţe ? Trebuie chemaţi poeţii. Dacă nu sînt, trebuie inventaţi ! Să poetizeze mizeria. S-o facă literară. Nu se mai poate aşa. Viaţa nu mai este numai o problemă de igienă, de îmbrăcăminte şi de alimentaţie. Viaţa este în primul rînd a minţii şi a sufletului.

Ne întoarcem la fiare. Şi nu ne vor primi între ele. Nu vom mai fi etnici. Le va fi teamă să nu le sfîşiem.

Azi, cînd lumea se aşază, dreaptă şi egală pentru toţi, nu uitaţi, stăpînilor, inima. Chemaţi-o la conferinţa păcii universale. Să stea la loc de cinste, în capul mesei, între muncă şi minte. Acolo e locul ei şi, fără ea, ne-am minţit, am robit şi am murit degeaba. Lumea fără suflet nu e decît un cadavru social.

Marţi, 16 ianuarie

Din nou lucru toată noaptea. Şi ziua, la fel. Am impresia că nici nu mai ştiu să dorm. Vizite. Discuţiuni profesionale.

A venit Pompa Mateescu de la Sighişoara, unde l-am numit — prin Leucuţia — nu ştiu ce, la o fabrică. Arată bine şi, se pare, cîştigă destul. Sînt mulţumit că am putut să-1 ajut. Am scris un articol pentru Nora Piacentini. Către seară mi-am acordat o vacanţă de o oră, pe care am petrecut-o pe covor, în odaia băiatului meu, ca să-i fac „un sat întreg" din scăunaşe, cutii, cuburi, căsuţe, pomişori, poduri şi animale de toate felurile. Nu ştiu care a fost mai încîntat la inaugurarea „satului model".

Am lucrat pînă la şase dimineaţa. Mă doare groaznic gîtul. Puţină febră. Nu-mi pun termometrul că mi-e teamă să nu mă „demoralizez". De dimineaţă a fost Nicu Kiriţescu. Mi-a telefonat că „i s-a făcut dor să stea de vorbă

cu un om deştept, cinci minute". El este un vechi „admirator" al unei anume „inteligenţe" a mele, pe care o confunda cu „verva". Am stat de vorbă mult. Va mai veni să mă vadă, drept care am dat consemnul la uşă că „pentru el sînt întotdeauna acasă".

Premieră la „Miţa Filotti" *(Profesiunea doamnei Waren)*. Cred că nu e piesă „de ea".

Am trimis pe Kitty să mă reprezinte. Nu i-am cerut încă avizul asupra spectacolului.

Prezenţa în casa noastră a doamnei şi domnişoarei Ionescu — invitatele lui Kitty — îmi sugerează ideea unui roman „ordinar", pe care nu ştiu dacă îl voi scrie vreodată. „Ordinar" în legătură cu morala curentă. Nu e un subiect nou, dar e, totuşi, tentant. Poate că nici o piesă de teatru n-ar fi neindicată. Voi mai reflecta, dacă îmi voi mai aduce aminte. întîmplător, căutînd „muzică de jazz", am dat peste un post „românesc" din Germania. (Nu ştiu cum îi zice.) N-am auzit în viaţa mea propagandă mai tîmpită şi mîrlani mai mari ca bestiile care îşi varsă „ideologia" în microfon. Sînt convins că aceşti legionari rămaşi în labele nemţilor •— cu sau fără voia lor (eu cred, *cu)*, ne fac un rău imens.

Ofensiva sovietică continuă cu mare amploare şi cu rezultate „practice" de mare anvergură. Varşovia şi Cracovia au fost ocupate. începe sfîrşitul. Sfîrşitul pe care l-am prevăzut şi pentru care am îndurat atîtea. Aş vrea ca pacea, sub lumina Naţiunilor Unite, *să* reabiliteze, înainte de toate, *omul!* în toate drepturile lui fireşti. Cred în socialismul celor douăzeci de ani ai generaţiei mele. Este cel mai adevărat, cel mai aproape de inima omului şi de bubele omenirii. Nu mă interesează nici o altă completare a lui, nici o variaţie pe aceeaşi temă. Lemn este punctul culminant al acestui socialism, pentru care ne rupeam hainele şi sufletele în pieţele publice. Din *ala,* nu altul Cînd mă ridic pentru nivelarea „claselor sociale", nu admit dominaţia numai a uneia dintre ele. Sînt împotriva teoriei : scoaiă-te tu, să stau eu ! Sînt pentru : scoală-te tu, să stăm toţi : Fireşte, toţi cei care merităm un pic de odihnă.

Cît am scris, am ţinut totuşi termometrul. Treizeci şi opt şi două. Cam mult.

Joi, 18 ianuarie

Sînt mut. O laringită infernală mi-a luat graiul. Şi răcit, pe deasupra. M-a văzut doctorul Georgescu (care a dejunat la noi). Surmenaj, hipertensiune etc. începe deteriorarea. Toată ziua am „zăcut". Tocmai spre seară am trecut la lucru. Citesc *Tommy & Co.* a lui J. K. Jerome şi mă „amuz".

Diverse vizite şi propuneri. (Bulfinsky, „Mizerabilii", Talianu etc.) N-am acceptat nici una, deocamdată. Bobită, după operaţie, face progrese enorme (să bat în lemn !). Mănîncă, e vesel şi a început să utilizeze glăsceorul. Pînă acum vorbea numai din vîrful buzelor, ca să nu angajeze gîtul.

Vineri, 19 ianuarie

Cincisprezece zile,pentru un modest început, n-am voie să vorbesc. Noroc că în meseria mea mă exprim în scris. Vorbesc la telefon prin interpret, cînd e nevoie şi, cînd nu vreau, am un motiv binecuvîntat. *A quelque chose malheur est bon.* Kitty e un „amor". Hipotensivă şi foarte slăbită şi ea aleargă toată ziua după cumpărături, împărţindu-se între legume, „ocazii" şi noi, cei „mici" de-acasă. Nu ştiu cum aş putea să-i arăt vreodată toată gratitudinea mea. Poate, salvarea mea, tot într-o carte. Doamne ! Cînd o să le mai scriu. Zilele trec atît de repede şi mă fărîmiţează în degetele lor cotidiene ca pe. un cocoîoş de pîine.

Sîmbătă, 20 ianuarie

în afară de „treburile" mele mă pasionează superba ofensivă roşie. S-a ocupat Lodz şi Kosice. Tăvălugul final s-a pornit grandios şi necruţător. Prima mare eliberare se apropie. Bestiile cu chip de oameni, impostorii crucilor încîrligate, băutorii de sînge, pedestraşii care au ridicat c... la rang de organ de gîndire, inventatorii crimelor colective şi ai torturilor rasiale, îşi vor frînge, în sfîrşit, grumazul. în gura hitlerismului, crispat de spasmele morţii, ar trebui să

se c..., într-un spasm fecal uriaş, întreaga lume, umilită şi batjocorită de cea mai neruşinată impostură a istoriei : dictatura lui Hitler. C... cu cărare şi cu creier sintetic.

Duminică, 21 ianuarie

Multe vizite de „interes". în sfîrşit, azi mi-a venit Aurică, bărbierul, şi mi-a redat, oarecum, fasonul civilizat. Am îmbătrînit rapid şi vizibil. *Mais ou sont Ies neiges d'antan,* cum spunea amicul meu Villon, căruia nu se poate să nu-i trag o piesă şi poate chiar în versuri !

Zi bogată în evenimente externe. S-au împlinit douăzeci şi unu de ani de la moartea lui Lenin, mintea mare, tenace şi îndrăzneaţă din care a ieşit U.R.S.S., grandioasă republică a muncii şi a nivelării sociale. îi voi reciti opera.

Ofensiva sovietică a înregistrat noi şi uluitoare succese. S-a ocupat Tilsit, şi în Silezia trupele sovietice au ocupat Kreutzburg, pătrunzînd treizeci de km în interiorul „rlitleriei". Trupele române au spart frontul în Tatra-Mică, pe valea rîului Soio. Cred că nemţii taie sîrma cu c... la Berlin. S-a semnat armistiţiul între U.R.S.S. şi Ungaria. Se anulează Dictatul de la Viena şi sentinţa din 13 august 1940. Deja un mare pas cîştigat pentru noi.

Luni, 22 ianuarie

Ofensiva continuă strălucit. Armatele roşii sînt decise să dea lovitura mortală bestiei teutone. Prusia orientală e străpunsă peste tot. Se înaintează dîrz spre Konigsberg (55 km actualmente) şi Dantzig. S-au ocupat Intersberg, Neidenburg şi Tannenberg (unde e îngropat Hindenburg, mi se pare şi unde, îmi amintesc, Nicolae al II-lea, cu ruşii lui de atunci, a fost bătut de nemţi). în Silezia se merge spre Breslau. S-a înaintat treizeci de km pe un front larg de optzeci. Merge bine. Merge bine.

Americanii au ocupat Doorn (sînt la cinci km de Saint-Vil). în Luzon, au luat San Manuel. Poate frumos a vorbit Pătrăşcanu la radio despre criminalii de război. Vedea-i-aş cu pijama vărgată, mai iute.

Marţi, 23 ianuarie

De dimineaţă, vizita lui Petru Comarnescu. Un „băiat" la care ţin mult şi îl preţuiesc la fel.

Mereu mut, merg totuşi spre o vindecare relativă. Vocea mea s-a dus pentru totdeauna. O regret numai pentru că nu mai pot să cînt şansonete franţuzeşti, cînd „m-apucă cu Paris". Lucru intens.

Miercuri, 24 ianuarie

Românii^ au ocupat Rojno şi înaintează prin spărtura făcută. Sovieticii au ocupat Poznan (unde sînt lupte de stradă) şi au ajuns pe Oder, spre Oppeln. Ultimele comunicate de noapte anunţă noi victorii. Rosniava ocupată de români în Tatra-Mică. Rădici ocupat de ruşi. Ofensiva continuă puternic^ şi nestăvilit. ^ Ura ! Breslau-Konigsberg sînt în bătaia primă a tunurilor. încolo, zi banală. Cu telefoane, cu vizite, cu greutăţi, cu zbateri, cu, peste toate, lumina copilului meu şi pacea căminului. A nins frumos. Am făcut o plimbare în^ Cişmigiu. Am întîlnit, escortată de un dog (care mi-a amintit bine pe Nero al meu, ucis de bombardament) pe o femeie care m-a iubit mult şi „frumos", A.B^ — cîntăreaţă rusoaică, de excelentă condiţie, naufragiată onorabil, totuşi, în viaţa de noapte a Capitalei de-acum zece ani. Am schimbat cîteva cuvinte mondene şi-atît. A avut o jnare emoţie, cînd m-a văzut. Iarăşi simt „angoissa" care mă înnebuneşte. Ce mi s-o mai întîmpîa ? Fac toate eforturile ca să lupt împotriva ei. E mai tare, deocamdată. Sînt singur (ca de obicei) în biroul meu. Scriu. Tîmpenii. Pentru bani. Şi beau. Fără poftă, fără sete. Aşa ! Sper că noaptea asta termin „capodopera" pentru „Alhambra". Am să scuip pe ultimul punct. Mîine aduc acasă un pian pe care l-am închiriat. Eeee ! Dac-aş putea să termin în note „simfonia" mea interioară ! ! ! Te pomeneşti că mă pune dracul să încerc.

Joi, 25 ianuarie

Azi am avut „teatru" pentru Bobită şi invitaţii lui. Am chemat pe scamatorul şi ventrilocul Erwin cu păpuşile lui „animate". Cred că din cei zece copii care au asistat, cel

mai mult m-am distrat eu, de mutra lor.^ Toata bucuria zilei — şi le am rare — mi-a fost întunecată cu o veste dezarmantă. La dejun, a murit de inimă, Fanache Florescu. Voi scrie despre el mîine... (Să fie tot „angoissa" mea ?) Sînt trist pînă la nesimţire. Incapabil chiar de a mai nota ceva aici. Dumnezeu să-1 ierte ! (Că are de ce.)

La revedere, Fanache ! Pe curînd... Aici nu mai e de noi... Aveai dreptate...

Vineri, 26 ianuarie

Ştefan Florescu a fost unul din cei mai „deştepţi" oameni pe care i-am cunoscut. Plin de umor, de^ vervă şi „boier" cînd i se părea oportun, izbutea să-şi facă simpatice marile lui lipsuri morale. O viaţă de boem şi de boemă, la început.

Relaţiuni şi prieteni care l-au preţuit, cărora^ le-a impus.

Citit şi studios, nu şi-a putut face o carieră din diplomele pe care nu le-a luat niciodată. (A fost la Politehnică, a făcut mi se pare chimie şi matematici, la Paris.) Şi-a făcut însă, una, din inteligenţă. Tăria lui în viaţă a^ fost slăbiciunea celorlalţi. S-a făcut cunoscut în România prin revista *Cumpăna* şi procesele la „Controlul averilor" care i-au atras porecla de „Denunţătorul" şi o faimă impresionantă. Fără caracter, s-a aranjat cu toată lumea. Anglofil convins, a fost totuşi unul din primit „epuraţi" din presă. Lovitura 1-a durut groaznic şi cred că i-a cauzat moartea. Aici cinismul lui, la care ţinea atît, nu i-a mai ajutat. Se vedea că suferă cumplit şi nu se mai putea ascunde sub nici un fel de „pavană". Am ţinut mult la el, fiindcă i-am „preţuit", în primul rînd, defectele, şi i le-am acceptat. Am petrecut împreună ceasuri foarte agreabile, la Poiana Braşovului şi, în dispersare, la Cîmpulung. Nu voi uita niciodată nopţile noastre de „inteligenţă", discuţiile tehnice şi subţiri. Era un partener de calitate. După un subiect al lui am scris o piesă : *Al optulea păcat*. Ţinea mult să se joace şi regret că, datorită ezitărilor lui, m-a făcut, acum în urmă, să nu-i mai fac această bucurie. Cu puţini oameni „am rîs" în viaţa mea, cum am rîs cu Fanache. Ştia să rîdă, săracul. Şi de el şi de alţii. Nu m-am dus să-1 văd, mort, acasă. Mă voi duce mîine la înmormîntare. îl am însă tot timpul înaintea ochilor. Aseară am băut cu el, ca ultima dată, în biroul meu, acum cîteva zile. A izbutit să fie tot atît de prezent.

Sîmbătă, 27 ianuarie

Un comentator de război american a comunicat cifre cu privire la pierderile nemţilor în unsprezece zile de ofensivă sovietică. Sînt înspăimîntătoare (pentru ei, fireşte). Cred că Germania, dacă nu schimbă rapid forma de guvernămînt şi nu capitulează, face o greşeală mai mare decît toate pe care le-a făcut hitlerismul. Germano-japonezii sînt încolţiţi şi bătuţi peste tot. Prusia Orientală e aproape complet cucerită, în Silezia se dau lupte în periferiile Breslaului. Americanii^ se apropie de M. şi au trecut, în Est, rîul Ruhi\

Iată cifrele comunicate oficial : nemţii au pierdut în unsprezece zile de ofensivă sovietică, 380. 600 de soldaţi şi ofiţeri, 2.965 de tancuri ; 7.932 tunuri ; 7.387 mortiere ; 26.019 mitraliere ; 18.410 autocamioane ; 592 avioane.

Situaţia frontului : lupte în periferiile KonigsberguluL Golful Dantzig atins. Leitzen cucerit. Şi Allenburg. în Silezia, s-a ocupat Gleiwitz şi Hindenburg. Sovieticii sînt la o sută patruzeci de km de Sttetin.

Americanii au reajuns la frontiera germană, la rîul Ruhr. De asemenea, în Luxemburg. Şi nemţii tot mai mănîncă c... la radio !

Duminică, 28 ianuarie

Am fost la înmormîntarea lui Fanache. L-am văzut. Senin, „frumos" înconjurat de toţi prietenii laolaltă, el fiind „centrul" atenţiei generale, aşa cum îi plăcea. Am plîns ca o femeie. Am stat lîngă groapă, pînă au început să cadă lopeţile cu pămînt pe el. Mă abţin să descriu „sunetul" şi „momentul". Mi-e teamă de literatură. Şi iarăşi simt „angoissa". Şi nu ştiu de ce mă gîndesc insistent la tata. Şi nu ştiu de ce îmi vine să-mi iau capul şi să-1 fărîm de cristalul biroului. Dar prea îmi surîde „dulce" fotografia lui Bobită, de sub el. O să scriu toată noaptea, ca şi azi-noapte, ca şi în altele care vor urma.

Luni, 29 ianuarie

Eftimiu a fost pus sub anchetă, şi Carandino delegat să-i ţie locul. Deşi mi-am prezentat demisia din calitatea de consilier ministerial onorific (onorific, după cererea mea publică şi expresă) a trebuit totuşi să particip la această „bombă" teatrală. Drept care, am fost chemat de ministrul meu şi reţinut la „camera de chibzuinţă" (în speţă, camera de baie din dosul biroului ministerial) pînă **la** ora două. Am persistat în demisie şi am refuzat tot ce mi s-a propus, păstrîndu-mi toată prietenia şi preţuirea pe care, demult şi sincer, le am pentru Ghiţă Pop.

Dejun la **„Capsa"** cu Ilie Lazăr, în doi. în doi, exact pînă ne-am aşezat la masă. Apoi au venit să mă vadă (n-am ieşit în lume de trei luni) Carandino, Serghie, Schineanu, Zaharia Stancu etc. La urmă a venit Puffy Leucuţia, „dl. Ministru Puffy" cu luga şi am prelungit masa, într-o atmosferă agreabilă, pînă la şase.

Am constatat că m-am sălbăticit şi nu mă mai distrează „mesele" astea, care mă „pasionau" altădată. Am revăzut cu plăcere pe Radu Romanescu şi Ion Cantemir.

Lucrul merge plicticos. în special cel pentru „Gioconda", unde am de-a face cu nişte imbecili teatrali.

Marţi, 30 ianuarie

O plimbare, înainte de dejun, în Cişmigiu. Ger tare şi soare superb, pe zăpada căzută peste noapte, copios. Dacă un stenograf al gîndurilor ar fi putut nota tot la ce m-am gîndit în această plimbare de un ceas, aş inunda vitrinele librăriilor cu noi şi diverse „opere literare". Speram să-mi găsesc băiatul la săniuş. M-a trădat însă. A fost în oraş „la pîine", după cum mi-a relatat. „Şi ai făcut şi tu coadă ?" l-am întrebat. „Nu ! Pentru că eu sînt prea mic şi ea era prea mare !" mi-a răspuns prompt minusculul umorist. Restul zilei, cotidian. S-au mutat „loneştile" de la noi.

Miercuri, 31 ianuarie

Ofensiva continuă impetuos în direcţia Sttetin-Franckfurt şi, fireşte, Berlin. Se aud zvonuri de pace. Cred ca,

îndată după căderea Prusiei Orientale complet, se va face un „guvern antihitlerist", la .Konigsberg, care ar putea grăbi pacea. A vorbit Hitler. Mai bine tăcea.

Ziua, în general, foarte agitată. Discuţiuni, întîlniri, sute <le telefoane... Şi noaptea lucru, care, de acum încolo (e unu) continua serios. Şi ce scîrbă îmi e de ce scriu

Joi, 1 februarie

Evenimentul cel mai important al zilei mele. După o întîlnire cu cîţiva amici, am fost la matineu la Alhambra", cu Bobită. Cu ocazia asta, mi-am văzut şi eu, după cincizeci de spectacole, opera. *(Dragoste cvi cîntec* e de mine şi de Timus.) Bobită a fost de-a dreptul încîntător. îl pasionează teatrul (cui i-o fi semănînd ?). E „cabotin" (cui i-o fi semănînd ?). La plecare, Kitty 1-a urcat în săniuţă, împreună cu amicul lui, Paul Mirea (săniuţa a stat la garderobă, ca un şoşon) şi-a plecat, trăgînd-o prin zăpadă. Cred că era cel mai superb tablou. Femeia aceea frumoasă şi elegantă trăgînd după ea, prin inima Capitalei, săniuţa cu copiii. A fost un moment pe care n-am să-1 uit. De la teatru trebuia să mă duc la Timus. Am petrecut noaptea acolo. Am lucrat pînă dimineaţa. Am discutat. Voi însemna zilele astea unele „păreri" ale mele în legătură cu situaţia politică internaţională. Acum îmi e somn.

Scriu de dimineaţă, la întoarcerea acasă. Pe drum m-am întîlnit cu Eftimiu. A fost obraznic. I-am răspuns foarte „tăios". A plecat fără să-mi întindă mîna. Şi-a pierdut complet busola, de cînd e „suspendat".

Vineri, 2 februarie

Toată ziua au circulat zvonuri de „pace". Lumea înnebunită anunţă „capitularea Germaniei". Nu cred nimic, deocamdată. Germania trebuie (şi va fi) întîi bătută. A i se accepta o „capitulare" acuma, ar însemna să i se dea încă 'oxigen hitlerismului. Şi acesta trebuie să moară sufocat în propriile lui horcăieli.

Azi am început repetiţiile la *Madona,* piesa mea de la .'Naţional. Lectura a avut loc la mine. Am să sparg telefonul. Azi au fost cel puţin o sută cincizeci...

Sîmbătă, 3 februarie

Dejun la „Athenee Palace". S-au pus bazele, la masă» Academiei Umoriştilor Români (A.U.R.) Prezenţi : Mircea Ştefănescu, Ionel Lazaroneanu, Sergiu Milorian, Fred Ghenădescu, Radu Costăchescu (adică redactorii *Papagalului).* Direcţia localului a pus pe masa aceasta — care se va repeta săptămînal — un papagal verde de *terre-cuite.* Seara, recepţie la Dan Hurmuzescu. Prieteni pe care nu i-am văzut de mult, tovarăşi de suferinţe şi opoziţie, înainte de 23 August. Foarte mulţi tîrgu-jieni. Au fost cîţiva americani drăguţi (nu le-am reţinut numele) şi Vice-Preşedintele Consiliului de Miniştri, Petru Groza, bun şi vechi cunoscut. S-a băut bine. Am jucat cu plăcere biliard cu Matei^ Ghica (cel care a fugit de sub nemţi cu avionul), cu Racotă (B.) şi cu Cavadia. Prezenţi: Fred Ghenădescu, Gaby Mircescu ^cu doamna (antipatică şi „poseusă"), Ferechide (Sandu) fără doamna (e în, divorţ), Jurjea-Negrileşti-Dorobanţu (cu doamna). Dintre cucoane : Mica Frumuşanu (fără Dinu), Jockie Cristea, Duda Nicodem, Evy Hecht etc. O seară destul de agreabilă. Am dus toată „greutatea" mesei, ajutat de Fred, în destulă vervă. M-am întors, totuşi, la şase dimineaţa, prin întuneric şi geruială, trist şi gol, ca un pahar băut.

Duminică, 4 februarie

O duminică tristă, ca în romanţa ungurească cu acelaşi nume. Şi umedă. Şi lungă. Mi-am petrecut-o în fotoliu, fără nici o carte în mînă. Apoi, seara, am trecut „la datorie". Mîine e zi de „livrare". Mă simt surmenat un pic în casa mea e foarte bine. Lîngă Kitty şi lîngă băiat. în cadrul unui interviu pe care mi 1-a luat azi un gazetar de teatru, m-a întrebat :

— Care este atitudinea dumneavoastră în marele conflict actual din viaţa teatrală ? (Cazul Efitimiu.)

— Mă joc cu fiul meu ! i-am răspuns.

Luni, 5 februarie

Reaua dispoziţie persistă. Dar nu e „angoissă". **Zi** teribil de încărcată. Am reînceput repetiţiile cu piesa lui Paraschivescu (Miron) pe^ care o pun în scenă, la Naţional. In casă, totul^ bine. Băiatul adorabil. Kitty, devotată, frumoasă şi bună. Sîntem foarte mulţumiţi „noi în de noi", cum spun ardelenii. îmi pare bine că am lichidat „incidentul" cu loneştile, aşa, brutal, cum am făcut.

„Ofensivele" merg perfect. Ura ! Ura ! Ura !

Americanii au spart şi ei linia Siegfried.

Marţi, 6 februarie

La repetiţia piesei lui Paraschivescu, un incident penibil. Un ţînăr figurant a avut un atac de epilepsie, în plină repetiţie. M-a impresionat groaznic şi mi-a stricat toată ziua, cum spun cucoanele. Prin toate mijloacele care mi-au stat la îndemînă m-am „instruit" asupra maladiei. Şi tot timpul in-am gîndit la Dostoievski. La crizele lui, la suferinţele lui, la soţia lui care îl „asista" în timpul lor. Infernală maladie.

Miercuri, 7 februarie

Noaptea am dormit la Timus, în legătură cu noul spectacol de la „Alhambra" (Direcţia Horenstein). Nu sînt decis să dau piesa „să mi-o strice" *(Inc-o dragoste pe lume).*

Dejun la „Capsa", cu Carandino, Serghie, Boureanu, Aurel Buteanu, Ion Cantemir, Ira, Zaharia Stancu etc. Cred că vom scoate gazeta pe care o punem la cale : „de extremă stingă, fără să o atingă!" cum glumea Zaharia Stancu.

După dejun, „băieţii" (cinci sute de ani la un loc) au fost la o cafea, la mine. S-a prelungit pînă la opt. Poate tinde am botezat-o cu diverse lichioruri.

Sîmbătă, 10 februarie

A doua masă a Academiei de umor, la „Athenee Paîacej', care s-a prelungit, cu un popas nocturn la „Modern", pînă acum, dimineaţa. La „Modern", Grigoraş Dinicu a venit sus, unde eram „camuflaţi" şi mi-a cîntat „ceva" la ureche, ca pe vremuri.

în general, nu m-am distrat. De cîte ori lipsesc de acasă, am grijă de ce se întîmplă şi se poate întîmpla în lipsa

mea. Regret că nu sînt lîngă Kitty şi puişorul nostru şi-a~ tunci nu mă mai integrez în „atmosferă" şi nu mă mai amuz. Am refuzat, pentru viitor, numeroase invitaţii în „lumea bună". [...]

Luni, 12 februarie

Prima repetiţie „pe scenă" cu *Ăsta~i ciudat*. Sînt dificultăţi enorme şi, o dată mai mult, recunosc ce mare dreptate avea Stanislavsky cînd spunea că „scena" şi cu toate ale ei trebuie să fie o dată şi jumătate mai mare decît teatrul (sala). Menţionez o vorbă a lui Traian Cornescu (pictor şi director tehnic al Naţionalului, de douăzeci şi cinci de ani), rostită în cadrul unei consfătuiri a directorilor de scenă, cu Carandino, actualul director : „Domnule director, să nu se supere domnii directori, dar, de cîtva timp* şi-au luat un obicei rău. Vor să repete o piesă de trei-patru ori *m decor"*. Orice comentariu este de prisos.

Marţi, 13 februarie

1. S-a ocupat Budapesta complet.

2. Mare întrunire „de replică" a F.N.D. în Piaţa Naţiunii. Situaţia internă este foarte încordată. Guvernul pare că va face loc altuia, de tehnicieni. Nici an guvern, însă» nu va putea lucra liniştit, pînă la pace.

3. Rezultatul conferinţei din Crimeea s-a dat în întregime publicităţii. Foarte bine chibzuit tot ce s-a spus acolo şi îmbucurător pentru viitorul nostru.

4. Bobită a avut azi o „intrare" dumnezeiască în biroul meu. înainte de a pleca la plimbare, a venit să-mi spuie : „Taty ! (aşa îmi spune de cîtva timp), te rog să vorbeşti tu în cer să ningă, că vreau să fac tin om de zăpadă în Cişmigiu". I-am promis că voi telefona celor în drept, în consecinţă. Aş fi încîntat să ningă din nou zilele acestea. Atotputernicia mea de părinte ar primi un nou vot de încredere şi Bobită ar avea, pe balcon, sub ferestrele lui, un om de zăpadă.

5. Seara stau cu Kitty în biroul meu. Lucrăm, repetăm, ne „tratăm" cu lichior (am barul proaspăt asortat) şi este nemaipomenit de bine. Uneori vine şi Annie cu lucrul...

Miercuri, 14 februarie

Toate ca şi ieri şi, desigur, ca şi mîine. Telefoane, vizite, repetiţie. După-masă am asistat la premiera *Hanvtl lui Stroe*. Curat, agreabil, drăguţ. Se munceşte „artistic" şi cu dragoste în teatruleţul ăsta, din care, realmente, lipseşte biata Nora Piacentini şi e totuşi prezentă.

A apărut „pe piaţă" un nou volum al meu : *Doresc ca micile mele rînduleţe*. Mă voi „pronunţa" asupra lui, după ce îl citesc.

Am făgăduit colaborarea la *Revista Familiei* şi unei reviste „mari" pe care o va scoate Massoff.

Joi, 15 februarie

Un dejun agreabil. Valjean, Carandino cu Lilly, Schineanu cu nevasta, Aurel Buteanu şi, mai tîrziu, Ionel Lazaroneanu au fost la noi. Am discutat, fireşte, teatru şi mai ales „chestia Eftimiu". A venit la urmă şi Zaharia Stancu, căruia mă căznesc să-i dau Premiul Naţional al Poeziei. Are duşmani, deşi îl merită (premiul, nu duşmanii). Cu „lucrul" am terminat tot. Aştept premierele şi „roadele" muncii. Repet zilnic *Asta-i ciudat* şi, tot aşa, se repetă *Madona*. Turneul a plecat pentru trei luni cu *Doi sergenţi* şi *O crima celebră*.

Vineri, 16 februarie

Repetiţia generală la „Alhambra" pentru *Floarea din Şiraz*. Rar am văzut un spectacol mai puţin pus la punct.. Regizorul, unul Cotescu, de la Operă, e nul. încolo, merge. Desigur că va fi un „mare succes" de public. Nici nu aştept altceva decît tantiemele. Toată noaptea am stat la repetiţie. Prin forţa lucrurilor, a trebuit sa vorbesc cu Vlădoianu, căruia (iarăşi prin forţa lucrurilor), îi dădusem mîna la premiera lui Piaton Krecet. Nu avem directori de scenă. Nişte c... pictaţi, mai toţi.

Sîmbătă, 17 februarie

Dejunul săptămînal al „Umorului" cu prelungirea obişnuită pînă la şapte seara. Kitty m-a mîhnit „serios" pentru

prima dată, în^ legătură cu o invitaţie „de noapte" la o masă de prieteni. Nu mă aşteptam să înţeleagă atît de puţin nevoia pe care atît de rar o am, spre a ma găsi între cîţiva ™ci. Am *Jost* atît de mîhnit, că nici măcar n-am vrut să-i arăt că sînt. Probabil o să renunţ la tot ceea ce se pare că este „exclusiv" pentru mine. îmi pare foarte rău că nici ea nu face excepţie, cîteodată, de la marea şi dezolanta categorie a „nevestelor".

Duminică, 18 februarie

Iarăşi dejun la noi. De data aceasta, fără să fiu eu autorul invitaţiei. Şi nici Kitty. A trebuit să-1 organizăm. Au fost „umoriştii", plus Frumuşanu, Danielopol, Pompa Mateescu, Magdalino cu doamna şi generalul Argeşeanu cu Jenny. S-a^ „petrecut" pînă la opt seara, în condiţiuni tehnice şi „spirituale" excelente. Eu, inexistent. Am avut şi mă mai aşteaptă, pe cît mă cunosc, încă cîteva „zile rele". Zile în care nu mă ^interesează nimic şi în cuprinsul cărora aş. vrea să dorm. Să pot dormi. Cu o condiţie însă : să nu visez.

Luni, 19 februarie

A murit, pe front, (în Prusia Orientală) unul din marii comandanţi de armată sovietică, Cerniacovsky. Este o mare pierdere. ^ Obişnuit să-i aud numele la radio şi să i-1 întîlnesc zilnic în presă — în afară de valoarea lui militară — I-ain regretat^ca^pe o cunoştinţă personală. Criza de guvern continuă, fără să fie efectiv produsă. Incertitudinea care se creează în public, datorită acestor schimbări rapide de guverne, dăunează democraţiei însăşi. Scumpetea, care progresează zilnic cu măriri de o sută-cinci sute la sută şi. mai mult, a devenit de necrezut şi de nesuportat. Cetăţenii sînt dornici de muncă, de pace şi de siguranţă !

Marţi, 20 februarie

Un „incident" grav s-a produs la Uzinele Malaxa, cu prilejul alegerii comitetului de fabrică. (în paranteză, Ma-

laxa a fost repus în drepturile de care îl prădase Ică.) Preşedintele Confederaţiei Muncii, Gh. Apostol, a fost rănit în regretabila şi primejdioasa încăierare.

Vor urma, desigur, „evenimente" Jmportante. Ofensiva continuă pe toate fronturile, încetinită de rezistenţa ^ disperată a nemţilor şi de condiţiunile atmosferice neprielnice. Accentul este acum pe frontul de Vest.

De dimineaţă, Elly Roman a fost ia mine şi mi-a cîntat muzicile din comedia mea muzicală *Inc-o dragoste pe lume.* Sînt „delicioase". După dejun (adică după^ repetiţie) m-am dus cu Bobită în Cişmigiu, să-1 plimb cu săniuţa. (De două zile avem iarăşi zăpadă, conform intervenţiei mele în cer.) Ne-am fotografiat â la minut.

Apoi „ne-am iubit" în odaia lui, în cadrul unei »lupte franceze" pe viaţă şi pe moarte. învins, m-am retras să mă refac la masa mea de lucru.

Miercuri, 21 februarie

Enorm de mult de lucru şi urgent. (Două tablouri noi la *Gioconda.* „Poste-Restante" la jurnal, o conferinţă despre A1. Kiriţescu — omul şi opera — pentru avanpremiera de duminică la Naţional etc). Abia am putut ajunge Ia timp Ja premiera de la Leny Caler şi Vraca. După cum am scris de-acum trei săptămîni în programul lor de teatru, Leny a avut un mare, total şi binemeritat succes. Vraca în mare formă, şi spectacolul admirabil Notez un decor de Siegfried, de o mare subţirime. După o sută de ani aproape, Porto Riche e încă tînăr şi opera Iui se menţine „contemporană cu vremea".

Probabil că răspunzînd invitaţiei pe care Leny şi Froda mi-au reînnoit-o azi, o să scriu o piesa pentru Leny în noua ei „formă" artistică. Deocamdată, nu am nimic în cap. Dacă aş face o plimbare de un ceas, în Cişmigiu, pe luna imensă care e afară, sînt sigur că m-aş întoarce cu un subiect. Dar cum e tot atît de probabil că m-aş întoarce şi fără palton, prefer să rămîn, momentan, fără subiect. Nu unt eu de vină că paltoanele au ajuns mai preţioase decît subiectele.

joi, 22 februarie

Azi am împlinit, în secret, patruzeci şi doi de ani. Restul, pentru ziua de azi, nu mai are nici o importanţă.

Vineri, 23 februarie

Mereu, acelaşi cîntec, banal şi monoton. Articole, o conferinţă pentru avantpremiera *Gaiţelor* (e gata). Vizita iui Elly Roman şi Felea pentru pus la punct muzica de la *Inc-a dragoste*^pe *lume,* telefoane (fir-ar ale dracului să fie), repetiţie^şi din nou la masa de lucru. în oraş mare agitaţie **K** ^Satură cu manifestaţiile de mîine (F.N.D. şi Naţional Ţărănesc). Se vorbeşte de greve, de ciocniri, de „război cT-A"" Cre^ c* totul se va reduce la unele ciocniri inevitabile, dacă grupurile se vor întîlni. Nu cred în nimic mai important, deocamdată. în orice caz, „atmosfera" este încărcată *şi* permanenţa luptelor politice, declanşate ca-n „vremurile normale", fac un rău imens ţării, care are de plătit, moralmente şi alt fel, datorii drepte şi de onoare. Populaţia^ e nedumerită. în panică. Scumpetea ia proporţii uriaşe. Nici^ o frînă, nici o autoritate. Bestiile de comercianţi (pe-ăştia i-aş ucide în masă) nu mai au nici un pic de pudoare.^Cine se întreabă de unde dăm şi cît o să mai dăm ? Prevăd că, dacă nu se iau măsuri — indiferent de către cine — foamea va ieşi în stradă. Şi foamea nu cunoaşte ideologii şi doctrine. Foamea sfîşie ca o haită flămîndă. Cu ochii închişi. Pînă se îneacă în propriul ei sînge» care, cel puţin,Jn clipa ultimă, o satură şi o* fericeşte. Ca excitaţia sexuală, pe spînzurat, în ultimele spasmuri.

Turcia a declarat război Germaniei şi Japoniei.

S-a ocupat Poznan de ruşi. [...]

Duminică, 25 februarie

De dimineaţă am conferenţiat Ia Studio despre *Opera dramatică a lui Al. Kiriţescu.* Cred că m-am purtat destul de bine. Şi cu el, şi cu mine. Apoi un aperitiv la „Zamfirescu", cu Kiriţescu şi Vasile Enescu. Şi cu Kitty, fireşte, pentru plăcerea căreia am consimţit să apar pe scenă. După dejun am trecut la „Athenee Palace" să iau o cafea. „Şuetă" cu diverşi amici. La cinci, am acceptat să mă duc la Horia. Vlădescu, unde am revăzut pe foarte mulţi cunoscuţi din „gaşca" lui. Seara, dineu cu „prolonge" la noi acasă. Frumuşanu, Pompa şi Magdalino cu doamna. Foarte agreabil, pînă dimineaţa. Cu glume, cu muzica, cu versuri şi cu farse copilăreşti. M-am tăvălit pe jos de rîs de Pompa (pe care Frumuşanu l-a mînjit cu cărbune, aţipit). Şi cînd te gîndeşti că toţi ia un loc aveam cinci sute de ani.

Miercuri, 28 februarie

Dejun la „Athenee" cu Magdalino şi Anny Fischer. Seara„ toată „compania" recrutată între timp, s-a transportat la noi. S-au jucat cărţi. Am jucat şi eu, deşi de cîţiva ani. n-am mai pus mîna pe ele.

Situaţia politică continuă să fie încordată.

Vineri, 2 martie

Atmosfera se menţine încordată. Presa nu comentează rezolvarea crizei politice. Cred că se va merge spre un guvern dr. Lupu sau Petru Groza. Mari succese militare pe ambele fronturi în ofensivă. De asemenea, în Asia.

S-au strîns amicii cartofori „la revanşă". Nu-mi face nici o plăcere să joc. Mi-ar trebui prea mulţi bani şi, mai ales, bani care să nu-mi trebuie. Am primit veşti de-acasă. Tata cred că nu mai rezistă mult. Gîndul acesta mă întristează enorm. Şi nici măcar nu mă pot duce să-1 văd şi nici să-1 aduc aici nu se poate. N-ar rezista, spun doctorii. Măcar băiatul de l-ar mai putea vedea. Of ! Doamne !

Sîmbătă, 3 martie-

Băieţii au prelungit şedinţa pînă dimineaţa. Aproape toţi mi-au rămas datori, în timp ce eu am pierdut „banii pe masă", care au dispărut pe parcurs. Cunosc sistemul de mult şi m-am decis să-mi iau un concediu nelimitat de la asemenea preocupări „cartografice".

Mica vacanţă pe care mi-am acordat-o, m-a obosit. Am prea multe griji şi nervi şi treburi, ca să mă mai poată distra ceva.^Voi reîncepe din nou lucrul continuu. Cel puţin, dacă nu mă distrează totdeauna, produce mereu.

Duminică, 4 martie

Masa umoriştilor s-a prelungit cu o invitaţie nocturnă la familia Mareş. Dimineaţa am avut avanpremieră la *Asta-i •ciudat.* Succes. Abia am stat în picioare (şi ce stat în picioare !) pînă la urmă. Complet nedormit, obosit şi cu palpitaţii. (Cam dese şi astea.)

Petru Groza a fost însărcinat cu formarea guvernului şi a început consultările cu partidele democratice. Să dea Dumnezeu să realizeze guvernul care trebuie şi ţării, şi aliaţilor, şi nouă, care, pînă la urmă, suportăm tot ce strică alţii.

Luni, 5 martie

Am început repetiţiile finale la Naţional. Toată dimineaţa sînt pe „şantier". Vreau să-i fac autorului un succes — din piesa asta cam confuză şi substanţială. Are talent •şi îmi e simpatic. După-masă lucru la Timus. (Am început spectacolul pentru Orensteîn, la „Alhambra" şi am stabilit liniile mari ale piesei.) Seara, lucru. Trebuie să termin pînă la 9 martie (deşi am „prinsoare", nu cred să pot fi gata) piesa pentru Elly Roman : *Carnaval.*

Nimic deosebit în „particular". Repetiţii, scris, combinaţii. Toate teatrele îmi cer piese : şi „Mic" şi „Nostru" şi „Atheneului". O să văd dacă propunerile sînt serioase şi face să mă gîndesc la ele.

Dejun la „Athenee Palace". în sfîrşit, după o criză prea mult prelungită, s-a format guvernul, cu Petru Groza Prim-Ministru, cu Tătărăscu şi Ralea (dizidenţi liberali şi ţărănişti) etc. N-au intrat în guvern liberalii vechi şi naţional-ţărăniştii. Să sperăm că în această formă, atît de dorită şi revendicată de F. N. D., guvernul va avea durată, omogenitate şi îşi va vedea de treabă.

Miercuri, 7 martie

Azi-noapte am avut o criză serioasă de inimă. Foarte serioasă. Am avut impresia netă că n-o pot învinge. Voi consulta un medic şi poate mai mulţi. Mi se va interzice tutunul, alcoolul, osteneala etc. Mă rog ! Voi aviza în timp* util şi la momentul potrivit asupra situaţiei. N-aş fi crezut să fie chiar atît de adevărată gluma mea din *Eseu* : „De la patruzeci de ani încolo, inima se numeşte cord".

Bobită e bolnăvior. Mi-e teamă de ceva important, deşi poate fi numai o indigestie. Mîine va veni şi medicul lui. Mi-e parcă teamă să mă culc. Nu mai am încredere în nopţi. O să-1 veghez pe el.

Joi 8 martie

Bobită e mai bine. Doctorul m-a liniştit. Febra a scăzut,, e iarăşi vioi şi vorbăreţ. Tăticul i-a cumpărat, de bucurie, „o drezină cu motor" (foarte interesantă jucărie !).

Am început „efectiv" lucrul pentru al doilea spectacol la „Alhambra" si iarăşi am abandonat *Carnavalul* bietului Elly.

Ofensivele merg strună. S-a ocupat Polonia. Rinul e atins pe o mare întindere. Mareşalul Koniev a dezlănţuit ofensiva pentru Berlin. Doamne, ajută-le ! O victorie peste Rin sau o cădere a frontului berlinez poate aduce rapid pacea. Am impresia că lumea întreagă e la capătul nervilor. Parcă, nici primăvara nu începe să se agite cu dezmugurirea crengilor. Aşteaptă şi ea pacea.

Vineri, 9 martie

Premieră la „Gioconda". N-am asistat. Aud că e „mare succes". De ce dracu o fi, nu înţeleg. Sînt curios să văd ce-a mai rămas din ce am scris eu.

Noul guvern a început lucrul. Cred că primul lui succes, va fi Ardealul. Lumea s-a calmat odată cu strada. Sper că,, în curînd, să se ia măsuri pentru stîrpirea tîlhăriilor şi tîlharilor. Capitala e un codru deschis şi nepăzit. Iar noi, în fiecare seară, ne aşteptăm să fim prădaţi. Ofensiva din Vest a luat o mare amploare. O suspectă amploare, din punct de vedere al repeziciunii cu care se retrag nemţii în debandadă..

Sîmbătă, 10 martie

Am lipsit de la „masa umorului". Prima dată şi din cauza lui Kitty care m-a „boscorodit". Nici nu ştie ce rău face că mă obligă să renunţ la ultimele şi bietele mele plăceri personale. Şi e surprinzător că tocmai ea face acest lucru, atît de generoasă şi largă în vederi. Mă rog !

Am fost la doctorul Porumbaru. După un examen serios m-a decretat bolnav de astmă. Un început, „fireşte" etc, etc. Mi se îngăduie încă tutunul, ca să nu renunţ prea violent şi la acest ultim „viciu". De luni începe tratamentul. Ultrascurte, injecţii cu calciu, poţiuni, siropuri etc.

Duminică, 11 martie

După-masă, la Timuş,^la lucru. Am şi „ars" un tablou din viitoarea piesă muzicală.

Apoi o plimbare, în amurg, pe cheiul Dîmboviţei şi pe •străzi. O plimbare tristă, egală, în această primăvară cu început rece şi tern. Noroc că la capătul acestei plimbări — de astmatic demoralizat şi de poet iremediabil — apar, între jucăriile şi luminile lui personale, Bobită, Kitty şi toată pacea căminului meu pe care mă lupt şi mă jertfesc s-o menţin.

Luni, i2 martie

Mă apropii de premieră. Dimineaţa, de la opt, sînt la teatru, în „generale". Am început şi tratamentul împotriva astmului. Am redus tutunul şi oboseala. Mă culc noaptea la două „cel mai tîrziu". Toată ziua „combinaţii". I-am dat o piesă Puiei lonescu pentru teatrul ei (a fost la lectura actului I, la mine). Refac piesa lui Pordea (Bazil Preda) care se joacă la Naţional.

Mi-a cerut Elvass o piesă pentru „Muncitoresc". Nu refuz pe nimeni, dar nici nu dau oricui şi oricum.

Marţi, 13 martie

Acelaşi program. Repetiţie generală, raze, injecţie, apoi acasă la lucru. A venit şi Puiu Mironescu să-i dau o piesă

„urgent". Cu alte cuvinte, toate teatrele cer. îmi vine să rîd de bieţii directori. Circulă pe la „specialişti", ca să afle cîte ceva, să ciupească o idee sau un titlu. Habar n-au de nimic. Şi sînt douăzeci şi cinci de teatre în funcţiune. ***Eu*** m-am „şmecherit". Nu mai dau, fără garanţii şi fără contracte. Şi nici nu mai „vorbesc". Că din „vorbele" astea ale mele, fără glumă, mulţi au astăzi teatre şi succese. Iar eu sînt rămas „la vatră".

Miercuri, 14 martie

Primăvara se simte, dar întîrzie. Cişmigiul, în care^o înregistram cu precădere, e acum un cîmp de instrucţie zilnică. Soldaţii sovietici, viguroşi şi bine^ echipaţi,^ învaţă — învaţă pe peluzele abia mijite de iarbă şi pe aleile abia zvîntate — să lupte şi să moară pentru îngenuncherea celui mai uriaş duşman pe care 1-a avut lumea : hitierismuL

Copiii s-au rărit, sau s-au depărtat. Probabil că săniuţele lor de tinichea, puştile de lemn şi pistoalele de tabla vopsită se simt umilite de cele adevărate. Şi, totuşi, Cişmigiul era cîmpul lor de luptă, exclusiv.

Joi, 15 martie

De dimineaţă am avut „generalele" piesei lui Paraschivescu. Am făcut tot ce-am putut, ca să-1 ajut să treacă biruitor rampa. Cred în talentul lui dramatic, dar acum — cunoscînd în amănunt piesa şi avînd-o sub ochi, verticală şi animată — îmi dau seama că e cam „puţintea", din toate punctele de vedere. De aceea, am contribuit „masiv" cu regia mea. Poate, se prea poate să aibă şi autorul succes-personal. De spectacol, în general, sînt sigur că o să-1 aibă. Atmosfera în jurul piesei este defavorabilă. Autorul, topit de emoţie, nici nu mai ştie ce părere are. Eu cred în succes.

Vineri, 16 martie

Premiera a avut loc. Succes mare pentru spectacol şi interpreţi. Şi pentru autor, după părerea mea, deşi „cîinii premierişti" nu l-au menajat la foaier. Spectacolul s-a des-

făşurat „ceasornic". Sînt sigur că va face şi succes de public. După premieră, recepţie la doamna Ghika, soacra lui **Mimi** Enăceanu. Lume multă din teatru şi din protipendadă. O seară,^adică o noapte, agreabilă pînă la un punct. Mi-era *dor* de băiat şi de un pahar de vin bun.

Sîmbătă, 17 martie

Abia am putut ajunge — de ostenit şi ocupat ce eram — la „masa umoriştilor", care azi a avut loc la „Trocadero". Ne-am distrat mai bine ca de obicei. în schimb, am mîncat mai prost. Seara am reluat „cu forţe noi" (mă mir de unde le maum) lucrul niţel delăsat din cauza repetiţiilor şi a premierei de la Naţional.

Foarte multe combinaţii teatrale, în curs. Probabil că voi da *Cerşetorii în haine negre* la „Central". N. D. Cocea a fost numit Director general al teatrelor. La Naţional vine, probabil, Tudor Vianu.

Rezultatul operaţiunilor militare ale săptămînii este foarte mulţumitor. Ofensivele în curs se desfăşoară normal. Altele se pregătesc în vederea loviturii finale. Situaţia în ţară trece printr-o perioadă de calm.

în Bucureşti s-a ridicat total camuflajul. N-am înregistrat bucuria frenetică pe care această măsură — prevestitoare a păcii — trebuia s-o dezlănţuie ? N-am văzut ţîşsiind pe ferestre, din vitrine şi din felinare, atît de dorita, de evocatoarea şi de prietena noastră lumină nocturnă. De ce nu s-o fi bucurat nimeni cum trebuie ? Să ne fi obişnuit, oare, într-atîta cu întunericul ?

Dejun la „Cina" cu Orenstein şi doamna, lancovescu şi Timus.

Luni, 19 martie

^începînd de azi am inaugurat un nou sistem de lucru. Mă culc la douăsprezece noaptea şi mă scol la cinci dimineaţa. La şase dimineaţa sînt la masa de scris, după cinci ore de somn. E linişte, e primăvară dincolo de ferestre, şi în odaia mea de muncă rînt violete şi aer curat. Şi mai e o cafea fierbinte, ca cele pe care le beau minerii cînd coboară în mină. Şi mai e un top de hîrtie liniată pe^care trebuie să-i umplu, ca să rîdă lumea şi să pape Bobită tot ce vrea. Doamne ajută !

Marţi, 20 martie

Bolnav. Mereu. Cu toate îngrijirile, nu-mi revin „în formă."

La sonette d-alarme continuă să se agite în resortul ei invizibil. Munca continuă „printre picături" (la propriu şi la figurat). Dincolo de toate, o oboseală generală — ca o igrasie — mi-a pătruns în „edificiu". Şi nu pot să lupt împotriva ei. Şi n-am dreptul să fiu bolnav. în ziua cînd eu cad, nu ştiu ce se va întîmpla. Nu pot, cîştigînd destul, să fac nici o economie. Şi nu facem nici un fel de exces.

Miercuri, 21 martie

A început să miroasă a primăvară în Cişmigiu. Dar o primăvară care — nu ştiu de ce — se anunţă (sau poate *mi* se anunţă) tristă, dezolantă.

Nu mă însănătoşesc deloc, deşi mă îngrijesc cu o încăpăţînare „frenetică". Nici nu mai pot lucra cum trebuie. Nu întîrzii, totuşi, de la „datorie", cu nici un chip. Mă obosesc teribil. Nu mai sînt^ „vioi" *ji* stăpîn pe puterea mea de rezistenţă şi de muncă. Şi iarăşi „angoissa".

Joi, 22 martie

Nici nu mai ştiu ce să notez aici. Sînt atîtea de spus şi de „ţinut minte" ! N-am mai notat nimic despre „mersul războiului". Este inutil să mai însemn victorii, kilometri şi oraşe. Ofensivele merg precis şi sigur către sfărîmarea totală a Germaniei. Nu mai are nici un fel de scăpare. Cred că pînă la sfîrşitul primăverii acţiunea militară a războiului va fi lichidată. Vor începe tratativele, purparleurile şi, poate, revoluţiile. Le aştept ca să mă ocup de ele atuncL

Vineri, 23 martie

Muncesc „pe capete" ca să termin mai repede cele două spectacole capitale : *Sylvia* (la „Gioconda") şi *Primăvara, Sat-o vina* (la „Alhambra").

Sănătatea staţionară în rău. Primăvara care începe să se afirme, îmi face rău. Sînt un fel de uscăciune morală care refuză să se integreze renaşterii generale. Unde-or fi mugurii primăverilor de altădată ?

„Mais ou sont les neiges d'autan ?"

Joi, 12 aprilie

A murit preşedintele Roosevelt. Omenirea, civilizaţia şi «democraţia intră în doliu mare. Un om, un democrat, un american în adevăratul şi imensul înţeles al cuvîntului.

Printr-o coincidenţă, tocmai azi l-am văzut viu şi l-am auzit vorbind în cadrul unor jurnale de cinema americane. Sala, la prima lui apariţie, descinzînd din avion, la lalta, a ovaţionat lung pe mondialul dispărut.

Personal, îl regret enorm.

Vineri, 13 aprilie

Am asistat, cu Bobită şi Kitty, la piesa de la „Gioconda". Spectacolul, o calamitate.

Bobită, un deliciu. Un spectator şi un comentator de mare savoare. Am terminat o bună parte din „lucru" („Alhambra" gata, *Sylvia„gzXd).* Premiera *Madonei* am anunţat-o pentru toamnă, actuala stagiune închizîndu-se la 31 mai şi premiera fiind fixată la 30 aprilie. Am terminat şi piesa lui Pordea *(Eu am ucis)* de modificat. Am, totuşi, o foarte bună părere de Pordea, ca autor.

Sîmbătă, 14 aprilie

Sîmbătă umoriştilor a avut loc ia „Modern". Am mîncat prost, fireşte, şi ne-am „amuzat" şi mai prost — Seara — toată noaptea adică — am pierdut-o inutil la familia Mareş, cu Fred, Pompa şi Ghika. Lui Kitty i-am spus, „de ruşine", că m-am distrat grozav. în fond, fără să mă plictisesc

totdeauna, nu mă distrez niciodată. Sînt îmbătrînit şi mai ales ostenit. Şi vorba lui Musset:

»Et comme un coursier brise de fatigue
Mort courage eteint, chancelle et s'abat !"

Duminică, 15 aprilie

Sombre Dimanche

N-am dejunat. Deci, eram „după chef."

Am stat în „vîrful patului" ca o lăuză. Nu m-am gîndit la nimic. Mai bine-zis, n-am vrut să mă gîndesc la nimic.

M-am „dopat" cu siropuri şi tizane. N-am primit pe nimeni, deşi „diverşi" care au fost la mine au dorit să mă vadă la aşternut. Seara, am trecut la lucru, să răscumpăr timpul pierdut. Acuma l-am terminat, odată cu noaptea !

Luni, 16 aprilie

Mare succes *Cerşetori în haine negre* la Teatrul Central, îmi pare bine că o să cîştig bani pentru Kitty şi pentru Bobită. „Existenţa" a ajuns o bătaie de joc. Porcii de negustori nu mai au nici o limită. Scumpesc viaţa, de la zi la zi, cum vor şi cît vor. în această privinţă, autorităţile sînt nule. O sută de mii de lei, într-o zi, îţi dă dreptul să iei cîteva bucăţi de săpun, cîteva kilograme de osînză şi, dacă mai rămîne, două-trei legume. Mă gîndesc zilnic cu groază la ziua de mîine. Pentru ei. Dacă nu voi mai putea munci ca acuma ? Dacă nu mai cîştig ? Sînt foarte bolnav şi poate de aceea sînt „pesimist".

Marţi, 17 aprilie

Băiatul nostru e iarăşi bolnav. Are temperatură mare şi nu ştiu încă ce poate avea. Sînt prăpădit. Nu pot lucra, nu pot gîndi, nu pot face nimic. Mă învîrtesc pe lîngă pătucul lui şi cînd îl văd îmbujorat la faţă, mititel, răguşit şi încercînd să ne consoleze că n-are nimic, îmi vine să-mi strivesc capul de pereţi şi inima în pumni. Noaptea a avut un fel de delir. Debitul crescut... volubil peste măsură...

fără somn. **A** cîntat tot timpul melodii disparate, cu glăsuțul lui de îngeraş bolnav. Nu mă lovi, Doamne !

Miercuri, 18 aprilie

Doctorul^ a diagnosticat o gripă. Sînt aproape fericit. Mi-era teamă de o pneumonie. Boala evoluează mulţumitor. Puiul e bine dispus şi ne consolează mereu. M-am mai „luminat" ji eu un pic. *Şi*^ biata Kitty, care e mai tare decît mine^ fiindcă ea trebuie să-1 şi îngrijească

Nici eu nu^sînt sănătos. Nu-mi revin din gripa pe care am dus-o toată iarna pe picioare. Cred ca am făcut rău. Noaptea asta sper să termin *Sylvia.*

Am fost la repetiţie la „Aihambra". Spectacolul, nepus, la punct. Mîine repet eu, ca să încerc să salvez „onoarea, firmei". De succes sînt sigur. Premiera nu poate fi poimîine..

Marţi, 1 maS

Bobită a scris azi prima lui literă pe tăbliţă. Un „E". Apoi a scris un „O".

E O zi mare, prin urmare, cum ar zice Horia Furtună» în calambur.

Pentru sublinierea evenimentului, **i**-am făcut cadou un burete „special" din biroul meu. Şi, în secret, am plîns ca un măgar.

Miercuri, 2 mai

Am^întrebat pe Bobită cam ce-ar vrea să-i aducă „iepuraşul" de Paşte. Mi-a spus că vrea o sabie cu mîner de aur (cum^a văzut la un băiat, nu ştiu pe unde), o puşcă şi o baionetă. Fireşte, toate de aur. I-am spus că mă voi duce la sjndicatul iepuraşilor, unde trebuie să depun o cerere semnată, prin care să atest că „petiţionarul" a fost cuminte şi sper că dorinţa i se va împlini.

Bobită m-a rugat, dacă aşa stau lucrurile, să vorbesc cu „preşedintele sindicatului", ceea ce i-am făgăduit imediat. Abia aştept ca, împreună cu Kitty, să începem cutreierarea magazinelor, ca nu cumva „preşedintele iepurilor" să se facă de rîs pentru prima dată în viaţa lui.

Vineri, 4 mai

Am dat teatrului din Sărindar comedia mea *înc-o dragoste pe lume,* s-o joace în stagiunea asta. îmi pare rău, mai ales că aveam propuneri mai tentante de la „Gioconda" (unde, împreună cu Timus, voi semna un contract pentru şase lucrări muzicale). Sper să n-am nici un conflict cu coana Miţa. Mă voi păzi să-i dau ocazia. ^Direcţia de scenă i-am dat-o lui N. Kiriţescu. Azi, împreună cu toţi sărindăriştii, plus Elly Roman, am făcut o primă distribuţie, la mine acasă.

Sîmbătă, 5 mai

în sfîrşit, mi-am terminat tot ce-am avut de lucru pe „şantier". Am muncit enorm, cîineşte *şi* sper că^truda nu mi-a fost de pomană. Cîştig destul ca să putem trăi „onorabil". Nu ne îngăduim nici un lux. (Singurul şi din cînd în cînd, fumez ţigări americane. Notez ca o curiozitate a momentului. Plătesc un pachet între opt şi paisprezece mii de lei.)

Sănătatea parcă mai bună. M-a^durut, toată ziua cît am umblat după jucării pentru Bobită, un rinichi. (Cred că om rinichi mă durea.)

Luni, 7 mai

„învierea" s-a făcut la noi. Lume multă şi variată. „Papagaliştii" (Horia Furtună, Titi Argeşanu, Mircea Ştefănescu, Nicu Kiriţescu, Milorian, cu nevestele, plus burlacii : Lazaroneanu şi Radu Costăchescu), apoi cîţiva amici : Sighireanu şi Mareş cu doamnele, Fred, Mutu (alias Dinu Frumuşanu) Ghiţă şi împăratul Danielopol, Vlad Bărbătescu, lancovescu, Mac Constantinescu, Miracovici, George Lovinescu, Dron (ăla micul), Pompa etc, etc. Ne-a cîntat Jean Marcu şi am făcut o „serată frumoasă", destul de agreabilă. Bobită a stat, prima lui seară, pînă tîrziu cu invitaţii şi. a asistat, la douăsprezece noaptea, la prima lui înviere (la Kserica Sf. Mina, de lîngă noi). Azi (marţi) am dejunat la Bebe Stănescu, în familie.

Premiera *Sylviei* a fost ieri, la „Gioconda", un triumf. Este al patrulea mare succes muzical pe care textele mele

(cu Timus) îl trag stagiunea asta. Am neplăceri cu pungaşii! de Ia „Central". Azi am adus parchetul şi poliţia să opresc spectacolul. Le-am dat termen pînă miercuri. Nu pentru* ei. Pentru actori am făcut asta.

Vineri, 1 iunie*

Azi Bobită a împlinit patru ani. A avut douăzeci de copii (flancaţi de mame şi de *schwstere)* la „ceai". A fost una din cele mai frumoase petreceri din casa noastră. Invitaţii s-au „pilit" cu şampania (servită în păhărele de ţuică). A fost şi un fotograf (domnul „Cosmofot", alias Blaser) care a imortalizat evenimentul.

Patru ani ! Nu-mi vine să cred că au trecut atît de repede. Şi au fost, totuşi, atît de grei, de lungi, uzi de sînge şi mînjiţi de moarte. îmi aduc aminte, în primele zile ale războiului (Bobită avea trei săptămîni), cum mă uitam la. căruţul gol, pe care îl ţineam în biroul meu (el era plecat Ia Cîmpulung, prima călătorie cu maşina făcînd-o la paisprezece zile) şi mă gîndeam la zilele care îl aşteaptă.

Eram mobilizat, singur, cu inima ca o rană vie. Ştiam că războiul e lung şi băiatul meu mic. Mă consolam cu gîndul că e lîngă mămica şi lîngă bunicii lui. Dar, în sfîrşit f Mi se face frig în suflet, cînd mi-aduc aminte. Şi nu mai vreau să-mi aduc aminte. Viaţa lui — din pomana căreia: se ţine a mea — va începe odată cu zorile păcii. Copilul meu nu are trecut. Să-i dea Dumnezeu numai viitor.

Marţi, 14 august

Pentru mine, vara a trecut. Am stat, în două rînduri, cîte opt-zece zile la Cîmpulung. Tot ocupat însă cu scrisul, care nu se mai sfîrşeşte, nu se mai sfîrşeşte. Nu mă plîng. Din contra. Fără aceste „comenzi" ce m-aş face ? Din cauza „supraproducţiei" au început să mă înjure confraţii şi „paraponisiţii", îi înţeleg şi îi ignorez. Fără înjurături şi mai ales din astea nedrepte nu m-aş simţi bine. Ar fi interesant să fac într-o zi o „statistică" a tuturor celor care m-au înjurat de douăzeci de ani încoace. Cred că nici unul nu m-a scăpat din vedere, din toţi contemporanii.

Miercuri, 15 august

Mi se pare că s-a încheiat, ieri, al doilea şi sper ultimul război mondial din viaţa mea. Japonia a capitulat. M-aş fi aşteptat ca în ziua aceasta „imensă" să scriu pagini întregi, angrenat în frenezia uriaşă şi colectivă a lumii. Am impresia ciudată însă că nu s-a întîmplat nimic deosebit. Oare să mă fi uscat atîta războiul ? Şi parcă şi stelele cerului sînt, aioaptea, cînd mă uit la ele, alarmate.

Ce tristă zi, prima zi de pace !

Joi, 16 august

Astăzi Bobită a fost tuns băieţeşte pentru prima dată. Pletele lui de paj, cu care m-am obişnuit să-1 văd patru ani, s-au dus. Nu ştiu dacă îi stă mai bine aşa. în orice caz, acum e mai „bărbat" şi asta îl încîntă şi îl flatează. Eu am avut un sentiment de tristeţe pentru buclele blonde, care nu vor mai creşte niciodată aşa pe căpşorul lui adorat. Fireşte, buclele „s-au pus bine". încolo, nimic deosebit. Sînt -de o săptămînă în Bucureşti, ţintuit la masa de lucru ca un forţat.

Vineri, 17 august

Sînt ostenit pînă la epuizare. Lucrez greu şi fără chef. Nu mi-am putut îngădui o zi de odihnă completă. Şi mai am încă de lucru „contractual". Din toată strădania asta — zi de zi şi noapte de noapte — nu s-alege nimic. Existenţa, pentru care muncesc ca un rob, îmi înghite tot, aşa modestă cum e. Sînt totuşi mulţumit că am „comenzi". Fără ele, nu ştiu ce m-aş face. Dar nici cu ele nu mai pot. Nu mai am timp de scrisul meu personal. îmi mănîncă viaţa arta ! E ! Dacă am putea trăi numai cu arta !

Sîmbătă, 18 august

Am lucrat pînă adineauri pe terasă. Şi a trecut încă o zi, identică cu celelalte. Muncă, viaţă „dulce" de familie, cu băiatul şi cu Kitty, vizite (şi ce inoportune sînt), telefoane etc. Aseară, la masă, m-am „supărat" pe Bobită şi

nu i-am vorbit pînă azi la trei după-masă. Cred c-a suferit; şi el. Dar tot eu am capitulat. I-am dat *Coana Chiriţa* Soniei Cluceru, pentru un turneu de toamnă. Notez două. mari succese (trei adică) pe care le-am avut şi le am îru prezent : *Săruta-mă imediat,* la „Comedia", *Omul de sub-pod,* la „Alhambra" şi *Cînd se întîlnesc femeile,* ia „Teatrul Nostru". Una e originală, două sînt prelucrări.

Duminică, 19 august

Nimic nou. Tot în casă, tot la masa de lucru şi seara un pic pe terasă. De azi avem un nou membru al familiei. Un căţel de vînătoare pe care mi 1-a trimis Danielopol („împăratul"). Bobită i-a pus numele „Ciky" şi aşa va fi obligat: să se numească. Âm început să scoatem tablourile din cuiere, în vederea unei rearanjări. Şi parcă tot nu-mi vine să-Ie pun la loc. O fi, într-adevăr, pace ?

Miercuri, 22 august

La fel ca şi ieri. Sper să termin lucrul pînă duminică. Simt nevoia de odihnă. Nevoia imperioasă. Poate plec pentru o săptămînă undeva, cu Timus sau singur. M-aş duce la. mare. N-am mai văzut-o în septembrie de ani de zile. Şi-atunci i se poate spune, pe drept, *La grande bleue.* încă: n-am ieşit din casă. Este, cred, a patrusprezecea zi. Am emoţii. Mîine e 23 August. Aş vrea în noaptea care vine să pot plînge la fel de fericit ca anul trecut.

Joi, 23 august

Tot aici şi tot aia. în cursul nopţii am primit o sonerie nocturnă. Doi ruşi (sau pungaşi îmbrăcaţi ruseşte,, cum e mai probabil) au încercat să ne viziteze. întîrziind să deschid, au preferat pe vecinii de la nr. 1. Ţipete, alarmă,, alai etc. Fiindcă în Cişmigiu continuau zgomotele suspecte,, am vegheat pînă s-a luminat de ziuă, cu arma în mînă..

Azi s-a împlinit un an de la marea zi a Eliberării..

Sîmbătă, 25 august

Din deducţii personale şi fără alte informaţii decît ale ^gazetelor, cred că există o gravă criza politică (aş zice, pînă la un punct, monarhică chiar) declarată.

Luni, 27 august

Nu mă interesează „criza". O las să se rezolve şi fără concursul meu. Mi-a venit totuşi o idee. Din vechiul partid socialist, singurul din care am făcut parte vreodată, n-am mai rămas decît eu. Prin urmare, sînt şef de partid. Şi, 'deci, ar trebui să intru cu partidul meu în orice guvern de concentrare democratică. Mi-aş alege portofoliul „Industriei", ca să-mi fac rost de hîrtie de scris.

M-am decis să scriu, de îndată ce voi avea timp liber, o piesă de teatru „mare". Se va numi *Facerea lumii* şi va cuprinde şase tablouri (adică toat atîtea cîte au fost zilele creaţiei). Fireşte, va fi vorba de „facerea lumii noi", adică asta pe care am dorit-o şi pentru care am obidit cu toţii. O lume a muncii, a dreptăţii, a selecţiei prin valoare. A «dragostei de om şi de viaţă constructivă. „Simt" că-mi va ieşi bine.

Miercuri, 29 august

Mîine plec la Cîmpulung, cu un autobuz de curse, Ia <şase dimineaţa. E ziua tatii şi cum, din nenorocire, nu cred să mai apuce încă vreuna, ţin să fiu lîngă el. îmi pare râu că nu pot să-i duc pe Bobită şi pe Kitty.

Noi sîntem, amîndoi, teribil de ocupaţi. Şi ziua asta o smulg dintre treburi.

Şi sînt obosit, vorba lui Bobită, doamnelor şi domnilor î Foarte obosit !... *Et si jeune !*

Vineri, 31 august

M-am întors de la Cîmpulung, unde am fost să-1 văd pe tata de ziua lui : a împlinit şaptezeci şi şase de ani şi l-am găsit foarte slăbit. Sosirea mea i-a făcut o mare bucurie. Pe mine, revederea, după douăzeci de zile, m-a întristat

şi m-a alarmat. Am impresia că se mai menţine datorită numai deosebitei sale vigori. După dejun — care a fost *o* încîntare pentru el — i-au venit multe vizite. S-a agitat şi a vorbit mult, astfel că, noaptea, pe la două, ne-a tras a „reprezentaţie", exact ca acum un an, tot de ziua lui, cînd a avut prima criză de inimă. L-am vegheat, alături de medic, pînă la patru dimineaţa, cînd am plecat la gară. L-oi mai vedea vreodată ?

Sîmbătă, 1 septembrie

Am călătorit cu vagonul de turneu al *Titanic valsului»* care îşi trăieşte ultimele zile ale itinerariului. Nici nu mai ştiu al cîtelea turneu este. Şi tot bine le merge impresarilor şi peste tot înregistrează acelaşi succes.

De dimineaţă, după un vis groaznic — şi de cîtăva vreme numai de vise de-astea mă bucur în timpul somnului meu puţin — am constatat că Bobită e bolnav. Deşi doctorul mi-a dat toate asigurările că e ceva neînsemnat* tremur de frică. Tot Bucureştiul e plin de paralizie infantilă.

Duminică, 2 septembrie

Azi-noapte am făcut-o, în sfîrşit, „lată". M-am întors de dimineaţă cu regretul de a fi pierdut noaptea degeaba. Nu m-am amuzat deloc. Ba chiar, dimpotrivă. După-masă am primit Soc. „Milarom" pentru o comandă de scenarii. Cred că o să le fac, deşi îmi propusesem să mă odihnesc. Trebuie să renunţ la gîndul măcar a unei săptămîni de vacanţă, aşa cum mi-am promis-o tot anul.

Bobită s-a restabilit. Repetiţiile cu *Madona* merg prost. Naţionalul e în derută. Kitty,bine în rol.

Sîmbătă, 8 septembrie

Astăzi, la şapte, am terminat, în sfîrşit, de scris. Toate „comenzile" sînt gata. De duminică pînă azi am făcut, printre picături, şi scenariul unui film pentru „Milarom". (O prelucrare „integrală" a unui vechi scenariu, cumpărat de nu ştiu unde. Am muncit ca la galere.) Nu-mi vine să cred

că pot să mă culc şi să mă scol cînd vreau (pentru cît timp ?). Aş vrea să mă duc cîteva zile undeva. Să stau să fumez... Prin cîrciumi, prin cafenele, pe faleze sau poteci.

Duminică, 9 septembrie

Aseară am făcut o seară „de lume", singur, acasă. Am pus să mi se frapeze o sticlă de şampanie *(de mes caves),* am fumat ţigări americane *(de mes stocks)* şi am băut cafea... cu Kitty. Bobită şi Annie (era şi ziua ei de nume) *şi,* după dispariţia „invitaţilor", „m-am gîndit" un ceas în sufragerie. Dacă aş putea realiza o mică parte din ce m-am gîndit în ceasul ăsta (căci tot „profesional" m-am gîndit), aş putea crea o operă uriaşă. Păcat însă că mîna şi viaţa merg mai încet decît gîndul.

Azi am ieşit „la lacuri" cu Bobită şi amicul lui, Paul. Mă rog ! „Cu muscalul". O încîntătoare şi reconfortantă plimbare. 11 ador.

Luni, 10 septembrie

Am făcut o vizită la „Lafayette" cu Bobită, ca să-i arăt „casa". O casă la fel de „frumoasă" o să mă apuc să-i construiesc eu, ca dar de Crăciun din partea mea. Va fi *„mon violon d'Ingres"* Acuma, de cînd nu mai am nimic obligatoriu de lucrat, mă simt foarte odihnit şi tot timpul mi-1 dau băiatului şi casei de care m-am decis să mă ocup. După „restaurarea" ei, am lăsat-o cum a dat Dumnezeu. Şi cum iarna e aproape şi eu nu ies din casă în general, vreau să avem un „home" cald şi agreabil, cu toată diversitatea şi modestia evenimentelor care îl compun.

Marţi, 11 septembrie

Dimineaţa am dat un interviu lui Cezar Lemnaru pentru *Dreptatea nouă.* E curios cum băiatul ăsta — deştept, cu haz, dar inegal — mă admiră şi mă înjură în acelaşi timp. Este, am impresia, ca şi generaţia lui întreagă : între neînceput şi neisprăvit.

„întreprinzătorii" turneului cu *Titanic* sînt nişte pungaşi. Mai rău. Nişte măgari. O să-i dau în judecată. Nu pentru cele trei sute de mii pe care vor să mi le fure, dar pentru că nu ştiu nici măcar să fure cum trebuie.

Miercuri, 12 septembrie

Am petrecut noaptea „la chef" cu prietenii : Vlad Berindei şi Fred. Destul de agreabil, dar obositor. încep să-mi simt serios anii. Şi am slăbit, fireşte, destul de remarcabil. Sînt încă „vioi", dar din rutină. Mă plictisesc uşor de tot, de toţi şi, ceea ce e mai grav, de mine.

Seara am făcut o plimbare singur, *dans ma grande viile*. Am umblat pe străzi, am ocolit colţuri, &m privit vitrine şi-am adunat din toate — din oameni, din lucruri şi din lumină — o tristeţe nelămurită şi mare, de nu poate încăpea nici în pagini, nici în cuvinte.

Joi, 13 septembrie

Am asistat la *Madona,* la repetiţie. Am trecut toată piesa. De-aici încolo (Vianu mi-a cerut premiera pentru **8** octombrie) trebuie să mă ocup serios de spectacol. Sper să iasă bine. Pe Kitty sînt sigur. Nu ştiu dacă piesa nu va isca unele discuţii „cronicăreşti".

Restul timpului acasă. Mă ocup cu „organizarea" interiorului nostru. Părinţii mei vor veni să trăiască sau să moară cu mine şi în casa mea. Mă voi strădui — după cum va vrea Dumnezeu — să le fac şi viaţa şi moartea cît mai agreabilă şi calmă.

Duminică, 16 septembrie

Am asistat la înmormîntarea Letiţiei Zissu (n. Mateescu şi fostă măritata cu Ai. Bibescu), sora lui Pompa. Femeia asta „subţire" şi la propriu şi la figurat a fost una dintre fiinţele care m-au iubit enorm, şi în tinereţe (aveam cîte douăzeci de ani), şi pînă la ultimul ei ceas. Dar dragoste de-aceea cum era „pe vremea noastră".

Lîngă groapa şi moartea ei trăia intens tinereţea mea. Egoismul viilor, lîngă cadavre, este deosebit de excitant. Şi

e logic să fie. Pe braţe, printr-o întîmplare, a intrat în neant cu florile aduse de mine. Şi-am avut impresia că le strîngea la piept.

Marţi, 18 septembrie

Am ieşit, în sfîrşit, cu Kitty la „Capsa". Mai era Mutu şi Pompa. Am mîncat prepeliţe şi am petrecut o seară agreabilă. Kitty e pur şi simplu încîntătoare, *quand elle sy met*.

Acasă am avut evlavie să beau o sticlă de şampanie. Ceea ce am şi făcut, înscriind pe acest răboj una din cele mai bune seri ale mele din ultimul timp,

Mă cam „sărbătoresc", de cînd nu mai am de lucru. Adică am. Lucrez pentru Maican o prelucrare şi duminică trebuie să fie gata. Şi va fi.

Miercuri, 19 septembrie

Bobită a avut o zi rea. Şi-a sparat (i s-a spart, adică) pentru prima dată capul. A căzut şi s-a lovit.

Pe la şapte seara l-am auzit din baie plîngînd din nou. M-am „năpustit" în Cişmigiu şi, ca să-1 împac, ne-am dus împreună la un „aperitiv". L-am tratat la Apostolescu (aperitivarul cel rnai select al momentului) cu icre negre şi şpriţ la păhărel de lichior. A fost încîntat şi încîntător. Eu, mort de orgoliu şi de fericire. Am făcut apoi „un tur" la „Athenee Palace" şi ne-am întors amîndoi acasă, de mînă, cîntînd *Marseilleza,* pe care o iubeşte „la nebunie" (cum zice el) şi o învaţă acum cu cuvinte.

Joi, 20 septembrie

Am stat mult în faţa oglinzii şi m-am privit. O broască matură, ca aspect general. Şi ostenit î Mi-am dat repede cu pămătuful pe faţă, ca să nu mă mai contemplu. Şi dacă ridele şi cearcănele au dispărut momentan sub spumă, mi-au rămas la vedere tîmplele albe. Iremediabil albe. Şi, oare, ochii care văd toate astea, nu sînt şi ei bătrîni ? în orice caz, de azi încolo am un duşman în casă : oglinda. îl voi evita !

Rar mi s-a întîmplat să n-am chef de nimic ca astăzi. Pînă la urmă, am ajuns la curse. Mii de măgari joacă pe cîţiva cai. Şi se zbat, şi se „concentrează", şi speră, şi înjură şi sînt adorabili, lipiţi de garduri, de tribune şi de binocluri. Tot „Bucureştiul" era acolo, făcîndu-şi vînt cu „austriacul", pe care l-au cîştigat cinci sute de buletine. Aşa e, cînd toată lumea e competentă. Nu mai are nimeni nici o bucurie. M-am întors cu trăsura cu un cal. Asta zic şi eu cal de curse.

Luni, 24 septembrie

Şi iarăşi vacanţa mi s-a terminat. Am „zburdat" cîteva zile şi azi am trecut din nou la lucru, pentru teatrul lui Maican. Am şi „ars" un act pînă seara, că eram „stătut".

în tot timpul „vacanţei", la mese cu prieteni, la curse, pe stradă, acasă, m-a obsedat iarăşi „angoissa". Poate din cauza ei nu mă mai recunosc în contactul cu viaţa de pînă acum. Mă simt uscat, bătrîn. Nu mă mai amuză nimeni. Şi nici nu cred că mai amuz pe alţii, ca înainte.

Luni, 8 octombrie

Bobită a fost la repetiţia generală a *Madonei.* Am stat amîndoi sus şi am condus repetiţia. La urmă, a fost ceva foarte impresionant. într-o criză de plîns, care era să degenereze într-una de nervi, Bobită, impresionat de finalul piesei, i-a interzis lui Kitty să-1 joace. „Ştiu că puiul pentru care plînge mămica pe scenă am fost eu !" .

Sensibilitatea băiatului mă îngrijorează realmente, deşi protestul lui de azi a fost dumnezeiesc.

Ca bun psiholog ce mă aflu, seara, acasă, am rezolvat incidentul, cu icre negre...

Marţi, 9 octombrie

în sfîrşit, mîine are loc premiera *Madonei.*

După o muncă teribilă, ca la galere, după nervi şi plictiseli, sper că am izbutit să pun, onorabil, spectacolul la punct. Pronosticuri :

1. Mare succes de public şi mediocru de „critică". (E imposibil să nu fiu înjurat la o premieră nouă.)
2. Imens succes, în raport cu ce-a jucat pînă azi Kitty. De după *Madona,* va fi „vedetă".
3. Motoc, succes serios de lansare. Ceilalţi, la fel. Spectacolul va face serie şi va isca discuţii.

Miercuri, 10 octombrie

Toate pronosticurile s-au adeverit. Mai am de verificat „cronicile" care vor apărea. Seara a fost a lui Kitty. E fericită, şi eu la fel. Pentru ea am scris şi am jucat *Madona.* De la *Titanic vals* n-am mai văzut un astfel de succes. Publicul exuberant, încîntat. Banca „H" (critica), literalmente, fiartă. Afară de proşti, care vor înjura fără control, cred că „deştepţilor" le va fi foarte greu să-njure cît or vrea. Dar vor găsi ei soluţia. După spectacol am „supat" cu Kitty, în doi, la noi acasă. Cu şampania cumpărată de la recuzită, între florile ei de la teatru (notez nişte splendide crizanteme grena trimise de fiu-său, pe care îl avem pufăind lîngă noi) şi cu inimile uşurate. Fiecare de grija ei. Pînă la ora cînd „închid ediţia" (peste patru dimineaţa) n-au contenit telefoanele pentru Kitty, care şi-a pierdut un pic cumpătul. Nu ştie să fie vedetă. Remarc că pentru mine, personal, n-a sunat niciodată telefonul. Prietenii şi admiratorii mei cunoscuţi, desigur dorm. Ori, poate, o fi tocmai contrariul ? Fiindcă nici o plantă nu fură somnul unora, ca laurii altora.

Vineri, 12 octombrie

Au început să apară „cronicile". Aşa cum le-am bănuit. Constat, totuşi, că laudele depăşesc cu mult înjurăturile. Oi fi eu „prea tare" sau au slăbit ei ?

LJltimul meu pronostic este exact.

Kitty este *unanim* lăudată. Este „steaua" zilei. Ne amuzăm teribil în noua ei calitate de „vedetă", pentru care nu mai contenesc telefoanele, omagiile, florile. Autorii i-au promis piese... Gazetarii îi iau interviuri... Eu aproape nici nu mă mai văd !

Duminică, 14 octombrie

Am revăzut *Madona,* care şi-a luat vînt, după cum era de aşteptat. Reţeta maximă : şase sute de mii de lei. Notez un amănunt neîntîlnit pînă azi. Garderobierele teatrului stau, în timpul spectacolului, pe treptele coridorului, fiindcă li s-au luat scaunele şi s-au vîndut. Toată lumea, de la portar la director, e fericită. Un singur om e trist : bufetierul. (Piesa fiind lungă, n-are decît un antract.) Am luat măsuri să-i mai facem o pauză. Vorba maşiniştilor : „Să fim fericiţi toţi, domnule Muşatescu ! Că nu strică asta ansamblul".

Luni, 22 octombrie

N-am ieşit din casă, de joi. Azi, lectură cu Maican şi Ramadan. Noaptea asta trebuie să le termin piesa. *(Bani! Bani! Bani!* de Paul Barabas. Adică, vorba vine, de Barabas. N-a mai rămas nimic din piesa originală.) Seara, „bătaie cu perne" cu Bobită. Fiind făcut cnocaut, m-am prefăcut mort, pe covor. Copilul a început să plîngă. Din inimă. Amar ! M-a impresionat teribil. Nici pînă la culcare n-a uitat, cu toate divertismentele încercate.

Abia aştept să termin lucrul. (Am făcut două piese pentru Maican.) Etterle cu doamna Bulandra mi-au solicitat insistent concursul, N-am dat nici un răspuns precis.

Marţi, 23 octombrie

Acum, la şapte şi patruzeci dimineaţa, am terminat piesa lui Maican. Va fi „lovitură". E prima dată cînd regret că autorul original va avea succes. Asta nu merită nici o aplauză. Palme, da ! Am scris, ca un dobitoc, o piesă nouă complet, pe care l-am semnat şi pe autor. Degeaba. Sînt atît de bucuros că am scăpat de lucru, că nici nu-mi mai vine să mă culc. M-aş duce în Cişmigiul care e plin de soare copt de toamnă, aş închide ochii pe o bancă lîngă lac şi aş visa. Dar a început să se audă de-alături glăsceanul lui Bobită. Soarele meu a răsărit.

Miercuri, 24 octombrie

în sfîrşit, am jucat un bridge la Zizica^Mugur.

Madona e în plină serie. Prima zi liberă mi-a petrecut-o dormind toată dimineaţa.

După-masă, conform convenţiei cu Bobită, m-am dus şi i-am cumpărat soldaţi, ca să-i găsească, cînd s-o deştepta din somn, pe „botul maşinii". Cum una din marile mele bucurii este să ajut oamenilor să-şi vadă visurile împlinite, am căutat să mă execut. Cînd am venit însă cu armata în cutie, Bobită era deja santinelă. Seara, pace şi reviste.

1948

Luni, 12 aprilie

Materialmente, o zi bună. Am încasat restul avansului pentru *Geamandura* de la Teatrul Naţional şi acum, pentru cîtva timp^ (cît ?) sînt iarăşi „cineva". Şi mai ales, cineva fără datorii. Nici la oficialităţi, nici la particulari.

Şi din punct de vedere „sănătate", pot să menţionez o zi bună. După paisprezece zile de febră (37°—41°) mi s-a descoperit, în^ sfîrşit, boala : malarie. M-am bucurat, de parcă am găsit un milion pe stradă. Boala nu m-a alarmat niciodată, dar m-a „inferiorizat" întotdeauna.

în faţa „ei" mă simt diminuat, redus la vexatoriile mele dimensiuni de om curent, trîntit la pat, scos din gînduri şi din^ iluziile — materiale şi morale — pe care sănătatea le îngăduie oricărui individ. „Frisonul" care, obişnuit, se producea de la cinci dimineaţa încolo, nu s-a mai prezentat la post. L-am aşteptat cu termometrul lîngă lulea, pînă la şapte şi treizeci dimineaţa.

Mi-a ţinut companie Mutu (alias Dinu Frumuşanu) şi iarăşi a fost una din bunele noastre nopţi de „cozetă". Subiectul principal a fost Wilde, despre care el a citit de curînd o carte pe care n-o cunosc şi al cărei autor nu l-am reţinut. O voi citi şi, dacă va fi cazul, voi reţine, în viitor, numele autorului.

Am dejunat în oraş. Mai exact, la periferie, în piaţa 7 Noiembrie, la faimosul restaurant de stat de acolo. Nu ştiu dacă am mîncat bine, dar am petrecut 'două ore agreabile, cu bătrînii mei apostoli : Iancovescu, Ştefănescu-Goangă, Frumuşanu şi *Le beau* Pompa. Apoi curse, o vizită la librărie şi buna, draga şi calma mea masă de lucru.

Marţi, 13 aprilie

Nimic deosebit. Şi mă întreb ce-ar putea aduce „deosebit" o zi, într-o existenţă centrată exclusiv în jurul casei şi profesiunii mele. (Mă gîndesc, fireşte, la desfăşurarea normală a acestei existenţe.)

în drum către S.A.O.R. am „executat" o plimbare înceată şi atentă şi — de ce să nu fiu sincer — lirică, în Cişmigiul înflorit în ultimele zile ale acestei deosebit de exuberante primăveri. (Deci, iată, totuşi, ceva „deosebit".)

M-am căutat şi, pînă la un punct, m-am regăsit, proiectat din dorinţa mea expresă, pentru aceasta, pe aleile adolescenţei şi primei mele tinereţi. Mi-am amintit — cu fiecare loc şi moment readus în actualitate — sumedenia de întîmplări, de „ceasuri" şi de oameni. Deformat, profesional, mi-am propus, ca în fiecare zi dealtfel, să scriu o carte a tinereţii şi a Cişmigiului, al cărei titlu să fie *Muzica Regimentului 2 Căi Ferate* (adică „muzica militară", care cînta, acum douăzeci şi cinci de ani, vara şi primăvara, în Cişmigiu).

Dar cîte cărţi vreau să scriu eu ? Mi-ar mai trebui două-trei vieţi, în timp, ca să încep abia să-mi realizez proiectele. Prin urmare...

Miercuri, 14 aprilie

Am uitat să notez că ieri, noaptea, au fost „băieţii" la mine. Băieţii, cu mine cu tot, însumează circa cinci sute de ani în total. Şi fiecare în parte şi chiar, cîteodată, toţi la un loc, n-avem totuşi, de cele mai multe ori, nici douăzeci de ani.

Plimbarea mi-am făcut-o dimineaţa. Pe străzile centrale, cu mîinile la spate şi cu popasuri îndelungi în faţa vitrinelor, în care mă „obstinez" să văd proiectată, în contemporan, viaţa metropolei. Am numărat douăzeci şi trei de „magazine de comision", în parcurs. Şi cum dracul să nu vreau să scriu o carte intitulată *Magazin de comision,* cînd

vitrina unui astfel de magazin nu este decît proiecţia în mic, şi în amănunt concludent, a vieţii însăşi. A vieţii de azi. Lîngă flautul unuia — şi-a scos deci, la vînzare, omul, instrumentul prin care se desprindea, desigur, în unele ceasuri de viaţă. De viaţa lui. Un altul vinde un compas, păstrat din timpul studiilor. O doamnă a scos în vitrină un binoclu de teatru, lîngă care se expun doi pantofiori de copil, crescut între timp. Şi aşa mai departe.

Toate profesiile, toate categoriile sociale, toate înfrângerile şi derutele, toate renunţările şi dramele sînt exprimate plastic prin aceste obiecte revelatoare.

Seara Kitty a avut premieră şi succes. Am fost foarte mulţumit pentru ea şi pentru toată truda şi grija prealabilă. După^ premieră, „băieţii" au fost la mine. Am oferit o tortă făcută de mine şi ne-au apucat alte zori. Ori, poate, aceleaşi de ieri şi de totdeauna.

Joi, 15 aprilie

Am ieşit spre seară să cumpăr plăcintă de la o simigerie de pe bulevardul Elisabeta. (Acum se cheamă 6 Martie, mi se pare.) Mi-ain făcut turul prin Cişmigiu, printre liliecii înfloriţi şi dezlănţuiţi în amurgul imaculat, iar parfumul lor^m-a urmărit şi dincolo de porţile gradinei şi dincolo de străzi, şi dincolo de somn. (Am visat că-mi mirosea a lilaic. Şi parcă erau liliecii din curtea casieriei de la Cîmpulung, vecină cu casa noastră de pe Negru-Vodă 80.)

M-am întors acasă pe drumul obişnuit, cu plăcinta „la carton" pe deget şi cu parfumul liliacului ca o trenă de rochie lungă, foşnindu-şi taftaua invizibilă după mine.

Am^avut pe Iancovescu la masă şi după aceea „băieţii" la şuetă. A fost o seară agreabilă, în parcursul căreia, au circulat printre noi cîteva volume cunoscute : *Le Cid, Mizantropul, Pretextele* lui Gide şi versurile lui Maurice Magre.

Cînd s-a luminat bine de ziuă, eu discutam încă, cu Iancovescu : „De unde începe teatrul ? De la autor sau de ia actor ?" E aceeaşi discuţie d§ astă-vară, de la Mangalia, pentru^care „n-am vorbit" cu el pînă acum patru zile, cînd ne-am împăcat, ca s-o reluăm...

Vineri, 16 aprilie

„Le charme est rompu". A început azi „angoissa".(Ce-nseamnă asta pentru mine, am explicat în alte notiţe.) O aşteptam, dealtminteri. Cu emoţie că nu vine şi cu ura pentru cînd va veni.

Am renunţat şi s-o combat şi s-o comentez. Smgura^mea armă de apărare este scrisul. Drept care am stat, cîteva ceasuri, la masa mea de lucru.

Mai tare decît mine, deşi „criza" este la început, m-a forţat să încerc altă „figură". Oraşul. Şi-am ieşit, cum ies eu, spre seară. M-am dus la Şosea şi-apoi, cu o birje cu un cal, găsită în drum, am revenit la centru, de care aveam *evlavie,* pentru ca, odată ajuns, să regret c-am plecat de la Şosea.

Noroc că între acestea s-a făcut ora să mă duc s-o iau pe Kitty de la teatru. Nu mă mir că n-am mai găsit-o, ajungînd prea tîrziu. (Este primul spectacol de cînd mă duc eu, cîteodată, s-o iau, care se termină înainte de zece.)^M-am reintegrat în „larii şi penaţii" mei, cu intenţia fermă de a mă culca. Ceea ce voi şi încerca, deşi orologiul nu bate încă nici măcar noaptea jumătate.

Sîmbătă, 17 aprilie

Am aflat de la Fănica (doamna Hornstein) că^ Puiu, •soţul ei, a fost „ridicat" de poliţie,^azi-noapte. îmi pare enorm de rău de ceea ce i se întîmplă, mai ales că în ultimele zile a fost bolnav, şi el nu are voie să fie bolnav. Nu ştiu care ar putea să fie motivul acestei arestări. Excroc nu e, stiu, sărac este, afaceri nu face, iar din punct de vedere „politic" este un perfect apolitic şi indiferent. Probabil că arestarea lui e în legătură cu vreuna din întreprinderile de textile pe care le-a condus şi din care nu mai face parte. (Cît ma pricep eu în treburile astea, este egal cu zero.)

Toată ziua am fost obsedat de nenorocirea care i-a căzut pe cap. Voi încerca să intervin, unde pot, în favoarea lui, fiindcă am convingerea că nu poate fi. vinovat „cu bună ştiinţă" de nimic. Şi i s-a întîmplat tocmai acum, cînd Fănica e bolnavă în pat şi ştiu că n-are un ban în buzunar. (Afară de ce-o fi avînd ea „la ciorap".)

Am ieşit tîrziu, să mă duc s-o iau pe Kitty de **la** Naţional, după ce, fireşte, mi-am făcut plimbarea, pe străzi, cu **popasuri** la vitrine ! N-am văzut (şi nici n-am vrut să văd) nici un cunoscut. M-am gîndit şi mă gîndesc tot timpul la Ptiiu, care îmi e foarte drag şi pe care îl ştiu foarte amărît şi bolnav.^ Nu-mi vine să cred că mi-a putut ascunde *mie* ceva, care să determine arestarea lui. Şi totuşi, de florile mărului, aceasta nu s-a produs. Aş vrea, măcar, să-1 aud chemîndu-mă la telefon. Bietul meu „mormon" ! (Aşa îl poreclisem.)

Joi, 29 aprilie

Pauză mare în „notiţe". Din cauza acestei „agende" pe care n-am mai avut-o „la vedere", băgată fiind, din eroare, în sertarul biroului. Şi cum treburile nu mă dau jos — sau, vorba lui Petrache Teodoru, recent scos din Barou : „Mă plimb dimineaţa,^ ca ^ să pot fi liber după-amiaza" — nu e nici o pagubă că mi-am pierdut contactul cu agenda atîta timp.^Mă întreb ce-aş putea nota aci (în cadrul acestor însemnări intime, prin excelenţă) din timpul zilelor scăpate din vedere ? Poate că Puiu e tot arestat şi mă răsucesc ca un vrej în imposibilitatea de a face ceva pentru el. Nu ştiu de ce este închis şi cît o să mai stea. Ştiu numai că îi simt lipsa, şi în „serile" de la mine, prezenţa lui vivace, caldă, şi amicală, e un număr care lipseşte, grav şi trist, din program.

Am scris, între timp, o piesă. O traducere „comandată" de Iancovescu, cu care mă văd în fiecare seară şi cu ceilalţi „consilieri tehnici" ai singurătăţii mele. Am ieşit puţin şi numai pentru motive bine determinate (bărbier, comisioane casnice şi goană după bani, mai ales goană după bani).

Sper, cu ceea ce am rezolvat — acont din onorariul scenariului pentru *Omul din Ceatal* — să pot trece onorabil Pastele, cu toate ale lui. Bobită e marele meu sfetnic politic (în politica noastră de-acasă) şi tovarăşul guraliv, adorabil,, şi-aş zice dumnezeiesc, al drumurilor mele printre oameni şi greutăţi. Cu mînuţa lui în mîna mea mă simt prelungit dincolo de contemporan şi, implicit, mă socotesc dator să rămîn, aşa cum pot (dar drept şi orgolios), în rîndul ceasurilor prezente. Aşa mînuţă mai rar...

Vineri, 30 aprilie

Am stat pînă spre dimineaţă, ca de obicei (obicei din ultimele zile de după împăcarea mea cu ^el) cu Iancovescu. Vorba lui: *„Une tres agreable soiree"*. Cîte şi ce^ n-am discutat ? Aşa cum, amîndoi, discutăm de-o viaţă întreagă, de cînd sîntem atît de legaţi prieteni. Mă^ uluieşte „superba lui bătrîneţe". Are cincizeci şi opt de ani, şi nici eu, care îi ştiu, nu pot să cred că-i „duce" atît de bine. Fiindcă acum, mai mult ca oricînd, anii apasă (ce anii ? zilele chiar) şi trebuie să ai umeri tari — şi moralmente şi^ alt fel — ca să-i poţi duce. De o impresionantă vigoare fizică, cu aceeaşi vervă „inegalabilă" şi *primejdioasa* luciditate, pe care i le cunosc de atîta amar de ani, mă bucur întotdeauna^ de fiecare ceas petrecut cu el. Nu are importanţă *ce* discutăm. *Cum* discutăm, poate să însemne ^ceva. Poate chiar mult. Un „istoriograf"' a cărui prezenţă să n-o ştim, ar putea trece „posterităţii" dacă nu idei noi ^ sau „teorii" care să răstoarne lumea teatrală şi laică, în orice caz, „o mare conversaţie", animată, chiar atunci cînd e mai banală ca ^redingota tatii din şifonierul de la Cîmpulung, de o strălucitoare vervă şi pitorească trecere a ei în expresia curentă. Poate de aceea, noaptea asta, am decis (să dea Dumnezeu să ne ţinem de cuvînt) să scriem o carte în comun, ^ lucrînd-o „separat". El, înainte de mine, ^eu, jnainte de el, şi amîndoi împreună. Fireşte, asta în legătură cu activitatea noastră reciprocă şi artistică.

Sîmbătă, 1 mai

în sfîrşit, pe la şase după-amiază, a dat Dumnezeu şi am terminat cu „toate" cumpărăturile. Am scăpat basma curată şi de Pastele ăsta. Cu cîtă emoţie însă j:ă nu-i^ voi putea face faţă, întîmpinîndu-1 convenabil. (Pînă în ultimul moment al orei de închidere a magazinelor — şase seara — a durat, de exemplu, goana după ouă, care au lipsit complet de pe piaţă.) Pe o ploaie rece şi cu veleităţi tomnatice, în căderea ei egală şi mocnită, am venit acasă „încărcat", ud leoarcă, trist de moarte şi, totuşi, mulţumit. Mi-am luat repede puiul de mînă şi ne-am repezit^ la un mecanic din vecinătate, unde se află — pentru vopsit cu „E>uco" şi pus la punct — bicicleta „trei sferturi" a lui Bobită. Nu era

gata. Sta, modestă şi albastră, printre motociclete demontate, motoare în reparaţie, scule şi cauciucuri de automobil» ca o rudă săracă şi resemnată. Bobită a suportat „lovitura" cu bravură. A lăsat numai buza de jos şi pe stînjeneii negri ai ochişorilor parcă a picurat, brusc, un fior de rouă dulce.

Şi-a strîns mînuţa înmănuşată în mîna mea şi m-a consolat. (El pe mine.) „Nu fi amărît, tati ! O să fie gata după Paşti. Am destulă vară să mă plimb pe bicicletă, pînă la iarna ! .

Dar „tati" (deşi toate darurile iepuraşului sînt ascunse acasă) e un iepuroi bătrîn, care ştie că inimioara copiilor se face mică — cît o lacrimă mare — atunci cînd bicicletele visate rămîn pentru alte zile sub oblonul atelierelor închise. Şi-aşa stînd lucrurile, am răspuns : „De necaz, hai la Paveî Suru (librarul şi jucărarul nostru) şi ne-am dus prin ploaie, ca nişte răţuşti îndrăgostite şi acolo am găsit noi cu ce să ne umplem, supranumerar, buzunarele, braţele şi inimile. Şi, fireşte, ne-am întors acasă ca „boierii", cu maşina. Bobită cu şoferul in faţă, şi eu, cu pachetele, în fund,

în clipa asta, clopotul Mitropoliei a început să bată grav, ortodox şi uriaş, anunţînd slujba învierii. Şi, odată cu el? se aude de sus : „Mamy ! Hai, îmbracă-mă repede ! «Toacă» de înviere !...,"

Duminică, 2 mai

Am făcut învierea la Biserica Albă. Nu ştiu care frig (din mine, sau din afară) m-a îngheţat într-o margine de trotuar, incapabil să răspund măcar la saluturile şi semnele amicale ale cunoscuţilor. Kitty cu Bobită şi „schwester" au intrat în biserică la slujbă, de unde, mînuţele mici şi fine ale băieţaşului meu, mi-au adus flori „date de părintele" şi lumină „luată de la el, tati, personal".

Dar frigul acela ciudat şi parcă veşnic, care pusese stapînire pe mine, nu s-a încălzit nici la flacăra iumînării» nici la palmele pe care mi le-a ropotit pe spate Iancovescu, ca să mă dezmorţesc. Şi nu mă puteam despărţi, cu nici un chip, de un gînd : „De ce n-am putut să dau copilului meu — care peste o lună împlineşte şapte ani — nici un Paşte ca acele ale copilăriei mele, cînd aveam anii lui ? De ce ?"

Dar sînt atîtea răspunsuri pentru această singură întrebare !... Şi îmi era prea frig, ca să îmi mai aleg vreunul din ele... Şi îmi era dor de tata, care de doi ani s-a topit ca un fum dintre noi, şi mă gîndeam la mama, care e singură în noaptea aceasta mare pentru amintiri şi pentru bătrîneţea ei, şi mă gîndeam la toţi cei care nu mai sînt şi care se adună întotdeauna în flacăra unei coşnicioare, pe care o aperi cu mîna să nu se stingă, în drumul către casa în care domneşte — stăpîn prin odăi — parfumul cozonacilor copţi şi pelinul ouălor încondeiate.

Am făcut învierea acasă la mine... cu frigul, cu prietenii apropiaţi, cu fratele meu — care a trecut puţin cu familia lui „Să ciocnească un ou" — şi cu vechiul meu prieten şi vraci de friguri rele : vinul negru.

Şi odată cu noaptea care se aşeza bine peste mine, ne-am aşezat şi noi „solid" în fotolii. Iancovescu, Mutu, şi cu mine. Şi nu ne-a mai scos de acolo decît soarele triumfător al acestei splendide dimineţi de Paşti, pe care o închei cu rîndurile de faţă.

Luni, 3 mai

Am impresia că niciodată în Bucureşti n-a bătut vîntul, cum bate în primăvara asta. De cîteva zile — de multe chiar — nu conteneşte. Mi-a rupt muşcatele de pe terasă şi e rece şi enervant, ca un vînt de furtună trecută pe puntea unui vapor.

Ziua mea s-a desfăşurat, aş zice, obişnuit. N-am făcut, nu mi s-a întîmpîat nimic deosebit care să mă scoată, măcar incidental, din cleştele gîndurilor mele cotidiane.

Am citit o admirabilă piesă de Dulud : *Tous Ies deux,* pe care o s-o traduc şi, eventual, s-o regizez, ia toamnă, în teatrul meu şi al lui Iancovescu. (Al lui, în primul rînd,) E o piesă în patru acte şi numai în două persoane, ceea ce măreşte valoarea şi virtuozitatea tehnică a autorului. Ştiu din experienţă *(Visul unei nopţi de iarnă),* cît e de greu să scrii pe dialog. Eu am izbutit (şi era o experienţă premeditată) un act şi jumătate.

Dulud le-a izbutit pe toate patru.

Dimineaţa am fost la spital să-mi schimb pansamentul. Apoi am trecut prin „centru" şi mă mir de ce. Poate ca să

mai am o ocazie în plus să-mi făgăduiesc că îl voi evita definitiv, aşa cum, în mare măsură, de multă vreme evit oraşul cu toate atracţiile lui.

Am început să scriu „serios" scenariul după *Omul din Ceatal*. Altceva, nimic important. N-am bani, nu ştiu de unde şi cum să-i cîştig, mă simt bătrîn, duios de bătrîn şi mă refugiez — laş şi egoist — în surîsurile şi lumina puiului meu.

Chiar seara, la „agapa" obişnuită cu Iancovescu (care mănîncă, seara, regulat, la mine) n-am putut, cu toate eforturile, să mă reintegrez total în „dimensiunile" mele fireşti, raportate, fireşte, la împrejurare. Ceea ce, adică, se numeşte „o zi rea", într-un cuvînt.

Joi, 6 mal

M-am dat jos din patul unde am „petrecut" Pastele, cu excepţia primei zile cînd am fost la Lucia, sora mamei. Acolo, dealtminteri, m-a apucat şi „frisonul". L-am combătut cu un joc familiar de „lagună" (de cînd n-am mai jucat) şi cu un foarte bun vin fără sifon. Eforturi inutile şi leacuri asemenea. Dimineaţa, cînd ne-am întors acasă» febra se „dezîănţuise" suspectă — în noua ei prezentare —• şi demoralizantă. Nu mai ştiam dacă e vorba de o „rechută" a malariei mele, sau de ceva nou şi, desigur, important. Cu toate asigurările doctorilor, am „zăcut" dincolo de prevederile lor şi ale manualelor de specialitate, topit de febră şi inundat de sudori copioase şi alarmante (eu care nu transpir niciodată, deşi de la mine transpiră foarte multe lucruri) pînă în seara asta, cînd mă aflu la masa mea de lucru* foarte slăbit, foarte urît şi foarte convins că am intrat într-un „an rău", din care nu cred că o să mai ies o realitate. Mă obsedează, de cîtva timp, gîndul morţii mele apropiate, atît în parcursul unei zile cît şi în trecerea nopţii de rigoare, ale cărei visuri mă pun permanent în contact cu cei dispăruţi şi dragi mie. Nu mă supără gîndul acesta. Sînt un vechi şi devotat prieten al morţii. în faţa lui se ridică însă, lirice şi imperioase, problemele mele de viaţă : Kitty, băiatul, „operele" mele neisprăvite — ba chiar neîncepute, fiindcă abia mă socotesc la începutul carierii mele de scriitor. Am atîta şi atîta de scris î Şi mă plictiseşte teribil starea asta de inferioritate pe care mi-o dă boala, în faţa vieţii însăşi şi a exigenţelor ei de fiecare zi. Dacă^aş fi „singur pe lume", nici măcar nu m-aş mai îngriji, ca să mor — cu alte cuvinte — gratis.

Am stat toată noaptea, cu Iancovescu, la mine. Pentru a nu ştiu cîta oară în viaţa noastră artistică comună am făcut iarăşi proiecte, contracte şi altele *ejusdem farinae»*. Cert e, şi îmi menţin părerea, că lancu e cel mai mare actor contemporan şi cel mai agreabil „compagnon" de viaţă, de singurătate şi de şuetă. Intre noi doi se desfăşoară, sub regia mea, una dintre cele mai frumoase şi curate drame de viaţă şi de prietenie.

E îndrăgostit de Kitty. Cu ultima şi impresionanta îmbobocire a trandafirilor în septembrie. Şi cu atît cu cît parfumul acestor flori tîrzii — care anulează bălegarul ce le-a hrănit la rădăcini — e mai omagial, mai pur şi mai agăţat de propria lui viaţă. Dragostea aceasta — care îl onorează, pe dragul meu lancu, care o flatează pe Kitty şi care mă pune în „poziţiuni delicate" pentru debitori pe mine — va face, desigur, obiectul unei piese pe care o voi scrie pentru ei doi, ca să se joace în direcţia mea de scenă, îmi e dragă dragostea lui lancu şi sînt onorat că i-a putut-o^ inspira — în magnifica ei mărturisire tacită şi copilăroasa ei exuberanţă mărturisită în detalii de mare şi rafinată artă — cineva care îmi e atît de aproape, ca soţia mea. Am impresia că prin ea contribui şi eu cu ceva la menţinerea în plină şi suavă exfoliere a acestui drag şi ultim şi rar trandafir al generaţiei noastre, de roze anonime, la butoniera unui veac.

Sîmbătă, 8 mal

Azi-dimineaţă m-am „operat". Mi-am scos, în sfîrşit^ *chistul sebaceu* (mare cît un ou de bibilică) care îmi dezonora obrazul, de cîţiva ani de zile, şi care acum, de cînd am slăbit atîta, devenise cu adevărat insuportabil pentru

mine şi, cel puţin dizgraţios, pentru alţii. Deşi neimportantă „în esenţă", operaţia s-a desfăşurat cu tot cortegiul ei de preparative al unei operaţii serioase. Am fost întins şi legat pe masa de operaţie, acoperit cu fel de fel de valtrapuri chirurgicale şi operat, timp de patruzeci şi unu de minute (din care operaţia propriu-zisă a durat unsprezece) de doctorul Olănescu. O mînă fină, expertă şi precisă. în jurul meu (operaţia s-a desfăşurat în cadrul unei „şuete" pe care am dat-o sub cîrpele cu care eram învelit) se strînsese o puzderie de doctoriţe, doctori şi doctoranzi tineri, veniţi să vadă cum umblă „Domnul profesor doctor, în... Maestru". (Expresia aparţine doctorului Olănescu.)

Iancovescu, care este autorul moral al acestei operaţii (el m-a convins s-o fac imediat şi m-a recomandat doctorului Olănescu) a fost şi de data asta un admirabil amic. M-a dus, m-a aşteptat în biroul doctorului şi m-a condus acasă, după ce trupul meu a redevenit (presupun) decent pentru ochii contemporanilor mei. Umflat şi desfigurat de pansamente şi reacţii „post-operatorii", *m-am sărbătorit* pînă la şapte dimineaţa în cercul meu obişnuit de prieteni. Adică pînă în acest moment.

Duminică, 9 mai

De dimineaţă, schimbarea pansamentului la obraz. Apoi, Împreună cu Kitty, am trecut prin Cişmigiu (e nemaipomenit de frumos sub troienele de flori cu care 1-a dăruit primăvara) să ne luăm băiatul. L-arn găsit încălzit, îmbujorat, discursiv ; ca de obicei, cîştigase „opt curse de fugă" şi nu ştiu cîte de sărituri.

Mai liniştit „pe dinăuntru" de cîteva zile, am luat un clejun bun, la care, întîmplător, am şi mîncat. Ba chiar binişor. Şi totuşi, cu toate *„relache-urile"* clin ultimele două săptămîni, „angoissa" mea persistă. E cea mai lunga durată pe care a înregistrat-o pînă în prezent, Credeam ca odată cu jDoaia mea din zilele de Paşte şi-a făcut datoria. Văd însă că nu e aşa. Aştept încă.

Am uitat să menţionez, la data respectivă, moartea vechiului şi destul de bunului meu amic şi director de scenă, Vasile Enescu. (Mi-a pus în scenă, la Naţional, două piese : *Titanic vals* şi *Blockhaus.)*

Am fost la cimitir, la Bellu, să-1 văd „ultima dată".. Dar noi, viii, ne gîndim totdeauna la noi, cînd privims morţii. Din „gaşca" noastră de pe vremuri (o să scriu cu* odată despre ea) am mai rămas azi, în viaţă, Niculescu-Buzău (Nenea) şi cu mine. Ceilalţi toţi au murit: lancu. Brezeanu, Mircea Pella, C. Stăncescu (adoratul meu, nenea. Stanciu), Gogu Mihăescu, lancu Dobrotă, lorgulescu-Ficat (patronul de la „Union") şi Costică lonescu (Tăticul), patronul „Gambrinusului". Am avut o după-amiază tristă şi. plină de amintiri 1a fel. Şi „angoissa", *protos !*

Seara, m-am dus cu Bobită, cu Kitty şi Annie la retragerea cu torţe, anunţată pentru ora nouă.

M-am dus în „Piaţa 6 Martie" (fostă Palatului, dar nu sînt sigur că se numeşte aşa, avînd în vedere că schimbările de nume ale străzilor s-au făcut de foarte puţin timp).

Am asistat la jocurile de artificii şi la trecerea coloanei de ostaşi cu masalale aprinse. Ba chiar am găsit una pierdută pe drum, astfel că Bobită a avut norocul să se întoarcă acasă cu o torţă stinsă în mînă. (Era căzută în apă, pe rigolă, şi nu se putea aprinde.)

La masa de seară a fost Iancovescu, care mănîncă regulat la mine şi cu care am discutat iarăşi — pe lîngă ceea ce ştim noi, mai de mult — şi unele noutăţi ca : Shakespeare,. Corneille şi alţii. Proiectele noastre prind consistenţă. Deocamdată, în discuţie. Dar cum nici eu, nici el n-avem bani (eu, de exemplu, la această oră am în total patru poli) chiar trebuie să ieşim pe teren.

Şi vom ieşi !

Marţi, 11 mal

Aseară, pînă la cinci dimineaţa, şedinţa obişnuită ca Iancovescu şi Pompa, ocupat cu repararea aparatului meu de radio (ceea ce face în fiecare seară, de cînd îl am aproape). Apoi, odată cu zorile şi cu „tristeţile" mele care încep odată, cu ele (mult mai grave decît cele imortalizate de genialuL năsos de pe soclul statuii din Piaţa Ovidiu, la Constanţa) a început alarma lucidă a altei zile, care începe de la „piaţă" şi se sfîrşeşte în zbaterea ostenită (nu liniştită) a ceasurilor tîrzii dintre zilele care încep. Mă rog î

Acum, cînd notez aci. cele de faţa, sînt la noi, în sufrageria „florentină", Kitty, lancu, Mutu şi Pompa. Vorbesc cu toţii prostii, cu pretenţii de sentinţe. Nu se ascultă unul pe altul, vorbesc toţi odată şi nici nu bănuiesc că eu îi ascult pe toţi. Ne-am întors de la „Dobrică" la unsprezece seara, unde am^avut invitat pe Bobită, cu Annie şi cu Kitty. A fost o masă „ratată", din motive care nu interesează. Verva^ mea,^ între altele, a rămas la garderobă. înainte de această masă, ziua mea s-a desfăşurat — ca şi norii care o acopereau — ternă, apăsătoare şi plină de întrebări fără răspunsuri şi de răspunsuri la întrebări pe care nu ţi le pune nimeni.

Constat că nu mai sînt „bun" de ieşit în oraş. Nici chiar la „Dobrică", ultima insulă a boemei noastre care se încăpăţînează să existe, desigur, numai pentru pitorescul ei. Şi poate pentru iluzia noastră că putem prelungi un Montmartre autohton defunct, dincolo de decesul lui.

Miercuri, 12 mai

Iarăşi serată azi-noapte, cu discuţii aprinse în jurul piesei *Tous Ies deux,* controversa fiind între mine şi Iancovescu, şi punctul meu de vedere fiind, precis, cel just. Dealtminteri, pînă la urmă, lancu a lăsat-o mai moale, cum se zice. Dar aşa e el. Se „amportează" pe o chestie şi numai din plăcerea de a discuta în contradictoriu se duce pînă în pînzele albe. Mă întreb, cîţi oameni „de teatru" dintre contemporanii noştri (bieţii noştri contemporani şi bietul nostru teatru) îşi pierd nopţi întregi, ca să discute o *replică,* o nuanţă, sau^ o subtilitate a unui text ? Şi ce admirabile lucruri^ „scapă" în asemenea discuţiuni „scăpărătoare" de vervă, grele de pasiunea meseriei şi patinate de îndelunga ei experienţă.

Avem dreptate noi, nemodeşti cum sîntem (după părerea mea, ^modestia nefiind decît prostie cu pensionul făcut la călugăriţe), cînd spunem că ori de cîte ori discutăm despre teatru (şi nu facem decît asta *a fin de compte) oficiem.* Şi mai ales cînd ne punem odăjdiile de zi mare, leturghiile acestea solitare, lîngă altarul invizibil al artei, au o solemnitate aproape tragică.

Joi, 13 mal

Ziua a început cu muşcatele de pe terasă şi cu soarele imperial (nu imperialist) care a năvălit în odaie, odată cu jaluzelele ridicate. Ce bine e să ai o casă cu ferestrele toate spre răsărit! Ai impresia, cum zice doctorul Pochet, că iei o baie de lumină gratuită.

M-am dus la spital să-mi schimb pansamentul, care mi-a dat emoţii în parcurs. Rana mea din obraz a sîngerat, şi cînd Kitty (draga mea Kitty !) mi-a schimbat pansamentul* ni s-a părut că pe cel vechi, amestecat cu sîngele acesta inoportun, am descoperit şi o „erupţie" de puroi. în realitate, nu a fost nimic prav. Mi s-au scos aţele, şi faţa mea* implicit, începe să-şi reia aspectul normal.

După-amiază, nimic important. Somn „reparator", lectură pe terasă, scris (puţin şi prost la scenariu) şi pe urmă evenimentul zilei.

Prepararea sosului „Esplanade" pe care î-am anunţat pentru cină, pe care l-am „confecţionat" şi care mi-a reuşit „perfect".

Şi-apoi, după retragerea lui Kitty (adorata mea Kitty !> de la sfîrşitul mesei de seară, o foarte interesantă discuţie între Iancovescu şi mine. Provocată intenţionat de subsemnatul. Am dat (şi ce frumos le-am dat, de ambele părţi) cărţile pe faţă, în legătură cu amonri (admirabilul lui amor pentru Kitty) şi „poziţia" mea nefericită de soţ pasibil de toate atributele acestei calităţi. I-am explicat cu risipă de argumente — lui lancu (şi ţineam să fac acest lucru ca să nu se simtă, eventual, în situaţii delicate) punctul meu de vedere (foarte dificil dealtminteri de explicat) în legătură cu această subtilă şi necurentă situaţie, despre care voi vorbi altă dată.

Sper că după această leală şi limpede explicaţie, norii (dacă erau şi nu cred că puteau fi) s-au „disipat" şi marele semn al amiciţiei noastre — cu toate complicaţiile ei incidentale şi admirabile — e o realitate de azi încolo.

Vineri, 14 mai

îmi aduc aminte un vers din *Aripi negre* (un volumaş; de Donar Munteanu, magistrat şi poet macedonskian, apărut în „Biblioteca pentru toţi" de pe vremuri, poet, şi om,

-şi magistrat chiar, cu care am legat — era prin 1926—27, cred — o caldă şi subţire prietenie).

„Mereu acelaşi cîntec banal şi monoton" — poezia care lîncepea cu versul acesta se numea, mi se pare, *Palinodie.*

Găsesc că, dincolo de importanţa lui literară (dacă are vreunul), versul acesta se potriveşte admirabil existenţei mele de acum ! *Mereu acelaşi cîntec banal şi monoton.* Mă deştept <dacă dorm) cu regret. Dimineaţa, după primele expansiuni ale deşteptării generale, după primele roze pe care le sărut pe obrajii lui Bobită, rămîn singur, cuc, în toată casa. Mătur terasa, o aranjez, îmi fac de lucru cu fel de fel de nimicuri casnice, fac „plajă", scriu, mutîndu-mă cu recuzita de sus jos şi invers şi, pînă la urmă, adorm pe „patul japonez" de pe terasă, cu o carte în mînă, pentru ca, după douăzeci-treiizeci de minute, să mă deştept din nou şi mai „dezamparat" ca înainte. Dorm, vreau să dorm (şi fac toate eforturile pentru asta), ca să treacă ziua mai repede, sperînd, prin absurd, că următoarea nu va mai fi la fel. *Mais, passons !...*

Spre seară am ieşit „în tîrg" (cum se zice la Cîmpulung) -să „flanez" (cum se^zice la Paris). Am întîlnit, „La Mitică", la berăria populară, cîţiva cunoscuţi. M-au întrebat toţi, fără excepţie, „ce e cu mine".

Tudorică nu mai are vervă, nu mai rîde, nu mai suportă aproape pe nimeni. E un domn grav şi insuportabil, fiindcă iiu mai seamănă cu el... Ca să se facă „ora" să mă duc s-o iau pe Kitty de la „Studio" (biata şi draga mea Kitty !), am plecat cu Pompa şi Iancovescu să vedem „vitrinele" de pe Calea Victoriei. Mai bine nu le mai vedeam. Majoritatea :sînt „magazine de comision", în care se rezumă (după cum am mai spus^ mi se pare) tragic şi la „preţul zilei", toate dramele^ vieţii. Dramele anonime, multiple şi concludente.

Privind aceste triste vitrine, imens de triste vitrine, aşteptam parcă să-mi văd şi „lucrurile" mele expuse alături de-ale a*t?rA ° ^meni- M* îngrozeşte gîndul că ziua aceasta nu va mai întîrzia mult. Nu cîştig nimic. Salturile mortale pe care le fac pentru a putea face faţă nevoilor stricte ale familiei mele, nu ştiu cît vor mai fi eficace. Toate „combinaţiile" cu Iancovescu, de la care speram să „tuşem" ceva, ori se-ncurcă, -ori devin inactuale şi se amînă, ori — pur şi simplu — se anulează. Sîntem, şi eu şi el, săraci ca nişte şoareci de bise-

rică. Dar, totuşi, chiar dacă ne roadem labele de foame, o facem în solemnitatea ei.

Şi masa de după spectacol, de la mine, a fost, în seara asta! aproape un parastas. Şi sînt sigur că toţi cei de faţă am înghiţit cu noduri, fără să ştim nici unul precis de ce ? Şi-acum, fiindcă nu mai am loc de scris (şi aş fi scris mult de tot astă-seară), pun punct şi trec (este tm dimineaţa) la masa meseriei mele, pe care trandafirii roşii şi-au scuturat, ca să inspire probabil, petalele de purpură vie.

Sîmbătă, 15 mal

Am terminat, adică am ostenit scriind, adineauri. (Orologiul bate şapte jumătate dimineaţa.) *Omul din Ceatal* — adică scenariul la care lucrez, după comandă — începe să se ridice pe picioarele lui, ba chiar să meargă. Să meargă bine.

Ziua a trecut la fel ca cea de ieri. Pînă la şapte seara am aşteptat să înceapă ploaia care se anunţa, ca să nu mai ud florile de pe terasă. Fireşte, după ce am terminat să le ud, a început să plouă.

Toată ziua am fost singur acasă. Bobită iese şi dimineaţa şi după-amiaza. Kitty, la fel (şi rău face). Nu-şi dă seama cît îmi lipseşte prezenţa ei acum. Am renunţat, din lene şi din plictiseală, şi la plimbarea mea din amurg.^

Am „gătit", ca de obicei, aşteptînd soneria de la poartă,, care să mi-i aducă lîngă mine. Le-am făcut „papă bună"* meticulos, cum le fac eu pe toate, deşi n-am aerul niciodată.

Telefonul nefiind în funcţiune (este neplătit), jiu m-a deranjat nimeni şi nu s-a anunţat nimeni pentru seară. Drept care, după cina cu Kitty şi Bobită (de ce-o fi fost^ atît de tristă ?) m-am „năpustit" la lucru, în concluzia căreia^ notez aceste rînduri şi mă duc să mă culc. Adică să mă întind în propria mea osteneală, cu mîinile pe piept, ca pentru o dezolantă repetiţie de cosciug.

Somn uşor, altora !...

Duminică, 16 mai

Lucru pînă la şapte şi treizeci dimineaţa *(Omul din Ceatal).* Merge încet, dar merge sigur. Apoi — mă durea

mîna de scris — am încercat un „somn reparator", care nu s-a produs^ Am încercat să citesc. *Pas possible,* nici chiar cu ochelarii. Ca să n-o deranjez pe Kitty (cu care dorm în acelaşi pat, şi nici nu s-ar putea altfel, avînd în vedere „configuraţia" noii noastre locuinţe), mi-am încrucişat mîinile -sub cap şi m-am lăsat pradă insomniei. Dar, superbă in- somnie ! Nu m-a obosit deloc, fiindcă — prin ceea ce mi-a înfăţişat, între vis şi viaţă — s-a dovedit o ternă dar agrea- bilă companie a ceasurilor mele rele. Şi, totuşi, la interval *de conversaţie, am adormit, către miezul zilei, pentru ca, totuşi, să mă prezint jos, la masă, în cea mai odihnită stare a unui om care ştie că azi e duminică.

Cînd m-am deşteptat din somn, ploua ! Şi a plouat toată :ziua, cu mici pauze.

Pe terasă, plouat în cap „cu băşici", eram totuşi în elementul meu, pînă m-a pătruns, burghezeşte, apa rafalei care inunda oraşul, pînă la piele. (Am uitat să menţionez, îa dejun, o masă excelentă. A „gătit" Kitty.) Apoi un alt «mic" somn reparator, apoi o plimbare pînă la „Studio" (unde am condus-o pe Kitty) şi după aceea, două ore de conversaţie cu Iancovescu, pe străzi şi în bodegile din jurul „Studioului", pînă s-a terminat spectacolul. M-am obişnuit — ca un străin — în idila lui cu Kitty. Aproape că îi încurajez, dacă nu chiar că le dau tot concursul (ridicul, pe alocuri) ca să poată continua această fermecătoare *„amitiee ^moureuse",* care îi onorează şi nu mă „desconsideră".

După spectacol am venit „la noi".

O masă bună (iarăşi mîna lui Kitty) un. „Burgogne", şi mai bun (mîna lui lancu) şi din nou reluate, adăugite, am- plificate şi superb de inutile discuţiile noastre despre teatru şi piesele care ne interesează pentru viitor şi pentru prezent.

Acestea sînt :

1. *Valencia* (cred că o respinge cenzura).
2. *Tous Ies deux* (un viitor mare succes).
3. *Eu, moştenitorul* (un cert şi producător succes al lui Iancovescu).
4. *Divinul Aretino* (cununa de lauri pe care şi-o va pune, personal^ pe fruntea carierii lui. Şi pe bună dreptate).

Ce păcat că aceste discuţii se desfăşoară fără martori din meserie !

Ce carieră ar face ăştia, dacă ar avea memorie !...

Şi, peste toate acestea, sărăcia pe care n-o merit şi care începe să-mi distrugă surîsurile cu care pînă azi am circulat în contemporan. Dar, mă rog !...

Am să surîd *quand meme !*

Luni, 17 mat

Poate una din cele mai „rele" zile din ultimul timp. Un moft, în aparenţă, a determinat-o. Dar moftul acesta^echi- valează paharul care nu mai suportă, fizic, ultima picătură. E vorba de Kitty, de mine şi de căminul nostru. (S-ar putea scrie o carte, cu aceste trei personagii : Kitty, subsemnatul şi căminul nostru.)

Este cert (cel puţin, pentru mine) că de foarte^multa vreme (aş putea chiar preciza : doi ani după^căsătorie) ad- mirabila mea tovarăşă de viaţă — angrenată la începutul legăturii şi căsniciei noastre de *noutatea* prezenţei mele într-o viaţă de banală şi tristă renunţare ca a ei, înainte de mine — s-a dezmeticit, cum era şi firesc, din farmecul violent şi totuşi subtil al căsniciei noastre. Şi-atunci, eu am redevenit ceea ce sînt şi, desigur, am fost totdeauna pentru ea. Un „domn" bine intenţionat, „cavaler" şi^oarecare^ căruia — o femeie de marea înţelegere şi recunoştinţă a lui Kitty — îi rămîne, moralmente şi alt fel, obligată.

Kitty, cred eu, nu m-a iubit, în înţelesul banal al cu- vîntului, niciodată. A vrut, a încercat, a făcut eforturi — ad- mirabile eforturi — ca să mă facă să cred asta. Ii rămîn recunoscător şi regret că astăzi — numai şi numai în interesul ei şi al copilului — am luat hotărîrea de a mă despărţi, fireşte, amicalmente, de ea. E o hotărîre gîndită de mult, roasă, ca să zic aşa, în mine, şi pe care încă n-o cunoaşte şi n-o bănuieşte. Cred că într-una din zilele viitoare, foarte curînd, o s-o pun în cunoştinţă.

Vineri, 21 mai

în sfîrşit, în monotonia existenţei mele — pe care de cîteva zile nici n-am mai consemnat-o aici — s-a petrecut astă-seară un eveniment special. La nouă seara, cînd m-am întors acasă, am găsit o „invitaţie" pentru mîine la ora 8,15

(a se remarca „15"), la poliţie. (Circumscripţia mea 31.) ŞI „urgentă" pe deasupra. M-am întrebat (şi îmi pare rău c-am făcut-o), cam de ce ar putea fi vorba. N-am făcut nimic„ dar absolut nimic, în contradicţie cu dispoziţiile legale, actuale. Am, totuşi, unele motive care ar putea să-mi explice această urgentă invitaţie, care — *par Ies temps qui courent* — nu e lipsită de oarecare justificată temere.

Aceste motive ar putea fi :

1. Sînt frate cu frate-meu, care este şeful organizaţiei ţărăneşti din Muscel.

2. Sînt prieten intim cu Puiu Hornstein, actualmente arestat şi nu ştiu de ce.

3. La casa unde am stat (pendinte de Circ. 31), s-au. „operat" unele furturi, după mutarea mea. [...]

Şi — mai poate fi — ceea ce nu bănuiesc. în orice caz, n-am nimic „delictuos" în toată viaţa mea. Şi, fireşte, ma. voi duce ca să văd despre ce este vorba. [...]

Luni, 31 mai

Pauza de pînă acuma — în redactarea acestor notiţe —• a fost „voită". Am trecut prin prea multe neplăceri şi de toate felurile. Nici măcar nu vreau să le menţionez, în parte, fiindcă socotesc că există, dincolo chiar de intimitatea, unui „jurnal", un elementar orgoliu al anumitor sincerităţi. Principalul este că mîine, Bobită, băiatul nostru, împlineşte (la ora 11.35 a.m. exact) şapte ani„

Pot spune chiar că împlineşte — alături de ceilalţi calendaristici — şapte ani de-acasă. E prima „mare" împlinire în etapele vîrstei. Am ţinut să i-o sărbătoresc, dacă nu „deosebit", cum s-ar fi cuvenit, dar cel puţin banal, ca pe toate cele şase anterioare, şi sper că am izbutit. Cu cîte zbateri, cu cîte emoţii şi cu cîte insomnii „prealabile" şi „strategice", nu mai spun. Important — fiindcă vreau, de data asta, să fiu de acord cu anumite „teorii" împotriva cărora am fost, în scris, franc, pînă azi — este *rezultatul*. Şi rezultatul este cel dorit. în mare parte e adevărat, dar„ totuşi...

La această oră (1.30 dimineaţa. Pardon, 13.30 !) totul — din partea programului realizată — este gata. Kitty încă, pregăteşte la bucătărie o ultimă glazură de căpşuni pentru

dltima tortă neglazată. Acum zece minute — cu ajutorul unui băţ de chibrit muiat în apă — am „scris" pe torta de ciocolată care se va rupe mîine pe cap, următoarele :

Trăiască Bobită al Vll-lea.

{Coroana am desenat-o mult mai bine decît cea prezentă.)

Rezemat de braţele unei „bergere", portretul iui, făcut de Ghimpaţi şi încadrat admirabil de Armând (dragul meu amic, Sebi !) aşteaptă să fie prins în perete, cum intri în biroul meu, în dreapta portretului lui Kitty... Bobită e îmbrăcat în *Micul Lord* (fiind desenat „după original" de Pred Ghenădescu) şi, fireşte, are plete. Ultimele iui plete.

Azi — e *tuns* de un an — l-am pieptănat la coafor, cu „părul în sus". Cînd l-am văzut — a fost cu Kitty — mi-a trebuit o clipă mare ca să-1 regăsesc de sub fruntea imensă, apărută pentru prima dată în cuprinzătoarea ei goliciune.

Celelalte cadouri — adică „modesta" lor avangardă — le-a primit de azi. Au fost cadouri oferite, după dorinţă, la cerere şi anume :

Un „şah" mic şi fin lucrat, din partea lui Kitty şi un ^.album-clasor" de mărci, cu o mie de mărci diferite, plus •trei serii de mărci româneşti „rare", darul meu.

Mîine vom mai vedea ce se întîmplă, fiindcă — în acest moment — nu ştiu dacă s-ar mai putea întîmplă ceva.

în casă, la parter, unde ne aflăm, se dezlănţuie dinspre bucătărie mirosurile sărbătorilor din copilăria mea... Miroase a copt, a vanilie, a coajă de lămîie rasă şi a trandafirii dintr-un pieptuţ mic, care s-au zăpăcit ameţiţi de propriul lor parfum. *Mais ou sont Ies roses d'antan f*

Tot 31 mai, la trei dimineaţa

Dacă în faţa biroului meu, pe braţele bergerei, nu s-ar afla portretul lui Bobită, de ai cărui ochi nu mă pot dezlipi, dacă din toate colţurile odăii mele de lucru şi de tortură nu m-ar întîmpina — din cadre, din fleacuri şi din prezenţa lui rămasă aici, ca un parfum uitat cu dopul desfăcut de peste zi — dacă n-aş vedea, colo, pe spătarul fotoliului, „baioneta" de lemn cioplită de mine după indicaţiile lui tehnice şi dincoace o corăbioară de hîrtie plutind pe luciul cristalului care mi-acoperă masa, dacă lacrimile astea care-mi curg, grele şi amare, pe faţa asta spintecată recent, ostenită

şi prea de timpuriu îmbătrînită, dacă n-aş şti că deasupra mea, în patul ei serafic, doarme şi bate inima puiului meu, aşteptînd marea deşteptare a zilei de mîine — de azi, adică„ fiindcă „ziua lui" a-nceput de la ora douăzeci şi patru — dacă n-aş crede că i-aş lipsi atîta de mîine încolo, în seara asta, în clipa asta chiar, m-aş elibera. Sau, poate, i-aş elibera.

N-am nici un revolver lîngă mine şi nici un tub cu pastile de otravă... Dar am moartea în gînd, o am înaintea ochilor, o am în voinţa mea de a sfîrşi un calvar pe care nu sînt destul de Cristos ca să-1 urc pînă la capăt ! Mă întreb dacă nu cumva toate aceste „consideraţii", de natura lirică în aparenţă, nu sînt decît scîndurile de care se mal agaţă laşitatea mea, care nu acceptă naufragiul brav, lînga ţăndările bărcii sparte de valuri ? Mă îngrozeşte gîndul că* totuşi, ar putea fi aşa şi că, dincolo de onesta şi adînc sincera mea dorinţă de dispariţie fizică (moartea cărnii, ştiu* e un simplu gest ; a sufletului şi a gîndului e cu totul altceva) mă poticnesc în propriile mele piedici. Nu mă ştiu laş. N-am dat şi nu mi-am dat nici o dovadă pînă azi, care să-mi dea dreptul să mă bănuiesc ca atare. Mă gîndesc însă că mîine băiatul meu ar găsi de ziua lui, de şapte ani ai luL. un tătic prăbuşit pe birou, în chiaguri de sînge vînăt, ca al vitelor tăiate de cu noaptea.

Pot eu să-i dau „asta" de ziua lui ? Pot eu să-i anulez» cu un gest, invitaţiile celor douăzeci şi unu de copii pe care îi are mîine la ceai ? Pot eu să-i schimb torturile în prescuri, iarjcele şapte luminări ale tortei (pe care nu le-am cumpărat încă) în^făclii mortuare ? Pot eu să mi-1 închipui îngenuncheat lîngă stîrvul meu voluntar, sau dus în altă casă, ca să *u\m* mă vadă şi să ^ aibă ceilalţi timp să-i aranjeze minciuna imensă a dispariţiei mele ? Pot ? Pot ?

3 iunie, unu noapte®

încep ^ să scriu de-aci, de la pagina albă rezervată zilei de 1 iunie, întîi pentru că am mai mult loc înainte şi al doilea, pentru-că aşa s-ar fi cuvenit. Am lăsat, într-adins* să treacă două zile de la ziua lui şi pînă azi, fiindcă n-am vrut să notez evenimentul, sub impresia emoţiei — excepţional de calde, de adînci şi de „egoiste" — din care abia am putut să ies, sper, astă-seară.

Aşadar, Bobită a împlinit şapte ani. Cu cîte ^ sacrificii, cu cîte emoţii, cu cîte lacrimi, virile chiar, am izbutit să ducem — Kitty şi cu mine — la bun sfîrşit, programul propus, în desfăşurarea lui ultimă şi^ minimală, nu mai vorbesc ! Aş putea să citez, ca să^ se înţeleagă tot, cunoscuta zicătoare : „Şi cîinele iese din apă..."

Ziua lui s-a desfăşurat aşa :

S-a deşteptat devreme, mult mai devreme ca de obicei, odată cu soarele unei zile care se anunţa splendidă. Fireşte, „noi" nu dormeam. îi pîndeam „deşteptarea". Au urmat, în pătucul lui şi în braţele noastre, felicitările, la care „sărbătoritul"' ne-a răspuns, lipit de umerii noştri şi împărţit (n-aş jura că în părţi egale şi nu ştiu care din doi a trişat mai mult) în cele patru braţe ale noastre : „Să vă trăiesc î"

A urmat îmbrăcarea, aranjarea terasei pentru recepţia de după-amiază şi soneria de la poartă, apăsată de comisionari încărcaţi de flori şi de cadouri. Nu menţionez tot ce-a primit, că n-am loc. Notez numai :

1. O bicicletă 1/2 de la Iancovescu, marcă „italiană". (Asta i-a făcut o impresie deosebită^, făra să ştie de ce.)

2. Un joc „titirez" (cu care jucăm noi, oamenii mari, care _ din cînd în cînd — dăm în mintea copiilor), tot de la lancu.

3. *Micul Lord,* într-o admirabilă ediţie franţuzească, tot de la el, cu dedicaţia pe care o reproduc pentru impresionanta ei frumuseţe : „Lui Bobită, dragostea mea cea de pe urmă şi cea mai adevărată. 1 iunie 1948. Ion Iancovescu".

4. Un „Jules Verne", tot ediţie rară, şi tot de la el.

5. O minge de fotbal — visul lui — de la Pista Baczi. (Alias dl. Romanovski, un fabricant de ochelari — artist desăvîrşit în „branşa" lui şi soţul lui Ketty, o cucoană foarte drăguţă, prietena lui Annie. De aci cunoştinţa şi amiciţia cu noi.)

6. O pereche de ochelari de soare, făcuţi pe măsura năsucului lui, tot de Pista Baczi. lîn paranteză, am primit şi eu, ca autor al lui Bobită, o altă admirabilă „pereche" de ochelari de soare. Kitty şi-a primit-o pe a ei mai demult.

Restul, marele rest, nu-1 mai citez.

Bobită, într-o explicabilă şi indomptabilă „efervescenţă", n-a mai fost „om", ca să zic aşa, pînă la cinci, cînd au

început să sosească invitaţii, flancaţi de mame, *schwestere** ori rude. Iată lista copiilor care au luat parte la solemnitate r

1. Paul Mirea, cel mai bun şi vechi amic al meu, fiul unei loste coafeze de ia Teatrul Naţional. O foarte frumoasă rusoaică şi o admirabilă mamă. Soţul ei, fost „administrator" de gazete, e un om drăguţ şi un tată la fel.

2. Ştefanei Zanea, alt prieten „vechi". Fiu de „oameni bogaţi". Evreu.

3. Corina Wolff, fiica unui coafor. O fetişcocuţă de o rară frumuseţe. Prima „dragoste" a lui Bobită. Amor care durează *şi* azi. Oarecum, cu o vagă dar precisă atracţie fizică. (Mă scuzaţi de paradox.)

4. Ştefăniţă Tănăsescu, fiul doctorului Mircea Tănăsescu^ vărul meu^de al doilea. Un „emerit" nas, gît şi urechi. Fără să^ facă^ „gît" în profesie, se remarcă din ce în ce mai mult. Fără să-şi ia „nasul" la purtare, e un om foarte agreabil^ deşi un pic „dur" în unele opinii pe care nu le împărtăşesc. Cît priveşte „urechile", am impresia că aude cam multe cu ele.

5. Bogdan Gheorghiu, fiul unui colonel. Coleg cu Bobită de la „Institut Francais". Un copil silitor şi foarte binecrescut. Are o „mămică" foarte agreabilă. Pe colonel nu-1 cunosc^ dar „ştiu" că e un om de o rară distincţie sufletească.

6. Bogdan Veselowsky, fiul colegei de la Naţional şî bunei prietene a lui Kitty — Tanti Economu.

7. Sorin Timus, fiul amicului şi confratelui meu întru scris, Ionel Timus, supranumit şi „japonezul", din cauza „sejurului" lui în japonia (1917—1919) şi a cărţilor bune pe care le-a scris, inspirate de această „vizită armenească" în ţara florilor de cireş şi a oamenilor torpilă din trecutul război.

8. Inna şi Liviu Ifrim, copilaşii delicios! ai doamnei şî domnului Ifrim, pe care nu-i cunosc personal. Mi se pare că tatăl e secretar general la Ministerul Instrucţiunii. Inna este actuala dragoste a lui Bobită. Platonic, să ne-nţelegem. Deşi numai la cinci ani, Inna e o perfectă dansatoare şi s-a produs de două ori la Operă, în cadrul unor festivaluri coregrafice.

9. Miriam, adorabila fetiţă a lui Fănica şi Puiu Hornstein, dragul meu prieten, în momentul de faţă tot închis, şi tot fără să ştiu unde, şi tot fără să ştiu pentru ce,

10. Margareta' Matei, fetiţa unui negustoraş^ făgărăşan, vecin cu noi şi furnizor al nostru. Notez, în legătură cu ea, un foarte duios amănunt. Pe la patru după-prînz, ^m-am dus la Matei, să caut nişte gheaţă. Prăvălia de la strada fiind •închisă, am intrat în curte, la „locuinţă". Acolo, prin fereastră, am văzut următorul tablou : mama Margaretei „dădea" la maşina de cusut. Matei, tatăl, îi ţinea sub ac poalele „bleu ciel" ale unei rochiţe de mătase vegetală. Era rochiţa făcută special pentru „recepţia" de la băiatul „domnului Muşatescu". Şi era foarte frumoasă, fiindcă era cumpărată *cu* bun-simţ şi cusută cu dragoste.

12. Gheorghe Balaban, coleg de vîrstă şi de şcoală cu Bobită. Fiul actorului Mircea Balaban — amic al meu şi camarad de teatru cu Kitty. Un copU foarte dotat şi excepţional de binecrescut. Meritul mamei lui.

13. Tudor Eliad, zis şi „Pisu". Fiul actriţei Agnia Bo:goslava şi al lui Sandu Eliad, bun şi vechi regizor, actualmente directorul „Teatrului Confederaţiei Generaje a Muncii". Un copil „delicios", de mare^ haz şi deosebită ^inteligenţă. Notez un „suvenir" în legătură cu el. La Mangalia, pe cînd avea trei ani, m-a luat de mînă, ieşind dintre^ fustele unui grup de cucoane cu care mă oprisem, şi arătîndu-mi un •cazan în care se fierbeau, alăturea, porumbi, mi-a zis jişa : „Muşatescule ! Să fie al dracului, care nu-mi cumpără un porumb fiert !"

Cred că n-am uitat pe nici unui din „invitaţii" lui Bobită. Ţin să remarc aci mulţumirea mea profundă că băiatul meu — din propria lui iniţiativă — nu face nici lin fel de diferenţe, nici între „origini etnice", nici între „clase sociale". Masa lui mi-a amintit, nu fără o reală emoţie asupra căreia trec, mesele copilăriei mele, unde, alături de noi, copiii „notabilităţilor" şi „boierii" oraşului, se găseau — în faţa aceleiaşi ceşti de cafea cu lapte sau felii de tortă şi legaţi cu aceleaşi şervete de olandă la gît — copiii tocilarului de-alături (le ţin minte numele la tuspatru : Ionel, Luiggi, Gheorghe şi Păsculina Ferolli), băiatul^ moaşei Tanăseasca (îi ziceam Baboi) şi alţi colegi de-ai mei de la Şcoala primara, nr. 2, toţi, copii de oameni sărmani, modeşti

şi oarecare. Pe vremea aceea, „democraţia" nu se purta şî nu era obligatorie. Şi nu pierd ocazia să aduc aci încă un omagiu şi să mărturisesc totala mea recunoştinţă părinţilor mei, care m-au crescut aşa şi care m-au învăţat să iubesc toţi oamenii deopotrivă şi să mă simt egal cu ei, dincolo de straie şi de viaţa noastră îmbelşugată.

Eu n-am pronunţat, de exemplu, niciodată, în copilăria mea — nici pe vremea bîlciului „Sf. Ilie", cînd Cîrnpulungul se umplea de ovrei negustori — cuvîntul „jidan" şi nu-1 pronunţ nici azi, după cum nici fiul meu nu-1 pronunţă, deşi îl aude foarte des, printre *schwestere* şi *alţi* copii din Cişmigiu, şi ştiu că ştie ce înţeles pejorativ şi special are.

Dar să trec asupra acestor consideraţiuni personale şi să revin la sărbătorire.

La şampanie, erau toţi domnii membri beţi, cum era şi firesc. îşi rupeau cărţile de vizită, cu numele fiecăruia scris de mine şi cu o floricică de „nu mă uita" tăiată în lemn şi pictată, purtînd, pe dos, menţiunea : „Bogdan, şapte ani".

Torta, cu opt lumînărele deasupra şi garnisită cu căpşuni» i-a rupt-o naşul lui prim, fratele meu Mihai. Ceilalţi naşi* care i-au ţinut cîte-o panglică de la lumînare la botez, au lipsit. Aceştia sînt : Marioara Voiculescu, Corneliu Sachelărescu, zis şi „Conul Sache" şi Vasile Timus.

Pe urmă a venit dezmăţul. Nemaipomenit de amuzantul lor dezmăţ, dezlănţuit sub ochii fericiţi ai noştri, ai părinţilor. Şi cu cît unul era mai „derbedeu" şi zbiera mai tare, cu atît părintele respectiv se simţea mai fericit şi mai convins că „preopinentul" este „inteligent", şi prost-crescut numai pentru un moment. Mai tîrziu se schimbă el... Aşa cum cred şi eu...

Seara, la unsprezece (am invitat la ora asta fiindcă Kitty a avut spectacol), au sosit „cei mari". Să-i numesc şi pe ei :

1. Ion Iancovescu.
2. Mac Constantinescu cu soţia.
3. Pictorul Dărăscu.
4. Gallia şi Ilie Livianu.
5. Paul Miracovici.
6. Dinu Frumuşanu.
7. Peter Cavadia.

8. Albano Verona.
9. Ketty şi Pişto Baczi (Romanowsky).
10. Pompa Mateescu.
11. Fanny Hornstein.

„Petrecerea", foarte agreabilă, s-a terminat la zece dimineaţa, pe redută aflmdu-mă, fireşte, eu şi cu vechii şi bravii mei căpitani : Iancovescu, Dinu şi Pompa.

Şi, în sfîrşit, ia zece şi jumătate, am putut sa încep să p.lîng. Ca din lacrimile mele să crească anii lui,ca petuniile pe care Je-a sădit cu mînuţa lui pe terasă.

Luni, *7* iunie

Tot am terminat de lucru (patru tablouri, pentru spectacolul viitor al „Teatrului Confederaţiei Generale a Muncii") şi cum nu s-a făcut încă ziuă bine ca să văd că trebuie să mă culc, mi-am amintit de „jurnalul meu", părăsit din nou de cîteva zile. Sînt atîtea de însemnat în el, că mai bine lipsă. Zilele trec atît de plicticoase şi totuşi de urgente, se mărginesc atît de „ordinar" între *piaţa* şi *cafard,* încît parcă nu mai am cuprins. Parcă nu se mai întîmplă nimi^ în parcurs. Totul se repetă pînă la uzură, pînă la dispariţie. Trăiesc în alb, ca să zic aşa. Nici o linie, nici o culoare nouă pe ecranul acestei existenţe de sanatoriu, cînd eşti cu gipsul pus — nu se ştie pentru cît timp — în jurul spinării pe care a cocoşat-o uşor, cum ţi-ar face cu ochiul de sub piele, morbul iui Pot. Singurele lucruri „interesante" de notat, din existenţa mea, nu se pot scrie. Nu *le* pot scrie, adică, fiind parte în proces. Şi-apoi, mi-e teamă că „posteritatea" (căreia, fireşte, sînt destinate aceste notiţe, jucării ale nopţilor mele de copil bătrîn, care şi le confecţionează singur, pentru marea singurătate a copilăriilor tardive) nu le va prinde sensul şi nu le va gusta savoarea. Sensul just şi savoarea adevărată.

în definitiv — ca să schimbăm subiectul — m-am întrebat „în ce scop" fac eu aceste însemnări aci ? M-am întrebat de multe ori şi n-am ştiut niciodată să-mi răspund. Poate, îmi era şi lene, la ora cînd îmi puneam întrebările ! Desigur, Ia început a fost o „idee" profesională. Memoria — cînd şi cît o ai — deformează (poetizează, mai bine-zis) întîmplările unei vieţi. Ca depărtarea. O notaţie sporadică mă ţine în

curent cu mine însumi, pentru ciclul de volume autobiografice (la număr nouă şi cu sergentul zece) pe care mi-am propus, am început şi vreau să le scriu. Pe urma, m-am gîndit (dar sa nu spuneţi la nimeni)- că ar putea servi — prin dispariţia mea inoportună — fiului meu, în viitoarea lui carieră de scriitor. Sînt convins că are talent şi mă va moşteni ca profesie şi poate, în curiozitatea lui de fiu, pentru memoria celui care 1-a adorat şi care, de cînd există el, n-a trăit decît din clemenţa umbrei lui. Ca o bălărie uriaşă şi atrofiată pe care o hrăneşte — anonim şi subteran — o rădăcina de rochiţa-rîndunicii, grefată pe vinele ei îngroşate şi parazite. M-am gîndit apoi, altă dată, că aceste notiţe ar putea cădea — fiindcă de distrus nu le distrug — după marea tăcere, sub ochii străini şi bucuroşi ai vreunui cercetător de vieţi scriitoriceşti. Şi mi-a fost teamă atunci, şi de „confidenţe", şi de sincerităţi. Şi m-am zăpăcit ! Fac bine ? Fac rău ? Sa spun tot ? Să-mi aleg din grămadă ? Să renunţ, să continui ? îmi amintesc că o noapte întreaga (şi n-am notat acest lucru) m-am plimbat în odaia mea de lucru, în jurul mesei pe care deschisesem un caiet — frate mai bătrîn al acestuia — neştiind ce să fac ? Şi nici nu ştiu ce-am făcut. Şi nici nu ştiu măcar dacă acest caiet mai există pe undeva, printre „piesele" vastei — vastă, înlradevăr — mele arhive.

Astă-seară (adică astăzi-dimineaţă) sînt de părere (în sfîrşit, am una, în materie) că un scriitor e dator să-şi ţină o evidenţă — rezervele îl privesc — a gîndurilor, oamenilor şi întîmplărilor de la o zi la alta, sau de la un timp la altul. In primul rînd, pentru el este un mare exerciţiu de sinceritate „dozată", nu ca conţinut (ca, co) ci ca „selecţie". E o gimnastică „suedeză" a fizicului creaţiei, aceasta privită în postura de fiinţă. Figuri puţine, în timp scurt. Făcuta regulat, îi întreţine supleţea „persoanei" în chestie, îi dă „apetituri" în muşchi şi încredere (autoîncredere, mai binezis) în ţinuta cu care circulă în cotidian. (Un om care face gimnastică dimineaţa, merge alt fel pe stradă decît unul care nu-şi mişcă braţele nici măcar ca să se spele pe faţă.) Pentru alţii, însemnările acestea pot deveni „documentul", nu atît asupra persoanei care îe-a redactat, cît asupra unui mediu şi unui climat în care a trăit. De multe ori, în „jurnalul" unui scriitor citeşti o „epocă" (n-am alt cuvînt, mai restrîns, la îndemînă) ca o carte. Şi bine scrisă...

Şi-apoi, nicăieri mai mult decît în „memoriile" unui scriitor sau nu, viaţa nu se rezumă mai plastic şi mai concludent, cu: toate cortegiile ei de personagii, evenimente şi mentalităţi. Cronicar al propriei sale existenţe, „memorialistul" devine, fără să vrea, cronicarul contemporanului respectiv. E atît de adevărat acest lucru, încît au fost cazuri cînd „memoriile" cutărui ori cutărui mare „autorizat" au adus nedumeriri, au suscitat dispute şi au animat condeie, asupra parcursului pe care îl cuprindeau şi asupra unor foarte vaste probleme, întîmplări şi date, de valoare istorică. De aceea, buna-credinţă, relatarea exactă — şi cu comentariul propriu indicat ca atare — sînt absolut imperioase, deopotrivă pentru o domnişoară care-şi scrie decepţiile, visurile şi animozităţile, seral, cît şi pentru cei care fac acest lucru, cu intenţii de informatori ai posterităţii. Sînt în pline *Verkees de Mr. de Lapalisse!* (Nu ştiu dacă se scrie aşa.) Şi pentru că îmi dau seama de asta, abandonez prelegerea pe alta dată, cînd „mi-o mai veni" şi trec la concluzia celor de mai sus.

' 1; Lucrez cumplit şi o duc greu (foarte greu) cu viaţa. Nu cîştig, fiindcă n-am de unde. Fac însă „faţă" (nici eu nu mai ştiu cum) exigenţelor casei mele. Nu ducem lipsă de nimic, deocamdată, şi optimismul meu şi al iui Kitty —• în această privinţă — se menţine.

2. în „recreaţiile" pe care mi le acord, mă ocup de băiat şi de sora lui, grădina de pe terasă. Terasă care e o încîntare şi o permanentă vilegiatura pentru sumarele mele concedii de la lucru.

3. Seara, vin, ca de obicei, obişnuiţii: Iancovescu, Mutu, Pompa etc. Cei din urmă, din ce în ce mai slabi. După cît mănîncă de puţin, înţeleg că n-au mîncat demult. Că mai sînt şi unele „fineţi" pe lumea asta.

Marţi, S iunie

Altă dimineaţă ternă, însă şi dezolantă, ca una de toamnă. Ploaia lentă, egală, de-afară seamănă a burniţă şi — fără să-mi fie frig — simt nevoia unui pulover. Am lucrat destul de spornic. M-am apucat de scris la patru dimineaţa, cînd

au plecat de la mine Iancovescu şi Vlad Berindei, cu care am petrecut — alături de Kitty şi Annie, pînă la un timp — o seară foarte agreabilă.

E curios că, ^pentru prima dată, în foarte trudnica şi „activa" mea carieră mă plictiseşte (mai exact, nu mă atrage) ceea ce scriu. Adică un scenariu cinematografic *(y compris,* tot cortegiul de complemente tehnice) după piesa unui om care îmi este foarte simpatic şi de care cred — fără ca *Omul din Ceatal* să fie o dovadă — că are un mare talent, în dezvoltare. Am numit pe Mihail Davidoglu, după piesa căruia, pomenită mai sus, scriu eu un scenariu cinematografic. Cu toată prietenia *ji* preţuirea pe care o acord autorului, nu aş fi acceptat să-1 scriu, dacă n-ar fi fost vorba de un onorariu fix de trei sute de mii de lei, din care „una sută mii" i-am şi „aneantizat". Cel mai obositor şi plicticos lucru din lume este^ pentru un scriitor de teatru, un scenariu de film. Pentru că, scriindu-1, îşi dă seama, nu se poate să nu-şi dea seama, de marile avantaje pe care le are filmul asupra piesei de teatru şi scenaristul asupra autorului dramatic.

Ministerul Informaţiilor şi Artelor (mi se pare ca aşa se numeşte în momentul de faţă), care „comanditează" şi realizează filmele, mi-a fixat lectura scenariului pentru sîmbătă, 12 iunie.

Avînd în^ vedere^ că mă aflu cu lucrul abia la început (şi e o migală înfiorătoare) nu este exclus, pentru prima dată în cariera mea, să cer o prelungire, măcar pînă luni.

De ceea ce am scris pînă acum, sînt destul de mulţumit. Ceea ce am de gînd săjnai scriu, sper să mă mulţumească şi mai mult. Deşi ştiu că la capătul scenariului mă aşteaptă două sute de mii de lei, cînd astăzi trăiesc cu toţi ai mei *dvtjour au lendemain,* nu pot, sînt incapabil să dau „rasol". Mă depăşeşte probitatea profesională şi marele respect pe care îl am pentru tot ceea ce scriu şi pentru toţi cei care, eventual, citesc .ori ascultă. încolo, ca să zic aşa, *dimineaţa mă plimb, ca să jiu după-amiaza liber.* Cu spectacolul de la ..Confederaţia Generală a Muncii" am terminat. [...] Nu mai ani de terminat decît „scenariul", ca să răsuflu pînă în fund şi să mă apuc, în sfîrşit, de lucrările mele, proiectate, începute ori abandonate în parcurs. Deocamdată, ce mă fac însă *astăzi* pentru bani de piaţă. Cred că o să-i scot cu iama

cuţitului din puşculiţa lui Bobită, deşi cred că ar fi mai practic să mi-1 înfig în inimă. Mă rog !...

Miercuri, 9 iunie

Iarăşi recreaţie după lucru. E aproape nouă dimineaţa. Ruperea de nori de ieri, care a durat toată ziua, cu trăsnete şi fulgere, ca în tragediile clasice, s-a rezumat acum într-o ploaie rece şi monotonă de tîrg provincial, după ce încep şcolile, toamna. Sper, aşa cum lucrez acuma — cu încăpăţînare şi cu dorinţa de a-mi bate „propriul^ meu record" — să fiu gata la timp cu scenariul. Şi^trebuie să fiu, pentru echivalentul lui material, nv primul rînd. Azi „s-au terminat banii" şi — ceea ce e mai grav — şi toate „resursele" (ori sursele) din care mai puteam aduna cîte ceva. Mîine, deşi e sărbătoare legală, va trebui să încerc să yînd ceva. Am decis : maşina mea de scris. Şi dacă „magazinele de comision" vor fi închise, mica publicitate (nu i-am dedicat eu un roman ?) lucrează mai ales sărbătoarea. Important este că nu mă simt deloc „deprimat" din cauza situaţiei materiale în care mă găsesc şi optimismul meu — contagios ca toate „optimismele" sincere — a contaminat toată familia, care, cu Bobită în cap, cunoaşte situaţia. Răspunderea pe care o am pentru „piaţa" de^ mîine mă face să mă simt „cineva". E admirabil să^fii în^ situaţii de-astea, mai ales cînd nu le meriţi. Să ştii că de tine depinde existenţa unei familii, într-o zi. Deşi m-ar tenta grozav experienţa ca să stăm cu toţii nemîncaţi, pînă la noi ordine, ştiu sigur că lucrul nu se va întîmplă. Peste cîteva minute îmi sosesc ziarele de dimineaţă cu „Mica publicitate" respectivă, şi dacă nu pot să vînd maşina de scris, am haine de vînzare. (Se caută, teribil.) Sînt dispus să-mi vînd chiar sufletul (nu se caută deloc). Vînd orice, pe orice preţ,, mă împrumut, dacă tîrgul nu-mi reuşeşte (eu care nu m-am împrumutat, în asemenea condiţii, niciodată) şi masa noastră va fi masă şi puiul meu va avea ce să mănînce, ca şi toţi ceilalţi ai casei. Şi bine ! Chit că eu şi cu Kitty — mari tovarăşi şi taciţi în asemenea cazuri — vom sări fiecare, discret, porţiile respective. Aş fi vrut la ora asta să mă duc să mă culc, ca să capăt puteri pentru noaptea de astă-seară, ca să zic aşa. Mă voi spăla însă şi bărbieri, ca să plec cu

maşina de scris (căci de-aia e „portativa") şi să încerc „s-o mărit". Nebărbierit sînt convins că obţin un preţ mai mic. Şi îmi pun şi costumul cel mai elegant, ca să creadă cunoscuţii, care, eventual, mă vor vedea pe stradă, că am cumpărat o maşină de scris, pentru ca să-mi bat la ea „ultimele opere" literare.

Sînt încîntat că am ţigări, cei patruzeci şi cinci de lei, pe care îi posed „capital", fiind insuficienţi pentru un pachet. Cred însă că, la „rigoare", pot cumpăra ţigări şi cu „bucata". Dacă aş avea un pian acum, cred că aş cînta mult (şi cu greşeli, fireşte) şi poate aş şi „compune" ceva. Pînă mi-1 aduc însă de la Cîmpulung, sînt obligat să-mi ascult numai *melodiile interioare*. Şi-am impresia ca. acestea constituie o muzică foarte subţire. Excepţional de subţire. Iar musafirii mei de astă-seară, ca sa schimbăm subiectul„ au fost: Iancovescu, Mutu, Pompa şi doctorul Gruia loneşcu, „cunoscutul homeopat",eum îi zicem noi. Seara a fost agreabilă, deşi un pic cam „cultă". Şi-a fost „onorată", pînă ia trei, şi de prezenţa lui Kitty, cu nelipsitul ei „tricotaj" în mînă. Şi deşi „băutura" a fost foarte „restrînsă", verva noastră a compensat-o, fără să fie, totuşi, o beţie de cuvinte. Nouă iunie 1948, te salut!...

·

Reiau „notiţele" de la 9 iunie. După ce am încheiat (aşa credeam) lucrul, mi-au sosit ziarele. Am încercat să-mi plasez „maşina" telefonic. Mi s-au oferit preţuri de sărbătoare. {Cine vinde în zi de sărbătoare, are nevoie mare.) Am rezistat. Sus, s-a deşteptat „familia". Draga mea „familie" pe care am visat-o, pe care, în sfîrşit, o am (poate nu tocmai cum am visat-o) şi pentru care sînt în stare să fac orice, ca s-o menţin dincolo de „timpurile astea" şi de marile lor restricţii şi neplăceri.

„Speriindu-mi-se" somnul, am revenit la masa mea de lucru. La scenariul meu cu dată certă. Dar n-am putut sa mă reintegrez în atmosfera „Ceatalului" şi-am renunţat. Nu ştiu de unde, pe unul din rafturile din imediata mea apropiere — şi nu ştiu cum — a apărut un volum din *Vitrinele toamnei,* Primul şi ultimul meu volum de versuri, apărut pînă azi. M-am adîncit într-un fotoliu şi i-am citit, după atîţia ani> aproape tot. Şi, să mă bată Dumnezeu, dacă nu

mi-a plăcut, dincolo de lirismul momentului. M-am citit ca pe un străin, fără evocări şi „suveniruri" personale, deşi fiecare poezie îmi amintea exact locul şi condiţiile în care am scris-o.

Abia după ce am închis, foarte satisfăcut, volumul, a început „filmul" anilor mei de-atunci, cu amintirile şi întîmplările lor, animate şi romantizate de depărtare. Şi m-am simţit foarte bine — o jumătate de ceas, ori cît o fi durat proiecţia asta minunată — în fotoliul meu de spectator al propriei mele vieţi, dintr~un timp anume. Trec însă peste toate constatările „intimiste" ca să fac o remarcă, cu totul în afară de ea. Poetul, mai mult decît oricare scriitor de literatură, circulă permanent în propria operă, deşi — de cele mai multe ori — este, direct, în afară de ea.

Sînt convins că, în anii cînd am scris versurile care compun şi acest volum, dacă aş fi scris ceva în legătură cu revoluţia de la 1848 (care se comemorează astăzi cu mare amploare), adică ceva cu totul în afară de mine, personal, aş fi fost totuşi prezent — ca un membru suplimentar şi anonim — alături de cei pe care i-aş fi „evocat" în versurile mele. Cred, prin urmare, că oricare ar fi creaţia poetului (tonul, subiectul şi obiectul ei), acesta se găseşte în postura dădătorului de sînge, în momentul transfuziei. Sîngele lui trece în operă, indiferent de identitatea şi destinaţia ei. Aşa cum al „dădătorului de sînge" trece în vinele unui om pe care nu-1 cunoaşte şi cu care n-are nici o legătură.

De „sus" se aude glasul lui Bobită şi ropotul picioruşelor lui dricuind terasa, care se află exact deasupra biroului meu. Desigur, mingea de fotbal şi-a început activitatea matinală. Abia aştept să-i sărut — în scurta mea trecere spre dormitor — ochişorii odihniţi. Odihniţi, din marile mele osteneli. Marile şi nesfîrşitele mele osteneli.

Şi dacă mă mai şi sărută „proprio moto" (cred c-am scris prost) sînt sigur că în cinci minute adorm cu imaginea lui în braţe. Ca să spun drept, mi-e cam simpatic, adoratul !

Sîmbătă, 12 iunie

De cînd n-am mai scris, nu a încetat ploaia. După „descărcările electrice" de peste zi, se aşază, noaptea, o ploaie de toamnă, ternă, lungă, şi pentru mine (căci eu nu sînt semă-

natură) enervantă. Deşi toată viaţa am iubit (ba chiar mai mult, am preferat) toamna şi cu toate ploile ei, de data aceasta sensibilitatea mea „poetică", ca să-i spun aşa, rămîne în umbră şi ^triumfă „cetăţeanul" care şi-a fixat vilegiatura pe „terasă" şi se vede împiedicat de a se bucura de binefacerile ei. (Nu mai pun la socoteală că de trei-patru ori pe zi — ploaia se produce cu înseninări între averse — aşez şi ridic mobila de pe terasă.)

Acum, după lumina de afară, trebuie să fie aproape şapte dimineaţa şi poate şi mai mult, plouă ca în octombrie, tîrziu. Am lucrat la *Omul din Ceatal,* pînă în clipa cînd am trecut aici. Trebuie^ să menţionez (lectura filmului s-a amî- ⁿ ᵃ ᶜ. P5 J^i^curi) că *niciodată* în cariera mea n-am lucrat mai fără poftă {*en-train,* i-aş zice) ca la scenariul acesta. Şi nu pot^ să-nu explic de ce. Mai ales că ştiu că la capătul lui (după lectură adică) mă aşteaptă „sume impresionante* de bani. Duc —^ de ce să mai ocolesc adevărul — cam de-o lună, cumplită „mizerie". Aceea a incertitudinii. Deşi (prin combinaţii care frizează diabolicul) izbutesc să cîştig sume *mari* de bani, jioi nu „ne ajungem", deşi alţii trăiesc într-o luna^ cu cît dăm noi, de exemplu, pe lumină, ori telefon. Mă întreb tot timpul, « e cu putinţă ? E adevărat casa noastră e grea, jiu are stăpîn şi deci control (şi nu mă gîndesc nici o clipă s-o acuz pe Kitty pentru asta, ea fiind, din acest jpunct de jvedere, cea mai visată şi ideală soţie şi tovarăşă de viaţă). Nu facem nici un „exces" (poate unele mici pentru Bobită) şi totuşi nu putem lega două într-un tei. Kitty suferă, simţindu-se responsabilă de asta. Eu nici nu visez. Mă gîndesc însă mereu şi prea mult la „mîine", *şi*^ „mîine" e biruit totdeauna. Cu forţe mai mici, dar totuşi biruit. Dar cu cîte pierderi !...

Aşa că să revin în cotidian. De două luni de zile, am promis amicilor mei intimi că le fac „cu mîna mea" *une soupe a Voigyion.* Executarea s-a sorocit pentru astă-seară. Drept care, am cerut permisiunea lui Kitty (e foarte sensibilă pe chestii de bucătărie) şi de la şase seara, începînd, am trecut la fapte. Meniul, întreg executat de mine, a fost, pe cuvîntul meu, excelent. Şi supa de ceapă şi chiftelele cu „şmarân" au întrecut toate aşteptările invitaţilor, dintre care s-au prezentat la start : Fred Ghenădescu, Frumuşanu-Mutu şi Pompa Mateescu. Neinvitaţi au venit (şi bine au

făcut) Fănica Hornstein (nevasta lui Puiu, dragul meu amic, despre care am aflat că e închis la Piteşti) şi Miriam Segal de care, cred, am mai pomenit, cu toate elogiile, în aceste notiţe.

Jumătate din „musafiri" au lipsit. Dar dintre toţi *jl* voi pedepsi pe Iancovescu ; asupra acestui capitol urmînd a insista la momentul oportun.

La unu am rămas la masă numai eu cu Fred. L-am găsit „prezentat" în condiţii mult mai bune decît s-a înfăţişat acum cîteva luni, la ultima noastră întrevedere. Nu ştiu exact despre ce am vorbit, dar, deşi tovărăşia hri^— mai ales în doi — mi-a fost, totdeauna, foarte agreabilă, m-am bucurat nespus, cînd a plecat.

După el a urmat masa de lucru (care avansează^ cu viteză de melc) şi toată dezolarea înecată în fumul odăii mele de lucru, situată în rînd cu sufrageria (la parter) şi fără uşă de izolare ori comunicaţie între ele.

Ce gîndesc eu acum despre tot şi despre toate, nu are importanţă, cum s-ar zice. De aceea rezum, ceea ce poate fi public.

1. Bobită e un „amor". N-am cuvinte sa-1 laud, atît cit merită. Şi cînd spun asta, fac toate eforturile să nu fiu tată.
2. Viaţa în casa mea — aşa cum am aranjat-o eu (după ultimele reflecţii — este de un comic irezistibil. (Şi deloc ridicol.) Păcat că n-am eu cum să mă ascund de „situaţia" în car/mă găsesc cu premeditare şi bună ştiinţă.
3. Kitty continuă să nu mă iubească, adorîndu-mă^
4. Mideria (cu „z" din „d" cu sedilă) mă amuză. Jur !... între ea şi între mine, de cîtva timp, e o luptă deschisă *şl* leală. Şi deşi ea („dînsa") e cu mult mai tare şi mă atacă cu toate mijloacele permise şi nepermise^ (deci, mă contrazic : nu mai e leală) n-a izbutit decîţ să mă facă s-o privesc în faţă. Este, cred, cel mai mare insucces ai ei.

Duminică, 13 iunie

Astă-seară — *pom varier Ies plaisirs* — scriu, înainte de a mă apuca de lucru. După obişnuita şi seînteietoarea „şueta" cu Iancovescu, care, nemaifiind vin „Bourgogne" (şi nici alt fel, dealtminteri) s-a retras mai devreme (să tot fie trei dimineaţa) mă pregătesc (şi rîndurile de faţă consti-

mie o intrare în materie) pentru reluarea trudei mele profesionale. Şi cu aceeaşi lipsă de chef, ca şi pînă acum. Noroc că, în materie de scenarii de film, nu e obligatoriu sa ai inspiraţie. Meşteşugul ajunge.

Cu acestea zise, să trecem la „faptele" zilei. Sînt tot şi mereu acelaşi. Dimineaţa (azi m-am sculat la prînz) e închinată soarelui şi florilor. Mi-o petrec exclusiv pe terasă, unde „gradinăresc" (cum zice Bobită) cu o sinceră şi atenta pasiune. Plivesc, leg, sap, ud, combin şi, mai ales, *schimb* tot timpul, în căutarea unei formule horticule care să mă mulţumească şi pe mine şi pe ele. (Adică florile.) După dejun, castelanul (ăsta sînt eu) s-a repauzat „niţel". Niţel pînă la cinci, cînd s-a trezit — ca de obicei — singur cuc, ezitînd între *spleen,* flori şi hîrţoage.

Mă surprinde — de-aceea şi menţionez asta aici — că eu, care am trăit (contrariu tuturor aparenţelor) toată viaţa singur, nu mă mai simt bine în singurătatea repetată (cotidiană, ce mai încoace şi încolo) a existenţei mele de azi. Kitty nu e niciodată acasă. Cu sau fără motiv valabil, găseşte în permanenţă un pretext să plece. Iese, matematic, de două ori pe zi. Dimineaţa (şi se întoarce la două, cel mai devreme) şi după-amiaza (şi se întoarce la opt, în cel mai fericit caz). Ştiu că aceste „ieşiri" au totdeauna un rost şi o justificare (privită prin prisma ei) numai în legătură cu căminul nostru şi cu un cît mai bun mers al acestuia. Totuşi, regret că n-o atrage, n-o reţine şi n-o interesează „interiorul" ei. Casa noastră în care este, în permanenţă, un musafir dublat de un grandios salahor. Băiatul se duce *(comme de juste)* dimineaţa şi după-amiaza la plimbare. Şi eu rămîn (indiferent de determinante) singur, singur mereu şi iremediabil singur. Această singurătate mă doare, deşi, cum spuneam, am trăit în ea. Mă doare, fiindcă acum nu mai sînt singur. Singur puteam să spun că eram, cînd în viaţa mea mă aflam numai eu. Acuma, cînd îi am pe ei — pe ei pe care i-am visat, i-am dorit şi i-am realizat — mă simt *părăsit,* nu singur. Şi „nuanţa" e foarte importantă. Mai ales cînd faci, ca mine, imprudenţa să te gîndeşti la ga. Şi-atunci, în aceste ceasuri de părăsire totală, cînd prezenţa sau tovărăşia mea nu se dovedesc necesare nimănui — nici soţiei mele, nici (în mai mică măsură) copilului meu — e firesc să revină în actualitate gînduri împotriva

cărora lupt şi „soluţii" de viaţă împotriva cărora mă apăr încă. Şi Kitty şi Bobită ştiu că, la capătul unei zile, ca şi în orice ceas al ei, eu mă aflu acolo unde m-au lăsat. între florile, singurătăţile şi manuscrisele mele. Ei — atîta cît au nevoie de mine — mă au, cînd vor. Ştiu unde mă găsesc şi unde îi aştept. Şi mai ştiu că, odată veniţi de pe drumurile respective, îi iert, pentru cît îmi fură, pentru cît nu înţeleg — prin marea scuză a uşii care se deschide. Copilului, fireşte, nu e cazul să-i fac reproşuri. Lui Kitty, şi mai puţin, fiindcă ea e un copil mare şi cu ăştia nu ştii cum să vorbeşti. Dacă le vorbeşti ca unui om mare, înţeleg ca un.copil şi dacă le vorbeşti ca unui copil, se vexează în calitatea lor de „oameni mari".

Oricum, existenţa mea — agitată de toate problemele care o animă, şi de ordin material şt moral — este, actualmente, de o nesfîrşită tristeţe, pe care, cu toate eforturile şi toate tratamentele pe care i le aplic, nu pot s-o înving, nici chiar s-o calmez. întotdeauna.

Viaţa mea se rezumă, brutal, în trei cuvinte : bani, lucru, flori.-Dar problema banilor îmi lasă stiloul nedeschis, chiar atunci cînd — mînuindu-1 — ar putea produce bani. Iar florile, pe care le îngrijesc atîta, florile mele de care mi-am agăţat mîinile inimii, ca zorelele, au început să-şi falsifice parfumurile native şi să-mi miroasă a disperare. Căci şi disperarea are parfumul ei. Nu oricine, însă, are nas să-1 înregistreze.

. *Et, sur ga, passons au travail,* deşi — a se remarca — mai aveam loc „liber" de scris.

Cred că posteritatea, mă va subînţelege.

Miercuri, 23 iunie, 5,30 dimineaţa.

M-am uitat în urmă — în această agenda care peste cîteva zile împlineşte o jumătate de an —• şi am .constatat că n-am mai băgat-o în seamă de-o săptămînă şi mai bine. Care să fi fost cauza, îmi zic eu, fiindcă n-am altă treabă şi, la această oră, cînd„ obişnuit, omul se lăfăieşte în ultimele lui ceasuri de somn legal, mie nu mi-e „Ene pe la gene" deloc. (Mă uit şi la „Ene" ăsta cum a ajuns celebru, numai fiindcă rimă cu „gene".) Şi tot eu îmi răspund : lipsa de interes pentru zilele trecute cu ;vederea, şi totuşi au fost

unele dintre cele mai grele cu care am luptat şi, pot să spun, astă-seară le-am biruit. Atît îmi e de dezagreabilă amintirea lor, că nu le „judec" aici, de teamă să nu fac această operaţie cu *parti pris*. Am muncit (de obicei, cînd e vorba de meseria mea, zic „lucrat") ca o vită de tracţiune grea. Din cele pe care în copilăria mea le vedeam înjugate la carele cu „var alb, gros, de Cîmpulung", urcînd Mateiaşul dinspre Dragoslavele. O muncă voită, încăpăţînata şi „neinspirată", fiindcă o ştiam obligatorie. Fiindcă ştiam că, la capătul ei, îmi surîde (ah ! cu ce rînjete i-am răspuns, în parcurs) onorariul. Cinci zile şi cinci nopţi în şir m-am chinuit peste caietele care se umpleau şi nu se mai apropiau de sfîrşit. Nu m-am culcat, în aceste cinci zile, decît dimineaţa, începînd de la unsprezece încolo. Şi mint. Nici atunci nu m-am culcat. Am lăsat numai tocul, fiindcă nu-1 mai ţineau degetele şi nu-1 mai puteau urmări ochii pe pagini. Pînă la ora prînzului, am „grădinărit" pe terasă, i-am făcut jucării lui Bobită, am prins un pic de soare printre picături (plouă de-o lună fără încetare), aşteptînd dejunul, nu atîta pentru că mi-era foame, dar pentru ca să-i dau lui Kitty satisfacţia că, cel puţin, mă „hrănesc". Se pare că am şi slăbit în timpul acesta. După dejun au urmat ceasurile de somn. Două-trei-patru ! Pe urmă, iarăşi, masa de lucru. Şi, la fel, repetarea programului. Ultimele două zile, luni şi marţi (adică „azi", fiindcă notez cele de faţă la data de „miercuri", avînd în vedere că miezul nopţii a trecut şi eu respect, formal, normativele calendarului şi, oarecum, ale timpului) au depăşit chiar cele mai optimiste aşteptări ale mele : n-am mai închis ochii, în nouăzeci şi şase de ore, nici o clipă. Am „cucăit" pe fotolii, *ţurînd* cîte, maximum, o jumătate de ceas de somn. Şi e adevărat că somnul acesta „furat" (nu ştiu de la cine) e cel mai bun şi mai odihnitor. Şi, in concluzie, „turul de forţă" (şi de verificare a acestuia) s-a terminat în favoarea mea. Mi-am terminat toate „lucrările" pe care trebuia să le termin şi cea mai grea dintre toate a primit punctul final la patru după-amiază, urmînd să aibă lectura „oficială" la cinci şi treizeci. (E vorba de *Omul din Ceatal)*

Scenariul respectiv şi-a primit blagoslovenia, după care urmează, în curînd, ordonanţele de plată. Complimentele respective, în legătură cu lectura acestui scenariu, Ie aştept

de la cei care l-au ascultat, dacă cumva îşi scriu şi ei „jurnalul" ca mine. **[....]** Este o muncă exasperantă, trudnică şi, în fond, neplătită, iar cît priveşte „gloria" care ar putea compensa (mă gîndesc la alţii), într-o oarecare măsură, toate acestea, ea nu mai e niciodată a autorului şi a scenaristului. Se împarte între vedete, regizori, fotografi, arhitecţi decoratori, electricieni, peruchieri, capitalişti (producători) şi-aşa mai departe...

în sfîrşit ! Am făcut-o. am făcut-o î Şi, probabil, c-o s-o mai Iac. Mai ales că azi mi s-a anunţat o nouă „comandă". Lectura s-a terminat la nouă şi jumătate seara. Ploaia torenţiala a determinat Ministerul Informaţiilor, unde aceasta a avut loc, să-mi ofere o maşină care să ma ducă pînă acasă. Am refuzat, fiindcă întotdeauna mă simt prost în maşinile cărora nu le achit cursa la destinaţie. Afară de cazul^cînd sînt ale mele. Mi-am luat, aşadar, picioarele la spinare, mi-am încheiat, în ultimul nasture, *trench-coat-v*\ la gît, mi-am îndesat pălăria pe cap şi-am pornit-o singur, absolut singur, sub aversă, către casă. A fost o plimbare nemaipomenit de frumoasă. Ploaia, bătrîna mea prietenă — indiferent de sezonul şi „tonul" sub care se prezintă — mi-a simţit parcă încântarea interioară şi m-a condus pînă acasă, în băşici de simpatie lichidă. Şi, ca o confirmare, cînd băgăm cheia în broască, la poartă, mi-a ars un trăsnet^grandios de adio şi-a urmat apoi „schimbarea", de la cămaşă începînd (că, ce poate să treacă apa prin impermeabilele astea, e nemaipomenit !) şi „capitul" lui Bobită — abia ridicat de la cină — aplecat pe pieptul meu „ca să-mi usuce inima" (îi spusesem în prealabil că m-a plouat pînă în inimă şi din cauza asta nu sînt chiar atît de bine dispus, cum mă ştie. Că mi-e umedă. Expresia mea, în concluzie, a fost următoarea : „Am luat apă la cord, adoratulej"

Pe urmă au început, telefoanele. „Administratorii .mei de plasă" se interesau dacă am terminat lucrul (mi-1 respectă întotdeauna) şi dacă pot să vie să mă vadă. Fireşte că au putut. Şi, după întoarcerea lui Kitty de la teatru, ne-am aliniat la masă : Iancovescu, Frumuşanu, Pompa, Fanny Hornstein cu Miryam Mare (aceeaşi Miriam Segal, verişoara lui Puiu) şi nu ne-am mai ridicat de acolo (ce-am vorbit, **nu** ştiu nici eu şi sînt sigur că nu ştie nimeni dintre ei) pînă nu a încetat ploaia... Adică, la trei dimineaţa. Că dacă

nu era ploaie, parcă n-am fi stat tot atît. Şi poate chiar mai mult, fiindcă, neexistînd ploaia, dispărea motivul de plecare.

Et, sur ca, je me tire ma tropre reverence !...

Vineri, 25 iunie

Evenimentul cel mai important al zilei (de politică mi-am propus sa nu mă ocup în aceste însemnări strict personale) este că m-am tuns. Implicit, am ieşit din casă pînă la bărbier. Trecînd pe străzi, am avut impresia netă că am venit din provincie, cum veneam pe vremuri de la Cîmpulung, cu trenul de nouă dimineaţa. Mica distanţă care mă desparte de centru, unde se află „Frizeria Frascatti" (la care „oficiez" de douăzeci de ani de zile şi nu m-a tuns — afară de cazurile cînd nu eram în ţară sau în Bucureşti •— decît Aurică) mi s-a părut interminabilă. Mi-a părut rău că n-am telefonat să-mi vie bărbierul acasă. Nu mai cunosc oraşul, nu mai cunosc oamenii'şi- agitaţia lor mă enervează. Dar, odată ieşit, eram, fireşte, „intrat". După bărbier m-am dus, ocolind Calea Victoriei, să caut un „şalău" pentru dejunul de mîine. Aceasta, avînd în vedere că azi am încasat nişte bani, care s-au transformat —• în zece minute — în chirie, sandale pentru Bobită, plata „restanţei" la băcan etc. Dar, în loc de şalău, am venit acasă, pînă la urmă, cu un Luchian (o minune) şi cu un Petraşcu. Şi cu o franzela la subţioară, avînd în vedere că în fiecare mînă duceam cîte un tablou, şi bani de birje — pardon de expresie i —• nu mai aveam.

în drum spre casă m-am întîlnit cu Siegfried şi cu Cella Voînescu, soţia lui. Le-am arătat tablourile şi amîndoi „emerveiaţi" au declarat că sînt — în raport cu fiecare din autori — două *piese* rare. Ştiam. De-aia le-am şi cumpărat. Rar mi s-a întîmplat, de-un timp încoace, să fiu *mz* „amuzat" ca azi, în timpul parcursului, cu tablourile în mînă şi pîinea la subţioară. (Nu se găseşte pîine şi nu ştiu de ce. De „înţeles", ce să mai vorbim ? Cum o să înţeleg, dacă nu ştiu ?) Mă gîndeam la mutra lui Kitty, acasă. Ştia că am la mine un rest din banii încasaţi dimineaţa. Bani îndelung şi eroic aşteptaţi ! Şi, în loc de bani, vin cu vînt în buzunar, cu o franzelă şi cu două tablouri în mîini. Nu

ştiam cum să-i explic „resortul" care m-a determinat să fac o „demenţă"ca asta, în zilele pe care le trăim. Ea se opusese şi la cumpărarea unui eventual şalău !

„E lux", zicea Kitty, cînd am plecat. „Din cît costă un şalău, noi mîncam două zile". Ce te faci acum, coane Tudorica, cînd ai dat pe două tablouri echivalentul a douăzeci de şalăi mari ? Adică tot ? Poţi să mănînci bărcile din Veneţia lui Petraşcu sau satul din „guaşa" lui Luchian ? Nu e nimic ! mi-am zis. Chiar dacă nu mîncam, Kitty „înghite". Fiindcă — dincolo de gospodină, de mamă, de soaţă, de fiica, de nepoată, şi de femeie „cu cap" — Kitty e o confidenta larg înţelegătoare a „umorilor" şi năzbîtiilor mele. Chiar cînd nu sînt onorabile, cum era cazul.

Am uitat să spun ceva destul de „amuzant". Siegfried şi Cella, văzîndu-mă *pe jos,* cu pîinea sub braţ şi cu tablourile în mîini, m-au întrebat, cum era şi firesc, „ce e cu mine şi cu ele". Cînd toată lumea mea „artistică" ştie că sînt „lipit pe spate", că nu cîştig un leu din foarte productiva mea profesie de pînă acum (căci lucrul a fost premeditat şi se comentează), cum o să spui — fără să te creadă mincinos ori nebun — că ai *cumpărat* tablouri de Luchian şi de Petraşcu ? Aşa că am răspuns cam următoarele :

— Dragă, din cauza mizeriei, am ieşit să-mi vînd tablourile din casă, pe stradă. Personal, fiindcă la magazinele de comision dau şi procente degeaba şi mă mai şi fură pe deasupra. Pînă la ora asta (era aproape opt seara) am stat de pomană, cu „marfa". N-a picat nici un client. Şi stau pe Calea Victoriei cu ele de la nouă dimineaţa, ca dovadă, uite, pîinea. (Din pîine lipsea un colţ, pe care mi 1-a furat Lulu Nicolau, cu care mă întîlnisem înainte.) E tot ce-am mîncat la dejun.

Oamenii ăştia doi. Cella şi Sieg, îmi sînt foarte dragi. Cu toate „potrivelile" lor profesionale şi lipsurile lor de caracter, cred, totuşi, că ţin foarte mult la mine. I-am remarcat schimbînd o privire rapidă între ei şi, pe urmă, n-au .mai ştiut ce să spună. Erau trişti, sincer şi leal trişti.

Şi eu am avut „cruzimea" să-i las aşa !

Şi acum să revin la domiciliu.

Cînd-am ajuns, Kitty nu era acasă. Am pus, în biroul meu, tablourile, la vedere. Am „ars" o drojdie (cinci are

omul bani, are şl drojdie) ca să-mi consolidez o continenţă, şi-a venit Kitty. A dat cu ochii de tablouri. Le-a admirat, le-a pus în lumina cea mai favorabilă, mînuind expertă comutatoarele şi pînă la urmă, fireşte, m-a întrebat :

— Ce e cu astea ?

— O mică atenţie din partea mea, i-am răspuns. Un „Luchian" pentru Bobită şi un „Petraşcu" pentru tine. Şi bani de piaţă, pentru mîine, te înştiinţez că nu mai posed.

A urmat o explicaţie scurtă şi un rîs în duet, nemaipomenit. Şi asta a fost răsplata mea cea mai mare.

Kitty rîde foarte rar.

Şi, în concluzie, adaug că ea a bătut tablourile în perete.

Şi mîine, dacă o să ne fie, eventual, foame, n-are nici o importanţă. Ne uităm la tablouri, pînă ne saturăm de ele...

Sîmbătă, 26 iunie

O zi, ca şi vremea. Averse cu soare ori fără şi înseninări optimiste dar incerte, Aşa cum sînt de părere, de exemplu, şi muşcatele mele de pe terasă. Le-am uitat pe ele, fiindcă fiind eminamente roşii, cred că, implicit, sînt preşedintele comitetului de interior al florilor mele, toate, de pe terasă.

Am debutat în „cotidianul zilei" cu vechile practici : plajă, singurătate totală — între soare, nouri şi gînduri — lucru. Tot „lucru" care mă plictiseşte, cu atît mai mult cu cît depind de el, chiar şi ca să am dreptul să mă plictisesc (căci plictiseala trăieşte numai prin ceasurile moarte din jurul ei). Dacă „ceasurile" ar fi vii, *dînsa* ar fi defunctă. Program neschimbat. (Direcţiunea nu-şi mai poate rezerva dreptul de a schimba numerele din program.) Dejun (azi calm), somn după-amiaza (mai bine lipsă, dacă e vorba să visezi ce-am visat eu) şi, în concluzie, un drum care nu se mai termină — printre oameni, peste străzi şi, pe cît s-a putut, dincolo de ei şi de ele. Marele meu noroc — în această „stare" în care mă găsesc şi împotriva căreia nu mă „rebifez", că n-am de ce — este numai şi numai Bobita.

Şi mai mult nu vreau să spun astă-seară. Deşi aş mai avea atîta loc să umplu pagina unei zile. Mai ales ca n-a fost goală, ca pagina care rămîne — din foarte multe şi

anumite puncte de vedere — peste care se pune, tutelar şi amărît, acest ultim punct.

P.S. Domnişoara Celesta, călăreaţă de înaltă şcoală, anunţă onor. public, că nu poate să se producă astă-seară, fiind grav suferindă pînă mîine-seară, cînd va avea plăcerea să reapară „iarăşi din nou" în faţa onor. publicului, cu program schimbat.

Şi musica circului atacă : *Pe lîngă plopii fără soţ,* căci urmează ăla cu scara pe nas, cu copilul în vîrfu! ei şi cu nevasta, încolăcită la jumătate, agitînd batistă albă spre onoratul public.

Duminică, 27 iunie

Dimineaţa : grădina, plaja, duşul şi lucrul. Toate pe terasă, unde am început să-mi fac vilegiatura. Şi nu ştiu încă dacă asta nu va fi singura în anul „corent". După-amiază, numeroase telefoane la care n-am răspuns (sînt în provincie pentru ele) şi o vizită, la şapte seara, a lui F. T. — un tînăr bine şi atent pregătit. Un bun comunist, din punctul lui de vedere şi, cred, şi un eventual bun autor dramatic. Vizita lui, fixată din ajun, a fost în legătură cu spectacolul de toamnă al Teatrului „Confederaţia Generală a Muncii", spectacol la care am colaborat şi eu, scriind unul din tablourile „grele" (şi suplimentar pentru mine) împreună cu T. El „politicul" şi eu „teatralul" respectiv. Ştiu că băiatul ăsta m-a urît cu anticipaţie. Adică înainte de a mă cunoaşte. Şi în calitatea lui de comunist, cu oarecare galoane în cadre, şi în aceea de *scriitor* fără nici un galon în rîndurile noastre, îmi fac o plăcere să-i acord cu „proprio motto" primele galoane. Căci totul nu e să ai galoane. Mai trebuie să ştii şi pentru ce ţi s-au dat. Şi cine ţi le-a conferit. Nu mai vorbesc de umerii pe care trebuie să le porţi. Uneori, galoanele acestea profesionale îi apasă mai greu decît sacii de făină pe care i-ai putea duce, pe umeri, în locul lor. Şi, cu

aceste precizări, „cred a şti" că T. şi-a meritat galoanele. Iar umerii, i-am presimţit în devenire, peste amăgitoarea şi auria lor strălucire.

Şi cu aceasta, s-a făcut nouă seara. Cum Kitty avea astă-seară ultimul spectacol cu *Pensiunea doamnei Siamate* (stagiunea Naţionalului ultim — sînt patru în prezent — închizîndu-se astă-seară la Teatrul Comedia), ne-am dus *in corpore* la teatru *s-o luam,* toţi cei care, dintre cei de faţă în sufrageria mea, unde s-a pus la cale „lovitura", o iubim. Adică : Bobită, Iancovescu, Pompa şi cu mine. Fiecare, fireşte, iubind-o în felul nostru. (Şi, pentru fiecare fel, s-ar putea şi aş putea scrie un roman „psihologic".)

Dar, în afară de noi, se mai gîndiseră şi alţii s-o întîmpine la „ieşirea artiştilor". E vorba de vecinul meu, dl. Matei — băcan mic şi ardelean mare — flancat de soţie şi fiica lor, „tanti Margareta", cum îi zic eu, în etate de patru ani şi care, în parcurs (ne-am întîlnit cu toţii pe pasagiul Comedia) mi-a declarat că pleacă la Făgăraş *saptămina trecută,* ca să se îngraşe pînă la toamnă.

Am simţit că Kitty a fost foarte mulţumită cînd ne-a găsit pe toţi — „armata lui Papuc" — la ieşirea din teatru. De atîta entuziasm, am consimţit chiar să mergem cu tramvaiul spre casă. (Eu nu mă urc în tramvai, decît, vorba aceea, la o mie de ani o dată.)

Acasă ne aştepta un „supeu" întocmit întîmplator (nu de circumstanţă) după ultimul jurnal „de altădată".

Cred că am fost cu toţii agreabili unii faţă de alţii, mai ales că Bobită *etait de la compagnie.*

După terminarea „festinului" — odată cu dispariţia lui Bobită în „cîrca" lui Kitty (şi sînt multe trepte pînă sus, în odaia lui, faţă de o singură şi atît de maternelă „cîrcă") şi urmat de „imensa" lui *schwesier,* Annie a noastră, căci este demult un nou membru al familiei mele — am rămas în. *tete-ă-tete* cu „bătrînul", preţuitul, îndelung al meu prieten, Iancovescu, care, de cîtva timp, mai are în ochii mei o calitate nouă : aceea de *cobai.* Dar treaba asta nu vreau s-o ştie, fiindcă nu i-ar înţelege *acuma* poate sensul şi ar fi păcat pentru amîndoi. Şi pentru mine c-am zis, şi pentru el ca nu a priceput de ce spun, şi pentru interesul general al „ştiinţei" care, după cum se ştie, primează şi — în majoritatea cazurilor — îşi datorează victoriile acestor

şoareci ridicaţi la rangul de martiri ştiinţifici. (Se pare că şoarecii aceştia au contribuit chiar şi la descoperirea „şoricioaicei". Ceea ce ar putea constitui chiar subiectul unei piese de teatru, pe care, fireşte, n-am s-o scriu niciodată.)

Dar să revin la *tete-â-tete-ul,* extrem de interesant, de astă-seară. Cred că foarte arareori expresia franţuzească de mai sus s-a potrivit mai bine şi şi-a justificat mai precis propriul său înţeles; într-adevar, *tete-ă-tete-*\\\ nostru de asta-seară a însemnat conversaţia strictă a.doua capete (şi ce capete !). Pardon de lipsa de modestie ! Două capete care au stat de vorbă ca de la cap la cap.

(O foarte suspectă „bătaie de inimă" mă împiedica să continui. De>i ştiu demult că inima mea se numeşte cord, că, „băiat de inimă fiind", o să am ocazia (phiuu ! cum bate) să continui ceea ce vreau să spun. Trebuie să mă întind. Numai.de n-aş rămîne aşa... Nu de alta, dar ar fi păcat să nu spun ce-am discutat cu Iancovescu.

Şi „cardiazoîul" e tocmai sus. Să încerc să fiu mai presus decît ei. în orice caz, ora este patru dimineaţa fără un minut şi dacă data asta va fi să fie importantă, nu mai pot,..

Marţi, 29 iunie

Şi, în sfîrşit, am ajuns la ultima (penultima adică) filă a acestui caiet — cum-necum, dar am ajuns. Am închis intre paginile sale (îi zic „sale", fiindcă de acuma e defunct, şi defuncţii nu se tutuiesc, dacă eşti binecrescut). Şase luni de „existenţă" (dacă se mai poate numi aşa), şase luni din „ultimul stoc" de marfă (ca să mă exprim comercial) din ce brumă mi-a rămas în „prăvălie".

Luni, 19 iulie, Cîmpulung (doua şi treizeci noaptea)

Adineauri, doar m-am spălat pe faţă („pe ochi" cum se zice aici şi, în speţă, se potriveşte), am terminat de scris scenariul unei piese care se numeşte, provizoriu, *Morţii să nu hivieze.* L-am terminat plîngînd cu hohote (nu exagerez). Nu ştiu dacă scenariul acesta se va transforma vreodată într-o piesă de teatru, după cum nu ştiu dacă, în acest caz, şi spectatorii vor plînge la finalul ei, cum am plîns eu. Fapt este că, de cîtva timp, încep să-mi dau arama pe faţă şi

să scriu numai lucruri triste, aşa cum totdeauna am fost eu şi „predispoziţia" mea, dincolo de aparenţe, de aptitudini şi de *optica* cu care am privit viaţa şi, oarecum, mi-am realizat „opera". Cred că „adevăraţii" umorişti — *marii umorişti,* le-aş zice, dacă n-ar fi vorba să mă amestec şi eu printre ei — au fost, înainte de toate, nişte „mari trişti". După cum marii întristaţi ai scrisului au fost, totdeauna, dincolo de el, nişte imenşi umorişti. Cînd fac această afirmaţie, mă gîndesc la Oscar Wilde şi la Paul Verlaine, ale căror „vieţi" le cunosc în amănunt, din *tot* ce s-a scris despre ele. Dintre români, mă gîndesc la Topîrceanu, unul din dragii şi bunii mei prieteni. Nu vorbesc de „corespondenţa" noastră. Amintesc însă *Balada chiriaşului grăbit.* (Mi se pare că aşa îi zice.) Există în literatura noastră o poezie mai tristă decît asta şi exprimată într-o formă mai veselă ? Eu, unul, n-am citit. Afară, fireşte, de poeziile cu *subiect* şi *obiectiv* tragic care — vorbesc de literatura românească — izbutesc, de cele mai multe ori, să apară comice, tocmai din cauza *tragismului lor voit.* Dar să lăsăm, iubite maestre (mă adresez, fireşte, mie) aceste consideraţiuni de ordin general şi să revenim la lucruri mai apropiate de rostul acestui jurnal.

Aşadar, de cinci zile mă aflu la Cîmpulung. Cu Kitty, cu Bobită şi cu Annie. în sfîrşit, după „groaznice" lupte „materiale", după nesfîrşite amînări şi zile ucise de lipsă (avînd totuşi mulţi bani de luat) [...] am izbutit să ajungem aci. în casa noastră (a mea), adică părintească. în ultima care ne-a mai rămas şi în care — dacă nu m-am născut eu — s-a născut primul act din *Titanic vals,* în 1931, cînd am stat cîteva zile bolnav aci.

întîlnirea mea cu Cîmpulungul — în calitate de „plezirist'\ de data aceasta — a fost dintre cele mai lirice şi cordiale. Şi obişnuite. Sub orice aspect s-ar prezenta, eu îl regăsesc totdeauna pe cel care îl cunosc, în care am trăit şi pe care îl am încrustat pe inimă, ca o „vedere generală" din cele care se pictau pe vremuri pe paharele cu apă de reclamă, de la titlul „Suvenir din Cîmpulung" (aşa cum se cheamă unul din volumele ciclului meu de romane la care lucrez în prezent, pentru viitor, desigur, cenzura actuală neîngăduinciu-i să apară, din cauza lipsei de *linie,* în sensul idiot al cuvîntului). Fiindcă mai *pe linie* decît viaţa — ea

însăşi comunistă —: nu poate fi nici unul din tovarăşii însărcinaţi cu gîtuirea (inutilă şi stearpă, tovarăşi) a slovelor destinate tiparului.

Din prima dimineaţa a sosirii mele (am ajuns noaptea) am început „inspecţia" mea obişnuită. A străzilor, a oamenilor, a prăvăliilor, a parcurilor şi aşa mai departe. Este nemaipomenită prietenia mea cu tîrgul ăsta. Nu e colţ, nu e maidan, nu e muche de prund sau masă de circiumă în care să nu mă întîlnesc — clar şi emotiv — cu mine. Sînt peste tot, la toate vîrstele, cu matricolă pe braţ (123) sau cu pipă în gură, cu dalie la butonieră, luminată cu bec pe dedesubt (bateria în buzunar) la „bătăile de confetti" clin Grădina publică, sau în birje, cu Pic la picioare. (Un splendid *Brac* pe care mi 1-a otrăvit primarul Nae Costea — nenea Nae — cam rudă cu noi, prin alianţă, din cauza răzbunării politice.) L-am „înjurat" pe timpul alegerilor din 1927, cred, într-o gazetă locală şi fiindcă nu putea să mă „lovească" altfel, mi-a otrăvit dinele pe care îl adoram. Rezultatul ? în ziua de 10 Mai —• pe cînd el, primarul, se afla în faţa Primăriei, ca să „primească" defilarea — sosit in ajun în Cîmpulung şi pus în cunoştinţă de cauză de moartea lui Pic, m-am repezit la el şi i-am aparat capul cu bastonul. Drojdie i l-am făcut. Drept care, am fost „arestat" circa un ceas şi apoi dat în judecata, pentru uîtragiu cu lovire în exerciţiul funcţiunii (că l-am şi înjurat înainte de bătaie) şi condamnat în lipsă, cf. art. 181 şi următorul, din Codul penal, la nu ştiu cîte luni de închisoare. închisoarea — care, pînă la apel, schimbîndu-se guvernul — a fost amnistiată, ca „delict electoral".

în Cîmpulungul ăsta eu nu lipsesc de nicăieri şi,. fără nici un fel de exagerare literară, am impresia ca-mi creşte lavaliera la gît cînd trec pe sub unele ferestre, de la care astăzi, aplecate peste aşternuturile scoase la aer, îmi răspund la salut — incerte şi jenate — diferite „babe", în ochii cărora, cînd mă uit, lavaliera mea se mai vede totuşi, mică şi romantică, ca o pupilă de rezervă.

Dar cîmpulungenii ? Cum singura cafenea a oraşului a dispărut, pe cei mai bătrîni i-am regăsit la cimitir, la Flămînda, cînd m-am dus să văd şi să „aranjez" mormîntul tatii. Tot oraşul meu e acolo, cu mici excepţii. Plimbîndu-mă printre cruci, astăzi chiar, l-am reconstituit întreg.

Din morţi, din cruci, din fotografiile de pe ele. Un oraş întreg culcat sub flori. Toată copilăria mea, cu merişor pe margini şi cu candele stinse la cap [...]

După cimitir, au urmat parcurile şi grădinile publice. Sînt multe şi la fel, cum le ştiu. Am ostenit, alergînd după mine pe aleile lor, într-un loc (nu mint) m-am aplecat să caut primul chiştoc de ţigară fumată pe furiş într-o seară de 10 Mai, după ce fusesem la „retragerea cu torţe". Atît de neschimbată mi s-a părut grădina, încît eram sigur că o să găsesc şi chiştocul meu, aruncat pe jos şi strivit cu talpa sandalei cumpărată din bîlci, de la domnul „Luna Park" — un ovrei distins, cu bărbuţa roşcată şi cu inel cu safir pe deget, pe care tata îl iubea foarte mult şi cu ai cărui băieţi am „copilărit" veri de-a rîndul, în timpul bîlciului. îl chema Siiberstein, mi se pare, şi avea magazinul de ghete „Luna Park" în Bucureşti, pe strada Carol.

Am revăzut şi bîlciul. Celebrul bîlci al Sf. Ilie.

i foAst 1ecît: o tristeţe ghemuită în gheretele cu turtă dulce, învîrtită în lanţurile mizere şi înţepenită la „fotograful â la minut", lîngă coşuJeţul cu flori de foiţă colorată. Unde e „Bîlciul Sf. Ilie" ? Cîte cărţi aş putea să scriu despre el ?^ Cîte piese de teatru aş putea să scriu din drenie1f *ui. ™ci> anonime şi totale ? Dacă n-ar fi decît moartea călăreţei de „înaltă şcoală" de la circul „Hamersmith", care s-a spînzurat într-o dimineaţă de trapezul circului, din dragoste pentru domnul Georgescu-Portărelul (portărel, într-adevăr, la Tribunalul Muscel). Pudrat, cu monoclu, cu cărare, cu baston cu miner de fildeş, cu *guetres* albe peste pantofii cacănii. Şi vorbea cu „r". Sau accidentul lui Tony — clovn şi trapezist — care s-a aruncat în gol (ca în *Fraţii Zemgano)* dintr-un dubiu salt mortal, fiindcă „rivalul" îi demontase din şuruburi trapezul... (Apropo de *Fraţii Ze?ngano*. Am adus cu mine, cu intenţia să lucrez, un scenariu foarte bun — al lui Iancovescu, extras din romanul lui Goncourt. Mai repede decît o piesă de teatru — care poate ieşi, totuşi, foarte bună — cred că am să scriu, dacă scriu, un libret de operă. Cu un roi pentru Goangă, în Lamour, pe care eu îi fac un clovn „la pensie", la care locuiesc cu chirie cei doi fraţi. Muzica i-aş da-o Iui Daix. Are mari şi interesante îndrăzneli muzicale.)

Scriind paranteza, menţionez că în seara de 14, data sosirii mele aci, am prins, întîmplător, la radio o „retransmisie" de la un bal Mussette, din Paris. Cum mama îmi dăduse o sticlă de vin de-al nostru (recolta 1928, deci de douăzeci de ani), vin care nu era altceva decît un excelent şi rar vin franţuzesc, îşi poate închipui oricine ce seară admirabilă am avut. Şi ce tristă seară ! Şi nu ştiu de ce, tot timpul cît am ascultat acordeoanele franţuzeşti cu inegalabilul lor sunet, mi-a venit şi revenit în minte începutul unei poezii a lui Verlaine (nu ştiu dacă citez exact) :

„Et toi, tu coulesy o ! Seine, en emportant vers tes Havres,
l'es cargaisons de bois, d'huile, et de cadavres..."

M-am întrerupt cîteva minute din scris, fiindcă mi s-a părut că „umbla cineva prin curte". (Aşa^ţi se pare totdeauna, noaptea, în provincie.) Revenind în^ sufrageria in care mă aflu, m-am gîndit la ce-am notat aci înainte. Habar n-am! Şi ăsta este marele avantaj al „jurnalului". Neştiind pentru ce scrii, scrii ce vrei. Tot ce îţi trece prin minte, fără scop şi fără legătură. Aşa cum e *şi* viaţa. Diversă, construită din detalii şi din fragmente. Fără cap, fiindcă nu-1 ai atunci cînd începe şi fără coadă, fiindcă nu ştii cînd ajungi la ea. Şi cu această cugetare profundă dar adîncă, menţionată mai sus, constat că după ferestre a început să se învineţească de ziuă. Trebuie să fie patru dimineaţa, cel puţin. în toate odăile din jurul meu doarme cineva. Colo, mama cu Sofia, sora ei. (Ce carte şi viaţa ăsteia !) Dincolo, Bobită cu Annie. Alături, Kitty cu o piesă de Dulud în mînă". (Se cheamă *Tous Ies deux* şi o traduce, în prezent.)

Jos, Anişoara — bonişa — cu unul care a intrat acum vreun ceas peste poartă, fluierînd ultimul şlagăr al fanfarei din bîlci. Lîngă ea, iUecu, cu familia, chiriaşul nostru... gratuit. Şi, dincolo de casa noastră, doarme tot oraşul... Cu ambiţiile, cu idilele, cu dramele, cu visurile, cu lacrimile şi cu pensionarii lui. Şi sînt sigur că colonelul Şerb, un vecin, sforăie de clatină florile teilor de pe strada Rîului.

Marţi, 20 iulie

Observ că acest al doilea caiet al „agendei de birou" l-am început după douăzeci de zile de la încheierea pri-

mului. Oare, în douăzeci de zile astea, să nu se fi petrecut nimic important, care să merite a fi menţionat aci ? Or s-au petrecut poate lucruri atît de importante, încît depăşesc lipsa de solemnitate a acestor însemnări redactate, ca să zic aşa, în pijama ? Cert este că, în aceste douăzeci de zile de pauză, am fost din nou foarte bolnav. O violentă „rechută" de malarie şi altele, al căror diagnostic precis n-am vrut să-1 aflu. Apoi, muncă grea, printre frisoane fizice şi febre morale.

Neplăceri, contratimpuri, nervi — toate şi tot încadrat în rama subţire şi ternă a unei dezolante şi persistente melancolii.

Serile au trecut identice, în sufragerie, cu aceiaşi oaspeţi, cu aceleaşi sticle (şi am început să le socotim aritmetic, din ce în ce mai îngrijoraţi) şi cu aceleaşi ploi nocturne şiruind pe burlane, arpegiile lichide şi dezolante ale unei toamne premature. Un singur eveniment a schimbat, într-o seară,^ tonul acestor şedinţe de veghe voluntară şi vervă scoasă — cu sila — la muncă de folos obştesc.

A ieşit Puiu Hornstein din închisoare. După trei luni, pe care mi le-a povestit în cîteva minute. Cîteva minute, în cuprinsul cărora, de prima dată, am tăcut toţi cei de faţă. Şi cred că Puiu n-a fost niciodată respectat de vreun auditoriu, ca în minutele acelea. Mi-am dat seama că, cu toată modestia lui cunoscută, de data aceasta, se simţea „cineva*. Venea, doar, de la puşcărie. Şi în ziua de astăzi, cîncî marile brazde ale lumii se răstoarnă pentru noile recolte ale condiţiei umane, cînd se pun cu braţe gigantice temeliile unei lumi ^ noi, puşcăria executată a ajuns la rangul unui gaîon, la triunghiul de^fir al raniţelor de pe braţul sting al tunicilor militare. Să fie un simptom ? Să fie numai un simplu paradox ? Sa fie, poate, o dureroasă şi demoralizantă constatare că „libertatea" nu se poate menţine decît prin puşcării ? Nu ştiu şi nici nu vreau să-mi bat capul să mă lămuresc. Marea înţelepciune a momentului e să cauţi — prin toate mijloacele şi cu toate eforturile — ca să nu înţelegi nimic. Şi, mai ales, cînd ţi se pare că ai înţeles ceva, să vrei să mai explici şi altora.

Revenind în Cîmpulung, unde mă aflu, notez pe ziua de azi o partidă de bridge la „Ogradă", la Scarîat Angheleanu (doi km de oraş); o „ţuicăV înainte de prînz, la

„Iordache", cu prietenii copilăriei mele : Birşa, Tîrlică, Tarhon, Grecu şi Brambureala ; o trecere rapidă printre gogoşile înfuriate şi lanţurile dezlănţuite în spaţiu ale bîlciului Sf. Ilie ; şi, astă-seară, răsărită dinspre Chiciura Maţăului, drept în fereastra din faţa mesei mele de scris, *o* lună plina şi mare, cît c... Leliei Hănulescu, cum zicea bietul tata, în marile lui momente de poezie la domiciliu.

Miercuri, 21 iulie 1948

Astăzi se împlineşte o săptămîna de cînd^sînt aici. Nu ştiu cum a trecut şi nici nu vreau să ştiu^ (să aflu, adică). Mi-am „întocmit" un program de „vilegiatură", pe care^, fireşte, nu-1 respect. Nu ştiu la ce oră ^mă scol şi nu mă uit la ceas la cîte mă culc. Dacă mă întrebi ce-am facuţ într-o zi, îţi răspund sincer : nu ştiu ! Nu fac nimic şi totuşi ziua e plină de „activitate". Important este că nu aud telefonul deşi îmi vin zilnic ***avize*** din Capitală (se duce Kittv la apel, nu eu), că nu sînt *obligat* să fac nimk (şi cît fac de mult din cauza asta î) şi că — liber şi *incult* şi inutil ca o buruiană — îmi înfig rădăcinile unei zile, cînd pe prundul gîrlei, cînd la masa din sufragerie — la „bridge în doi", eu cu mama — cînd pe dealul Flămîndei şi cînd pe platoul Gruiuîui. *Activitatea* mea „literară" este, deocamdată, redusă la „planuri".

Eu n-am scris niciodată cu „scop". Dar totdeauna pentru alţii. Ca să mă audă vorbind tare de pe^ scenă, sau să mă lase să le şoptesc la ureche, dintre pagini de roman. Fără cititori bănuiţi, fără public presupus, cred că ^ n-aş fi scris niciodată nimic. Sînt împotriva^ literaturii^ produsă exclusiv pentru creatorul ei. Şi cred că cine^ susţine aşa ceva, ori minte, ori nu e scriitor. Scriitorul adevărat, liber, proiectat din el însuşi în operă şijn timp, are nevoie de „public", cum are nevoie calul de ovăz şi slujba popii Moîsescu de^la Biserica Domnească, de enoriaşi. Ce s-ar face bisericile fără credincioşi (sinceri sau numai obişnuiţi) şi cum aromai trage la ham caii lui Florian Boghet (trăsura nr. 12) fără ovăzul zilnic ?

Am scris cu termometrul în gură. Constat că am iarăşi treizeci şi opt şi două linii. Deci, cu toată speranţa mea că este tot „orechută" de malarie, prefer să mă bag în pat

şi dacă febra îmi lasă ochii liberi, sl continui un roman poliţist pe care l-am început şi care pînă acum este atît de idiot, încît ma interesează la culme. Se numeşte *La mort au jardin* de Van Dine (!!!) Mă rog !

Joi, 22 **iulie**

Fără îndoială^ şi fără premeditare, „lucrurile" cele mai importante din viaţa mea nu sînt sortite să fie scrise aici.

Nu-mi dau seama exact pentru ce. Poate, unde, relatîndu-le „la rece", consemnîndu-le aci, le-aş da o importanţă pe care nu o au^în realitate şi le-aş descifra semnificaţii pe care nu le merită. Poate e şi un fel de orgoliu, poate chiar un fel de timiditate. Poate, pînă ia urmă, la mijloc nu'este altceva decît gîndul marei şi egoistei „rezerve" cu care fiecare om pleacă în călătoria din urmă. în sfîrşit, nu vreau să „adîncesc" problema, mai ales că mi-am propus (cînd? nu ştiu Q ca în aceste însemnări să mă ocup exclusiv de faptele diverse şi — în cazul meu — implicit banale ale existenţei mele cu care în fiecare zi mă iau la trîntă, stau la taifas, ne vorbim la ureche şi — braţ la braţ pe străzile contemporanului — rîdem de ne prăpădim sau — ochi în ochi — ne zyîntăm lacrimile, care ne „dezonorează" ochii noştri de *cinici* şi de neemotivi observatori ai „restului". Deci, la fapte !

Dimineaţa am fost *la plajă* pe prundul gîrlei, cu Kitty, cu Bobită, cu vaporaşul lui, cu păturile în spinare. Acolo, în soarele de „mare" clasă, cu munţii de jur împrejurul ochelarilor de soare şi cu „simfonia lichidă" a celor patru ape (trei sînt „derivaţii") care cîntă pe patru voci determinate de mărimea bolovanilor, acolo, zic, e foarte bine. Dincolo de agrement şi de recomandările medicilor. Acolo faci (eu, unul, fac) o baie de gînduri. O baie lungă şi, în modestia ei, înfrăţită totuşi cu neantul din prunduri. Cu vastele elemente ale „începutului lumii", pe care fiul meu, Bobită, are grijă să mi le readucă în dimensiunile lor fireşti şi locale, din cinci în cinci minute. Fiindcă totul pentru el începe şi se termină la mine. I-am spus azi că una din cele patru broaşte pe care le-a „capturat" în fruntea unei armate de copii cu popourile goale şi cu ochi ca de „familie bună", este rîioasă ; în zece minute, toţi dancii au ştiut noutatea şi broaştele — răsturnate din găleţica cu barcă de smalţ pe pîntec — şi-au reluat, în salturi bine calculate, reşedinţa în băltoaca lor etnică.

După „gîrlă", programul meu (şi nu mi-1 schimb decît la ocazii speciale) e aşa: bărbierul, ţuica *şi* acasă.

Acasă, după dejun, pînă se face ora cînd mama ascultă „radio" nu ştiu care (şi mai ales nu ştiu de ce) joc „bridge în doi" cu ea. Mai bine-zis, cu fostele ei mînuţe, pe care le privesc tot timpul — actualmente două pîinişoare cu pistrui de susan pe ele (mama zice că *aceştia sînt de lajicat).* Mă pasionează mîinile mamei şi odată şi odată o să scriu eu ceva despre ele. Că mîinile ei (ca altele, desigur) au avut o viaţă proprie, în afară de cealaltă obişnuită. Mîinile astea au fost aripi albe pentru umeraşii noştri de „îngeri" în devenire, au fost feşi albe curate pentru durerile trupurilor mici şl pentru rănile sufletelor noastre mari, mîinile mamei au implorat pentru noi şi pentru alţii icoanele şi tăriile, au alinat"şi au mîngîiat, au dăruit şi au muncit, s-au trudit şi s-au crispat de renunţare şi, mai ales, din toată viaţa l „ , — complexă şi dumnezeiască — eu nu pot sa uit ca au fost primii porumbei care au fîlflit, în aurul copilăriei mele, peste clapele pianului, scoţînd, din bătaia aripilor, cîntecele din care s-a format şi. s-a închegat melodia fiinţei mele. Căci eu cred că fiecare om are în el (nu se ştie de unde, dar se poate şti de ce) un cîntec mare, care nu moare decît odată cu el. Ar fi cîntecul acesta un fel de coloană vertebrală a sufletului, care, a nu se uita, chiar dacă se rupe, tot ea îţi menţine, bucăţile trupului spart.

înainte ele a reveni Ia „fapte" (cum mă^ laud mereu), mă gîndeam, acuma, cu ochii (cu gîndul, adică, al meşteşugului de scris) ce mare *lucru* poate fi „digresiunea" în cadrul unei opere literare (mă gîndesc în primul rînd la roman şi exclud teatrul). Nu ştiu, întrucît, în afară de cadrul acestor notiţe, am cultivat şi preţuit „digresiunea", dar ma leg ca -- de-âiei încolo — dacă o sa mai scriu romane, sa-i acord un ioc de onoare în realizarea acestora. Digresiunea este un fel de „a doua personalitate" a omului, a evenimentului şi a cuvintului. Un fel de „alter ego" nerecunoscut oficial — cu

acte în regulă — dar, totuşi, frate bun cu scrisul, cu ideea şi cu obiectivul. Tratată, însă, ca rudă săracă, se întinde numai pînă la braţele parantezei. După cum, la sendrofii, rudele sărace ajung numai pînă la uşa salonului, deşi au bucătărit, au aranjat şi s-au trudit pentru buna primire a celor din faţă. Observînd că şi această constatare (asupra căreia mă oblig să revin cît de curînd şi în afară de notiţele astea) ^este — ea însăşi — o digresiune şi, poate, cea mai prolixă din toate, trec la pagina de la 17 iulie, pentru ca, în sfîrşit, să spun, să consemnez, marele eveniment- al zilei. Şi cînd zic „mare", nu vreau să fiu nici ironic, nici glumeţ.

Astă-seară am fost cu Kitty la nunta colegului meu de bancă *şi* de şcoală primară, Netotu Ilie. (Actualmente Ilie Macorin, ^ unul din primii lăutari-ţambalagiu ai oraşului.)

Nu ştiu cît de „mişcat" o fi fost el, mai ales că „masa" (la care n-am ^consumat, ^fiind mîncaţi) a fost „cu dar" şi, în necunoştinţă de cauză, m-am *produs* numai cu o mie de lei (că n-aveam mai mult), dar ştiu că eu am fost foarte liric. (în sinea mea, fireşte.) La ce m-am gîndit tot timpul, circulînd printre invitaţii lui, la ce-am „citit" în ochii Tor şi. ai ginerelui, la ce aş fi vrut să spun şi nici nu m-am gîndit s-o fac, la îmbrăţişarea mea cu el — *bufniţa şi maestrul* pupîndu-se, cinstit şi calm, sub teiul în floare (aici teii înfloresc tîrziu) din grădina lui „Madam Viscol", unde a avut loc nunta — mă voi „referi" altă dată.

Dacă acest „altă dată", ca şi altele pe care le pomenesc mereu în notiţele mele, va putea fi vreodată *azi* pe masa mea de lucru. în aşteptare (căci viaţa mea nu mai este decît o tulbure aşteptare), voi pune legiuitul punct al zilei de azi. Nu de-altceva, dar a început demult cea de mîine. Şi soarele îmi face cu ochiul, de deasupra morii lui Nedelcu. Şi cum între noi doi (acum vreau să fac un „spirit") este o veche convenţie, riguros respectată de ambele părţi — de treizeci de ani de cînd am făcut-o — eu trebuie să „apun", cînd răsare el. Că — doi „sori" pe lume, profesînd în acelaşi ^p — ar fi prea mult. Şi, ca totdeauna, cedez eu. (Altminteri mă arde el, la Mangalia, de mă „găseşte" dracii, cum se zice acolo.)

Şi nu convine !

Sîmbătă, 31 iulie

Pînă azi am fost bolnav. Se pare (nu se ştie) o noua şi neobişnuit de lungă şi de nefamiliară criză de malarie. M-a văzut şi un bun medic local, dr. Ionescu-Candid (fost cu doi ori trei ani, în gimnaziu, în urma mea) şi a opinat exact cu spusele mele : malarie.

în sfîrşit, după febrele de rigoare şi ceasurile nesfîrşite de pat (în criză nu pot nici măcar să citesc), m-am repus oarecum pe picioare. Nu ştiu dacă sînt „slăbit" sau numai plictisit de moarte. Trec, este evident, printr-o „farsă" grea şi deprimantă. O fi „sănătatea" (şubrezită, recunosc, mult, în ultima vreme, dar nu din cauza maladiilor cu diagnostic, ci a alteia pe care o simt numai eu şi care sub pseudonimul „boala de nervi" se numeşte, în realitate, bătrîneţe) ; o fi „viaţa" cu toate ale ei de-acuma , o fi „moralul" (impenetrabilul meu moral pentru toţi cei din jurul meu) ; o fi, ce-ar mai putea să fie? N-are importanţă, cine, ori ce este de vină. Vorba filozofului cunoscut : „realitatea există, fiindcă este".

Ziua a început, am vrut să înceapă, cu j:ura banală din cele inaugurate* la Cîmpulung. De dimineaţă, în consecinţă, am pornit cu caravana la gîrlă. în plus, faţă de cei obişnuiţi, a mai fost prezentă şi Nicoletta, fata fostei mele bucătărese şi actualei spălătorese a mamei. JAurica Iordache, o copilită adorabilă de „tlei" ani la Sîntă-Măria mică.) Pe prund, în cîrdul lui Bobită de despuieţei, am colaborat (cine spune că n-am făcut „muncă voluntară" în strictul înţeles al cuvîntului, minte) la construirea unor bazine şi canale pietruite, cărora, ca efect final, le-am adăugat o superbă cascadă de douăzeci de cm (prima Niagară proprie a minutelor care lucrau la ea) la punctul de întîlnire al acestora cu rial.

La „plajă" (plaja fiind o cuvertură albă, croşetata, întinsă între ciulini şi bălării pe malul gîrlei, la un loc mai curat) am primit vizita compagnoanei noastre de tren, veche cunoştinţă de la Mangalia, Sanda Triad. Ca de obicei, a fost frumuşică şi amuzantă. O formulă a ei, care o situează totdeauna cred, dacă nu în agreabil, în orice caz, dincolo de antipatie. Pe urmă, după deliciile „prundului", evitînd pe cît se poate — la întoarcere — dinele mort pe liziera unicului parcurs posibil, caravana şi-a reluat drumul spre

„oaza". în curte se întinseseră rufele la uscat, ca pe vremuri. (De cînd, oare, n-am mai văzut rufele întinse liber, pe funiile susţinute de prăjini, într-o curte mare cît- un bloc turtit, ca un cataif de frişca ?) Din fund se înălţa albastru, cum numai în provincie este, fumul cazanului..-Alături, la umbră, lîngă copaia cu apă albastră de scrobeală, spălătorească bătea cerceafurile, cu maiul (le mai bate oare cineva ?) ca pe nişte şniţele imense de olandă. (Olanda. !!!•') Abia zărindu-se dintre zorelele amestecate cu fasole (fasole ii!) mama îşi licărea pătrăţelele capotului printre romburile chioşcului, făcut din diagonale de brad încrucişate. Culegea fasole proprie şi tînără pentru salata lui Bobită. Şi cred că mîinile ei cîntau printre lujerele închircite pe sub pîlniile minuscule de gramofon ale zorelelor „cardinal'" şi florile de ceară albe (ca la cocardele de nuntă) ale tufelor exuberante de fasole. în capul scării (cu bascul veşnic pe vîrful capului), tanti Sophie — ultima surdă-tun a familiei — privea, nemişcată, în sus. Cred că vrea să asculte soarele. Fiindcă ea, acuma, ascultă tot, în marea tăcere a urechilor, rămase, totuşi, „celebrele" ei urechi „mici şi fine ca două petale de trandafir", rămase acolo de la o bătaie de flori din parcurile celor şaptesprezece ani ai ei. Nici moaşa n-a vrut, dragă, să i le găurească pentru cercei ! A trebuit să i le găurească mama. Moaşa a avut dreptate. Urechile lui tanti Sophie nu mai au astăzi cercei. S-au dus de.mult, de cînd pensia a început să nu-i mai ajungă. S-au dus, cum s-a dus tot ce-a avut ea. Bijuterii, case, moşie, vie, copii, mobile. N-a avut decît o singură vină, şi-a iubit prea mult copiii şi nu s-a amestecat niciodată în socotelile bărbatului. Acuma stă (de cîţiva ani) la mama. Citeşte (vede perfect), ajută la gospodărie (a fost vestită în asta) şi în nesfîrşitele ceasuri cînd stă, după-masă, în geamlîc — imobilă şi frumoasă sub batrîneţea ei fără cute — cred că reascultă în amintire toate sunetele unei vieţi, siîrşită odată cu moartea urechilor.

Căţeii — Julietta (a cincea Juliettă din perechea dată de mine mamei, Romeo şi Julietta, doi „şpiţi" care, în lumea caninilor, erau la fel ca omonimii lor din lumea lui Shakespeare) şi ultimii ei pui — două gheme vii de lînă albă, pătată, ici-colo, de culorile neprecise ale paternităţilor in-

cidentale — dormeau tustrei în colţul cel mai umbrit al. chioşcului.

Cişmeaua, cu ghivintul stricat, curgea, răcoritoare, la poarta, lîngă trunchiul imens al castanului tăiat anul ăsta. Era un castan cu cinci ani mai mic decît mine. Mama 1-a tăiat, fiindcă ţinea umbră la odaia unde Bobită petrece cîteva săptămîni pe an. Şi-apoi, au mai ieşit din falnicia lui, circa şase metri de lemne (zice mama). Nu ştiu ce mi-a venit să descriu atît de exact, amănunţit şi totuşi sumar, curtea, în clipa intrării noastre. Poate că un aparat fotografic, la îndemînă, mi-ar fi servit mai bine intenţiile, dacă aş fi avut vreuna. Ar fi lipsit însă căldura imaginilor. Aceea pe care ochiul meu a înregistrat-o şi pe care al lentilei (sic !) n-ar fi putut. Şi, poate, pentru căldura acestui aspect de familie, regizat de propriile ei resorturi şi sub gongul sonor al imperialei zile de iulie, am însemnat-o aci. Şi-apoi, mai trebuia niţel timp ca să ajungem la dejun. Fiindcă, în fond, din cauza acestui dejun, m-am decis să redeschid caietul acesta.

A fost, poate (şi nu exagerez), cea mai amară masă din viaţa mea. Amănuntul sub semnul căruia s-a desfăşurat (amănunt, fireşte, numai în raport cu marile lespezi pe care îe-a răsturnat, lăsînd deschise gurile negre, umede şi adînci ale grotelor mele morale) s-a produs chiar la începutul mesei. Am „aflat" de la Mariuţa, soţia fratelui meu, în trecere prin Cîmpulung, că azi Kitty împlineşte patruzeci de ani. Ştiam că, amînată de la 18 iulie „stil vechi", la 31 iulie „stil nou", ziua lui Kitty era azi. Dar nu ştiam în cîte sîntem azi, deşi, în aşteptarea acestei zile, mă informasem chiar de la Kitty, acum cîteva zile, cînd eram bolnav în pat. Kitty m-a minţit sau, realmente, n-a ştiut, nu interesează. Nu mi-a spus. Ori, relaţiile mele cu calendarul, cu cotidianul şi, în definitiv, cu timpul însuşi sînt, deocamdată, întrerupte. Nu mai visez, nu mai aştept şi nu mai plănuiesc demnit nimic. Deci, nu mai am nevoie de date şi de termene în timp.

Fireşte, din foarte uşor de înţeles motive, nu mi-a venit deloc „bine" să aflu de la alţii că azi e ziua lui Kitty. Drept e că nici pe-a mea n-o ştiu şi, de multe ori, mă gîndesc la ea după ce a trecut. Pe a lui Kitty, totuşi, o ştiam şi o aşteptam. Ieşit însă din timpul subîmpărţit, împrăştiat în

toate gîndurile mele de acuma, de existenţă, de viaţă (fac, voit, o diferenţă între ele) şi de moarte chiar, ostenit de mult prea prelungita mea stare de nesănătate (**şi** e mai rea decît boala onestă), nemaiştiind, într-un cuvînt, pe ce lume ma aflu, era logic, aproape, să-mi scape această dată, solemna în mica noastră familie, festivă în cea mare **şi** mie, personal, deosebit de dragă. Cred că Kitty m-a înţeles **şi** dreapta ei mîhnire (pe care n-a arătat-o cu nici un chip) şi-a găsit poate o consolare în sincera mea părere de rau.

Dar nu „aceasta" a fost drama, vorba traducătorului de piese franţuzeşti de-acum cincizeci de ani. *(Mais le vrai drame ti'est pas lâ.)*

Odată cu mine a aflat şi Bobită. După ce, într-o tandră şi minunată criză^ de plîns, s-a lipit la pieptul lui Muty, m-a chemat afară, să-mi spună un secret. Reproduc cele cîteva replici. Spun tot fără concursul meu :

— Tati! Hai să mergem repede în oraş, să-**i** cumpăr lui Muty ceva. Ce să-i cumpăr ? Tu ce-i cumperi ?

— Stai, stai, Adorescule ! (îi ştergeam ochişorii cu mar- "l. **boitei** albastre ieşită din pantaloni.) Acuma sînt prăvăliile închise. Mergem după-masa.

— La Cîmpulung „ţine" deschis toată ziua. Hai, hai, repede. (M-a luat de mînă şi m-**a** tîrît spre poartă.) Dacă nu-i aduc lui Muty nimic, să ştii că... (restul s-a înecat într-o nouă serie de lacrimi.)

•— Bine ! Stai să-mi pun ceva pe mine. Nu pot să merg aşa. (Vream să cîştig timp.)

— Dar tu nu ieşi mereu aşa ? LIai ! Hai, tati, te rog ! (Mă trăgea mereu de mînă.) Şi pe urmă, după ce îi cumpărăm ce-am *ochi* noi, luăm o trăsură şi mergem la şcoala normală (acolo e sera de fiori **a** oraşului) să cumpărăm ilori. Hai, tăticule, mai repede ! (Am „luptat", da, am luptat o clipă, greu, ca şi cum **aş** fi avut de trîntit un om mai greu ca mine la pămînt.)

• — Bobită ! N-am nici un ban. N-avem cu ce să-i cumpărăm lui Muty nimic. Nici tu, nici eu !

Copilul — poate din tonul meu, poate din ochi, poate din mina mea care plîngea peste **a** lui — **a** înţeles. Şi, cu imensa lui sensibilitate, şi-**a** lipit căpşorul de mine.

— Nu e nimic, tati ! Eu şi uitasem că nu ne-au sosit de la Bucureşti. (Realmente, aşteptam de şapte zile nişte bani

anunţaţi.) Pînă atunci, împrumută-te la cineva şi îi dai tu îndărăt cînd îţi vin.

Ideea mi s-a părut fericită pentru el. Kitty ştia ca n-avem „nici de ţigări" şi i-ar fi displăcut să primească ceva din banii pe care i-ar fi ghicit împrumutaţi. Intr-o clipă, am trecut în revistă pe toţi de la care aş fi putut cere o mie de lei măcar.

Un oraş de „săraci". Sînt sigur că nimeni jn-ar fi avut, dintre cei „posibili". Şi i-aş fi pus^ şi în situaţia delicată să mă refuze. De la mama să cer, nici nu mai pra vorba. Şi totuşi am întrezărit o posibilitate. Era ziua lui Muty şi era inima copilului, care bătea peste realităţi. Am^ scris două rînduri unui nepot de-al meu, vecin cu noi. Bobită a vrut să se ducă „el" cu ele. Să contribuie cu ceva, adică. S-a dus. Nepotul meu, dezolat, n-a avut. O încasare de care îmi vorbise în treacăt şi drept care alegerea mea se fixase asupra lui, fusese amînată pentru după-masa. „Tocmai bine, i-am spus lui Bobita. Cînd ne dă Titi banii, după-masă, se deschid şi prăvăliile." Şi Bobită^ s-a liniştit şi masa întreruptă o clipă (începuseră deja să ne cheme) a continuat, şi toţi — afară de Bobită, care ştia *secretul* după-amiezii şi care îşi dăduse tributul înainte — sînt sigur că am mîncat, anonimi şi solitari, cîte un pumn de lacrimi. Dar mama a avut o idee (ea tot a găsit una, săraca) salvatoare... Să bem un pahar de vin de douăzeci şi cinci de ani. Repede am sărit în pivniţă. Acolo altă dramă. Ce^e nouăsprezece sticle, „comori" ale fostei noastre „cave", se^dovedeau trezite, cu dopurile putrezite sub glugile de smoală, jcu păianjeni umezi şi fumurii în creştete. Abia a şasea sticlă a fost „băubila". Şi-aşa am putut măcar să substituim cupei de şampanie, obişnuită în asemenea ocazii, un pahar ***âe*** vin vetust şi de mare clasă... A urmat apoi tăcerea marilor evenimente consumate. Şi-a uşilor închise, în odăile cu storurile trase şi cu muştele date afară. Noi, Kitty şi cu mine, în odaia noasta _ complici şi surîzători — ne-am refugiat în romanele respective... Şi somnul a toropit toată casa şi-a aţipit, pentru cîteva ore, gîndurile fiecăruia, pe *chaise-long-uvile* marilor terase anonime...

La şase, m-am dus cu Kitty la gară, să trimit lui lancovescu, care are premiera luni, o şapcă de matelot făcută aici, la Mărgeanu meu din *Titanic vals,* după modelul uneia

pe care o am eu. Am găsit tocmai un comandor de marină — fost coleg de şcoală cu mine — s-o ducă. Nici nu se putea o companie mai bună pentru amîndoi. Comandorul de marină, azi civil, cu şapcă de matelot în hîrtie şi şapca de „căpitan" de vas cu două lopeţi pe genunchii fostului comandant de vapoare.

Pînă la masa de seară, am „montat" un leagăn lui Bobită, din frînghie de rufe, perne şi mănuşi rupte, să nu-şi roadă pălmiţele de funie, cînd „se ţine ca să se dea" şi-am jucat o „partidă" de bridge „la două centime" cu mama, Mariuţa şi Mioara Diaconescu. Pentru masa de seară — nepotul tot nu a încasat banii — punîndu-1 pe Bobită la „curent" cu situaţia (asta i-a dat importanţă şi 1-a consolat) am rezolvat situaţia, „atenţia" pentru Muty. Am cules amîndoi din grădină toate *Ies belles de nuit* (şi aveam multe) şi, aşezate într-un vas adecvat, le-am pus în mijlocul mesei. Ţinuta lor scrobită şi parfumul lor, *bine ales,* au adus mesei, şi un pic sufletelor unora dintre noi (am fost opt comeseni), ceva din ceea ce lipsise şi uneia şi altora, la dejun.

Am uitat. La dejun, am rupt dintr-un ghiveci unica garoafă înflorită şi i-am pus-o lui Kitty în păr, cu mîna lui Bobită. A fost darul nostru comun şi singurul, material, pe care i l-am putut oferi de ziua ei. Apoi uşile s-au închis iarăşi, în odăile cu lămpile de pe măsuţele de noapte aprinse, pe care aşteaptă romanele cu ochelarii deasupra.

Noi — Kitty şi cu mine — am scris la aceeaşi masă. Ea actul patru din *Topis Ies deux,* eu aceste pagini pe care le închei, cu cele cîteva întrebări pe care le notez mai jos, în legătură cu „lespezile" de care am pomenit, rostogolite peste lumina acestei zile, întrebări cărora, cu riscul de a călca „statutul" acestor pagini, mă socotesc dator să le răspund tot eu, cu toată brutalitatea. Măcar izolat, ţipătul unui grumaz sugrumat în întuneric de mîini criminale, trebuie să se audă. Şi chiar dacă nu se aude pentru alţii, măcar pentru cel ce moare, proiectîndu-1 în neant, ca ultima lui zbatere de viaţă.

Aceste întrebări ar fi :

•— De ce n-am avut eu bani astăzi ?

•— De ce m-a „durut" atît această lipsă ?

— Cine m-a sărăcit şi de ce ?

— De ce nu mai „pot" scrie şi lucrările mele zac uitate, ; părăsite în caietele începute ?

— Mai cred în ceva ?

Marţi, 3 august

Cum dracul nu mă „dau pe gîrla" la care am reînceput să mă duc .? Numai plictiseli, numai „contratimpuri" şi tocmai acuma, în *starea* în care mă găsesc moralmente ! Ca să zic că „lupt", cuvîntul e prea mare. Mă apăr însă. Mai am această ultimă şi încăpăţînată energie, să mă apăr. Nu recunosc că merit *nimic* din ceea ce mi se întîmplă şi din ceea ce m-a adus în această situaţie. îmi cunosc bine toţi duşmanii. Mari şi mici. Intimi şi străini. îi las să aibă impresia unei victorii totale asupra mea. Ştiu însă *precis* că e numai parţială (şi nici măcar nu e victorie, fiindcă *inamicul* ocupă poziţii părăsite de mine strategic) şi temporară. Apărarea mea e studiată „la compas" şi replica (căci va veni şi ziua aceea) calculată, la efect sigur (cum le calculez şi în teatru). Se zice, obişnuit, că răbdarea are margini. Nu este exact/Constat că a mea e nemărginită şi jur că voi scrie — sper, repede de tot — o carte care să se intituleze *Istoria răbdării..* Vreau să fie istoria generaţiei mele şi a tuturor oamenilor de treabă din ea, ca şi a celor de dincolo de hotarele ei. Evadat din mine şi din preocupările riguros familiale în care trăiesc, trăiesc şi alţii ca mine la fel, o viaţă inadmisibilă. O viaţă silnică la fel ca munca cu acelaşi nume, care se dă ticăloşilor lumii. De ce ? Cine şi în numele cui mi-o impune ? Pentru ce ? Pînă cînd ? Mai ales, pînă cînd ?

Vineri, 6 august

„Vacanţa" mea se apropie de sfîrşit, mi se pare. Cînd şi dacă a început vreodată, nu ştiu exact. Dar, din moment ce îi simt sfîrşitul, înseamnă că a existat, totuşi. La 15 august încep repetiţiile lui Kitty, la Naţional.

Trebuie să fie — să fim, prin urmare, prezenţi în Capitală. Nu ştiu nimic încă de cele ce le vom aranja, cu privire la plecarea lui Bobită la vie şi nici la rămînerea noastră în

Bucureşti. N-am decît cîteva mii de lei, pentru toate şi pentru toţi, pe care mi le-a adus Pompa, aseară. (A venit de la Bucureşti şi, cu asentimentul meu, a pus amanet, ca să facă rost şj de miile astea, Luchianul şi Petraşcul pe care le-am cumpărat acum cîteva luni. Kitty, fireşte, nu ştie nimic de toate astea.) Cele două sute de mii de lei pe care le am de primit — pe muncă prestată şi de atîta vreme — se amînă mereu. Emitenţii ordonanţelor de plată respective îşi fac legiuitele concedii la băi, în ţară, şi chiar în străinătate.

Situaţia familiei mele — ai cărei „şef" sînt, în lipsa dispărutului meu frate — e atît de „vastă" şi de încurcată, încît ar fi timp pierdut de pomană să încerc s-o lămuresc. Fără bani nu pot acţiona, orice pas întru descurcarea ei neputînd fi făcut decît contra cost.

De cîteva zile în şir, joc după-amiaza bridge şi las să treacă vremea, printre *sans atout-ur'u* ca să zic aşa. Niciodată, în douăzeci şi cinci de ani de cînd joc bridge, n-am fost mai atent la joc, fără ca totuşi să ştiu exact ce carte am în mînă.

între timp, casa noastră s-a umplut şi masa — la care sîntem nouă, zilnic — a început să-mi amintească vacanţele de altădată. Aceeaşi masă, dar nu aceiaşi oameni. Locul celor mari l-am luat noi, copiii vacanţelor de atunci. Din „coada" mesei am ajuns în cap. Şef, de ! Şi poate tristeţea acestei „şefii" îmi taie, regulat, pofta de mîncare. Mă uit la Valerica, la Corina... Parcă ieri erau cu funde în bucle Acum apropiem cincizeci de ani. Valerica e bunică. Celelalte verişoare şi rude de toate gradele — după-masa, la mama, se strîng toţi, tineri şi bătrîni. Ieri au fost peste treizeci de persoane în vizită. Abia le mai reconstitui dintre riduri. Au început să semene toţi a pergamente. Şi sub buzele căzute pe golul absenţelor dentare, cu greu se mai poate regăsi surîsul buzelor care rivalizau cu cireşele pietroase de la vie, spre sfîrşitul lui iunie.

Nicăieri ca aici, în provincie şi în familia mea, nu am mai netă senzaţia „bătrîneţii" mele. Şi nu mă întristează, îmi creează o stare de „duioşie" caldă şi totuşi un pic amară, ca *arriere-gout-vX* dulceţei de cireşe amare.

Şi, tot între timp, am izbutit (nici eu nu ştiu cum) să termin primul act al unei comedioare începută într-o seară la Bucureşti. Se numeşte *A murit Bubi !*

Astăzi, subliniez data, am avut o zi *mare.* Si grea pentru inima şi gînduriie, şi dragostea, şi visurile mele de tată.

Astăzi a avut loc prima reprezentaţie de teatru, organizată, interpretată, administrată şi regizată de Bobită. Voi consemna, aşadar, lucrurile pe larg.

încă de ieri — împreună cu o strănepoată a mea de văr, Mariana Teodorescu, nepoata lui Popa Vică, vărul meu primar din Suslăneşti, fiica Jenichii şi a lui Mitică Teodorescu (oltean, preot şi funcţionar ia Malaxa) şi cu Titi Aleea (fiul cizmarului care locuieşte în odăile din curtea noastră, rără chirie, şi asta *înainte* de a fi început naţiunea să fie „oficial" binevoitoare cu muncitorii) încă de ieri, zic, cei trei copii (nouă, opt şi şapte ani, cu lunile respective pe deasupra) au hotărît, din proprie iniţiativă (te pomeneşti c-o fi „chemare"), să *dea* o reprezentaţie de teatru. Chioşcul din grădina noastră a fost decretat „scenă" şi amenajat ca atare. Implicit, gura chioşcului a devenit gura scenei şi, deci, susceptibilă de cortină. O cuvertură de pat roşie şi o faţă de masă albastră au fost puse la dispoziţia noii formaţiuni teatrale, de către mama. Toate glastrele de flori de pe pridvor s-au transportat „pe scenă", împreună cu alte obiecte necesare recuzitei. Mariana, ştiutoare de carte înaintată (e în clasa a IlI-a, premianta întîia, la „Pitar-Moş") a redactat „programele" pe file „furate" (furtul însă mărturisit de Bobită) din caietul pe care scriu eu *A murit Bubi.* Copiez exact textul programului :

„Program.

1.) Domnişoara Mariana vă cînta Internaţional („A" n-a mai avut loc pe lungimea hîrtiei, fiind vorba de *Internaţionala n.a.)*

2. *)* Domnişoara Mariana şi cu Bobită va recita cîntece şi *poezi* Franţuzeşti.

3.) Glume şi *nebuni* executate de Bobita şi Titi.

4.) Cîntece şi *poezi* româneşti executate de MBT.

.5) (Piesă) ileana Cosânzeana, Făt frumos şi smeu".

Biletele de intrare (care, după cum se va vedea, au constituit un element de primă importanţă al spectacolului) au fost scrise tot de Mariana, pe o bonieră cu filele perforate la .mijloc, cumpărată de Titi, contra sumei de cinci lei, furnizaţi de mine, la cerere. (Restul de la polul pe care l-am

dat, în lipsă de monedă divizionară, mi-a fost restituit prompt şi conştiincios.) Aceste bilete, după discuţiuni contradictorii între membrii trupei şi subsemnatul — consultat ca specialist în materie —- au fost împărţite pe două categorii : 1. Fotoliu cu programul *y compns,* lei douăzeci.

2. Rezervat, zece lei şi programul separat, lei cinci.

Repertoriul a fost întocmit de toţi trei, piesa de teatru şi regia întregului spectacol aparţinînd lui Bobită, investit şi cu calitatea de „director" al teatrului.

Dar, în entuziasmul lor de ieri- cu care au pornit la drum, tinerii şi adorabilii mei confraţi au neglijat unele detalii tehnice. Cortina nu se deschidea, cu nici un efort şi cu nici un chip. Deşi mă înştiinţase că „n-are nevoie de mine", Bobită a capitulat în faţa imposibilului. A lăsat buza în jos şi-a făcut ochii dulci (şi-atunci sînt şi mai negri şi mai mari) ^ şi m-a rugat să-i dau concursul, dar *numai* în ceea ce priveşte cortina. Din această cauză — după-amiaza mea fiind „închinată" unei partide de bridge la Nicu Mihăescu, consilier la curtea de apel din Braşov — spectacolul s-a amînat pentru astăzi, la orele cinci, biletele vîndute în ajun, fiind, bineînţeles, valabile.

Cred că e inutil să menţionez că „Directorul teatrului", după un somn animat de viziuni artistice, s-a sculat cu noaptea în cap^ Deşi nu mă culcasem decît de cîteva ore (am lucrat pînă la cinci şi treizeci dimineaţa la actul al II-lea din *A murit Bubi),* n-am pregetat să fiu prompt la apel. Şi cum în programul zilei mai aveam şi alte treburi de făcut, mi-am luat directorul de mînă şi am plecat la bărbier, sa-1 tund. (Toţi artiştii, dealtfel, se tund de premieră.) Fiind sîmbătă (zi de ras, tuns şi frezat, prin excelenţă), ne-am reţinut locurile la domnul Ţîru (frizeria *High-Lifez* oraşului) şi-am trecut peste drum, la lustragiii înşiraţi pe rigola Bulevardului.

Sandalele lui Bobită fiind „decoltate" la călcîie şi cu găuri în faţă, amicul meu Vasilescu, lustragiul-şef al breslei, i-a luat sandalele din picioare să i le lustruiască. Am rămas pe o bancă de pe Bulevard, cu directorul desculţ (îşi pierduse ghetele din picioare, înainte chiar de a începe „direc-ˢor?tul" de teatru). între timp, ne-au întîmpinat Baraschi şi cu Pompa, care doarme la el, la mine acasă nefiind nici un loc liber. Odată sandalele lustruite, am plecat cu toţii

la o bere la „Ursache". Tocmai bine, cînd am ieşit de-acolo, ne venise şi rîndul la bărbier.

Ne-am instalat pe scaune şi, la rîndul meu, am rămas desculţ, în frizerie, dîndu-mi sandalele lui Vasilescu, să mi le lustruiască, în timpul cît mă rad. (Trec repede ^ peste „stupoarea" pe care picioarele mele goale, în frizerie, au provocat-o şi care, pînă la urmă, fiind vorba de un umorist şi un „original", s-a transformat în ilaritate şi „zvon" public. Drept care, în timpul rasului, picioarele mi-au fost vizitate de numeroşi curioşi şi curioase din localitate şi chiar de unii „plezirişti" veniţi „cu ocazia sezonului".)

Se făcuse douăsprezece cînd am terminat cu băjbierul. Repede m-am „năpustit" la „Magazinul de stat", să-1 mai apucăm încă deschis şi să cumpărăm „inele" pentru cortină^. Nu mai exista însă nici un fel de inel, marfa urmînd să sosească peste două-trei zile.

Eu, însă, cînd e vorba de teatru, nu mă dau bătut uşor. Am cumpărat zece inele de pus cheile pe ele şi pînă la ora mesei cortina a fost gata, putînd fi trasă şi închisă, la discreţie, din ambele părţi ale „scenei". Ce-a mai urmat, la teatru, nu ştiu. La cinci, am fost sculat din somn, fiindcă „fără mine" Bobită refuză să înceapă reprezentaţia. Să spun că n-am avut o lirică şi violentă emoţie cînd am ieşit în pridvor, aş minţi. în faţa chioşcului, pe trei rînduri de scaune, scoase din toate odăile, *publicul* aştepta. în prima linie, mama. Cortina, bicoloră, era lăsată. Şi, la o măsuţă instalată lîngă gura scenei, Bobită vindea bilete şi programe. M-am prezentat la casă şi-am luat un loc de douăzeci de lei cu programul *y compris.* Nu ştiu dacă mi-a remarcat cineva emoţia. Nu ştiu dacă cineva şi-a dat seama că *eu* asist la primul spectacol al copilului meu, născut dintr-o actriţă şi un autor dramatic. Mi-am luat locul în tăcere şi cu ochii la cortină mi-am ascultat inima cum bate. Sentimental sau cardiac, nu ştiu ! Dar bătea ! Bătea ca o darabană dezlănţuită a fiinţei mele întregi. Toţi îngerii şi dracii din mine îşi încordaseră parcă mînuţele şi ghearele pe „betele" ei. Şi, deodată, îii locul cortinei roşii şi albastre, mi-a apărut în faţa ochilor cearceaful de „plapănă" al lui madam Vasilescu (era cu cheotori pe margini), soţia majurului cu acelaşi nume. Şi magazia din curtea lor, unde avea loc primul meu spectacol,

cînd aveam — ce coincidenţa, nu ? — tocmai şapte ani, ca şi Bobită. Şi Mitică Irimia (astăzi încasator la Primărie şi l-am văzut, curios, tocmai azi) care vindea bilete „pe nasturi" la intrare. (Biletele erau făcute de mine din coaie ministeriale furate din biroul tatii şi „perforate" la cotor şi la contramarcă, la maşina mamei de cusut, „Singer"). Şi piesa. pe care o jucam cu Bibi Vasilescu, cu frate-său, Dodică, cu Gulie, cu Uriaşul şi cu alţii, cu alte porecle. Se numea *Tâmpila Potroaca* şi o văzusem noi, la serbarea Rgt. 30 Infanterie. * Şi, odată cu magazia în care s-a desfăşurat primul meu spectacol, au apărut, în dosul ei, biserica Sf. Ilie şi strada Gruiului (aşa mi se pare că-i zice) şi Adeiina popii Bărbulescu, şi zmeiele turcaîeţe încurcate în sîrmele de telegraf, şi soarele care apunea în curtea căpitanului Iliescu din Intendenţă (la 10 Mai, la defilare, avea pampon roşu la chipiu), şi nesfîrşitul zilelor acelora de *vacanţa mare* când soarele de început de august (ca şi acum, ce coincidenţă, nu ?), scăpat de turla bisericii, tînjea, imens şi provincial, apunînd în petuniile^Anicuţei lui Matei, mesalina publică a tîrgului — petunii înflorite pe prispa casei, în lădiţe de lemn şi în cutii de conserve de cîte un kilogram (cumpărate, desigur, de la domnul Sassu, care avea „Consum" şi caiete de cumpărat, cu scoarţe de muşama neagră).

Dar cîte nu mi-au apărut înaintea ochilor, în cele cîteva clipe pînă s-a auzit „gongul", care anunţa începutul primului spectacol al băiatului meu... (Mi-am adus aminte, cu această ocazie, că-i promisesem să-i fac un gong din tava de alamă a maşinii de spirt pentru cafea şi am uitat.)

Asistenţa făcea cuvenitele comentarii. Trei persoane, însă, erau atente — şi cît de atente ! la faldurile cortinei, în dosul căreia trupa începuse să se certe — devastată de trac, mama, care privea dincolo de realitate şi sînt sigur că se gîndea la tata, care lipseşte de la acest spectacol, fiind reţinut în eternitate (altminteri ar fi fost lîngă ea, în rîndul întîi, cu bilet de un pol şi programul *y compris)* ; Kitty, de o infinit de dulce seriozitate (era mai mult actriţă decît mamă) şi subsemnatul. Un metronom prăbuşit într-un fotoliu.

Şi, deodată, în dreapta şi în stînga cortinei, au apărut două capete. Al lui Titi şi al lui Bobită. (Mai era oare al lui ?)

— Doamnelor şi domnilor, avem onoarea... (Pauza a durat un secol, salvînd situaţia, fără replica învăţată.)

— Reprezentaţia se începe. (Şi, deodată, venal şi fără trac, cu un deget proiectat ca un pistol în asistenţă.) Domnişoara n-a plătit...

Domnişoara, în speţă, era fata spălătoresei, Nicoletta, pe care Kitty o luase în braţe, socotind că, la doi ani şi jumătate poate asista la spectacol şi fără bilet.

Dar domnul director Bobită nu vrea^ să ştie!

— Noi nu „muncim" aicea gratis. Dacă n-are „dumneaei", să-i plătească tata biletul.

Şi tata i 1-a plătit. Şi spectacolul a început... N-am \azut şi n-am auzit nimic. Am visat sub glasurile mici, emoţionate şi liliale. Nu ştiu de ce — aşa cum ascultam, cu ochii închişi — mi se părea că aud cîntînd corul şi orchestra de trîmbiţe, harfe şi flaute a îngerilor zugrăviţi pe tăblia patului meu din odaia de culcare, pe vremea cînd eram de o vîrstă cu fiul meu. Şi dacă e adevărat ce spunea, nuinai ţin minte care scriitoare franţuzoaică, că ochii plîng şi pe dinăuntru, atunci, cu siguranţă că ploaia aceea bună şi dulce care îmi cădea peste sufletul crăpat de secetele vieţii, nu era altceva decît un pumn de lacrimi — strîns ca un^nor care plouă peste arşiţa lui. Mă rog ! Cît mă căsnesc să nu fiu „liric" în această relatare, văd că e degeaba. Nu pot, şi pace ! Se vede treaba că aşa trebuie să fie şi că, dincolo de voinţă, trebuie să fie altceva, care n-are nume îli cărţi şi care o depăşeşte în viaţă.

După pauza primei părţi a programului, a urmat „piesa". A fost *scrisă* de Bobită şi, fără comentarii, o povestesc textual aci.

Tabloul 1

Pe un scăunel, Mariana, într-o poză lirică şi cît mai cosînzenească cu putinţă, vorbeşte cu tatăl său, Bobită,- cu vocea îngroşată ca un sopran răguşit.

— Tată ! Vreau să mă duc „puţin" prin pădure.

— Nu se poate.

— Bine ! Atunci mă duc.

Şi Ileana Cosînzeana se scoală de pe scăunel şi fuge în culise, în timp ce Titi — vizibil pentru toată asistenţa — trage cortina.

Tabloul II

Mariana Cosînzeana se dă graţioasă în leagăn. (Leagănul pe care l-am făcut eu la gura chioşcului şi care, neputînd îi demontat, cu ocazia spectacolului a fost folosit ca recuzită.)

Ileana {*leagănului)* : Dii, calule năzdrăvan, dii...

Titi *(apare, înfăşurat şi ştirb, într-o faţa de 'masa cu picăţele şi cu pete de cafea cu lapte pe ea. Este cea care se punea dimineaţa pe masa din chioşc)* : Eu sînt ssssmeul...

Ileana : Aoleu !... Mămico, mă fură. *

Titi *(Zmeieşte) :* Dă-te mai încolo că n-am loc pe ,cal. (/I *ieşit din replică. Se aşază în leagăn la spatele Ilenei — ea era „califuschen" pe bancheta leagănului —•• şi o înveleşte cu faţa de masă, ca şi cum ar mînui un fald de pelerină.)* Te-am furat...

(Bobită, vizibil pentru toată asistenţa, trage cortina.)

Tabloului

Pe^acelaşi scăunel din primul tablou, Ileana stă tristă şi oftează fals, ca şi cum ar asculta-o doctorul cînd e răcită şi îi spune să respire.

Ileana : Degeaba, că nu te iubesc „nici moartă". Aştept pe Bobită. *(A luat-o gura pe dinaintea replicii.)*

Titi *(rîde, ca el însuşi să uite că e zmeu)* : Auzi, că pe Bobită ! Pe Făt-Frumos, fă ! *(Asistenţa se tăvăleşte de rîs.)*

Bobită *(apare rîzînd şi el, contaminat de public)* : Ai „zaharisit-o", zmeule... *(Rîde ca şi asistenţa, care se deslănţuie.)*

Mariana : Fiţi serioşi că nu mai joc şi dă-ne banii îndărăt...

Titi *(redevenit zmeu, lui Bobită)* : Ce cauţi aici Făt-Frumos ?...

Bobită (încordat) : Pe Ileana... Vreau să mă „căsătoresc" cu ea...

Titi : Atunci să . ne luptăm ? Vrei cu buzduganul, sau luptă dreaptă ?

Bobită : Luptă dreaptă, că e mai dreaptă. *(Cred că a greşit replica. Titi şi Bobită se iau la „luptă dreaptă" şi, bineînţeles, zmeul este trîntit pe pardosetele putrede ale chioşcului, peste care Kitty a avut grijă să întindă un covor naţional, ca să nu se deterioreze artiştii. Bobită pune piciorul, triumfal, pe pieptul zmevdui ucis, o ia pe Ileana de mînă şi o trage spre leagăn. Recte, calul năzdrăvan, prezent în iatacul zmeului.)*

Bobită *(solemn şi pătruns de importanţa rolului şi de beţia bravă, se urcă în leagăn, cu Ileana în braţe şi apoi, serios, se adresează zmeului mort, care s-a ridicat, curios, în c... şi se uită la ei, zîmbind printre strungareţe)* : Titi, dă-ne vînt, că nu pleacă calul !

Aplauzele şi rîsetele au marcat sfîrşitul spectacolului.

Eu, ce să mai spun despre el ! ? Şi despre mine ? Şi despre ziua asta *mare* pe care o socotesc un mic triumf al marilor mele visuri şi o mare victorie a celor mici... Şi — ca să nu pătez cumva această pagină cu ceva care nu e cerneală — să trec la continuarea actului doi din *A murit Bubi!* Fiindcă ochii mai plîng şi pe „dinafară", din cînd în cînd !

Duminică, 8 august

De dimineaţă, la „gîrlă" cu Bobită şi cu amicul său, Titi. Pe partea cealaltă (au trecut pe la ştrand să vadă „femei") au sosit Pompa şi Baraschi. Cu amîndoi sînt prieten de patruzeci de ani. Cu Baraschi am fost şi coleg la şcoală primară. Era natural ca, toţi trei, întinşi pe cuverturile albe, croşetate — fac parte din „zestrea" mamei — să urmeze o şedinţă de amintiri, în soare, acompaniate de corul copiilor în luptă cu „valurile cascadei" şi de susurul lung şi sonor al apei lunecînd peste lespezi. Rar am ascultat un „duet" mai impresionant şi mai subtil ca ăsta. Apa şi copiii. Parcă era o „bucată" din celebrul album al lui Dehussy. înainte de „gîrlă", un telefon cu Iancovescu, la Bucureşti, ne-a adus veşti proaste. Cele mai proaste pe care le puteam primi. Spectacolul lui — şi, materialmente, oarecum al nostru (eu am transpus piesa în româneşte) — a fost interzis în ziua premierei, nefiind „pe linie". El speră, totuşi, să izbutească să-i joace, pînă la urmă. Dacă e vorba însă să fie „modificat" conform indicaţiilor comisiei de cenzură, sînt luminat. Adio „reţete" şi, deci, adio drepturi de autor. Şi, mai ales, adio ultima nădejde de a primi aici cele douăzeci de mii de lei, eliberatoare şi atît de mult aşteptate, peste amînări deprimante şi mereu nebănuite. Kitty n-are cu ce să plece la Bucureşti pentru începere^ repetiţiilor. Bobită n-are cu ce rămîne la Cîmpulung, aşa cum am decis noi. Mama n-are cu ce să facă reparaţii la casa de la vie. E vorba să „restau-

reze" o singură odaie, ca să aibă unde sta cu Bobită. Casa ne~a fost devastată, pentru a nu ştiu cita oară. De data asta, ni s-au furat pînă şi tocurile de la ferestre, iar „jandarmeria mea democrată" s-a jenat să identifice pe tîlharii cunoscuţi de toată lumea. Dar iată că „Pasările cerului" (asta e o „vorbă" ^a mea cu Kiţty) P.C., pe scurt, şi înseamnă că ori de cîte ori ne găsim în situaţii grele, fără putinţă de ieşire din ele, asemeni „păsărilor cerului", ni se întîmplă o minune şi „grăunţele" salvatoare apar, în ultimă instanţă. Şi minunea s-a întîmplat şi azi. După-amiază am primit vizita lui Radu Beligan. A intrat în curte cîntînd la muzicuţa de gură *Valsul Balticului,* aşa cum îl va cînta în *Geamandura,* piesa mea scrisă pentru el şi cu care se deschide Naţionalul (sala „Modern") la toamnă. împreună cu alţi camarazi din teatru (Sorin Gabor, Ninetta Guşti, soţia lui, Victor Bumbeşti etc.) au venit să-şi salute amicul şi „maestrul". Şi maestrul — care toată viaţa a ştiut numai să dea şi niciodată să ceară — s-a împrumutat cu cinci mii de lei de ia Beligan. Fără nici un pic de jenă sau de orgoliu şifonat de întîmplare. Adică, Kitty poate acum să plece ; Bobită să rămînă şi mama să se ducă cu „pensia" întreagă la vie, să repare cămăruţa pentru ^ nepot. Iar eu, dacă m-am aranjat de ţigări, nu mai am nici un fel de pretenţie. Decît să nu uit să botez ultimul roman din ciclul vieţii mele *Pasările cerului.*

Luni, 9 august

După „lovitura" cu Beligan, astăzi am mai „realizat" cinci mii de lei. Prin *intermediul* lui Pompa, mi-am pus ceasul de aur amanet. Sînt, prin urmare, liniştit materialmente, putînd face faţă primelor cerinţe imperioase ! Dar, pînă la noi ordine, chestiunea banilor rămîne în suspensie. Personal — uşurat deocamdată de această piatră de moară, ridicată puţin (cît să mai răsuflu un pic) de pe gînduri şi de pe inimă — mă simt totuşi slăbit, cum trebuie să se simtă lăuzele după o naştere grea. Parcă tot sîngele mi s-a scurs, în secret, în pămînt. Mă simt inconsistent, între cer şi pămînt. Şi ce cer ! De mare clasă ! Grigorescian. Fiindcă, nu ştiu de ce, are ceva românesc în el. Şi ceva mai mult. -Ceva cîmpulungeăn. *E* cerul „de zile mari" al tîrgului văruit

de soare cald, după ploile care 1-au^ spălat ca pe o rufă, care se zbiceşte acum la lumină. Şi ce pămînt ! Odihnitor, prieten şi generos sub expansiunile lui vegetale ***şi*** grandioase. Te simţi prieten intim cu el, îl duci cu tine jăcut — între paşii provinciali. (Aţi observat că mersul fiecărui om se schimba în provincie?) Te apropie, oarecum,^ de ^ marele ***lui*** mister şi simţi, parcă, cum ţi se adîncesc rădăcini noi în adîncul lui estival...

De dimineaţă am ajuns la cimitir, fără premeditare. M-a luat Baraschi cu trăsura. Se ducea să facă plăţi pentru lucrările în curs, la cavoul pe care îl construieşte la mormmtul maniei lui. Buna „coana Zoe" ! Cusătoreasa noastră şi ^admirabila lui mamă. Femeia aceea de treabă, cu ochi blînzi şi sinceri de cîine ciobănesc şi cu degete harnice şi îndemînatice. Primul mormînt în faţa porţii, cum intri în cimitir, e al tatii. Au înflorit primele mixandre (îi plăceau enorm) drept în dreptul inimii lui. Una din ele, pot să jur, că-i venea m dreptul butonierei. Am stat cîteva clipe (clipe au fost sau secole ?) cu ochii deasupra morţii lui. Nu m-am gîndit la nimic, nu mi-am amintit nimic „special"^ nu mi-am pus nici o întrebare ori vreo problemă „filozofică". Mi-a fost numai dor de e'. Un dor trist (cum sînt în general toate dorurile}, amant- şi lung, cît drumul pe care îl făcea de la mme la tata... Oh ! drumul ăsta al dorului sterp, care se izbeşte, ca un fluture fragil şi năuc, de marile porţi^ peste care nici un zbor nu poate să se înalţe!... Dorul ăsta în care toate toamnele amintirii îşi scutură frunzele peste grădinile moarte în liniştea sumbră şi mare a ultimului lor parfum, aş vrea să plece, odată, cîndva şi din inima copilului meu, cînd paşii i se vor opri la poalele odihnei mele definitive şi ochii se vor rătăci, nostalgici şi neînlăcrimaţi, printre mixandrele de Ia butoniera eternităţii mele.

P.S. Azi Pompa a împlinit patruzeci şi cinci de ani. îmi pare bine că i-a împlinit în casa, la masa şi lîngă prietenia mea.

Vineri, 20 august

Nu mai ştiu de cînd n-am mai luat contact cu caietul acesta. Nici nu vreau să controlez (ar fi atît de uşor să

întorc cîteva pagini) şi nici nu vreau să ştiu. Trăiesc, categoric, în afară de timp. Poate de aceea, marţi (asta ştiu exact, fiindcă am fost sfătuiţi să nu plecăm la drum), cînd ne-am întors în Capitală, acasă la „noi", am constatat că a venit toamna pe terasa cu florile mele. Le-am găsit îngălbenite, ucise de arşiţă sau de timpul care „le-a venit". în orice caz, priveliştea aceasta, peste dezolarea peisajului meu interior, a fost ca un pumn pentru altul, în acelaşi loc. Dar, să lăsăm consideraţiunile de „ordin sentimental". Rostul însemnărilor acesta a fost, iniţial, să consemneze fapte. (Ştiu că am călcat de multe ori consemnul) Iată, prin urmare, faptele : Pînă în preziua plecării din Cîmpulung am fost bolnav, din nou, la pat; Gripă cu amigdalită. Fără bani de tren, sumele aşteptate şi confirmate din Bucureşti, „banii mei", n-au sosit. Nu mai puteam întîrzia. Kitty trebuia să fie la repetiţii în Capitală. Mama s-a mutat din casă, „casa noastră", şi trebuia să plece la vie, ca s-o predea chiriaşului. Nu mai aveam, deci, nici unde sta. Am încercat să-mi pun amanet tabachera de aur (după ceas, tablouri etc). Tentativa a eşuat. Mi-a rămas tabachera în buzunar (să fi avut măcar ţigări în ea). în disperare de cauză, ne-am împrumutat cu opt mii de lei la Stănescu, droghistul, am plătit patru mii generalului Dumitrescu, aviatorul (datorie contractată în ultimul timp) şi cu restul de patru mii şi cu Pompa, ca un colet în plus, am plecat. Trebuia să trimitem bani imediat mamei, lui Bobită şi *schwester,* care — fără ei şi cu casa închiriată, neputînd pleca la vie — ar fi rămas, pardon de expresie, în drum. La Bucureşti (cum am ajuns, cu banii pe sponci, pînă acasă, „oi spune şi la morţi") am luat imediat taurul de coarne. Rezultatul :

1. De la Ministerul Artelor şi Informaţiilor, de unde am de primit „pe munca mea" un rest de o sută cincizeci de mii de lei, nimic.

2. De la Al. Şahighian, de unde am de primit „pe munca mea", încă de acurn două luni, cincizeci de mii de lei, nimic.

3. De la Teatrul „Confederaţiei Generale a Muncii-, unde am de primit „pe munca mea", încă de acum două luni, cincizeci şi şapte de mii şi cinci sute de lei, nimic.

Peste tot, explicaţii, scuze, amînări etc. Şi la mine, fără explicaţii, fără scuze şi, mai ales, fără amînări, datorii {pe amanete cu dată certă), chirie (la 20, adică azi), impozite

pe chirie, obligaţii imediate şi bani de „papă" (cum zice Iancovescu) pentru cele trei familii din modesta, lirica şi devotata mea spinare.

Din leafa lui Kitty, care, întîmplător, *s-a dat la timp,* am trimis bani ca să plece mama cu copilul la vie/ Restul a rămas aşa („aţ-o aţă", vorba Nicolettei, fata spălătoresii de la Cîmpulung).

Ce mîncăm, ce-om face, om vedea... Un costum de haine, la telal, *face* maximum două mii de lei. Sînt dispus să-mi opresc numai *halatul si papucii,* de-acum încolo. Numai să-mi înceteze „migrena" asta care mă chinuie de cînd am venit şi care mi-a transformat capul într-un pepene verde, în care toţi sîmburii se mişcă în carne şi îl dor.

Luni, 30 august

Ziua asta — 30 august 1948 — nu trebuie (şi nici nu pot) s-o uit vreodată. Este *ziua neagră* a existenţei mele de pînă azi şi, începînd de anul ăsta, o declar ziua mea de mare doliu moral. E ziua de nume a băiatului nostru, care se află la vie. Este cea dintîi zi — de la naşterea lui, onomastică, fireşte — în care n-am putut să-i dau nici măcar o telegramă. Intrînd de atîta timp, din ce în ce mai adînc şi mai nemeritat, în iureşul mizeriilor care s-au prăvălit peste viaţa, peste munca şi peste casa mea, mă hotărîsem să nu mai notez nimic în aceste pagini. Abaterea pe care o comit se datoreşte numai zilei de nume a lui Bobită. Prima dată „de ziua lui" nu sîntem lingă el. Nu primeşte nici un dar de la mămica şi tatăl lui. Nu primeşte nici măcar o vorbă de felicitare, fiindcă şi aceea costă. Costă, şi mămica şi tăticul lui — doi oameni în toată firea, care au muncit, care au robit pentru banul pe care l-au cîştigat, leal şi meritat — nu au astăzi, de ziua lui, în buzunar, nici măcar echivalentul unei telegrame de cîteva cuvinte.

Dar Bobită, băiatul nostru, căruia îi este închinată, exclusiv, această pagină, trebuie să ştie că părinţii lui au făcut tot ceea ce este omeneşte posibil, ca să evite ziua asta, aşa cum şi-a plesnit şi şi-a închis, efemera ei păstaie, peste lume.

Să ştie Bobită, că tatăl lui „s-a umilit", ca sa-şi ceara şi să; nu obţină dreptul lui. Răsplata cuvenită a muncii lui din şiruri de nopţi încheiate, cînd deschidea el ochişorii.

în ziua asta, cînd tăticul n-a avut doi poli pentru o telegramă, el are de încasat de la Ministerul Artelor şi Informaţiilor, de la Confederaţia Generală a Muncii şi de la teatrul ei din Lipscani, separat, trei sute de mii de lei. Trei sute de mii de lei, munciţi greu. Trei sute de mii de lei, pe care, după contracte şi înţelegeri, trebuia să-i fi încasat demult. Şi să mai ştie că tăticul lui a aşteptat, „la masa de lucru", negustori de covoare şi de haine vechi. Că şi-ar fi pus şi inima amanet, numai să aibă bani de tren, care să-şi-ducă buzele — de zi mare — pînă la fruntea băiatului din Dealul Pustiului. Şi să mai ştie iarăşi că mămica *lui* şi-a pus (pentru a cîta oară) la muntele de pietate, a alergat^ şi s-a umilit şi ea, ca să ceară dreptul nostru... Ca aniîndoi am tremurat, cu ochelarii holbaţi pe rubrica de „cumpărări^ a „Micii publicităţi" clin ziare, şi încă să mai ştie că, *pînă mîine,* trebuie să plătim impozitele, chiria şi atîtea altele. Şi că, pentru toate astea, nu* avem decît imaginea lui —^ puiul nostru părăsit — înaintea ochilor \ noştri care se evită, pentru ca să nu-şi împreune lacrimile...

Miercuri, 1 septembrie. Văleni, la **vie**

Eram sigur că o să vreau să scriu şi de aceea mi-am luat „agenda" la vie. N-am mai pus piciorul la vie de.şapte ani, cred. [...]

Tata a mai fost lajvie, înainte de a muri. Eu n-am mai avut răgaz, deşi nu mă despărţeau de ea decît două ore de tren şi o sută km de maşină, pe Şoseaua Naţională. Nu ştiu cum s-a făcut, nu ştiu cum de n-am putut să mă smulg din teroarea vieţii mele, măcar între două trenuri, ca sa. ajung aici. Şapte ani de zile. Şapte ani. Mi se pare acum (cînd scriu în colţul meu obişnuit din *odaia mea)* de necrezut şi mi se pare o eternitate. O amară veşnicie din braţele căreia, în sfîrşit, am izbutit să mă smulg. Numai zdrenţe, numai răni, dar m-am smuls (în clipa asta cred că e două noaptea. Au început să bată tocăliile din vii. Probabil, adică sigur, că e vînt afară.)

Schimbînd pagina, am făcut şi o întrerupere în scris. Mi s-a părut că aud pe Bobită ţipînd, jos. (El doarme „la parter".)

Reiau scrisul, probabil fără legătură cu ce a fost înainte. (De data asta, Bobită^ ţipă cu adevărat. Am fugit jos.)

Fausse alerte! Bobita...

Sîmbătă, 4 septembrie, încă, la vie

îmi pare mai bine că alaltăieri m-am întrerupt din scris. Aveam o „noapte rea" (cum e şi asta,^ dar abia o încep, *et pour cause)* şi cine ştie ce îmi mai scăpa „din condei" în legătură cu trista mea viaţă individuală. De cea „colectivă" nu mă mai ocup demult, cel puţin, în scris. în orice *jzz7,* Bobită, cum (m-am uitat înapoi) începusem să scriu alaltăieri, n-a avut nimic. Nici măcar n-a gemut el. Nu ştiu şi n-am vrut să aflu cine, totuşi, a gemut. „Jos" doarme jnama şi Savin cu soţia lui. Am fost mult prea bucuros că nu era „băiatul", ca să mă mai intereseze altceva. Şi nu mai vreau să scriu nici „de vie", aşa cum îmi propusesem la „prima şedinţă" cu caietul. De via asta unde n-am fost^ de şapte ani şi unde am fost, în fiecare început de toamnă şi pînă tîrziu, treizeci şi cinci de ani în şir. Cele cîteva clipe pe care *le-am* •*plătit-greu (şi moralmente şi alt fel), jcz st* le por petrece aci în reşedinţa autumnală a copilăriei mele, alături de Kitty şi de puiul nostru — şi-au^ratat, grav şi de la început, misiunea. De aceea, abia aştept să ne putem întoarce (n-avem bani de tren, deocamdată) la Bucureşti. Acolo suport mai uşor ceasuri triste şi lămuritoare, ca astea de acum, de aici.

Trec — nu mai încape nici o discuţie — printr-o „passă" proastă. Chiar dacă motivele care o determină nu există realmente, mie îmi este absolut egal. Le suport consecinţele şi le constat efectele, ca şi cum ar exista. Viaţa reală, adevărată este aceea pe care o trăieşti, proiectată din tine în afară. Nu invers. Fiindcă viaţa, înainte de toate, este un lucru intim. La fel ca şi moartea. Şi riguros „personal". De aceea sînt (citiţi romancierii) atîtea vieţi într-o singură existenţă. Pe aceleaşi date „clasice" ale acestei vieţi, cu acelaşi „material" şi în cadrul aceloraşi^ legi ale ei, „problema" fiecăruia se încheagă şi se dezvoltă separat.Deosebit. Tot cu zece numere „lucrăm" toţi în această unică şi mare aritmetică a vieţii. Dar cîte combinaţii nu se pot naşte din îmbinarea lor. Pe mine, personal, nu m-au interesat niciodată calculele altora. De-aceea, nici în viaţa, nici în opera mea

n-am „citat" niciodată, chit că mi s-a întîmplat — şi în una şi în alta — să fi inventat roata, după ce se inventase automobilul. Important pentru mine este (am mai spus că văd lucrurile egoist) că trinitatea vieţii mele „individuale" (adică, căminul meu, copilul meu — în raport cu mine şi profesia mea) sînt susceptibile de „pete în soare". Nu pot să fac pentru aceste trei motive de a trăi mai departe, nici pe departe de cît aş vrea, iar ele trei nu-mi dau, nici pe departe, atît cît aş fi vrut. Nici nu rnă gîndesc să stabilesc responsabilităţi, să caut explicaţii, să „dresez" rechizitorii sau pledoarii de apărare (căci pot fi şi eu acuzat).

Constat numai că *mon reve familier* trebuia să rămînă numai visat. Aşa cum 1-a scris amicul meu vechi şi drag, Verlaine. Şi dacă n-am fost destul de clar, cu atît mai bine.

Duminica, 5 septembrie

„Pe cuvîntul meu" (vorba favorită a lui Bobită, în ultimul timp), dacă nu scriu din cauza greierilor. Nu mă lasă să dorm. Şi sînt atît de mulţi şi „cîntă" (mi se pare că din punct de vedere ştiinţific „cîntecul" lor este o suferinţă fizică) atît de amplu, de fără dimensiuni în noaptea superbă de afară, încît am impresia, aşa cum stau la birou (birou de adevărat, biroul meu de redactor la *Rampa* pe care l-am primit pe vremuri drept salariu şi l-am transportat la vie) că ultimul dintre greieri cîntă în marginea Piteştilor, acolo unde se varsă Rîul Doamnei în Argeş şi unde era cîrciuma cu artişti (n-am să evit cuvîntul „şantan" a lui Bebe Teodorescu, amicul meu din copilărie, de pe Lascăr Catargiu), fiind înţeles cu cel din gara Călineşti, de la Florica şi de la Pîrvu, spre Craiova. Adică cele patru gări pe care le văd de-aci şi care, aşa cum sînt situate, constituie un fel de puncte cardinale ale „orizontului" meu. N-am de notat *nimic* special, fiindcă nu mă interesează (nu vreau să mă intereseze nimic deosebit). Menţionez o zi de duminică, în soarele somptuos al zilei de septembrie. O „vizită" la biserica şi cimitirul satului, cu fiul meu. (Am întîlnit pe o cruce pe amicul meu Ovid Gheorghiu, mort în 1938, şi mi-am amintit cum îi puneam piedică, cînd alerga cu „tocălia" ca să-i facă vînt.) Am revăzut, după alte cruci, jumătate din Văleni (aşa se cheamă satul unde e via) din „seria" şi

copilăria mea. Am revăzut poteci şi case, şi oameni vii, care m-au recunoscut. Unii mai încet, alţii şi mai încet. Am strîns mîini aspre şi uitate şi, pînă la urmă, m-am refugiat în mînuţa băiatului meu, cu care am urcat Coasta lui Iriminoiu, îndărăt, spre casa noastră. Şi, fără mînuţa asta, zău, că aş fi rămas multă vreme în uliţa pe care mi-au alergat cîndva sandalele de nouă lei perechea.

Luni, 6 septembrie

Una din zilele obişnuite ale viei. întristător de frumoasă, din geana zorilor (pe care le-am întîmpinat de pe pridvor) şi pînă în pleoapa apusului, pe care l-am condus de pe pridvorul opus, Musafirii pe care îi aştept cu vesti, cu provizii şi cu bani, de la Bucureşti, n-au venit nici azi. Fondurile fiind, din cauza asta, pe sfîrşite, am suprimat vinul pe ziua de astăzi. Lei două sute patruzeci economie. Noroc cu o sticlă de ţuică (excelentă) pe care mi-a adus-o Niculae, vierul, la ţanc, din recenta lui producţie. Aperitivele au fost, astfel, salvate mai mult decît onorabil.

Toate „problemele" mele de gînd, de viaţă şi de creaţie au rămas în suspensie, în parcursul zilei. Am fost cu atît mai mulţumit, cu cît aceasta nu era rezultatul unui act de voinţă. Şi, deci, ziua a fost un fel de vilegiatură la domiciliu. Am „vizitat" *domeniul,* am ascultat şi identificat vînturiie (aci bat mai multe odată, din direcţii opuse). E un fenomen, cred, curios, dacă este real. Fapt e că un zmeu — şi am experimentat lucrul chiar azi — nu se poate înălţa. E „zăpăcit" din mai multe părţi şi trîntit, cu spetezele rupte, la pămînt. Deasemenea „tocăliile", care ar trebui să bată cu exuberanţă cînd e vînt, rămîn mute, fiind mutate în mai multe direcţii. Aripile nu se pot urni şi ciocanele rămîn pe loc. Am scrutat şi contemplat zările şi mai ales nemaipomenit de frumoasa luncă a Argeşului.

Am condus trenurile în gările respective, controlîndu-le exactitatea sosirilor, pe ceas (în gara Goleşti, situată în centrul peisajului meu), am ajutat la „ridicatul", „cîrnitul" şi „copilitul" viei, operaţie executată cu Kitty, Puiu Savin, Titu, băiatul nostru de serviciu şi Niculae, vierul, cu Marioara, nevasta lui legitimă. Am jucat fotbal cu Bobită şi table cu mama, am început să împletesc — sub sfaturile lui

Kitty — un coş de răchita pentru frunte (aranjamentul şi culesul lor intră în atribuţiile mele, şi „jardiniera" improvizată dintr-o veche tavă de îngheţată mi-a scăpat azi din toarte, răsturnîndu-mi „aranjamentul" pe pridvor, tocmai cînd îmi transportam „opera" la masă), am curăţit sfeşnicul şi „biroul" de spermanţetul picurat din luminările ajunului, am întărîtat cîinii şi am bătut „tablourile" în camera mamei, mă rog, am făcut tot ce-am putut, ca să am acum impresia (şi satisfacţia) că sînt ostenit şi am dreptul să sper într-o noapte fără insomnie.

Gîndul că dacă nici mîine nu sosesc „băieţii" cu cele de rigoare, rămînem „nemîncaţi" (expresia este exagerată), mi se pare, deocamdată, neimportant. Mai ales că nu cred într-o asemenea posibilitate. Şi, în concluzie, mai adaug ca, începînd de astă-seară, *avem* lună nouă.

·

Noaptea trecută — cu toate prevederile mele contrarii — nu a fost una înclinată somnului. Ci vînturilor (mă iau după „tradiţia" locală şi nu întrebuinţez singularul) şi lecturii. (Un roman de London : *Doamna mica în casa mare,* împrumutat de mama.) Combinaţia asta de lampă cu petrol pe măsuţa de noapte, de lectură „agreabilă" (aşa cum trebuie aici) şi de mugete răsucite în nucii viei noastre şi în toate urloaiele Dealului Pustiului. (Aci, „urloi" înseamnă cruce de drumuri de ţară, mici, secrete aproape. Răspîntii de poteci, peste şi printre dealuri, unde vînturile se adună şi, vorba primului nostru vier, Tudorache Busuioc, „urlă ca într-o oală, cum făcea răposatul dumneavoastră unchi, Niţă Viadescu, cînd se ducea spre Uda, la vînătoare de lupi, iama.") Odată cu deşteptarea curţii (cea dintîi „orătanie" prezentă e mama) am încetat lectura şi am stins lampa nr. 11. Vînturile, independent de voinţa mea, au continuat. Ziua se anunţa mohorîtă şi umeda de presimţirea ploii strînsă în bureţii vineţi ai norilor lăsaţi jos. Pîcleîe dimineţii se încurcau grele şi cenuşii printre aracii viei, fluturîndu-şi zdrenţele în bătaia duşmană a vînturilor. Un scîncet masiv şi înfundat în pîsla norilor a determinat pe mama să mă anunţe, lirică şi competentă : „Ple?xă cocorii, Tudore ! Şi cînd pleacă

înainte de Sîntă Măria Mică (8 septembrie), înseamnă că toamna e scurtă".

într-adevăr, de peste vîrful viei mele treceau, în direcţia Dunăre, escadrilele de cocori. Triunghiuri mişcătoare de vîrfuri de suliţă înfipte în zare. Multe, în formaţii corecte, urmîndu-se unele pe altele la intervale regulate. Mi-au amintit bombardamentele escadrilelor americane dinainte de armistiţiu. Adică trecerea formaţiilor aeriene — cocori cu patru motoare şi mitraliere sub aripi — trecerea aceea grandioasă şi „optimistă", cu tot tragicul ei însîngerat la „obiective".

Şi totuşi, vînturile au fost mai tari. Pînă să-mi rad eu barba şi să-mi spăl dinţii, au măturat ghemotoacele de hîrtii ude ale norilor (desigur, în cursul nopţii, Dumnezeu îşi făcuse ordine în hîrtii) şi ziua a-nceput triumfătoare, în soarele autumnal şi parcă spălat — ca Bobită — „pînă-n brîu" cu apă rece şi proaspătă. Amuzanta noastră „mizerie" a iost organizată — pe posibilităţile ei — pentru cele două mese obligatorii. N-aveam însă, colac peste pupăză, lemne pentru soboiul (adică o sobă de zid imensă) din bucătărie. Şi-atunci, mi-am luat sarcina să tai un dud şi un nuc, cu cele două toporişti neascuţite şi cu fierăstrăul de tăiat lemne.

Din prima lovitură repezită în dud, am rămas cu coada primului topor în mînă. Din a doua, cu cealaltă. Nu glumesc deloc. La prima cracă în care am înfipt dinţii fierăstrăului, pînza acestuia s-a rupt. Şi totuşi, pînă la prînz, dudul şi nucul inutil (ţinea umbră gratuită şi dăunătoare la „cincizeci de viţe, din vie" — citez pe mama) dudul şi nucul erau „surcele" la uşa bucătăriei, datorită unui topor de împrumut pe care, ca pe orice lucru de împrumut, nu l-am menajat. Mîinile mi le-am „pansat" cu pansterină şi feşi făcute dintr-o faţă de pernă sfîşiată. Misiunea însă s-a îndeplinit. Lemne, prin urmare, aveam. Dar „soboiul" se încăpăţîna, defect fiind, să arunce fumul şi flacăra în afară. Coşul parcă nici n-ar fi existat. îl năuciseră, probabil, vînturile (care continuă şi acum) şi sta bleg pe acoperiş, ca o lulea înfundată (şi noi care l-am privit — şi aşa l-am observat — cu teamă să nu cumva să ia foc). Apa este departe şi, în cazul unui incendiu început în şindrila casei, absolut inutilă. Cît au „plîns" Kitty şi Mimi Savin, nepoată-mea şi tovarăşa ei de bucătărie, nu pot să spun. Plus că lămpile de gătit cu petrol se stricaseră în timpul odihnei de noapte, singure, ca

sa se răzbune probabil că le-am preferat, pînă azi, maşina de gătit. Şi totuşi, cele două eroice bucătărese, transformate în două pensionare de la „Vatra Luminoasă", ne-au servit „dejunul mizeriei", cam pe la orele două şi jumătate.

A foct cel mai „vesel" dejun, de cînd sîntem aici. „Calul de bătaie", eu, care nu aveam „la a treia masă" vin. Şi joc de cuvinte (mama a fost calamburgista) pe munca lui Savin. „Eu am Sa-yin (comandorul e invitatul ei), ce n-ai da şi tu S-ai-Vin." Şi mă mai miram de la cine am moştenit predispoziţia de... calambur.

A urmat un „somn reparator", în cuprinsul căruia mi s-au umflat şi precizar multiplele „răni" de la braţe şi mîini şi am visat „diferite visuri", în cuprinsul cărora am alergat, m-am zbătut şi m-am bătut, atît cît a fost necesar ca să mă scol şi mai ostenit. (Nicăieri nu visez „atîta", cît visez la vie. *Şi* asta, de cînd eram copil. Şi nu numai vise de noapte. Şi din celelalte care se numesc — întru deosebire — *visuri.)* Intre timp, *aşteptaţii* mei de la Bucureşti n-au sosit. Şi, mai mult decît inexplicabila lor întîrziere şi prezenţă, mă interesa, recunosc, lipsa banilor şi a proviziilor, care trebuiau să vie cu ei, conform „programului" stabilit la plecarea mea din Bucureşti. Fără îndoială, sînt „motive" bine întemeiate la *bază*. Şi fiindcă ie presimt (Ie ştiu, adică) grave, nu vreau să mă gîndesc la ele. ii aştept mai departe. Dar ce ne facem aici? Cum ce ne facem? Mă împrumut de la nenea Puiu Vlădescu şi mîine plec cu Savin după provizii la Piteşti. Zis şi^ făcut. Un bileţel, un copil desculţ care coboară pînă la Puiu şi care se întoarce cu cele două mii de lei cerute. Deci, mîine, cu trenul de nouă plec la Piteşti după pîine, după carne şi după legume (şi un fitil de lampă, uitasem) şi în primul rînd după liniştea *coloniei* noastre de aici... Şi-odată rezolvată şi problema asta... Mama *suferă* teribil din cauza ei, fiindcă ea trăieşte din „comparaţii" cu trecutul şi are impresia că eu •— responsabilul material, unicul, al familiei, mă „consum" prea mult pentru ea.

Am trecut Ia „treburile serii". „Făcutul lămpilor", „scoaterea" din pivniţă a celor necesare pentru masă ş.a.m.d. Totul, începînd de la bunăvoinţă şi veselie, a mers ca pe roate. *A* fară de „soboi" şi de lampa de gătit (cu petrol) a lui Kitty. Şi totuşi ce bine am mîncat, deşi pînă la nouă seara nu ne sosiseră cele trei pîini, pe care Măria, nevasta

lui Modrun, trebuia să ni le aducă de la Cîmpulung. Cînd a sosit cu ele, ne resemnaserăm la mămăligă, sau (cazul meu) la „fără pîine", a rămas femeia încremenită de explozia de bucurie cu care am primit-o (şi cred că ea, Măria cea frumoasă, crescută pe răzoareie viei noastre, îmbrăcată din rochiile vechi ale mamei, cununată şi cu copiii toţi, — trei — botezaţi de noi, nu s-a bucurat de bucuria noastră^ pentru pîine. Ochii ei frumoşi, foarte frumoşi şi azi, treizeci şi opt de ani, s-au nedumerit şi pe faţa ei de splendidă florentină — *en terre cuite* — a căzut — brusc şi reacţionar — o umbră de tristeţe, ca un voal de la pălăriile din alte vremuri.

Pe „momentul" acesta, aş putea să scriu o carte. Nici nu-1 comentez însă, mai mult decît am făcut-o din respect pentru cele ce mi-am propus să scriu aici. (Şi, poate, din consecvenţă pentru propria mea laşitate.)

Am uitat iarăşi să spun că, la masa de seară, m-am răzbunat pe tachinăriile de la dejun. Tocmai cînd începeau să se repete, am scos de sub masă o sticlă de vin, solemn şi fără să dau nici o importanţă faptului. „Lovitura" a reuşit şi „secretul sticlei" va muri^odată cu^mine, dacă nu cumva Savin va spune că a cumpărat-o (avînd eu bani de la nenea Puiu Vlădescu) de la colonelul Iorga,^care »are" vin la vie şi nu dă decît la cunoscuţi. (Savin îi meditează fata, ca să intre la matematici, mi se pare.) ^

Atmosfera mesei şi după-mesei a fost din cele mai „familiale" şi nostalgic evocatoare, pentru mine. *Am* jucat (ca şi azi-noapte în paturi) „portretul" cu Bobită, în prim plan (doar pentru el jucam) şi ceilalţi membri ai coloniei. Am jucat şi table cu Savin şi l-am bătut. Au urmat : „pivniţa" (resturile la loc),poarta (lanţul^ de închidere)^ zece minute pe pridvor, cu ochii spre luminile Piteştiului, şi-acuma, cînd toţi s-au culcat (trebuie să fie unsprezece seara), acest caiet, firesc, înainte de „trecerea la lucru serios" (scriu la două piese deodată, fără „sporul" meu obişnuit, deşi teatrul din Sărindar mă aşteaptă măcar cu una gata. [...]

Bine că mi-am adus aminte (pagină nouă, gînduri noi) de „ceva" pe care îmi propusesem să-1 notez aci. Bobită al nostru s-a împrietenit (cu voia şi stimularea noastră) cu vreo zece-doisprezece (poate şi mai mulţi) ţărănuşi, copii ai vecinilor. Toată ziua — atît cît treburile celorlaţi le îngăduie — sînt în curte la noi, unde joacă fotbal în condiţiuni „home-

nce" pentru un privitor adult. Mi-e teamă că aş putea fi bănuit de „fantezie", dacă aş reproduce tot ce aucf şi văd de îa postul meu secret de observaţie. Dar nu despre asta este vorba. Cînd se întunecă şi mingea nu se mai vede printre picioarele goale (singurul cu sandale e Bobită) copiii — unii jiu peste treisprezece ani — se aşază roată pe iarbă şi Bobită (el are şapte) le spune „poveşti". Neputînd să mă apropii (prezenţa mea strică „atmosfera" şi pentru public şi pentru conferenţiar), mă mulţumesc să mă uit. Ei bine, e un „tablou" nemaipomenit, atîta pot spune. O colecţie de „mutriţe" (ca să nu zic fizionomii) *impeiabile*. Ceva de nedescris de jubţire şi mai trist decît a fost în toate zbenghiurile iui răzvrătite şi turuleţele lui de pantaloni, cîrpite cu mărci de petice dinţate. (în altă parte, voi descrie pe larg, şi pe cît voi putea, cercul ăsta de puşti adunaţi în jurul unei poveşti pe care le-o spune cel mai mic dintre ei.)

Văd că mă depărtez mereu de ceea ce vreau să spun.

Precizez. Astă-seară, se întunecase bine, Kitty — aferată cu fumul din bucătărie — mi-a dat o hăinuţă groasă să i-o duc băiatului. L-am găsit stînd pe marginea şanţului şoselei din afara porţii noastre, împreună cu Mitică (un băieţel de zece ani, compus dintr-o pălărie, o mică nuia, şi două picioruşe desculţe). în dreapta şi în stînga lor, cîte trei oi. Cînd am ajuns lîngă ei, Mitică — pui de ţăran respectuos prin tradiţie — s-a sculat în picioruşe, Bobită, la fel (e prima dată cînd făcea acest „gest"). L-am întrebat ce face acolo şi m-am jenat că n-aveam decît o singură haină pentru doi copii. Dar Mitică era cu „minteanul" pe el. M-am consolat.

„Tată !" mi-a spus băiatul meu. „Ştiu că astă-seară mi-am văzut visul cu ochii !" (L-am privit nedumerit.) „Tu ţii minte că eu cînd eram mic vream să mă fac «obănaş» la oi ?" (Ciobănaş.) „Ei bine, acuma, uite ! Sînt ciobănaş ca şi Mitică. Eu pasc trei oi, şi el tot trei. Şi, în timp ce ele «paşte», eu îi spun povestea lui Tudora din Bran, pe care mi-ai spus-o tu alaltăseară. Că lui Mitică n-are *cine* să-i spuie poveşti. Şi un *copil fără poveşti, mai bine n-ar mai fi copil"*.

Cred că orice comentariu este categoric de prisos !

Şi azi (şi mai ales azi-noapte) au continuat „vînturile". Vierul spunea, de dimineaţă, că „s-a auzit în sat" că durata şi puterea neobişnuită a acestor vînturi va aduce după ea, fie un cutremur de pămînt, fie, cel puţin, o secetă mare. în orice caz, oamenii sînt alarmaţi serios. Şi cei noi şi bătrînii, deopotrivă. (Iată cum cele „două lumi" se întîlnesc, fără să vrea, în bătaia aceloraşi vînturi.)

N-am mai plecat la Piteşti după^ provizii. S-au opus femeile din colonie, în cap cu mama. Dimineaţa era^mohorîta şi picura. Piteştiul nu se mai deluşea din ceaţă. Şi-apoi era „sărbătoare". Nu era piaţă. Toate aceste „argumente" ne-au făcut, pe Savin şi pe mine, sa depunem plasele cu care eram înarmaţi (a mea *»nylons*\ sîc !) şi sa ne supunem dulcei inflexiuni a vocilor care nu tăceau. Şi ziua a început palinodic, autumnal, superb (cu excepţia „vînturilor"^ care pe mine mă fac să presimnt marea în apropiere). A răsărit „soarele viei", adică a ie?it din nori, odată cu Bobită din pat. Să fie numai o simplă coincidenţă, m-am întrebat „eu de colo", ca tată înamorat de picul de om, închegat^ din tumultul lui în făptura adorabilă şi perfectă, care e băiatul^meu ? (N.B. Nu retrag nici un adjectiv din fraza de mai sus.) Lipsit de un program dinainte stabilit, din^cauza proiectatei plecări la Piteşti, mi-am permis să circul, în cuprinsul zilei, după „capricii". Astfel, am „preluat" de dimineaţă înfiinţarea .unei „vetre" în curte şi împotriva vîntului. (în bucătărie nu e chip de aprins focul.) Vatra a^ ieşit o perfecţie şi învingînd — prin aranjamentul meu tehnic — vîntul,jie-a servit la dejun o admirabilă mămăligă, aurie şi rotundă, ca o lună plină diurnă, precum şi o oală cu cartofi fierţi pentru salata orientală de seară. (Şi care a fost preparată de mine.) Restul s-a pregătit cu „cratiţa minune" („Wundertopf") de către Kitty. Am urmărit din nou şi zadarnic trenurile care ne puteau aduce musafirii şi de nevenirea cărora încep să fiu, realmente, îngrijorat. Trebuie să-i fi reţinut în Bucureşti neplăceri serioase, neplăceri de care nu pot fi străin şi care mă „ating", prin deducţie, destul de alarmant.

Nu vreau însă să mă alarmez numai pe deducţii. Aştept ocazia certă, la momentul potrivit. M-am obişnuit, în ultimul timp, să nu mai scap nici una din astfel de ocazii.

Şi, într-acestea, constat că s-a împlinit o săptămînă de cînd sintem aci,' după şapte ani de lipsă. O săptămînă a căreiJinişte şi „nesimţire" am apărat-o pe cît am putut, fără să mă întreb întrucît am şi reuşit. Nu ştiu dacă — avînd în vedere situaţia creată de nevenirea aşteptaţilor mei şi ale cărei limite s-au întins aproape de maximum — nu va trebui, foarte curînd, să mut caietul acesta pe masa mea de lucru din Bucureşti. Sau în sertarele ei. Mărturisesc că mi-ar părea rău. Ar fi o nouă (a cîtea) „înfrîngere", în care „adversarul" a luptat singur şi *tare,* ca de obicei.

Dar niciodată rolurile recitate de un actor, de unul singur, în oglindă, acasă, n-au putut să-i menţie nici publicul, nici celebritatea. E o constatare atît de elementară, ca mă şi ruşinez de a o fi menţionat aci.

Se vede treaba însă că scriind-o, m-am gîndit (vorba aia, în ^„subconştient") că pe lumea asta mai *ie* şi proşti.

După „somnul reparator" care a urmat obligatoriu dejunului, am primit „vizita" Anichii lui Dură — primul nostru cel mai îndelung vier, însoţită de fina mea Sanda, fiica ei, (cu „logondicul") şi de ultima ei fetiţă, de zece ani, şchioapă. Cu ocazia acestei „vizite" — Anica e „generaţia" mea, deşi are azi cincizeci de ani— mama ne-a amintit o „întîmpîare veche", pe care o notez, că merită. în timpul primului război mondial (1916—1918) aflîndu-mă în refugiu, la Iaşi, ne-am pomenit, cum-necum, cu Anica ; tînără, frumoasă, singură şi „răsfugiată" şi ea în Moldova. Fireşte, a rămas la noi pînă in ziua cînd, înarmaţi cu *ausweiss-v* respectiv (eram în armistiţiu), am luat drumul spre „teritoriul ocupat". Cum era s-o lăsăm pe Anica singură ? Dar nici *ausweiss-\A* nu permitea ^ întoarcerea acasă decît „familiilor" strict legale. Părinţi şi copii. Şi-atunci, cu toate riscurile implicite, Anica a fost trecută în *ausweiss* drept sora mea. A îmbrăcat-o mama cu rochie de-a ei, transformată la iuţeală, i-a pus şi un corset ajustat (prea ajustat chiar, după cum se va vedea) pe corp, căci aşa cerea rochia şi moda, şi-am plecat la drum. în compartimentul plin cu nemţi şi cu demobilizaţi, printre care^ doi magistraţi rezervişti, Anica, deşi invitată să mă tutuiască, să-i zică mamei „mamă" şi tatii „tată", nu se putea obişnui cu noul vocabular. Cu toate semnele noastre disperate, n-o scotea pe mama din „coniţă" şi pe tata din „domnu", iar pe mine din „domnul Tudorel". Soră-mea ne

dă de gol. Mai ales cînd cei doi magistraţi, care cunoşteau pe tata (era, mi se pare, senator ori deputat atunci şi un nume foarte cunoscut) au început s-o „converseze", cu deferenta şi fineţea cuvenită domnişoarei Muşatescu, a fost ceva homeric. Anica rîdea ca o idioată, în geanta pe care j-o dase mama şi pe care o ţinea ca o palmă adunată la gură. Rîdea şi mama. Eu, ce să mai spun ? Răsuna coridorul de hohotele mele. Şi-atmnci, bietul tata, singurul şi cel mai grijuliu, care „salva" situaţia, a încercat (şi a izbutit) ultima lovitură ! S-a adresat celor doi magistraţi pe franţuzeşte, în termenii următori (şi riguros exacţi) :

/ *„Vom savez, lasoeur de mori fils, est un peu^ vous comprenez",* şi ducînd mîna la cap a „tra-la-la" ! a făcut şi cu ochiul, ca să fie mai bine înţeles. Cei doi au schimbat imediat tactica.

„Á cause de la guerre", a adăugat tata. *„Elle a eu des emotions /"*

îmi vine să rîd şi acuma, de rîsul de ^atunci. ^

Bieţii magistraţi, nu mai ştiau ce să creadă, sînt convins că noi toţi : *„nous avons eu des emotions a cause de la guerre*".

Noroc că, la nu ştiu care staţie, nemţii din. compartiment au coborît, iar cei doi magistraţi au putUt afla adevărul, în limba franceză, ca să nu se simtă Anica prost. Şi-am ajuns, în sfîrşit, la Mărăşeşti. Aci nu mai era de glumă. Controlul era sever la trecerea dintre jumătatea de gară ^„românească" şi „cealaltă jumătate-, nemţească. Pînă să scăpăm „basma curată", Dumnezeu ne ştie prin cîte emoţii am trecut, mai ales că unul dintre magistraţi, prezentîndu-se între timp, avea un nume nemţesc. Şi odată scăpaţi, pe peronul german al gării s-a petrecut un lucru, pe care îl socotesc acuma, în special, adorabil, în marele lui înţeles de atunci. Din cauza rîsului şi a emoţiilor, Anica nu se simţea bine. Cele douăsprezece ore petrecute în corsetul mamei, ajustat pentru ea, îşi făceau efectul. Anica simţea nevoia imediată şi imperioasă să şi-1 scoată. Şi deşi această operaţie era riguros şi intim feminină, Anica, neştiind manevra şireturilor printre balenele corsetului, nu s-a adresat, cum era firesc, mamei, s-o ajute. Ci mie.

„Domnule Tudorel... Nu mai poci dă corset. Hai «tălică» să mi-1 scoţi, că nu ştiu să umblu. Dar să nu te vază coniţa !"

Şi ne-am dus în dosul gării, în şanţul unei tranşee cu ochiuri de apă pe fund. Se inserase, şi în gară se aprindeau lămpile... Eu luminam drumul în tranşee cu chibritul (ce bine că mă apucasem de fumat!) La locul care ni s-a părut cel mai propice, ne-am oprit. Şi fata de opsprezece ani — fată care în alte împrejurări n-ar fi îndrăznit să-şi spele gîtul în faţa mea, aplecată pe lighean — şi-a sumes rochia şi i-a prins poalele cu dinţii tari şi albi. Cînd i-am atins coapsele goale şi superbe (Anica avea un corp de o rară perfecţie), am avut un moment de tăcere pe pielea lor. Apoi am început să desfac — luptîndu-mă cu rochia care scăpa mereu — şireturile corsetului, pînă cînd, din strînsoarea lor, trupul Anicâi (cămăşuţa era ghemotoc pe umeri) a apărut, uşurat şi cum 1-a făcut maică-sa, în faţa mea. Abia atunci, liberată din teroarea corsetului, Anica şi-a dat probabil seama că e goală, cu tot spatele în faţa mea. Şi cu un gest de bruscă pudoare s-a întors, aşa cum era, cu faţa. Am vrut să-i caut sînii, lungindu-mi mîinile pe ea. Dar, redevenită, brusc, femeie, Anica a vrut să se apere, trăgînd violent rochia peste mîinile mele, rămase năuce sub catifeaua ei. A urmat o luptă scurtă şi imensă, între malurile tranşeei, pînă cînd i-am astupat gura cu sărutarea naivă şi fără durată, a celor şaisprezece ani de-atunci. O aveam încleştată în gură, şi lipită de mine, goală aproape, în mîini. Goală cum n-o mai avusesem decît în visurile mele „personale" din strada Hotin nr. 1, la Iaşi. Şi mirosea bine. „ A catifea ţinută în *patchoulli* şi a spaimă. Şi parcă un pic şi a via noastră. A ciorchinilor ei de tămîioasă şi a mirosul potecii, prin via lui Măţăoanu, bătătorită de lună, cînd, cu doi ani în urmă, ne întorceam de la „Balul Lamoteaschi" (fata lui Mihai Kogălniceanu, care, de ziua ei, la 8 septembrie, ca şi tata, de-a lui, la 30 august „dădeau" cîte un bal, *celebru* şi aşteptat un an de zile în toată regiunea) şi lîngă stejarii de la capătul viei lui Pielmuşi am luat-o pentru prima dată în braţe, şi toată şi-am sărutat-o unde am nimerit, pînă mi-am sîngerat buzele în fluturii de argint de pe iia ei de bal. Nu ştiu, nu pot să ştiu cît a durat îmbrăţişarea din tranşeea din dosul gării, îmi amintesc însă că buzele umede şi muşcate ale Anichii mi-au şoptit, calde lîngă ale mele, marea invitaţie.

„Nu acuma, că murdărim rochia coniţii. Cînd om ajunge în «teritoriul ocupat». La vie !"... Şi pe acest „la vie" buzele

noastre s-au unit, iarăşi, lung, bun şi pînă la sîngele care a mustit ca o dumnezeiască uşurare din încleştarea lor.

Mult mai tîrziu (eram student şi Anica se măritase) am venit într-o toamnă, după cules, la vie. Eram rupt, zdrenţe în suflet, chinuit de nelinişti în faţa vieţii pe care o uram, ostenit, pînă la epuizare, fiziceşte şi gîndul plin de imagini poetice şi de bune intenţii. îmi alesesem singurătatea căsuţei do la Văleni — mohorîtă în pustiul dealului şi în pînza ploilor neîntrerupte — ca un bîrlog în care să-mi tolănesc sufletul pe labe şi să „zac" în propria şi ultima mea căldură (aşa credeam), ca un urs tînăr ce şi-a primit gloanţele pentru fiecare imprudenţă.

Aveam cu mine o pipă (fumam pe atunci *numai* pipă), un top de hîrtie moale, satinată, o lădiţă cu coniac franţuzesc, un pled cald şi un geamantan plin cu „bunătăţi" din cele preferate : *sawnon jume,* sardele „magueran", cutiuţe cu omar, cu icre moi etc. Aşteptam nopţile din odaia albă, cu focul aprins în soba cu olane, cu ploaia dincolo de ferestre şi cu tovărăşia mea unică. Uitasem de Anica lui Dura. Adică, nu mă gîndisem la ea. Şi-a venit, din prima după-amiază a sosirii mele. Cu picioarele (frumoasele ei picioare) murdare de noroi pînă la pulpe (şi îi venea bine), cu o broboadă udă cu capetele încrucişate pe spate şi cu o legăturică de ouă proaspete în mînă. Plus o fetiţă de trei ani (un bulgăre de noroi), agăţată de mîna cealaltă. N-o mai văzusem de la „Mărăşeşti" decît în treacăt, în scurtele ceasuri petrecute la vie. Fireşte, nu i-am amintit nimic. Am făcut însă mai mult decît atît. Am rugat-o să-mi „gătească şi să-mi vadă de casă", pe timpul cît o să stau la vie.

A doua zi, Anica s-a prezentat „la post". Seara trebuia să plece acasă, deşi avea la mine *o odaie la dispoziţie.* Mă amuza jocul.

Ştiam, şi era sigură, *că nu se poate* să nu se întîmple. Mă amuza aşteptarea ei, atenţia cu care aştepta „momentul" şi mă amuza, deopotrivă, „rafinamentul" cu care „filam" inevitabilul (deci începuse să mă amuze ceva). într-o dimineaţa (avusesem un pic de febră, seara, în ajun) după ce m-am asigurat că bărbatu-său „e la lemne" şi nu se întoarce pînă după-prînz — observasem că soţul ei venea la mine mai des decît era necesar şi „justificabil" — cînd a venit să mai puie lemne în sobă (aducea cîte puţine, ca să poată

veni mai des), după ce, aşa cum sta *accrouppie,* i-am admirat, o dată mai mult, perfecţia trupului, am întrebat-o dacă ştie să „tragă". (Un truc vechi al bărbaţilor care lenevesc în pat şi sînt singuri cu „slujnice" în casă.) Mi-a răspuns, fireşte, afirmativ.

Ca să „legitimez" invitaţia, i-am spus că am o alifie specială de „tras" pentru reumatismele mele. Şi i-am indicat un tub de vaselină de pe lavoar. De ia început m-am dez-, golit complet sub mîinile ei, ca un bolnav preocupat numai de suferinţa lui. Am lăsat-o sa mă tragă (şi în acelaşi timp să mă mîngîie) de sus pînă jos, cu ochii închişi şi fără nici un semn care ar fi putut să mă trădeze că eram sănătos/ Era „interesant" cum mîinile ei — aspre acuma — căutau să evite, pudic, anumite regiuni „damnate" ale trupului. Ii simţeam „respiraţia" caldă, oferită, a trupului aplecat deasupra mea. îi simţeam chemarea mîinilor, care nu mai respectau, după un timp, nimica. Cu „coada ochiului", prin crăpătura rochiei, la gît, îi vedeam sinii agitîndu-.se în ritmul braţelor frămîntate peste mine şi le urmăream împunsătura sfîrcurilor crispate sub „pieptii" rochiei.

Sub mîinile ei, îmi verificam voinţa, mîngîind totuşi sub pleoape amintirea trupului ei gol din tranşeea de la Mărăşeşti. La un momet dat, se aplecase atîta asupra mea, încît mi-am-dat seama că ori cade, ori mă „încalecă" ca un bărbat, cu ură, scîrbit şi întărîtat de indiferenţa femeii frigide. Şi-atunci, întinzîndu-mă din toate băierile trupului încordat sub ochii ei, i-am spus doar atît:

„Gata ! Nici nu credeam că ştii să tragi atît de bine." I-am cerut pijamaua şi-am lăsat-o să mă ajute s-o îmbrac. Avea obrajii roşii, aspri, ca ai perelor de iarnă care se coc între ferestre, iar în ochi un fel de brumă sălbatică, ternă în pupile, sub ceaţa genelor groase, aplecate, ca de plumb, peste un vis duşman.

A plecat din odaie, fără un cuvînt şi — pînă la ora mesei — n-a mai venit să-mi pună lemne pe foc. Iar la masă (la asta nu mă aşteptasem) m-am trezit că mă serveşte sora ei, Florica, pretextînd că Anica are „treabă" acasă, în lipsa bărbatului ei. Şi Florica avea un corp superb (ca toate patru surorile). Mai înaltă ca Anica, mai violentă şi mai atrăgătoare în linii. De cîte ori intra şi ieşea (cu o trenă de

toamnă şi de umezeală după ea) îi urmăream picioarele lungi, şi coapsele înalte, mişcîndu-se sub fustă.

Bineînţeles, femeia din ea a înţeles imediat. Cînd mî-a adus cafeaua, avea părul pieptănat şi fusta prinsă şi ridicată „bine" la talie. I-am oferit un scaun, o cafea fierbinte şi un păhărel de coniac. A refuzat tot, afară de un pahar cu vin negru pe care 1-a băut, duşcă, gata să-1 spargă între dinţii mici, răi şi senzuali. I-am spus în timp ce bea :

„Tu eşti mai frumoasă ca Anica !..."

A pus paharul pe masa, s-a şters la gură cu mîneca şi-a început să caute nu ştiu ce (şi nu ştia nici ea) pe masă. I-am prins mîna (era subţire şi cu vinele proeminente. Zvîcnea in palma mea.)

— Stîmpăr'te, domnu Tudorel! Ne vede „cineva"...

— Cine ? (Era deja pe genunchii mei.)

— Dacă „află" omul meu, te-mpuşca, să ştii...

E curios cum femeile, în general, anticipează şi, implicit, uşurează sarcina bărbatului, în asemenea împrejurări. Cînd i-am luat mîna, a spus : „Ne vede cineva !" deşi era un lucru care putea fi văzut de oricine. Dar ea se şi gîndea la rest.

Cînd mi-a spus: „Dacă află omul meu etc", nu se întîmplase nimic pe care ar fi putut să-1 afle. Dar anticipa, cum anticipează „dînsele", fie în gînd, fie cu voce tare...

în odaie era cald, bine. Florica era lungă cît patul, pe care, fără efort, o lungisem. De-afară se auzea picul ploii şi între ferestre tînjeau gutuile, ca nişte domnişoare bătrîne în aşteptarea soarelui care să le coacă. Am vrut s-o dezbrac. S-o vad goală şi întinsă pe patul meu, cu pledul de cămilă, moale, deasupra. Să-i contemplu coapsele lungi, sînii mici şi răi, şi burta pe care o presimţeam întinsă şi frumoasă, sub buricul rural, ca o mură. N-a fost chip. Florica îşi apăra fustele şi bluza cu o încăpăţinare demnă de toată lauda. Şi vorbea tot timpul. Fără şir, cu grabă, cu panică. Amesteca invitaţii pasionale cu ameninţări tragice : „Hai mai iute că ne omoară" ; „Nu mai sta, că acuma vine omul meu".., Se lupta cu mîinile, cu picioarele (admirabile în timpul luptei, care le dezgolea pînă peste genunchi şi mai sus), cu gura, se lupta cu ea întreagă, abandonîndu-şi totuşi, crispată şi tentantă, sub zdrenţe. Nu cred că victoria pe care a repurtat-o s-o fi mulţumit. M-am predat şi, „neînţeles", am trecut din nou la masă, să mă explic unui pahar de

coniac. Fiorica a ţîşnit imediat în mijlocul odăii, şi-a scuturat coarda trupului sub rochie şi, cu un frison vulgar şi eminamente nedumerită, mi s-a adresat, răspunzînd totuşi unei proprii întrebări tacite :

— Păi, zău aşa ! De ce te mai „alegaşi" de mine degeaba ? Şi, consecventă cu ea însăşi, a adăugat, ca să-mi „mobilizeze" tăcerea. Bine că nu ne-a prins omul meu.

Şi-a dispărut pe uşă, cu dorinţa mea ca un vînt încolăcit pe sub fuste, de-a lungul trupului ei speriat şi nedumerit.

Am dormit pînă spre seară. Am ie»it în pridvor, cînd trecea acceleratul de şapte, spre Timişoara. Am coborît în bucătărie. Anica lucra lîngă vatră. Avea părul pieptănat şi „uns" proaspăt sub tulpanul galben, curat. In picioarele goale avea papuci de casă, lucraţi de mînă (a ei, desigur) şi pe buza sobei, scrumieră, pe care fumega o ţigară. Nu ştiu de ce, am avut impresia că sub rochie (alta decît cea de dimineaţă) era îmbăiată. Şi-atunci, acolo, în bucătăria caldă, cu focul duduind în sobă, tranşeea de la Mărăşeşti mi-a revenit, clar şi poruncitor, în minte. Fără un cuvînt, am deschis gura sobei... M-am apropiat de ea, în faţa ei, şi simţindu-i genunchii în coapse, m-am întins să suflu în lampa care ardea deasupra ei, în spate. Focul lumina patul din bucătărie, aşternut cu un plocad alb de lînă tigaie.

Ploaia îşi bătea spicul ud, des, în geamul unic şi scund... Am luat-o în braţe şi, în lumina focului, am despuiat-o toată. Părea de *terre culte*. I-am lăsat tulpanul galben pe cap şi cu ea, goală, în braţe, m-am prăbuşit în pat, în amintire şi în toamnă...

Şi-acuma, astăzi, mă uitam la ea. La Anica mea din tranşeea de la Mărăşeşti şi din patul cu plocad alb. Sa uita şi ea Ia mine... şi ne gîndeam, sînt sigur, amîndoi la acelaşi lucru.

Păcat însă că ea nu-şi scrie „jurnalul" ca mine*.. Dar poate că asta a fost „totdeauna" deosebirea dintre noi.

Deosebirea care ne-a apropiat, fireşte. Că eu scriu ce-am scris, şi ea doarme tun. Dar, cine ştie î

Poate că în noaptea asta, totuşi, visează.

Joi, 9 septembrie

Azi am avut o zi „exclusiv Bobită". Adică o zi închinată în întregime băiatului meu. A început odată cu plecarea la gară, la Goleşti, după pîine. Deşi sînt circa patru km pînă acolo, am acceptat să-1 iau la primul lui drum lung, pe jos. Ne-am pus „ploverele", cum zice el, mănuşile şi hainele de „sport". Apoi bascurile „pe-o parte", plasele pe umeri şi ne-am luat bastoanele în mînă. Şi bastonul lui şi al meu au, ca să zic aşa, oarecare celebritate, în materie de bastoane. Al meu — un baston gros, dintr-un lemn special, de Tissa (un fel de corn ori cedru, nu mai ţin bine minte) are o întreagă grădină zoologică sculptată pe el cu multă artă, dincolo de minuţiozitate. Drept mîner, are un cap conic de nemeş ungur din secolul al IX-lea, cu barbete â la Frantz loseph şi c-o pălărioară mică, vînatoarească pe vîrful capului. Mi 1-a dăruit, prin 1932, cred, la Sovata, Iuliu Maniu, socotind, după cum spunea el, că un asemenea baston nu se potriveşte bine decît unui „maestru" ca mine. Bastonul lui Bobită — de lemn de trandafir lustruit, cu mînerul, o bilă turtită de fildeş alb — poartă, în argint, monograma unui mare actor sovietic din Odesa, al cărui nume îmi scapă. A fost oferit omagial lui Iancovescu, cînd a jucat *Cyrano ele Bergerac,* acolo. E, deci, bastonul cu care Iancovescu a jucat Cyrano, în româneşte, la Odesa, în cadrul celei mai mari aberaţii istorice. Ocuparea Odesei de către trupele române. Să lăsăm însă trecutul „istoric" al bastoanelor şi să plecăm cu ele la drum, în contemporan... Am luat-o prin via lui Puiu Vlădescu, printre răzoare. Vînturile, domolite în cursul nopţii, lăsaseră norii să se mohorască, jos. Cred că de undeva, de deasupra, ploua în ei. De la podul de la Gura Văii am lăsat şoseaua şi-am luat-o prin potecile dintre porumbişti, pentru ca, odată ajunşi la podeţul Goleştilor, s-o luăm pe altă potecă, pe marginea liniei ferate, spre gară.

Am făcut într-adins aceste abateri în parcurs, fiindcă Bobită n-a mers pînă acum pe „poteci". Nu le-a cunoscut nici intimitatea, nici farmecul, nici pitorescul. Le-a simţit însă imediat, ca dovadă că, la întoarcere, a vrut să ne întoarcem tot pe acolo.

„Ia închide ochii, tati, şi uită-te, aşa, pe potecuţă înainte. Parcă sînt drumuri dintr-o poveste şi parcă tot aştepţi să te întîlneşti cu Scufiţa Roşie cu coşuleţul ei pe braţ."

(M-a impresionat „imaginea" şi, în ochişorii lui, pe jumătate închişi, surîdeau parcă toate fetiţele cuminţi şi curate, din basme.)

Trecerea prin gară de ia „periferia" ei şi pînă în plin centru ne-a prilejuit o sumă de cunoştinţe noi, făcute *sur le vif*. Depoul de maşini... macaralele de Ia alimentarea cu cărbuni, bazinul de beton (nu ştiu cum se numeşte în termeni tehnici) în golul căruia se întorc locomotivele, pompa şi rezervorul de apă, semnalul de distanţă cu sîrmele lui întinse printre bozii etc, etc A urmat apoi contactul cu gara propriu-zisă, cu trenurile ei sosite şi plecînd. Cu tabla pe care se notează întîrzierile, cu cealaltă tablă a sosirilor şi plecărilor, cu ceasul în octogon, cu biroul „mişcare şi telegraf" ale cărui rotiţe şi alămării se văd prin uşa permanent deschisă, cu automatul „Stolwerk" stricat, cu precupeţeîe încărcate de coşuri cu piersici, struguri, pere, prune, mere, mure, nuci curăţate şi cu toată animaţia ei neîntreruptă, gara Goleşti fiind un foarte „circulat" nod de cale ferată. După ce ne-am asigurat „la plasă" de patru pîini albe şi de cincisprezece chiftele (sînt delicioase, preparate de madam Petculescu, soţia „restauratorului" din gară), ne-am aşezat la o masă, să ne „aperitivim". Bobiţă cu un sirop, eu cu un şpriţ. Au sosit apoi ziarele şi trenul de Bucureşti, pe care l-am aşteptat (tot eram în gară) zadarnic. „Aşteptaţii" n-au sosit. (Şi nici nu mai sper să mai vie.)

Drumul înapoi spre casă a fost o încîntare. Bobiţă mi-a povestit fel de fel de lucruri. [...]

Şi aşa, din vorbă în vorbă, am ajuns înapoi la vie, la Puiu Vlădescu. Aici altă noutate pentru Bobiţă. Puiu făcea ţuică. Deci, cuptorul, alambicul, borhotul şi picăturile de ţuică caldă, prelingîndu-se prin jgheaburile înfundate cu sită şi şomoioage de cîrpă, din care „ne-am cinstit", conform uzului. Poate, din cauza „ţoiurilor", urcuşul spre casa noastră a fost mai uşor, spre masa care aştepta, rotundă şi curată, plinea rumenă clin plasele noastre...

Sîmbătă, 11 septembrie

Aseară am sărit pagina respectivă a zilei. Am avut o „partidă" de bridge : mama, Puiu Vlădescu, Gicu Vetra şi eu. Prelungindu-se pînă la două noaptea, nu i-am mai lăsat să coboare la via lor, prin bezna. Le-am întins paturile de camping în biroul meu şi n-am mai avut unde să scriu, în fond, n-aveam nimic deosebit de notat din ziua de ieri (parcă azi am ?). M-am obişnuit însă aici, la vie, să-mi închei seara şi să încep noaptea cu gimnastica (pentru mînă, fireşte) pregătitoare a acestor rînduri. Deşi am adormit un ceas înainte de a mă scula (am citit o carte pirandeliană de Pirandello, *On tourne* se numeşte), la şase dimineaţa am plecat cu comandorul Savin la gara Goleşti, să luăm pîine şi carne. Cu banii socotiţi la centimă, ne-am aprovizionat cu cele de rigoare, întorcîndu-ne acasă, cu lei zece, rest. Toată averea „coloniei" de sub conducerea mea. Nu cred că la dejun eram prea sinceri, cînd ne amuzam pe chestia aceasta. (Remarc o propunere drăguţă a lui Kitty şi care putea, eventual, să fie adoptată în fapt. Să se îmbrace ţărăneşte cu Mimi Savin şi să se ducă amîndouă la gară, ca să vîndă struguri, piersici, nuci şi prune *la tren.)* În timpul dejunului a sosit Mariuţa, pe jos, de la gară. Mi-a adus veşti proaste de la „oamenii" mei din Bucureşti. Şi bani puţini, conform veştilor. Patru mii de lei pe care i-am împărţit cu mama, de două mii avînd noi nevoie pentru plecarea la Bucureşti, pe care am hotărît-o pentru luni dimineaţă. La 20, încep şcolile, şi băiatul nostru nu este nici măcar înscris.

Datorită veştilor aduse de cumnata mea, prezenţa mea e necesară la Bucureşti. Şi Kitty trebuie să-şi reia contactul cu Naţionalul. Nu ştiu dacă anul acesta ne vom mai putea „repezi" pînă la vie. Odată reintraţi în angrenajul vieţii noastre din Capitală, ştiu cît de greu mai putem evada. Şi pentru că astă-seară nu vreau să cad în consideraţiuni lirice (aşa cum unii nu se aşază deloc la masa de ruletă iiindcă ştiu sigur, în unele seri, că nu se vor putea abţine să nu joace tot ce au în buzunar), închei cu atît pe ultima noapte a *sejour-ului* meu aci. Şi să sperăm că mîine-seară reprezentaţia va începe cu program schimbat.

P. S. Fiindcă n-am poftă de „scris", o să încerc să-mi dictez o poezie. Drept care, sper că e cazul să-mi răsucesc o ţigară de tutun a Il-a, din cutia roşie de *Murratis Bouquet, London.*

Luni, 13 septembrie

Azi ne-am reîntors *acasă,* în Capitală. Cu destule peripeţii şi bagaje (eram convinşi că am scăpat trenul, care, •în realitate, era un accelerat întîrziat, plecat din Goleşti înaintea personalului nostru). La nouă şi jumătate dimineaţa eram toţi trei, noi, „ai noştri" (Kitty, Bobită şi cu mine) reintegraţi în Larii şi Penaţii noştri.

Ultima noapte petrecută la vie am sărit-o intenţionat. Nu-mi plac ultimele nopţi, nici ultimele zile, nici ultimele ceasuri. Nu-mi place nimic „ultim". Totuşi, din această „ultimă noapte" petrecută la vie, menţionez două mofturi drăguţe :

1. Căţelul nostru, Lic — o corcitură de „spitz" cu celelalte rase identificate sau anonime — a adormit lîngă patul lui Bobită, *sus,* în odaie. Pentru prima dată. Deşi l-am dat afară de trei ori, a făcut tot ce i-a stat în putinţă ca să mă determine să-1 bag în casă. A sărit în geamuri, a lătrat la uşă, a plîns, tropăind mărunt şi moale pe dinaintea odăii etc. Cred, sînt sigur, că a „simţit" că-i pleacă „stăpînelul".

2. înainte de a trece acest caiet „la bagaj", am rupt din vasul cu flori de pe biroul meu două floricele : o margaretă şi o crăiţă. Le-am pus undeva, între pagini, şi acolo le las. Nu ştiu dacă „gestul" este într-adevăr romantic, dar eu l-am făcut ca atare. Sînt treizeci de ani de cînd n-am mai pus flori între paginile unui „jurnal". Dar ori e jurnal în toată puterea cuvîntului, ori nu este.

Odată ajunşi acasă, ne-am reintegrat repede, dar cu ezitări şi aproximativ, în „atmosfera" de-aicl Cred că regretam toţi trei „via" şi nu îndrăzneam să ne mărturisim. Poate, Kitty (sigur, Kitty) o regretă mai puţin. Motivele „o privesc personal", dacă, eventual, există.

Pînă la dejun, Bobită şi cu mine ne-am „urbanizat", ne-am tuns, adică. Ne-am lustruit ghetele şi, foarte mîndri, în trăsura cu un cal care ne-a dus şi ne-a adus, am răspuns numeroaselor salutări pietoane. Seara ne-au sărbătorit „prietenii" apropiaţi. Tacîmul obişnuit. Ne-am înfrînt oboseala şi seara a trecut, hai să spun, agreabil. (în primul rînd, fiindcă a trecut.) îmi pare rău că nu pot să notez tot ce se petrece, tot ce observ, înregistrez şi mă fac că nu văd în „spaţiul aerian" al vieţii mele. Pentru asta, „atenţia" mea

n-are nevoie să mai fie mărită. E, în orice caz (chestia la care mă raport eu^, dezolantă şi adorabilă. Şi „angoissa" pe care o am, nici măcar nu-mi apasă umerii. O urmăresc însă atent, foarte atent, ca nu cumva să se strice. în vasele de Sevres apa florilor trebuie s-o schimbe numai stăpîna.

Primul „contact" cu „realităţile" din Capitală ar putea fi deprimant pentru alţii. Pe noi însă, „păsările cerului", nu ne interesează decît aripile şi legenda noastră. Notez, în treacăt, că^ piesa mea de la Naţional, *Geamandura* (în repetiţie din iulie) a fost „scoasă". O alta, comandată şi primită la C. G. M. s-a *respins.* Filmul nu se mai face, iar teatrul C. G. M. recunoaşte că am „dreptate", dar (vorba lui Valsamache, administratorul teatrului) „nu ie fonduri". Mă rog ! Vom mai vorbi pe larg despre astea. Şi mutul n-a mai zis nimic. Atît!

Joi, 30 septembrie

Iarăşi o mare pauză în „notiţe". Mai bine însă că nu mai mi-am ţinut registrul „umorilor" şi amărăciunilor, la zi. Principalul este, vorba mea, dintr-o piesă, „să fim sănătoşi". Dar nici sănătos n-am fost. După două săptămîni de dureri (de chinuri) am rezolvat printr-o extracţie „pe viu" o periostită purulentă a unei măsele... Am scăpat, în aceeaşi zi cu Bobită. (El a fost inoculat cu ser antitetanic, în urma unei căzături cu bicicleta, la Cişmigiu, tocmai pe locul unde trec stropitorile cu cai ale „Casei grădinilor".) Ca să evite reacţia serului, a ţinut regim douăsprezece zile, s-a „calcificat", s-a „dessensibilizat" şi altele în *at.* Important este că a scăp-^r de orice neplăcere, dintre cele pe care putea să le întîmpine.

Viaţa noastră la Bucureşti, căci aci ne aflăm (dacă n-am spus-o, o repet, vorba ăluia), şi-a reluat aspectul ei „normal". Atît cît mai poate fi ceva normal, în această aprigă, brutală şi revoltătoare negaţie a tot ceea ce mai poate fi firesc. Cred că orice minte omenească —• din cele puţine care au mai rămas la locul lor — refuză, cu orice risc, să mai înregistreze şi să judece contemporanul în care activează. Mă întreb, ce fel de minţi sînt ale celor care determină această criză gravă de apel la judecată? Dar de ce să mă mai întreb? Ştiu exact totul. Ştiu *tot* ce se poate şti în această privinţă şi, deci, este inutil să-mi mai pun întrebări (cu

răspuns plătit) sau probleme cu rezultatul scris, de-a-ndaratelea, sub ele. Trec, deci, cu respectul acestei digresiuni şi constat că — dincolo de voinţa mea şi de legile acestui caiet — nu mai pot să le evit, la banala mea existenţă de sclav, bătut, scuipat şi umilit în cătuşele timpului. Aşadar, am reluat, în condiţiuni umilitoare, colaborarea cu Timus pentru o comedie muzicală, care se va juca ori nu la „Savoy". O scriu eu, o semnează altul şi drepturile de autor (şase la sută, ca la milogi) le împărţim în trei. Am terminat şi o piesă pe care mi-o cere urgent şi insistent Cantacuzino, pentru teatrul lui din Sărindar. Se numeşte *A murit Bubi* Nu ştiu dacă, semnată fiind de mine, va trece la cenzură. Am reluat, de asemenea, colaborarea lunară la *Papagalul.* Muncesc, ca în toată viaţa mea, pînă la opt-zece şi chiar douăsprezece dimineaţa. Fac tot ce mi se cere. Atît însă cît semnătura mea poate să gireze ceea ce este deasupra ei. Pe această chestie (dar pe care alta nu e la fel ?) sînt intransigent. Nici o concesie, nici o capitulare faţă de propriile mele puncte de vedere. Scrisul meu este multiplicarea inimii, sîngelui şi gîndurilor mele. Scrisul meu —*al meu,* să ne-nţelegem bine — este adevăratul şi singurul meu buletin de populaţie. Şi chit că îl plătesc cu inimă, cu sînge şi cu gînd —• pînă cînd pleacă glonţul din ţeava sau sufletul din piept — nu-1 spurc, nici pentru bucata de pîine care-mi lipseşte. E steagul pe care nu mi-1 rupe nimeni şi nimic din mîini. Din mîinile care, dacă vor trebui să se răcească într-o zi, se vor răci înţepenite pe faldurile lui.

Sîmbătă, 2 octombrie

Consemnez, cu cît mai puţine comentarii personale, cîteva fapte petrecute azi :

1. Turneul de două zile (Buzău—Galaţi) al lui Goangă şi Iancovescu (vocea lui Iancovescu prezintă glasul lui Goangă, pe textul scris de mine) a fost oprit, cu o oră înainte de plecarea trenului. Este a doua săptămînă cînd se repetă acelaşi lucru. (Aceste spectacole urmau să aibă loc, săptămînal, numai sîmbătă şi duminica, cînd Goangă era liber de la Operă. Lovitura (a cîta, oare ?) nu pot să zic că m-a lăsat tocmai indiferent. Toţi, mai ales eu, aveam mari, vitale şi aproape ultime speranţe puse în rentabilitatea acestor concerte.

2. Am avut odată un cîine „dog". Nero îl chema! (Cîini am avut sute, toată viaţa, în rate canine, fireşte. Cînd m-am logodit cu Kitty, de exemplu, aveam paisprezece cîini, din care opt „dogi" şi *doage* daneze.) Nero era un cîine blînd — deşi „imensitatea" lui îl arăta alt fel — supus şi foarte comod, în felul său. Plecînd la Braşov, de un Paşte, l-am lăsat în grija feciorului. Alexandru îl chema. (Era frumos şi prost.)

Ori, Alexandru, ca toată sluga fără stăpîn, de Paşte, şi-a luat vînt cu o slujnică de peste drum şi — cum era şi drept — a uitat de cîine. (Slujnica, *elle avait du chien,* probabil.) Nero, din *cauza,* asta, a rămas nemîncat. A răbdat el două zile. A treia zi de Paşte însă, văzînd că nu-i aduce nimeni mîncarea la nas, cum era obişnuit, s-a ridicat din locul lui de reverie, a împins cu botul porţile de fier ale vilei unde şedeam (I. G. Duca, 4) şi-a ieşit în alee... în prima curte a văzut un căţel care mînca la uşa bucătăriei respective. Calm, decis, 1-a luat de ceafă (vezi mărturiile vecinilor), î-a azvîrlit ca pe un moft, pînă la cişmeaua din apropiere şi i-a mîncat mîncarea. Pe urmă a început să „viziteze" toate curţile de pe alee şi chiar pe cel din împrejurimi. Rezultatul. Cînd m-am întors, aveam patru reclamaţii la circumscripţie, Nero bătuse şi schingiuise toţi căţeii din cartierul apropiat. Le luase, cu forţa, ciolanele, blidurile şi-i bătuse măr...

Asta îi povesteam lui Iancovescu, care a venit pe la unu noaptea la mine (cu o sticlă de „Cotnar"), în legătură cu ieşirea mea din casă. [...]

3. Iancovescu mi-a spus că s-a angajat „sufleur" la Birlic, pentru turneul pe care acesta îl face două luni, în ţară.' Persecutat, izbit, pus în imposibilitate, să trăiască, a recurs la acest gest. Uriaş, măreţ şi protestatar. Iancovescu, sufleorul lui Birlic? Dacă aş lăsa să cadă pe hîrtîa asta lacrimile pe care le pleznesc în ochi, sînt sigur că ar sparge vorbele şi hîrtîa. Sînt de piatră. De piatră rea. Oe aceea care, pusă la încins, în jăratec, pocneşte ca dinamita.

Sînt convins totuşi că Birlic [...] nu va avea curajul să semneze, mîine, cum e vorba, acest contract, care — mai mult decît rolul lui în teatrul contemporan — l-ar trece în istoria teatrului românesc.

1950

UN FEL DE *JURNAL*

(Replici. Fleacuri serioase. Chibrituri care se aprind numai pe cutia lor. Artificii pentru pomul meu de Crăciun.)

18 septembrie

Am întîlnit astăzi de dimineaţă, în Cişmigiu, pe Victor Eftimiu, exact în dreptul statuii pe care şi-a ridicat-o singur — acum vreo cincisprezece ani — în grădiniţa blocului unde îşi avea apartamentul. (Atacat fiind, pe vremea aceea, de întreaga presă, în legătură cu această autoimortalizare, Eftimiu a dat un interviu în *Dimineaţa,* în care a afirmat că „monumentul" cu pricina a fost ridicat din iniţiativa mea şi-a lui lancovescu. Nu l-am dezminţit, fiindcă totdeauna mi-a fost drag şi totdeauna l-am preţuit.) După ce ne-am despărţit, mi-am adus aminte de o întîmplare foarte amuzantă în legătură cu această statuie de pomină.

într-o dimineaţă, acum doisprezece ani, veneam de la o petrecere, împreună cu un grup mixt de prieteni. Cişmigiul fiind în plină exuberanţă florească, am hotărît, *in corpore,* să ne întoarcem pe jos, ca să-i „vizităm" liliecii. Era şase dimineaţa. în dreptul statuii lui Eftimiu ne-am oprit, ca s-o „admire" cucoanele din grup. Şi tocmai atunci, Agepsina Macri (soţia lui Eftimiu) apăruse în balconul apartamentului ei de la primul etaj — în ţinută matinală — şi de acolo da instrucţiuni unei servitoare, de jos, de lîngă monument, înarmată cu o cîrpă de praf în mînă :

— Mărio ! Şterge bine pe... domnul !

(în fiecare noapte, „duşmanii" lui Eftimiu îi scriau fel de fel de... galanterii pe monument.)

26 septembrie

Astăzi mama (adorata mea mamă) a împlinit şaptezeci şi trei de ani „pe stil vechi" ! (Nici pînă astăzi ea nu vrea să recunoască „stilul nou".) Şi tot astăzi s-a Judecat procesul — recursul ei — pentru redobîndirea viei. (A fost condamnată la douăzeci de mii de lei amendă şi confiscarea viei, pentru „sabotaj".)

M-am dus s-o felicit, la zece dimineaţa. (Prima dată de cînd stă în Bucureşti, la frate-meu, îi fac vizită la asemenea ore matinale.) Adevărul este că am combinat — tactic şi strategic — ambele „evenimente". Adică aniversarea cu procesul.

Ştiam că pentru amîndouă are legiuitele emoţii.

Dar, pentru vie, eram sigur că are o emoţie şi mai mare decît pentru vîrstă. Fiindcă via înseamnă *„le violon d'Ingres"* al tatii. înseamnă copilăria noastră şi toamnele de neuitat, ale tinereţii ei. înseamnă „moştenirea" lui Bobită, ultimul continuator al caldei şi modestei şi admirabilei noastre „dinastii" familiale.

Via este prezenţa postumă a tatii, în toate toamnele noastre acolo. El a fost, este şi va fi, totdeauna, mai prezent acolo, decît în oricare altă „regiune" a existenţei lui. La şcoală, la tribunal, în parlament, sau la Curtea de casaţie administrativă, în circulaţia lui continuă, în viaţa de trudă veselă şi de muncă optimistă pe care a împlinit-o pînă în ziua morţii. Niciodată şi nicăieri, tata nu a mărturisit şi n-a fost mai al nostru, şi mai al lui, decît la viişoara asta... Oh ! Dacă aş începe să-mi aduc aminte ! Mi-ar trebui teancuri de caiete (mai groase decît ăsta pe care scriu) ca să-1 reînviez, la vie, aşa cum era acolo, ca să-1 plimb printre noi şi printre răzoarele ei, aşa cum se plimba el. încîntător, pitoresc, copil, cu mustăţile — cînd negre, cînd cărunte, cînd albe, ca două veveriţe de chiciură — înnodate sub nas, în prima dimineaţă cu brumat după cules.

De aceea sînt sigur că, astăzi, pe mama o interesa mai mult procesul viei, decît cei şaptezeci şi trei de ani ai ei, pe care i-a împlinit. Fiindcă vîrsta mamei s-a oprit pe loc, în clipa cînd tata a murit pe braţul ei, la Cîmpulung, în după-amiaza aceea imperială de aprilie muscelean.

De-atunci, mama nu mai socoteşte viaţa după calendar. Ea spune: Cutare nepoată a ei „s-a măritat, la şapte luni

după moartea lui Alexandru". Sau : „Cînd s-a votat cutare lege, trecuse un an şi trei luni de ia moartea lui Alexandru" !

Viaţa ei, deci, după moartea tatii, este ca un început de nouă eră, ai cărei ani se socotesc de la decesul lui înainte. Cum ne socotim noi astăzi anii de la naşterea lui Christos încoace.

Şi asta — imensa ei legătură „post-mortem" cu tata —* n-are nimic „cugetat", „studiat", sau „actoricesc" în ea.

Mama e măritată şi mai departe, cu un mort. Ca şi cum ar fi viu. C-a „plecat" el *înainte* şi a rămas ea „pentru noi", lucrul n-are nici un fel de importanţă. Tata e prezent în viaţa ei şi a noastră, în toate manifestările ei cotidiene, aşa cum este sigură (şi ce bine îmi pare de această siguranţă) că ar fi fost tot aşa, dacă în locul lui ar fi *plecat* ea.

Mama nu plînge, cînd vorbim despre tata. Cînd îi proiectăm prezenţa (mai ales în cadrul „zilelor mari" sau a evenimentelor familiale) între noi. în sufrageria noastră de la Cîmpulung, locul lui, din capul mesei, nu l-a ocupat nimeni. I se punea şi tacîmul, ca şi cum I-ar fi aşteptat să vie din geamlîc, unde îşi citea jurnalele înainte de masă, să-şi înnoade şervetul la gît şi să întrebe, aşa cum a întrebat patruzeci şi nouă de ani în şir, crezînd că-i face mamei o gentileţe : „E ? Ce «menaj» (în traducerea lui, *menvi)* avem azi, Eleno, taică ?" (Deşi niciodată nu-1 interesa ce-aveam la masă.)

Dar să revin la aniversarea mamei de azi.

La zece dimineaţă — deşi bolnav şi plictisit şi în una din „zilele mele rele" — m-am dus la ea. Nu atît pentru ca s-o felicit dis-de-dimineaţă (făcusem asta telefonic), ci pentru ca „s-o distrez", în timp ce la tribunal se dezbătea procesul viei, la care frate-meu era prezent în asistenţă.

I-am cumpărat trei garoafe superbe. Una din partea lui Kitty, alta din partea lui Bobită şi-a treia din partea mea.

Totdeauna am susţinut că Dumnezeu e cîmpulungean de origină, fiindcă, pînă la urmă, tot cu noi, cu cîmpulungenii, „ţine". Şi ultima dovadă mi-a dat-o azi. „Din senin, din iarbă verde", mi-a căzut în buzunar suta de lei, care să-mi permită să cumpăr cele trei garoafe. Kitty — în dumnezeiasca ei fire „practică" (pentru alţii), m-a sfătuit să-i cumpăr „de această sumă" rahat, fiindcă îi place foarte mult

mamei şi, în lipsă de dulceaţă, e un pronume, care ţine locul unui nume, destul de onorabil.

Deşi „logic" eram în totul de părerea ei, am replicat: „Mai bine îi duc o garoafă, decît un kilogram de rahat, chiar dacă i-aş putea cumpăra cu suta mea de Iei. Pentru că, doamnă (aşa îi spun eu lui Kitty cînd „emit" sentinţe), prefer ca mama, de ziua ei, mai bine să miroasă o floare, decît să mănînce un kilogram de rahat"...

Şi — dezgustat, deopotrivă, de mine şi de acest „spirit" ieftin — am plecat, mi-am cumpărat garoafele de la florăria „Camelia" şi m-am „înfiinţat" la mama, cu gripa pe mine, cu bascul pe-o sprinceană, peste cei aproape cincizeci de ani ai mei (am scris : *aproape,* domnule „istoriograf") şi cu garoafele în punguliţa lor de ţiplă prinsă cu ace de gămălie (ordinare ca şi ţipla, respectiv, pergamentul) la extremităţi.

Am jucat „belotă", m-am căznit să pierd (şi n-am putut), am „conversat-o" cum am putut eu mai bine, i-am cîntat la pian (între altele, *Rapsodia română* de Lubitsch, pe care, deşi o cînt perfect, am greşit-o într-adins, ca s-o „cointeresez" şi s-o întreb, omagial, dacă am făcut vreo greşeală, fiindcă „bucata" asta am învăţat-o de la ea, dincolo de „orele" profesoarei de pian).

Am vorbit de noi, băieţii ei, *cînd eram mici,* am povestit despre băiatul meu (ultima — *dar ultima* — ei pasiune), ce n-am făcut, ce n-am inventat, numai s-o fac să uite că — în timp ce eu puneam *tout a tont* la „belotă", ca să „intru" — la tribunal se judecă „via tatii".

Gîndul ei era „tot acolo". La fiecare apel de telefon tresărea (şi inima mamei nu mai are voie să aibă emoţii).

— Dacă cîştig procesul, Tudore, îţi dau cuvîntul meu de onoare că mă apuc de spiritism.

— De ce, mamă ?

— Cum, de ce ? Ca să-i spun lui Alexandru că am „scăpat" via *lui.*

Şi, la patru şi jumătate după-amiază — după tăcerea de mormînt a lui frate-meu, care era la proces şi după apelul telefoanelor date de alţii — *via tatii* a fost cîştigată îndărăt...

Şi — nu ştiu de ce şi fără nici un pic de „literatură" în această impresie — cred că tata însuşi, de pe lumea

cealaltă, a pledat în instanţă, imaterial, ca să cîştige procesul şi să-i dea mamei, de ziua ei, *via lui.* Cel mai mare dar pe care putea să-1 aştepte pentru nunta lor de aur, care s-a împlinit — anonimă şi îndoliată — acum doi ani.

27 septembrie

Cînd cade duminica viitoare ?
într-o marţi.

Radu Rosetti : Unul din ultimii „trubaduri" în viaţă. L-am văzut, în amurg, pe „aleea rozelor" din Cişmigiu. Şi-aşa cum mergea, drept încă, sub pardesiul lui larg şi lung, mi se părea că duce o mandolină ascunsă la spate.

^Astăzi, primul frison de toamnă, în petuniile de pe terasă... Şi florile şi-au strîns ultimele raze de soare, ca pe nişte şaluri de muselină, la gît.

28 septembrie

Astăzi de dimineaţă, „în disperare de cauză", mi-am vîndut cîteva sute de volume, alese de tov. Pollak, delegatul „Anticariatului general". Cărţi rare, cărţi bune, ediţii deosebite, legături de piele şi marochin. Total, patru mii şase sute de lei. Adică, una peste alta, cincisprezece lei volumul... N-am stat în bibliotecă în timpul alegerii. (Nu se cumpără decît anumite cărţi.) Am intrat numai cînd cele care „interesează" (expresia aparţine tov. Pollak) erau grămădite pe masă. Am zărit, deasupra, cele cinci volume ale lui Courteline — într-o ediţie rară, ilustrată în culori, opere complete şi legate în piele fină „framboise".

— Maestre, ce-am ales, *face* patru mii, şase sute lei. Aveţi bonul aci. îl încasaţi, între douăsprezece şi două, la sediul nostru, din Sevastopol **6.** Doi paşi de-aici.

— Bine ! am spus. Şi-am ieşit din nou, fără alte comentarii.

De pe terasă am urmărit cum se transportau cărţile mele la maşina care aştepta. Şi cînd aceasta a plecat, am coborît din nou în birou.

Pe masă era numai bonul de patru mii, şase sute lei şi, pe covor, două file căzute din *Salammbo* a lui Flaubert...

Le-am dus şi pe astea în Sevastopol **6,** cînd m-am prezentat să-mi încasez bonul.

N-am vrut să privez pe eventualul cititor de patru pagini din Flaubert.

Pe strada mea trăieşte un fenomen... Un anume „Domnu' colonel" despre care toată lumea spune că este un om fără inimă. Ceea ce nu-1 împiedică să fie bolnav de cord, după cum afirmă aceeaşi lume toată.

Cugetare :

De la cincizeci de ani încolo, la bărbat inima se numeşte „cord" şi, la femei, talia se numeşte „şale".

Venind de la „lacuri", unde am făcut (ca de obicei) o plimbare „solitară şi romantică", m-am întîlnit cu Didina Iorgulescu, una din vechile şi bunele mele cunoştinţe cîmpulungene.

Am aflat că mama ei, „prietena" mea, coana Lina, a murit acum două luni, în vîrstă de optzeci şi cinci de ani.

— Dar ce-a avut, săraca ? am întrebat conform uzului în materie.

— Nimic ! Se plictisea, de cînd s-a mutat cu noi la Bucureşti. Nu mai venea nimeni pe la ea, nu mai avea cu cine să joace tabinet şi, la etaj, unde stăm noi, n-avea curte. Ori, mama, fără curte, înţelegi tu...

Fata lui Popa Traistă din Schei, coana Lina, a fost una dintre cele mai autentice şi frapante frumuseţi ale timpului şi ale judeţului. Era supranumită Andaluza Muscelului.

Drept care, un tînăr boier cîmpulungean — cu studii juridice la Paris şi cu o avere imensa, Grigore lorgulescu» zis Gote — s-a îndrăgostit de ea. Cum mama lui s-a opus, coana Lina a admis concubinajul... Şi-au făcut şapte copii. Toţi, prietenii mei din copilărie şi de totdeauna. Şi-abia cînd copiii s-au făcut mari, „ciocoaica" (cum îi spunea coana Lina soacră-sii) s-a decis să moară, la nouăzeci de ani. Gote s-a însurat cu coana Lina, în ziua parastasului de nouă zile pentru mamă-sa.

Dar, cu tot luxul şi bogăţia, cu toată lumea bună a oraşului în care intra acum pe uşa din faţă, cu toate manierele alese şi perfecta educaţie a soţului, coana Lina a rămas tot aşa de incultă, de pitorească şi de frumoasa, cum o turnase iniţial Popa Traistă, care umbla cu conci muieresc sub potcap şi cu cizme de iuft sub anteriul lui de mucegai ţesut.

Cu toată flagranta diferenţă de vîrsta, coana Lina a fost prietena mea de toamne cîmpulungene, de tabinete pe o> „surpriză" şi ceaiuri coloniale, în holul ei cald şi primitor din casa de la Cîmpulung.

Nu scăpăm niciodată prilejul — ori de cîte ori veneam la Cîmpulung — să mă duc şi să-i fac o vizită, mai mult sau mai puţin armenească, după împrejurări. Ba, ceva mai mult, coana Lina — fără să ştie — a fost oarecum şi colaboratoarea mea, la multe, foarte multe din „operele" mele. în romanul meu *Mica publicitate* mi-a furnizat chiar titlul unui capitol: „Omul este cel mai rezistent metal". Iată în ce împrejurări.

îi arsese conacul de la Purcăreni (una din numeroasele moşii rămase de la Gote, bărbatu-său, şi unul dintre cele mai frumoase conace boiereşti din judeţ). Purcărenii era moşia ei personală şi în conacul de acolo coana Lina strînsese tot ce avusese mai drag, mai de preţ şi mai pe gustul ei,, dintr-o viaţă întreagă.

într-o noapte, focul i-a distrus tot... Bănuind cît de amărîtă trebuie să fie, a doua zi m-am dus să-i fac o vizită, oarecum de condoleanţe. Am găsit-o liniştită, frumoasă, dînd ca de obicei pasenţe la masa obişnuită. (Pusă sub ferestrele dinspre stradă ale holului.) De data asta, însă, coana Lina, care nu era fumătoare, avea o ţigară aprinsă

pe scrumiera în forma condurului cenuşeresei din poveste... După cele de rigoare în materie de incendii, după cafeaua dublă (aveam ceaşca mea specială) şi numai cu o bucăţică de zahăr, coana Lina a încheiat filozofic discuţia destul de prelungită :

— „Vezi, dumneata, Tudorel, maică ! Fierul, cît e el de fier, dar de rugină tot se mănîncă. Pietrele, cît *ie* ele de pietre, şi de ger tot crapă. Numai omul rezistă la toate loviturile pînă la urmă şi nu moare. Prin urmare, omul este cel mai rezistent metal".

Coana Lina a colaborat cu mine şi în piesa mea *Licuricii,* unde mi-a furnizat — textual — următoarea replică : „Fiecare om, pe lume, are o fatalitate şi un destin. Restul e numai soartă !"

Şi în cîte şi cîte altele, buna mea prietenă nu mi-a furnizat poante şi pretexte de articole şi de schiţe.

însemn cîteva care îmi vin în minte acum.

Era bolnavă sora ei, Veta Butoianu.

— Ce-are, coană Lino ?

•— Nu se ştie încă, maică. Mîine face consult de trei mii de lei cu doctorii. în orice caz, astăzi la şase şi-a luat febra la temperatură şi a avut patruzeci şi patru de grade, pardon, să mă ierţi, în anusul c... (Adică patruzeci de grade şi patru diviziuni. Dar Butoianu, cînd a „citit" termometrul, a spus : patruzeci şi patru, mai pe scurt.)

Şi, în aceeaşi ordine de idei, alta :

Fetiţa unei servitoare, la care ţinea foarte mult, se juca prin hol şi punea mîna pe fel de fel de lucruri : „Ascultă, Ticuţi ! (Coana Lina avea musafiri simandicoşi şi vrea să se exprime cît mai politicos.) Dacă mai pui mîna pe ceva de-acolo, de pe etajeră, îţi dau vreo două la popou, de-ţi rup c..."

Fiind foarte bogată şi foarte darnică — o adevărată filantroapă — coana Lina era foarte des asaltată cu cereri de bani, de toate rudele sărace pe care le avea din belşug în oraş. Cu rudele, însă, dărnicia ei proverbială avea ezitări. Ştia că „toate" o invidiază şi o critică. De aceea — căci de refuzat nu refuza niciodată cînd da la rude, avea anumite sisteme şi îşi lua unele precauţiuni, pe cît de naive, pe atît de inutile :

„Bine, eu îţi girez poliţa (care> fireşte, nu se achita niciodată), dar nu vreau să-ţi girez ţie, că mi-eşti nepoată. I-o girez sor-tei şi faceţi ce vreţi cu banii".

Sau :

„Bine. Eu ţi-aş da cinci mii de lei astea, dar acuma n-am, personal, nici un ban. Aşa că să nu-i spui nici o vorbă lui Nicu (fiul ei), fiindcă eu iau banii ăştia de la Ionel (alt fiu al ei), care îi are de la Mimica (fata ei cea mai mare), că i-a dat Lenuţa (altă fată a ei) să-i ţie, ca să nu-i cheltuiască Gută (băiatul ei cel mai mic) că i-am dat eu, de Anul nou, cînd m-a sorcovit".

Coana Lina nu fusese niciodată la Paris şi ţinea enorm să se ducă „ca să beau o ţuică la restaurantul din vîrful turnului Eiffel, unde-şi lua «ciocoaica» aperitivul, cînd eu făceam copii, în secret, cu bietul Gote al meu !"

într-o zi, plecam peste o săptămînă la Paris, i-am spus :

— Coană Lino> plecăm peste o săptămînă la Paris. Te iau cu mine.

— Zău, maică ? Mă iei ?

— Pe cuvîntul meu de onoare, dacă glumesc.

— Păi, ce să faci tu acolo cu baba după tine, maică ? O să zică ăia de acolo că *te-ai* smintit la tinereţe şi *mi-am* luat peşte.

Sau :

— Nu ! Nu mai merg, maică, la Paris. Dă-1 ciorilor, încolo.

— De ce ?

— Fiindcă, acolo, nu te poţi înţelege cu nimeni. Unul, nu ştie româneşte !... Şi ca să fac pe muta prin turnul lui Aifăn, mersi !

Era pe vremea cînd francul francez se cumpăra cu treisprezece lei, la liber :

— Hai, coană Lino, la Paris. Plec la 15 ale lunii...

— Nuuu, maică ! Acuma nu mai e de mers ! E scump.

— Lasă că ai dumneata destui bani...

— Eh ! Am pe dracu ! (Şi după o mică reflecţie.) Ascultă, maică, cît face acuma un franc de-al nostru, în lei de-ai lor ? (Replică întrebuinţată în *Sosesc diseară.)*

Şi ultima :

— Maică» cine-o fi murit, c-am auzit c-a pus doliu la prefectură ?

— Regele Ferdinand.

— Păi ce, a fost prefect de Muscel, de-i pune doliu ?

în general nu ţin minte anecdotele pe care mi le povestesc alţii. („Ai auzit-o pe-aia cu ?"... „Stai să-ţi spun una bună. O ştii ?" Te-ntreabă dacă o ştii, înainte să-ţi spună despre ce e vorba.) Le uit şi pe cele pe care, foarte des, le fac şi le lansez eu, ca *auzite* de la alţii. Cred însă că o notare a anecdotelor care circulă, noi sau reînnoite, pe date actuale, într-un anume timp, poate constitui — într-o formă nouă şi de cele mai multe ori agreabilă — o mică istorie a contemporaneităţii. Din acest punct de vedere, mi-am propus de mult şi în numeroase rînduri să notez toate anecdotele pe care le aud. Nu m-am ţinut însă de cuvînt.

30 septembrie

Ieri, 29 septembrie, n-am notat nimic aici, fiindcă această zi o socotesc ştearsă din calendarul existenţei mele : era să-mi bat băiatul. Şi n-aş fi dat în el cu palma, ci cu inima.

1 octombrie

Ieri plimbarea obişnuită, pe traseul obişnuit, pînă la „lacuri" (adică e vorba de traseul Cazzavillan-Buzeşti-Ministerul de Externe-Arcul de Triumf-Parcul Naţional-Restaurantul de stat „Bordei").

Ieri, însă, am găsit „Bordeiul" închis şi această întîmplare neprevăzută mi-a stricat tot „dichisul" plimbării. La „Bordei", pînă unde ajungeam pe jos, luam o sticlă cu bere (eventual, un pateu, după posibilităţi) şi pe urmă, din faţă, autobuzul 31, cu care veneam pînă la Romană (piaţa). De aci — *per pedes* — îndărăt, la domiciliu.

Rămas în faţa „Bordeiului" închis (peste care soarele de toamnă se şi ţesuse ca un păianjen pe pînza lui proaspătă, de lumină moale) ca celebrul viţel la poarta nouă, am avut „un moment" (aşa se spune, momentul ăsta însă a durat un sfert de ceas) de ezitare şi părăsire, oarecum.

Pierdusem berea (satisfacţia mea rece şi cu guler, de la capătul drumului), pateul (aveam, întîmplător, posibilităţile legale de acoperire) şi întoarcerea (cu burta răsplătită) în autobuz.

Pînă la urmă — privind pescarii de pe malul lacului care, în necazul meu, desigur, nu prindeau nimic — am izbutit să-mi stabilesc un nou program de întoarcere. Adică : pe jos, pînă la Ministerul de Externe, tramvaiul 26, pînă ia Buzeşti şi-apoi, iarăşi pe jos, pînă la cîrciuma mea obişnuită, de pe Popa Tatu, unde — în loc de bere — să mă tratez cu un „cinzec" de ţuică, această cîrciuma fiind „particulară" şi^ deci, lipsită de bere. Cît despre pateu (acesta fiind un aliment numai de stat), am decis să-1 înlocuiesc, eventual, cu o chiftea prăjită, la liber.

Dar omul propune şi duminica dispune. (Căci era duminica dimineaţa.) Duminicile astea de început de toamnă, cînd^ultimele^ roze îşi cîntă, anemiate, cîntecele lor de lebede publice^ în singurătatea parcurilor, ca nişte ape de soare stătut, întinse sub parfumata lor agonie — duminicile astea, zic, imperiale, imense şi fără dimensiuni, ca nişte foi de calendar fără început şi fără sfîrşit — dispun însă pe unii oameni (le spunea, cîndva, poeţi) ca narcoticele pe unii pacienţi, întinşi pe luminoase mese de operaţie.

Duminicile astea îşi iau pacienţii de mînă şi-i plimbă, sub narcotic, ca pe nişte orbi cuminţi, care — la fiecare colţ de stradă, întîlnit în toamnă, sub covîrşitorul lui pitoresc — se opresc şi cîntă din acordeoanele de lumină creaţă ale sufletelor, la propriile lor răspîntii interioare.

Şi-aşa, orb, cu duminica de mînă şi încurcîndu-mă mereu în trena ei de *peau d'ange* la gheaţă, ca un copil în trena mireselor din provincia copilăriei mele — la Biserica Domnească — m-am trezit, fără să ştiu cum, abia la patru după-amiază, la poarta „reală" a locuinţei mele.

Eram plin de toamnă şi de duminică, cum e un om plin de praf, cînd merge mult pe o uliţă de ţară şi, fără să am nici o floare în mînă, mi se părea că sînt plin de tămîioare, de dumitriţe, de cîrciumărese, de maci, de lavandă şi de crăiţe, ca un coş mare uitat în poarta casei mele de-o ţigancă fugită după un roşior, trecut după colţul străzii- sau după un pachet de tutun tare.

.

De cînd cu *Poil de carotte* al lui Jules Renard (şi mai ales că, de la „debuturile" mele, mi s-a repetat că aş avea oarecare trăsături comune cu el) nu mai pot să mănînc morcovi. Am impresia că-i mănînc eroul fiert sau opărit cu unt.

Mi-am scris „jurnalul" înainte de a-1 fi citit pe al lui Renard (care este, pur şi simplu, magnific). Am fost „acuzat" că îi semăn. Şi ori de cîte ori (de treizeci de ani încoace) îmi reiau colaborarea la „jurnalul" meu, am un permanent sentiment de jenă. Mă consolez însă şi zic : Dacă se năştea el după mine. mi-ar fi semănat el mie. Altă legătură nu recunosc că există între noi.

într-o zi (adică, în traducere, în mai multe nopţi) o să încerc o paralelă între el şi între mine. Pentru asta, însă, trebuie să-1 recitesc şi să mă reparcurg.

5 octombiie

— Mi se pare că tu ai o vie ?

— Da! Dar e „moartă" pentru mine. Am pus-o pe numele nevestii.

.

M-am întors la 5.30, ora Gării de Nord (care nu se potriveşte niciodată cu ora exactă de la radio, sau cu ora aproximativă a ceasului de la Finanţe, şi nici cu ora ceasornicelor publice şi electrice din pieţe sau răspîntii importante — care, deşi de aceeaşi marcă de fabricaţie, marchează ora diferit) de la vie. (Cam lungă paranteza.) Am plecat alaltăieri de dimineaţă, cu o misiune familială, emoţionantă şi de mare importanţă. M-am dus cu procură legală să repun pe mama în dreptele ei drepturi de la vie, după procesul cîştigat la Casaţie. (Fusese condamnată la douăzeci de mii de lei amendă şi confiscarea averii, pentru sabotaj agricol, că nu stropise la timp via, şi sentinţa de condamnare s-a casat.)

Alaltăieri dimineaţa, cînd am plecat, peste peroanele Gării de Nord şiruia cea dintîi ploaie de toamnă. Măruntă. Monotonă. Cenuşă udă, cernută din sita joasă a cerului, încruntat, citadin, peste asfalturile melancolizate de ploaie, sub castanii pleşuvi şi fără pardesiuri.

M-am bucurat liric şi copilăreşte că sînt singur în compartimentul de clasa a Il-a, al acceleratului de Timişoara (clasa a Il-a, la tren, este un fel de şpriţ feroviar făcut din vinul roşu şi pluşat al canapelelor de clasa I şi sifonul sălciu şi stătut al compartimentelor de clasa a IlI-a).

Mi-am pus bagajul (rucsacul băiatului meu) în plasă, şi pe măsuţa din faţă mi-am pus ţigările, chibriturile şi „lectura" *(Socrate et Vamovtr grec* de Gesner). Apoi am început să iau contact cu toamna de pe peron, care-şi grăbea spre vagoane primele fularuri răsucite la gîtul călătorilor.

îmi dam seama că trenul trebuie să fie supraîncărcat, de vreme ce mulţi călători atîrnau ca nişte lipitori prinse de balustrada scărilor şi nu înţelegeam de ce în compartimentul meu nu intră nimeni.

Abia însă după plecarea trenului, misterul s-a lămurit. Era un compartiment rezervat pentru gravide, femei cu copii mici, invalizi şi infirmi — în ordinea de mai sus, cum anunţa limpede tăbliţa, chiar pe peretele din faţa mea... Norocul meu a fost că şeful trenului, după un scurt surîs schimbat între noi, m-a declarat „infirm". Şi după cele de rigoare — schimbate şi mai scurt, într-o rapidă strîngere a mîinilor — conductorul a plecat, reluîndu-şi mutra .oficială, sub şapca cu fundul verde ca dulceaţa de prune noi.

După cinci minute, compartimentul meu s-a umplut de călători şi călătoare. Desigur, tot atît de infirmi ca şi mine.

*

Trebuia să mă opresc la Goleşti. Cu rucsacul pe umăr, cu pardesiul de ploaie pe braţ, aşteptam să oprească trenul. Pe peron, Duşa, birjarul, care mă aştepta cu brişcă la gară, era prezent, cu biciul în mînă şi cu mustăţile ude sub căciula pusă â la Mihai Viteazul. Dar trenul n-a oprit în staţie şi, astfel, m-am trezit la Piteşti.

Piteştiul a fost, oarecum, a doua capitală a copilăriei mele, cu reşedinţa oficială în Cîmpulung.

Bulevardul Gării nu ştiu dacă s-a schimbat în aproape patruzeci de ani, de cînd nu l-am mai parcurs pe jos. Eu însă mergeam, precis, pe bulevardul din amintirea mea. Mi se părea numai ciudat că fumez, fără să-mi fie frică că mă văd oamenii în vîrstă...

Am ajuns în piaţă. Staţia de trăsuri, tot acolo, cu birjarii, cu păturile ude de pe spate, ca nişte saci cu porumb, încovoiaţi pe capră. Am recunoscut acelaşi miros de povarnă în jurul staţiei, ca acum patruzeci de ani. De data asta însă, mi-am zis : Pot să beau şi eu o ţuică, dacă vreau, că nu mă bate *Fraiilein...* Şi-am băut. Una rnare, chiar... în circiuma erau aceeaşi „clienţi" pe care îi vedeam numai pe fereastră, cînd veneam dimineaţa de la vie, după cumpărături, cu trăsura lui Gicu, care „mă lua şi pe mine". Acum îi vedeam „direct"... Aceiaşi !... Nemişcaţi din poziţiile în care i-am lăsat acum patruzeci de ani...

Cine a spus că oamenii se schimbă, îmbătrînesc sau mor, n-a fost în cîrciumile din „gura" pieţelor provinciale sub primele burniţe de toamnă, cînd spuma halbelor cu guler, pictate pe firmele de la intrare, îţi face frig sub nasturii încheiaţi.

în cîrciumi de-astea, oamenii sînt mereu aceeaşi, tot acolo, în picioare, ori la mesele de lemn. Aşa cum i-ai lăsat tu, acum patruzeci de ani, sau altul, acum un mileniu... Şi dacă, totuşi, s-ar putea întîmplă ca vreunul din ei să lipsească, să fii convins că n-a murit. S-a supărat numai cu „jupînul" şi s-a mutat în altă cîrciuma.

6 octombrie

De la vie.

în poarta casei vierului nostru m-a întîmpinat căţelul pe care i l-am dat anul trecut, la plecare. îl lăsasem „spitz" şi l-am regăsit mitocan.

·

După o jumătate de ceas (vierul mă poftise în „hodaia din faţă" şi, „în cinstea mea", căţelul fusese lăsat să intre în casă), acesta — căţelul, nu vierul — a început să-şi amintească vag, şi de mine şi de el... De mine că i-am fost

stăpîn, şi el că a fost „spitz". Şi, dintr-o dată, a început să re-facă unle „figuri" de anul trecut. Să stea sluj, să sară pe patul cu macat croşetat de Marioara, nevasta vierului. Toate aceste figuri executate, însă, cu aproximaţie. Ca unul din foştii mei colegi, băiat de la ţară şi ajuns în satul lui perceptor, care, ori de cîte ori mă întîlnea, îmi adresa cîteva cuvinte franţuzeşti, pe care şi le mai amintea de pe vremea cînd rămăsese repetent de două ori, în a treia de gimnaziu şi se „lăsase de carte".

Am revăzut pe Leana, nevasta iui Motrun, unul din vecinii mei. Acum douăzeci de ani, cînd s-a măritat cu el, era ca o amforă brună şi perfectă, pe şoldurile înalte. Acum nu mai e decît un fel de oală obişnuită, ciobită la gură şi bună numai pentru uzul gospodăriei ei.

·

Leana a fost „flirtul" autumnal al scurtelor mele treceri prin toamnele de pe timpuri, de la vie. Atunci, însă — cînd era fată de şaisprezece ani — se păzea şi de privirea mea, ca de o lumină prea tare. Acuma s-a oferit, fără să o rog, să-mi facă patul seara şi să mă tragă cu untdelemn amestecat cu rachiu de drojdie, dacă — cumva — m-a pătruns ploaia şi mă simt răcit.

Şi, de data asta, m-am păzit eu de privirea ei, ca de o lumină prea tare.

*

Leana avea şaisprezece ani. Asistam la un „bal" dat de „ielevii" din comună, la Vrăneşti. Cu trupul ei perfect şi cu frumuseţea ei frapantă, Leana era asaltată de dansatori.

Şi — în timp ce, cu ea în braţe — flăcăii asudau, gîrlă, sub mintene şi mîinile lor se făceau leoarcă pe talia ei, Leana rămînea brună, indiferentă şi uscată, sub dogoarea lor udă şi pasională...

Cînd a dansat cu mine, cu „boierul" adică, mîinile mele uscate, i-au simţit talia jilavă sub ie. Şi deasupra buzei de sus, pe puful urmei de mustăcioară brună, avea broboane mici de sudoare onestă... Ca roua sinceră a florilor de cîmp.

În altă toamnă, într-un amurg, am întîlnit-o pe poteca care urca, pe lîngă biserică, spre via noastră. Mi-am încetinit mersul într-adins, ca să pot merge în urma şoldurilor ei înalte, cu unul arcuit mai mult şi mai feminin, în partea unde ţinea doniţa cu apă în mînă.

Leana s-a oprit şi a pus doniţa jos, să răsufle. Am ajuns-o din urmă, cu şoldurile ei mişcîndu-se mai departe, totuşi, înaintea ochilor mei „particulari" (aşa le spuneam eu pe vremea aceea, în stricta şi romantica mea intimitate, acestor „ochi de rezervă" pe care mi se părea să-i am în plus şi pe care îi ţineam ascunşi ca pe o pereche de ochelari preţioşi, camuflaţi în tocul lor din buzunarul ghidului).

M-am oprit şi eu şi i-am dat bună seara. (îmi simţeam vocea „alterată" şi eram sigur că nu din cauza urcuşului.)

Apoi, cu un gest descins din mine, ca o aripă de pelerină trubadurească şi care în realitate nu era decît un truc măgăresc, ca să o întorc cu faţa spre mine, am întins braţul spre apusul care îşi scînteia penele, paietele tremurătoare, ca o pasăre Phoenix ostenită şi oprită să răsufle, în spatele Piteştilor, pe ultimul deal albastru, perceptibil la orizont :

— Ia, uite, Leano, ce apus de soare minunat. Nu ţi se pare că, acolo, pe deal, soarele e ca un arici de aur cu toate ţepiîe zbîrlite pe cer ?

Leana şi-a răsucit mîna, ca un melc, la gură, s-a uitat la mine „ca la altă aia", cum ar fi zis ea, şi-apoi a-nceput să rîdă. Să rîdă toată. Cu dinţii ei de Carara, cu sînii săitînd goi şi bruni sub tămîioarele creţe din sfîrcuri, cu gropiţele de la încheietura braţelor şi cu toţi fluturii de argint şi toate florile de arnici de pe ie.

— Arici, hai ? Apune ariciul ?

Şi Leana a început să rîdă şi mai tare, ca o apă care fierbe întreagă în măruntaie, răbufnind numai sub clocotul dinţilor albi.

Atunci am luat-o în braţe, s-o sărut pe rîsul în care hohotea întreagă. O clipă am simţit-o vrînd să-mi lunece din braţe, ca un păstrăv care se zbate să scape din mîna şireată care 1-a prins pe sub apă.

Sub sărutare, însă, după o clipă, Leana a încremenit — lungă şi întreagă — cu un fel de panică în picioare, cînd nu mai şti din ce cauză s-a produs. Şi sărutarea s-a pre-

lungit, parcă, pînă la sfîrşitul lumii. Şi cînd lumea a-nceput să redevie din nou o realitate, Leana s-a smucit si, ca o pasăre scăpată din laţ, a început să-şi scuture în amurg toate penele trupului, zbîrlite şi enervate de frica prin care au trecut.

— Stîmpăr-te, dom'le Tudorel, ce naiba ? Ne vede părintele ! Şi ochii ei, sub tulpanul strîmb, se îndreptară spre biserica de-alături.

^ Inutil, cred, să adaug că la ora aceea biserica era închisă, făcîndu-şi propriile mătănii de seară între turle şi că părintek Limberea, parohul, locuia tocmai la celălalt capăt al satului.

— Zău, dom'le Tudorel ! Cît ăţi mai sta dumneavoastră la vie, să fiu a mamei, dacă mă mai duc vreodată la apă pe poteca asta. Dau pe dincolo, prin vie, pe la domnul căpitan Vlădescu, că pe-acolo nu trece nimeni.

Am vrut s-o sărut iarăşi, pentru „ameninţarea" asta. Dar nu ca adineauri. Alt fel !

Şoldurile, înalte şi vexate, au luat-o însă repede-repede, în sus, pe poteca. De data jista însă, „ochii mei particulari" nu s-au mai uitat o clipă după ea... parcă surîzînd sub pleoape, ca nişte liceeni sub şepcile puse şmechereşte pe-o sprinceană.

Apoi „ochii mei particulari" — limpezi şi întregi — se îndreptară spre soarele care apusese, în veşnicia sărutului, sub ultimul deal, acum cenuşiu, din spatele Piteştilor, acolo unde cerul nu mai era decît o vasta expoziţie de cozi de păun mişcătoare.

Acum cîţiva ani, am întrebat-o în glumă :

j—JLeano, acum douăzeci şi cinci de ani, cînd tu erai fată şi eu student, ori ne-am sărutat noi vreodată ?

Tăciunii din ochii Leanei i-au căzut între degetele desculţe ale picioarelor, care, arse parcă, au început să frămînte iarba sub ele.

9 octombrie

Gindul nebuniei mele apropiate mă obsedează. Poate e mai mult decît un presentiment. Un simptom.

O aştept, cum aş aştepta într-o gară pe cineva care trebuie să vie cu trenul şi se apropie, staţie cu staţie.

Fireşte (îmi zic eu, pe peronul unde îmi plimb^gîndurile), sînt şi trenuri care se pierd... Şi tot eu îmi răspund. Dacă 1-a pierdut pe-ăsta, „persoana" nu înseamnă că nu poate să ia mîine altul, dacă e decisă să vie ! Ahj şi peronul ăsta al mesei mele de lucru, de care nu pot să mă despart ! Şi gara asta pustie, fără animaţie — ca orice staţie terminus — care e viaţa mea de-acum ! Şi toamna asta care şi-a început ploile, peste toate parcurile desfrunzite şi ude ale amintirilor mele î Şi, de ce, mereu amintiri ? Cînd omul ajunge numai al amintirilor, viaţa lui a rămas pe loc şi aşteaptă. Ce ?

Trenul de care vorbeam adineauri ? înainte, nu mai văd nimic... Viaţa mea „viitoare" priveşte înapoi... „Avansează îndărăt", ca în tramvaie... (Cum zic taxatorii.)^ Capul meu parcă se pregăteşte de furtună... îmi fulgeră^gîndurişi tunetul amintirilor se aude apoi, peste ele, încă înăbuşit, departe...

Peste suflet, toate rîndunelele lui zboară, jos, speriate. Inima îşi închide ferestrele dinspre strada pe care trece încă viaţa, grăbită, fără feţe din gulerele ridicate şi cu umbrelele smulse de vîntul cu bătaie de furtună... Şi iată, la ferestrele inimii, din casa ei caldă, a apărut un căpşor blond, cu puii de rîndunică speriaţi în cuiburile ochilor... Băiatul meu !... Şi de-aici, din rîndurile astea încîlcite, îi sărut mînuţele fragede, care mai ţin încă — cît ? nu ştiu, în muşchii lor cuminţi, luaţi prin surprindere — toată greutatea prăbuşirii mele, care se bălămbăne, agăţată de puterea lui, cu ochii la el şi cu restul în gol. Ah, ploaia ! Ploaia asta de-afară ! Şi toamna care îmi scutură frunze din fiecare gînd. Şi tocul ăsta care se încăpăţînează să scrie, nici el nu ştie ce, nici el nu ştie cum, nici el nu ştie de ce... L-aş frînge în degete, bucăţi, ca pe o macaroană neagră, dar n-am altul... Şi noaptea asta trebuie să scriu — oricum, orice — pînă vine ori somnul, ori trenul... în orice caz, oricare o veni să mă ia, mă va găsi pe peronul gîndurilor, la masa mea de lucru... Las, deci, caietul acesta şi trec la romanul pe care îl scriu...

10 octombrie

Bolnav. Toată ziua în pat. Am citit *Charles XII* al lui Voltaire. (în ultimul timp mă pasionează istoria. Mai mult oamenii decît faptele ei.)

Trebuie să mă îngrijesc serios. Gîtul meu s-a înrăit. Diagnosticele de-acum cîţiva ani — laringo-tracheită cronică, cu manifestări astmatice, precum şi „bronşita tabagică" — aed că nu mai sînt actuale. Toată ziua, în pauzele dintre lecturi, m-am gîndit la opera lui Fr. Copee. Căutam să-mi aduc aminte ce-am citit din ea. în realitate, nu pentru opera lui mi-a venit în minte aşa, nitam-nisam, Fr. Copee. Ci pentru că a murit de cancer la gît.

11 octombrie

Scrisul, pentru mine, e ca o hrană. Nu pot să mănînc, dacă nu scriu. Pot să scriu, însă, şi pe ne'mîncate.

Mă amuz să fac „jucării" din vorbe, pentru partea de copil pe care fiecare din noi o are în el pînă la adinei bătrîneţe.

După una din premierele mele (apăruse majoritatea cronicilor dramatice) mă-ntîlnesc cu Tita Bobeş.

— Dar ce-are cu tine Ionel Dumitrescu, de te-njură atît de crunt ?

— N-am citit. Tu nu ştii că eu mă „menajez" după premiere, ştiind că nu mă menajaţi voi ? Dar tu ce-ai scris despre piesa mea ?

— Dragăăăă !... Eu nu scriu cronica la piesa ta.

— De ce ?

— Fiindcă prefer să nu scriu cronica, decît să fiu atît de nedrept cu tine ca Ionel Dumitrescu.

în seara cînd *Şoarecele de biserică* împlinea o sută de spectacole cu j:asa închisă, m-am întîlnit cu Iancovescu.

— E, dragă Muşat î Cine a avut dreptate? Ţi-am spus eu de la premieră, că piesa va fi o mare cădere !

•

După premiera *Licuricilor* la Naţional, am fost înjurat groaznic. Mai ales de un oarecare critic, necunoscut pînă atunci, Gh. Mîrza, în *Facla* lui Vinea. („Complotul" pus la cale pentru înjurarea *Licuricilor,* l-a denunţat în presă V. Timus, care făcuse parte din el, dar, pînă la urmă, revoltat el însuşi de proporţia „nedreptăţii" care mi se făcea, a dat adevărul pe faţă, în *Rampa,* arătînd, unde, cînd, de ce şi de cine fusese pusă la cale asasinarea mea dramatică.)

Vinea, simţindu-se prost că în gazeta lui înjurăturile depăşiseră orice limită, mi-a spus că Mîrza este pseudonimul sub care m-a înjurat Dem. Teodorescu-Şacalul, a cărui cronică nu putuse s-o refuze, avînd în vedere şi considerînd...

Lucrurile erau limpezi. Mitică Teodorescu (Dem. Şacalul) mă rugase să distribui în rolul prim al piesei pe soţia lui, Marioara Zimniceanu. Eu socotisem că e mai potrivită Marioara Voiculescu şi i-am dat rolul. Şi cum Şacalul, abil, nu vrea să se strice cu mine şi să-şi dea arama conjugală pe faţă, sub semnătură, recursese — brav — la noul născut, Gh. Mîrza.

După două săptămîni de la premieră, *Licuricii* se porniseră „pe serie", cu „tăbliţă" la casă. Publicul se întreba nedumerit — publicul cititor de cronici, fireşte — de ce fusesem atît de înjurat. Au început să se scrie articole în apărarea piesei şi „vestejirea" detractorilor săi. Au început să se nască polemici şi să se încrucişeze săbii de cerneală. Eu, ca de obicei, scriam piesa următoare şi îmi încasam cu sfinţenie tantiemele. La un moment dat — datorită proporţiilor pe care „apărarea" *Licuricilor* le luase în presa scrisă şi orală — poziţia criticilor trecea printr-un moment foarte... critic...

Atunci, tocmai, m-am întîlnit pe stradă cu Marioara Zimniceanu şi cu soţul ei. (Gh. Mîrza, alias Dem. Theodorescu.)

Perfid cum a fost o viaţă întreagă (şi ăsta era „şarmul" lui de netăgăduit, fiind un perfid foarte inteligent), Şacalul a adus vorba, din una-n alta, şi de *Licuricii* şi succesul lor.

— Dar cine e, mă, Leule („Leul" este porecla mea în cercurile artistice şi teatrale), tîmpitul ăla de Mîrzea, Bîr-

zea, sau cum dracu îi zice, care te-a-njurat aşa, în *Facla*. (Se făcea că nu nimereşte bine numele pseudonimului.)

— Nu ştiu ! i-am răspuns.

— Cum ? Nu te-ai interesat ? mă întrebă, dulce ca mierea de mai, Zimniceanca.

— Nu !... Şi văd că în polemica care „s-a încins" în jurul *Licuricilor* nu apare deloc. Nu scoate capul.

— Laş ! îşi dădu avizul coana Marioara.

Şi Mitică de colo (recte Dem. Theodorescu-Şacalul) puse punctul pe „i", indignat, sub ochelarii negrii ca două cavităţi sub fruntea unui craniu văzut în amurg.

— Eu, unul, îl [...] pe mă-sa, astăzi şi mîine. Scurt î

— Şi eu ! am replicat, plecîndu-mă să-mi aprind ţigara de la a lui.

Niciodată nu ne-am strîns mîinile mai călduros ca în ziua aceea. Şi niciodată, coana Marioara, „Gitana" noastră naţională, nu mi-a surîs mai spanioleşte decît atunci, întinzîndu-mi mîna brună, ca o mănuşă de doliu. (Am zis „spanioleşte", fiindcă jucase de curînd *Omul şi paiaţa* {*La femme et le pantin)* a lui Frondaie şi rămăsese cu obiceiul de a-şi prelungi ardentele surîsuri seviliene de pe scenă şi în circulaţia cotidiană, de dincolo de ea.)

Organizaţia criticilor („O.K." cum îi spuneam eu) împotriva activităţii mele literare, de toate genurile (organizaţie despre care voi scrie, probabil, cîndva, pe larg, în aceste notiţe şi amintiri) mergea atît de departe cu persecutarea mea, încît, într-o revistă literară a momentului (n-am scris, intenţionat, a timpului), am fost executat „la sînge", cu ocazia apariţiei volumului de versuri *O picătură de parfum* al lui Tudor Măinescu. In graba de a-mi da la cap, *zelosul critic literar* nu observase că autorul se chema Tudor Măinescu şi nu Tudor Muşatescu. Şi bietul Măinescu — ai cărui volum s-a bucurat, ulterior, de un mare şi meritat succes de public — s-a trezit, din senin, înjurat retrospectiv, o dată cu „noul" volum (că de ce să pierdem ocazia, dacă o avem în mînă) şi pentru celelalte lucrări literare ale mele.

în aceeaşi „ordine de idei" (nu sînt ele tocmai „idei", dar aşa se zice), îmi mai amintesc ceva, mult mai recent... De prin 1945, 1946, cred.

La teatrul „Măria Filotti" (ce bine îmi pare că mi l-ai luat la timp, coană Mito !) se fixase premiera piesei mele *Inc-o dragoste pe lume,* pentru cutare dată. (Scriu din memorie, nu din arhivă, aşa că nu mi-o amintesc exact.) Afişe pe stradă, *reclamă* în gazete, bilete vîndute etc. Din „motive tehnice" însă (nu erau bani pentru cheltuielile de finisaj), premiera s-a amînat — în chiar după-amiaza zilei în care fusese anunţată — peste trei zile.

A doua zi însă, după amînare, a apărut într-o revistă *(Femeia şi căminul,* dacă mi-aduc exact aminte) „cronica dramatica" a piesei, semnată Liana Maxi. (Nu ştiam cine este „temuta polemistă".)

Bineînţeles, găleţi de lături, în capul meu şi al spectacolului. Eu, ca de obicei (fiind obişnuit de-o viaţă întreagă cu procedeele „criticii", în ceea ce mă priveşte) mă prăpădeam de rîs de indignarea coanei Miţei Filotti... Dar ea nu s-a lăsat (i se aduceau, doară, mari şi, de data aceasta, drepte prejudicii materiale). Teatrul „Măria Filotti" a dat un comunicat în presă, arătînd realitatea şi protestînd împotriva „tonului" care se făcea teatrului, discreditîndu-se un spectacol, înainte de a se fi jucat, într-o revistă de mare tiraj.

Revista cu pricina, strînsă la chichiţă, a arătat — într-un colţişor de pagină, ascuns bine între reclamele plătite — în numele autoarei, că totul nu fusese decît o greşeală de tipar... Că nu era vorba de o „cronică dramatică" a „premierei de aseară", ci numai a unei repetiţii la care autoarea asistase în mod clandestin, dar suficient pentru ca să se indigneze asupra viitorului spectacol.

„Cronica dramatică" a fetei cu pricina vorbea însă limpede de „premiera de aseară", de „reacţiunea publicului indignat, care a părăsit ostentativ sala", de „căderea catastrofală" şi altele *ejusdem farinae.*

Aşa greşeală de tipar» „mai rar cineva ca dumneata, iubitule", vorba coanei Efimiţa !

Şi în timp ce mie — în toată cariera mea — mi se întîmplau de-astea (şi cîte de-astea!), fiindcă „ma **ţineam**

măreţ" faţă de critici şi de potentaţii şi „potentalele" teatrului, precum şi faţă de toţi găinarii, trepăduşii şi apaşii de presă teatrală, avîndu-mă „bine" numai cu spectatorii — singurii (afară de mine) care mi-au făcut reputaţia şi succesele — „bătrînul" meu amic, Camil Petrescu (avea şi are încă, strecurîndu-se printre toate restricţiile, un „serviciu de reclamă personală") a putut avea şi el surpriza să citească într-o gazetă (este la arhivă) un „comentariu teatral" semnat de un dobitoc, care pomenea despre „neuitatul succes al piesei *Danton* de la Teatrul Naţional, piesa care a constituit o adevărată lecţie de dramaturgie, de prestigiu artistic, reabilitînd Teatrul Naţional... *et patati, et pătata.*

Doar lacrimi de admiraţie nu varsase tînărul estet, la acest spectacol, care însemna un punct „crucial" nu ştiu în ce şi care moment „epocal" nu ştiu cînd...

Dar *Danton* nu se jucase însă pînă în acel moment nicăieri şi nu s-a jucat nici pîna astăzi.

„Organizaţia" lui Camil, din exces de zel, sărise peste gard. Atîta citise însă tînăruh despre o piesă *Danton* a lui Camil Petrescu, care, deşi „genială", nu se joacă totuşi, în timp ce, vorba umoristului, alte porcării monopolizează scena Naţionalului, atîta citise junele dobitoc, ce distribuţie ar face Camil piesei şi ce „regie" i-ar administra el lui *Danton,* încît, zăpăcit de publicitate, estetul imberb a luat-o de bună şi şi-a zis, desigur : „Dacă alţii au văzut pe *Danton,* de ce să nu-1 fi văzut şi eu ?" Şi dă-i cu amintirile de la premieră, cu distribuţia fără cusur şi cu „regia" *epocală* a lui Camil (Caietul de regie al autorului a şi fost depus, desigur, la Vatican, ca şi celelalte opere ale sale, ca nu cumva să se rătăcească şi posteritatea să fie lipsită de „imensa" lor valoare,) [...]

După cîteva zile de la apariţia articolului cu pricina, a apărut alt articol, în altă publicaţie, scris de alt tînăr dobitoc, care, recunoscînd „confuzia" colegului său cu „premiera de neuitat" a lui *Danton,* trăgea cam următoarea concluzie *logică :*

„Autorul articolului citise, desigur, piesa şi fusese atît de impresionat de valoarea ei „epocală", „crucială", precum şi de „genialitatea" autorului, încît nici nu putuse să-şi imagineze că nici un teatru din ţară şi din străinătate nu reprezentase pînă atunci această capodoperă, cu caietul de regie depus la Vatican. Că înaintea ochilor săi, fascinaţi de „admirabilitatea" piesei, o şi văzuse reprezentată la Naţional, într-o „admirabilă distribuţie" şi în „perfecta" regie a autorului. Etc, etc."

în „concluzia concluziilor", al doilea dobitoc, autor al celui de-al doilea articol — justificînd autopremiera la care primul dobitoc asistase, căzut în transă — cerea, nici mai mult nici mai puţin, ca Teatrul Naţional să pună imediat în repetiţie această lucrare, sesizîndu-se de dorinţa colectivă a spectatorilor de a o vedea pe scenă (fireşte, în regia autorului, de la Vatican), avînd în vedere că nu toată lumea are posibilitatea să cadă în transă, la domiciliu (ca primul dobitoc) şi, numai cu cartea în mînă, să asiste la o premieră de neuitat...

Adică ceea ce avea de demonstrat Camil — [...] Camil Petrescu, care — şi fără asemenea metode de creaţie, contînd numai pe cele de la masa lui de scriitor adevărat — putea să fie o reclamă luminoasă a acestei generaţii, luminînd numai din propriul său neon...

După cele scrise mai sus, s-ar putea crede că „am ceva" împotriva lui Camil. De aceea această precizare :

Camil Petrescu, scriitorul, e una.

Camil Petrescu, prietenul, e alta.

Camil Petrescu, tatăL e altceva.

Şi Camil Petrescu, reclamagiul, e cu totul altceva.

Pe scriitorul Camil Petrescu îl preţuiesc şi l-am preţuit „deosebit" întotdeauna. Am scos împreună *Săptămînă muncii intelectuale şi artistice* (în 1923, cred) şi *Cetatea literară* (cam în 1924—1925). Am colaborat la un *Mitică* — piesă de teatru care n-are nici o legătură cu *Mitică Fopescu* al lui etc, etc.

De prietenul Camil Petrescu mă leagă treizeci de ani de prietenie caldă, susţinută şi aproape „romantică". Avem „vieţi", „amintiri" şi „cimitire" de visuri, de ani şi de idei comune.

De cînd e tată (are doi băieţaşi) am devenit, încă o dată mai mult, confraţi. Mă invidia că eu am un băiat, şi el nu... Acum m-a relansat. Ca la pocher...

Dar pe „reclamagiul" Camil Petrescu trebuia să-1 „execut", măcar o singură dată, aci, pentru cît l-am detestat, toată viaţa, acolo. în „meseria" noastră. O meserie în care, oricît n-ai reuşi la un moment dat, tot stele trebuie să spargi în dinţi, prin Cişmigiurile suferinţei, nu seminţe de floarea-soarelui.

Nu i-am spus niciodată pînă azi, nu ştiu de ce (poate din prietenie, poate din dezgust), că îi cunosc sistemele de reclamă în amănunt şi că le detest, ca şi pe cei care le practică. Ba m-am şi pretat la aceste „sisteme".

I-am dat „informaţii" despre el, am scris *entre-fileuri* şi „articolaşe" — după indicaţiile lui — despre el, ori de cîte ori a făcut apel la mine. Fiindcă preţuiam scriitorul şi ştiam că scriitorii nu bănuiesc că „metodele" de reclamă îi aparţin... Şi-apoi îl ştiam cît suferă — de omeneşte şi de literar — ori de cîte ori soarele altora i se părea că-1 pune în umbră !... El a vrut totdeauna, vanitos şi ambiţios cum este, să debuteze de la început pe cerul nostru literar — cu stele, planete şi aştri modeşti — ca o cometă care să ameninţe pămîntul cu lumina sau „cataclismul" ei. Ca o cometă care, în orice caz, să atragă toţi ochii spre coada ei scînteietoare şi neobişnuită... Dar coada asta, făcută din notiţe de gazete, din steluţe scoase din propriul său buzunar, nu i-a servit, sînt sigur, atîta cît s-a aşteptat şi s-a închis ca o coadă de păun, din el însuşi, aşa cum se şi deschisese...

Steaua din frunte însă — de ea stătătoare — a rămas şi va rămîne, totdeauna, mare şi plină numai cu propria ei lumină, pe cerul literaturii româneşti.

Reclama mea mi-au făcut-o „firma" şi „clienţii".

Intermediarii au fost excluşi. (Ba, pot să spun, clienţii mi-au făcut şi „firma". Eu n-am avut decît „marfa".)

în treizeci şi mai bine de ani de carieră, n-am trimis, niciodată, nici o „informaţie" despre mine, la gazete ; n-am dat nici un telefon nimănui, în legătură cu opera mea ; n-am rugat pe nimeni, nimic. Nici pe. directorii de teatre, nici pe editori, nici pe critici. Tot ceea ce am avut sau n-am avut, tot ceea ce am sau nu am, mi se datorează numai mie. Eu

şi operele mele ne-am creat reciproc... Primul cuvînt l-am avut eu, şi ultimul îl vor avea ele...

*

Eu şi opera mea sîntem ca o societate în comandită simplă. Eu aduc munca şi ele capitalul.

Eu şi opera mea. Fraţi siamezi. Trăim alături, dar sper că nu vom muri împreună.

*

Scriind despre CamiL mi-am adus aminte „un banc" propriu. (Mă-ntreb mereu de unde poate să vie expresia asta „banc", adoptată colectiv ?.)

Fiind surd (şi de multe ori se amuză singur pe chestia surzeniei lui, care, fireşte, îi face destule pozne şi farse), la premiera (în reluare) a *Mioarei,* la „Studio", Rebreanu mă întîlneşte în antract şi zice :

— Ce crezi despre piesa lui Camil ?

—• Cred că a scris-o de-asurda ! zic.

Şi tot eu am adăugat:

— Pe-asta, cred că o s-o audă şi Camil, pînă la urmă.

La Continental, după spectacol. Camil, singur la masă, după o premieră a lui Sorbul *(Dârmănoaia),* mînca.

— Ce mănînci acolo, Camil ?

— Cădere î Cădere mare...

— A căzut piesa lui Sorbul ?

— (Cu un gest din farfuria în care mînca.) Cap de miel !

·

La una din premierele mele, la Naţional, mă uitam la „banca criticilor" (celebra bancă H), situată chiar la mijlocul sălii. Lumea hohotea la fiecare replica aproape. (Jur că nu exagerez.) Criticii toţi, sobri, „implacabili", se autoînghiţeau din gulere, ca prin nişte filtre scrobite.

Şi nu ştiu de ce, aşa cum îi priveam din loja mea, de la balcon, banca lor mi se părea ca o potecă pe care plouă funingine, între două livezi de hohote înflorite.

.

După fiecare succes, răzbunarea mea (unica mea răzbunare, dealtminteri) era să spun fiecărui critic pe care îl întîlneam, înainte să ajungă acasă şi să-şi scrie „cronica" pentru a doua zi.

— Ah ! Dac-ai şti, dragă, ce dor mi-e de-o cădere... Nu de altceva, dar ca să văd şi eu cum e.

I

j

Erau trişti la succesele mele (confraţii), aşa cum aş fi fost eu vesel la căderile lor.

.

— Dragul meu, îmi spunea un confrate umorist, diferenţa dintre mine şi voi este că voi v-aţi născut din părinţi, şi eu din cuvinte.

— De-aia ai ieşit un simplu calambur ! i-am replicat.

12 octombrie

— Tu ce crezi că e mai tare ? Viaţa sau moartea ?

— Moartea cui ?

.

La menajerie:

— Extraordinar ! Ia uite-te la cimpanzeul ăsta, cum seamănă cu Mircea Ştefănescu !

— Da de unde ! Mircea seamănă, leit, cu el.

.

•— Tata a băut aseară spirt...

— E un tată denaturat.

.

— M-am întrebat de multe ori ce culoare ar putea să aibă sufletul.

— Şi ?

— Depinde la al cui te uiţi.

Uneori, cînd scriu, am impresia că încetez de a mai fi o realitate. Mă transform într-un fel de telegrafie fără fir, prin care, nu ştiu cine, mişcă tocul pe hîrtia din faţa mea şi îmi zbîrnîie cuvintele în urechi.

Alteori, cînd sînt la masa mea de lucru, mi se pare că sînt ca un şef de gară, noaptea, în biroul lui profesional dintr-o haltă prin care a trecut un tren de marfă. Ultimul tren din noaptea aceea. Şi totuşi, aştept parcă să aud duduind, pe şine invizibile, trenuri neprevăzute de călători... Trenuri care se apropie, care trebuie să vie şi să treacă, fără oprire, prin haita cu luminile moarte şi semnalele reci. Trenuri rapide, cu oameni fără feţe, la ferestrele luminate ale vagonului restaurant, cu viaţă puternică şi caldă în nările aburite ale locomotivelor şi cu acea dezolare pe care o lasă într-o gărişoară de pe Bărăgan, singură şi strînsă în ploaie şi în toamnă ca într-un guler de palton, felinarul de la ultimul vagon al unui expres, care dispare, din ce în ce mai micşorat, la prima cotitură.

Mi-am iubit toate personajele la fel, deşi nu le-am arătat-o deopotrivă în operele mele.

Pro domo

S-a făcut frig în odaia mea de lucru... Scrumiera s-a umplut cu cartuşe mici de hîrtie, arse şi mici ca cele pentru revolvere de crimă pasională, care se poartă în poşete *(version fem?ne,* adică). Fumul ţigărilor s-a cuibărit la căldură, în fotolii.

Jucăriile mele pe caiet rămîn parcă cu vorbele descleiate în gînd... Alături, patul — catafalcul meu alb — mă aşteaptă sub pleduri.

La căpătîi, în bătaia lămpii de pe birou luminează — ca o oglindă — coperta lucioasă a „Caracterelor" lui La Bruyere. Le voi răsfoi înainte de somn, în picul de noapte care îmi mai rămîne.

I

Sănătatea mereu proastă. Nu fac nimic ca s-o ameliorez. Mă doare, noaptea mai ales, gîtul, acolo unde bănuiesc eu că va fi ultimul cuvînt de spus.

Nici nu-mi aduc aminte cum „suna" vocea mea...

Noroc că toată viaţa m-am exprimat mai mult în scris. Vocea mi-a servit foarte puţin... Strictul necesar... Nici n-am cerut nimic cu ea, nici n-am avut la cine şi de ce să zbier. Melodiile mele interioare le-am cîntat şi le cînt încă, fără concursul ei... Şi e curios ! Cînd vocea mea era normală, tăceam mult mai mult. Acuma, de cînd rag măgarii la barierele ei, vorbesc mult mai mult. Probabil, unde nu mai am ce şi cu cine. Iar „singur" n-am început încă.

Evenimente, în viaţa mea „personală" (a casei), se petrec foarte puţine. Oameni văd doar cîţiva. Pe cei care vin să mă vadă, cînd „am evlavie" să-i primesc... Zile, săptămîni, luni chiar, n-am „ieşit" nicăieri. Mă duc dimineţile, cînd am tălpi la pantofi, la lacuri şi, înainte de mese, cînd am echivalentul pentru o ţuică, la bodeguţa de pe Popa Tatu, unde, la orice oră, nu se poate să nu se producă un „program"» care de multe ori mă face să rîd cu lacrimi. (Voi scrie despre cele înregistrate în această cîrciuma, infamă şi minunată în felul ei.) Mizeria materială (de care n-am vrut să pomenesc pînă acuma în caietul acesta nou, de cînd mi-am reluat notiţele) a ajuns la proporţii eroice. O păcălim — eu si Kitty — cum putem, ca să-i păcălim pe ceilalţi ai casei mai puţin. Mizeria este, actualmente, al şaselea membru al familiei mele din casa asta.

S-a instalat peste tot. De la pod, la bibliotecă... De la dulapurile cu haine, la cele cu porţelanuri şi argintărie (foste). Dar unde începe să mă enerveze, este cînd o văd că se aşază cu noi la masă. Şi numai din cauza copilului care a început s-o remarce, pentru noi, nu pentru el... Şi, fin şi sensibil cum este, puiul meu a început să se simtă prost că el mănîncă „altceva" decît noi. Şi parcă — aşa puţin cît mănîncă el — înghite mai greu.

Ultima pereche de pantaloni „buni" de la cele două costume pe care le mai am, m-a trădat şi ea, la genunchi. A început să mi se vadă pielea, nefiind gri, de culoarea lor !... Mă îngrozeşte cămara goală şi rezervorul de păcură uscat... Mă îngrozesc pantofiorii băiatului care nu mai au tălpi şi paltonaşul care i-a rămas scurt încă de anul trecut.

Leafa lui Kitty nu ne poate ajunge. „Vînzările" mele merg prost. Sînt neimportante şi atunci cînd sînt...

Banii pe care am să-i primesc de luni de zile, pentru „comenzi", se plătesc greu, exasperat şi uneori nici nu se mai plătesc. „Comenzi" noi n-am, deocamdată. Nici perspective... încerc să obţin o „slujbă" în legătură cu profesiunea mea... Pînă acum, nimic, deşi am făcut cererea la Uniunea Scriitorilor, de mai bine de-o lună. („Uniunea" are grijă de noi şi nu putem acţiona decît prin ea.) M-am gîndit, şi mă gîndesc încă, să fac pungi din maculatură şi să le vînd în piaţă. E o marfă care se caută şi care poate produce* cîteva sute de lei pe zi.

Le-am lucra noaptea, Kitty, Annie şi cu mine şi, eventual, Lazaroneanu şi cu soţia lui, cărora le-am vorbit despre asta. Ne trebuie însă capital. Maculatură, pap etc. Numai producînd mult, putem cîştiga ceva şi, deci, e nevoie de „investiţii" în materiale. Ceasuri întregi — în insomniile şi tăcerile mele diurne — îmi frămînt creierul, cum se zice, să găsesc o soluţie, o posibilitate. O „ieşire" din iarna care a-nceput să se simtă rece în filele calendarului şi în cutele gîndului.

Astăzi m-am întîlnit cu cineva care venea de la Predeal şi mi-a spus că „a-nceput să ningă la munte".

Altădată, vestea asta, în octombrie bucureştean, ud, ceţos, plin de noroaie pe jos şi de burniţă deasupra, m-ar fi umplut de bucurie. Şi primul lucru pe care l-aş fi făcut, ar fi fost să-mi dau jos schiurile din pod... Mi-aş fi luat pe Kitty şi băiatul, ca să suim, la Predeal, o săptămînă de sănătate, o săptămînă de fericire şi o piesă de teatru, ca să ne scoatem cheltuiala. Acum, însă, cînd am auzit că „ninge la munte" — deşi dimineaţa era caldă şi însorită, cu veleităţi estivale — mi s-a părut că începe brusc să mă ningă pe spinare şi că iarna m-a prins, prin surprindere, pe o potecă de munte, numai în pardesiu, cu cîteva ţigări în buzunar, dar fără chibrituri la mine...

.

Am ridicat storul. Şase dimineaţa. Cerul e vînăt de *irig,* spre răsărit. Castanul din curtea vecinului de peste drum dîrdîie din toate frunzele şi aruncă cu arici vegetali în stradă, ca să-şi dezmorţească mîinile. Aricii se sparg de

asfalt şi de sub ţepile lor verzi se rostogolesc bile noi de table, spre rigole.

Clinele lui „domnu' Matei" îşi roade coada, ca pe un covrig cu susan cald... S-a aprins o lumina pătrată, într-un geam mic, la căminul ucenicilor C.F.R. Asfaltul străzii curge ud, ca un afluent de ceaţă, către Ştirbei-Vodă... Pisica mea a venit lîngă mine, la fereastră... S-a aşezat în şezut şi ochii ei, ca doi nasturi de ghete lucioşi, urmăresc zorile care, în salopete albastre, au început să mături noaptea de pe stradă. „Cine ştie, parcă ar vrea să-mi spună... Poate trece vreun şoarece spre serviciu... Şi nu de altceva, dar numai aşa, să-1 văd şi să-mi iasă, dimneaţa asta, cu plin înainte !"

Spre marginile oraşului s-a deşteptat munca şi cîntă în coşurile fabricilor, ca în nişte surle ridicate vertical spre răsărit.

Mîna mea se culcă ostenită pe pagină, ca pe un pat cu cearceaful curat, surîzînd zorilor. Noaptea neagră a stiloului trebuie să se strîngă în ghiventurile ei de ebonit şi să dispară în neantul sertarului... Semn că se apropie răsăritul soarelui.

13 octombiie

Totdeauna, vizitiii pe dricuri seamănă a amirali, şi amiralii, pe vapoare, a dricari.

.

La înmormîntarea lunii, ar fi numai poeţi după dric. Şi nici un astronom.

Cînd eram copil şi în fiecare toamnă reveneam la vie, nu mă interesa nimic de anul trecut. Nu „regăseam" nimic. Mi se părea că totul începe nou, cu fiecare toamnă. Nici chiar pe copiii cu care mă jucasem anul trecut nu-i regăseam „tot pe ei". Mi se părea că sînt alţii, deşi tot aceiaşi, şi începeam o toamnă şi o joacă nouă. Adolescent, în fiecare toamnă, mă regăseam numai pe mine în toate şi numai tot

ce fusese intim şi nemărturisit al meu, personal : banca mea, poteca mea, puşca mea, patul meu.

Aici am scris versuri ; colea am vrut s-o sărut pe Anica, fata lui Dură, vierul ; dincoace am plîns, iar puţin mai încolo am vrut să mă împuşc, fiindcă îmi scrisese Georges Grant că Zoica Mirea, „primul şi marele meu amor", s-a sărutat cu Titi Vlădescu, văru-meu, pe Flămînda, şi-a văzut-o el... (Şi mă întrebam : „Dar el «ca ce» o urmărea pe Flămînda ? Ce «interes» avea ?,..") Cu fiecare întoarcere a adolescenţei, ia vie, nu căutam decît „urmele" mele de anul trecut (şi din alţii).

Viaţa viei începea pentru mine odată cu adolescenţa mea din primul ei an, conştient, petrecut aci... Şi-atunci abia^ am început să-mi aduc aminte şi de mine, din copilărie^ şi să-mi fixez amintirile „aferente" în legătură cu fiecare tăpşan, cu fiecare lucru, cu fiecare copil, cu fiecare poznă legată de un colţ de pămînt ori de un petec de cer (vezi zmeiele şi „vulturul meu cu aripi" adus de la Saint-Etienne).

Om în toată firea, după ce a murit tata şi chiar înainte de asta, în fiecare toamnă cînd reveneam, totul era al celorlalţi şi nimic al meu... Via trăia prin amintirile despre „bătrînii" adolescenţei şi ai copilăriei... Aici juca mama crochet cu Lucia. Acolo tata juca table cu nenea Victor... Ăsta e piersicul din care tata mînca piersici, întins pe spate sub el, fără să le atingă cu mîna... Urma asta de cenuşă, în iarbă> e locul unde făceam foc seara şi peste care a sărit tante Sophie, cînd şi-a aprins fustele etc, etc.

Acum, din primul an cînd băieţaşul meu a fost la vie, a dispărut tot !... Nu-mi mai aduc aminte de nimic, toamna, cînd revenim la vie, decît de urmele lui. De toate urmele care sînt ale lui... Acolo se da în leagăn, dincolo făcea case în grămada de nisip... Aici juca „fulbot" cu copiii din sat (şi se descălţa ca şi ei), ăla e gutuiul în care s-a urcat prima dată, ăsta scaunul de care s-a lovit la frunte...

Şi istoria viei acesteia se va repeta în timp, aşa cum îi stă bine oricărei istorii... Şi, prin urmare, după teoria mea, abia cînd va fi „om în toată firea", via noastră îi va aduce aminte de mine şi de „urmele mele" în hrisoavele ei şi în amintirea lui... Peste treizeci de ani, adică... Cînd eu n-o să mai fiu, desigur, decît o fotografie, una singură, păstrată documentar pe biroul lui sau, poate, nici măcar acolo...

Dracul mă puse să fac asemenea „teorii" la jumătatea nopții, în loc să fac eu „spirite" ?

În orice caz, însemn aci, în acest caiet care îi va rămîne numai lui, căci numai pentru el o scriu, o „amintire" pe care n-aș vrea s-o uite, ca să zic așa...

Să-și aducă aminte de seara aceea, acum trei ani, cînd stam amîndoi în „popo" în capul scării „din față" și ne uitam cum sclipesc luminile Piteștiului, peste beteala de platină subțire și abia ghicită a Argeșului și cînd, cu căpșorul lui rezemat de pieptul meu, a început să-mi povestească subiectul unei „piese" pe care ar vrea s-o scrie. Ăla cu oamenii de zăpadă care se topeau de dragoste, cînd trecea „fata" pe lingă ei. Cît privește celelalte amănunte ale piesei, precum și subiecttd ei complet — plus indicațiile de decor și de regie pe care mi le-a dat — se găsesc în caietele mele, format mic, cu hîrtie „dictando". Numărul 5 ori 6. Nu mai știu bine !

.

Nu m-am „lupjat" niciodată cu nimeni. Nu din lipsă de adversari. Din lipsă de revendicări.

17 octombrie

Cele mai sincere cuvinte ale unei femei sînt cele pe care era să le spună.

*

Începusem, acum douăzeci și șase de ani, în *Rampa,* să scriu un roman din care am publicat două-trei fragmente : *Memoriile unui. cîine lup.* Mai tîrziu am vrut să scriu un roman autobiografic, ale cărui capitole să poarte fiecare numele unui cîine. Într-adevăr, în toate capitolele vieții mele, și de pînă atunci și de-atunci încoace, a existat cîte un cîine cu importanță de personagiu... Ultimii mei doi cîini — Baghera, o splendidă cățea de vînătoare și Felix, un „chow-chow" rar — mi-au dispărut în cursul acestei veri. Baghera prin vînzare (am vîndut-o unui vînător din

Chitila, că mi-era milă s-o chinui în curticica noastră). Din cei o mie și cinci sute de Iei luați pe ea, am cumpărat icre negre și vin așișderea. Se poate spune, așadar, că mi-am mîncat cățeaua. Felix, aproape orb — deși avea numai trei ani — a fost călcat de o mașină, sub ochii lui Kitty.

De-atunci nu mai am cîini. Să fie, oare, un semn că și ultimul capitol al vieții mele e pe lichidate ?

.

Plimbare dimineața, la Șosea. Fanfară de soare în chioșcul muzicii militare. Un pensionar, cu pălărie tare (și mică) și cu rozetă la butoniera demiului, s-a uitat de zece ori la ceas, așteptînd să se facă ora mesei. Nu de alta, dar ține regim.

O nursă, în alb, cu voal albastru închis pe spate și cu brațe roze de parizer, s-a aplecat deasupra unui cărucior de copil ; pare o barză cu ciocul afundat în cărucior, ca într-un cuib, în care ciocane cu pliscul mîinilor.

A trecut o fată în goană pe bicicletă. Două picioare goale, învîrtindu-se să-și menție în echilibru bascul de deasupra.

Tînărul ăsta cu cămașă de sportiv și cu mîini murdare de rîndaș și-a cumpărat o pungă de struguri, numai pentru plăcerea de a le scuipa cojile.

De la cine a strîns toamna toate inimile veștede pe care le-a adunat în jurul băncilor de pe aleile pustii ? N or fi ale îndrăgostiților care au stat pe ele astă-vară ?

Doi recruți se țin de degetul mic de Ia mînă, ca două fete de la țară, duminica, pe ulița mare a satului.

Un cățel pechinez a scos la plimbare pe un fost ambasador, acuma pensionar. Și, ca să nu-I piardă, 1-a legat cu lesa de mănușa *champagne.*

O țigancă cu floricele vinde mărgăritărel cald, la fișic.

•

Trecutul are voce de bariton. Tăcerea, de contra-altă. Un admirabil duet pentru muzică de cameră, toamna.

.

La marginea orașului, înspre fabrici, cerul are totdeauna o culoare industrială.

Coşul unei fabrici ? Un deget lipit de buzele ei, ca şi cum ar vrea să spună : — „Ssssttt ! Aici se lucrează !"

18 octombrie

Am găsit în biblioteca unui amic (şi mi-a împrumutat volumul) *Le coeur populaire* al lui Jehan Rictus. Nu cunoşteam decît *Les soliloques du pauvre* şi mi-a făcut plăcere să citesc, în cel mai brutal şi pitoresc argot de faubourg Parizian, versurile acestui ciudat şi talentat cantilenist al nenorocirilor, în care se îmbină — voit şi de cele mai multe ori artistic, vorba lui — „la merde et les lilas". Lectura mi-a făcut dor de Paris. De un bistro mic, cu sobiţele calde pe terasa încă „deschisă" în toamna şi ploaia de octombrie. De o carte „nouă" cumpărată în amurg de la anticarii de pe cheiuri şi vîrîtă, la uscat şi căldură, în buzunarul de la piept al pardesiului. De teancul de reviste mirosind a cerneală proaspătă, alături de mine, pe măsuţa rotundă de marmoră şi, mai ales, de anii mei de atunci... De anii mei cu lavalieră la gît, cînd mi se părea că la fiecare măsuţă de-astea, de bistro, din Cartier, unde mă aşezam, şezuse cîndva — beat, împuţit, genial şi tragic — bietul Verlaine, ca o cocină de porci în care fîlfîiau îngeri...

.

Citesc mereu *Caracterele* lui La Bruyere. Parcă nu I-aş fi citit niciodată şi parcă nu l-aş fi studiat în anul II, la Universitate.

Bine a zis, cine a zis, dacă a zis şi cînd a zis, că „operele marilor scriitori sînt întotdeauna în primă audiţie pentru cititori — şi contemporane cu toate timpurile, îmi permit să adaug şi eu un alt citat.

*

La Muzeul Luxemburg, ia Paris, am văzut o sculptură. Un urs alb polar, în marmoră albă. In mărime naturală... Doi francezi „mijlocii", desigur provinciali, priveau ursul, rezemaţi conjugal unul de altul :

— E foarte reuşit ! şi-a dat părerea bărbatul...

— Da ! a răspuns femeia. De cînd mă uit la el, mi s-a făcut frig !

Cred că e cel mai mare compliment care s-ar fi putut face autorului.

*

19 octombrie

Un chelner priceput

La bodeguţa de pe Popa Tatu. Plouă ! Frig, cu vînt de zăpadă răbufnind printre picuri. Intră un domn între două yîrste, înalt, rebegit, în gulerul *trench-koat-ului* ud.

— Un ceai fierbinte, te rog. Cu rom mult şi patru bucăţi de zahăr. Dar fierbinte de tot, te rog !

Tănase, chelnerul :

— Ceai lipseşte că n-avem rom şi cota de zahăr nu s-a dat... Dar să vă servesc un şpriţ rece, la gheaţă, că, de fapt, la noi e bodegă şi nu ţinem cafenea.

*

Azi s-a terminat vara pe terasa noastră. Am scos muşcatele... încă o vară a plecat la pod, în lădiţele verzi, ca în pişte cosciuge cu capacele deschise şi cu ultimele flori clăiinîndu-se deasupra moartei cu feţele supte de plîns.

*

De cîte ori scoatem muşcatele de pe terasă, am impresia că se bucură petuniile care au mai rămas. (Zorelele s-au şpînzurat demult de propriile lor funii.)

*

Viţa americană de pe terasă s-a agăţat cu toate ghearele ^— reci şi crispate — de ziduri, să n-o dea vîntul jos.

*

Dacă aş-avea un *trench-koat* mare, aş îmbrăca terasa cu el, să n-o mai plouă pînă la piele... Şi duşului din bazinul de pe ea i-aş pune un fular la gît, să nu răcească noaptea.

— Tu ai fost ca o pungă cu aur !... (îmi spunea odată mama), în care ai băgat mîna şi-ai azvîrlit peste tot. Te-ai împrăştiat, Tudore.

— Da, mamă ! Dar peste tot am azvîrlit cîte un ban de aur cu efigia mea !

20 octombrie

Pro domo

Mizerie, plictiseli, ploaie* nervi, lipsuri, perspective nule, frig în casă. Stăm îmbrăcaţi ca eschimoşii. Kitty a adus aragazul din bucătărie în sufragerie, ca să gătească şi, în acelaşi timp, să „dezmorţească" atmosfera. Surîdem, toţi ai casei, mai mult ca niciodată, unii la alţii, ca să ne dăm curaj. Ne prefacem că nu ne e foame şi „jurăm" că avem poftă de un ceai, în locul mesei de seară care rămîne pentru a doua zi intactă, în cazul cînd n-avem bani de piaţă.

Şi ultima lovitură a zilei. A serei, adică. Bobită e bolnav. Are febră. Mîine dimineaţă voi pleca cu un pled pe braţ (e o marfă care se caută), să-1 vînd în oraş, ca să am, eventual, bani de doctor şi de doctorii. în secret, fireşte. Numai de nu m-aş întîlni cu Kitty, ieşind pe poartă — tot în secret — cu ceva în sacoşă pentru „Muntele de pietate". Pentru noaptea asta, „maestrul" va aduna din nou toate mucurile de ţigări din scrumiere şi din „rezerve" şi tocul va rămîne în *relache* deasupra caietului. Inima şi gîndurile, şi viaţa lui sînt toate sus, îngenuncheate la picioarele pătucului în care a aţipit, adineauri, puiul cu ochişorii osteniţi de febră.

21 octombrie

Noapte albă, nesfîrşită, fără tutun — de la trei încolo — în frig, fără un strop de alcool, încîlcit în gînduri ca în frînghii pe care ţi le răsuceşti singur în jurul tău şi nu mai ştii unde le-ai făcut nodurile, cînd vrei să te reculegi, să judeci şi să scapi din ele... Ştiu. Sînt convins ! Un copil *trebuie* să fie bolnav. Treizeci şi nouă de grade, la un copil se fac foarte uşor. Cea mai uşoară indispoziţie dilată linioara blestemată de mercur, din termometru. Ştiu ! Trebuie să fiu „tare". Sînt „ridicul" să mă alarmez pentru orice moft... Mi-au spus-o doctorii, mi-o repetă toţi ai casei, săracii, oarecum mai alarmaţi de starea mea decît a copilului. Ştiu că au dreptate ei, dar — totuşi — *asta e situaţia.* Dincolo de voinţa şi de judecata mea, de îndată ce Bobită e bolnav, cît de neimportant, devin din om neom. Un costum de haine, parcă, fără trup în el, plimbîndu-se de colo-pînă colo, prin casă... O stafie ambulantă şi amărîtă, asultînd la uşi, coborînd şi urcînd scările de zeci de ori, pînă se face ziuă şi vocea mică se aude din odăiţa ei... Şi, după primul ei sunet, eu *ştiu* dacă băiatul e mai bine sau starea lui s-a înrăutăţit peste noapte... Cînd i-am auzit-o, azi de dimineaţă, m-am uşurat. Tot soarele de-afară a răsărit a doua oară în mine. Febra scăzuse şi, pînă spre seară, a dispărut odată cu indigestia care i-o făcuse. Şi toată casa a răsuflat uşurată din cauza mea. Şi dimineaţa a fost limpede şi toate mizeriile zilei care începea — implacabilă în nevoile ei — au trecut, printre glume şi ţigările „întregi" aduse de soacră-mea, de Ia „piaţă". Şi toată ziua am petrecut-o în odaia băiatului, lingă pătuţul şi verva lui revenită. Am „decupat" şi lipit un sat de carton în miniatură, dintr-un „mic arhitect" descoperit intact în biblioteca lui ; am jucat ţintar şi „tabinet pe furate" cu cinci perechi de cărţi desperecheate ; am citit şi-am povestit ; am rîs şi ne-am făcut „spirite" ; am vorbit în versuri, cum obişnuim noi ; am făcut planuri de viitor (cmn o să facem să cumpărăm bicicleta promisă anul ăsta de ziua lui, de ziua lui viitoare, la 1 iunie viitor) ; ne-am adus aminte din „trecut" (îi place enorm să vorbească şi mai ales să-i vorbesc de trecutul lui) ; dar ce n-am făcut *noi doi* într-o zi întreagă, petrecută împreună? Am plecat din camera lui la zece seara...

Intrase de serviciu Muty. Alte „bancuri", alte „secrete", alt „program" cu ea... Eu eram *epuizat* şi nu-1 mai interesam deocamdată... I-am sărutat obrăjorii fără febră şi mănunchiurile de garoafe din mînuţe şi am coborît scările cîntînd ! O î De cînd n-am mai coborît scările cîntînd ! Şi ce cîntec !

„Tiens, tiens ! disait la fauvette /...
Tiens, tiens I disait le pinson /..."

Numai de n-aş avea în noaptea asta altă insomnie, De fericire !

22 octombrie

Am căutat în bibliotecă *La Bruyere* a lui Morillot (o excelentă, documentată şi excepţional de literară biografie) şi între paginile ei am găsit cîteva versuri, pe-o filă de maculator. Nu ştiu cînd le-am scris. Probabil, acum treizeci de ani, de cînd n-am mai umblat cu cartea asta. (O am din timpul studiilor universitare.) Le transcriu, fără nici o modificare, fără titlu, aşa cum le-am găsit :

Pentru mine-aşa cum sînt
Moartea e un fel de vînt.
— Smulge-mă, tu, vîntule I
Bun rămas, pămîntule,
Că de-acuma eu m-am dus
Ca un abure pe sus.
Şi din picul meu de scrum
O să vezi, cum ies, acum,
Păsărele mici de fum
Şi cu aripi de parfum...
Că n-am spus eu într-o doară,
Cînd ţi-eram pe lut povară
Şi pe scoarţa ta haină
Mă credeai vin strop de tină
— Numai om şi numai humă —
Că n-am spus să fac o glumă
Şi n-am spus eu într-o doară,
Că şi sufletele zboară,
Păsărele mici de fum
Şi cu aripi de parfum
Să se-nalţe peste tine
— Stîrv ce mişuni de vermine —
Ce se-mbuibă şi se-ngraşă
în duhoarea ta trufaşă
Oa?neni — luturi găurite —-
Numai pofte şi ispite,
Numai gol şi lăcomie.
Leşuri sub făţărnicie,
Numai, clisă fasonată
Şi cu suflet niciodată.
Oameni, moşule, vermină !
Molii grase de hermină,
Măşti dospite-n pielea feţii,
Gheare strînse ce se-adună
Ca să spînzure poeţii
Pe frînghia lor de lună.
Trubadurii să-i sugrume
— Fiare cu momeli deşarte
Ca să. măture din lume
Alăutele lor sparte.
Să nu fie nici un cîntec,
Să rămiie mai curînd.
Toată lumea numai pîntec,
Sub argintii lor jucînd.

Smulge-mă, tu, vîntule,
Bun rămas, pămîntule,
Că de-acuma eu m-am dus
Ca un abure pe sus.
Păsărică ca un fum
Şi cu aripi de parfum
Ce se-nalţă peste tine
Dincolo de rău şi bine
în înaltul cerului
Pe dunga misterului,
Care-ncepe lumea lui
La opritul zborului
La capătul drumului
La moartea parfwnului
La topitul fumului,
Unde sufletul se face
Pentru nesfîr sită Pace
Albe picături de rouă
Peste flori de noapte nouă.

Diferenţa între mine şi Sică Alexandrescu a fost şi-a rămas totdeauna aceeaşi. Eu am fost om de teatru, şi el de teatre.

lancovescu juca la Teatrul „Regina Măria" în piesa mea, *Sosesc diseară.* într-o seară, pus la cale de Maximilian, am intrat în scenă, cu *trench-ul* pe mine, cu pălăria în cap, aşa cum mă aflam în culise şi i-am spus (era la actul II, către finalul actului, pe care îl juca singur) :

— Domnule Puiu ! (Puiu îl chema şi în piesă.) Vă pofteşte cineva pînă afară.

lancovescu s-a uitat la mine şi, fără să crîcnească, mi-a răspuns degajat, ca unui personaj din piesă, intrat ia replică :

— Bine ! Spune-i că vin imediat.

Şi am ieşit în hazul general al celor din culise.

A doua zi se juca, în matineu, *Parfumul nevesti-mii,* cu Tanti Cutava Barozzi. Venisem la teatru s-o iau în oraş la un ceai. Maximilian, care se afla în culise» îmi dă iarăşi ghies !

— Fă-i şi lui Tanti, Leule, figura pe care i-ai făcut-o lui lancu aseară.

— Şi ce să zic ?

— Tot ce i-ai spus şi lui lancu.,.

Şi am intrat din nou în scenă.

— Doamnă contesă, zic ! Vă pofteşte cineva pînă afară î

Tanti se întoarce surprinsă, se uită la mine, mă recunoaşte, îşi stăpîneşte cît poate rîsul şi, privindu-mă drept în ochi, zice :

— Cine ?

Am rămas în scenă, incapabil de replică. Nu mi-a venit în minte nimic. Absolut nimic... Şi-am ieşit din scenă, caraghios, în timp ce Maximilian se tăvălea, pur şi simplu, de rîs, în culise.

Altă amintire :

în *Domnul de la ora cinci.* La ridicarea cortinei, Renee Annie, care juca pe o contesă filantroapă, se ocupa cu

aranjarea unor păpuşi pentru un bal de binefacere, dacă îmi aduc bine aminte... După cîteva clipe, trebuia să intre valetul şi să-i prezinte pe o tavă cartea de vizită a unui domn, care aştepta în vestibul. Rolul valetului îl juca, în debut, un tînăr elev de conservator, băiat dezgheţat, chipeş, dar atîta tot. Ca să-i facem o farsă lui Renee Annie, Maximilian şi cu mine am lipit cartea de vizită, cu clei, de tăviţă. Şi valetul, în debut, a intrat solemn, cu tava întinsă... Cum n-avea nici o replică de articulat, s-a înclinat valeteşte în faţa stăpînei şi i-a prezentat tava cu cartea de vizită.

Renee, cu o mînă îşi pregătea lorgnonul şi cu alta, distrată, vrea să ia cartea de vizită de pe tavă. A-ncercat o dată, de două ori, a rîcîit cu degetele etc, pînă cînd şi-a dat seama că e lipită. Şi-atunci, ca să salveze situaţia, abia ţinîndu-şi rîsul, a întors dosul palmei către public şi — ca şi cum ar fi ţinut cartea de vizită în palmă, spre ea — şi-a priponit lorgnonul şi s-a întins toată, într-un surîs de agreabilă surprindere :

— Aaaa !... Domnul Viconte de Nu ştiu ce !... Pofteşte-î imediat !

Dar, valetul în debut, care — după cum v-am spus — era băiat dezgheţat, n-a vrut s-o lase pe doamna contesă în necunoştinţă de cauză pînă la antract şi luîndu-şi un ton respectuos şi feciorelnic (adică de fecior), a lămurit-o :

— V-a lipit-o maestrul Maximilian în culise, doamnă contesă! Şi zicînd, îi prezentă, afabil şi de-a latul, tava cu cartea de vizită lipită pe ea.

Gloria nu este efemeră. Efemeri sînt numai cei care o au,

O fi gloria efemeră, dar e bună !

Pentru plimbarea de astăzi mi-am pus „costumul" de sport intelectual. Basc peste gînduri şi pulover peste inimă. Şi bocancii de sublocotenent de rezervă, în picioare.

Ne-arn întîlnit în faţa Muzeului de Ştiinţe Naturale. Ne-am <dat seama că ne cunoaştem bine, dar că nu ne mai recunoaştem, totuşi. Nu mai ştiam exact cine sîntem. Ne priveam pe furiş, cu mîinile strînse, cu bucurii reci în colţul surîsurilor jenate.

— Ce mai faci, măiiii...

— Dar tu ?

— Eu ? Ce să fac ? Tot ce ştii ! Şi tu ?

— Tot aşa !

O pauză mică.

— Ei, dar ce bine-mi pare că te văd...

— Şi mie la fel !

— Ai tăi, toţi, bine sănătoşi ?

— Toţi ! Şi-ai tăi ce fac ?

— Toţi, în fiinţă...

— Eh ! îmi pare bine că te-am văzut şi multă sănătate la toţi ai tăi.

— Mulţumesc, asemenea...

Ne strîngem din nou şi mai tare mîinile.

Amîndoi căutăm mereu să ne aducem aminte cum ne cheamă şi fiecare nu vrem să observe celălalt... Ne e teamă amîndurora să nu ne dăm de gol. De aceea, despărţirea — atît de rapidă după marea revedere a revederii — apare salutară.

Ne mai strîngem mîinile încă o dată şi, în sfîrşit, ni le punem în libertate, sub mănuşile strivite. El face un pas, apoi se opreşte.

— Ascultă, măiii... Ori, tu eşti mai mare ca mine ?

— Dar tu ?

Surîde el. Surîd şi eu. Apoi surîdem împreună complici şi ne despărţim.

Am stat să fumez o ţigară, lîngă un pescar pe malul lacului Herăstrău. (Un bătrînel cu şapcă de comandor, cu jambiere de guard forestier, pînă la jumătatea pulpelor scurte, cu inel cu piatră albastră pe degetul mic şi cu o scurtă de isprăvnicel, din buzunarul căreia prisoseau degetele slinoase ale mănuşilor de piele.)

I-am urmărit toate mişcările» toate „manevrele", toate trucurile cu care mînuia undiţele (avea trei, puse pe un suport de lemn), cu care arunca momeala şi îşi dichisea, de colo-pînă colo, ustensilele pescăreşti din jurul lui...

Nu prindea nimic, în timp ce vecinul — la cîţiva metri de el — zvîcnea mereu undiţa din apă, ca pe un bici, în vîrful căruia îşi zbătea argintul ud pleazna vie a unui peştişor în panică. Bătrînelul crăpa. Se făcea că nu observă „recolta" vecinului... Dar ochii lui erau numai acolo, scoşi de sub şapca de comandor, ca pe vîrfuri invizibile de coarne de melc...

Văzînd că mă pregătesc să-mi aprind a doua ţigară,, bătrînelul nu se mai stăpîni şi, căutînd să întrebuinţeze un ton cît mai amabil, îmi spuse :

— Dacă sînteţi bun, staţi dumneavoastră cîţiva paşi mai înapoi... Acolo lîngă salcîmul acela, de exemplu...

M-am depărtat imediat, cu oarecare sfinţenie, înapoi, şi nici n-am ajuns bine sub pomul indicat, că, zvîc, bătrînelul a şi scos o caracudă obeză şi tuciurie — ca o ţigancă gravidă — prinsă în cîrligul undiţei...

Pe buzele bătrînelului s-a întins marmelada dulce a unui surîs şi faţa rotofeie şi roză i s-a luminat brusc, ca un iampion veneţian căruia i s-a aprins lumînarea pe dinăuntru,

— Vedeţi? Mi se adresă el triumfător! Eu nu ! Dar peştii sînt foarte superstiţioşi... Nu muşcă momeala, cu chibiţi în spate, pentru nimic în lume !

*

Pe-o bancă, în parc, ia soare, o fată citea o carte, în *protege-livre* de piele albastră. Avea pulpele goale, tinere şi atît de frumos arse de soare că — dacă aş fi fost sigur că volumul pe care îl citea e un roman de-al meu — m-aş fi dus şi m-aş fi prezentat imediat acestor pulpe.

*

Pe marginea lacului, o doamnă cu aspect de străină se amuză să arunce în apă o scîndurică mare şi groasă cît un pachet de ciocolată de menaj.

Cîinele ei, un „griffon" mare, se aruncă în apă şi aduce ţanţoş scîndura la picioarele sau, mai bine-zis, ia mîinile stăpînei, care repetă jocul.

Mă apropii şi-i privesc pe §mîndoi — perfect plastici — în „funcţiunile" pe care le îndeplinesc.

Doamna, cînd aruncă scîndura, se adresează cîinelui englezeşte.

Cînd o aduce, cîinele latră la ea... (nu ştiu exact în ce limbă).

Doamna are o siluetă fără cusur în taiorul de sport de cupă şi fabricaţie streină. In picioarele înalte şi subţiri are ciorapi de lînă fină şi pantofi de piele maron, „calitate superioară", cu tocuri joase. Nu e fardată. E parcă proaspăt spălată pe faţă cu apă rece şi ştearsă cu un prosop aspru şi bine uscat. Are mîini cu degete lungi, fine, ca nişte pensuli şi, cînd azvîrle scîndurica, trupul i se încordează, perfect proporţionat sub taior. Cîinele, de asemenea, e frumos, „rassat", ca şi ea. Şi mişcările lui sînt plastice, graţioase, atît pe uscat cît şi în apă... Doamna observă insistenţa cu care o privesc. Desigur, însă — conştientă de farmecul şi atracţia ei în jocurile cu cîinele şi obşinuită cu omagiile» mute sau exprimate, pe care acestea le suscită — prezenţa terţilor, în asemenea împrejurări, o lasă indiferentă.

Mă priveşte totuşi şi mă onorează o clipă cu claviatura completă a unui arpegiu de rîs, lat.

Apoi aruncă din nou scîndurica. Sub fesneacul de fetru alb, ca un castronaş de iaurt răsturnat în creştet, buclele ei britanice — *couleur des feuilles qui tombent* — se răzvrătesc romantic în soarele dimineţii de toamnă.

Iată o femeie *qui a vraiment du chien,* îmi zic, pe franţuzeşte, depărtîndu-mă încet... Şi, privind o ultimă dată cîinele care înota spre mal cu scîndurica în gură, nu m-am putut stăpîni să nu fiu cinstit şi să adaug, în completarea constatării de mai sus... *et quel chien!*

24 octombrie

Opera mea (ca a tuturor scriitorilor, dealtminteri) este, în ansamblul ei, ca apa mării. Are locuri unde e foarte adîncă dar şi altele unde îţi vine numai pînă la glezne.

Şi *Balada Siberiei* poate fi cîntată cu căldură.

Am ieşit, în sfîrşit, după masa de seară (adică, noi, mîncaţi) în oraş, la „Dobrică". în local, obişnuiţii (parcă nu s-au mişcat de la locurile lor, de doi ani, de cînd i-am lăsat acolo) : lancovescu, Dărăscu, Miracovici, Mac Constantinescu etc. Noi am fost invitaţi de Baraschi cu nevastă-sa şi compania lor (Pompa cu Irina, arhitectul Stavry cu nevastă-sa, o doamnă blondă care răspundea la numele de Lucica etc).

O seară oarecum agreabilă, şpriţul fiind rece şi atmosfera caldă. Am primit de la Păstorel (care se afla — *protos* — la o masă mai fundacă) următoarea epigramă :

„Franţuzii nu au fost tentaţi
Să faca-n stilul române seu
Din Bonaparţi, Bonapartescu
Ca Muşatescu, din Muşaţi".

Am făcut şi eu o fabulă, cu o poantă deja consemnată în acest caiet. Iat-o :

FABULĂ

Tîr, tîr> tîr, tîr, tîr, tîr, tir !
Bîr, bîr, bîr, bîr, bîr, bir, bir l
Şi cutare şi cutare
Cît e fabula de mare.

MORALĂ

Mai bine iepure şchiop în vizuină,
Decît vulpe argintie agăţată în vitrină.

Azi am început noua mea meserie. Fabricatul de pungi. Se pare că voi primi 0,60 lei de bucată, cu materialul meu. Se pare, iarăşi, că cel care mi le cumpără, ca să le plaseze, primeşte un leu de bucată. Iar precupeţul din piaţă, cumpărătorul, este sigur că le vinde cu doi lei punga.

Va să zică, eu fac pungi şi ei sînt pungaşi.

Primul „material" întrebuinţat pentru confecţionarea pungilor au fost colecţiile de revista *Radio,* scoasă sub îngrijirea

(foarte îngrijită) a lui Timus şi la care am colaborat şi eu. Drept care, pe una din pungile confecţionate, am avut plăcerea să-mi lipesc fotografia pe partea din afară şi articolul respectiv pe cea interioară.

Punga aceasta n-o voi da în comerţ, cu riscul de a pierde şaizeci de bani din venitul pe care mi l-am propus. O păstrez în arhiva mea şi, în loc de mere, fasole, făină, sau altceva — care ar fi putut intra în ea — voi pune (chiar astă-seară) o notiţă „comemorativă".

.

Nu ştiu dacă „întreprinderea" pe care am'pornit-o azi, •singur, va dura în timp. Investiţiile (timp, nervi, orgoliu chiar) sînt prea mari faţă de... randamentul minim.

Aş fi mulţumit să pot cîştiga, cu pungile mele, măcar două sute de lei pe zi... Mi-o ieşi mie untul, dar iese, în acelaşi timp, şi laptele... casei. Şi pîinea... Şi ţigările !... Şi încă mai rămîne şi de piaţa „propriu-zisă". în orice caz, oricît de puţin voi cîştiga — dacă proiectele mele se realizează — voi fi mulţumit, conform unei vechi „teorii" ale mele, care suna aşa (şi este o cugetare, vorba aceea, „de profundis") : Totdeauna ceva e mai mult decît nimic !

Tot ceea ce am scris în viaţa mea — de la important la neînsemnat (insignifiant), de la efemer la durabil, de la inspiraţie la meşteşug, de la facil la adînc, de la profesional la artistic şi aşa mai departe, pe aceleaşi puncte de vedere — a ayut, întotdeauna, la bază, observaţia şi detaliul... Nu ştiu pînă unde acest lucru încetează de a mai fi o calitate şi devine defect (sau invers : nu ştiu pînă unde acest lucru încetează de a mai fi defect şi devine calitate), dar cred cu încăpăţînare, după o îndelungă şi atentă verificare „pe teren", că în scrisul literar (realist, totalmente, cum e al meu) o operă valabilă nu se poate construi decît din detaliile materialului care o inspiră.

Subiectul meu permanent şi unic — muza mea, hai să zicem — a fost viaţa, întotdeauna, şi va fi numai ea, pînă la ultimul cuvînt al scrisului meu... Ori, viaţa, care, prin substanţa ei, este identică pentru toată lumea, nu poate fi

interesantă şi diversă decît prin detaliile ei. Raportate fiecărui caz, fiecărui individ.

Bobită, azi:

— Tati, de ce faci tu pungi ?

— Ca să cîştig bani...

— Cu scrisul tău nu mai cîştigi ?

— Nu !

— Atunci îţi ajut şi eu la pungi, cum ţi-am ajutat şi la versuri.

— Tati ! Cît cîştigi tu pentru o pungă ?

— Şaizeci de bani, tată...

— Uite ! Eu „ţi-am" făcut pînă acum două.

— Ai un leu şi douăzeci, la mine.

— Nu mi-i da acuma, lasă să se strîngă la tine, pînă adun douăzeci de mii de lei, de bicicletă. Că vreau să mi-o cumpăr din munca mea.

îl ţineam în braţe după dejun (şi stă pe mine, la fel cum ar sta pe un fotoliu) :

— Tati! (vorbeam despre cîini, în legătură cu un nou „chow-chow" pe care e vorba să mi-1 „procure" Didi Teodorescu). Cum îl chema pe cîinele pe care l-ai iubit tu cel mai mult din viaţa ta, dintre toţi cîinii pe care i-ai avut ?

— Pik!

— Săracul !

Seara, pe la şapte, după ce şi-a terminat lecţiile, a coborît în sufragerie, pe a cărei masă lungă, ca de consiliu de administraţie, îmi instalasem „atelierul de pungi". (Mă lăsase tot acolo de la trei.)

— Tati ! Tot pungi faci, *de-atunci ?*

— Da!

A tăcut o clipă, s-a gîndit bine, apoi s-a apropiat, calin, de mine.

— Tati, zau ! De ce nu faci tu mai bine o piesă de teatru ?

25 octombrie

Azi am fost, de dimineaţă, să duc „probele" pentru pungi. Mîine *am* rezultatul. Am aceeaşi senzaţie ca acum patruzeci de ani, cînd trimeteam versuri, din Cîmpulung, la *Revista copiilor si a tinerimii* şi aşteptam răspunsul la „Poşta-redacţiei", în numărul viitor.

*

Seara, în bodeguţa de pe Popa Tatu. Aşteptam pe Trandafirescu (un „domn bine" care se ocupă actualmente cu vînzarea lucrurilor altora. Pe-ale lui Ie-a terminat). Mi-a spus să-i aduc zece cărţi (romane englezeşti, traduse) ca sa Ie vîndă în blocul în care stă. (Duminica trecută, Ia tîrgul din Colentina, alias „Talcioc", a vîndut cinci volume, legate, de-ale mele, a o sută lei bucata, pentru mine.

Primele care s-au vîndut au fost : *Inima,* trei volume de amicul meu, col. Octav Dessilla, din cavalerie. Nu menţionez acest fapt ca o ironie la adresa autorului, deşi cele două volume ale *Citadelei* lui Cronin s-au întors acasă nevîndute.)

în aşteptarea Jui, m-am „agrementat" c-o ţuică (mică, conform posibilităţilor), cu plasa plină de cărţi pe masă. A intrat Stan Palanka. Beat criţă. *Demn* însă, ridicat din el însuşi ca un bust din propriul lui soclu. Neputînd să-i ofer ţuica cerută,^ i-am trecut-o pe a mea, abia începută. Mă „conversa", în maniera lui „viticolă" (expresia îi aparţine), *dîndu-se* la mine, spre hazul clienţilor de la celelalte mese.

A venit Trandafirescu. Am scos cele zece volume din plasă şi le-am trecut în plasa lui.

— Pînă mîine, coane Tudorică, sper să-ţi vînd patru-cinci din ele, în bloc.

Palanka urmărea „scena" încremenit. Auzea,vedea, înţelegea. Şi după ce Trandafirescu a plecat cu cărţile, s-a ridicat de pe scaun şi, fără un cuvînt, mi-a luat mîna şi mi-a sărutat-o.

Apoi a ieşit ca o rafală pe uşă. Prin vitrina bodegii l-am văzut, în stradă, ştergîndu-şi ochii cu batista. Şi cine nu-1 cunoaşte bine, crede că bietul Stan Palanka e un beţiv cu talent şi-atîta tot...

.

L-am văzut pe Sică Alexandrescu, cu basc. Primul basc i l-am făcut eu cadou, acum douăzeci şi cinci de ani, adus din Franţa, special, pentru el, „ca să fim la fel" (numai la bascuri, fireşte). L-am învăţat cum să şi-1 pună. El, căpăţînos cum este, şi 1-a pus însă exact de-a-ndoaselea de cum i-am arătat... Şi, de douăzeci şi cinci de ani, e încîntat că-i vine prost.

Am citit o piesă veche, scăpată din vedere, acum douăzeci de ani, cînd s-a jucat la Comedia Franceză : *La brouille* a lui Vildrac. Bine făcută, teatral, literar şi cu mult talent scrisă. îmi pare rău că mi-a scăpat neobservată la timp. Aş fi jucat-o cu siguranţă într-unui din teatrele mele defuncte. Şi sînt sigur că ar fi avut succes binemeritat şi autorul şi teatrul.

*

Ca să scrii o piesă de teatru, ai nevoie, în primul rînd, de replici şi pe urmă de subiect, fiindcă nu subiectul determină replicile, ci replicile evidenţiază subiectul.

Exact cum se întîmplă într-o pledoarie juridică. Dacă aceasta ar pleca de la „subiect", adică de la articolele de **lege** respective, pledoaria ar rămîne rece, neinteresantă, fără să servească cauza şi fără să impresioneze instanţa. Plecînd însă de la pledoarie către textele de lege pe care le slujeşte şi în numele cărora se dezvoltă, rezultatele sînt exact contrarii

Un advocat mediocru pledează cu puncte de vedere împotriva propriilor sale convingeri. Un bun advocat pledează cu convingere împotriva propriilor sale puncte de ve-

dere. Iar un mare advocat pledează cu convingere împotriva propriilor sale convingeri.

Justiţia e dreaptă, totdeauna, cînd cîştigi procesul.

Cred că justiţia e compromisă, în primul rînd, de propria sa emblemă... Cum o să cîntăreşti exact în balanţa din mînă, cînd eşti legată la ochi şi nu vezi dacă se echilibrează talgerele.

Justiţia e dreaptă numai prin definiţie, aşa cum orice soldat e presupus erou, tot prin definiţie.

·

Marii advocaţi pledează numai pentru instanţă, nu pentru client ! Cei mici pledează pentru client. îl ascultă acesta, nu instanţa.

*

Tata a vrut să mă fac profesor şi advocat, ca şi el. Mama vrea să ajung inginer. Bunicul meu mă vedea mare proprietar în locul lui, „dar deştept şi cu carte, mă". Naşul meu, doctoj, vrea să fac medicina. Unchiul meu, nenea Mihalache Vlădescu (fost ministru în 1906, la „Culte şi Instrucţiune"), spunea că trebuie să intru în diplomaţie. Ion Tutuc, unul din martorii mei la primărie, la declaraţia naşterii mele şi bun prieten al familiei mele, spunea că am cap matematic. Fratele mamei mă vedea om politic şi „să-i radem lui mustaţa" (ia care jinea enorm), dacă nu ajung ministru, „cu capul meu" Vărul mamei, generalul Vlădescu, nici nu admitea" să nu mă fac ofiţer de cavalerie. Să duc toate inimile cucoanelor, în cioburi, la parada de 10 Mai. Bunica vrea să mă fac „orice", numai „să-mi fie mie bine". Alt văr al mamei, Puiu Vlădescu, ofiţer de marină (fugit ulterior în Africa, în urma unui duel în care şi-a ucis adversarul şi ajuns arhimilîonar, înainte de 1916, la Chindi, unde a şi murit), îmi da *sa* trag din luleaua lui şi jura că, după felul cum o ţin, o să ajung marinar. Nimeni nu m-a sfătuit să „mă fac" ceea

ce sînt şi nici n-a prevăzut c-o să ajung scriitor. (Această calitate, nici măcar nu era socotită ca o profesie, pe vremea aceea.) Şi, totuşi, ajungînd scriitor, le-am satisfăcut dorinţa tuturor, fără să vreau şi să premeditez. Fiindcă un scriitor are toate profesiile din lume şi toate meseriile. De Ja cele mai mizere, la cele mai strălucitoare, de la cele mai infamante, la cele mai puritane. Un scriitor are totdeauna meseria personagiilor sale. Trăieşte în înfrîngerile şi biruinţele fiecăruia. Moare cu fiecare şi renaşte cu altul.

Fiindcă, scriitorul, este un fel de Dumnezeu biblic, în felul lui... Fiindcă creează o lume a lui. Proprie ! Şi nu în şapte zile, ci în fiecare zi ! Şi toate rapturile pe care le •creează sînt direct legate de voinţa lui, de *soarta* pe care el — cu adevărat şi „verificabil" — le-o hotărăşte.

Lumea scriitorului e la totala lui dispoziţie şi toţi „locuitorii" ei şi tot pămîntul pe care trăiesc, acolo unde îi pune el, se află la absoluta lui discreţie.

Scriitorul scufundă o planetă într-o frazat şi distruge o lume, cu un cuvînt. Şi, în altă frază, creează altă planetă :şi altă lume nouă... Şi alte animale dacă vrea, altă vegetaţie, alte legi, alte flori.

Nimic nu poate egala şi depăşi — nici un dumnezeu — puterea de creaţie a scriitorului, care poate da viaţă lumii, dacă vrea, tot aşa cum poate cufunda şi abisuri, sau smulge din ele lumi imaginare, în care, totuşi, să pulseze viaţa insuflată de el.

Mă rog ! Ce mai încoace şi încolo ! Nimeni din cei care se ocupau de viitorul meu nu şi-ar fi închipuit vreodată, că, în concluzie, eu o să ajung de meserie Dumnezeu ! Şi nu la balamuc. La masa mea de lucru. Altarul la care şi noi, scriitorii — dumnezeii ăştia particulari — ne închinăm totuşi, ca nişte simpli enoriaşi din anonima şi imensa noastră parohie profesională.

Nu se mai găseşte hîrtie de scris în librării. Se dau cîte cinci coaie de persoană şi alea de-o calitate dincolo de orice calificare, din punct de vedere scriitoricesc. Cerneala se întinde, peniţa se agaţă în scame, o filă „suge" şi. alta nu „prinde" etc.

La librărie !... Am intrat să cumpăr hîrtie.

— Bine, ce să fac numai cu cinci coaie ? Eu sînt scriitor. Trebuie să dau un scenariu, la „Romfilm", în şapte zile. îmi trebuie cel puţin şase sute de coaie, cu transcris cu tot.

— Luaţi cîte cinci coaie din fiecare librărie.

— Păi sînt o sută douăzeci de librării în Bucureşti ? Şi chiar dacă ar fi, cîte zile îmi trebuie mie ca să le caut în toate cartierele şi cîţi bani de tramvai ?

Vînzătoarea pare convinsă de argumentarea mea.

— Aşteptaţi un moment, să vorbesc cu tovarăşul responsabil.

Aştept^ Vînzătoarea se duce în fundul librăriei şi vorbeşte cu un tînăr roşcovan, cu ochelari fără ramă şi cu pantofi de evidenţiat (cu crep) în picioare. Din cînd în cînd, se întoarce spre mine^ şi mă arată cu mîna, discret. Tînărui cu ochelari reflectează adînc o clipă, apoi şopteşte ceva fetei. Fata vine la mine.

— Sînteţi membru al Uniunii Scriitorilor ?

— Da. Am şi legitimaţie... Membru activ.

— Cum vă numiţi ?

— Tudor Muşatescu !

Fata se uită la mine cu o lumină binevoitoare în ochi de culoarea castanelor ude.

— Autorul ?

— Da.

Aşteptaţi^un moment, vă rog (adineauri nu mi-a spus „vă rog"), să vorbesc cu tovarăşul responsabil. Roşcovanul e ocupat cu un registru în care se uită, fără ochelari !... Fata se pleacă şi-i vorbeşte la ureche. Roşcovanul îşi pune ochelarii şi mă priveşte fix. Apoi porneşte spre mine, repede-repede, cu fata încîntată după el.

— Tov. Tudor Muşatescu ?

— Da ! (şi îi explic şi roşcovanului chestia cu scenariul de la „Romfilm").

Roşcovanul mă ascultă binevoitor, confirmînd din cap tot ce spun. Apoi îşi ia o atitudine foarte oficială şi îmi spune :

— Tov. Muşatescu ! Nu putem da mai mult de cinci coaie de persoană. Avem ordine precise. Dar — fiindcă e vorba de d-ta şi de un caz „special" — am să fac o excepţie, pe răspunderea mea.

— Mulţumesc, tovarăşe responsabil...

— Cu plăcere, tov. Muşatescu !

Şi roşcovanul se întoarce — important şi convins de măreţia faptei pe care o comite „pe răspunderea lui" — spre vînztoarea de-alături:

— Tovarăşă Ciupagea !... Dai zece coaie tovarăşului Tudor Muşatescu şi faci două bonuri de vînzare, a cîte cinci coaie fiecare !

·

A trecut o flaşnetă, cu papagalul legat cu lănţic de picior, deasupra. Cînta *Titanic vals*. M-am simţit obligat, moralmente, să dau cinci lei şi să-mi scot „o planetă de bărbat". Am intrat în bodeguţa de pe Popa Tatu s-o citesc. Am rămas minunat de cum se potriveau toate cele scrise acolo, cu mine şi cu „ale mele". Un singur lucru însă nu era exact. Numai unul. Nu puteam să mă mărit cu Costel ! Şi mi-am dat seama, cu mare regret, că papagalul a greşit şi mi-a tras cu ciocul, din cutiuţă, o „planetă de fată". Şi, cu şi mai mare regret, am constatat că viaţa mea şi cu mine, personal, sîntem atît de banali, încît ne putem găsi transcrişi în cea dintîi planetă de la prima flaşnetă ieşită în drum.

·

Viaţa mea ? Un splendid efort spre moarte.

·

Am trăit mult mai literar dacît operele mele.

·

în toată existenţa mea am trăit public şi totuşi izolat, ca o statuie dintr-o grădină publică. E-adevărat, pe piatra mea şi-au scris mulţi cugetările, pornografiile şi, mai ales, numele... Dar statuia lui Anastasie Pariu din Cişmigiu, de exemplu, tot Anastasie Panu este, deşi pe ea scrie — cu tibişir albastru — Nicu, Veta, sau Georgescu.

*

Cîmpulungul, oraşul meu de baştină, a produs relativ puţini oameni de artă. Cu excepţia lui Aricescu, care îşi are bustul pe mormîntul de la Flămînda, şi a pictorului Negulici, care, multă vreme, nici nu s-a ştiut că e cîmpulungean şi nici nu ştiu dacă e îngropat, alături de alţi membri ai familiei„ la Cîmpulung — candidaţi la statui locale am mai fi, fraţii Mirea (sculptorul şi pictorul) ; D. Nanu, poetul ; Gh. Topîrceanu (dragul meu Ghiţă, pe care toată lumea îl credea moldovean şi el era din Nămăeşti-Muscel) ; subsemnatul şi Titi Baraschi, căruia îi doresc să ne „facă" pe toţi. Eu i-aş mai ridicat un moment şi lui Gheorghe Şapcalin, fostul meu profesor» marele singuratic şi imensul învăţat, de fel din Buzău, trăit şi mort în Cîmpulung, sub covîrşitoarea lui cultură şi barbă.

Şi lui Ion Tutuc i-aş face. Copilul lui lancu Ovreiul — singurul ovrei din Cîmpulung — şi al Măriei Tutuc, băieşiţă la „Băile Eforiei Kreţulesvu", care, dincolo de marele său cap matematic, era un mare artist, în toate domeniile. Nu i-aş ridica monument lui Mitică Măţăoanu. Sculptorul D. Măţăoanu, premiat pe vremuri, ia Paris, apreciat, pe vremuri, în România plastică a timpului, meschin şi mercantil în ultimele manifestări ale creaţiei sale artistice — pasăre fără aripi, ajuns din uliu găină, în curtea domestică a plasticei române.

Şi sinucis — om ca el, voinic ca un trunchi şi simplu în substanţa lui interioară, dar tare ca piatra de Albeşti pe care o specula pentru o putoare bucureşteană, nici măcar „model" de meserie, surprinsă în braţele nu şti?î cui, ca într-un roman din „Colecţia celor 15 lei".

Fapte diverse

La ora şapte seara m-am dus la *Flacăra,* unde eram chemat nu ştiu de ce. Pentru ceva, în orice caz, „foarte important şi foarte urgent". Cînd am intrat la şapte şi treizeci în „şedinţă", se termina tocmai „expunerea de motive" a tov. Vitner (băiat deştept, cu sarcini şi cu ochelari). Am

înţeles, totuşi, că fac parte (de unde şi pînă unde?) din colectivul *Flacărei,* organizat ad-hoc în vederea unei campanii beletristice, în vederea alegerilor.

Pînă la urmă, cînd mi-a venit rîndul să fiu întrebat la „discuţii", mi-am luat „angajamentul" (alt cuvînt compromis prin uzură) să nu scriu nimic, fără angajament în regulă şi avans în mînă. Nu de alta, dar sînt „mîncat" de angajamente pe care le-am respectat, iar cei cu care le-am contractat, nu le-au ţinut.

.

La dejun m-a vizitat — după un telefon misterios —- Valsamache, fostul meu administrator, la mai toate teatrele mele, actualmente „responsabil" al organizării Teatrului de stat din Constanţa, în curs de înfiinţare, de peste un an.

în scurt, şi în particular (zicea el), mi-a propus direcţia acestui teatru. Am acceptat, convins că nici nu mi-o dă nimeni, nici teatrul nu se deschide anul acesta.

.

Seara, invitat cu Kitty la Romanovsky (Pista).

Romanovski este, sper, amantul lui Annie, *schwestera* lui Bobită şi, după zece ani, un nou membru al familiei noastre. E un om „delicios". Bun, rumen şi copios, ca o chiflă caldă. Cavaler, ca o spadă din Heidelbergul de altădată (e neamţ de origine, deşi polonez după nume). Şi „fraier" ca... nu există nici un fel de comparaţie pentru asta. Invitat deseori la noi, la masă, ne-a chemat şi el, în unica lui odaie de burlac. (L-a părăsit Ketty, nevastă-sa, de cîteva luni.) Romanovsky e fabricant de ochelari. Un artist în braxişa lui. Datorită lui, toţi ochii noştri sînt asiguraţi (că e şi optician). La masă : Annie, Cristina (o *schwestera,* prietenă a ei, angajata la Victoria Mierlescu), Tin (Constantin Oancea), vechiul ei amant şi viitorul său bărbat — bărbier de meserie şi aproape din Sevilla, deşi a avut prăvălia pe Episcopiei) şi „madam Drăghici" (cusătoreasa *schwesterelor* mai sus pomenite şi prietena lor).

Masa, mai mult decît copioasă. „Atmosfera", mai mult decît pitorească. Vinul, mai mult decît abundent. Conversaţia, mai mult decît inexistentă.

La douăsprezece noaptea — ora misterelor — am ridicat şedinţa. M-am întors singur acasă, prin ploaie (Kitty, Annie şi madam Drăghici, care stă iîngă noi, cu tramvaiul).

Şi ce ploaie ! Şi ce noapte de octombrie citadin ! Şi ce trotuare ude şi pustii şi lucii, ca nişte peroane de gara aşteptînd sosirea frunzelor moarte ! Şi ce nimburi solitare şi ude în jurul felinarelor municipale ! Şi ce-o mai pupa — borşitâ la pieptul lui, sub pardesiu — un tînar cu capul gol, pe o bondoacă cu servietă, în staţia de la „Luterana", lăsînd să treacă tramvaiele pe lîngă ei.

Şi ce triste erau prăjiturile din vitrina cofetărioarei de pe Luterană, cînd le ridica, cu crema fleşcăită de melancolie, o vînzătoare cu halat alb şi cu mîinile mirosind a vanilie !

*

Am remarcat că peştii sînt foarte trişti duminica.

*

Pisica mea toarce cu intermitenţe. Desigur, cînd se întrerupe, i s-a încurcat ghemul...

La^ răspîntia udă, înspre strada mea, un ciine — fără origină socială d&finită — sta nemişcat în picioare şi în ploaie ! JDin cînd în cînd, mişca numai capul, în direcţia unei străzi sau a alteia. Desigur, reflecta încotro e mai bine s-o apuce, pentru noaptea asta de toamnă, cu ploaie rece şi cu norii jos, de lungă durată. Şi nu ştiu de ce, era cît pe-aci să mă opresc şi să-i ofer o ţigară.

Acum abia, cînd zorile umede se agită în aşternuturile lor de ceaţă, luptîndu-se cu somnul de ia care trebuie să se scuture (şi peniţa mea ostenită le presimte şi parcă începe să caşte deasupra cuvintelor), îmi amintesc că azi a fost ajunul sfîntului Dumitru.

Ajunul lui „Sumedru", cum spuneam noii, copiii Câmpulungului, acum patruzeci şi mai bine de ani, cînd aprindeam — în amurgurile terne şi umede de toamnă munteană — focuri calde şi liturgice, la răspîntiile oraşului şi strigam — mici şi amestecaţi unii cu alţii, fără diferenţă de „clasa socială", aşa cum am trăit — „Hai la focul lui Sumedru !... Hai la focul lui Sumedru !..."

Fumul focurilor — încropite din gunoaie, din frunze veştede, din găteje şi surcele adunate din magaziile ori curţile părinteşti (şi uneori şi din ulucile smulse din gardurile fără stăpîn acasă), se înălţa, gros şi strîmb, ***in*** gerul care^ de pe atunci începea să prindă pojghiţe subţiri de gheaţă, ^în faţa cişmelelor publice. (Nu exista pe atunci canalizare în oraş. A făcut-o tata, cînd eram eu în gimnaziu.)^

Pălălaia focului se înfiripa şi se înălţa, k început timidă şi albastră, ca o scrobeală de rufe subţiri. Apoi se lăţea la bază şi prindea putere, roşie, ca băcanul pentru ouăle de Paşte. Flăcările se făceau roşii şi grase, ca nişte fleici crude, smucite cu sfîrcul spre cer...

Se făcea cald în jurul focului. Ionel Ferolli, băiatul to* cilarului, începea să cînte la armonica lui tată-său, furată de-acasă pentru circumstanţă.

Focul nostru, aprins la răspîntia cea mai „amplă" a cartierului (în faţa caselor coanei Evgheniţa Ştefănescu) era singurul foc, cu muzică, din oraş. Fiindcă noi aveam „ţaiian".

Ionel Ferolli cînta prost, dar italieneşte. Canţonete napolitane, învăţate aproximativ de la tată-său, care, la rîndul lui, le cînta tot aproximativ. De aceea, poate, toate melodiile care se înfiripau creţe din armonica lui Ferolli semănau între ele — fără să fie totuşi gemene — ca fetele dintr-o casă cu copii mulţi şi cu mamă frumoasă.

Noi, ceilalţi — plini de respect faţă de instrumentul italienuşului — îl „acompaniam" (noi pe el !) Ia refrene, împărţiţi pe două voci. Soprani şi altişti sau, cum spuneam noi, partea I şi partea a Il-a...

Eu, ca băiatul „Iu' domnu Muşatescu", eram „dirijor". Dirijorul corului şi al focului. Şi casierul întreprinderii, „ca să nu fie discuţie la împărţeală".

Şi treptat cu flăcările care îşi ridicau aurul Viu din vreascurile incendiate, poetizînd toamna oprită la raspîntie, treptat cu sunetul plisat în burduful armonicei, al canţonetei napolitane, acompaniată — serafic şi lugubru — de corul nostru pe două voci, începeau să se deschidă porţile, printre ulucile ude şi cenuşii ale zapîazurilor şi să apară — înfofolite sub broboade sau sub tarltane, puse glugă pe cap —

slujnicile sau „cocoanele" răspîntiei. Ne aduceau bani, bomboane spirtoase, zahăr cubic, colaci, covrigi, găleţi, nuci, mere, prăjituri de casă etc, după putere şi „pregătire".

— Cine e cu strînsul ? întreba clienta, orbită de flăcări.

— Al Iu' domnu' Muşatescu, răspundea Danicristea (I. Dumitru), şeful „muşchiular" al nostru !

Şi „prada" intra în traistele pe care toţi, în afară de mine, le aveau în bandulieră, sau — în caz de bani — direct în portofelul meu de piele neagră, cu burduf întreit (pentru hîrtii, argint şi nichel. Şi numai eu posedam aşa ceva).

Cea din urmă venea, „personal", coana Evgheniţa Ştefănescu. (Era convinsă că focul se face acolo, ca o atenţie specială pentru ea.) O sprijinea slujnica de braţ. Cucoană subţire, de neam bun, crescută prin „streinătăţi", avea părul alb, ca o maramă musceleană, aranjată, după moda locală, în jurul capului.

Pe umeri purta o imemorială pelerinuţă, scurtă, de catifea neagră, cu fluturaşi de argint cusuţi la gît şi la buzunăraşe. în picioarele mici şi fine avea papuci de casă, de pîslă caldă, înalţi şi încheiaţi în catarame, ca şoşonii, şi cu blană albă pe de margini... Avea faţa îngrijită şi roză, ca o poză de Crăciun de la librăria lui Staicu şi un surîs dulce, bun şi deschis mereu, ca al păpuşilor de turtă dulce...

Eu o cunoşteam bine, că venea des la mama, la o „cafeluţă" făcută „la spirt" şi, de cîte ori venea, se aşeza la pian şi cînta — pînă se făcea cafeaua — *Sons la feuillee,* o bucată al cărei autor nu-1 mai ţin minte, dar care, îmi amintesc precis, avea pe copertă pe una cu rochie strînsă la talie şi cu pălărie mare, stînd pe o bancă, înconjurată de frunze moarte, sub nişte pomi desfrunziţi şi mari cît partitura...

Coana Evgheniţa nu ne da niciodată *bani.* Ne da numai un singur ban. Dar de aur. (Şi împărţirea acestei prăzi ne da mult de lucru, ulterior.)

Apoi ne săruta pe toţi, pe rînd... Şi pe mine de două ori, fiindcă, desigur, eram băiat de primar şi eram în „relaţiuni sociale".

După această formalitate cunoscută dinainte, coana Evgheniţa pleca, sprijinită de Lina, servitoarea, ^şi focul ^nostru — ca un spectacol terminat — începea să-şi stingă revolutele, luminile şi reflectoarele...

Dar noi nu-1 părăseam, pînă la ultimul spasm, abia pîlpîit, deasupra rotogolului de cenuşă caldă, în care băgăm nucile şi merele „să se coacă"...

Atunci abia, cînd se stingea focul, ne dam seama cîta noapte se făcuse dincolo de el. Cită toamnă — oa un păianjen umed, invizibil şi uriaş — îşi ţesuse pînza, proptită în dealuri, peste oraş.

Şi cînd colonelul Anghel Şerbănescu, care sta peste drum de coana Evgheniţa, deschidea poarta cu cheia şi intra „acasă", ştiam că ceasul este opt, precis.

Ne scoteam, aşa cum erau, nucile şi merele din spuză, Ionel Fernoîii îşi punea armonica peste umăr, ca un sac de vînătoare, atîrnînd pe şold, şi eu — cu portofelul de piele neagră în mînă, ca să nu se creadă „că se face mîncătorie"> în întuneric şi în parcurs — o luam înaintea caravanei noastre zgribulite de frig, de toamnă şi de fericire, pînă la primul felinar de pe strada principală, sub lumina căruia urma — cu excepţia galbenului de la coana Evgheniţa, care rămînea „pînă mîine, cînd îl schimbăm", la mine — împărţirea „prăzii" de la focul lui Sumedru.

.

De ce vara, cînd te gîndeşti la toamnă, e trist şi toamna, cînd te gîndeşti la vară, nu e vesel ?

Tata-mare pleca, totdeauna, cu un ceas înainte, la gară.

— De ce, tată-mare ?

— Pentru că trenul, drăguţă, nu e de fel din Muscel şi nu mă cunoaşte, ca să mă aştepte, ca Moise birjarul, la un caz, dacă întîrzîi !

Ascult ploaia de afară. Aceeaşi ploaie din toamnele copilăriei mele, cînd mă făceam mic şi colăcel în pat, la gîndul că a doua zi trebuie să mă duc la şcoală... Acelaşi şiruit pe burlane — şiruit cenuşiu — aceeaşi tarantelă, udă şi nesfîrşită, pe caldarîm.

Plouă, ca în clasa a III-a primară.

Mîine de dimineaţă (adică peste cîteva ore) o să-mi conduc băiatul la şcoală. Nu de alta, dar ca să-mi pun ghioz-

clanul lui în spate şi să-mi duc, pînă la uşa clasei, de-o mînă copilul, şi de alta copilăria,.,

*

Tata ! Marea mea amintire, cu mustăţi ca ale lui Vercingetorix !

în noaptea asta de toamnă cu atîta ploaie, aş vrea să-mi bată la uşă un poet ud... Să-i dau un ceai fierbinte şi-o jfoaie de hîrtie albă.

Precizare

în definitiv (şi la urma urmei, vorba ăluia), de ce scriu eu în „acest jurnal" toate cîte îmi trec prin cap, în fiecare seară şi cu atîta „sfinţenie" ?

Scos la pensie, din propria mea voinţă, foarte bolnav, în ultimul timp (şi boala mă interiorizează, în primul rînd, în propriii mei ochi), pocnit ca o minge, care a început să răsufle, între mizeria materială şi îndatoririle mele de şef de familie, m-am însingurat, m-am sălbăticit şi m-am chircit în mine.

Era firesc, deci, să încep să mă uit în mine. Să încep, cum s-ar zice, marele inventator al unei prăvălii care, în curînd, va fi predată. în orice caz, toată „marfa" mea literară, nescoasă încă „pe piaţă", este a băiatului meu. Este unica moştenire pe care pot să i-o las, fiind unica mea avere de care pot dispune cum vreau.

Dar, să precizez. Vreau să spun şi să-mi spun (ca să ştiu şi eu) de ce „redactez" acest „jurnal de bord" al navigaţiei mele pe feluritele ape ale ghidului. Pur şi simplu, ca să mă amuz, făcînd jucării de „stil" pentru fiul meu, căruia îi închin — începînd cu acest caiet — toate cele care îi vor urma (dacă îi vor urma) de-ad încolo. Ca să nu-mi pierd „exerciţiul" scrisului meu obişnuit, care mi-a rămas ca o icoană dosită şi inactuală, pe care noaptea — îri 'marea reculegere şi adunare a singurătăţii mele — o scot din ascunzătoare, ca să mă închin la ea şi să-i frec — cu inimaj

cum aş freca cu o pînză moale şi caldă — incrustaţiile de argint curat şi sfinţii de acuarelă.

Scriu aceste „notiţe", ca să am cu cine să vorbesc în nesfîrşitele tăceri ale nopţilor mele singure. Ca să nu mă gîndesc — în cuprinsul lor tragic — la altceva... Ca să mă apuce ziua, aşa cum m-a pomenit : la masa de lucru... N-am nici un fel de plan pentru aceste notiţe şi se şi vede din cele o sută şaizeci şi două de pagini scrise pînă acum.

Nu le îndrept către nici o destinaţie, alta decît sertarele viitoare cu „amintiri de familie" ale fiului meu. Scriu tot ce-mi trece prin cap, deasupra paginilor albe. Fiindcă (şi aceasta i-o spun, personal, lui Bobită) oricît ar fi de „disparat" acest „material", oricît de inegală, ori neexistentă „inspiraţia" sub semnul căreia a fost scris, oricît de tristă ori de naivă ar părea îndeletnicirea asta a mea — nouă şi nocturnă — peste tot, în fiecare vorbă, în fiecare gînd sau în fiecare imagine, sînt împrăştiat „eu".

Eu, taică-său... Ca un flacon de parfum care a vegheat lîngă mine, cu dopul desfundat, deasupra manuscrisului... Fiindcă, în fond, aci, asta vreau să-i las. Un pic din parfumul meu şi al gîndurilor anonime şi intime din care s-a născut.

27 octombrie

Fapte diverse

(Cu totul altă „rubrică" decît „pro domo" la care m-am decis să renunţ, pe cît îmi va fi cu putinţă, în „cadrul" acestor notiţe).

*

La nouă dimineaţa, m-am dus la „Romfilm", unde am fost chemat de ieri, „personal" de tov. Elisabeta Luca, directoarea instituţiei, în legătură cu scenariul meu (în colaborare cu Ionel Lazaroneanu, după piesa noastră, primită înainte de a fi respinsă şi *respinsă* după ce s-a primit. Este, în paranteză, a opta piesă de teatru care mi se respinge, de la un timp încoace, şi despre care, desigur, o să vorbesc şi în aceste pagini, într-o zi. într-o noapte, mai

bine zis, că ziua, de obicei, tac, chiar şi în faţa manuscriselor.) Povestea acestui scenariu e lungă şi neinteresantă prin banalitatea ei. Comandă, acceptare, discuţii, modificări, elogii, totul în regulă, pînă la bani. (Aci încep „formele", care întrec orice formă de birocratism cunoscută sau imaginată, pînă în prezent).

Tov. Elisabeta Luca — un om cu care se poate sta de vorbă „pozitiv" — mi-a recomandat, din nou, să scriu scenariul (la realizarea căruia, deşi ***primit,*** renunţasem) pe garanţia ei. (Şi este o garanţie.) Ba, mi-a dat, fără chitanţă, din propria ei pungă cred, zece mii de lei, avans, ştiind că am nevoie de bani. Mi i-a dat atît de „simplu", încît nici nu i-am putut refuza. Şi deci, azi, am încasat, şi eu şi Lazaroneanu, cîte cinci mii de lei de „om". Primii bani cîştigaţi de cînd colaborăm (vorba lui Sică Alexandrescu) împreună.

I-am dat prin bărbi şi, cred, şi prin lacrimi. Că, mai ales la bani, am rămas nişte iremediabili romantici, amîndoi.

După ce termin de scris „notiţele" de-aici, ma apuc de scenariu. Vorba lui Muşatescu-Sbanţ, vărul meu de-al nu ştiu cîtelea, cînd îi făcea nevastă-sa, cu ochiul, la chef : „Mito, mă femeie ! Lasă-mă întîi să mă «documentez» şi pe urmă trec la dosare. Nu pot să intru mîine, în şedinţă, nepregătit sufleteşte !"

Am un „prieten". Nu ştiu de unde şi de cînd. îl cheamă Jean Georgescu şi are, lîngă mine, o prăvălie de vînzărî şi cumpărări de „ocazie". Rar, un magazin şi o clientelă, ca la el... între şuruburi ruginite, robinete de baie stricate, fotolii paradite* castroane de supă, biciclete de copii, saltele de lînă „pură", servicii de lichior, lopăţele de cărbuni şi chipiuri de generali defuncţi, circulă, vinde şi cumpără mizeria udată de toamnă. Georgescu e un prieten al mizeriei. E galant şi înţelegător, cînd cumpără, e înţelegător şi galant, cînd vinde. E un om foarte inteligent. (Dovadă că poate face treaba asta, foarte grea, fără să umilească pe

vînzător şi fără să enerveze cumpărătorul.) în prăvălia lui am stat cu el şi cu Dărăscu, pictorul (amic şi client şi el, ca şi mine) care căuta nişte „dure" pentru maşina de gătit... Bineînţeles, Georgescu nu i-a luat nici un ban pe ele. Şi, cînd a plecat, i-a repetat, pentru a nu ştiu cîta oară :

— Maestre Dărăscu ! Dă-mi o „Veneţie" şi-ţi dau toată prăvălia pe ea.

La care Dărăscu i-a răspuns :

— Nu e sezonul, acuma, Jenică ! în „Veneţiile" mele, toamna, plouă pe lagune... Aşteaptă pînă la primăvară, cînd se „zvîntă apa".

După-masă, Ionel Lazaroneanu, a venit să-şi încaseze primele drepturi de co-autor. I-am dat trei mii, o sută lei, numerar, şi o chiuvetă, de care ştiam că are nevoie şi pe care am luat-o, de ocazie, din Obor, contra a o mie şi nouă sute lei.

Autobuzul, nu i l-am pus la socoteală. Nici „transportul", de la staţie pînă la mine acasă, „pe umerii mei".

Prin urmare, i-am luat chiuvetă *(cuvette),* ca să mă bage la apă.

Coana Marioara (o cîmpulungeancă „de-a mea" — leliţă rotofee, cu dinţi de aur şi cu amant „fligornist" în muzica Rgt. 30 infanterie) mi-a adus, îngropate în baloturi de lînă seină, două sticle de ţuică nouă, musculenească.

îi bătea inima, de emoţiile prin care a trecut (o sticlă de ţuică transportată clandestin se pedepseşte cu muncă silnică pe nu ştiu cîte vieţi) şi cînd îşi bea ceaiul în bucătărie — şi cele două sticle, contra cinci sute de lei, se aflau la loc sigur în cămara mea :

— Numai de dragul d-tale, le-am adus, domnule Tudorel. Că dumneavoastră, ca cîmpulungeam nu se poate să „rîmniţi" la ţuică de Muscel şi să n-aveţi. Ar fi „mai mare ruşinea".

De cînd ştiu că cele două sticle de ţuică sînt în cămară (cu dopuri de cocean de porumb, înfăşurat în cîrpă), am

trecut pe lingă bodegi ca pe lingă nişte locuri virane. Şi totuşi, acasă, nu m-am atins de ele. Vreau să ie ştiu, să le simt pline şi reale, în cămară. Asta face mai mult decît dacă le-aş bea. Păcat însă, am şi început să-mi dau seama, că „sentimentul" acesta de posesiune lirică e foarte provizoriu. Teribil de provizoriu.

Nu ştiu exact. Plouă strîmb, sau cerul se uită **saşiu.**

*

Toată ziua, ploaia care n-a contenit, a fost caldă. S-a uitat vara îndărăt, vorba lui Jenică Georgescu, cînd şi-a scos „jerseul", în prăvălie.

Am scris cîndva (prin 1920, cred, în *Rampa,* în orice caz) un *Manual de gramatica sentimentală,* care s-a bucurat de mult succes la public (am primit scrisori la redacţie, sfaturi, sugestii etc). S-a rătăcit. Caut să-mi mai amintesc cîte ceva din el. De exemplu :

Femeia : substantiv comun.

Nevastă : substantiv propriu.

Căsniciile sînt de două feluri, ca şi propoziţiunile : simple şi compuse.

Propoziţiunea simplă se compune din bărbat şi soţie. Bărbatul este *subiectul,* fiindcă despre el se vorbeşte în tîrg, iar femeia, *predicatul* fiindcă nu lămureşte niciodată pe subiect.

Propoziţiunea compusă — pe lîngă subiectul şi predicatul de mai sus — mai are şi amant, care este un atribut al femeii, precum şi *complimente,* pe care acesta i le face ei.

Un bărbat la curent cu gramatica conjugală, nu trebuie să fie, niciodată, substantiv impropriu.

[•••]

Pe unde or mai fi (poate în „colecţiile" Academiei) ^Manualele" mele de-acum treizeci de ani, de care îmi amintesc acuma? De gramatică, de geometrie, de cosmografie, de chiromancie, de vînătoare etc, etc, publicate (nici nu mai ştiu pe unde) la foştii şi „deştepţii" mei douăzeci de ani ? în viitor, nu mai fac „asemenea fapte" şi n-o să caut să mai scriu nimic azi, din ceea ce am scris atunci. E ca şi cum aş pune limonada „Roger" într-un flacon de fost parfum...

•

Am făcut o pauză în scris. Am îngheţat complet (Nu facem „încă" foc) Mi-am pus *trench-coat-u* pe mine (e căptuşit cu cămilă), mi-am frecat mîinile, gîndurile, m-am mişcat „repede" în jurul mesei din sufragerie. Nimic L.. Nici un rezultat... Am început să tremur, nefiresc, nesănătos, alarmant... îmi părea rău că mi se stricaseră (şi liric, cum e omul cînd e poet) şi că s-ar putea să fie şi cea din urmă... Dar gîndm\ că mîine — cînd Bobită pleacă la şcoală şi, de obicei, vine să mă sărute, la masa mea de lucru, unde mă ştie „prezent" — m-ar putea găsi, definitiv rece şi înţepenit, pe manuscris, m-a „redresat". Mi-am^ adus aminte de cele două sticle de ţuică ale mele, din cămară. (Mi se pare că spuneam, mai devreme, că totul e provizoriu şi mai ales liniştea — sub dopurile de coceni — a celor două sticle de ţuică din cămară.) Am fiert un ibric de ţuică la aragaz (cu piper, un leu bobul, cumpărat azi) şi cu zahăr. Am băut trei cănuţe de pămînt (luate de la^ Ispas, de la Cîmpulung, de bietul tata, şi căldura normală mi-a revenit. Afară, ploaia s-a înteţit. Şiruie pe burlane, sonoră şi ternă, cum îi şade bine oricărei ploi nocturne de sfîrşit de octombrie... Mă simt foarte bine. Cu ploaia, cu ţuica, cu ţigările „întregi", cu *trench-ul* pe mine şi cu cele două sute patruzeci de lei pe care le am în buzunar.

Ah ! Dacă aş mai putea fi şi poet, în apropierea asta de zori şi în „atmosfera" în care, din punct de vedere caligrafic, scriu urît, cred că aş putea face „o noapte mare" cu mine însumi...

Dar toţi poeţii din mine> sînt, desigur, prin mahalalele mele... Zgribuliţi şi cu frunţile imense prin cîrciumile mele interioare, cu sufletele moţăind — abulice — între periferii şi Parnasuri.

Să mai beau o ţuică (dacă o mai fi în ibric şi nu s-o fi răcit) şi să încerc să fac apelul poeţilor, la comandant...

Morţii put a etern şi rudele a eter.

*

Dacă eşti superstiţios, să nu mori marţi. Fiindcă, marţea, nu se pleacă la drum.

*

La Cîmpulung. Murise un fel de văr al meu. Băiatul cel mai mare al lui „nenea Napoleon Niculescu", un fel de văr al mamei (pe băiat îl chema tot Napoleon, ca pe tată-său). Ziua înmormîntării era o zi ploioasa. Nu mai ţin minte : de toamnă, ori de alt anotimp. Moartea băiatului (un foarte distins copilandru, cu mari calităţi, elev în clasa a III-a de gimnaziu) era „adînc" regretată (şi sincer) în tot tîrgul, care îşi trimisese reprezentanţii, pe familii, după dric. Eu eram cu şcoala. Aproape de cimitir („Flămînda" se numeşte, admirabil, cimitirul din Cîmpulungul meu) drumul începe să urce, într-o pantă neimportantă, pe lîngă gardul galben (aşa era atunci) al Şcolii Normale.

La mijlocul pantei, în timp ce clopotele bisericii „de sus" începuseră să sune, anunţînd sosirea cortegiului spre porţile de veci ale cimitirului, caii de la dric (şase, căci era înmormîntare clasa I) s-au speriat de vaca „Simmenthal" (nu ştiu dacă am scris bine) a lui Petre Grădişteanu, care păştea în grădina lui de pe Flămînda şi care — ţîţoasă, placidă şi stropită cu pete de ciocolată păroasă peste albul laptelui, cum era ea — a tăiat drumul dricului. Ce s-a petrecut în mintea cailor înaintaşi (şi pe urmă şi în a celorlalţi — cai de birjă, obişnuiţi cu toate vietăţile oraşului, în două ori în patru picioare), nu se ştie. Fapt este că — vaca lui Grădişteanu — i-a speriat. (Poate unde erau îmbrăcaţi în „odăjdiile" negre, cu bordură de argint la „orificii" şi uitaseră, pentru moment, că sînt cai.) Şi-odată speriaţi, au început să dea înapoi, să sară sub pardesiuri, spre marea surprindere a vizitiului de pe capra dricului — în speţă, un covrigar ţigan şi aproape mut, angajat de circumstanţă ca „mai ifetin" şi încremenit de frică> în uniforma lui cu bicorn de amiral pe cap.

Zadarnic au sărit cioclii de la tăvile de colivă, lăsate pe marginea drumului şi de la lumînările cu gulere de carton plisat. Zadarnic au sărit rudele din spatele dricului şi noi, colegii de şcoală şi chiar cîţiva soldaţi din muzica militară, care încheia cortegiul pedeştrilor, înainte de şirul de cupeuri şi trăsuri. Cei şase cai nu mai vreau să ştie de nimic... Săreau, se zbăteau în hamuri şi, sub pijamalele cernite, nechezau — strident, nepotrivit şi necuviincios, în tristeţea ceremoniei — sforăiau şi îşi arătau, prin răsuflătorile tivite cu argint de la boturi, dinţii în panică, mari, galbeni şi rînjiţi.

In scurt, dricul smucit din oişte (caii vreau să fugă înapoi spre oraş) s-a întors pe jumătate, în mijlocul drumului. Vizitiul a sărit de pe capră... Mulţimea, grămădită în jurul cailor refractari, i-a speriat şi mai tare... Comenzi, ţipete, urlete, peste tot! Numai muzica militară continua să cînte eternul marş funebru al morţilor din Cîmpulung.

Nimic, însă, de făcut... Izbutind să se întoarcă din drum, caii — scoşi între timp din şleauri — au luat-o la goană îndărăt, spre oraş, sărind sub anterie. Dricul şi-a frînt „crucea" din faţă şi, din smucitura neprevăzută, s-a răsturnat în şanţ. Coşciugul a bufnit cu capacul de pămîntul ud, capacul a sărit din fireturile de hîrtie în care era proptit provizoriu, iar Niculescu N. Napoleon, vînăt şi ţeapăn, în uniforma lui de licean, s-a rostogolit din coşciug, fără nici un fel de ornament dinăuntru, în noroiul drumului, cu pantofii „ăi buni" în picioare şi îmbrăcat în uniforma de „camgar" nouă, cu matricola, în ţifre de tinichea aurită, la guler : 129.

Ceea ce s-a produs, e învălmăşit în memoria mea, aşa cum era şi împrejurul mortuleţului străveziu, aruncat — printr-o împrejurare unică în analele mortuare ale oraşului — pe marginea şanţului, cu lutul galben plouat şi cleios, ca o scurgere de ulcele topite de pe dealurile dinprejur...

Nimeni n-a îndrăznit să pună mîna pe mort şi să-1 repuie la loc, în drepturile lui cosciugale... Nici rudele, nici cioclii, nici noi, elevii de şcoală, nici chiar muzicanţii din „mozica" rgt. 30 — care îşi încetaseră marşul, cu instrumentele speriate de cai, în plină salivă sonoră. Toată lu-

mea fugea îngrozită, sub apăsarea blestemului ud, care îşi trecea panica şi păianjenii superstiţiei, din om în om, din gînd în gînd, din braţ în braţ. Unii începuseră să fuga, ca şi caii, spre oraş. Alţii(femeile) se închinau, sub umbrele, date jos din birjele cu coşurile ridicate... Nefericitul părinte, nenea Napoleon, rămăsese singur şi înalt, lîngă mort, ca o lacrimă lungă, împietrită în redingotă.

Preoţii înşişi — coborîţi din trăsuri — cu luminările in mînă, ţinute delicat, cum ţin cavalerii de onoare buchetele de flori la nunţi şi cu potcapurile pe scăfîrlii, nedumerite, ca nişte borcane de dulceaţă intrate din eroare la privata de lîngă cămară, nu îndrăzneau să atingă mortul. Se uitau la el, ca şi cum nu l-ar fi slujit adineauri un ceas şi parcă l-ar fi văzut pentru prima dată.

Panica, teama şi superstiţia luau proporţii, agrementate de mîinile răsucite melc, a tragediei, peste gurile vinete şi ştirbe, ale vecinelor ieşite „la mort" de prin curţile din jur. Şi într-acestea, mortul şedea — cu chipul lui de premiant vînăt — aruncat pe marginea drumului, între cosciug şi capac, ca o boabă de fasoale neagră, în clasa a III-a gimnazială, stropşită, alături, dintre păstăile mume şi desperecheate, ale ultimei sale teci.

Primarul, care era şi naşul mortului în acelaşi timp, s-a simţit obligat să ia o iniţiativă.

— Să vie pompierii şi să ridice cadavrul ! (Corpul pompierilor, pe atunci civili, deşi îmbrăcaţi milităreşte, depindea de primărie.)

Un dricar a plecat, trap, spre oraş, să transmită ordinul primarului, la cazarma pompierilor de peste drum de primărie.

Mortul aşteaptă ! Singur, izolat, „damnat", în noroi, la o respectabilă distanţă de cei care aveau curajul să-1 privească, cu un ochi, temerar şi ateu, prelins pe sub borurile pălăriilor.

Şi-au venit pompierii. Cu pompa „a mare", cu „arbori", cu scările făcute „scara pisicii" pe „pompa" cea mică, cu sacalele cu apă — butoaie pe două roţi — cu topoarele la şold şi găleţile de „impirmeabil" în mînă... în loc de incendiu, însă, dl. primar le-a arătat un elev din clasa a III-a gimnazială — premiant şi mort (poate ca o consecinţă) de

meningită. Un căclăvraş cu surîsul ca o garoafă albă, veştejită între buzele reci şi vinete şi cu un număr de aur „129", în ambele părţi ale gulerului de uniformă.

Cînd au văzut despre ce este vorba şi cînd au aflat că mortul era „blestemat" şi căzuse din coşciug şi s^ speriaseră caii, la poarta cimitirului —- semn evident că pămîntul nu vrea să-1 primească — pompierii, oameni de la ţară, obişnuiţi cu pămîntul bun care le primeşte în braţele gropilor deschise, morţii lor, oneşti şi duhnind a ţuică, sub capacele coşciugelor de brad — n-au executat ordinul căpitanului Manolescu (comandantul lor, un bătrînel cu Jrup de damigeana şi cioc de împărat francez, predat odată cu Franţa, la Sedan) şi-au rămas blegi şi hotărîţMa nesupunere, lîngă pompe, cu chivărele de alamă înăduşite^ deasupra dovlecilor raşi şi cu sîmburii gîndurilor, zăpăciţi în interior, ca la pepenii verzi.

Mă rog : degeaba a ţipat primarul, degeaba căpitanul Manolescu a început să fiarbă, ca turburelul în propria lui damigeana — împroşcînd din gîtul ei scurt şi fără cap toate înjurăturile cîmpulungene şi din Piteşti (de unde era de fel), dintre care, cea mai indirectă şi impersonală, se adresa, fiecărui pompier în parte, la „morţii dumnezeilor mă-sii" — pompierii tot nu s-au mişcat şi nu s-au apropiat de mortul blestemat de Dumnezeu şi respins de pămînt.

Atunci, maiorul Ţuţuianu (partenerul de tabinet al nefericitului părinte, la cafeneaua lui Dimache) s-a oferit s-aducă recruţii, de la rgt. 30, aflat în imediata apropiere a cimitirului, cu mortul zvîrlit în şanţ, din voinţa lui Dumnezeu...

Şi-au venit şi recruţii. Un pluton, cred. Plini de coşuri şi de „teorie" sub capelele cu două moaţe, vecine, ca nişte capre de tăiat lemne, puse de-a lungul capetelor tunse şi gogoneţe, ca nişte bulbi de arpagic bolnav de elefantiazie.

S-au uitat la mort, au ascultat comanda şi — pătrunşi de un fior lugubru şi colectiv, trecut ca un şarpe de ţară, în sus, pe sub spinarea tunicilor neajustate — nu s-au clintit din front, cu riscul a trei zile, cel puţin, de arest şi de corvezi, de fiecare capelă.

începuse să se însereze. Ploua mereu, pe mort, pe rude, pe popi, pe recruţi şi pe pompieri. O ploaie cu întuneric şi

dezastru lichid în picuri. O ploaie de sfîrşit de lume sau de început de cataclism. Dinspre oraş începuse să vie — sub umbrele şi pelerine cu glugi — lumea care aflase de mortul pe care nu vrea să-1 primească pămîntul.

Se făcuseră grupuri ude, sub umbrele. Grupuri care şuşoteau — cu ochi de sticlă mirată şi cu buze subţiri şi întinse între obraji* ca jaretierele strîmte cu elasticul ştirb, plesnit peste genunchi. Popii — retraşi la o distanţă ecleziastică de mortul care se dospea, cuminte şi indiferent, în ploaia locală — se consultau, fonfi şi alarmaţi, printre filele cărţilor de rugăciune. Căutau ceva ortodox şi îngăduit, pentru circumstanţă.

Rudele, toate, coborîseră din cupeuri şi trăsuri, cu mutre importante, tragcie şi lungite în gulerele înalte (cum era moda) ale rochiilor de doliu, luate cu împrumut. Primarul vrea să dea o telegramă la Bucureşti, la Ministerul de Interne, ca să reclame pompierii.

Maiorul Ţuţuianu, după ce trimisese tot plutonul de recruţi la închisoare, cu plutonier major cu tot, vrea să se întoarcă în oraş, ca să ia, tot telegrafic, legătura cu Ministerul de Război, spre a sancţiona — în conformitate cu legea — refuzul recruţilor de a pune mîna pe mort. Plus „ofensa" adusă superiorilor de către plutonierul major, comandantul grupului de recruţi, care declarase, în faţa trupei subalterne, că el nu pune mîna pe mortul pe care Dumnezeu nu-1 primeşte. [...]

Nenea Napoleon, tatăl defuncţelului — văduv, boier de neam şi beţiv de carieră — găsise un pretext fericit să înjure guvernul liberal, pe-atunci la putere, fiindcă nu are nici o autoritate şi lasă morţii — cîinii de conservatori — să stea aruncaţi în şanţuri în ziua înmormîntării, fără ca autorităţile locale — reprezentanţele oficiale ale acestui guvern — să ia vreo măsură „binevenită".

„Tensiunea" era la culme. Printre lacrimile familiei apropiate, printre blestemele babelor incidentale, printre lacrimile şi implorările, ude de ploaie ale tatălui de copii blestemat, reprezentanţii legali ai guvernului îşi făceau, uşor, drumul îndărăt, spre oraş.

Şi-atunci, surioara cea mai mică a mortului, o fetiţă de patru ani, şi-a făcut loc — sărind dintr-un cupeu, în lacul strălucitor de ploaie — ca un îngeraş mic şi cernit, chiar şi la moţul de tul negru dintre bucle, s-a aşezat în genunchii mici, la capătul mortului din noroi şi a început să se roage, atît şi aşa cum ştia ea, cu mînuţele de turtă dulce grăsceană împreunate deasupra lui, ca două flori care se sărută — fără intervenţia grădinarului — înflorite pe aceeaşi tijă.

Profesorul nostru de matematici, care era şi dirigintele clasei noastre şi care conducea convoiul nostru de colegi — din care nr. 129 avea să lipsească, de-atunci încolo, veşnic, dat afară din lume, nu din şcoală — îl chema I. Lepădatu şi era un moldovean (mic, îndesat şi pitoresc, din Dorohoi, cîţiva ani mai tîrziu, mort ca ofiţer de rezervă, pe fruntariile munţilor săi moldoveneşti) ne-a precizat că rezolvarea problemei de faţă nu este una de matematică, ci una de colegialitate. Niculescu N. Napoleon nu mai putea — în ziua decesului său — să mai stea nici o clipă, ca un cîine mort pe stradă, călcat de automobil şi tras pe marginea şanţului, pînă vin bouarii primăriei, cu cotigele, să-1 ridice.

Niculescu N. Napoleon trebuia, imediat, ridicat de-acolo, repus în cosciug şi îngropat după toate regulele.

Şi atunci, la un prim şi singur semn, cu inimile strînse, ca nişte pungi secrete, în băieri, ne-am apropiat de cădăvrelul colegului cu ochi blajini de fată, luată de suflet şi cu numărul matricol al unuia dintre noi. 129 murise, ca un număr de cretă şters cu buretele, după ce şi-a împlinit menirea, la tablă, în problemele domnului profesor I. Lepădatu.

Şi ceea ce n-au putut face nici cioclii de meserie, nici rudele, nici popii, nici pompierii şi nici recruţii, am făcut noi, colegii de recreaţii şi de gimnaziu... Am ridicat mortul, cu mîinile noastre mici, şi multe, şi devotate, şi ude şi l-am dus pînă la groapa care îl aştepta — aşa cum era, fără coşciug şi fără şapca bătută pe capacul acestuia, uşor şi drag, şi copilăreşte, cum l-am fi dus, în recreaţia mare, pe cînd era încă 129, „la groapa cu furnici" — purtat pe năsăiia tandră şi fluturătoare a mîinilor noastre pătate de cerneală „Ţinte" şi unse de seul plăcintelor calde, cumpărate de la Nae Plăcintarul, printre ulucile putrede care ne despărţea hain recreaţiile de restul lumii.

·

Bărbaţii cu burtă sînt ca pantalonii cu genunchi.

Am reparat aparatul de radio al lui Bobită. în sfîrşit, o să vadă şi el cum este cînd îi face cineva muzică.

·

28 octombrie. Ieri. O zi leşinată pe braţele a două rude : 27 şi 29, din aceeaşi familie. Cînd şi-a revenit, trecuse.

·

De dimineaţă, la 10.30, plimbare cu Bobită şi Cristi (Cristian Răduîescu, amicul şi colegul lui de clasă, cu cincisprezece kg mai gras) la Şosea. întîi, am vizitat — în trista lor naftalină — „realizările" primului etaj al Muzeului de Ştiinţe Naturale „Gr. Antipa". Foarte instructiv, cînd eşti „tată" şi îl vizitezi cu copilul. Pe urmă, ne-am plimbat pînă la capătul liniei — respectiv, Hipodromul Băneasa — cu troleibuzul. (Premieră de locomoţie pentru băiatul meu. Cristi mai fusese, drept care trebuia să mergem şi noi.)

·

După recreaţiile plimbării „ştiinţifice" prin imensa desfrunzire a toamnei, tremurînd de frig în soarele copios, după exerciţiile de tir, în bubele de pe scoarţa pomilor, efectuate pe rînd, de toţi trei, cu praştia (şi m-aşteptam să le curgă ultimul puroi din ţîţînele plesnite în măciulii) ne-am dus să ne „aperitivim" la o bodeguţă de stat, de pe Griviţei. Am găsit bere şi crenvurşti. Primii crenvurşti din toamna asta. Şi numai patruzeci şi cinci de lei perechea, de parcă ar fi fost făcuţi numai din cai de curse.

Fapt este că ne-am „regalat", toţi trei, cu cîte o pereche, „arozată" cu două sticle de bere, caldă, trezită, galbenă (blondă se spune, pardon !), ca o urină veche pusă la sticle pentru analiză. [...]

·

După-amiază, excepţional de familiară, cu toamna „constatabilă" peste tot. în fularurile cu care am mîncat, înfăşu-

29 octombrie

Fapte diverse

Un ceas agreabil cu Aurel Jiquide, la bodeguţa de pe Popa Tatu (prima dată cînd îl întîlnesc acolo). Omul ăsta e atît de bun meseriaş, încît parcă desenează în creion (ori în cărbune) şi cînd vorbeşte.

·

între mine şi Jiquide (şi toţi ceilalţi pictori de pe lume) va rămîne, totdeauna, o enormă diferenţă. Eu pictez moravuri, şi ei pe cei care le practică. Eu „pictez" în cerneală, şi ei în ulei. Eu cu vorbe, ei cu culori. Dar parcă vorbele mele nu sînt tot atîtea tuburi de culori, ca şi cele pe care ei le storc pe palete ?

De aceea, cred, că unii pictori sînt nişte mari scriitori, după cum, marii scriitori, trebuie să fie cel puţin nişte mici pictori.

·

Eu pictez cu subiectele, nu cu culorile lor.

Ieri-seară n-am scris, fiindcă am făcut curat în cap.

·

Trandafirescu, omul meu care îmi vinde lucrurile la „Talcioc", n-a venit astă-seară, ca de obicei. Ori n-a vîndut nimic şi s-a jenat să-mi aducă „rezultatul", ori a vîndut tot şi mi-a păpat „emoţiile" pe care ar fi putut să mi le dea.

Nu mai am haine. A început să mi se întrezărească „personalitatea" pe la genunchii răriţi şi ţesuţi ai pantalonilor.

rate la gît, în sufrageria fără foc, în strugurii cu pielea găinii, pe boabe, după spălarea care li s-a administrat la bucătărie, deasupra chiuvetei; în lîna caldă şi engleză a pledului sub care m-am băgat cu Bobită, ca să ascultăm glasul revenit din lampa nouă a bietului lui aparat de radio... Despre terasa noastră, nu mai vorbesc. Aşa cum sta, întinsă şi dezolată, sub ferestrele odăii lui Bobită, părea un *chaise-longue* — mare şi îngheţat — în care toamna sta tolănită, sub tartanuri, plesnind ultimele zorele umflate de soare, între buzele reci, cu fardul sleit la colţuri.

Cînd m-am deşteptat din somn, la cinci, parcă aveam un an mai mult şi nu puteam să-mi mai reamintesc de mine, în clipa cînd adormisem, anul trecut.

•

Spre seară, am ieşit „să mă mişc" puţin, înainte de cină, pe aleile pustii şi asfaltate ale cartierului. Ca într-un parc, înainte de ora închiderii. La prima răspîntie, însă, m-a luat gerul la palme şi m-a trimis acasă, să mă îmbrac mai gros — cu obrajii aprinşi de ofensa flăcărilor reci. L-am înjurat şi, protestatar, m-am apucat să fac pungi.

Pungi, pungi în care intru şi eu cîte puţin — cu fiecare — deşi cred, după lipitură, nu se cunoaşte şi acest neînsemnat amănunt.

•

Astăzi, pentru mine, s-au sfîrşit două zile. Una pe care n-am trăit-o şi alta pe care ar fi trebuit s-o sar.

•

Cele mai multe dintre frunzele veştede par nişte viori cu coardele smulse. Şi, totuşi, cîntă de parcă le-ar avea.

•

La Şosea. Băiatul meu, cu praştia întinsă, cu lumina marilor vînători în ochi, alerga, printre tufişurile toamnei, după o vrabie dorită, presupusă şi imaginară. Cum îmi seamănă acuma, ajuns la zece ani, cînd eu am abia numai cincizeci !

Am cumpărat, la Hipodrom, de ia o ţigancă, cu toţi faraonii cunoscuţi ai Egiptului amestecaţi pe figură, trei fişicuri de seminţe de floarea-soarelui. Cristi (amicul gras al lui Bobită) le-a mîncat, pe toate, cu sfinţenie,^ între dinţii noi şi laţi din faţă. Fiu-meu, după primele cîteva, a început să le uite între dinţi, de-a lungul, ca pe nişte vorbe uitate între idee şi expresie.

Iar eu le-am împărţit pe urmă fişicul meu, la amîndoi, în părţi cît am putut mai egale.

•

Toamna, cînd un taior gros îi vine bine unei femei, este o necuviinţă să te mai gîndeşti cîţi ani ar putea să aibă.

•

Din spate, văd pe-o alee o fetiţă de cîţiva anişori, mergînd cuminte, de mînă, cu o „doamnă". Mă gjndesc... Dacă e mama copilului, pare cam *schwester*. Şi dacă e *schwester*, are ceva de mamă a copilului.

•

Astăzi, stam la colţ, pe Griviţa^cu Buzeşti. Vine un individ din spate şi mă bate pe umăr. Nici „bună ziua", nici „te rog", nici nimic. Zice :

— Asculţi ! Unde vine strada Atelierului ?

Zic:

— Dacă nu-mi dai mai întîi „buna ziua", dacă nu mă întrebi pe urmă cu „te rog", să ştii că te mint şi te rătăceşti.

S-a uitat la mine lung, nedumerit, a pus mîna a salut la şapcă şi mi-a răspuns, cu o extremă şi convinsă politeţă, de parcă l-aş fi „servit".

— Mulţumesc !

•

Din toate buchetele pe care le-am primit — omagial sau liric, sau convenţional, în viaţa mea — am apreciat buchetul unei sticle de „Cotnari", trimeasă de Păstorel Teo-

doreanu. Păcat că această coroană mortuară, în intenţia lui (mi-a trimis-o după „căderea" unei piese, care nu era de mine) nu avea şi două panglici pe care să scrie : pahare eterne.

.

Cel mai „frumos" mort pe care l-am văzut în viaţa mea, a fost tata. Poate unde îl vedeam printre lacrimi.

.

Tata ? Fiu-meu ? Am purces dintr-unul, ca să mă continui în altul ! Şi, între ei doi, îmi dau seama că eu nu sînt nimic, afară, poate, de-o carte de vizită scoasă din ultimul portmoneu viu al tatii, ca s-o pun la poarta băiatului meu.

.

Aş vrea să inventez nişte sonde, care să scoată sufletul din om, ca petrolul din pămînt... Şi să mişc toate maşinile lumii şi ale vieţii, cu suflet... Numai în lampa de pe masa mea de lucru n-aş avea nevoie să consum suflet, în loc de gaz. Fiindcă este...

.

Mama mă ceartă „mai rău" decît îl cert eu pe Bobită. Există, deci, şi o diferenţă de vîrstă, între certuri.

Cînd eram „mic", observaţiile mamei mă jigneau. Acuma mă înduioşează.

*

în mîinile mamei nu sărut mîinile care m-au mîngîiat, ci pe cele care m-au bătut.

.

Copil, cînd mă bătea mama, parcă îmi mîngîia copilăria. Astăzi, bătrîn, cînd mă mîngîie, parcă îmi bate bătrîneţea.

.

Toate prostiile pe care le fac, astăzi sînt greşeli. Şi toate greşelile pe care le făceam în copilărie, erau prostii.

.

Astăzi, cînd spun „mamă"> nu-mi răspunde ea, ci eu. Fiindcă astăzi, cînd o strig, nu răspunde nici din salon, nici din bucătărie. Răspunde din mine..,

.

M-am născut din mama, ca să trăiască în mine.

.

Să nu mori, mamă. E singurul lucru pe care n-am să ţi-1 iert niciodată.

Numai la moartea tatii mi-am dat seama cît de rudă eram cu el.

.

N-am purtat doliu după moartea tatii. Mă poartă el, pe mine, de-atunci.

.

La moartea mea, aş vrea ca băiatul meu să fie îndrăgostit. Ca să mă plîngă în două braţe vii. Să mă amintească ori să mă uite, în primele clipe, acelea, încolăcite, alb, peste şerpii de pămînt proaspăt, mişunînd din clisa udă şi nu destul de adîncă a mormîntului meu nou, sub bulgării de-adineauri.

.

Aş fi fericit ca băiatul meu să mă iubească, toată viaţa la un loc, atît cît l-am iubit eu într-o singură după-amiază, îa-ntîmplare.

4 noiembrie

Fapte diverse

De cînd n-am mai scris aci, nu ştiu cîte zile au trecut exact. De cîtva timp, îmi socotesc zilele în pungi. Am ajuns, în prezent, să fac între patru şi cinci sute pe zi. Şi-apoi, cum eu scriu de obicei noaptea şi cum încă nu „dăm drumul" la calorifer decît o oră, înainte de dejun, cînd vine băiatul de la şcoală, mi-ar fi fost imposibil să mai scriu.

Dacă, în timpul zilei, îmi îngheaţă mîinile (în continuă mişcare pe pungi) cum nu mi-ar fi îngheţat, noaptea, pe toc ? Dar, astă-seară, fiind mai cald (Kitty a dat drumul la calorifer şi „după dejun", avînd musafiri la masă) îmi reiau — pînă mi-or îngheţa mîinile — colaborarea la aceste „notiţe" („Notiţe" e un termen impropriu, pentru ceea ce scriu aici. Mai repede, toate astea — triste, grave, banale, *frivole* şi fără o legătură de fabricaţie sau de „material" (măcar) între ele — s-ar putea numi *echantilloane*. Din toate „textilele" vieţii, ca şi din propriile dantele sau pînzeturi.

·

De cînd n-am mai scris eu, ploaia — marea şi definitiva mea favorită (ca şi toamna, căci de ploile ei vorbesc) n-a contenit. A căzut, permanentă, aşa cum îi şade bine ei, în anotimpul ud, cu care s-a logodit în secret. A lipit frunzele, muiate, ca pe nişte „plasturi" *(pflaster)* peste rănile deschise ale străzilor şi rigolelor, a pisat (nu pişat) pomii, peste ultima şi încăpăţînata lor rezistenţă, pînă i-a decis să-şi lepede odăjdiile coroanelor cu care slujeau încă — ca nişte preoţi, în toamnă. Şi firele de aur ruginit ale veştmintelor acestor preoţi cu patrafirele toamnei de gît, s-au muiat, s-au destţesut, s-au rupt în bucăţele mici şi de ele stătătoare şi-au căzut, pînă în cele din urmă puzderii, la picioarele procesiunii nemişcate, a acestor preoţi ai toamnei, care, acuma — resemnaţi şi uzi şi la fel de nemişcaţi — şi-au îmbrăcat, petrecîndu-şi prin mînecile largi şi terne braţele crengilor ude ale anteriilor civile şi cenuşii şi tragice, pentru marele şi laicul prohod al toamnei. La căpătîiul citadin al imensei moarte, care e toamna, fiecare copac mi se pare un preot în ţinuta de stradă, care s-a oprit pe marginile gropii ei, imense şi deschise — anonim şi ortodox — ca să-i îngîne discret — prin buzele reci ale ultimelor frunze moarte — ultima, dezolanta şi nesfîrşita lor rugăciune, cu vorbele cenuşii şi multe, şi îngăimate ca o burniţă.

Şi, în ceaţa joasă şi uriaşă a Metropolei — pe catafalcul căreia toamna şi-a întins cadavrul, cu noiembrie pe piept — toate luminile electrice ale oraşului pîlpîie parcă, subţiri şi aduse de umeri, ca nişte lumînări la o înmormîntare de om sărac.

*

Făceam pungi. (Poate, de venin.) Terminasem „dejunul" (aşa-zisul dejun în ceea ce privea ziua aceea şi, în realitate, un pretext ca să ne adunăm în sufragerie, la masa şi să vorbim — printre bolbotinele meniului — despre ceea ce am fi vrut să mîncam fiecare).

N-aveam vin, de două zile. Nu mîncasem (din punctul meu de vedere, „a mînca" înseamnă a mînca numai ceea ce, eventual, ar putea să-mi placă) tot de două zile. Ploua ! În casă (şi mai ales în sufragerie) Polul Nord mi-ar fi făcut o călduroasă surpriză, dacă ar fi venit la vizită.

Nu mă gîndeam la nimic, deocamdată, din cauza frigului. (Noaptea, în pat, cu bascul îndesat ca o scufă pe cap şi cu mănuşile în mîini, după ce mă încălzesc sub plapumă şi sub toate „corcoatele*' cu care dorm îmbrăcat, încep să mă gîndesc „la toate".)

A sunat, de la poartă. Lung (ca de la fisc) şi peremptoriu (ca de la miliţie). Sunetul soneriei a ajuns pînă la mine, înfundat în el însuşi, de parcă ar fi avut pelerină de ploaie pe unde şi glugă în cap, pe clopotul soneriei. Eram atît de îngheţat, încît nici nu m-am gîndit să mă mişc din bîrlogul fotoliului, unde hibernam, făcînd, cu labele, ultimele pungi înainte de îngheţul total.

A deschis însă altcineva, mai puţin urs şi mai puţin îngheţat ca mine. Şi m-am trezit cu Cîrnul (alias Ionel Muşatescu, vărul meu de-al nu ştiu cîtelea şi pe care îl iubesc mai mult decît pe toţi ceilalţi, cu care ştiu ce grad de văr sînt) şi cu un foarte simpatic (de la prima vedere) şi răguşit (de la primele cuvinte) maior de geniu, după socoteala mea

rapidă, pe epoleţi — dar numai căpitan (dar de geniu), după propria lui declaraţie :

— Căpitan, Andronescu !

Căpitan Andronescu! („mare" admirator al meu „precum şi al „tuturor teatraliştilor") licenţiat în Drept, subinginer şi fost (spre marea lui satisfacţie, mărturisită „la urmă") figurant la Teatrul Naţional, în *„Pentesileia" [...]*. Şi, în plus (ceea ce justifica şi prezenţa lui în casa mea), prieten intim cu vărul meu, Cîrnul.

Eram nemîncaţi. Toţi ai casei mele se aflau sus, retraşi sub cuverturi, cu „reşoul" electric din odaia lui Bobită (unde se cuibăriseră toţi) aprins şi cald (vorba vine) pe masă. Le-am „gătit" eu. Le-am făcut o omletă din şase ouă (a douăzeci de lei bucata) şi le-am prăjit patru guvizi, rezervaţi — în dulăpiorul din curte — pentru masa noastră de seară.

Şi (vorba răposatului judecător Dinculescu, provenit în magistratură, din învăţător la Văleni, la vie la noi) în „scurt de bref", căpitanul avea o damigeana cu vin nou, de un decalitru, în maşina care îl aştepta afară. (Intrase cu Cîrnul numai cinci minute, ca să „dea un telefon în interes de serviciu şi, cu aceeaşi împrejurare, să mă cunoască „şi personal".)

A concediat maşina şi-a pus damigeana pe masă, după sugestia mea.

Pe la şase p.m., cînd a venit „la lucru" (după cum era convocat) Ionel Lazaroneanu, damigeana era aproape goală şi noi aproape plini. (Cu alte cuvinte, ca să nu scap „bancul" : Tu transporţi vinul şi el te duce".)

Nu ştiu dacă această după-amiază, prelungită pînă la opt seara, m-a amuzat ori nu, prin neprevăzutul şi însăşi substanţa ei. Ştiu numai că, în repetate rînduri, în parcursul ei, m-am trezit rîzînd (la propriu) cu lacrimi. Nu ştiu de ce şi nici „cum" mi s-a putut întîmpla *mie,* una ca asta.

Probabil că am rîs lacrimile pe care nu putusem să le plîng, înainte de venirea musafirilor neprevăzuţi.

•

Am scris la scenariul filmului (la care lucrez în prezent, pentru bani viitori) pînă adineauri. Şi cum mai toate personagiile erau adunate într-un hol de vilă, într-un fel de

sindrofie, le-am lăsat să stea de vorbă între ele şi-am şters-o, cum s-ar spune, *à l'anglaise,* ştiind sigur că mîine-seară le voi găsi tot acolo, aşteptîndu-mă „ca pe un cireş copt", să le animez, să le mişc şi sa le trimet la treburile viitoare ale filmului.

•

Fireşte (şi ce bine-mi pare), plouă. Astă-seară, însă, picurii, sonorizaţi de pervazul ferestrei, au un ritm nou.

Şi e şi natural... E, doar, ploaie de noiembrie... Cu picurii mai mari, mai rari şi mai moi, din cauza lapoviţei care visează ninsori în ei.

•

Sîmbăta trecută am fost la Bellu, la înmormîntarea unui amic : Griţă (Grigore) Livada. Un om cald, sub chinuri. Drept, integru, leal. Şi muncitor, ca un salahor vrednic. Şi al altora şi al lui, personal. Griţă s-a clădit singur. Cu mîinile lui. Din proprie tencuială şi cărămizi proprii, arse în cuptoarele lui. Nu s-a mulţumit însă numai cu atît. După ce s-a terminat pe el, a vrut să mai construiască şi alţi oameni, după măsura şi tiparul lui. Oameni noi, mulţi, harnici, cinstiţi şi de treabă, ca şi el. Oameni cărora* în primul rînd, le trebuia o lume nouă, construită din temelii şi materiale noi, ca şi ei. Cum ar fi putut să nu fie comunist ? Salahor al lumii noi ? Şi-a fost! A ocupat chiar — modest — demnităţi mari. S-a devotat lor, trup şi suflet, pînă cînd trupul, mai şubred, 1-a lăsat numai suflet. Să clădească singur, dacă poate. Fără mîini, fără muşchi, fără forţa realităţii omeneşti. Şi Griţă a murit. După trup, era natural ca pînă la urmă să-şi dea şi sufletul cauzei pentru care n-a trăit destul.

îi însemn amintirea aici, ca o strîngere de mînă. O ultimă şi tristă strîngere de mînă, în aşteptarea „marilor regăsiri" din cărţile pe care el nu le mai citea demult.

•

La cimitirul Bellu este o „figură" (aşa se cheamă, în termeni cimitireşti, o porţiune din cimitr, anume determi-

nată) pusă de curînd „la dispoziţia" scriitorilor morţi. Şi-a „artiştilor" de toate felurile, în general.

întîmplarea a făcut să trec pe un cot de alee troienită de frunze galbene şi ude, pe lîngă un grup de morminte recente, ale morţilor noştri „artistici şi literari". In capul aleei, Alice Soare (cu un monument voit şi inutil ca şi literatura pe care a efectuat-o). Alături, Pompiliu Constantinescu, colegul meu de facultate, de debut, de presă şi de boală de inimă. (A lui mi-a luat-o, *pour une fois,* înainte. L-a trîntit într-o seară, definitiv, cu capul de manuscris, la masa lui de lucru.) Lîngă el, Victor Ion Popa. (Parcă-i vedeam, strînsă şi mai mult de ploaie şi de umezeală, gura lui mică şi creaţă de surîsuri sibiline, ca o măceaşă scorojită şi mereu chinuită între pumnii osoşi ai fălcilor.).

Lîngă Victor Ion Popa, o cruce fără mormînt. O cruce virană. A lui Mircea Dem. Rădulescu. Cu literele aproape şterse şi cu aripile frînte şi putrede, la subţiori. Apoi, Elena Bacaloglu (a murit şi „biata" madam Bacaloglu !). Ion Sava — cu mormîntul mîncat, ca şi trupul lui, de cancerul alb al unor crizanteme roase intim de a patra maladie venerică a doctorului Faivre ; pe urmă, N. D. Cocea — Nenea Nicu al meu — cu „N" şters de pe cruce (şi el ţinea „enorm" la cele două majuscule premergătoare numelui) şi pe urmă nu m-am mai uitat... Am simţit scîrba cum mi se sleieşte, ca un sos de tocană răcită, printre gînduri.

Ultimii noştri scriitori morţi (şi numai cîţiva dintre ei). Fără morminte, fără cruci. Uitaţi sub bălăriile sfîrşite şi ude şi necuviicioase ale toamnei — ale toamnelor — pe care le-au cîntat şi prin aurul sau ceaţa cărora şi-au mărturisit ghitarele calde, în marele parcurs...

Morţii scrisului românesc de-acuma (ca şi cei ai scrisului de altădată). Trubadurii inimilor, minerii gîndurilor, ctitorii cuvîntului literar de azi. Ca nişte cîini, îngropaţi într-un fund de grădină.

In sîmbătă aceea, pentru ora şase, fusesem convocat — aşa cum se obişnuieşte de cîtva timp — la Uniunea Scriitorilor.

Nu mă duc niciodată la nici un fel de şedinţe sau solemnităţi ale Uniunii Scriitorilor, care trăiesc astăzi cele mai fericite şi îmbelşugate zile ale existenţei lor. Şi nu mă duc,

dintr-un sentiment de pudoare. Nu vreau să le întunec strălucirea, cu noaptea căputelor căscate ale pantofilor şi nici să le turtesc prestigiul cu pantalonii mei rupţi în c... Şi totuşi, în ziua aceea, am avut, un moment, gîndul să mă duc. Să mă duc şi să spun aşa (eu care „n-am luat cuvîntul" niciodată, să-1 cer) : Tovarăşi ! Propun ca Uniunea Scriitorilor din R.P.R. să smulgă ciulinii şi bălăriile de pe mormintele membrilor ei.

·

Popa Rizescu, decanul de vîrstă al preoţilor din Cîmpulung — un om de mare ortodoxie şi un eclesiast de mare omenie — la optzeci de ani, scos la pensie de la parohia respectivă, rămăsese, cum s-ar spune, popă pe cont propriu. De o rară cumsecădenie, de o adîncă convingere religioasă şi de o probitate fără precedent în analele popeşti ale oraşului, deşi bătrîn, pensionar şi nemaichemat de nimeni ca să „oficieze", venea totuşi, *proprio mottu,* la toate înmormîntările din oraş. Şi cum intra pe uşă •— cu odăjdiile sul la subţioară (nu mai avea dascăl) şi cu ochii lui albaştri, ca două viorele sleite sub pleoape, gîrbov sub cocoaşa anteriului de culoarea neprecisă a veşniciei — în casa Unui „defunct", se simţea dator să-şi explice „prezenţa", celei mai apropiate dintre rude :

— Am venit să slujesc mortul, fără nici o obligaţie din partea dumneavoastră, taică... Numai aşa, de plăcere...

·

(f) 6 noiembrie (am uitat data)

Astă-seară, sînt superior timpului, cu treizeci şi opt de grade. Eu le am la subţioară, el — zero grade — la subţioara vîntului. Ce senzaţie agreabilă să fii mai cald decît .vremea în care trăieşti şi să ai impresia că, din febra ta, i se schimbă ei temperatura !

Două termometre. Unul la subţioara mea, altul la giurgiuveaua ferestrei. Două temperaturi rivale — a mea şi a vremii — care se înţeleg, totuşi, foarte bine.

Fapte diverse

Aseară, după ce-am „terminat" *notițele* de aici — căci cu ele îmi încep și, uneori, îmi sfîrșesc noaptea de lucru — am trecut, pe la unu, la „scenariul" pe care îl scriu și care trebuie să fie „gata" (de stricat, la comisiile respective) pînă la 15 noiembrie, termenul nou. (Să sperăm că va fi gata, deși nu prea mă „văd", în timp, gata pentru așa ceva.)

Trebuia să mă scol la 5i/₂, pentru ca la 6y₂ să fiu prezent la Uniunea Scriitorilor, pentru defilarea în cinstea „Lui 7 Noiembrie". Deci, nu mai era cazul să mă culc. Asta mi-a procurat o mare și puerilă (numai „puerilă" o fi ?) satisfacție.

Am sunat, cu un minut înaintea deșteptătorului de pe birou. Și-am vrut să sun ca el (fără să izbutesc, firește). în orice caz, sînt sigur că î-am vexat. (Și poate l-am și enervat.) Probabil că, din această cauză, la 5l/2» cînd era „potrivit" să sune, s-a strîns în rotițe și a tăcut, mulțumindu-se să scoată, la momentul indicat, un sunet cu totul personal și riguros intim.

•

Cînd am plecat de-acasă, toate toamnele lumii erau agățate — în faldurile de „voile Georgette ud" al cetelor respective — de coșurile de fabrici ale Capitalei, ca de niște cuie cărămizii și plouate, bătute în cer. Și toate burnițele lor — îndesate una în alta, ca niște călători în tren, moțăind fiecaje pe umărul celuilalt — își cerneau făina ternă și lichidă, peste metropolă, din sita joasă și uriașă a dimineții cu cancer la buzele vinete ale zorilor de noiembrie. [...]

Pe la 10, a răsărit soarele. Un soare de iulie — întreg, generos și filantrop — îmbrăcat, însă, într-un fel de pardesiu de lumină groasă „cu dinți" și cu pămîntul pus ca un basc plouat» pe-o sprînceană (nu-mi dau seama care din ele).

Ionel Teodoreanu, Aderca, Vintilă Russu-Șirianu și Bondi — adică (plus subsemnatul) cinci membri, din primul rînd de cincisprezece defilanți ai coloanei — am simțit, în jurul orei zece, apelul „tiranic" al unui cinzec de drojdie. Parcă toate cramele din noi, din propriile noastre podgorii culese și alambicuri stinse, își agitau,JL reproș,^ușile de stejar deschise vraiște și golul de aramă „cositorită" al cazanelor răcite.

Și-am pornit, din bivuacul de pe str. Cometei — sub conducerea mea, ca „expert" în materie — în căutarea unei cîrciumi cu *dorobanții* goi de pe rafturi, cu^ zgrunții crispați de frig, sub pielea lor de găină ori de sticlă.

Toate tentativele eșuînd și apropiindu-ne de casa lui Ionel Teodoreanu (care stă „pe Romană")^am „capitulat" și-am primit invitația lui „la o țuică" (j,că altceva n-am").

Și pe masa din sufragerie „ieșănească", din casa cu curți de toate felurile și grădini ca ale vilelor dinspre Copoul copilăriei lui, au început să apară, sub *mignona* conducere a soției lui Ionel, fel și fel de „gustărиși" și „stecle" de țuică și de vin.

Ultima butelie și cea mai prețioasă a fost Păstorel, care a coborît scările, precaut și conștient de el însușit— ca o sticlă de vin vechi care nu vrea să-și turbure (și nici măcar să-și agite) propriul său conținut.

Ceasul „ista" (și nici măcar un^ceas) petrecut între cei doi Teodoreni, „o fost șava di pomină".

Vorba lui Păstorel : — „Păcat, măi Mușătică, că noi vorbim fără stenografi și scriem fără istoriografi".

După defilare — la care am participat, spre bucuria coloanei cu care ne-am întîlnit în parcurs (calculat, „la fix", de Vintilă Russu-Șirianu) ne-am întors din nou acasă la Ionel Teodoreanu, la o mastică „di șes bună" și un *Pinot noir* „onorabel".

Cu această împrejurare, m-am convins *de visu,* că „scumpul meu romancier", cum îi spun eu lui Ionel (și el îmi zice „iubite dramaturg") este „într-adevăr" *bunic.* Fiul lui, Ștefan, i-a turnat o „fătuți", de un an și opt luni, cînd am avut cinstea să-i fiu prezentat (era în brațele bunică-sei, ale lui Lilly) și să-i sărut bobocul de trandafir al mînuței strînsă în propriile ei petale. Așa copil frumos, n-am văzut, cred, niciodată. O precizie de trăsături, rară (și totuși neprecise, ca în foarte clarele și vastele „perspective" ale lui Andreescu, în care praful ulițelor se ridică ca o culoare și culoarea lor ca un praf). Un amestec de umbre luminoase și de lumini în penumbră... O piele de cadina

mică, din 1001 de nopţi mari, ale unui harem pentru îngeri bruni. Şi doi ochi atenţi, ficşi, cizelaţi, ca doi pui de păienjeni de catifea, neexperimentaţi, ieşiţi la prima pîndă, pe fire lungi şi răsfrînte de gene nedumerite.

Atît i-am spus lui Ionel : „Scumpul meu romancier, fetiţa asta nu e de Ştefan. E de Tonitza. Şi nu aşa cum îl ştim noi. Ci cum ar fi putut să ajungă, dacă nu-1 «omoram» noi cu nopţile Balcicului din «Vechiul Testament» al tinereţii noastre, scris laic, a doua oară, în *Mahalaua lunii"*.

Păstorei (pe care — prima dată într-o „eternitate" — nu a lui de la Iaşi, a noastră din Bucureşti, de cînd îl cunosc, l-am văzut „în familie") şi-a încreţit toate dealurile feţiMui, grele de podgorii moldoveneşti, sub lumina ochilor căftăniţi cu pipe de lut smălţuit şi boieresc aprins în lumini, „şi-o dzîs", adunat tot într-un surîs pe care nu il cunosc nici prietenii, nici cîrciumarii, ci, poate, numai scrisul lui intim, cînd îşi încovoaie trestiile solitare ale talentului lui deasupra lacului alb al manuscrisului, agitat de briza inspiraţiei :

—. Aşa-i ! în sfîrşit, o spus şi Muşatică şeava *sârios,* în viaţa me (în viaţa lui, a vrut să zică). Şi, mîndru, solemn *şi* banal, ca redingota tatii, sau a lui „nenea Oswald", tată-său — cînd şi-o scoteau din şifoniere, pentru 10 Mai, de-a doua zi : Şî nu că-i nepoţica me... Dar aşa-i! îi mai răuşîtî ca tot şi-am scris eu în viaţa me, şî ca tot şi-ar pute şî scrîie Ionel într-a lui, de-aşi înainti...

.

După-masă — masa noastră „modestă" dar bună şi samariteană pentru trup, după praznicul de idei de la Ionel (la masa cărora n-ar fi fost rău să chemăm pe toţi săracii talentului, ca să se înfrupte şi pe faţă din pomenile gîndurilor noastre), ca să scap de „gînduriie negre" care îşi fîlfîiau prapurii cerniţi, la poarta dispoziţiei mele — am vrut să dorm. Să-mi subţiez gînduriie şi să le uit, topite şi destrămate în imensele depărtări ale somnului care se apropie, încet, dar sigur, ca un om care vine pe jos, ostenit de drum şi biruit de propria lui greutate. Şi-am izbutit. Ca să visez, în somn, exact ceea ce voisem să uit, adormind. Şi mult mai amplu... mult mai colorat... mult mai îmbrăcat, ca să fie aşa,

cu toate reticenţele şi detaliile pe care nu îndrăzneam să le scot la lumină, în timpul... conştiinţei.

Şi eu, care aveam naivitatea să cred că subconştientul e al meu. Deci, sub mine ! După acest somn „experimental", am constatat însă „pe teren" că „tatăl" e totdeauna al fiului şi niciodată fiul al tatălui, în materie psihologică, ca să zic aşa, pe înţelesul meu şi-al tuturor.

Totdeauna cînd beau apă la masă, visez noaptea că mă spăl pe mîini cu vin.

S-a sfîrşit caietul acesta (cumpărat de la arhitectul Derbez de la Tour, supus francez, vecin al fratelui meu şi plecat, ca atare — ca francez, nu ca vecin — în patria lui). Pe eticheta lui scrie — după cum se poate vedea — „Caiet de cultură generală". Eu, pentru cele două sute de lei pe care i-am dat pe el, mi-am permis să-1 transform într-un „ierbar" de „cultură" individuală. (Cultură, în sensul de „cultivare".)

între cele 261 de pagini ale lui, m-am amuzat (nu totdeauna) să culeg, să smulg şi să presez, tot ce mi-a căzut sub toc, sub gînduri şi sub nopţi, din „flora" gîndurilor mele, aproape zilnice.

N-am ales. Bălării şi flori. Flori tari, diverse, banale, din imensele „muscele" ale vieţii, alături de flori firave, subţiri, din sera intimă a sufletului, cu soarele de-afară dogorit în geamuri, sau cu ploile, tot de-acolo, burniţînd peste ele.

îl închei astă-seară, aşa cum un om care trebuie să plece mai departe îşi încheie nasturii paltonului, îşi ridică gulerul, pînă sub ceafa pălăriei, care i se lasă pe ochi şi, cu mîinile în buzunare şi cu ploaia în faţă, pleacă mai departe — drept şi fără să privească îndărăt — prin undele şi aproape îngheţatele rugini de noiembrie.

8 noiembrie

Nu mai am caiete în depozitul meu pe care îl socoteam inepuizabil. Cele din comerţ sînt impracticabile (sug ideile

din cuvinte, sau le întind ca pe nişte ectoplasme — sau exoplasme — lăţite din propria lor substanţă). Aşa că, găsind „la depozitul meu" un „stoc" de *registre* rămase de pe vremea cînd aveam teatru, încep să scriu mai departe pe primul dintre ele. Acesta !

Mă cam enervează hniatura lui, deocamdată. Ala consolez însă cu ghidul că prezentul registru era destinat să fie un registru „maestru", prin destinaţia lui. între „maeştri" dar,^sper să ne înţelegem foarte bine. Plus, încă mai zic (pînă mă obişnuiesc^cu chemarea verticală a liniilor lui, în contradicţie flagrantă cu scrisul meu orizontal) că rostul unui registru este să „înregistreze". Ce ? N-are importanţă ! Şi cuvintele se pot aduna ca cifrele, unele sub altele, se pot face „transport" după o pagină pe alta şi pot face obiectul unui „bilanţ"^la acoperirea ultimei file... Asta, însă, o să fie (dacă o să fie) treaba contabililor viitori ai gîndurilor mele prezente.

^ Frate-meu a-mplinit cincizeci şi doi de ani. Şi îl cheamă Mihai, după ziua înecare s-a născut. Toată familia mea, invitată ^„pentru toată ziua" *(y compris,* seara) la el. De dimineaţă am fost la biserică/fiindcă bodegile nu erau încă deschise. Ce frumos ar fi putut să slujească popa, dacă ar fi fost el singur în biserică şi dacă, de mic copil, ori chiar de^seminarist, i s-ar fi extirpat polipii din nas. Acuma polipii popii sînt ca şi el. Bătrîni şi ortodocşi. Nu se mai poate opera nici una, nici alta... Aşa, însă, se consolidează tradiţia. Prin lipsă de intervenţie chirurgicală la timp. Popa m-a recunoscut (e originar din Muscel). S-a mirat (plăcut surprins că mă vede ctitorit într-o strană rece) şi mi-a făcut, nu ştiu la care moment al slujbei, trei reverenţe albastre de tămîie, (Şi foarte frumos executate. Parcă în cădelniţă avea fetiţe aeriene de balet, care îşi pleacă şi îşi ridică fustuliţele de „muselină" fluturătoare, de cîte ori le face popa semn cu odăjdiile.)

(Apropo de popă : Am să-i dau patruzeci şi opt de cepe, pe care mi le-a dat împrumut, acum două săptămîni, cînd nu se găseau în piaţă decît amatori să cumpere. Mîine i le duc, şi pun în pungă două mai mult, dobîndă reglementară.)

Am ajuns la frate-meu, după biserică, la unsprezece şi treizeci. Mama, în casa curată, în sufrageria cu masa întinsa şi aranjată, avea tot şaptezeci^ şi trei de ani *sub* pieptănătura îngrijită „special", deşi părea de şaizeci şi doi (nu ştiu de ce m-am oprit la „cifra" asta şi nu la^alta, din clipa în care i-am sărutat mîna cu pete de „ficat", ca şi a mea şi obrajii moi şi zbîrciţi, ca şi gleznele ei — faimoasele ei glezne „rassate", de altădată : *dis, maman! OH^ sont Ies chevilles d'autan?* — acoperite decent şi hieratic, înjpapuci de pîslă înalţi şi trişti ca nişte şoşoni albaştri de vară)^

A urmat, la măsuţa de la ferastra dinspre grădină... (mama *vede* totdeauna flori, chiar în grădinik pustiite de noiembrie) cuvenita partidă de *belotă.* M-a „bătut" groaznic. Opt partide în şir... Şi, deşi le-a jucat pe toate cu ochii liberi, cînd a-nceput să rîdă de mine, şi-a pus ochelarii. Desigur, ca să vadă mai bine „cum crap"...

A urmat dejunul. De „familie". De evocări tocite şi de tragedii circumstanţiale (unde e tata ? ; mesele de altădată de ziua lui Mihai ? ; Pantilică, celebrul lăutar al tatii şi al Cîmpulungului, care apărea nechemat la ora mesei în veranda şi, tot de-acolo, pleca „poftit" a doua zi dimineaţa ? etc, etc, etc.) rupte în dinţii furculiţelor şi amestecate, fără comentarii, în sosul din farfuriile respective...

Eu, *allvtmerul* obişnuit al meselor de familie, nu eram *în vervă* şi nu puteam să intru în ea, cu toate provocările, la început discrete, şi pînă la urmă vexatorii, ale celor de faţă. Şi ale cumnatei mele, în special, care este cea mai prost-crescută dintre toţi membrii familiei. (Prost-crescută, în înţelesul „pitoresc" al cuvintului. Nu educativ. Ea nu se exprimă niciodată prin necuviinţe. Dar totdeauna prin gafe.) Mă ploua parcă pe onomastica lui Mihai.

îmi bătea vîntul prin amintiri. Un vînt rece, prematur şi totuşi vechi, care surprinde mîinile sufletului fără mânuşi şi i le îngheaţă în buzunarele sparte ale pardesiului de „cupă" demodată, pardesiu tocit la reveruri şi ros la butonierele iăţite şi deformate ca nişte ţaţe, lărgite şi îndesate ospitalier în proprii lor curi, pentru protecţia peştilor de os lustruit ai nasturilor, totdeauna liberi să evadeze din lăbărţată lor îmbrăţişare de-o clipă. Aşteptam parcă să-nceapă să ningă dintr-o clipă în alta, sub îngheţatele mele ferestre dinspre strada mare a vieţii, baletele viscolite ale primilor fulgi de

zăpadă. Iar pe panta repede dintre gînd și inimă se porneau la vale — în timp ce ni se servea pilaful, pe șinele lăcuite proaspăt, în^ clopoțeii chiotelor sunate sub căciulile îndesate pînă la gură — săniuțele copilăriei mele, cu mine în fiecare și cu clopoțeii anilor mei în fiecare chiot zvîcnit de sub căciulă : Cinci... șase... șapte... opt... nouă... zece. Cîmpulungul anilor mei de-atunci se uita la noi, copiii (în fiecare copil eram eu și toți copiii tîrgului erau în mine), de sub cojoacele lui de zăpadă caldă și, unde vedea un delușor bun pentru săniuș, ne făcea noaptea pîrtie, „dîndu-se" pe toate dealurile lui proprii, cu pieptul plin de lună albă, sclipind peste nesfîrșite întinderi de acid boric rece și troienit pe marginea drumurilor albăstrite de singurătatea gerurilor scîrțiind sub șoșonii noi ai stelelor...

Dar, încep să mă duc prea departe, așa cum m-am dus și la masa lui frate-meu, în timp ce pilaful neatins din farfurie se transformase, fără să bag de seamă, în piept de curcan alb și nud, făcînd „soare" pe plăji fierbinți de varză-călită...

Mă rog! în scurt (dacă după cele de mai sus mai poate fi scurt ceva de-acum înainte), „familia" a remarcat că, cu toate eforturile, „allumerul" ei, „măscăriciul" tuturor meselor, sindrofiilor și onomasticilor ei — de treizeici și cinci de ani încoace — nu-și mai regăsește nici verva, nici buna lui dispoziție din vechiul calendar al familiei..* Firește, nimeni n-a înțeles și nimeni nu avea de unde să știe că „măscăriciul" abia își tîrîse, pînă la această masă, sufletul în cîrji și trupul cu un taximetru plătit din banii de „coșniță" pentru a doua zi... De ce? Asta e un secret „atît de mare", că i-ar trebui un registru de zece ori mai mare decît ăsta, ca să poată încăpea în el... Restul zilei petrecute la Mihai nu mai contează, cum n-am contat nici eu, în cuprinsul ei, deși am jucat „maus", „bridge" și chiar, la un moment dat, am cîntat la pian *Rapsodia română* de Lubitch. (Nu știu dacă i-^am scris numele bine.) E prima „bucată" pe care am învățat-o cu mama și singura pe care n-o s-o uit niciodată.

9 noiembrie

Pungi ! Pungi ! Pungi !... O zi întreagă împachetată în pungi și fiecare minut al ei lipit cu pap, înăuntru. Căci

— precum ca să se știe — am ajuns să fac o pungă pe minut, în orele cînd lucrez la ele... Și ce pungi ! Executate perfect, solide, spațioase. Se cunoaște că vreau să mănînc din ele.

Ploaie. Cum îmi place mie. Toată ziua am fost umed și fericit în casă, ca apa, vara, într-o doniță de brad pusă la umbră în gîrliciul pivniței.

.

Și proștii sînt de mai multe categorii. Să-i lăsăm să și le stabilească între ei, fiindcă, în ziua cînd vor izbuti, însemnează ca „protipendada" s-a deșteptat.

10 noiembrie

Fapte diverse

Azi am vîndut casa noastră — ultima noastră casă — de la Cîmpulung. Pentru autentificarea actelor, magistratul și cu grefierul au venit acasă la mama, fiindcă ea nu se putea „transporta" pe scările tribunalului... O gentilețe juridică, dar, totuși, gentilețe.

Cu această împrejurare (eu am sfătuit pe mama s-o vîndă) am constatat (la lectura actelor) că mama are din casă zece șaisprezecimi și noi, băieții, numai cîte trei, avînd în vedere și considerînd că așa și pe dincolo, *et patata> et pătata,* „cestiuni" în care nu m-am amestecat și n-am cerut nici o lămurire.

N-aș vrea să fiu liric (deși orice aș face, orice aș scrie, chiar și o „carte de bucate", tot liric o să apar, să mă dezvălui adică, în unele rețete, cum ar fi gătitul porumbeilor, de exemplu), totuși însemn aci, în stricta intimitate a acestor file, că ziua de astăzi, ziua cînd, legalmente, am rupt și ultima legătură „fizică" cu Cîmpulungul familiei, copilăriei, primelor mele versuri și al celei dintîi dragosti ale mele, azi cînd singura mea, și-a noastră (mama și Mihab deopotrivă) legătură concretă cu Cîmpulungul *meu* mai este numai mormîntul tatii și al lui Sandu, frate-meu de la „Flă-

mînda", am trăit — cu toţii banii trei şaisprezecimi pe care îi aveam în buzunar şi care constituiau o mare uşurare pentru trista mea zbatere materială actuală una dintre cele mai dureroase zile din toată viaţa mea. Ar trebui să scriu un roman, şi poate două, şi poate nu ştiu cîte, ca :*ă explic de ce. Am avut şi am încă impresia că tata (a cărui amintire şi-a depăşit cadrul normal şi este astăzi o dragoste pe care n-am bănuit-o şi pe care i-o slujesc postum, **Ja** picioarele crucii, în fiecare zi) rămîne „singur" acolo. Părăsit ! Un mort fără domiciliu, în oraşul luptei, vieţii,^ muncii, biruinţelor, necazurilor şi morţii lui. Casa asta trăia, pentru mine cel puţin, şleampătă şi hurdubaie cum era ea, numai prin amintirile tatii. El era acolp, în ea, prezent şi permanent peste tot. De la geamlîc la coteţul păsărilor, din sufrageria imensă (cu şemineul mare şi cald în spatele lui, un pic adus, sub tartanul de pe umeri) pînă la ferestrele dinspre stradă prin care privea ploaia (îi plăcea, ca şi mie, cînd ploua, indiferent de anotimp), de la poarta cu „clonţ" a curţii pe care o deschidea „siflotînd" cu mănuşile lui gri, cînd venea din „tîrg" (aşa spunea el) şi pînă la chioşcul din grădină, unde îşi lua dimineaţa — cu bascul pe-o sprinceană şi cu mustăţile albe şi odihnite — cafeaua cu lapte şi porţia de bătaie la tabinet ori la „table", de la mama. Astăzi am impresia că trei şaisprezecimi, cel puţin partea mea, i-am vîndut amintirea. I-am vîndut ultimile ceasuri ale vieţii, care sînt şi cele mai de preţ, cînd, cu basculpus *a la frangaise,* pentru cei şaptezeci şi şapte de ani ai lui, se apleca să aspire parfumul rozelor din grădina lui şi mai ales din trandafirul „de zestre" al mamei, care, de patruzeci şi nouă de ani, de cînd a venit cu el în ghiveci de la „clucereasa", de la moşie — sădit, scos, resădit şi mutat prin toate pămînturile grădinilor din casele unde am locuit — a înflorit în fiecare an şi s-a gîrbovit, bubos şi tenace, sub povara rozelor de culoarea şerbetului de zmeură proaspăt, înflorite pînă sub marama de borangic îngheţat al celei dintîi brume...

Şi, odată cu casa, am vîndut şi trandafirul mamei de zestre, din rozele căruia tata a sorbit, pînă în ultimele lui ceasuri, ultimile parfumuri tari şi, desigur, evocatoare, care îi mai legau viaţa şubredă — în haine gri de fermier şi cu ^genunchi" la pantaloni — de marea, reavănă şi eterna viaţă a pămîntului...

Şi-apoi dincolo de gîndul ăsta — sentimental, desigur, dar răsucit în inima mea ca un pumnal pînă în prăsele — un alt gînd.

Un gînd cu care am mers, ca şi cum aş fi mers cu cineva la braţ, peste tot unde m-au dus paşii zilei. Pe stradă (pe străzi, în tramvaie, în prăvălii) şi care — acum cînd scriu — mă priveşte în faţă, trist şi insistent, din „berjera" de peste drum de masa mea de lucru... Gîndul că dacă o să moară mama (pe care trebuie s-o ducem la Cîmpulung şi s-o îngropăm lîngă oasele tatii), n-o să mai avem „casă" în care să-i punem florile şi catafalcul — aşa şi acolo, cum şi unde a fost al tatii — şi-o să trebuie s-o ducem, ca pe un mort de pripas al oraşului, la Biserica Domnească.

Şi „sindrofia mortului" — tragica recepţie, cu mîncare şi băutură, avînd ca *hors d'oevres* coliva crucificată sub drajeuri — unde o s-o facem ? Mama ţinea (am şi întrebuinţat „trecutul") foarte mult la asta, şi în biserică nu se poate să facem sindrofie. Şi-atunci ? Atunci ? Atunci ?...

Atunci va fi prima dată cînd mama nu-.şi va mai primi musafirii în^ casa ei din viaţă, casa în care cincizeci şi patru de ani în şir s-a perindat oraşul tot, cu oamenii, cu bucuriile, cu lacrimile, cu visurile, cu copiii, cu lăutarii şi cu toţi cerşetorii, nevoiaşii şi amărîţii lui...

Azi am vîndut „trer şaisprezecimi", partea mea, ultimele roze ele zestre ale tatii şi prima sindrofie postumă a mamei...

w ^ Poţi. *nu* fii liric ? Po^ s^ nu fh sentimental ? Poţi să împiedici — calde, amare şi cîmpulungene — lacrimile astea să nu-şi spargă cristalul lichid sub pleoape?

Măcar *partea mea 1*'Trei şaisprezecimi din toate lacrimile care ar trebui plînse pentru rozele care nu vor mai înflori din grădina caselor^ în saloanele cărora ultima sindrofie a stăpînei nu se va mai ţine.

noiembrie

M-a apucat iarăşi ziua ! O simt şi o „aud" existînd sub obloanele ferestrelor (la mine e încă noapte, cu fumul şi toate atributele ei în ^singurătate). Am impresia că ziua de-afară — ca o vecină tînără şi sănătoasă — se spală, goală

pînă la brîu, în ligheanul pus pe un scăunel de bucătărie în faţa uşii, cu apă rece de soare autumnal peste trupul perfect şi musculos, care şi-a zbîrlit sfîrcurile sinilor şi şi-a crispat —r sub fusta albastră, pusă de-a dreptul pe piele — şoldurile odihnite, cu somn rămas încă, o ultimă toropeală, ca ceaţa în văi dimineaţa, încîlcită şi leneşă printre cutele intime ale trupului ei „din Ţările de Jos", cum s-ar zice în Letopiseţii albelor legende ale oricărui trup de femeie.

13 noiembrie

Flacăra — 1912. M-am trezit cu aproape întreaga colecţie a anului, adusă de mine din pod (fară să o observ, la transport) pentru „pungi". Am avut bărbăţia (şi credinţa) s-o menajez... N-am vrut s-o fac pungi. Am lăsat foarfecele şi papul şi la început m-am apucat s-o răsfoiesc, pe urmă s-o citesc şi, în cele din urmă, s-o recitesc.

1912 fiind anul morţii lui Caragiale, majoritatea numerelor apărute sînt închinate (frumos, demn şi literar) „marelui dispărut", care şi-a refuzat, categoric şi telegrafic, de Ia Berlin, sărbătorirea pregătită în ţară, cu ocazia celor şaizeci de ani pe care îi împlinea, monumental peste scrisul românesc de-atunci (şi de totdeauna).

M-am uitat cu ochelarii, cu lupa chiar, şi cu îndelungă, lirică şi pioasă contemplare, la fotografia (apărută în anul din numerele revistei) şi „luată" la banchetul „scriitorilor români", oferit în cinstea lui Caragiale — şi în absenţa lui — cu ocazia „jubileului" de şaizeci de ani de viaţă.

La mijloc, ministrul Cultelor, C. C. Arion (măi, măi, măi, ce cinste pentru vremea aia!). în dreapta şi în stînga lui, două dame literare şi grase (nu ştiu cine sînt), apoi, în rînd cu el, diferite fracuri aşezate în potcoavă. în spate, puzderie de alte fracuri — personale sau luate cu chirie, pentru circumstanţă.

N-am avut „pretenţia" să recunosc pe toţi „confraţii" mei din 1912 (cînd aveam zece ani şi habar nu aveam nici cum arată, nici că, într-o zi, peste zece ani mai tîrziu, or să-mi fie confraţi). Ulterior însă, cînd m-am „confrăţit",. i-am cunoscut bine pe toţi cei rămaşi în viaţă pînă atunci.

Şi totuşi, privind fotografia din *Flacăra,* am recunoscut, după fotografii, pe cei morţi, mai uşor decît pe cei vii din viaţă.

Şi am constatat un lucru foarte curios şi elocvent în. legătură cu această recunoaştere ! Toţi cei pe care i-am recunoscut după poze, sau cunoscuţi personal, citez : Anghel, Iosif, Săulescu, Iacobescu, Pătrăşcanu, Oreste, (dintre „necunoscuţi"), M. Sadoveanu, Eftimiu, Minulescu, I. A. Bassarabescu, Brătescu-Voineşti, Vlahuţă, Costică Banu, P. Locusteanu, Rebreanu (dintre „cunoscuţii" de mai tîrziu). Şi parcă, în nedumerirea fotografică a acestui „ansamblu" al literaturii române din 1912, am mai desluşit — cu aproximaţie — pe Cathon Thebdorian şi Corneliu Moldovanu. Restul au rămas numai „pe poza" literaturii, fără să se „imortalizeze" şi în ea.

Sică Alexandrescu n-are „teatrul" în el, ca mine. El le are pe diferite străzi.

Formula lui Sică Alexandrescu : deştept pentru proşti ; simpatic pentru deştepţi, excroc pentru pungaşi şi pungaş pentru toţi oamenii de treabă.

.

Şi cînd doarme, Sică Alexandrescu visează că e tot,., deştept.

.

Cînd te invită Sică la dejun, să ştii că, de-a doua zi, şi-a asigurat masa pentru un an.

.

Tragedia excrocului : să dea „lovituri" mari, despre care să nu se scrie nimic în jurnale ; şi a „găinarului" : să fie dat în toate gazetele pentru o pereche de pui furaţi...

Singura calitate a lui Sică Alexandrescu^ ca „om de teatru", este că întotdeauna are... sala, înainte de a avea teatru...

·

Am auzit că duminica trecută Sică Alexandrescu a fost ia „talcioc". Şi-a închipuit, probabil, că-1 mai poate cumpăra cineva.

·

Sică iubeşte banii !... Foarte frumos... Dar pentru asta nu era nevoie să facă atîta teatru...

·

în teatrul lui Sică Alexandrescu, primele roluri le-au jucat întotdeauna casieriţele.

·

Cînd am fost asociat cu Sică Alexandrescu, eu luam dividende la pagubă şi el procente la cîştig.

·

Niciodată nu m-am simţit atît de singur, ca atunci cînd am colaborat cu Sică Alexandrescu.

Să se ştie ! Pe Sică nici nu-1 critic, nici nu-1 comentez, îl public numai.

Fiind un bun tehnician de teatre, Sică şi-a montat totdeauna piesele pe „rezistenţa" altora. (Fireşte, în înţelesul electric al cuvîntului.)

în gramatica noastră de colaborare teatrală, Sică mi-a schimbat numai virgulele. Şi în cea aritmetică, ţifreîe...

Totdeauna, în teatru, Sică a umblat pe... vine... (Pînă i-a dar locul lui Bereşteanu.)

·

Nu ştiu dacă Sică m-a furat în timpul colaborării noastre. Sînt însă sigur că m-a ciupit... Şi-acum registrele noastre de-atunci au rămas cu vînătăi în scripte.

·

Fiecare om e un fel de teatru gratuit pentru toţi spectatorii lumii. Repertoriul lui e vast şi variat: farse, comedii, tragedii, piese de salon etc. ! Rolurile din toate piesele i le joacă cuvintele (marii lui interpreţi). Din cuşca lui — ca un sufleur — sufletul le suflă... Mintea le pune în scenă. Fantezia îi^ pictează decorurile, cînd nu i le dă viaţa de-a gata. Şi neîntrerupta stagiune a omului în viaţă — cu imensul şi variatul ei repertoriu clasic şi modern, doct sau deşănţat — atunci cînd, totuşi, se întrerupe odată cu directorul care moare în culisele ultimului spectacol, moare, solidar şi întreg, ansamblul care 1-a servit.

·

Mari dimineţi de noiembrie. Soarele se plimbă de braţ cu toamna, la Şosea...

Şi amîndoi se mint unul pe altul, avînd totuşi cele mai bune intenţii de sinceritate fiecare...

14 noiembrie

Fapte diverse

Astăzi băiatul meu şi-a primit bicicleta „măsură de om întreg", pe care i-o făgăduisem de la 1 iunie, ziua lui de naştere, cînd a împlinit nouă ani. (Pînă în prezent a avut biciclete pe două roţi — „sfert", „jumătate" şi *„trois quarts".)* Numai că nu i-am cumpărat-o eu, ci mama, care, din banii încasaţi pe vînzarea casei de la Cîmpulung, i-a dăruit optsprezece mii, echivalentul bicicletei.

Aseară, după două ore de formalităţi — care întrec orice închipuire, cel puţin pentru mine, care scriu diverse chestii împotriva birocraţiei — am izbutit să *plătim* bicicleta, la „Fero-metal" de pe Smîrdan. Am fost trimişi, după plată,, peste drum, la depozit, s-o ridicăm. Şi după ce — altă jumătate de oră — ni s-au cercetat „scriptele" respective, am fost poftiţi să venim „mîine" (respectiv azi), ca să ne ridicăm „obiectul". Nu pot, nu vreau să descriu „mutra" lui Bobită, cînd a auzit că trebuie să aştepte pînă a doua zi, ca să-şi poată lua visurile de ghidon. Parcă era o lacrimă dulce şi mare, încremenită sub şepculiţa lui de şcoală elementară.

Pe drum, spre casă, i-am vorbit numai despre revoluţia franceză (versiunea mea proprie) : şi aceasta din două puncte de vedere. Pe de o parte, fiindcă „istoria" timpului îl interesează deosebit şi, pe de altă parte, fiindcă (şi mai ales) pe vremea aceea nu existau biciclete, ca să mai poată veni vorba despre ele.

Băiatul meu s-a culcat, din această cauză, cu bicicleta în gînd, în somnul lui de după-masă, şi Annie mi-a spus că» în tot timpul somnului, Bobită a pedalat sub cuverturi, cu „toate" picioruşele lui proprietare ale unui vis împlinit în realitate şi prelungit din ea, mai departe, în el.

*

Toamna, fără plajă, pe terasă. Băi de soare-copt şi neverosimil în marea linişte a ultimelor petunii cu parfumurile ude de amintirea ploilor de-acum cîteva zile.

Sănătatea mea îmi dă de gîndit. Chiar de „reflectat".. Gîtul meu e o rană cu ghiventurile dureroase. Sînt afon complet de două zile. Noroc că, totdeauna cînd am avut de spus ceva „serios", m-am exprimat prin scris.

Venind spre casă cu bicicleta şi cu Bobită (el o ţinea mîndru şi posesiv de ghidon iar eu îl ţineam — în ochi — umil şi avar), m-am întîlnit, în dreptul ruinelor Naţionalului, cu lancovescu — proeminent, fireşte, într-un grup de actori.

Am „delegat" pe Gîmă (un tînăr actor şi talentat, investit oficial cu calitatea de *simpatie* a mea) să ducă, pînă acasă, bicicleta şi băiatul. Iar eu cu lancovescu am plecat la „Caviar", îa un păhărel aldămăşesc de „Vieux mare", dîndu-i şi Iui Gîmă cuvenita întîlnife tot acolo. Păhărelele de „Vieux mare" — după două, cînd se închide localul — s-au transformat în sticle de „Pinot-Noir", la o bodegă de stat şi s-au prelungit pînă la nouă seara. („Societatea" fiind completată, în parcurs, cu Noris şi Fanache Teodorescu.) lancovescu, în mare vervă. Parcă „moussâ" ca şampania, în replici. Am rîs, aşa cum ştim să rîdem *numai* noi doi, pînă cînd ne-am dat seama — după clienţii care ocupau mesele din local, pentru fripturi şi mititei — că s-a făcut noapte bine şi orele au devenit... înaintate.

Şi, părăsind localul, nu m-am putut împiedica să nu constat, ca să-1 enervez pe Iancu, cu un ultim calambur : „Ce *mari* sîntem noi, Iancule, printre toţi mititeii ăştia... Parcă-am fi patricieni!"

16 noiembrie

JNu ştiu ce să mai cred cu sănătatea mea. Din două, una, însă : ori boala începe să facă gît, ori gîtul meu vrea să mă enerveze, numai aşa, de boală.

Toamna însorită care se menţine de cîteva zile, pare că «e o primăvară nemăritată.

20 noiembrie

Pro domo

Mama e grav bolnavă. După telefonul — trist şi discret al lui Mihai — am plecat la ea. (Locuieşte la frate-meu, Mihai.) Nu, n-am plecat spre ea, propriu-zis ! Şi nici n-am mers, nici n-am alergat, nici n-am zburat. M-am întins numai, pînă la ea... Mi s-a părut că aşa pot să ajung la căpătîiul ei mai repede.

Pe stradă, în drum spre patul mamei... (fiindcă, din clipa de cînd e bolnavă, mama nu mai are pentru mine casă ; are numai pat) aveam impresia că cerul de plumb aî cartierului se lăsa din ce în ce mai jos şi mai greu, cu cît mă apropii de ea... Şi m-am gîndit, ud şi imens, la al ei, în ploaie. Nu cumva cerul se lăsa atît de jos, ca să-i iasă. înainte ? Să fie mai aproape de ea ?

Fiindcă — mama şi cerul — s-au iubit, toată viaţa eL

în odaia mamei de bolnavă, cînd am intrat, mirosea numai a noi, a copiii ei.

Pe patul ei de suferinţă, mama semăna a mort, nu a moartă. Şi am răsuflat uşurat. Asemănarea nu era, deci, o> aluzie personală.

Oricît de gravă ar fi boala mamei, nu mi-e teamă de primejdia ei şi a diagnosticului — clătinat din cap — al medicilor. Şi asta, fiindcă eu ştiu precis că mama nu moare decît în ultima clipă a vieţii mele.

Mâicuţo ! Să nu mori. Mai iubeşte-ne !

Primul doctor a fost chemat, în pripă, la unsprezece noaptea. Diagnosticul lui : nimic alarmant. Al meu : ba da L Şaptezeci şi trei de ani pe care îi are. ^-

Am vrut s-o fac pe mama să rîdă... şi am izbutit s-o fac să rîdă pentru mine... Ca să fiu eu mulţumit că am izbutit.

Aşa cum sta întinsă pe pat (care în realitate e un somptuos şi moale divan „maur", ca un sarcofag de puf), cu pleoapele grele şi moi de febră, cu mîinile abandonate „pentru puls" în mîna doctorului — ca două aripi, la pensie, care au renunţat la zbor — sînt sigur că mama se visa moartă şi se gîndea ce facem noi, fără ea, în viaţă...

N-aş fi crezut că dragostea mea pentru mama este într-o atît de strînsă legătură cu termometrul... Numai că ne-o afirmăm în raport invers... Cu cît a lui scade, cu atît creşte a mea.

Dacă iei temperatura unur cadavru (oare cît o fi ?) şi o scazi din 37° — cît are omul viu şi sănătos — afli temperatura normală a vieţii, la subţioară.

Dragostea mea pentru termometru creşte în raport direct cu scăderile lui.

Cînd am plecat de la mama, după miezul nopţii, adormise. Aibă, pură, liniştită, de parcă toată viaţa ar fi fost directoare la o pensiune de îngeri.

Niciodată Mihai nu mi s-a părut atît de frate cu mine, ca astă-seară lîngă patul mamei.

Mihai arde un număr fix de bucăţi de lemne pe zi. Astă-seară, însă, şi-ar fi pus pe foc şi cutia de şah a copilăriei lui (o are de la cincisprezece ani), dacă ar fi fost frig în odaia mamei.

Cînd le moare mama, şi bătrînii sînt numai nişte copii orfani.

Cu mama începe şi se sfîrşeşte... copilul.

Moartea îţi face totdeauna semn cînd vine. Dar nu cu ochiul. Cu doctorul.

Astă-seară, după consult, doctorul ne-a dat „toate asigurările" că maladia mamei este *gravă,* fără să fie *alarmantă,* Aş fi preferat contrariul... Alarmantă, fără să fie gravă,

•

O boală nu este gravă decît atunci cînd doctorul primeşte onorariul, după prima vizită...

Doctorii te vindecă de viaţă. Şi, moartea, de doctori.

Nu sînt rău cu doctorii, Sînt numai client.

Aseară Kitty a rămas lîngă patul mamei, ca s-o vegheze intr-un fotoliu. Frate-meu, în altul, ca s-o ajute, la nevoie' Mumai eu am plecat acasă, ca s-o evoc...

I-am spus astă-seară lui frate-meu: „Trebuie să ne obişnuim cu gmdul morţii mamei... ca să sufere ea mai puţin, cmd s-o desparţi de noi !"

— Marele tau avantaj — îmi spunea tot astă-seară, trate-meu — este ca tu poţi să suferi literar... ca un scriitor. Lu msa sufăr vulgar, plat, ca ultimul dintre cititori Şi durerea mea doare mai rău. Că rămîne singură, întreagă, curata. Fara flori de stil.

— E prima dată cînd te văd şi pe tine că faci literatură, i-am răspuns.

Dacă acum un ceas (ori două, ori nouă, ori nu mai ştiu cîte), cînd mă întorceam acasă de la mama — strîns în mine ca un melc rece şi sleit, sub ploaie — m-ar fi întrebat cineva cum mă cheamă, sînt sigur că i-aş fi răspuns aşa : „Nu ştiu !... Din tot ce-am văzut, am auzit, am citit, am învăţat şi am făcut o viaţă întreagă, în clipa asta nu-mi mai amintesc decît un singur lucru limpede : că mama e grav bolnavă !"

Acum cinci minute a sunat telefonul. Apelul lui mi s-a sfredelit — ca un pumnal, răsucit, lung şi repede — nu în timpane. Direct în plinul inimii... Drumul de la masa mea de lucru pînă la receptor, în oficiu, a fost un singur salt peste principii. Ca al unei capre negre, care aude, aproape, cel dintîi glonţ al vînătorilor pe care îl presimte.

La telefon, Mihai. Cu vocea iui normală. Descătuşată din „menottele" în care i-o lăsasem strînsă. Cîteva cuvinte numai ; dar limpezi, uriaşe, tonice, ca nişte ceruri de vară deschise, unul după altul, între aceleaşi muchii de zare: „Temperatura mamei a scăzut. Pulsul şi-a luat bătaia normală. Culorile au revenit — un pic obosite, ca dintr-o excursie — pe obrajii ei... Totul, «bine», a mai adăugat. Poţi să te culci liniştit. *Eu* ţi-o spun !"

Şi-a început să plîngă receptorul, cald şi omeneşte, şi „frate" cu al meu !

După telefonul de-adineauri am făcut o pauză. în scris, în viaţă şi în timp... O pauză mare, atît cît îi trebuie unei batiste curate să se facă udă şi mototol în mînă.

Mi se pare atît de departe de unde viu (de la telefon Ia masa mea de scris), încît nu mai ţin minte nici în ce zi am plecat de-acolo şi nici în ce an am ajuns aici.

Şi-acuma, „maestre", fiindcă noaptea mai e încă albă, hai să ne jucăm „de-a gîndurile", vorba lui Bobită, din „copilăria" lui. Şi iată cum s-a născut acest joc. Băiatul avea cinci ori şase ani. într-o zi — nu ieşise de-o săptămînă din casă, fiindcă fusese „bolnăvior" şi se plictisea ca o jucărie mai mare printre celelalte — mi-a făcut o propunere :

— Tati! Hai să ne jucăm de-a ceva „nou", că pe celelalte le ştiu !

Eu, la rîndul meu, îmi pusesem plictiseala, picior peste picior, într-un fotoliu şi stam aşa, fără *scop* şi fără interes — inanimat şi inutil, ca o jucărie defectă, în mărime naturală,, în odaia rece a jucăriilor din gîndurile mele. Nici măcar nu fumam, de „defectă" ce eram. Aşa că propunerea Iul fiu-meu a fost mai mult decît binevenită.

— De-a ce ? l-am întrebat. Stii tu vreun joc nou ?

— Da!...

— Ce vorbeşti ? ! (M-am minunat, oarecum gelos, fiindcă toate jocurile Iui *vechi,* de pînă acuma, i le inventasem eu.) Şi cum se numeşte jocul ăsta nou ?

— De-a gîndurile, mi-a răspuns copilul.

— De-a gîndurile ? Şi cum se joacă jocul ăsta ?

Bobocelul de trandafir roz, care îi ţinea loc de gură pe vremea aia (acum, de cînd i s-a ridicat un pic buza de *sus,* „guriţeta" lui seamănă mai mult a floare de gura-leului) şi-a strîns petalele în jurul lui însuşi, cum îşi strînge o fată în propriul ei jur rochia de vară, cînd i-o bate vîntul şi ştie că n-are „jupon" pe dedesubt.

— Cum se joacă jocul ăsta ? Nu ştiu ! Spune-mi-1 tu... tati !

— Da, dar nici eu nu ştiu, tăicuţule, jocul ăsta. Tu trebuie să ma înveţi cum este.

Puii de rîndunică, din ochişorii lui, şi-au înălţat deodată ciocurile spre mine, ca două semne ascuţite şi vioaie de lumină.

— Vrei să-ţi spun eu cum se joacă „de-a gîndurile" ?

—- Da ! Şi ne jucăm...

— Atunci, uite cum este jocul... Tu stai aici, pe fotoliul ăsta, şi te gîndeşti serios la ceva de-al tău şi eu viu ca să te plictisesc... Şi pe urmă mă *prefac* că mă gîndesc *eu* la ceva de-al meu şi tu *nu* vii să mă plictiseşti.

— Dar ce fac, atunci ?

— Te duci pînă la librărie, la „Pavel Suru" şi — pînă termin eu să mă gîndesc — îmi cumperi cutia de soldaţi care este în vitrină... Şi îmi iei şi tancul care este alături de ea„ în vitrina cealaltă...

Bobită :

Vreau să-1 conving că nu trebuie să-i fie frică „la vîrsta lui" (cinci ani) să intre într-o odaie cu lumina neaprinsă-

— Tăticule î Zău că nu mi-e frică... Dar nu mă duc», fiindcă, înţelegi tu, mie mi-e teamă să nu-mi fie frică !

·

Fabulă : Focul şi Incendiul.

Morala : Focul poate să ardă o casă, dar la incendiu nu poţi să găteşti o ciorbă.

Cînd bărbatul e deştept ca un proverb, nu se însoară niciodată cu o femeie... zicătoare.

*

Mitică :

— Cîinele meu, am observat că preferă, cînd îi vorbesc„ toate cuvintele terminate în „os".

— Ai noroc. Al meu le preferă numai pe cele terminate în carne.

Omul ăsta a avut atîta ghinion în viaţă, încît, dacă s-ar mai naşte a doua oară, ar fi în stare să se nască în ziua de „sfîrşitul pămîntului".

— Mămico. Eu aş vrea să mă fac sfînt... zice copilul, cu înclinări mistice.

— Nu, nu !... Că-ţi prăpădeşti acuarelele din cutie, cînd te pictezi! răspunde mama cu aplicaţiuni practice.

Şi ce mai „dramă religioasă" s-ar putea scoate de aici, dacă ar scri-o unul dintre mitropoliţii scrisului dramatic.

.

Cocoşul meu cîntă înapoi (ca un ceas care merge în urmă). Ori, poate, merg zorile înainte (ca unul care avansează). Fiindcă nu sînt niciodată de acord.

.

De cînd i-am pus cocoşului meu numele „Chantecîair", face pe Edmond Rostand, cu găinile prin curte... Aşa că, în loc de ouă, găinile mele fac versuri, de vreo zece zile.

Toamna, cînd plouă, metropolele circulă cu galoşi, oraşele de provincie în ghete (cu pantalonii suflecaţi deasupra) şi satele lipăie desculţe prin noroi.

Mi-am întrebuinţat picioarele nu ca să merg cu ele. Să avansez.

.

Unii oratori sînt muţi de autoadmiraţie, cînd vorbesc.

.

Totdeauna mă adresez cuiva, cînd vorbesc singur.

.

Oglinda : prima sală plină a actorului.

în oglindă, femeia se admiră şi bărbatul se controlează.

De cînd există oglinzi, s-a dublat lumea.

La început, femeia, în oglindă, se priveşte ; pe urmă, se vede. Şi, în cele din urmă, se revede.

.

Mă uit în oglindă ca să mă observ, nu să mă văd.

.

Femeile se privesc în oglindă, ca să le vedem noi.

.

Cea mai de temut rivală a femeii este oglinda ei din tinereţe.

.

Oglinda vede tot ce spune şi femeia spune tot ce vede.

.

Şi femeia şi oglinda vorbesc din spate.

.

Cînd femeile se privesc goale în oglindă, văd totdeauna un bărbat.

Oglinda : soare industrial.

.

Poţi să vorbeşti ce vrei în faţă oglinzii, că nu se vede ce spui.

.

La patruzeci de ani, în faţa oglinzii, bărbatul e resemnat şi femeia alarmată.

.

Cocoşaţii se uită în oglindă numai ca să-şi facă cravata.

Dragostea, în oglindă, îţi dublează forţele... vizuale.

•

Oglinda nu minte. Relatează !

•

— Cînd ţi se sparge oglinda, te aşteaptă şapte ani de nenorociri.
— Inexact! Numai trei, că pe urmă m-am divorţat.

•

în încăperile în care se expune un mort, toate oglinzile se acoperă. Probabil, ca să nu vadă defunctul în ce situaţie a ajuns.

•

S-o fi văzînd, oare, *ceva,* în toate oglinzile despre care am scris pînă acum ?

Plouă, plouă, plouă! Ca.„de Bacovia". (Pe unde şi-o mai fi plimbînd mucegaiurile de aur sărac şi umezelele de perle triste, săracul ?) Mi-am înfăşurat pledul pe genunchi şi mi-am pus mai îndesat bascul. E atît de frig în biroul meu, acum, spre dimineaţa care îşi pregăteşte brumele ude, încît şi fumul ţigărilor mele s-a răcit. Şi din albastru, cum era, s-a făcut vînăt de frig. Este a patra noapte în şir pe care o duc scriind pînă a doua zi, la trei, patru după-amiază. Azi, la trei p.m. am terminat scenariul pentru „Romfilm". Am născut greu, muncit, ca o femeie care nu şi-a dorit copilul.

Fără să-mi fie „sfărmate" (vorba lui Eminescu), *organele* îmi sînt absente. Nu le mai am. Parc-am rămas numai un fel de căptuşeală a mea, în haine... Un fel de „gol" care mă reprezintă şi îmi ţine locul, încheiat în nasturii lor. Iar ^maestrul" (tot vorba lui Eminescu, in completare) nu e, din nefericire, nebun... E mai rău decît aşa... Ostenit... Ostenit pînă la durere fizică. Şi pleoapele mă dor, sub dioptrii. Şi mă doare şi frigul din casa, şi cel din mine, şi cel de afară... Şi mă dor şi zorile care se anunţă dintre ceţurile nopţii, grele de ploaie şi gonite spre periferii, şi mă doare toată truda asta a gîndurilor obosite şi culcate grămadă pe jos, pe scîndurile creierilor, cum mă dor şi degetele frînte şi îngenuncheate în falange — într-o atitudine de devoţiune — în jurul stiloului cu sutană neagră de ebonit călugărit.

24 noiembrie

Pro domo

Mama s-a însănătoşit. în sfîrşit, intru în convalescenţă.

Maladia mamei a fost un avertisment : *La sonette d?alarme*. Un şoc uşor cerebral, fără urme deocamdată, dar cu urmări, dacă nu e cuminte. Orice efort fizic îi este interzis în viitor. Şi orice supărare, cît de neînsemnată, au spus doctorii.
— Nici la „bellotte" nu am voie s-o bat ? am glumit eu..
— Nu! a răspuns „serios" doctoral... S-ar putea s-o» enerveze şi nu *mai* are voie !
Va trebui deci să mă gîndesc la un sistem — atent judecat — ca să mă las bătut, în viitor, fără să bage ea de seamă.

A doua zi, după criză, toată după-amiaza am fost „de gardă" lîngă patul mamei, înlocuind pe Kitty, chemată la treburile ei. (Frate-meu la ale lui.)
Focul duduia în sobă. Mama, mai liniştită, zăcea totuşi pe patul ei. Eu citeam într-un fotoliu. Afară parcă se pregătea să înceapă să ningă, din cerul jos şi uscat. Şi deodată,, mama :
— Tudore, pune-ţi un pled pe genunchi, să nu răceşti^ pînă se încălzeşte soba. Trage groaznic pe sub uşa din faţă !
Bolnava mă îngrijea. Tot ea pe mine...

•

Fapte diverse

(Din ultimele zece zile)

M-a vizitat Elly Roman şi colaboratorul lui, A. Felea. (Un tînăr subţire şi la propriu şi la figurat. Talentat cred, judecind după „textele muzicale" pe care le-a scris pînă acum. Tot el şi tot pe muzica lui Roman le-a scris şi pe cele din comedia mea muzicală *Inc o dragoste pe lume,* jucată acum cîţiva ani la „Teatrul din Sărindar". Să-1 vedem acum şi la *longvie haleine,* că de respirat, respiră bine.)

Am acceptat să scriu libretul unei operete — în colaborare cu ei — operetă cerută de „Teatrul de operetă de •stat", deschis curînd la fosta „Alhambra". Titlul (stabilit dinainte de ei) : *Cîntă Dunărea.* Subiectul : Canalul...

lată-mă, aşadar, ajuns şi la Canal. *Mais, qu importe le flacon, pourvu quon ah l'ivresse.* Fiindcă, din viitoarele tantieme, sper să-mi iasă măcar cîte-o sticlă, două de vin, din cînd în cînd.

•

într-o seară, la „Dobrică", cîteva ore foarte agreabile, cu Jean Steriade, Dărăscu şi Miracovici. Trei pictori mari. Trei poeţi ai culorilor. Trei conferenţiari ai luminii. Am hotărît să ne întîlnim, o dată pe săptămînă, în viitor, la mine. Plus, bineînţeles, partenerul lor obişnuit de masă şi şeful ei spiritual : lancovescu !

Mare pictor şi el, dar de cuvinte. Steriade mi-a oferit un portret de-al meu, pentru care m-a rugat să pozez. E un dar pe care l-am acceptat cu recunoştinţă. Şi nu de poză...

Am cinat cu Baraschi la mine. De curînd a fost numit rectorul Academiei de arte plastice. Dar noi n-am vorbit despre asta...

Am vorbit numai despre Cîmpulung, în ale cărui „clase primare" am fost colegi de bancă şi de bătăi în recreaţie.

•

Sănătatea mea, neglijată în ultimul timp din „motive binecuvîntate", cu fiecare zi ce trece, lasă şi mai mult de dorit. Drept care, din zi în zi, mi-e şi mai mult dor de fosta, mea sănătate, care — am impresia melancolică nereconfortantă — a trecut în tărîmul amintirilor, ca o fostă zînă pensionată prematur din basmele mele trăite.

•

Replici (pentru piese nescrise) :

Mai bine să n-ai caracter, decît să ai două.

•

Nu trebuie să fii modest! Să te naşti. (A fi modest, nu trebuie să fie un act de voinţă, ci unul de vocaţie.)

Dacă n-ar fi existat viţii, nu s-ar fi observat virtuţile.,

Virtutea unora trăieşte din viţiile altora. (Viţiul întreţine: virtutea.)

•

Dacă toţi oamenii s-ar fi născut cu virtuţi egale, cea_ dintîi religie ar fi trebuit să propage viţiul.

închipuiţi-vă o ţară în care toţi oamenii (locuitorii ei}-ar fi regi egali. Ori deopotrivă de bogaţi, ori la fel de săraci... Şi dacă aveţi talent, scrieţi un libret de operetă din asta(căci altceva nu se poate).

Bineînţeles, opereta urmînd să se joace pe scenele ţărilor de primprejur.

•

Atîta timp cît pămîntul are diferenţe de nivel — văi şi munţi, şesuri şi dealuri etc. — nu poate exista egalitate pe-

lume, lumea fiind un pămînt viu şi în veşnică prefacere ca şi el.

Odăile au „clima" lor, ca şi diferitele regiuni ale pămîntului. Şi locuitorii respectivi — unul sau milioane — nu pot fi, de aceea, niciodată de acord. Nici în două odăi alăturate, nici în două ţări vecine.

Pămîntul : Un „grand-hotel" care găzduieşte toţi pasagerii pămîntului, în trecere ! Dar fiecare cameră găzduieşte nu un om, ci un popor, aceste camere numindu-se obişnuit ţări.

închipuiţi-vă un hotel în care toţi pasagerii ar trăi şi ar dormi cu uşile deschise ! Acelaşi lucru, dacă v-aţi închipui o lume în care toate ţările ar trăi cu frontierele vraişte.

Gîndesc pentru alţii, dar trăiesc pentru mine.

•

Viaţa e unică şi moartea colectivă.

•

Sînt generos din egoism. îmi face plăcere să dau.

•

Cînd rabzi de foame, nu hrăneşti pe nimeni.

Pe Dumnezeu l-au inventat profeţii şi l-au brevetat babele.

Trebuie să-ţi trăieşti viaţa numai pentru tina, fiindcă nu ştii niciodată cît o ai. Altruiştii sînt ori nesinceri, ori bolnavi de stomac.

Sînt egoist numai în ceea ce priveşte viaţa. Că n-am decît una singură... Haine, pălării, ciorapi, bani, gînduri etc. pot să dăruiesc bucuros şi generaţiilor viitoare.

Aş fi în stare să mor, eventual, „pentru patrie'', din simţul obişnuit al datoriei, din bravadă, din neputinţa de a face alt fel. Dar din convingere, niciodată, convingerea mea fiind că cel care îşi iubeşte cu adevărat patria trebuie să trăiască pentru ea.

•

Din toate „replicile" pe care le însemnez în paginile caietelor mele (ridicate actualmente, după cum se vede, la rangul de... registre), replici notate aşa cum îmi vin, otova, fără intenţie sau obiectiv precis, n-am întrebuinţat, cu *m*-tenţie, niciodată, niciuna, în lucrările mele literare... Fără să vreau, citate din memorie, poate. Aşa a fost şi cu *»\tx~*barul" meu din clasa a Il-a de gimnaziu, cînd învăţam botanica... Mi l-am comandat la „Librăria, Tipografia şi Legătoria de cărţi, Gh. Vlădescu" (săracul nea Gheorghe, tipograful care mi-a tipărit şi primul volum de versuri ! Parcă-1 văd, cum se zice obişnuit. Dar eu îl şi văd, de-adevărat, înaintea ochilor, în clipa asta. Cu ghete cu elastic, călcînd cu ele în afară, în triunghiuri cu baza totdeauna înainte ; cu căciulită „Luter", tăiată ca un ghioc la mijloc ; cu lanţul ceasornicului din buzunarul vestei — îl ştiu, era marea lui fală, că se-ntorcea la opt zile, cînd aveam eu opt ani — şi cu toată bonomia blondă a mustăţilor, pleoştită ca o dojana lirică peste lipsa de modestie a dintelui de aur din faţă), mi l-am comandat zic, cu file de hîrtie groasă, cu scoarţe de mucava şi cu 25% rabat, fiindcă cumpăram, tot, numai de la el. (Vorba vine, că „jucării" luam de la Staicu, iar bile, poze şi mărunţişuri de la librăria lui Gheorghe Vasilescu, care vara putea a picioarele lui şi a mucava udă şi iarna tot a mucava udă şi a picioarele lui, însă cu o boare nouă pe deasupra, de şoşoni cu pîslă încinsă sub frecarea tîrlicilor „de gîţe" din interior.) Tot anul — şi iarna chiar, cînd florile mamei din verandă mi-au oferit frunze

şi flori rare de exemplare botanice exotice — am cutreierat^ după anotimp, dealurile, grădinile, livezile — ba chiar şi munţii, cu ocazia unei excursii şcolare, în mai — aducînc! din majestatea rece a singurătăţii lor cîteva flori de „edelweiss" (Floarea reginei) cu frunzuliţe de fetru fin şi subţire şi cu flori gingaşe de velur seniorial.

Fiecare floare, fiecare frunză, fiecare plantă era lipită frumos, curat, pe fila respectivă şi cu numele dedesubt, scris cu peniţa ronda, în casete cu marginile colorate cu creioane „Faber".

La sfîrşitul anului, profesorul meu de botanică, „nea Niţă" (Albiniţă Ştefănescu — un omuleţ mic, agitat, comic„ cu mustăţi de mandarin de pe ceştile de ceai şi cu o pălărie rotundă cu fundul turtit şi băgat înăuntru, ca scuipătoarea de la „Clubul Conservator" de la intrare) m-a felicitat pentru ierbar: „Bravo, dom'le, bravo ! Frumos, dom'le, frumoşi Nota zece, dom'le, zece !" Şi mi 1-a reţinut pentru expoziţia de fine de an a gimnaziului.

Şi de-atunci florile mele, culese de pe toate coclaurile copilăriei, îngrijite şi lipite frumos pe paginile ierbarului, au rămas pentru totdeauna acolo (în dulapurile galbene cu geamuri de sticlă ale „muzeului" de ştiinţe naturale, cu viezurii duhnind a naftalină şi cu maşina „Whimsurst" frecată cu pămînţel la poli) şi niciodată, în nici o împrejurare afară de asta, nu m-am mai servit de florile lui, care, de fapt, erau florile mele. Florile copilăriei mele, presate pentru totdeauna între scoarţele de mucava vînătă şi cu vinişoare albastre... Ori, poate, cine ştie, s-or fi reîncarnat — fără să-mi dau seama — în „florile" mele de stil din maldărele de „ierbare literare" de mai tîrziu.

•

Observ (acum în scris, oral am observat mai de mult) că în însemnările astea fără cap (al meu) şi coadă (a celor care le vor citi) m-am obişnuit, de cîtva timp, să „tratez" .— în fiecare „şedinţă" pînă la *„meşteşug",* uneori pînă la epuizare — pe baza lui, primul *subiect* (să-i zic aşa) care îmi cade din cap, ori din peniţă. Nu ştiu dacă e bine ori rău, şi nici nu mă interesează din punct de vedere al *tehnicii* acestor notiţe, fiindcă n-am nici una prevăzută şi studiată. Cred

însă că acest „sistem" (nepreconceput) frizează grav monotonia, pe care, chiar dacă n-o remarc pe hîrtie, o „simt" în gîndurile „emitente" care se plictisesc şi încep să caşte în propria lor companie. Deci : atenţiune pentru viitor, maestre ! Cînd încep să-ţi caşte gîndurile, du-te de te culcă !

•

Astăzi de dimneaţă, pe la şase, cînd am deschis geamurile ca să iasă fumul din biroul meu, am văzut pe unul din locatarii de pe strada mea (pe care îl cunosc bine, fără să rştiu nici cine e, nici la a cîta casă depărtare locuieşte de casa mea) trecînd prin ploaia stătută spre piaţă, cu o plasă mare, de bumbac pescăresc (pe care i-o cunosc demult şi foarte bine) agăţată de două degete ale mănuşii de lînă (tricotată „în casă") şi rupte, geamăn, la vîrfuri, E un omuleţ «de circa şaizeci de ani, cu barba mică — ca şi făptura iui — şi totdeauna îngrijită, ca şi restul său. Poartă toamna pălărie „melion", roasă în fund ; iarna căciuliţă de carachiul (tocita pe margini), primăvara o pălărie de fetru (murdară de atîtea „daturi" la spălat), şi vara o canotieră de pai, vopsită cafeniu (culorile închise, *se ştie,* nu atrag razele solare).

De trei ani, de cînd ne-am mutat aici, ori de cîte ori (şi foarte des) deschid ferestrele dimineaţa, îl văd ducîndu-se ori întorcîndu-se de la piaţă. Cum l-am; văzut şi astăzi. Trecînd spre piaţă — mic, curat sub mizerie — vioi şi în disproporţie dimensională cu plasa şi întorcîndu-se după un ceas (cînd închideam geamurile ca să-mi reiau lucrul „aerisit"), tot aşa cum trecuse ! mic, curat sub mizerie, cu plasa mai mare — la „scară" — decît el şi cu pălăriuţa lui tare, *tot* aşa de ridiculă, de desuetă şi de preponderentă pe vîrful capului. Acum însă, la întoarcere, nu mai era vioi... Mergea încet, fără nici un interes să ajungă mai repede acasă... Şi, văzînd agăţată de cele două degete ale mănuşii sparte în vîrfuri plasa goală şi tragică între ochiurile ei de bumbac „pescăresc", am înţeles drama mică (ori poate uriaşă) a acestei întoarceri de la piaţă. Astăzi — din motive care îl privesc — moşuleţul meu s-a dus, ca de obicei la piaţă, nu însă ca să cumpere ceva. Ca să vadă numai, ce ar fi vrut (ori ar fi trebuit) să cumpere.

— Unde-ai umblat două ceasuri ?
— Nicăieri ! Era să mă duc undeva, dar m-am răzgîndit şi m-am dus în altă parte.
— Unde?•
— Nu ştiu. în nici un caz acolo unde plecasem.

•

— Eu cred că tu eşti nebun, dragă ! Caută-te !
— Asta şi fac ! Mă caut şi înnebunesc că nu pot să ma. regăsesc.

• *

— Ascultă-mă pe mine, fetiţo că eu îl cunosc bine. Asta e un om fără suflet.
•— Dar tu ştii ce bani are ? Cu banii lui pot să-mi cumpăr suflet de la altul.

•

Se afirmă că Napoleon a fost de „neam bun". Se poate î Dar prea mult neam.

Neamurile lui Napoleon n-au avut patrii. Au avut numai ţări.

Napoleon n-a învins niciodată. Armatele lui, totdeauna... De aceea, la Waterloo, cînd a vrut să învingă el, personal, armatele au pierdut bătălia.

•

O fi avut Napoleon geniu. Dar dacă n-avea „baftă", nu s-ar fi observat. Murea maior de artilerie la pensie.

•

Cînd 1-a părăsit norocul, Napoleon n-a mai avut nici geniu.

în toată viaţa, ascensiunea, gloria şi legenda lui Napoleon a fost ceva operetistic. Fiindcă numai în operete împăratul din actul întîi poată să ajungă „primar" la Elba, în al doilea şi în al treilea, el — tată, ginere, socru, frate, cumnat şi făcător de regi — să moară la Sfînta Elena, ca un isprăvnicel dat afară din slujba istoriei.

Dacă avea cu adevărat stofă de împărat în el, Napoleon trebuia să se împuşte în ziua cînd s-a încoronat. Ar fi fost singura soluţie ca să moară pe tron.

în campania din Rusia, „vulturii imperiali" de pe stindardele armatei lui Napoleon au degerat, fiindcă aveau pene prea puţine şi recente pe ei. Iar „grenadirii" au.îngheţat în nămeţi, fiindcă prea rapid fuseseră transformaţi din vrăbii în şoimi. Evoluţia de la baligă la azur, nu se poate efectua printr-un simplu decret imperial. Şoimii nu se pot hrăni cu baligă, şi nici vrăbiile cu azur. Chiar dacă ăsta ar fi un articol de constituţie.

•

în locul lui Napoleon, eu nu muream „nici mort" la Sfînta Elena. *Dispăream* la Tuilleries...

Marea greşeală a lui Napoleon este că, după ce a ştiut să ajungă împărat, n-a mai ştiut să şi fie.

•

Revoluţia franceză a decapitat un rege, ca să improvizeze un împărat.

•

Napoleon : ultima operetă de succes a istoriei.

Cea dintîi manifestare a geniului lui Napoleon a fost Josephine Beauharnais.

.

Ceea ce 1-a pierdut pe Napoleon, este că, în clipa în care s-a proclamat împărat al Franţei, a crezut că şi este într-adevăr.

.

Toate bătăliile lui Napoleon au fost cîştigate de norocul lui, comandat de generali francezi.

.

Armatele lui Napoleon n-au murit niciodată pentru el, ci, totdeauna, pentru Franţa, în numele căreia se afla în fruntea lor. O singură dată, la Waterloo, soldaţii francezi au luptat pentru Napoleon... Şi-atunci Franţa a fost învinsă.

Un om care a putut să scrie „scrisorile" pe care le-a scris Napoleon Josephinei, n-ar fi trebuit să ajungă niciodată împărat. Trebuia mutat în „arma cavaleriei" şi ţinut locotenent, bun în grad, pînă la sfîrşitul vieţii.

.

Copilul lui Napoleon n-a fost făcut pentu el, ca tată, ci pentru imperiul lui, ca suveran. De-aceea a fost neviabil, ca şi imperiul pentru care a fost creat.

25 noiembrit

Mă simt atît de plecat din mine, încît îmi vine să-mi dau un telefon ca să mă interesez ce mai fac.

.

Eu apun ! Nu mor...

.

Moartea e o necuviinţă. Cum e posibil ca să stai culcat, cînd toţi musafirii stau în picioare ?

.

In ziua morţii mele aş vrea să am o premieră. Dar publicul să nu ştie că pentru autor s-a lăsat „cortina cea mare". (Am scris o piesă, acum cîţiva ani, cu acest titlu. Nu e încă jucată.)

.

Vreau să mor discret, ca parfumul ! Să nu mă văd, dar să fiu prezent în marile şi permanentele mele desfăşurări de esenţe pentru nările subţiri ale lumii.

.

Nu m-am adunat niciodată tot la un loc, de teamă să nu fiu prea mare şi să-mi compromit siluieta cu care am circulat obişnuit în viaţă.

.

Pentru un scriitor, de cele mai multe ori, e foarte greu să scrie. întotdeauna, însă, e şi mai greu să nu scrie.

.

Criticii : căpuşi care — fiindcă trăiesc în lîna noastră literară — îşi închipuie că o şi produc.

.

Există în lumea literelor (şi a celorlalte arte deopotrivă) nişte persoane (şi, de cele mai multe ori, nişte indivizi) care se autonumesc „critici". De unde vin, ce-au învăţat, pe ce „bază" şi, vorba ăluia, cu ce drept se amestecă printre noi, „creatorii" (buni sau proşti, nuli sau geniali, asta e altă socoteală), nu ştie nimeni şi — mai ales — nu ştiu nici ei. Impertinenţi, tutelari, peremptorii — trăiesc parazitar din opera noastră, a creatorilor. O năruie ori o înalţă, o spurcă sau o tămîiază, nu are importanţă. Important este că aceşti

trîntori care trăiesc din mierea operelor noastre, adusă de-a gata la gură, trebuie să fie aduşi — siliţi să reintre — în propriile lor dimensiuni şi obligaţii, măcar din bună-cuviinţă, să respecte casa care-i adăposteşte şi Je dă, la rînd^cu stăpînii care au clădit-o şi o întreţin, să mănînce — în jurul aceleiaşi mese, pentru pregătirea căreia nu au contribuit cu nimic şi la care vin numai cînd începe să se servească.

26 noiembrie

La un meci de box între fluturi, toţi spectatorii trebuie să fie flori.

.

Duminica de azi a fost rece, uscată şi frumoasă faţă de celelalte zile ale săptămînii, aşa cum^ era tante Mărie Vlădescu, cînd chema rudele din provincie la masă, de ziua ei.

.

Am fost după-amiază la mama... (E restabilită în fotoliul ei, stabil.) Am jucat „bellotte". Niciodată n-am jucat mai bine şi mai atent decît azi. Dovadă că am izbutit să pierd, fără să se observe că „mă las". E primul meu mare succes în materie şi cea dintîi, tristă şi anonimă, înfrîngere a ei.

.

E atît de cald astă-seară în camera mea de lucru, încît am impresia că sînt „la vizită" în altă parte.

.

Acum a-nceput ploaia. Sînt convins că „persoana" asta mă simpatizează. (Ştie probabil că e „slăbiciunea" tuturor toamnelor mele.) De aceea, cum m-am aşezat la scris, a şi început să picure — egal, nocturn şi sonor — sub ferestre.

.

Ploaia nu mă udă. Mă inspiră „pînă la piele".

.

Bobită : Inima mea în „trening" cafeniu (cu aluniţă de lord pe buza de sus şi cu bocanci de mîrlan în picioare) e inaintaş-centru în echipa derbedeiaşilor (ca şi el) care joacă fotbal pe stradă, sub fereastra de la care privesc...

.

Viaţa este — ca orice proprietate personală — un bun (sau un rău) transmisibil... Se poate da, se poate vinde şi se poate moşteni. Pe-a mea m-am mulţumit numai „s-o închin" băiatului meu.

.

Nu recunosc că există (că poate să existe, logic) o „luptă cu viaţa". E absurd să lupţi cu un adversar, despre care ştii sigur că pînă la urmă are ultimul cuvînt, oricît de brav, de tare şi de înzestrat ai fi. Admit, însă„, că există în viaţă o luptă cu existenţa şi, mai ales, *pentru ea*... Existenţa însă nu este decît un „prepus" al vieţii, în raporturile ei cu chiriaşii" care îi ocupă în trecere apartamentele din blocul său uriaş. Un fel de om de încredere al ei, cu procură generală... De aceea toate conflictele cu viaţa sînt în realitate numai nişte simple neînţelegeri cu existenţa, care îi reprezintă, materialmente, interesele „în ţară". Căci viaţa locuieşte totdeauna în străinătate, ori în ce parte a lumii şi-ar afla domiciliile legale chiriaşii săi.

.

Viaţa nu minte pe nimeni. Puteţi să întrebaţi orice mort !

Totdeauna ştim cînd ne-am născut, şi niciodată cînd o să murim... Nu e drept.

Parastas : onomastica decesului.

în fiecare toamnă împlinesc un an mai mult şi în fiecare primăvară mi se pare că întineresc cu zece.

.

Marea tragedie a anotimpurilor, pentru om, este ca se succed, fără să se repete. Sînt la fel, fără să fie niciodată aceleaşi.

.

De ani de zile am vrut să cumpăr celebra litografie care reprezintă „Scara vieţii", pe care am văzut-o prima oară în birtul lui Alexe Viscol, în copilăria mea... Eo scară în unghi, ca un compas deschis în centrul gravurii. Prima parte a treptelor urcă pînă în vîrful ei. A două, coboară (frăţeşte, fără părtinire) pînă la ultima treaptă.

Are patru trepte ascendente : prunc (în leagăn), copil (la şcoală), adolescent (la liceu), tînăr (în uniformă de recrut), în vîrf se află, tare pe picioare, omul matur.

Apoi alte patru trepte descendente : prima, cincizeci de ani (omul încă voinic şi uşor cărunt), a doua, şaizeci de ani (omul cu baston în mînă), a treia, şaptezeci de ani (omul alb, gîrbov, dar încă vesel, în bastonul „serios"), a patra, optzeci de ani (moş încovoiat sub pletele albe şi ochii miopi, ca şi cum ar căuta să vadă unde îi e mormîntul).

Astăzi, la o prăvălioară cu ulcele de pămînt, coşuri de răchită şi „păsări cîntătoare", din Obor, am găsit, în sfîrşit, de vînzare „Scara vieţii". Cu alte desene şi culori decît cele pe care le ştiam eu. Dar cu aceeaşi „filozofie" cromolitografică şi cu acelaşi număr de trepte şi pe-o parte şi pe alta.

După prima bucurie că am găsit-o, m-am răzgîndit însă şi n-am mai cumpărat „blidul".

Observasem că vîrsta mea e pe prima treaptă a coborîşului vieţii : cincizeci de ani ! Şi de ce să-mi mai amintească lucrul ăsta şi contra cost „Scara vieţii", cînd eu îl ştiu atît de bine.

.

Şi cînd ies din casă, eu rămîn tot înăuntru.

*

„Lumea" mea n-are nici dimensiuni, nici frontiere... Are numai patru pereţi.

S-a înteţit ploaia afară. Toamna şi noaptea îşi spală rufele în familie.

Pro domo

Ieri a fost onomastica lui Kitty: Sfînta Ecaterina. Kitty seamănă cu o violetă mare. (Nu toate violetele însă seamănă cu Kitty, deşi, totuşi, şi ele au ceva comun cu ea.) In „sepulcrala" mea sărăcie, m-am gîndit să-i aduc la dejun un mănunchi de violete. Cum nu aveam *nici un ban,* îmi luasem din ajun diferite măsuri pentru a putea avea a doua zi măcar o umilă sută de lei, echivalentul unui buchetel de violete. M-am dus, întîi, de dimineaţă, la Gică Hristescu, croitorul care are să-mi dea două mii de lei de la b zgardă „celebră" de cîine, cu lesa respectivă, pe care i-am vîndut-o pe cont (zgarda şi lesa bietului Felix al meu). L-am găsit aferat şi plictisit, în plin „control" de la nu ştiu ce autoritate de care depinde. Nu i-am mai spus nimic şi m-am întors acasă. La douăsprezece trebuia să-mi aducă Pompa douăsprezece mii de lei, pe care mi-i mai datorează de la frigiderul pe care i l-am vîndut. N-a venit ! La două, Trandafirescu — omul şi *excrocul* meu de „încredere" — care îmi vindea lucrurile la „Talcioc" şi îşi însuşea banii mei şi care îmi datorează astăzi încă două mii şapte sute cincizeci de lei, după socoteala lui (după a mea, patru mii şi nouă sute, dar să trecem...) îşi dăduse cuvîntul de onoare în ajun ,(ceasul pe care a vrut să mi-1 lase amanet, i l-am refuzat) că-mi aduce o mie de lei... N-a venit nici el.

Şi modestele mele violete — pentru cea mai frumoasă, mai perfectă şi mai dragă dintre ele — au rămas oferite numai în inima mea, ca nişte triste lacrimi albastre. Şi „romantice", cum inima mea bătrînă, amărîtă şi „poetă" n-a strivit încă pînă astăzi sub bătăile ei, ca sub nişte pleoape care se zbat strînse peste ele, să le ascundă perlele ude.

*

îmi dau seama că n-am bani, numai atunci cînd nu pot da altora.

M-am obişnuit cu liniile mari ale mizeriei ! Mă mai supără numai detaliile...

Am văzut un cîine călcat de-o maşină, pe Popa-Tatu. Dacă l-ar fi omorîţ, ar fi rămas un simplu cîine mort în mijlocul străzii... Aşa, era ca un om rănit şi însîngerat pentru care de la nici un fel de telefon nu poţi chema „salvarea". Şi treci ca o bestie pe lîngă singele şi durerea lui adunate pe rigolă, în ochii ceţoşi de durere şi în lina mototolită sub pneuri pe caldarîm, în scurta ei trîrită cu moartea.

Cînd e vorba să-1 „judec" pe Bobită, „completul instanţei" e în pantaloni scurţi.

- Am ajuns cu romanul meu-la un punct mort. Trebuie să îngrop pe unul şi nu ştiu pe cine să-1 invit Ia înmormîntare.

Toată dimineaţa, cît am umblat prin toate maidanele cartierului ca să-mi caut băiatul, plecat la un meci de fotbal cu „a IV-a" (el e într-a III-a), am circulat numai în versuri şi numai pe partea străzilor unde era soare. Şi pot spune, fără exagerare, că am umblat un volum întreg, pînă i-am găsit prefaţa. Adică pe fiu-meu. Roşu în obraji de „şuturi", cu şapca strîmbă de „sportivitate" şi fără fular la gît, fiindcă „îl ţinea de la mînă", cînd să dea cu piciorul.

Mă întreb, de multe ori: ce l-ar „durea" mai mult pe băiatul meu „astăzi" ? Dacă i se sparge mingea de fotbal -sau dacă „crap" eu. Şi ca să mă consolez de răspunsul pe icare mr-I dau mereu şi care e logic şi drept, şi „omenesc" să fie aşa, îmi zic : „Sigur ! I-ar părea mai rău să i se spargă

mingea, fiindcă nu ştie încă precis că dacă eu crap, nu mai poate nimeni să mă lipsească şi să mă umfle la loc.

Şi minge mă fac, dacă vrea Bobită să se joace cu mine, ca atare.

Slăbiciunea mea pentru copilul meu e singurul lucru care mă ţine tare în faţa vieţii.

Dacă există o „viaţă viitoare" conştientă, mă fac argat ia toate corvezile cerului, cu condiţia că Dumnezeu să mă facă să uit că mi-a rămas un băieţaş pe lume...

Nopţile mele sînt albe ca şi paginile pe care le scriem împreună.

Tot ce-am scos eu, ca scriitor, la lumina zilei, a fost scris în colaborare cu noaptea.

Zilele mele au trăit din nopţi.

Noaptea mă adun, şi ziua mă-mprăştii.

Numai noaptea, cînd scriu, văd tot ceea ce am privit orbeşte la lumina zilei.

Noaptea e adevărata mea masă de lucru.

Zilele îmi dau filele albe, şi nopţile cerneala neagră cu care scriu pe ele.

*

în viaţa mea de scriitor (şi numai de scriitor, că altceva n-am fost) numai nopţile albe mi-au înlăturat zilele negre.

.

Zilele mi le-am înşelat totdeauna. Nopţile niciodată.

Noaptea am fost totdeauna al meu. Ziua, al altora.

*

După fiecare apus de soare „caietele" mele şi-au deschis paginile, ca ferestrele care îşi aşteaptă răsăriturile lor de lună.

Toate „luminile" vieţii mele le-am văzut noaptea. Şi toate beznele ei le-am întîlnit ziua.

.

Ziua oamenii sînt ai lor sau ai altora. Noaptea sînt numai ai mei.

*

Aş vrea să mor noaptea, ca să se ştie că am murit „la datorie".

.

în timp de pace, am fost eroul propriilor mele laşităţi, în timp de război, steagul propriilor mele armate. Şi, între timp, am rîs de toate steagurile Iaşilor şi de toate laşităţile stegarilor.

Nu mai am nume, de cînd am renume.

Numele a fost al meu. Renumeîe aparţine altora.

„Gloria" te poate înşela în fiecare zi cu primul „confrate".

•

Cînd mi-am văzut prima carte în cea dintîi vitrină de librărie, am citit de zece ori numele de pe copertă şi titlul ei o singură dată.

Am iubit o femeie, odată, ca pe ea însăşi... şi pe mine, totdeauna ca pe mine însumi.

Pînă la cincizeci de ani (aproape) n-am iubit propriu-zis niciodată ; să vedem de-acum înainte.

Iubirile mele au fost ca anotimpurile anului. Au început ca ghioceii, au înflorit ca trandafirii, au căzut ca frunzele şi s-au troienit ca zăpezile... Nu însă ca ele în fiecare an... Mult mai des.

.

M-am însurat, ca să mă conving că era mult mai bine celibatar.

^ „Femeia vieţii mele" a trăit totdeauna cu altul ! (Şi-a trăit viaţa ei.)

„Admiraţia" mea pentru femei începe şi se termină odată cu ele. După aceea se transformă în discreţie.

Plouă „superb" (din punctul meu de vedere). Toate plo-ile tuturor toamnelor mele parcă execută o „retrospectivă", sonoră şi lichidă, pe burlanele de afară. Plouă Cîmpulungul şi Dărmoneştii copilăriei ; plouă Iaşul adolescenţei „refu-giate" între nostalgiile lui ude ; plouă Craiova stagiului mi-litar, cu toamna ei nesfîrşită cernîndu-şi burniţele olteneşti peste moţurile capelei mele cu galon galben de elev cu ter-men redus ; plouă Parisul, cu bistrourile calde şi „macada-murile" ude ; plouă Bucureştiul toamnelor defuncte ; plouă toate oraşele de provincie, cfc trenuri jilave intrînd în gări pustii, cu „şefii" neraşi pe peroane şi toamnele „naţionale" lăsate jos, deasupra şepcilor cu funduri de vişinată trezită ; plouă cheiurile lirice ale Budapestei şi parcurile imperiale ale Vienei ; plouă Veneţia pe lagunele terne şi Milano peste domuri şi cimitire ; plouă toate toamnele lumii pe unde am umblat prin ele ; adunate toate, evocator şi dezolant, pe fragmente lichide în concertul unic şi intim care îşi execută partiturile — tristele lui partituri, ale simfoniei „Odini-oară" — sub ferestrele mele, cu t/^i bemolii sufletului meu la cheie.

*

Deşi băiatul meu s-a născut ziua, tot din noapte venea.

Cea dintîi zi (şi singura) de care îmi aduc aminte, este ziua cînd s-a născut băiatul meu. Celelalte sînt numai date.

De cînd mi-a născut băiatul, toate gesturile mele în faţa lui Kitty sînt mătănii camuflate.

.

M-am convins că îmi „ador" băiatul, în ziua cînd mi-a rupt vîrfurile creioanelor de pe birou şi n-am zis nimic.

.

Dragostea femeilor începe, îndeobşte, după ce le-ai iubit.

— Nu mint ! (îmi spunea un cerşetor căruia, după ce i-am dat un pol, i-am făcut „anumite observaţiuni"). Nu mint, cînd spun că n-am mîncat de trei zile. Exagerez numai. N-am mîncat numai de alaltăieri.

*

Aş vrea să pot să „dau" toată viaţa. Fiindcă ar însemna să am.

Nu mă tem de moarte şi nici de „veşnicia ei", ca răpo-satul Vlahuţă. Mă tem numai de măsurile ei preventive.

Cînd o să-mi vie rîndul să „cad", singura mea dorinţă este să nu mă mai ridic

Epitaf (pentru mine, fireşte, că altora nu le fac, să nu spuie că le cobesc) :

„Sub această cruce zace, fără replică, Tudor Muşatescu, autor dramatic".

Altul:

„Aici a căzut, în sfîrşit, autorul dramatic Tudor Mu-şatescu".

Morţii nu cred o vorbă din tot ce le spune popa cînd îi îngroapă.

Singurul care ascultă „atent" slujba de înmormîntare este defunctul. Fiindcă, deocamdată, el e singurul care are interes de ea.

*

La moartea mea sînt sigur că or să se bată Muzele cu Ursitoarele, ca la uşa cortului.

Morţii care în coşciug au încă „fizic plăcut", nu sînt convinşi de ce-au făcut. Sau au murit „subit".

Moartea intră pe din dos, chiar cînd dormi în odaia din faţă.

Inutil să sfidezi moartea, în viaţă. Cine rîde la urmă, rîde mai bine.

Aştept atîţia morţi, în mod firesc, încît nu mai am răbdare să trăiesc.

De cînd a murit tata, îl visez aproape în fiecare noapte. Există, probabil, o lege a compensaţiilor, deoarece, cît a trăit, el nici n-a visat de mine.

De cîte ori îl visez pe tata, mă deştept din nou orfan.

Dacă, prin absurd, ar învia tata, primele cuvinte pe care i le-aş spune ar fi astea: „Habar n-ai, dom'le (aşa îi spuneam, cînd trăia), cît te-am adorat după ce-ai murit. Şi, în afară de asta, să ştii că mi-ai lipsit foarte mult!"

Nu viaţa m-a împiedicat s-o trăiesc cum trebuia. Numai colegii mei de existenţă. Şi-atunci, de ce s-o urăsc pe ea?

Moartea nu se are bine cu războaiele. Pe lîngă că se osteneşte prea mult, îi mai încurcă şi scriptele.

Dacă moartea, după cum o arată coasa, ar cosi într-adevăr vieţile omeneşti, înseamnă că n-am mai putea muri decît vara, pe vremea cositului.

Moartea te amînă, totdeauna, cînd ai ştiut să stai cu ea la un pahar de vin.

Personal, nu mi-e frică de moarte. N-o doresc însă, de milă pentru cei care rămîn după mine.

N-am grijă de cei care mă vor plînge după moarte. Ci numai de cei care mă vor evoca.

Moartea mea aş vrea să fie discretă şi anonimă. Să mă ajungă pe-o margine de drum, între două sate, de unde nu mă poate recunoaşte nimeni şi cu buletinul de identitate uitat acasă. Să devin, deci, un mort cu identitate proprie cadavrului, ale cărui singure acte să fie „semnalimentele" remarcate de autorităţile „competente". Şi asta, ca să nu mor brusc şi oficial. Să dispar treptat, în inimi particulare şi în scriptele vremii deopotrivă.

La moartea mea aş vrea să mă plîngă numai Kitty. Frumos şi demn, cum ştie ea să nu-şi plîngă marile dureri. Ceilalţi, toţi, să-mi dea „telegrame". Şi băiatul meu să se joace pe stradă şi să-şi facă lecţiile — la mescioara lui — ca în orice zi obişnuită. Şi dacă, cu timpul, o să-şi aducă aminte de mine şi o să întrebe unde sînt, să i se spună că am plecat în străinătate. Dar nu la Viena! Fiindcă acolo ştie — aşa cum l-am minţit noi atunci cînd „ziceam" că acolo se află tata bolnav, cînd el, în realitate, murise demult. Minciuna se poate repeta, dar „localitatea unde a trăit nu!

Prin urmare, îmi aleg Parisul, în care să mor treptat şi fără putinţa de scăpare, pînă uitarea, timpul şi anii care cresc peste umeraşii puiului meu îl vor face să înţeleagă, definitiv şi dintr-o dată, marele secret al celor două oraşe funerare. Viena tatii şi Parisul meu.

Şi, în ziua aceea, Kitty să-i citească rîndurile astea, clar şi frumos — ca la radio, ia .„Ora părinţilor" — şi, dacă va putea, să nu i le sublinieze cu lacrimi.

Le-am plîns eu în contul acestor clipe.

Este curios cum astă-seară nu pot să mă despart de gîndul morţii mele. Şi îl simt cald, bun, prietenos şi lipit de mine, ca un halat moale în moltonul căruia mă simt bine şi scriu prost.

•

Sirenele fabricilor anunţă zorile muncii care începe de dimineaţă. Zorile cerului nu cred să se poată vedea în ploaia pe care o aud de-afară şi ale cărei brume, ceţe, pîcle şi neguri le bănuiesc încîlcite între limbile ceasului care arată şase. Munca fabricilor începe şi a mea continuă. Eu n-am echipe de schimb. Nici de ziuă, nici de noapte. Mă schimb cu mine însumi, mereu cu forţe noi în locul celor ostenite. Cele „opt ore" de lucru — „celebrele" opt ore pentru care s-a vărsat atîta sînge ideologic şi propriu-zis — mă fac să surîd pe deasupra nopţii mele de „astăzi". Ca şi pe deasupra amintirii tuturor nopţilor mele dintr-o viaţă întreagă — făcute zile albe de muncă — în cuprinsul cărora am plătit cu cîte un pic de viaţă şi un strop de sănătate, timp de treizeci de ani, fără întrerupere, fiecare cuvînt pe care l-am scris mai departe în „munca de lămurire", a operelor mele în primul rînd, ca să poată lămuri pe alţii pe urmă. Şi fără salariu, munca mea fiind voluntară (superb de voluntară) pe propriile mele şantiere intime, cu schelele ridicate însă public.

Am fost „muncitor intelectual", cînd aceasta nu era o profesie şi nu însemna o calificare. Răsplata, orice răsplată, m-ar jigni acuma. Numai mîinile mele primesc „şperţ" sau „salariu". Aripile niciodată. Şi aripile mele sînt deschise mereu şi fîlfîie mai departe — pînă la ultima lor bătaie frîntă în oase — la semnalul rece al inimii care a stat, în

marele zbor al scriitorului, peste toate peisagiile lumii şi ale vieţii, în marea ei prefacere.

•

Editorul operelor mele a fost viaţa. Dar i-am plătit eu drept de autor.

•

Nu ştiu dacă propriu-zis m-am „sacrificat" pentru meseria mea. Dar de dat, i-am dat tot, începînd cu mine.

•

Ca să poţi scrie pentru mulţime, trebuie să nu simţi, ci să *te* simţi colectiv.

Talentul meu (dacă l-am avut) nu e un merit personal. S-a născut odată cu mine, ca un frate geamăn, sau ca o cocoaşe în spinare. Singurul meu merit este ca am ştiut să-1 iubesc ca pe un frate, tiranic, capricios şi exigent şi să suport — demn şi fără comentarii — infirmitatea ghebei imposibil de ascuns privirilor publice.

•

In noaptea cînd m-am născut eu, troienele celui mai „cumplit" februarie al iernilor Cîmpulungului împiedicaseră — sub ninsoarea care cădea mereu, nesfîrşită — orice posibilitate de circulaţie. Aşa că mama m-a născut *singură,* fără doctor şi fără moaşă. Şi fără tata (măcar ca să-şi plimbe prezenţa în biroul lui, ca o nelinişte şi o încurajare) care se afla la un chef, în odăiţa *din fund* a unei cîrciumi („La Clipici" îi zicea), cu prietenii în jurul mesei şi cu Pantilică (lăutarul lui şi cei mai vestit al oraşului) la ureche.

Pe mama a „asistat-o" doar tante Pia (o soră vitregă a mamei care „făcuse" deja şapte copii) şi slujnicele casei, înnebunite de panică şi somnoroase sub fotele strînse orbeşte pe trup, ca nişte presimţiri rele (cum îmi spunea mama) printre căldările şi ibricele cu apă caldă, conduse pe coridoare de la bucătărie la lumină luminărilor de „spermanţet".

Spunea mama că în clipa în care am „ieşit" eu (în braţele competente ale lui tante Pia) a auzit clopoţeii unei sănii, care, spre zorii oraşului, se încumetase să înfrunte nămeţii spre gară, de unde pleca trenul, la cinci şi douăzeci, dimineaţa, spre Bucureşti.

Aceste detalii intime ale naşterii mele — povestite şi răspovestite de atîtea ori — au căpătat, cu timpul, o semnificaţie atent verificată pentru mine.

Singur, aşa cum m-am născut, sub dispoziţiile tutelare şi premature ale vieţii, tot aşa am trăit! Cei care m-au ajutat în viaţă (în înţelesul moral al cuvîntului), au fost întîmplători, ca şi prezenţa lui tante Pia lîngă patul mamei. Iar clopoţeii săniei care îşi croia drum nou şi alb spre gară, prin troienele imaculate şi care mi-au salutat cu clinchetul lor incidental marea sosire pe lume, mi-au sunat totdeauna şi îmi vor suna pînă la sfîrşitul vieţii, la gîtul tuturor cailor de ceaţă cu care toate troicile albe ale iernilor mele — imaculate şi îngheţate peste stepele troienite ale vieţii — şi-au lunecat drumurile îndrăzneţe, de dragul clopoţeilor care le sunau înainte liedurile lor de argint îngheţat.

Ca să poată fi o ofensă, înjurătura trebuie să fie singură. Dacă e răspuns la alta, devine discuţie şi nu mai are nici un fel de personalitate.

Cînd înjur pe cineva, înseamnă că vreau să mă pun la nivelul lui, ca să ne putem înţelege pe urmă pe aceeaşi limbă.

Numai cînd înjuri pe Dumnezeu, nu-ţi mai mănîncă. sfinţii înjurătura.

·

Nu vă temeţi, cînd înjuraţi de Dumnezeu... Pînă la el înjurătura o mănîncă sfinţii (o „înghit").

·

Dumnezeu e pomenit mai des în înjurăturile maidanelor decît în slujbele bisericilor. Dovadă că acolo e mai prezent

decît dincoace, unde e numai respectat... înjurăturile îl citează, şi slujbele îl pomenesc. Şi, deci, de aceea, Dumnezeu trăieşte pe maidane şi moare în biserici.

·

Textual (şi apropo de cele de mai sus). La Piteşti, un nepoţel de cinci ani al lui Simion Olteanu, în atelierul căruia (de vulcanizare) mă aflam :

— Tată-mare... *Aâmeauna* am vrut să am şi eu un zmeu turcaleţ, că n-aveam. Şi m-am rugat la Dumnezeu să-mi facă „dumnealui" unul şi mie...

— Şi ţi-a făcut ?

— Mi-a făcuuuut „imediat", tată-mare ! Numai A c*> cînd mi 1-a trimis din cer, s-a încurcat cu codiţa în sîrmele de telegraf din faţa prăvăliei...

·

Ca să distrugi credinţa (sau o religie care o slujeşte, indiferent de ritualul ei) nu trebuie s-o reprimi. S-o ignorezi. Fiindcă toată pasărea pe limba ei piere.

·

Credinţa : constituţia după care domneşte Dumnezeu, indiferent de guvernele pe care le schimbă.

·

Omul crede în Dumnezeu, cînd nu mai poate crede în nimic altceva.

·

Omul se gîndeşte la Dumnezeu numai în nenorocire. Cînd e fericit, e ateu.

·

Cine crede în Dumnezeu din cer, are tot dreptul să trăiască prost pe pămînt.

Cred în Dumnezeu numai atîta timp cît am impresia că şi el crede în mine.

Cînd o încurca cu „diplomaţia" pa pămînt, Dumnezeu se supără foc şi, ca pedeapsa pentru oameni, interzice desertul îngerilor la masa de prînz...

.

De cînd cu canalizarea oraşelor „Potopul" lui Dumnezeu nu mai poate avea decît, cel mult, importanţa unui duş de patruzeci de zile. Dar poate că şi aşa tot n-ar fi rău venit. S-ar mai răcori şi oamenii care s-au înfierbîntat şi pămîntui căruia i-a crescut tensiunea.

.

De cîtva timp, Dumnezeu nu mai rabdă. înghite.

într-o noapte l-am văzut pe Dumnezeu. Dar nu era eL A fost o confuzie regretabilă. Nu în ceea ce mă priveşte, ci în ceea ce îl privea.

27 noiembrie

Pro domo

E cald în casă. Bobită doarme în odăiţa lui, sus, visînd, desigur, mingi de fotbal. Kitty îşi odihneşte parfumul ostenit şi bun al violetelor din trup, la căpătîiui lui.

Vorba lui Coşbuc :

„Linişte în văzduh (adică sus, la etaj) şi pace
Pe pămînt" (adică jos, la mine, la parter).

Fapte diverse

Astă-seară am „lucrat" cu Fellea (pe Elly Roman, care e bolnav şi a lipsit de la lucru). *Cîntă Dunărea* scîrţîie teribil, deocamdată, la „subiect". Trebuie neapărat uns cu „acţiune".

Mitică :

— Cînd nu dorm noaptea, sînt foarte... deştept!

*

Astă-seară ploaia m-a trădat. O să fac şi eu acelaşi lucru şi-o să mă culc.

Am ieşit cîteva clipe pe terasa, ca să caut ceva, uitat acolo de astă-vară. N-am găsit însă decît amintirea mea estivală, arsă de soare şi rece de lună.

Lună plină. Rece, rotunda. Ca o tortă de aur scoasă de la frigider, cu crema de lumină îngheţată deasupra.

.

Petuniile de pe terasă tot n-au murit. Tremurau încă — verde şi puţin — sub scurteicile veştede ale frunzelor zgribulite peste ele.

.

Şezlongul — strîns între fotoliile de pai, grămădite unele peste altele cu fundurile în sus — părea că se uită, lat, spre lună, şi gîndeşte :

„Păi ce ? Asta de-acum, de pe cer, e lună plină ? Asta e «intemperie», nu e lună ! Luna nu există decît în nopţile de vară, cînd noi, şezlongurile, rămînem întinse pe terase ca să facem plajă sub razele ei... «Lunele» astea de toamnă trebuie să fie nişte neamuri proaste ale ei. Ca slujnicele care se îmbracă în rochiile cucoanei, seara, cînd e plecată în oraş."

.

Terasa, pustie şi lividă sub lună, visează umbrelele roşii de astă-vară. Şi le surîde în somn, din toate petuniile care i-au mai rămas.

.

M-am întors de pe terasă murdar de lună.

Cînd eram mic, mă jucam cu copiii „de-a îngerii". Eh ! ce n-ar da şi îngerii să *ştie* să se joace „de-a copiii".

Cea mai bună afacere a cerului este pămîntul. Şi cea mai proastă a pămîntului e cerul.

Oamenii sînt „acţiunile" lui Dumnezeu pe pămînt. Şi religiile consiliile de administraţie ale societăţilor care le-au emis.

*

Dumnezeu este administratorul delegat, al credinţei în el, pe pămînt.

*

Dumnezeu a creat omul într-o zi, ca să trăiască toată viaţa pe spinarea lui.

Dumnezeu e pensionarul oamenilor.

Dumnezeu trăieşte datorită oamenilor şi nu oamenii datorită lui Dumnezeu.

·

Veşnicia lui Dumnezeu se măsoară cu viaţa fiecărui om... Viaţa ultimului om va fi şi ultima clipă a veşniciei lui.

Cred în Dumnezeu numai cînd mi-e copilul bolnav şi nu mai cred în medici.

Sfîntul Petru are „cheia raiului". Dar secretul lacătului îl are numai Dumnezeu...

·

— Ei, şi ce atît de mare diferenţă între Dumnezeu şi mine ? El poartă nimb şi eu basc. Restul sînt numai zvonuri î

Dacă Dumnezeu ar purta joben în loc de nimb, şi-ar pierde jumătate din personalitate.

„Dacă Dumnezeu n-ar fi existat, trebuia inventat", a spus Voltaire... Dar nimeni n-a adăugat că trecuse de şaptezeci de ani, în ziua aceea.

·

Popii sînt agenţii electorali ai lui Dumnezeu pe pămînt»

Cînd mă închin, nu fac cruce, o imit.

·

De cînd am un copil, mi-am stabilit identitatea creştină. Sînt un ateu care crede în Dumnezeu.

·

Dumnezeu mi-a dat copilul şi, din clipa cînd s-a născut, copilul mi 1-a dat pe Dumnezeu. Prin urmare, sîntem chit şi nu ne mai datorăm nimic unul altuia.

·

Dumnezeu a făcut copii, fără să se atingă de femeie. Exact ca Georgescu, vecinul meu, care după un an cît a fost la închisoare a găsit pe nevastă-sa cu o fetiţă în plus, Şi n-o ţinea în iesle... o ţinea în braţe.

·

Aripile mele nu zboară. înalţă numai. Fiindcă eu sînt poet, nu aeroplan.

29 noiembrie

Fapte diverse

Aseară, la nouă, vizita lui Fellea, la lucru, pentru opereta Ia care lucrăm. Subiectul e mult prea lung pentru „traseul" restrîns al unei operete şi mult prea sonor pentru muzicile pe care i le destinăm. (Elly Roman e tot bolnav. Vorba spiritului, vechi de cînd humorul : nici nu se putea ca un „băiat de zahăr" ca el să n-aibă atîta diabet ! *N.A.* „Atîta" e introdus de mine în cadrul vechiului spirit.

Azi am văzut prima „gheaţă" din anul ăsta, în grădina publica de lîngă casa mea, şi m-am dat pe ea de la un cap la altul. Noroc că n-a băgat de seamă nimeni... Mai ales că a treia oară, cînd m-am dat „de adio", am făcut şi „ouată" pe vine.

Prima zi de iarnă s-a plimbat astăzi în taior. însă numai pe trotuarele străzilor care erau cu soare.

E atît de ştirb fostul „temut polemist", că nici măcar un dinte contra cuiva nu mai poate să aibă.

— Era cît p-aci să cîştig la tragerea loteriei de azi ! mi-a spus un prieten.

Ce n-aş fi dat să-i pot răspunde :

— Şi eu, era cît p-aci să nu cîştig, tot la tragerea de azi.

.

După dejun m-am jucat cu Bobiţă (el zice „m-am luptat", din punctul lui de vedere) de-a lupta greco-romană. (Uneori îi mai zic şi „greco-catolică" şi „romano-catolică", în toiul pregătirilor pe divanul din biroul meu, unde mă lungisem în vederea unui mic *puişor* de somn reparator, al *vulturilor* nedormiţi azi-noapte, pe culmile insomniilor mele literare.)

Rezultatul luptei a fost soldat, pentru prima dată, cu două înfrîngeri pentru mine. (De obicei, Bobiţă ieşea o singură dată biruitor.) *Azi* însă, după ce m-a biruit el, m-a mai biruit şi somnul... Trebuie, prin urmare, să-mi reorganizez imediat forţele. Nici o armată de pe lume n-a fost înfrîntă, pînă azi, de două ori în cursul unei singure bătălii.

Eram aşa de îngheţat azi la dejun, cînd m-am întors acasă, încît ţuica fiartă m-a lăsat rece.

Totdeauna cînd n-am poftă să scriu, am gust să mă sinucid.

*

Am întîlnit o înmormîntare „de dimineaţă", pe bulevardul Brătianu. De pe crucea defunctului — ţinută pe capra trăsurii între genunchii ortodocşi şi fideli ai unei băbuţe (îmbrăcată în toate creţurile de care dispune), desigur, slujnica de încredere a defunctului — n-am reţinut numele acestuia. Numai vîrsta. O sută de ani.

Care va să zică, mi-am zis, şi „centenarii" mor pîna la urmă.

în urma dricului (pe care oficia solemn şi dat cu baiţ galben coşciugul puţintel al defunctului) nu era absolut nimeni.

în trăsura din faţă, popii (doi) rîdeau sub odăjdii şi între lumînări. Dascălul, pe scăunel, moţăia ca o rudă de departe a mortului... Altminteri, înmormîntarea de clasa I. Şase cai la dric şi coliva mare, cît tava de argint din sufrageria defunctului. Şi atunci, m-am gîndit aşa : „Mortul a fost cu dare de mînă şi şi-a pus deoparte banii pentru înmormîntare, lăsînd slujnica, baba (şi poate amanta lui) de pe capră, executoare testamentară ! Una la mînă. A doua : nu merge nimeni după dricul lui, fiindcă ori a fost „naţionalizat" şi moştenitorii legali nu mai au nici un interes să se ostenească pentru rămăşiţele lui pămînteşti, ori, fiindcă a trăit o sută de ani, toţi moştenitorii lui au murit de necaz înainte..." în orice caz, caii de la dric îi trăgeau frumos suta

de ani, întinsă în coşciug şi cu pălăria tare care j-a ^adăpostit pînă la urmă, din cuierul antreului — bătută pe capac. I-o trăgeau încet, cu respect, ca şi cum păreau convinşi — sub valtrapurile negre şi tivite cu argint pe margini — că duc la groapă un veac întreg, care^ dispare pentru totdeauna cu pălăria lui, sub care a trăit, deasupra.

.

Ventuzele n-au dreptul să se mai numească şi „pahare". Fiindcă ventuze îmi pun cînd mă doare „fizicul", şi „pahare" îmi dau cînd mă doare „moralul".

Cea mai vie dorinţă a mea este să nu mai doresc nimic.

.

Caietul (adică „registrul") de faţă s-a terminat înaintea lunii (noiembrie), în care a fost scris. De aceea am susţinut eu totdeauna că gîndul are mai multe de spus decît timpul...

.

De ce a rămas şi o parte din sufletul meu printre aceste file ? Nu ştiu.

29 noiembrie

Am început, precum se vede, un nou „registru". Şi totuşi, replicile, gînduriie, notiţele şi „jucăriile" pe care ^ le însemn aci, n-am nici o clipă (şi n-am avut niciodată) intenţia să fie un fel de „socoteli" nici cu mine, nici cu ceilalţi şi nici cu viaţa. (Chiar şi pe cei mai mari oameni de cifre viaţa îi înşală, pînă la urmă, la... socoteli.) Nici măcar o „situaţie la zi" a ei. Şi totuşi, registrele astea pe care scriu de cîtva timp — din lipsă de caiete cinstite — prin precisa lor „liniatură" comercială, mă fac să mă gîndesc, nu ştiu de ce, la un articol de lege care spune că „locul supune casa". (Acest articol îl citez, fireşte, aproximativ în formă, dar exact în fond.) Şi-atunci, ar însemna că tot ceea ce

construiesc eu pe paginile virane ale acestor registre, devine proprietatea lor.

Şi cum ele sînt de „origine socială" comerciale, s-ar putea, pînă la urmă, cu toate investiţiile şi modestele mele clădiri de pe ele, să fie supuse locului şi să capete un aspect contabil faţă de viaţă şi chiar aspectul unui bilanţ pentru lichidarea şi precizarea exactă a tuturor socotelilor mele cu ea.

.

Talentul : frate geamăn al artistului. Meseria : sora lui vitregă.

*

Cînd n-am nici un ban, nu fac nici un efort ca să-mi dublez fondul. Cînd am un pol, fac toate eforturile să-1 menţin singur.

Sînt scriitori *capabili* să scrie capodopere şi totuşi nu sînt în stare.

2 decembrie

Pro domo

Astăzi, la 12.30, Bobită a fost operat de polipi. Totul, în perfectă regulă, pentru el.

Nu credeam însă ca o operaţie atît de simplă să fie atît de grea pentru mine... Fiindcă, de fapt, eu m-am operat de polipii lui. Şi încă pe viu !

.

De-abia^ aştept să se vindece băiatul după operaţia de polipi, cajă-şi poată lua, cum trebuie, nasul la purtare. Că acuma e fără riscuri.

.

Am fost la „Dispensarul Uniunii Scriitorilor" ca să fiu examinat, în cadrul înţelegerii stabilite cu Davidoglu, „Uni-

unea" — dincolo de ajutorul medical, *operativ* refuzat de mine — dorind să știe exact starea sănătății mele.

Doctorul Monda m-a examinat in amănunt, cît se poate de științific (așa cum i-am examinat eu, acum vreo zece ani, opera literară, într-o cronică). Rezultatul ambelor examinări au fost cu totul diferite... în timp ce eu i-am găsit romanul (căci de un roman era vorba) plin de realități „sănătoase", el mi-a găsit „organismul" plin de defecte (defecțiuni, adică) și de maladii. Nici nu mă așteptam să am atîtea, peste cele pe care le cunoșteam. Așa că, dacă ar fi să se ia în considerație „fișa de sănătate" întocmită de el, ar trebui să mi se dea de la Uniunea Scriitorilor, ori un „ajutor de boli", ori mai multe ajutoare de boală. Eu, totuși, am voi primi nici așa, nici altminteri. „De boală" ! (Dar pe-asta nu mi-a putut-o descoperi, doctorul Monda.)

·

Care va să zică, sunt mai bolnav decît credeam. Și, curios, niciodată nu m-am simțit mai sănătos, ca în clipa cînd am plecat de la doctor. Probabil, unde cred în Monda mult mai mult ca literat, decît ca doctor...

De cînd am „acte în regulă" că sînt bolnav, aștept să mă simt rău și nu-mi vine...

Fapte diverse

„Canalul" nostru (opereta, cu Elly Roman și Fellea) am impresia că o să bată toate recordurile. Intră la apă, înainte să ne apucăm de el. Eu am *lucrat* (și încă „amplu") *țașa* mea. Ceilalți, nimic. N-au mai telefonat. Dar nici eu n-am întrebat de ce.

·

Aseară, a fost la mine „să mă vadă", *bătrînul și eternul* meu amic, și colaborator, și prieten și „de toate", Ion Aurel Maican. S-a mutat de curînd lîngă mine, deși nu era

nevoie, ca să-1 știu aproape. A venit, vorba lui, cu „plocon". O sticlă de foarte bun vin negru, care a căzut foarte bine, ca și el... Eram și în criză de vin și de prieteni. Și începusem să le „resimt" pe amîndouă. O seara agreabilă cum sînt, totdeauna, serile cu Maican, în compania mea, firește.

·

Nota Bene

Tot ceea ce exprim „pornografic" (din p.d.v. al expresiei) în aceste însemnări, este kgitim și explicat în cadrul „teoriei" mele în această privință, expus într-unui din caietele din 1944 ori 1945. Nu menajez „expresia" — oricum ar fi ea — atunci cînd cred că traduce „cel mai bine" gîndul, comentariul, sau imaginea pe care vreau s-o exprim. Deci, „libertățile mele de expresie", nu sînt nici *căutate,* nici voite. Și nici *bastarde.* Au o „stare civilă" — cu acte în regulă — în arhivele de stare civilă ale scrisului meu... Și o lege (a mea, firește) care le dă dreptul să trăiască, ori de cîte ori se nasc din părinți legitimi.

M-a vizitat un plutonier de marină : Ilioae Nicolai (care s-a îmbarcat „în cursă" și se întoarce la 29 decembrie). Mi-a lăsat pe birou o scrisoare (nu eram acasă), prin care îmi amintește că eu l-am băgat, în 1941, la Arsenal l-am făcut „omul" care este astăzi. Nu știu cine este și nu îmi amintesc de el... (Am făcut atîția alți „oameni" în viața mea, și nu le-am ținut minte numele. Primul lor nume pentru mine și cea mai bună recomandație a lor era una singură : om.)

Mă „amenință" în scrisoare că, după 29 decembrie, cînd se întoarce „din cursă", o să vie la mine să bem „o cafea bună". Și adăuga : „Am dreptul să cobor de pe vas cu cafea veritabilă". îl aștept și i-am păstrat scrisoarea! Cafeaua însă i-o voi oferi eu, dacă am „veritabilă". Dacă nu, nu bem ! Stăm de vorbă la un surogat !...

în scrisul meu, am vrut ca bătaia inimii mele să răspundă în pulsul tuturor oamenilor.

•

Nu mă interesează dacă tabloul unui pictor este nul din p.d.v. artistic. Ştiu însă, precis, două lucruri : ca atunci cînd autorul 1-a pictat a *crezut* că face o operă de artă, şi că asemenea tablouri au amatorii lor de... artă, care îşi împodobesc pereţii umili ai existenţei, cu ele...

Şi-atunci, de ce să condamn ? Numai un pictor pe măsura „clientului", poate să ajungă pe pereţii acestuia... Şi e rău ? Doamne fereşte ! Şi astăzi sînt oameni care iubesc, în felul şi după putinţa lor, culorile lumii şi care n-ar da doi lei pe Rembrandt, şi dau o sută pe un peisagiu „cu moară" sau pe un nud cu ţîţele asimetrice şi mai mari decît globul lămpii din sufragerie sau sedilele conjugale de sub capotul stăpînei casei.

Şi, pe drept cuvînt! Drumul către arta adevărată începe — ca şi viaţa omului — din periferiile ei. Pentru ca privitorul „de rînd" să ajungă la Cezanne, trebuie să fi avut în casă, iniţial, un tablou de Bulgăraş, *arta pură* fiind o culme la care numai *artistul* poate ajunge dintr-un singur salt — ca o capră neagră a talentului, ori geniului — sărind „normal" peste abisuri, în timp ce contemporanul de rînd, căruia i se adresează, trebuie să facă, pînă la ea, pînă la contactul cu culmile ei altiere şi albastre, ascensiuni treptate, metodice şi dumnezeiesc de triste în elanul lor spre altitudini.

Fapte diverse

Astăzi, cînd m-am dus s-o văd pe mama (restabilită complet, între andrelele ciorapilor pe care îi face pentru fiu-meu), am revăzut, la ea, pe nepoţelul meu „din flori", Dănuţ Vlădescu (fiul admirabilei mele vere primare, Puia Vlădescu). Nu l-am mai văzut de cînd era de cîteva luni, ca un tablou de Tonitza, culcat în *Sportwagen.*

Acuma are doi ani. Merge, vorbeşte, rîde ! Rîde, mai ales, din toate gropiţele şi florile, din care s-a născut... legal. Şi,

pentru „albumul" vieţii lui viitoare, „oncle Tudor" înseamnă aci două rînduri : „Copiii din flori nu se fac în paturile dragostei, ci în grădinile ei !"

•

Seara, a fost la mine Pompa Mateescu şi cu Irina Giuriade, „la şuetă". Şi „şueta" a fost aşa : Pompa a dormit, Irina a tăcut şi eu am vorbit în gînd... Cred că acasă o să le vie conversaţia şi or să aibă multe de spus. Mai ales ea, jignită că, „la şuete", „alesul" ei nu vorbeşte nici măcar în somn.

•

Am revăzut, la mama, pe doctorul Şuşu („causeur" preţios, manierat, ca un medic dintr-un roman franţuzesc a cărui acţiune se petrece în lumea bună). E fiul doctorului Şuşu (cum îi spunea toată lumea), medicul primar al Cîmpulungului primei mele copilării. (Iarna se ducea la „vizite" în cupeu, cu un cal, şi vara într-o trăsură cu pînze şi tot cu acelaşi cal.)

îi seamănă atît de mult fiul (are, cred, şaizeci de ani şi el), încît, după ce ne-am recunoscut şi ne-am strîns mîna, m-am aşteptat să-i ceară mamei o lingură curată, să-mi spuie să casc gura, să scot limba şi să zic „A".

Iar cînd am plecat, m-am uitat să văd dacă nu cumva îl aşteaptă cupeul lui tată-său, la poartă. Şi tot cu calul ăla !

Le stylo, c'est Vhomme, am scris, după *Titanic vals,* pentru o reclamă (plătită gras) a stilourilor „Parker". Şi în toate gazetele de mare tiraj ale timpului (1933) apăream de două ori pe săptămînă, pe trei coloane, fotografiat, cu un stilou „Parker" în mînă. (Am primit chiar, cadou, un exemplar „special" cu autograful meu gravat în celuloid.) Şi, pe lîngă „cugetarea" de mai sus (care a făcut „serie"), mai adăugam dedesubtul fotografiei, tot în autograf („cugetarea" era imprimată deasupra ei) : „Cu acest stylo «Parker» am scris *Titanic vals.* (De fapt, scrisesem piesa cu un toc obişnuit, fără acte de stare civilă şi cu o peniţă care nici^ acum nu ştiu dacă a fost „Klaps", „Patent" sau „Aluminium".)

Cum era însă să nu „umflu", de la stilourile „Parker", cincizeci de mii de lei, dintr-o singură trăsătură de condei ?

în basmee băiatului meu, m-am introdus — printre personajele lor clasice — ca un figurant nou şi fără legendă... Sînt „Piticul uriaş". Adică cel mai uriaş dintre pitici şi cel mai pitic dintre uriaşi, după cum decide el. Totuşi — deşi eu sînt singurul personaj real al basmului lui — pe mine mă socoteşte o închipuire, deşi sînt realitate şi pe celelalte toate, închipuite, Ie crede realităţi. Dar eu tot nu mă predau. Studiez acuma pe „Tatăl pădurii", fiindcă Muma, nevastă-mea adică, din basm, există şi este omologată de către „părţi".

•

Ţine minte, tăicuţule ! Cel mai frumos basm din viaţa mea a început odată cu realitatea ta. Şi mi-1 povesteşti — fără să ştii — cu fiecare zi pe care o trăieşti mai mult şi-o să-1 termini „neisprăvit" şi fără să bănuieşti, în ziua cînd peste ochii mei — plini de tine — se va lăsa ceaţa ultimă, cu pîclele ei năzdrăvane care duc pe tăicuţii trecuţi în basmul rece al morţii, pe alte tărîmuri şi îi smulg, pe nesimţite, de sub inimioarele mici, care îşi bat clipele basmelor vii mai departe.

De cînd te-ai născut tu, băieţaşul meu, caut mereu un cuvînt care să-ţi poată spune, limpede, cum se numeşte ceea ce simt eu pentru tine. Şi nu l-am găsit nici în dicţionare, nici în cărţi, nici în cuvintele oamenilor, nici în vorbele puţine şi atotştiutoare ale bătrînilor. Nu l-am găsit nicăieri, tăicuţule ! Şi-atunci m-am gîndit — eu care, oarecum, am fost un fel de vraci al vorbelor lumeşti — să găsesc un nume nou, care să cuprindă în el toată dragostea mea şi aşa aşa cum este pentru tine... Şi-am încercat, am cumpănit, am topit toate înţelesurile obişnuite ale vorbelor, ca să le zvînt aurul în altele noi, le-am şlefuit tot licărul de piatră rară pe care mi se părea că-1 întrevăd în cărbunele lor, le-am cîntărit în palma sufletului şi în talgerele minţii, le-am culcat, experimentai, cu mine sub pernele de puf duşman al insomniilor mele, le-am plimbat prin florile şi brumele grădinilor mele, printre ani şi, pînă la urmă, tot n-am putut

alege dintre ele, sau închega din toate, vorba mare şi unică pe care o căutam pentru tine. Adică, pentru mine...

Şi iată că în noaptea asta, care albeşte geometric dincolo de liniile storurilor de la fereastră, în noaptea asta de ceaţă tulbure, peste oraş şi peste gînduri, mi s-a aprins, ca un fulger, în caligrafia lui de aur anume înaintea ochilor osteniţi şi-a inimii mele care bate la parter — bătrînă şi anonimă — în ritmul pulsului tău odihnit şi serafic, cuvîntul atît de dorit, de căutat, de aşteptat şi de cuprinzător. Tată-1 : *Tata* ! Nu uita însă că eu ţi-1 spun ţie, copilul meu ! Şi nu uita — cînd o să ai şi tu un pui mic, prelungit din tine în viaţă — să te gîndeşti atunci, mai ales atunci, tot ce poate să cuprindă cuvîntul ăsta, care astăzi nu-ţi spune, pe drept cuvînt, nimic deosebit... Şi cînd îi vei înţelege — dar numai atunci — vastele lui semnificaţii, să cauţi poza mea în sufletul tău sau în vreun sertar de masă şi să-mi spui — dacă simţi c-o să-ţi vie pe buze — atît cît ţi-am spus şi eu acuma : *Tata !*

6 decembrie

Şi, totuşi, Moş Niculae şi-a depus azi-noapte darurile modeste, lîngă tradiţia tălpuită a ghetuţelor lui Bobită.

Şi toată noaptea, cît darurile mele noi au odihnit lîngă aşteptarea scîlciată a ghetelor în care circulă noile mele picioare — prin procură legală — am avut certitudinea şi orgoliul că am biruit, odată cu ele, mai mult decît mia de lei care îmi lipsea cînd am plecat, năuc, să le cumpăr. Am biruit „istoria". Şi dacă nu a lumii, şi nici măcar a unui sfînt, în orice caz, pe a unui simplu părinte (tată).

9 decembrie

Pro domo

Bobită, complet restabilit, s-a dus azi la şcoală. L-am petrecut, toţi ai casei, din uşile parterului şi dintre stîlpii terasei, cu ochii sub tocurile ghetelor lui şi cu inimile furişate, anonime, în ghiozdan, ca nişte caiete fără „etichetă".

Odată cu colţul străzii, după ce a dispărut, fericit ca este din nou „liber şi independent" *(şcoala* fiind un acceso-

rîu, în această privinţă), ne-am „retras" toţi la treburile noastre matinale...

După un sfert de ceas, a zbîrnîit a „alarmă" soneria de la poartă. Şi iarăşi, „toţi ai casei", surprinşi de acest apel matinal şi neobişnuit în „activitatea" casei noastre, am apărut la uşile parterului şi între stîlpii terasei (cei care dau spre poartă).

A fost un moment de panică, individuală şi colectiva, în acelaşi timp. (Ne-am speriat toţi, dar fiecare separat.)

Bobită suna la poartă. Un ghiozdan cu un copil agăţat în faţă. Cu un copil şi mai „afanisit" din cauza cetii. Am îngheţat toţi (fireşte, fiecare în parte).

„De ce s-a întors copilul ?"

Şi sărind pe scări — cîte trei trepte *de presupuneri* dintr-o dată — ne-am întîlnit „toţi ai casei" (cu cheile în mînă) la poartă... (şi cu sufletele pe buze).

Dar, spre uşurarea generală, ne-am lămurit într-o clipă. Era duminică şi la şcoală — *comme de juste* — nu era nimeni...

Capitolul „sănătăţii" mele, va figura, în viitor (şi numai cînd va fi cazul, care văd că începe din nou să fie) la această rubrică *(Pro domo)* a notiţelor de faţă.

Mă ocup de sănătatea mea, fiindcă am certitudinea că este *ultima* pe care o mai am şi pentru „întărirea" căreia am angajat toate rezervele... Deci (după credinţa mea) între viaţa mea şi moartea mea s-a angajat, de-acum încolo, o luptă „pe viaţă şi pe moarte". Voi arbitra, imparţial, această luptă, mai ales că ambele echipe sînt ale mele. Şi „terenul" propriu.

Aşadar, mă simt din nou prost — ca niciodată pînă acum — cu *gîtul.* („înghit", totuşi, încă destul de bine şi din toate sursele.)

Mă simt atît de „alarmant" de prost, încît m-am decis să consult, în sfîrşit, un specialist. Acest otorinolaringolog va fi vărul meu, doctorul Mircea Tănăseanu — medic emerit şi, poate, ultimul meu „istoriograf".

„Canalul" nostru a intrat la apă (iarăşi fac „spirite ieftine", fiindcă nu mă costă nimic). De-o săptămînă, Elfy Roman şi Fellea au de lucru cu modificările unei premiere care le aparţine. Am lucrat singur. Mîine reluăm săpăturile dramatice la „Canal". Nu ştiu de ce, nu am încredere în „soarta" acestei operete, al cărei şef de şantier sînt. Că aşa — tot eu şef, tot eu şantier — nu mai are nici un haz. O să iasă pînă la urmă monolog, in loc de operetă.

·

De cîte ori văd violete în vitrina unei florării, îmi aduc aminte că sînt însurat cu Kitty.

·

Se apropie Crăciunul. In fiecare zi mă gîndesc la ghetele lui Bobită.

·

Ceaţa de-afară s-a transformat într-o ploaie măruntă, care bate, adînc şi sfios, în ferestre. Atît de sfios, încît, ca să mă conving că nu cumva burniţează numai din gîndurile mele, am ieşit afară. Am stat cîteva clipe în poartă şi în noapte. Pe strada pustie se strecurau printre crengile pomilor — deranjate, desigur, de prezenţa mea laică — numai fantomele ude ale vîntului, încîlcit printre ele... Nici un om, nici un pas care să vie sau să se depărteze. Nici o lumină nicăieri, afară de becurile livide şi municipale ale străzii. Peste metropolă — atîta cît o vedeam din poarta mea — numai pustiul jilav al pîclelor nesfîrşite şi plînsul lor, strîns în batiste de burniţă egală, domoală şi parcă fără dimensiuni. M-am întors aci, la masa de lucru, ca un fior rece aşezat pe scaun. Ca un fior rece şi gol. Despuiat şi solitar, dîrdîind liric sub căldura prietenă a luminii de sub abajurul lămpii de pe birou. Lumina adevăratelor mele zile, nopţile.

12 decembrie

Pro domo

Băiatul meu — spre marea mea satisfacţie şi cea mai autentică dovadă că mă „iubeşte" şi că mă socoate „prietenul" lui, cel dintîi şi cel mai apropiat — mi-a făcut azi *confidenţe totale*. Mi-a mărturisit că e „amorezat". („Turtă, tată", vorba lui, „şi cînd o văd, îmi vine să mă fac lat".) Adorata lui (căci adorată este) e de aceeaşi vîrstă cu el şi tot în clasa a III-a primară („elementară", îi spune acuma). O cheamă Anduţa. N-o cunosc încă „personal". Dar o s-o cunosc şi, la primul „ceai" al lui Bobită, îi garantez — lui şi mie — că Dulcineea „noastră" va fi invitată. Zic „a noastră", fiindcă şi eu sînt „turtă" după ea, încă înainte de a o cunoaşte.

Nu vă daţi seama, cititori dumneavastră, ce înseamnă să ai un băiat — unul singur — şi, la nouă ani şi şapte luni, sa vie să facă „mărturisiri complete" (în materie de amor) tăticului său, înainte de a le face — sau de a nu le face — prietenilor.

Ziua aceasta — a dumnezeieştii lui mărturisiri — a fost cea dintîi dovadă „reală" a dragostei pe care băiatul meu o" are pentru mine. îţi mulţumesc, Anduţo, iubita „noastră", că' mi-ai dat prilejul s-o constat.

13 decembrie

„Serată" la finul meu, Mircea Ştefănescu (bătrînul meu confrate şi prieten). Prezenţi : Remy Oculeanu cu Ferry Froimescu, Oana cu Radu Costăchescu, Cici şi doctorul Râul Rodna, socrii lui Mircea, doamna şi domnul avocat Birnberg, precum şi toate amintirile care ne leagă pe unii de ceilalţi. Am uitat : prezent şi Jules Renard (prieten cu Ferry), al cărui „jurnal" a ieşit din bibliotecă, la „cererea" părţilor.

O seară (o noapte adică) foarte agreabilă şi, pe alocuri (pe foarte multe alocuri), excepţional de subţire. Şi, în concluzia ei, o coincidenţă. Tocmai cînd se discuta „opinia" lui Renard despre Rostand, au început să protesteze toţi

cocoşii din raionul Gh. Gheorghiu-Dej. Toţi cocoşii rămaşi oneşti şi neavansaţi pînă la rangul de „Şanticleri" pe scena Comediei Franceze.

Râul Rodna ne-a amintit „una bună". Un polonez, cu un nume riguros naţional, plin de consonante înghesuite una în alta, se prezintă unei doamne :

— Przwjclrsky ! zice el (sau alt nume, în acelaşi gen).

Şi franţuzoaica, de colo, amabilă, cum sînt ele:

— Dacă sînteţi bun, mai strănutaţi-vă o dată numele, că nu l-am reţinut bine.

14 decembrie

Bobită e foarte supărat că, pînă la această dată, iarna se încăpăţînează să fie primăvăratică. El nu „admite" un Crăciun fără zăpadă, nici un Moş Crăciun care să vie în talie la ghetuţele tuturor copiilor de pe lume. Şi fără sanie trasă de cerbi cu coarne de ger şi clopoţei de gheaţă la gît. Drept care, într-un moment de „dezgust" total şi de sinceritate aşişderea, a emis următoarea „cugetaţiune" :

— Tati, de-acuma e un fel de iarnă care umblă în c... gol. Şi, deşi „ştiam" demult, acuma m-am convins că Moş Crăciun *nu exista*. Că dacă vine aşa, fără zăpadă şi fără ger, o să mi se pară că, în loc de sanie, vine pe jos şi, în loc de barbă albă, e spîn !

·

Convocare la teatrul „Ţăndărică" pentru comanda unei piese de „teatru de păpuşi", destinată spectatorilor maturi. Adică, marionetelor. în numele acestora, am acceptat „comanda".

19 decembrie

Pro domo

Aseară, după nu ştiu cîţi ani de zile, m-am decis, în sfîrşit, să reintru în teatru. în calitate de spectator, fireşte,

şi anume la „Ţăndărică" — teatrul de păpuşi şi marionete — pentru care urmează să scriu un spectacol „pentru majori". Bineînţeles, m-am dus cu Bobita. El, păpuşa mea, şi eu, marioneta lui, ţinîndu-ne „amîndouă" de ^ mînă, să nu alunecăm pe crepurile pantofilor în mîzga slinoasă a trotuarelor, oarbe, în ceaţă.

îmi promisesem o seară „mare" în *tete-ă-tete* cu băiatul meu.

Aveam o sută şi cincizeci de lei „capital", adică suficient— după program şi tramvai — să-i ofer, la ieşirea de la spectacol, un cataif şi două pahare cu apă, din care unul pentru mine. La casa teatrului însă, unde urma să ne punem numerele pe cele două locuri de favoare, cu^ menţiunea „foarte bune", am aflat că, lunea, teatrul joacă „re-*lache",* de cînd s-a deschis.

Sub căciulită fumurie, mutriţa lui Bobită s-a făcut mică-mică, imobilă-imobilă şi tristă-tristă. Şi mănuşa lui de angora parcă lăcrima din toate degetele, în laba mea paternă, de lînă...

Ca să-1 consolez, i-am propus un „film", pierzînd însă cataiful.

Am început să-1 conversez, cum ştiu eu că-i place lui. Copilul însă a înţeles „şpilul" (expresia îi^ aparţine). Şi-a dat seama cît de amărît sînt eu pentru amărăciunea lui. Şi atunci, a-nceput să mă consoleze el. Să-mi dea „şuete", prefăcîndu-se vesel şi absolut indiferent faţă de cele întîmplate. A refuzat cinematograful şi, într-un moment de inspiraţie admirabilă, mi-a propus „să facem" vitrinele magazinelor cu jucării, aşa cum „le facem amîndoi" în fiecare an pe vremea asta şi cum ne propusesem să le facem, în prima după-amiază de vacanţă.

Şi iată-ne, aşadar opriţi — pe rînd — în faţa tuturor vitrinelor cu jucării, în care au apărut „pomii de iarnă", gătiţi de circumstanţă.

Dezolant de gătiţi, fără nici un farmec, fără nici un gust, fără nici o căldură, fără nici o convingere, fără nici un pitoresc, în mijlocul maldărelor de jucării, tot atît de dezolante. Urîte, fără inventivitate, fără fineţe, fără „suflet", aş putea zice.

Fapte diverse

Vineri, la Radu Costăchescu. Prezenţi : Mircea Ştefănescu, doctorul Vasiliu (biologul) şi subsemnatul. Toţi cu nevestele. Şi toate nevestele cu andrelele. Ne-am certat, foarte literar, de la cinci după-masă pînă la douăsprezece noaptea, vorbind, toţi patru o dată, fiecare pe-o chestie diferită. JDrept care, ne-am amuzat copios, ca şi masa improvizată şi vinul prevăzut. Cînd am plecat, aş fi vrut să ningă ca peste^o frumoasă amintire înscrisă în timp, dintr-o noapte de iarnă.

A murit Susulica. (O vară de-a nu ştiu cîte a mamei.) Una din cele mai vesele şi amuzante „rude" de-ale noastre. Mi-a fost foarte dragă, pentru inima ei bună ca o chiflă caldă, pentru braţele ei totdeauna deschise (ca şi uşa casei ei) în calea musafirilor şi pentru pitorescul ei inegalabil, variat şi „nemuritor", ca al bîlciurilor copilăriei. Prezenţa mea, la crematoriu, a fost singurul omagiu pe care l-am putut aduce, la ultima ei sindrofie ! (La cele „din viaţă" lipseam totdeauna.)

„Teatrul Municipal" — prin Beate Fredanov, actuala sa directoare şi fosta mea actriţă — mi-a solicitat o piesă de teatru. Probabil, pentru respins.

Pro domo

29 decembrie

Scriu pe un bîroaş „stil" (nu ştiu al cîtelea Ludovic), în dormitor. în odaia mea de lucru, jos, doarme mama, de cîteva zile, de cînd, în sfîrşit, s-a decis să stea o săptămînă şi la noi.

Kitty doarme cu puiul nostru. (Avem „program" în această privinţă. Marţi şi vineri, Bobită doarme cu mămica, şi miercuri şi sîmbătă cu „tăticonţul".) Mă simt parcă invitat, la un dineu care nu-mi face plăcere, la biroaşul ăsta. Ştiu

dinainte că n-o să-mi placă meniul şi că n-o să am „conversaţie". Registrul acesta — pe care scriu — abia are loc pe tipsia capitonată a biroaşului. Trebuie să stau într-o poziţie care nu-mi convine nici la caligrafie, nici la „inspiraţie". Şi totuşi mă încăpăţînez să scriu. Cum se încăpăţînează copiii să mănînce prăjituri, deşi îi doare burta.

•

După cum se vede, de nouă zile, însemnările mele au fost în concediu. Nu de odihnă (fiindcă niciodată nu sînt ostenite şi nu fac prea mari eforturi de creaţie), ci de „sărbători".

A fost un concediu calculat şi sentimental. N-am vrut să scriu „nimic", înainte de Sărbătorile Crăciunului, de teamă să nu cad în lirismul literar de circumstanţă ! („De teamă", nu este exact spus. De „certitudine".) Şi, din acest punct de vedere, m-am mulţumit să-mi pun — tacit, anonim şi solitar — ghetele contemporane ale gîndului, la soba amintirii, în vasta noapte de ajun a Crăciunurilor mele defuncte.

Lîngă bradul tradiţional — luminos şi gătit — al trecutului, inima mea, caldă sub ninsoarea zăpezilor de altădată, a cîntat în gînd O / *Tannenbaum-ul* de pe vremuri şi, sub căciula lui de lacrimi reci şi miţoase, sufletul meu a colindat la toate ferestrele copilăriei, cu lumina îngheţată între giurgiuvelele cu spinările cenuşii de fum zbîrlit, ale cîinilor, încordate — precaut şi duşman — după zăbrelele porţilor provinciale şi ninse...

Şi-abia atunci mi-am dat seama că toate „traistele" ajunurilor de Crăciun, în nopţile albe şi biblice ale colindelor, n-au fost niciodată pline cu nuci, cu covrigi, cu mere sau cu prăjituri. Ci, totdeauna, cu stele de aur rece.

•

îmi pare rău că nu vreau să scriu „nimic" despre Pomul de Crăciun al lui Bobită. Nici cum l-am cumpărat, noaptea, pe ploaie (care, în lumina becurilor de pe Popa Tatu, părea zăpadă neconvinsă că va fi) şi l-am adus, în spinare, ca şi cum mi-aş fi dus pe umăr toată copilăria, cu toate basmele ei verzi şi ude, încîlcite între crengile bradului cu parfum tare de munte şi subţire, de legendă ; nici cum am dat „jos" din pod cutiile cu beteală, cu becuri electrice colorate, cu zăpada de mătase şi ţurţuri de cristal, cutiile cu globuri de aur şi argint subţire şi cutia cea mare cu „Naşterea Domnului", *completă,* tăiată la traforaj, cu clopoţei de sticlă înfăşaţi în scutecele calde de vată şi cu Moş Crăciunii — de diverse dimensiuni — bonomi şi mototoliţi în scurteicile lor de postăvior roşu, cu tivuleţe de blană albă pe margini şi înghesuiţi de bătrîneţe — în fiecare Crăciun, mai mult — în cizmuliţele lor de muşama neagră, lucioasă şi creaţă la carîmbi. Şi îmi pare şi mai rău că nu vreau să scriu „nimic" despre seara de ajun cînd „l-am aprins" — strălucitor şi pitoresc — între lumînărele, artificii-steluţe şi beculeţe multicolore, sub ochii mari şi încremeniţi ai băiatului, ca două globuri fixe, de sticlă brună, în apele cărora trecea — mut şi suav ca un parfum — pomul de Crăciun al tuturor copilăriilor lumii.

îmi pare rău că nu vreau să scriu (să descriu) cîntecul nostru, al meu, al lui Kitty şi al lui Annie (Bobită tăcea), toţi trei, mari şi trişti, în jurul pomului aprins, deopotrivă, pentru copil şi pentru noi. Şi nici dimineaţa de Crăciun ud, cu ploaia răbufnită peste strada de ceaţă pustie, cînd ochii băiatului — mînjiţi de somn şi cu pupilele în panică — au descoperit, sub crengile bradului, albind sub ambalaje, jucăriile aduse de „Moş Tăticu" şi „Moş Mămica" azi-noapte...

îmi pare foarte rău că nu vreau să scriu, deşi aş fi avut o „mare poftă". Mi-am promis însă să nu „sărbătoresc" sărbătorile şi trebuie să mă ţin, oricît, de cuvînt.

Conform unui vechi „protocol", ziua întîi de Crăciun „se face" la frate-meu, unde locuieşte mama. A doua la Lucia, sora mamei şi a treia la mine. Peste tot sîntem „tot ăia". Familia adică î Mîncăm, la toţi, pe rînd (cu mici variaţiuni), tot aia. Şi „petrecem", toate trei zilele, la fel (cu apetitul şi entuziasmul scăzut „progresiv"). In fiecare an însă, la aceste mese, riguros „familiale", sîntem din ce în ce mai puţini...

în fiecare an, de Crăciun, mesele din sufragerii se „întind" cu o scîndură mai puţin.

Anul acesta, la frate-meu, masa din sufragerie nu s-a mai întins deloc. Am avut loc, în jurul ei, toţi, aşa cum este în dimensiunile ei cotidiene.

Au început să ne ajungă farfuriile desperecheate, din „serviciul ăl bun". Serviciul de zile mari. Paharele au început să fie pentru toţi la fel. (Din cele douăsprezece de „baecarâ", cu picior.)

Mă uitam la noi, toţi cei de la masă, toată „familia" şi socoteam în gînd cîte tacîmuri lipsesc...

Ah ! Cimitirul de faianţă şi de pahare cu picior, al meselor de familie, din prima zi de Crăciun ! Aş putea — oricine ar putea (cum ar putea), să scriu o carte, două, zece, pentru el... Un roman pentru fiecare tacîm lipsă şi pentru fiecare inel de şervet rămas nescos din cutia bufetului şi răsucit în jurul propriului său gol, sub pleoapele închise ale monogramei de deasupra.

De pe piedestalul lui de nuc, bustul tatii (sculptură de Baraschi) patroana, marţial, din liniştea lui de bronz — primul şi cel mai greu moment al mesei.

— „Eu unde stau ?"

Şi cînd întreabă aşa, fiecare se gîndeşte : „Anul trecut, oare lîngă cine am stat ?"

Iar cei mai bătrîni, sînt sigur, se întreabă, lung, ca într-un fior pe toată spinarea gîndului : „La anul, cine o sta oare pe locul meu ?"

De-a doua zi de Crăciun, mama a rămas la mine, „pînă la 3 ianuarie, cum spune ea, cînd începe băiatul şcoala".

— Dar de ce ai fixat dumneata data asta, o întreb ?

— Fiindcă eu am venit la *voi,* numai ca să stau cu *el,* îmi răspunde „adorata", simplu şi convinsă că nu face nici un fel de gafă.

Pentru prima dată de cînd „mă ştiu", anul acesta, Lucia a stricat „tradiţia" meselor de Crăciun... N-a mai „făcut" *a doua zi* la ea, din cauza sărăciei. Nu s-a jenat (şi n-avea de ce) s-o spună, cu un surîs ca o tiflă pe deasupra mizeriei...

Seara însă, cînd am revăzut-o, era mai bătrînă cu un an. Şi nu m-am mirat ! Sînt oameni care plătesc o zi din calendar, cu un an din viaţă.

„Porcul" de Piţă (alias Pompa Mateescu) n-a mai dat „nici un semn de viaţă", de-o lună şi mai bine. Probabil că e „supărat" pe mnie. Nu cunosc şi nici nu bănuiesc măcar motivul.

îmi închipui — în bezna de supoziţii în care orbecăi, cînd îmi aduc aminte de el — că debitorii sînt cei care trebuie să se supere pe creditori, fiindcă nu-i execută şi, deci, nu le acordă nici o importanţă. Ceea ce mă *supără* însă şi pe mine — din toată această tenebroasă chestiune — este faptul că acest „secular" amic al meu a estimat prietenia pe care i-o port (şi i-am dovedit-o în „milioane de daţi"), numai la cele circa o sută de mii de lei pe care mi le datorează, cînd eu i-aş mai fi putut da, în contul ei, încă de multiple ori pe atît.

·

Am fost chemat la *Urzica,* unde mi s-a propus postul de Prim-redactor *bugetar* (adică salariat al întreprinderii „Universul", nu „colaborator" cum am funcţionat şase luni, anul ăsta, pînă la 1 mai) cu un salariu „în mînă" de douăzeci de mii şi cinci sute de lei lunar. Am acceptat salariul şi, în subsidiar, postul. Este cel mai tandru şi mai *greu* sacrificiu pe care l-am făcut pentru Kitty, pentru Bobită şi pentru căminul nostru.

*

Pentru perfectarea angajamentului la *Urzica,* „Cadrele" întreprinderii m-au obligat să-mi fac radioscopia „pumonilor" şi analiza sîngelui („Wassermann"). Mi le-am făcut pe amîndouă. Deocamdată, la „pumoni" n-am nimic, deşi nu mai pot să respir cum trebuie. La „sînge" n-am încă rezultatul. Mîine, cînd mi se v'a elibera ultimul lui „buletin de identitate", sînt foarte curios să văd dacă mai am ceva în el, din cele patru sute de ani şi mai bine pe care le aveam „mai de mult".

Mi-am văzut sîngele „recoltat" într-o eprubetă. Era la fel cu toate celelalte din sutele de eprubete lîngă care a fost

alăturat, cu nurnăr de ordine. Şi, mă gîndeam, pe stradă, ieşind de la laboratorul de analize : „Dacă sîngele tuturor oamenilor este identic, probabil că ne deosebim unii de alţii numai fiindcă nu toate inimile bat la fel !"

Lui Bobită i-am cumpărat o portocală. Şi mie toată Italia odată cu ea.

1951

5 ianuarie

A-nceput un an nou ! Ei şi ?

Pro domo

„Revellionul" s-a oficiat la mine, datorită prezenţei mamei, în cadrul strict al familiei aflătoare în Bucureşti. Şi cu ocazia „Anului nou", ne-am gîndit (fără să ne-o mărturisim), toţi, şi mai mult ca niciodată, la anii vechi.

Epitaf

La 2 ianuarie, am început „slujba" de redactor-prim, la *Urzica.*

.

Astăzi, 5 ianuarie 1951, Bobită a primit mingea de fotbal pe care trebuie să i-o aducă „Moş Vasile" de Anul nou. Ori ce comentariu este, cred, de prisos.

Fapte diverss

Ca şi cum n-ar fi fost.

însemnări

Traducătorul unei cărţi celebre se bucură de lauri cu indigo.

Primii fulgi ning întîi pe suflet şi pe urmă cad pe pămînt.

.

Vara mă plimb cu gîndul în sanie şi iarna mă plimb cu sania în gînd...

Lebedele albe ale iernii şi-au scuturat penele : ninge !

.

Sînt atît de poet, încît mi-e frică să-mi scriu versurile, ca să nu le zgîrii cu tocul.

M-am întîlnit pe stradă cu Ion Marin Sadoveanu. Fără monoclu, parcă era din „cîmpul muncii".

.

Ai auzit de Ionescu ? A împlinit şaptezeci de ani, de cînd mai bine nu se năştea.

.

Numai duelul e interzis. Sabia, niciodată.

.

Am văzut un guler tare, pe stradă. Cred că avea şi un pensionar înăuntru...

.

Femeiea n-o să priceapă niciodată că bărbaţii o iubesc numai la plural.

.

în prăvălia unui armean (cafegiu, fireşte) am văzut stafide. Şi, toată noaptea, m-am visat cozonac.

Chelnerii trebuie să te cunoască şi tu să-i recunoşti.

în ultimul timp nu mai înghit în sec. înghit în secret!

.

Cel mai trist lucru din lume este fosta ta veselie.

.

Am dat cinci lei unui cerşetor şi mi-a dat patru lei restul. Probabil c-a fost general înainte.

Viaţa se electrifică. Cu timpul, o să trăim, probabil, la priză.

.

Mi-am pus pingele la suflet, ca să merg, mai departe, cu el.

.

Toţi cîinii sînt celibatari şi toţi celibatarii cîini.

.

Căţelul meu a lătrat azi-noapte, în somn. Probabil că a visat lună plină.

Poeţii cîinilor sînt cei care latră la lună.

*

De ani de zile, vreau să scriu o carte despre cîini. Şi tot amîn mereu, de teamă să n-o ia criticii la adresa lor.

.

Cîinele care latră, nu muşcă ! Inexact. Muşcă întîi şi latră pe urmă.

Iarna, sufletul ninge în casă.

Orchideele iernii : florile de ger, pe ferestre.

Primăvara visezi o femeie ; vara o cauţi ; toamna regreţi că n-ai găsit-o şi iarna aştepţi o nouă primăvară.

Iarna vine cu flori, de ger la ferestre şi pleacă cu ghiocei la ureche.

Amintirile de iarnă revin în gînd cu sania.

Toate iernile copilăriei au clopoţei la gît.

Iarna, cînd merg pe stradă, mă prefac numai că merg, De fapt, eu mă dau pe gheaţă, în sinea mea.

De la cincizeci de ani încolo, toate iernile au fular la gît şi ciorapi de lînă în picioare.

Numai anii trecuţi sînt siguri. Cei care încep sînt incerţi

La ziua de naştere, anii se aniversează. De revelion, se împlinesc.

Revelionul: parastasul anual al timpului mort.

Fiecare An nou e neam de simigiu. începe viaţa cu plăcintă.

De Anul nou aş vrea o plăcintă cu oracole, nu cu răvaşe.

Ceasul meu merge şi pentru mine în timp. Numai că eu am rămas „niţel" în urmă şî el merge „ceva" înainte.

7 *ianuarie*

Pînă astăzi încă nu a nins. E prima iarnă cheală din viaţa mea.

Iarna, şi tufele poartă peruci de marchize.

Cînd n-am „inspiraţie" să scriu, citesc, ca să mă consoleze ce-au scris confraţii inspiraţi.

Viaţa moare cu zile.

Am purtat florile în suflet şi femeile la butonieră.

Numai prima dragoste a fost a mea. Celelalte au fost ale noastre.

Cînd „oficiază", nopţile îşi pun odăjdii de lună.

Viaţa este pseudonimul morţii.

Prima dragoste este, totdeauna, ultimul suvenir al inimii.

Cînd îţi bate inima tare, totdeauna e cineva ia uşă.

Nu ştii niciodată sigur dacă ai iubit. Ştii însă precis, totdeauna, că ai fi putut să iubeşti.

Ultima dragoste e soră siameză cu cea dintîi.

Fiecare viaţă are o soră vitregă. Aceea pe care ai fi vrut s-o trăieşti.

Minciuna constatată devine un adevăr.

Mincinoşii trăiesc mai multe vieţi într-o singură existenţă.

Prefer minciunile sincere, adevărurilor perfide.

Căsătoria : dragoste. în; ce^ceafuri de zestre.

*

Toate miresele sînt triste pînă la fotograf.

Cînd „răcesc la suflet", îl frecţionez cu apus de soare şi-i pun ventuze de lună.

Cînd sînt foarte singur, îmi deschid caietul şi iau tocul. Şi-atunci, sîntem cîţi vreau eu şi pe alese.

Nu regret zilele care trec. Le număr numai, şi e mai rău.

Moartea tăieşte în fiecare zi.

Aş fi curios să ştiu ce simt, după ce-oi muri.

Mă iubeşte o femeie şi n-am curajul să-i spun că n-am băgat de seamă.

La cincizeci de ani, cînd vezi o femeie goală, ţi-e teamă să nu răcească.

De cîte ori mă culc, am impresia că fac repetiţie de mort.

„Madam Dumitrescu a născut un. copil orfan de tată!"

Toţi locuitorii pămîntului sînt doi : eu şi restul lumii.

Restul lumii e o mică parte din mine.

Morţii nu poartă doliu după lume. Numai lumea poartă doliu după ei.

Nimeni n-o să regrete moartea mea mai mult decît mine.

Mă gîndesc la moarte, numai cînd sînt sănătos. Cînd sînt bolnav grav, singurul meu gînd este să mă fac bine.

Nu-mî scriu memoriile, fiindcă prea îmi amintesc tot.

Viitorul meu roman nu e atît de bun ca cel care îi va urma.

Ultimul meu roman va rămîne neînceput (nescris) din motive neprevăzute.

Mai sigur îmi suprim adversarii cu stiloul decît cu stiletul

.

Singurul meu adversar, de forţă egală cu mine, sînt eu, Ceilalţi sînt impostori.

Judec fără să vreau şi vreau fără să judec. Aceasta este drama mea şi tragedia altora.

Viaţa merge şi noi ostenim.

Viaţa este cel mai uriaş miriapod. Merge cu toate picioarele noastre.

Viaţa nu trece, iubite maestre. Treci numai dumneata.

.

Marile filozofii sînt ca mările. Rămîn singure în adîncuri şi iau contact cu „vizitatorii" numai acolo unde apa le ajunge pînă la glezne sau, cel mult, pînă la brîu. E drept că sînt şi unii înotători care se avîntă spre largurile lor. Dar rămîn, totdeauna, mult mai aproape de ţărm, decît de ţel

Cugetările sînt profunde, în proporţie cu cît se .adînceşte. fiecare, în ele.

Filozofia pietrei este tăria.

Abisul : oftatul stîncilor.

Stîncile sînt colege de şcoală primara cu Facerea lumii şi contingent cu Eternitatea.

Dinamita nu sparge stîncile. Le pălmuîeşte.

Amintirile : stafiile anilor.

Pe plăgile inimii mele, toate dragostele pe care le-am avut, fac bai de lună plină.

Cea dintîi lună plină sub lumina căreia „te-ai sărutat" pentru prima dată, nu apune niciodată.

Soarele e singur, fiindcă nimeni nu se poate apropia de el, afară de poeţi care, însă, nu-i ţin de cald.

.

Cînd soarele e cu dinţi, simt în mine instincte de dentist.

.

Soarele e marele calorifer al pămîntului (al oamenilor). Păcat însă că funcţionează cum trebuie numai vara.

Soarele e un astru polemic : arde de nu te vezi şi prăjeşte de nu te mai recunoşti.

•

Nici nu ştiţi cu ce surîs privesc planetele pe astronomi.

•

Eclipsele de soare sînt tragice. Şi cele de lună lirice.

•

Noaptea, soarele e de serviciu în altă parte.

Foamea poetului se potoleşte cu un singur *sandwich* de lună.

•

Chiar cînd îi întorci spatele, soarele tot te încălzeşte.

Luna şi soarele : clasicii cerului.

•

Duminica soarele arde mai tare decît în zilele de lucru.

Pămîntul se învîrteşte totdeauna de soarele care îi trebuie.

Steaua polară e mai mare, fiindcă are şubâ de lumină, ca să nu dîrdîie de frig, la nord.

•

Saturn e singura planetă căsătorită. Dovadă, inelul.

Dacă s-ar mărita luna, toţi poeţii pămîntului i-ar duce trena de mireasă.

•

^ JVara, sania băiatului meu, în pod, pare foarte îmbătrînită.

•

Totdeauna salut florile noi din vitrinele florăriilor, ca pe nişte cunoştinţe vechi.

*

Florile de stil se cultivă numai în sere particulare.

*

îmi plac florile de stil şi florile nestilizate.

Nu e suficient să ai seră, ca să fii prieten al florilor.

Jnima mea a fost o grădină publică în care am uitat însă să pun la timp cea mai importantă pancartă : „Nu rupeţi florile !"

Florile gîndului meu au crescut în bălegar de stele.

•

Pe mormîntul meu să-mi puneţi flori din stilul altora...

•

Nu vreau să mor astăzi. Sînt prea obosit pentru asta.

•

La moartea mea, sînt sigur c-au să poarte doliu la mînă toate rudele mele, şi în suflet toate personagiile mele din piese.

Scriitorul mare, cînd moare, nu-şi lasă operele orfane. Numai copiii.

Intîi am citit şi pe urmă am scris.

Cea mai agreabilă lectură este să reciteşti.

Cînd eram tînăr, în „mansardele" (vorba vine) ale tinerelelor mele, am stat „în gazdă" la inima mea. Acum sînt proprietar şi-o găzduiesc la mine pe baza obligaţiunilor din trecut.

Inima bate gratis, însă nu de pomană.

Mi-e dor de inima mea din primul an de facultate, care, ia Drept, bătea pentru Lenuţa Ghilea şi, ia Litere, pentru Mura Slăvescu. Ori cum o chema pe aia, tunsă băieţeşte şi cu picioare frumoase, pentru care bătea la Filozofie ?

La universitate, am luat bile albe pentru zile negre.

Laşitatea şi curajul nu au relaţiuni personale. Se dispreţuiesc numai din auzite.

Laşitatea nu are curajul să vorbească, iar curajul nu are laşitatea să-i răspundă.

Am curajul să spun că sînt propriul meu laş.

Laşitatea n-are nici măcar curajul să-şi scoată buletin de identitate.

Curajul are totdeauna actele în regulă.

Laşii nu se cunosc, se divulgă. Curajoşii nu se prezintă, se identifică.

Marile afaceri ale lumii le face soarele. Şi pămîntul, se învîrteşte şi el, ca un trepăduş, în jurul lui.

Dacă aţi vedea cum se uită soarele la astronomi

Petele soarelui nu se spală cu toată benzina de pe pămînt.

Soarele e bolnav de ficat. x\re pete galbene pe faţă.

.

Nopţile fără de lună parcă sînt îmbrăcate prost.

Luna îmbracă nopţile în rochie de seară.

Casa mea de bani e plină cu stele, fiindcă toţi banii mei de aur sînt pe cer.

Ce deştepţi ar fi proştii, dacă ar fi solidari între

Există totuşi şi o deşteptăciune a proştilor, care, însă, nu prosteşte pe'nimerii.

Deştept m-a făcut mama, dar inteligent m-am făcut eu.

Dacă mor cînd nu e nimeni acasă, cîntecul meu de lebădă or să-1 audă găinile din curte.

Vreau să scriu cît trăiesc şi să trăiesc numai atîta cît pot să scriu.

Noaptea este biserica în altarul căreia poeţii oficiază singuri, în odăjdii negre, marea liturghie a stelelor.

Poetul, cînd scrie, slujeşte ca un preot. Masa lui e altar şi surtucul lui patrafir cu îngeri de aur roşi în coate. Şi restul lumii, enoriaşii lui.

Amîn totdeauna, cînd e vorba să renunţ la ceva. Dar niciodată nu renunţ, cînd e vorba să amîn altceva.

în ultimul timp, publicul meu mă aplaudă in piesele altora.

Fiecare piesă de-a altora care cade, e un nou mare succes-al meu.

N-am mai intrat, de ani de zile, într-o sală de teatru,, de teamă că n-o să mă recunoască portarul şi pun instituţia în situaţie delicată.

Ultimul meu teatru îşi are sediul în sertarul din dreapta al biroului. în cel din stînga e ultima mea editură.

Cînd mi-e dor de mine, mă uit la fiu-meu cum doarme.

De cînd nu mai am eu drepturi de autor, mi le încasează unii care nu sînt nici autori şi n-au nici dreptul.

Marea mea armă, în lupta vieţii, a fost, ca la cavalerie, armă albă. Adică hîrtia pe care am scris.

Fiecare gînd scris are doliu de cerneală la mînă, după el însuşi.

Nici cititorilor, nici spectatorilor mei nu le-am dat nimic în opera mea. N-am făcut decît să le restitui, „contra cost", tot ce mi-au dat gratis.

Cea mai îndurerată văduvă a scriitorului este opera lui.

Toţi „clasicii" sînt morţi, dar nu orice scriitor mort e clasic.

11 ianuarie

Pro domo

Acum trei zile, seara, o „criză" foarte ciudată (şi din senin, ca să zic aşa) de sănătate. Tuse violentă şi seacă. (A durat, cu mici pauze, patruzeci şi opt de ore. Dureri „noi" — inedite, mai bine zis — în bronhii. Gîtul, cu toate neamurile lui oto-rino-laringologice, o rană dureroasă şi vie... Ca deobicei, şi durerea asta, ca toate marile ei dureri surori, m-a lăsat mut, precum mă aflu şi în acest moment... Mă

rog ! Şi peste astea de mai sus, sufocaţii repetate^ bătăi de inimă şi-o senzaţie de dispariţie — subţiată şi tacită — printre horcăieli...

Am avut certitudinea (mai des după consultarea termometrului, ridicat pînă ia necuviinţă) că mă găsesc într-o bronhopneumonie. Da, de-aia nu e bine ca omul să nu fie sigur de nimic... Că, uite, n-am făcut-o !... Dar nici ce-am avut (şi mai am încă, în curs de dispariţie) nu ştiu. Şi — eu, ca eu ! Dar nu ştiu nici doctorii şi asta e mai grav. (Pentru ei în primul rînd.)

Astă-seară, am redactat (convins că, *totpişi^* era *cazul* s-o fac) un „Program de activitate" pentru băiatul meu. Şi după ce l-am terminat, pe capitole, pe ore, pe zile de lucru, de sărbătoare şi de ajunuri ale acestora, după ce l-am prevăzut cu „observaţiuni" şi „sancţionări", după ce — într-un cuvînt — l-am semnat „pentru conformitate", m-am gjndiţ, ce-aş fi zis eu, acum patruzeci de ani, cînd aveam nouă ani, ca fiu-meu, acuma, dacă, venind de la şcoală, premiantul întîi, în toate clasele (cum e şi fiul meu acuma) aş fi găsit, agăţat în perete, deasupra mesei mele de şcolar (aşa cum vream să i-1 agăţ eu, mîine, lui fiu-meu) un asemenea „Program de activitate", cu ton şi uniformă stilistică de regulament. Cred că m-aş fi prăpădit de rîs „de tata", semnatarul lui „pentru conformitate". Aşa că, pentru ca să nu rîdă fiu-meu de mine, mîine, cum aş fi rîs eu de tata, acum patruzeci de ani, l-am rupt bucăţele şi, pentru greşeala de a-1 fi scris, mă pedepsesc cu ridicarea pedepsei pe care i-am dat-o azi lui fiu-meu şi următor căreia am redactat defunctul „Program de activitate".

Constat că-mi tremură mîna, cînd scriu. Poate dă Dumnezeu şi mă fac mai zgîrcit la „flori de stil".

Fapte diverse

în timpul „crizei" de acum trei zile, era, de fapt (vorba lui Camil Petrescu), să mor. N-am notat însă „faptul" mai sus, la rubrica „Pro domo", fiindcă moartea mea nu e o chestiune care mă priveşte ca atare. Dacă se produce, nu-mi mai aparţine mie ci faptelor mele diverse din viaţă.

într-o zi, mi-am făcut (pe „vremuri", fireşte) socoteala anunţurilor mortuare „obligatorii", care ar fi trebuit să se dea, în ziare, la decesul meu. Ajunsesem la vreo cincisprezece, sigure, cred... Astăzi, însă, apariţia anunţurilor mortuare în gazete este interzisă şi, deci, de ce mi-a fost frică, tot n-am scăpat. O să mor anonim...

însemnări

Dacă vrei să fii „la zi", citeşte noaptea.

Un doctor în competenţa căruia cred, mi-a spus că fumatul este unul din determinanţii importanţi şi principali ai pierderii memoriei... Şi de cînd ştiu asta, mi-am mărit numărul de ţigări, de la treizeci, la şaizeci pe zi. Mă mulţumesc numai cu ce-mi amintesc pînă acum.

Un „vers", pentru poeziile mele din tinereţe... „Parfumul grav şi singur al unei roze moarte". Frumos, nu ? Pentru un poet de optsprezece ani şi din Cîmpulung Muscel ?

Nu mă ironizez niciodată singur, de teamă să nu-mi răspund.

Ori de cîte ori mă tund, am impresia că am plecat cu pălăria altuia, de la bărbier.

Capul meu nu se tunde, drăguţă. Se seceră !

Orice om are nisipuri aurifere în taina minelor sale lăuntrice... Numai ale poetului însă ajung „lingouri" la suprafaţă.

Romanele mele hibernează în bîrlogurile sertarelor, ca nişte urşi de gînduri care îşi sug labele de hîrtie.

•

Nopţi întregi mă joc cu vorbele pe degete. Sînt mătăniile călugăriei mele.

•

Unde sînt parcurile pe aleile cărora mă plimbam la braţ cu inima şi lavaliera mea era îndrăgostită de creioanele din buzunarul de la piept al hainei ? Unde ? Şi *de ce ?*

După cincizeci de ani de concubinaj cu viaţa, pot să afirm că nu ne-am certat niciodată. Am înţeles-o şi am compătimit-o totdeauna, pentru ziua cînd mă va pierde.

•

Oriunde am trăit, în fiecare zi am murit un pic în Cîmpulung.

•

De ce leagănul e mai mic decît sicriul? Oare, moartea, să fie mai mare decît viaţa ?

•

Melancolia : sora nemăritată a tristeţii.

•

Fiecare dragoste — după cea dintîi — are o soră infirmă acasă, care îi lucrează la rochia de mireasă.

Fetelor ! Iubiţi fluturii grădinilor voastre, pentru romanul intim al fiecărei flori din ele.

•

Parfumul : cerneala „simpatică" cu care florile îşi scriu, noaptea, „jurnalul" lor de-o vară.

O potecă, scurtînd, alături de şosea, unul dintre cele şapte muscele, care duc de la Cîmpulung la Bahna-Rusului, prin Domneşti. Pe şosea, carele „noastre" cu boi, încărcate cu lună, cu fete şi băieţi în „excursie", urcă încet, în şansonete franţuzeşti. în fiecare căruţă, cîte una...

Pe potecă, înaintea mea, o rochie de olandă albă, cu cordon, subţire de piele roşie, strîns peste talia înaltă şi suplă... Rochia fuge după un roi de licurici. Din volbura ei albă, fulgerul rumenit de lună al pulpelor fine, subţiri şi perfecte... Luna ne bate din spate. Rochia albă îşi ascunde mereu, pulpele de lună, în iarba mare, necosită...

Lavaliera mea pare un fluture de noapte, mare, negru, înnodat la gît. Mi-am încleştat, viril, ochii, în cordonul ei roşu, ca două gheare în care rochia de olandă albă se zbate, în fluturarea ei aeriană, după roiul de licurici care a luat-o razna...

Greierii fac gargară de lună. Florile de cîmp dorm descinse în ierburi, ca fetele de ţară pe prispele calde de lună.

Oh ! Luna asta ! Luna asta care mă împinge parcă din spate după rochia albă care s-a oprit şi s-a întors, cu decolteul mic şi cu mînecile scurte, spre mine...

Ajung lîngă ea. în rochia asta de olandă albă — bătută de lună — respiră, dumnezeiesc de singur, trupul dragostei mele dintîi. Şi sufletul lui. Şi cei şaptesprezece ani, cu mîneci scurte, pe care îi are. Mă apropii,.. Toate frunzele plopilor mei tremură în mine, în muchii de argint... Ochii ei, în lună, îşi odihnesc fluturii albaştri şi osteniţi, pe ruga caldă şi mută a buzelor mele. Apoi, mîinile ei, cu margarete albe în degete, îmi iau obrajii, amîndoi, în ele.

— Prostule ! zice.

Tac... îmi vine să plîng, să mă sinucid, să nu ştiu ce. Nu pot decît să mă uit, însă. Să mă uit la cireaşă pietroasă şi umedă a buzelor, care mă cheamă spre ele, ca într-un fum, dintr-un rug de flori aprinse. Mîinile ei mă apropie, mă apropie...

— Prostule ! Prostule ! Prostule î

După al treilea „prostule" nu mai ştiu nimic. Ştiu numai că — după cîţi secoli ? nu-mi amintesc cînd m-am dezmeticit — îmi sărutam lacrimile pe buzele ei, din cireşile cărora nu mai rămăseseră decît sîmburii tari şi dulci ai dinţilor ei, de lună măruntă. Şi abia atunci mi-am dat seama că prima mea sărutare, pe gura dragostei mele dintîi, era, fără să ştiu (de un minut, ori de un veac) o amintire, pe care n-am trăit-o „personal", totuşi, personal.

•

Numai oamenii fără viitor trăiesc din trecut.

Ah ! Ce băiat de viitor era să fiu eu, în trecut.

•

Amintirile vin numai atunci cînd simt că ai nevoie de ele.

De multă vreme, „mijloacele" nu-mi mai permit să am şi iarna flori pe masa mea de lucru. Poate de aceea scrisul meu şi-a pierdut parfumul viu, şi atunci cînd îl are (şi cît îl mai are) exală din el ceva din amărăciunea castă a rozelor defuncte şi evocate.

Florile mele „de lucru" au fost trandafirii galbeni. Cele de culcare (pe măsuţa de noapte) garoafele „negre". Florile zilei şi ale casei, toate. Floarea dragostei mele, Kitty. Adică mănunchiul ăsta de violete mari şi ultime şi amărîte, în tragica şi tandra lor înţelegere pentru mine... Şi singura mea răsplată pentru prezenţa lor — suavă şi devotată, în viaţa mea — este că voi muri cu ele la butoniera inimii.

Ultima clipă e cu doliu la mînă.

Căţelul meu stă ceasuri întregi la fereastră şi se uită pe stradă, după oameni. Probabil, ca să vadă care e mai cîine dintre ei.

•

Veneţia dezminte un proverb care există în toate limbile. Acolo, au rămas pietrele, fără să treacă apa.

•

Porumbeii din San-Marco grugruie în toate limbile turiştilor, pentru acelaşi cornet cu seminţe autohtone.

•

Ultimul Doge pe care l-am văzut la Veneţia, era un „dog" danez.

La Veneţia, spuma alba a canalurilor se trage din florile de lămîiţă defuncte şi topite în timp.

•

Foarte multe mirese, în călătorie de nuntă, îşi petrec prima noapte la Veneţia, în tren.

Pro domo

Pentru primul meu pom de Crăciun „conştient" — aveam, cred, cinci ani — Moş-Crăciun, dragul meu Moş-Crăciun, adoratul meu Moş-Crăciun, care, de patru ani, doarme în cimitirul de la Flămînda, la Cîmpulung, mi-a adus cel mai mare dar pe care ar fi putut să mi-1 aducă. Toţi copiii săraci, de pe toate uliţele din jurul casei noastre. Douăzeci-treizeci, nu ştiu cîţi erau. Un salon plin de ochi, aninaţi,

ca stelele, de crengile bradului meu. N-am să-i uit niciodată. Cu căciuliţele uitate pe braţ, cu năsucurile roşii de ger — copii ca şi mine— sub toate petecele lor, mirate parcă în cusături, sub strălucirea bradului meu aprins. Mi-era atît de milă de hăinuţele mele noi, de catifea albastră, cu jabouri de dantelă la *gkji* la mînecuţe. Aş fi vrut să am şi eu petice, ca şi ei, căci eram, doar, la fel. Copii. Sufletele la fel de mici şi deopotrivă de încremenite în jurul marei legende mincinoase a bradului pentru toţi copiii... Am cîntat cu toţii în jurul pomului şi cu toţii am primit daruri, la fel. *Aşarni-z* adus mie tata pe Moş-Crăciun în casă. Cu toţi copiii uliţelor după el. *Aşa* m-a învăţat, de la primul meu porn „conştient",^ să înţeleg şi să mă bucur de taina luminată a Ajunului... Alături şi la fel cu toţii copii de vîrsta mea, indiferent de^ce neam erau şi cît de săraci erau tăicuţii lor. Şi-aşa am trăit pînă azi, şi-aşa o să trăiesc pînă la urmă... Catifeaua poate fi soră bună cu petecul de postav, dar inimile bat, la fel, sub ele. Viaţa mea de azi şi de totdeauna, din acest punct de vedere, nu e meritul meu. E meritul tatii — Moş-Crăciunul de-acum patruzeci şi cinci de ani — care a ştiut să mă înveţe, de mic, să iubesc peticele lumii, chiar îmbrăcat în privilegiul hăinuţelor noi, de catifea.

14 ianuarie

Am citit primul volum de versuri al lui Al. Macedonski — student în litere — apărut în 1872. Ce mici au fost marii noştri poeţi ai secolului trecut, cu singura şi uriaşa şi eterna lumină peste veac, a lui Eminescu.

Emmescu a introdus luna în literatura română.

Luna ştie pe dinafară toate poeziile lui Eminescu.

Romanţele lui Eminescu au ridicat caterincile la rangul de instrumente muzicale clasice.

Lira pe care a cîntat Eminescu, a avMt coarde de fabricaţie proprie.

însemnări

A murit, azi, Alecu Bărcănescu, bătrînul şi vechiul meu prieten, unul din primii ctitori şi dirijori jti operetei romane, îi spuneam „Silfida", fiindcă avea o^sută douăzeci^de kilograme, şi ei mie „Chicicorici", fiindcă i se părea că porecla are ceva din vioiciunea mea.

Alecu Bărcănescu a făcut parte din „echipa" de bătrîni cu care mi-am început viaţa. (Nu cariera artistică.) Aceşti cinci erau : Nenea Stanciu (C. Stăncescu de la Teatrul Naţional) cel mai drag şi preţuit prieten „mare" al tinereţii mele ; Vasile Enescu, (Enice, zis şi Cauciuc) prim-director de scenă al Teatrului Naţional (şi căruia i-am dat să-mi pună în scenă *Titanic vals)* ; „Nenea" (alias, Niculescu-Buzău), cel mai pitoresc exemplar al vieţii teatrale, actor talentat, cu găleata şi glorios, deopotrivă, *şi* în operetă şi în comedie (a jucat unul din rolurile principale — dl. Meteor, detectiv particular — în *Panţarola,* primul meu succes şi „debut" pe scena Teatrului Mic, în Bucureşti (1926 sau 1927, nu mai ştiu exact) ; Gogu Mihăescu („Dîgî-Bîgî"), director de scenă la Teatrul Naţional, „fost frumos", gascon şi cu particulă de nobleţe la inimă şi, în sfîrşit, Alecu Bărcănescu (zis „Balena", „Silfida" şi „Becarul^ muzicii româneşti"), j.capel maistru" al orchestrei lui Tănase, de la Teatrul Cărăbuş.

Toţi cinci erau, pe atunci, *mult* mai în vîrstă decît mine.

Ani de zile — zi de zi şi, mai ales, noapte de noapte — sextetul nostru — devenit celebru în actualitatea diurnă şi noctură a Bucureştiului, între 1925—1931 — a circulat„ *in corpore* şi solidar pe toate potecile contemporanului, înscriindu-şi peste tot trecerea, artistică şi pitorească de „voluntari ai fericirii", cum ne ziceam noi, prin „măreţele fapte de arme" în slujba spiritului, a artei şi a „marilor" noastre nopţi, încheiate printr-un ultim *Bruderschaft,* cu zorile.

Din toţi, acum, după moartea „Silfidei", am pai rămas în viaţă doi : „Nenea (are optzeci şi trei de ani şi merge pe

o sută) şi eu, care nu ştiu dacă mai apuc să împlinesc cincizeci.

Sextetul nostru, a mai pierdut, cu Alecu Bărcănescu, încă un greiere bătrîn. („Sextetul greierilor bătrîni", aşa ne intitulam pe vremuri. Iar eu eram acceptat între ei ca „greiere luat de suflet".)

Am mai rămas doi, bătrîni azi amîndoi.

Şi, mîine la trei, la Spitalul Colţea, unde se prohodeşte „greierele mort", sînt sigur că „Nenea" va sosi înaintea mea. Şi iarăşi sînt sigur că, nici el, nici eu, nu vom plînge sicriul în care a îngheţat pe veci un cîntec al lumii. Fiindcă noi, greierii, n-avem voie să p!îngem. Trebuie să cîntăm întotdeauna, chiar dacă ni se rup băierile inimii de durere.

Dumnezeu să te ierte, „Silfido" ! şi „complimente" de la „Nenea" şi de la mine lui nenea Stanciu, lui „Enice" şi lui „Dîgî-Bîgî". Venim şi noi, în curînd. Aveţi grijă să ne pregătiţi partiturile, ca să refacem „sextetul greierilor bătrîni", în veşnicie.

.

Simt în mine instincte de asasin. în fiecare zi, mă gîndesc cum să omor mai bine timpul.

20 ianuarie

Transcriere după o foaie volanta găsita la „arhivă : **20** Februarie **1950.** Acasă, în **Luigi Cazzavillan.**

Astăzi, adică, mai exact, azi-noapte, la 2,30, în timp ce scriam, mi-am adus aminte că am împlinit patruzeci şi opt de ani. Nu ştiu cînd a trecut noaptea (şi acum, cînd notez rîndurile acestea, este 11 dimineaţa şi eu încă scriu prezenta însemnare, făcînd-o în pauza pe care mi-am acordat-o, în aşteptarea unei cafele fierbinţi şi înviorătoare). După cum nu ştiu nici cum au trecut şi aceşti patruzeci şi opt de ani peste mine. Am impresia că i-am trăit, pe toţi patruzeci şi opt, aici, la masa mea de scris. Fiindcă aici a fost adevărata viaţă, pe care am trăit-o „realmente". Restul n-a fost decît fantezie...

.

în ziua cînd oamenii vor izbuti să ucidă pe Dumnezeu* nu vor fi nici măcar asasinii unei legende. Vor fi numai orfanii ei.

.

Cum o să se ridice oamenii împotriva lui Dumnezeu, cînd tot ei l-au pus atît de sus, că nu mai pot ajunge pînă la el.

.

Viaţa are un singur domiciliu stabil. La cimitir. Chiar şi pentru vagabonzii ei.

De multe ori, vrînd să dai pe unui deoparte, îl împingi» fără să vrei, înainte.

.

Excrocului ăsta nu-i dau mîna, fiindcă mi-e frică să nu-mî subtilizeze cîteva degete.

Prefer să nu-ţi strîng mîna, decît să ţi-o rup.

Nu e adevărat că aviatorii zboară. Zboară numai aeroplanele.

.

Azi-noapte, am visat că asistam la înmormîntarea mea şi m-am trezit din somn foarte indignat, că era lume atît de puţină.

21 ianuarie

Pro domo

Astă-seară am ieşit (oarecum) din regim şi din casă.^ Sa mă explic, pentru „posteritatea" lui fiu-meu. Am avut gripă,

cu cele de rigoare (pat, febră, ventuze, romane recitite etc). Cînd am scăpat de ea, am făcut o urticare (se pare, în urma unei intoxicaţii medicamentoase^. O săptămînă, mîncărimi, regim dur (supă de zarzavat), cartofi *(şi* fără sare), atît. Astă-seară am avut *voie* să mănînc o friptură arsă (nu în sînge, adică). Drept care, avînd şi posibilităţi în buzunar, ne-am dus la „Dobrică" : Kitty, Bobită, x\nnie şi cu mine. -Bineînţeles, n-avea „astă-seară" fripturi.

La masă, cu noi, Dărăscu, Miracovici, Mac Constantinescu. *Eternul* meu prieten, lancovescu — nelipsit de la „Dobrică" — a lipsit şi el astă-seară. E în pat, cu gripă. (Anul ăsta bîntuie o epidemie infernală de gripă. Una specială, numită gripa „Gcc.) Pînă în prezent, sînt patru sute de cazuri mortale (gripa asta dă foarte uşor complicaţii grele.) Noi, însă, nemuritori ! Nu e aşa, lancule ?

.

Mă trezesc totdeauna înaintea ceasului deşteptător, ca •să-1 controlez dacă mă scoală exact.

Toată viaţa — din familie pînă în străini — am trecut drept un „crai faimos", şi n-am fost nici măcar submediocru. Am fost socotit ca un „imens" cartofor, şi n-am jucat niciodată cărţi. Mi s-a decernat „aureola" de „beţiv", şi am detestat, franc, beţia. (Şi, implicit, n-am practicat-o.)

Am circulat, aşadar, în viaţă, prevăzut cu acest bogat palmares al *marilor vitii* paroxismizate. N-am contestat, n-am protestat, n-am dezminţit. Şi mi-a prins, oarecum, bine. Din „reputaţie" am avut trecere la femei, am fost „salutat", adînc, de crupieri în cluburi şi „onorat", special, de patronii de cîrciumi şi de localuri.

Aici însă — pentru documentarea „exactă" a unicului moştenitor şi cititor al acestor rînduri — pot să spun adevărul, fără menajamente pentru mine şi pentru fosta mea reputaţie.

Am dispreţuit femeia sub toate aspectele ei „generale" •şi *niciodată* nu mi-a *răpit* (sau nu *i-am dat)* nici o clipă clin cele pe care le socoteam de prisos, chiar în viaţa mea de muncă anonimă şi nesfîrşită, închinată — jertfită, pot să zic — altarului unic la care am slujit: arta. N-am jucat cărţi niciodată, în sensul „reputaţiei" stabilite. Am jucat — ori de cîte ori am avut ocazia — ruletă (şi despre asta n-a ştiut nimeni). Urăsc jocul de cărţi calculat, pasional, viţiu. Compătimesc cartoforii, cu larga mea înţelegere, şi îi dispreţuiesc în acelaşi timp. Mi-e milă şi scîrbă de ei.

Beţiv n-am fost şi nu voi fi *niciodată,* în accepţiunea, cuvîntului din „reputaţie". Am fost (sînt şi aş mai fi) *chefliu.* Asta da ! (Deşi cuvîntul nu este exact şi deşi nevinovat, îl socotesc totuşi peiorativ, în ceea ce mă priveşte.) Mi-a plăcut şi îmi place *să beau* (nu „băutura"). Să beau orice, cu condiţia să fie „bun" şi „subţire" şi atunci cînd e cazul. Mi-a plăcut să „petrec", cum se zice obişnuit, deşi nu se ştie (dar eu ştiu) cît de puţin am petrecut la majoritatea petrecerilor mele şi cît de departe am fost de ele, deşi „prezent" — totdeauna — în prima linie.

Dispreţuiesc omul care vine „la chef" şi bea sifon, sau îl supără lăutarii. Desconsider omul care intră într-un Cazinou şi nu azvîrle un pol măcar, pe roşu ori „manque", la ruletă şi compătimesc pe omul căruia îi „pică" o femeie în braţe şi nu-i bea — pînă în străfunduri — parfumul tot şi incidental.,

Şi cu asta, basta !

*

încă nu a nins, pînă în prezent. Aştept cu teamă — pentru restabilirea adevărurilor calendaristice — gerurile înverzite ale primăverii în floare.

Am pe masa mea de lucru, într-un vas de cristal, *o* creangă ruptă dintr-un „arbust" necunoscut, pe care mi-a. dat-o, deunăzi, o doamnă bătrînă, care se întorcea de la biserică şi pe care am ajutat-o să traverseze strada.

— E de la biserică, domnul meu ! mi-a zis. Păstrează-o !.

De un colorit „gauguinian", planta se menţine intactă, în apa pe care i-o schimb zilnic. Din toţi cei pe care i-am întrebat, nimeni n-a ştiut s-o identifice. (Biletul de populaţie al florilor este parfumul. Şi asta n-are.) Aşa că trăieşte — anonimă şi fără acte în regulă — alături de singurătatea mea, martor, în baritonale tonalităţi de verde (de la verde-

închis în jos) şi, din această cauză, mi-a devenit, oarecum, intimă şi colaboratoare. Şi, pînă la un punct, necesară. M-am obişnuit să-i văd, deasupra manuscriselor mele, tăcerile lungueţe, groase şi verzi, ca şopîrlele bătrîne ale frunzelor şi lipsa ei de rădăcină plutind — resemnată şi tenace — în nedumerirea rece a apei din vasul de cristal.

în semn de doliu, la moartea ei — pe care nu vreau s-o presimt — activitatea la masa mea de lucru va fi, în ziua aceea, suspendată.

De cînd mi-era dor să port doliu după o floare î

Pentru răsăritul de azi, soarele şi-a spălat rufele în familie. Dovadă, lăturile zorilor cu zoaie bulbucate de stele stinse...

Toată lumea crede că la Polul Sud e cald.

Toate păsările călătoare au nota zece la geografie.

.

La răspîntiile din mine, nu sînt „tăbliţe" care să indice drumul spre inimă. De aceea, fiecare dragoste, în drum spre ea, a luat-o pe unde a tăiat-o capul.

.

Chibritul : un băţ cu un strop din ficatul lui Prometeu în vîrf.

Italienii au tot dreptul să umble desculţi, cînd au ţara ca o cizmă.

.

Constat că se isprăveşte şi „registrul" ăsta. Şi eu încă nici nu m-am început.

Mi s-a spus adeseori că sînt „plin de mine". Ce să mai zică, atunci, registrul ăsta ?

*

Nu toate stridiile bolnave secretă perle. Numai unele dintre ele. Literatele.

Lacrimile : „perle de cultură" personală.

Cînd minte omul ? Cînd rîde cu lacrimi, sau cînd plînge cu hohote ?

Pro domo

în ziua cînd „iau leafa" fac următoarele cumpărături :

1. Un mănunchi de violete pentru Kitty,
2. Un penar „cu etaj" şi două cataifuri pentru Bobită.
3. O pereche de şoşoni pentru Gîndac (soacra mea).
4. O sută de ţigări „Carpaţi" pentru Annie şi un lustruit de pantofi pentru mine.

Şi cu acestea zise, termin şi acest caiet Jregistru), tara să ştiu pe ce fel de „material" o să continui să scriu ele-acum încolo. Librăriile n-au nici hîrtie, nici „caiete" mai^ consistente. Dar, vorba aia, cînd îţi „vine" să scrii, scrii şi cu săpun de rufe pe geamul ferestrelor !

CUPRINS

Lector : VICTOR IOVA
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Bun de tipar : 10.d2.84
Coli ed. 19,34 coli tipar 26,75

"Tiparul executat sub comanda nr. 607
„13 Decembrie 1918", Bucureşti
Republica Socialistă România.